

Lagrådsremiss

En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 15 februari 2024

Johan Pehrson

Kerstin Bynander
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag till en ny lag om arbetslöshetsförsäkring. Det föreslås att rätten till arbetslöshetsersättning ska baseras på inkomster och att den som ansöker om arbetslöshetsersättning ska uppfylla ett inkomstvillkor. Samma inkomster som har använts för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning föreslås användas vid beräkningen av ersättningens storlek. Beräkningen av arbetslöshetsersättningen föreslås göras per månad. Det föreslås också att arbetslöshetsersättning ska lämnas med olika ersättningsnivåer utifrån tiden som en sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa. Det föreslås även att arbetslöshetsersättningen ska trappas ner under tiden den sökande är arbetslös och att ersättningsperiodens längd ska differentieras utifrån sökandens arbetsmarknadsförankring. Vidare föreslås att det införs en bestämmelse om att förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas när en arbetslöshetskassa handlägger ärenden, om inte något annat följer av bestämmelser i den nya lagen. Det föreslås att den övre åldersgränsen för rätt till arbetslöshetsersättning ska vara 66 år. Från och med den 1 januari 2026 ska den knytas till riktåldern för pension enligt socialförsäkringsbalken.

Det föreslås även följdändringar i andra lagar. Den nya lagen och följdändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2025.

Innehållsförteckning

1	Beslut	10
2	Lagtext	11
2.1	Förslag till lag om arbetslöshetsförsäkring	11
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring	32
2.3	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	33
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.....	35
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	37
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	45
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift	46
2.8	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	47
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter	48
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten	49
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	50
2.12	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	51
3	Ärendet och dess beredning	53
4	En ny lag om arbetslöshetsförsäkring	54
4.1	Behovet av förändringar i arbetslöshetsförsäkringen	54
4.2	Den nuvarande lagen ska ersättas av en ny lag.....	67
4.3	Intyg för personer som söker arbete utanför Sverige.....	70
4.4	Lagen om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska tillämpas på arbetslöshetsersättning.....	72
5	Grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning	73
5.1	Allmänna villkor	73
5.2	Ålderskrav	79
5.3	Särskilda bestämmelser för sökande som är tjänstlediga i vissa fall	82
5.3.1	När en sökande av hälsoskäl inte kan återgå till arbete	82

5.3.2	När en sökande är tjänstledig från en deltidanställning för att arbeta i en annan deltidanställning	85
5.4	Särskilda bestämmelser för sökande som är företagare.....	86
5.4.1	Sökande som är företagare ska som huvudregel inte ha rätt till arbetslöshetsersättning	86
5.4.2	Vem som ska anses vara företagare	87
5.4.3	En sökande ska kunna anses vara företagare även efter överlåtelse av näringsverksamheten	95
5.4.4	En sökande ska inte längre anses vara företagare när det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten	96
5.4.5	Begränsad rätt till arbetslöshetsersättning när näringsverksamheten tidigare har återupptagits	101
5.4.6	En sökande ska inte längre anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt	103
5.4.7	En sökande som har en näringsverksamhet som bisyssla ska kunna få arbetslöshetsersättning	105
5.4.8	Det bör inte införas särskilda bestämmelser för yrkesfiskare	109
5.5	Särskilda bestämmelser för sökande som deltar i utbildning	110
5.5.1	Sökande som deltar i utbildning ska som huvudregel inte ha rätt till arbetslöshetsersättning	110
5.5.2	Sökande som deltar i utbildning om högst 50 procent ska i vissa fall kunna få arbetslöshetsersättning	113
5.5.3	Sökande som deltar i utbildning om mer än 50 procent ska i vissa fall kunna få arbetslöshetsersättning	116
5.5.4	Sökande som deltar i en kortare utbildning ska i vissa fall kunna få arbetslöshetsersättning	120
5.6	Särskilda bestämmelser för sökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program	121
5.7	Särskilda bestämmelser för sökande som får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd	122
5.8	Särskilda bestämmelser för sökande som får ersättning från den statliga lönegarantin	123
5.9	Särskilda bestämmelser för sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa	124
6	Krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning	125

6.1	Krav på inkomster av förvärvsarbete	125
6.1.1	Inkomstvillkor	125
6.1.2	Inkomstvilkorets huvudregel.....	127
6.1.3	Inkomstvilkorets alternativregel.....	133
6.1.4	Beräkning för den som har varit företagare.....	136
6.1.5	Inkomster av förvärvsarbete	141
6.1.6	Till vilken månad som inkomster av förvärvsarbete ska hänföras	146
6.1.7	Ersättningar som ska jämföras med inkomster av förvärvsarbete	148
6.1.8	Till vilken månad som ersättningar ska hänföras	151
6.1.9	Vissa inkomster av förvärvsarbete ska inte beaktas när inkomstvillkoret prövas	153
6.1.10	Inkomster och ersättningar ska bara beaktas en gång	155
6.2	Ramtid för prövningen av inkomstvillkoret	157
6.2.1	Fastställandet av en ramtid	157
6.2.2	Huvudregel för fastställande av ramtiden.....	158
6.2.3	Ramtid när inkomstvillkoret ska prövas efter att en tidigare ersättningsperiod har förbrukats	161
6.2.4	Ramtid när en sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program	163
6.2.5	Överhoppningsbar tid vid fastställandet av ramtiden.....	165
6.2.6	Överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt i vissa fall.....	172
6.2.7	Begränsning av den överhoppningsbara tiden	179
7	Tid med arbetslöshetsersättning	182
7.1	Ersättningsperiod.....	182
7.2	Pågående ersättningsperiod	183
7.3	Karenstid	185
7.4	Ersättningsperiodens längd.....	188
7.4.1	Ersättningsperiodens längd för den som har uppfyllt inkomstvilkorets huvudregel.....	188
7.4.2	Ersättningsperiodens längd för den som har uppfyllt inkomstvilkorets alternativregel.....	195
7.5	En månad med hel ersättning ska motsvara 22 ersättningsdagar.....	196
7.6	Dagar med aktivitetsstöd ska räknas som förbrukade ersättningsdagar.....	197
8	Beräkning av arbetslöshetsersättning	199
8.1	Hur arbetslöshetsersättning ska beräknas	199
8.2	Ersättningsgrundande inkomst	203
8.2.1	Beräkning av den ersättningsgrundande inkomsten	203

	8.2.2	Tidigare ersättningsgrundande inkomst får i vissa fall användas för en ny ersättningsperiod.....	208
8.3		Ersättningsnivå	211
	8.3.1	Det ska krävas tolv månaders medlemskap för den högsta ersättningsnivån.....	211
	8.3.2	Det ska krävas sex månaders medlemskap för en ersättningsnivå över grundnivån	217
	8.3.3	En grundnivå för den med kortare eller inget medlemskap	220
	8.3.4	Ersättningsnivå för den som använder en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst	222
	8.3.5	Beräkning av tid med medlemskap eller anslutning vid vissa avbrott	223
	8.3.6	Beräkning av tid med medlemskap eller anslutning när den sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning.....	224
	8.3.7	Nedtrappning av ersättningsnivåer efter en viss tid.....	226
9		Minskning av arbetslöshetsersättning	231
	9.1	När arbetslöshetsersättningen ska minskas för en del av en månad.....	231
	9.2	När arbetslöshetsersättningen ska minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete.....	237
	9.3	Inkomster av förvärvsarbete som inte ska minska arbetslöshetsersättningen	245
	9.3.1	Inkomster från en näringsverksamhet som bisyssla	245
	9.3.2	Inkomster från en bisyssla	245
	9.3.3	Vad som ska krävas för att ett arbete ska anses som en bisyssla	246
	9.4	Begränsning av tid med arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster av förvärvsarbete	250
	9.5	När arbetslöshetsersättningen ska minskas med andra ersättningar	252
	9.5.1	Arbetslöshetsersättningen ska minskas med pension.....	252
	9.5.2	Arbetslöshetsersättningen ska minskas med ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan.....	253
	9.6	Hur ersättningsdagar förbrukas när arbetslöshetsersättningen har minskats.....	256
10		Sanktioner	258
	10.1	De olika sanktionerna	258
	10.2	Varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning.....	260
	10.2.1	När sökanden missköter arbetssökandet	260

10.2.2	När sökanden förlänger tiden i arbetslöshet.....	263
10.2.3	När sökanden orsakar sin arbetslöshet.....	265
10.2.4	Avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning ska inte tillämpas i vissa situationer	267
10.2.5	Lämpligt arbete.....	268
10.2.6	Särskilda regler om förtroendeuppdrag	273
10.2.7	En möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om godtagbart skäl och giltig anledning	273
10.2.8	Sammanläggning av sanktionsgrunder	274
10.2.9	Hur avstängningstiden ska beräknas.....	277
10.2.10	Avstängningstidens längd.....	279
10.3	Frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning	280
10.3.1	Frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning när sökanden har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter	280
10.3.2	Frånkännandetiden	285
10.3.3	En borte tidsgräns för ett beslut om frånkännande	286
11	Återbetalningsskyldighet och återkrav.....	288
11.1	Förutsättningar för återbetalningsskyldighet	288
11.2	Återkrav.....	290
11.3	Avbetalning och anstånd	291
11.4	Dröjsmålsränta	292
11.5	Arbetslöshetskassan ska kunna avstå från återkrav i vissa fall	293
11.6	Avdrag på arbetslöshetsersättning.....	294
11.7	Arbetslöshetskassans beslut om återkrav ska utgöra en exekutionstitel.....	295
12	Uppgiftsskyldighet.....	296
12.1	Hur uppgiftsskyldighet i huvudsak bör regleras	296
12.2	Uppgiftsskyldighet för myndigheter till arbetslöshetskassor	301
12.3	Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor till myndigheter.....	305
12.4	Uppgiftsskyldighet mellan arbetslöshetskassor	308
12.5	Uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare	310
12.6	Föreskrifter om uppgiftsskyldighet	314
12.7	Uppgiftsskyldighet mellan Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	315
12.8	Uppgiftsskyldigheterna utgör proportionerliga intrång i den personliga integriteten	317
13	Personuppgiftsbehandling	320
14	Handläggning av ärenden.....	339
14.1	Arbetslöshetskassan ska tillämpa förvaltningslagen	339

14.2	Särskilda bestämmelser om ansökan om arbetslöshetsersättning.....	347
14.2.1	Ansökan om arbetslöshetsersättning.....	347
14.2.2	Ansökningstiden	350
14.2.3	Det ska vara möjligt att använda delgivning vid föreläggande om brister i en ansökan	352
14.3	Särskilda bestämmelser om den enskildes skyldigheter	353
14.4	Särskilda bestämmelser om interimistiska beslut	356
14.5	Särskilda bestämmelser om när beslut ska gälla.....	360
14.6	Särskilda bestämmelser om när beslut senast får rättas eller ändras	361
15	Omprövning och överklagande	364
15.1	Särskilda bestämmelser om omprövning av beslut.....	364
15.1.1	Den enskilde ska kunna begära omprövning av arbetslöshetskassans beslut	364
15.1.2	Formkraven för en begäran om omprövning.....	365
15.1.3	Underrättelse om begäran om omprövning ..	367
15.1.4	Rättidsprövning av en begäran om omprövning.....	368
15.2	Särskilda bestämmelser om överklagande av beslut.....	369
15.2.1	Till vilken domstol överklagas beslut?	369
15.2.2	Vilken förvaltningsrätt är behörig att pröva överklagandet?.....	371
15.2.3	Omprövning före överklagande	372
15.2.4	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens rätt att överklaga	373
15.2.5	Arbetslöshetskassan är den enskildes motpart i överinstans	374
15.2.6	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får föra det allmänna talan	375
15.2.7	Överklagandetiden.....	375
16	Ändringar i andra lagar	377
16.1	En arbetslöshetskassas finansieringsavgift.....	377
16.2	Medlemskap i en arbetslöshetskassa efter arbete i en annan medlemsstat.....	379
16.3	Registrerade arbetslöshetskassor ska kunna handha den nya arbetslöshetsförsäkringen.....	380
16.4	Följdändringar	381
17	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	382
17.1	Ikraftträdande	382
17.2	Övergångsbestämmelser	383
18	Konsekvenser	385
18.1	Övergripande konsekvenser	385

18.2	Ekonomiska konsekvenser	386
18.2.1	Ekonomiska konsekvenser för staten, myndigheter och kommuner	386
18.2.2	Ekonomiska konsekvenser för individer	389
18.2.3	Ekonomiska konsekvenser för arbetslöshetskassor	389
18.2.4	Ekonomiska konsekvenser för arbets-, uppdrags- och försäkringsgivare	390
18.3	Administration och felaktiga utbetalningar	391
18.3.1	Administrativa förenklingar och förändringar	391
18.3.2	Arbetet mot felaktiga utbetalningar	392
18.4	Konsekvenser för individens drivkrafter att behålla, söka och ta ett arbete	393
18.5	Förslagets förenlighet med EU-rätten och internationella åtaganden	394
18.5.1	EU	394
18.5.2	Andra tillämpliga konventioner och avtal	395
18.5.3	ILO	395
18.5.4	Europeiska balken om social trygghet	396
18.6	Övriga konsekvenser	396
18.6.1	Barn och ungdomar	396
18.6.2	Personer med funktionsnedsättning	397
18.6.3	Miljön	397
19	Författningskommentar	397
19.1	Förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring	397
19.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring	475
19.3	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	476
19.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta	478
19.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	479
19.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	486
19.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift	487
19.8	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	488
19.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter	488
19.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten	489
19.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	490

19.12	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	491
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)	493
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag (SOU 2020:37)	504
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2020:37).....	547
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian Arbetslöshetsförsäkringen och förvaltningslagen (Ds 2021:24)	549
Bilaga 5	Promemorians lagförslag (Ds 2021:24).....	550
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2021:24)	552
Bilaga 7	Sammanfattning av promemorian Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:18) i relevant del	554
Bilaga 8	Promemorians lagförslag (Ds 2021:18) i relevant del ...	555
Bilaga 9	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2021:18)	556

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om arbetslöshetsförsäkring,
2. lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring,
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta,
5. lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,
6. lag om ändring i lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,
7. lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift,
8. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1299),
9. lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter,
10. lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten,
11. lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen,
12. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om arbetslöshetsförsäkring

Häri genom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

- inledande bestämmelser (1 kap.),
- grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning (2 kap.),
- krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning (3 kap.),
- tid med arbetslöshetsersättning (4 kap.),
- beräkning av arbetslöshetsersättning (5 kap.),
- minskning av arbetslöshetsersättning (6 kap.),
- sanktioner (7 kap.),
- återbetalningsskyldighet och återkrav (8 kap.),
- uppgiftsskyldighet (9 kap.),
- handläggning av ärenden (10 kap.), och
- omprövning och överklagande (11 kap.).

Arbetslöshetsförsäkringens syfte och funktion

2 § Arbetslöshetsförsäkring är en inkomstbortfallsförsäkring som handhas av arbetslöshetskassorna och som syftar till att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten.

Intyg för personer som söker arbete utanför Sverige

3 § I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 finns bestämmelser om utfärdande av intyg för personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land.

I 11 kap. 11 § finns bestämmelser om överklagandetiden för beslut om sådana intyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om utfärdande av och beslut om intyg och om vilken myndighet som utfärdar intygen.

Särskilda bestämmelser vid arbetskonflikt

4 § Lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska tillämpas på arbetslöshetsersättning enligt denna lag.

2 kap. Grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning

Allmänna villkor

1 § För att ha rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet krävs att den sökande

1. är arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete,
2. är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, och
3. i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande.

2 § För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har fyllt 20 år. Rätten till ersättning upphör vid månadsskiftet före den månad då sökanden fyller 66 år.

Särskilda bestämmelser för vissa sökande

Sökande som är tjänstlediga

3 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön, om sökanden av hälsoskäl inte kan återgå till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos sin arbetsgivare men av Försäkringskassan har bedömts ha arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

Sökanden kan få ersättning enligt första stycket även om arbetsgivaren har en kvarvarande rehabiliteringsskyldighet, under förutsättning att arbetsgivaren har vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som har varit möjliga.

4 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön från en deltidsanställning för att arbeta i en annan deltidsanställning med lika eller högre tjänstgöringsgrad, under förutsättning att anställningarna inte går att kombinera.

Sökande som är företagare

5 § En sökande som är företagare har inte rätt till arbetslöshetsersättning, utom i det fall företagaren har en näringsverksamhet som bisyssla enligt 11 §.

6 § En sökande ska anses vara företagare om sökanden

1. bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), och
2. personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över den näringsverksamheten.

Vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare enligt första stycket ska det bortses från

1. nödvändiga åtgärder som har vidtagits i verksamheten på grund av oförutsedda händelser, och

2. arbete av ideell karaktär i verksamheten.

7 § En sökande som är företagare och som överlåter näringsverksamheten men fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten ska även efter överlåtelsen anses vara företagare. Detsamma gäller när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen har upphört.

8 § En sökande ska inte längre anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten.

Vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört enligt första stycket ska det bortses från

1. nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser,

2. åtgärder som har vidtagits på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning,

3. avvecklingsåtgärder som inte har varit möjliga att vidta innan verksamheten upphörde, och

4. att en lokal eller mark som har nyttjats eller brukats i verksamheten hyrs ut eller arrenderas ut, under förutsättning att dessa inte tidigare har hyrts ut eller arrenderats ut i verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regleringsformen meddela föreskrifter om vad som ska utgöra åtgärder enligt andra stycket.

9 § Om näringsverksamheten har upphört enligt 8 § och därefter återupptas av den sökande eller av en närstående till sökanden, får en ny bedömning av om verksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den göras tidigast tre år från det att verksamheten återupptogs.

10 § En sökande ska inte heller anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört definitivt enligt första stycket ska det bortses från sådana åtgärder som avses i 8 § andra stycket.

11 § En sökande som är företagare och som har en näringsverksamhet som bisyssla kan få arbetslöshetsersättning.

För att en näringsverksamhet ska anses som bisyssla krävs att

1. verksamheten har bedrivits under minst sex månader vid sidan av ett arbete som motsvarar minst 50 procent av heltid inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§,

2. inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten inom ramtiden i genomsnitt per månad inte har överstigit en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt 3 kap. 2 §, och

3. tiden i och inkomsterna från verksamheten inte utökas under arbetslösheten.

Sökande som deltar i utbildning

12 § En sökande som deltar i utbildning har inte rätt till arbetslöshetsersättning, utom i de fall som anges i 13–15 §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från första stycket i fråga om rätt till arbetslöshetsersättning under uppehåll i utbildning.

13 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, och
3. utbildningen inte finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Kravet i första stycket 2 gäller inte om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§.

14 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden fortsätter att delta i en utbildning om mer än 50 procent upp till heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd,
3. utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§, och
4. utbildningens omfattning inte utökas under arbetslösheten.

15 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att

1. ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar, eller
2. underlätta omställning från ett arbete till ett annat.

Utbildningen eller aktiviteten får inte finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Sökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program

16 § En sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program har inte rätt till arbetslöshetsersättning.

Sökande som får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd

17 § En sökande som på grund av att anställningen har upphört får ett avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön har inte

rätt till arbetslöshetsersättning för den tid som avgångsvederlaget eller skadeståndet avser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur tiden enligt första stycket ska beräknas.

Sökande som får lönegaranti

18 § En sökande som på grund av arbetsgivarens konkurs får betalning för en fordran på uppsägningslön enligt lönegarantilagen (1992:497) kan få arbetslöshetsersättning under uppsägningstiden, dock inte för den tid som betalningen avser.

Sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa

19 § En sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har inte rätt till arbetslöshetsersättning under ett år från uteslutningen.

3 kap. Krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning

Krav på inkomster av förvärvsarbete

Inkomstvillkor

1 § För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 2 eller 3 §.

När ett inkomstvillkor har uppfyllts ska en ersättningsperiod enligt 4 kap. och en ersättningsgrundande inkomst enligt 5 kap. fastställas.

2 § Ett inkomstvillkor är uppfyllt om den sökande inom den ramtid som följer av 11–14 §§ har haft

1. en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete, och
2. en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra månader.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om storleken på inkomsterna enligt första stycket.

3 § Om en sökande inte uppfyller kravet på en minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete enligt 2 § första stycket 1, är ett inkomstvillkor ändå uppfyllt om sökanden under minst fyra sammanhängande månader inom ramtiden har haft den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs enligt 2 § första stycket 2.

En sökande kan få arbetslöshetsersättning med stöd av första stycket två gånger efter varandra. Därefter måste sökanden uppfylla ett inkomstvillkor enligt 2 § för att på nytt få rätt till ersättning.

Beräkning för den som har varit företagare

4 § I stället för inkomsten av förvärvsarbete från näringsverksamheten under de månader som en sökande har varit verksam som företagare inom

ramtiden, får någon av följande inkomster beaktas för de månaderna när inkomstvillkoret prövas:

1. inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt, eller

2. den genomsnittliga årsinkomsten av förvärvsarbete från verksamheten under de två år som föregår beskattningsåret enligt det senaste beslutet om slutlig skatt.

Storleken på sökandens inkomst av förvärvsarbete per månad från verksamheten ska beräknas till en tolfedel av den inkomst som följer av första stycket 1 eller 2.

Det alternativ som är mest förmånligt för den sökande ska tillämpas.

Inkomster av förvärvsarbete

5 § Med inkomster av förvärvsarbete avses sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och sådana avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att även andra ersättningar och inkomster ska anses som inkomster av förvärvsarbete.

6 § Inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad då de betalas ut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från första stycket för utbetalningar som avser mer än en månad.

Ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete

7 § När den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete under ramtiden beräknas får följande jämföras med inkomster av förvärvsarbete:

1. graviditetspenning, föräldrapenningsförmåner, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärrpenning och närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken, och

2. ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att även andra ersättningar ska få jämföras med inkomster av förvärvsarbete.

8 § Ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad som de avser.

Inkomster och ersättningar som inte får beaktas när inkomstvillkoret prövas

9 § När inkomstvillkoret prövas ska det bortses från inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till

1. näringsverksamhet som bisyssla enligt 2 kap. 11 §,

2. bisyssla enligt 6 kap. 5 §, och

3. arbete inom ramen för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program än programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

10 § När inkomstvillkoret prövas ska det bortses från inkomster av förvärvsarbete och ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning.

Ramtid för prövningen av inkomstvillkoret

Ramtid

11 § För prövningen av inkomstvillkoret ska en ramtid fastställas enligt 12–14 §§. När ramtiden fastställs ska det bortses från tid som anges i 15 och 16 §§ (överhoppningsbar tid).

12 § Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregår den månad som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för.

13 § Om en sökande har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärvsarbete under ersättningsperioden, får ramtiden avse de tolv månader som räknas bakåt från och med den senaste månad under ersättningsperioden då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Det gäller om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt 12 §.

Om sökanden inte uppfyller ett inkomstvillkor med tillämpning av den ramtid som följer av första stycket, får den tidpunkt som ramtiden ska räknas från förskjutas bakåt inom ersättningsperioden till dess att ett inkomstvillkor är uppfyllt.

14 § Om en sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för utan att deltagandet har föregåtts av tid med arbetslöshetsersättning, får ramtiden avse de tolv månader som närmast har föregått den månad då programmet påbörjades. Det gäller om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt 12 §.

Första stycket gäller endast om det räknat från den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser har gått mindre än tolv månader sedan sökanden avslutade sitt deltagande i programmet. När tiden beräknas ska det bortses från månader som utgör överhoppningsbar tid enligt 15 och 16 §§.

Överhoppningsbar tid

15 § En månad räknas som överhoppningsbar tid om den sökande under månaden inte har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor och månaden till övervägande del innehåller tid då sökanden har

1. varit förhindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom,

2. vårdat eget barn som inte har fyllt två år eller vårdat adoptivbarn i två år efter barnets ankomst i familjen,

3. fått graviditetspenning enligt socialförsäkringsbalken,

4. fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken,

5. fått närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken,

6. genomgått militär utbildning som rekryt inom Försvarsmakten,

7. tjänstgjort enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

8. haft uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, har varit av sådan omfattning att den sökande har varit tvungen att helt avstå från arbete och mottagandet inte har bedrivits yrkesmässigt,

9. haft biståndsarbete utomlands som Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) eller någon annan statlig myndighet har stått för lönekostnaderna för,

10. haft arbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd,

11. varit förhindrad att arbeta på grund av ett beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen, dock inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen,

12. tvångsvårdats enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

13. varit förhindrad att arbeta på grund av frihetsberövande inom kriminalvårdens område, eller

14. vistats utomlands när sökanden har följt med sin make, maka eller sambo vid dennes arbete i utlandet, under förutsättning att makens, makans eller sambons arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen betalas ut från Sverige.

16 § Om det är mer förmånligt för den sökande ska som överhoppningsbar tid även räknas en månad då sökanden har

1. deltagit i heltidsutbildning som är avslutad,

2. varit företagare, om näringsverksamheten har upphört inom 60 månader från det att den startades,

3. deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd har lämnats för enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,

4. deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd kan lämnas för enligt lagen om stöd vid korttidsarbete, om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och preliminärt stöd har lämnats för någon del av den perioden, eller

5. beviljats del av helt omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

17 § Den överhoppningsbara tiden enligt 15 § 1–13 och 16 § får sammanlagt vara längst 60 månader.

Vid vistelse utomlands som medföljare enligt 15 § 14 får den överhoppningsbara tiden vara längst 120 månader.

Den överhoppningsbara tiden enligt första och andra styckena får sammanlagt inte vara längre än 120 månader.

4 kap. Tid med arbetslöshetsersättning

Ersättningsperiod

1 § Med ersättningsperiod avses det antal dagar som en sökande som mest kan få arbetslöshetsersättning för utan att på nytt uppfylla ett inkomstvillkor.

2 § En pågående ersättningsperiod måste förbrukas innan en ny ersättningsperiod kan påbörjas.

En ersättningsperiod är pågående om det återstår ersättningsdagar i perioden och den sökande har fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd någon gång under de tolv månader som närmast har föregått den månad som ansökan avser. När tiden beräknas ska det bortses från månader som vid fastställandet av ramtiden enligt 3 kap. 11–14 §§ utgör överhoppningsbar tid.

Karenstid

3 § En ersättningsperiod får inte påbörjas innan en karenstid om två dagar med arbetslöshet har förflutit. I karenstiden räknas endast de dagar in som den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om karenstiden hade löpt ut. Karenstiden ska fullgöras inom tolv månader från och med den månad då karenstiden inleddes.

Ersättningsperiodens längd

4 § Ersättningsperioden för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 § är

1. 300 ersättningsdagar om sökanden under minst elva månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret,

2. 200 ersättningsdagar om sökanden under minst åtta men mindre än elva månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, eller

3. 100 ersättningsdagar om sökanden under minst fyra men mindre än åtta månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

5 § Ersättningsperioden för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 3 § är 66 ersättningsdagar.

6 § En månad med hel arbetslöshetsersättning motsvarar 22 ersättningsdagar.

En dag som en sökande har fått ersättning för ska räknas som en förbrukad ersättningsdag.

7 § En dag som en sökande har fått aktivitetsstöd för ska, från och med månaden som följer på den ramtid som har fastställts för prövningen av inkomstvillkoret, räknas som en förbrukad ersättningsdag.

5 kap. Beräkning av arbetslöshetsersättning

Hur arbetslöshetsersättning beräknas

1 § Den sökandes arbetslöshetsersättning beräknas per månad utifrån sökandens ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå enligt bestämmelserna i detta kapitel. I 6 kap. finns bestämmelser om minskning av ersättningen.

Ersättningsgrundande inkomst

2 § Den ersättningsgrundande inkomsten motsvarar en tolfedel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Om en sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 3 §, ska den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 § räknas som sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten.

3 § Om en sökande har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och på nytt har uppfyllt ett inkomstvillkor, får den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten användas för den nya ersättningsperioden. Det gäller om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa en ny ersättningsgrundande inkomst enligt 2 § och om sökanden

1. har uppfyllt inkomstvillkoret med tillämpning av den ramtid som anges i 3 kap. 13 §, eller

2. har haft de inkomster av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret inom tolv månader från den månad då sökanden avslutade sitt deltagande i något av de arbetsmarknadspolitiska programmen jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar.

Ersättningsnivå

Fastställande av ersättningsnivå

4 § Ersättningsnivån ska vara 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande

1. har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst tolv månader, varav tolv månader inom ramtiden, och

2. fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

5 § Ersättningsnivån ska vara 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande

1. har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst sex men mindre än tolv månader, varav minst de senaste sex månaderna inom ramtiden,

2. har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor under minst fyra av månaderna med medlemskap eller anslutning inom ramtiden, och

3. fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

6 § Ersättningsnivån ska vara 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande inte uppfyller kravet på medlemskap eller anslutning enligt 4 eller 5 §.

7 § När en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst används för en ny ersättningsperiod enligt 3 § ska ersättningsnivån vara 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån.

Om den sökandes tidigare ersättningsnivå har fastställts enligt 4 eller 5 § krävs det, för att sökanden ska få den ersättningsnivå som följer av första stycket, att sökanden fortfarande är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Beräkning av tid med medlemskap eller anslutning i vissa fall

8 § När tiden med medlemskap eller anslutning beräknas enligt 4 eller 5 § ska det bortses från avbrott i medlemskapet eller anslutningen som understiger en månad, om den sammanlagda avbrottstiden inte överstiger åtta veckor. Detta gäller dock inte avbrott till följd av ett beslut om utslutning enligt 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

9 § När tiden med medlemskap eller anslutning beräknas enligt 4 eller 5 § ska det bortses från medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa under tid då en sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Nedtrappning av ersättningsnivåer

10 § Ersättningsnivåerna i 4–7 §§ ska trappas ner med 10 procentenheter efter 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden och med ytterligare 5 procentenheter efter 200 ersättningsdagar.

6 kap. Minskning av arbetslöshetsersättning

När arbetslöshetsersättningen ska minskas för en del av en månad

1 § Om en sökande för en del av en månad inte har rätt till arbetslöshetsersättning ska ersättningen minskas. Ersättningen ska minskas med 1/22 för en dag som sökanden inte har rätt till ersättning för. Om sökanden inte har rätt till ersättning för en del av en dag ska

ersättningen minskas proportionellt. Ersättningen får dock inte minskas med mer än 5/22 per vecka.

Ersättningen ska inte minskas enligt första stycket för

1. tid med sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken i den omfattning som den sökande i genomsnitt har haft sådan ersättning under ramtiden, eller

2. tid med arbete som den sökande har haft inkomst av förvärvsarbete för.

När arbetslöshetsersättningen ska minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete

2 § Om en sökande har haft inkomst av förvärvsarbete som avser arbete under en del av den månad som ansökan avser, ska arbetslöshetsersättningen minskas. Ersättningen ska minskas med en lika stor andel av ersättningen som inkomstens andel av en tolfedel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om till vilken månad som inkomst av förvärvsarbete ska hänföras om inkomsten avser arbete under mer än en månad.

3 § Arbetslöshetsersättningen ska inte minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en näringsverksamhet som bisyssla enligt 2 kap. 11 §.

4 § Vid inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en bisyssla enligt 5 § ska arbetslöshetsersättningen endast minskas till den del den inkomsten överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 §.

5 § För att ett arbete ska anses som en bisyssla krävs att

1. arbetet har utförts under minst sex månader vid sidan av ett annat arbete på heltid inom ramtiden,

2. inkomsten av förvärvsarbete från bisysslan inom ramtiden i genomsnitt per månad inte överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 §, och

3. tiden i arbetet inte utökas under arbetslösheten.

När det prövas om ett arbete ska anses som en bisyssla enligt första stycket ska det bortses från arbete som har utförts i en näringsverksamhet.

6 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning vid sidan av sådana inkomster av förvärvsarbete som minskar ersättningen enligt 2–4 §§ för högst 14 månader inom en ersättningsperiod.

När arbetslöshetsersättningen ska minskas med andra ersättningar

7 § Om en sökande har fått allmän pension eller annan pension som lämnas på grund av arbete under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för, ska ersättningen minskas med pensionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur pension som avser annan tid än en månad ska räknas om till ett månadsbelopp.

8 § Om en sökande har fått ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för, ska arbetslöshetsersättningen minskas. Ersättningen ska minskas endast om summan av den arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till och den ersättning som har betalats ut från någon annan än arbetslöshetskassan överstiger det belopp som sökanden skulle ha kunnat få i arbetslöshetsersättning om den högsta ersättningsgrundande inkomsten inte hade beaktats. Ersättningen ska minskas med det belopp som överstiger den arbetslöshetsersättning som sökanden hade kunnat få.

Hur ersättningsdagar förbrukas när arbetslöshetsersättningen har minskats

9 § Om en sökandes arbetslöshetsersättning har minskats förbrukas ersättningsdagar i ersättningsperioden med en lika stor andel av 22 ersättningsdagar som den andel av sökandens hela arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till efter minskningen. Antalet förbrukade ersättningsdagar ska avrundas till närmaste hel dag. En halv dag avrundas uppåt.

Första stycket gäller inte till den del arbetslöshetsersättningen har minskats med andra ersättningar enligt 7 eller 8 § eller minskats på grund av att sökanden har fränkants rätt till arbetslöshetsersättning enligt 7 kap. 12 §.

7 kap. Sanktioner

De olika sanktionerna i lagen

1 § I denna lag finns sanktionerna varning, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkande av rätt till arbetslöshetsersättning.

Ett beslut om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkande av rätt till arbetslöshetsersättning innebär att den sökande inte har rätt till ersättning under ett visst antal dagar. Vid fränkande förbrukas dessa dagar i en ersättningsperiod.

Varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning

När sökande missköter arbetssökandet

2 § En sökande ska varnas om sökanden inte aktivt har sökt lämpliga arbeten.

En sökande ska också varnas om sökanden utan godtagbart skäl

1. inte har medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan hos Arbetsförmedlingen,

2. inte har lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid,

3. inte har besökt eller tagit kontakt med Arbetsförmedlingen, eller en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, vid en bestämd tidpunkt, eller

4. inte har sökt ett lämpligt arbete som har anvisats av Arbetsförmedlingen.

Om sökanden missköter arbetssökandet enligt första eller andra stycket vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, i 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och i 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Om det upprepas en femte gång inom samma ersättningsperiod, upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

När sökande förlänger tiden i arbetslöshet

3 § En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar, om sökanden utan godtagbart skäl

1. har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete,

2. genom sitt uppträdande uppenbarligen har orsakat att en anställning inte har kommit till stånd, eller

3. har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.

Om sökanden förlänger tiden i arbetslöshet enligt första stycket i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 10 ersättningsdagar vid det andra tillfället och i 45 ersättningsdagar vid det tredje tillfället. Om det upprepas en fjärde gång inom samma ersättningsperiod, upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

När sökande orsakar sin arbetslöshet

4 § En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar, om sökanden

1. utan giltig anledning har lämnat sitt arbete,

2. på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete,

3. utan giltig anledning har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för, eller

4. har uppträtt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingen har återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.

Sökanden ska i stället stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att sökanden skulle ha haft högst 10 dagar kvar av arbetet eller programmet.

Om sökanden orsakar sin arbetslöshet enligt första stycket en andra gång i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden på nytt stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning enligt första eller andra stycket. Om det upprepas en tredje gång inom samma ersättningsperiod,

upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

5 § Bestämmelserna om avstängning i 4 § första stycket 1 och 2 ska inte tillämpas om arbetet har upphört

1. enligt en överenskommelse som har träffats sedan arbetsgivaren har tagit initiativ till att skilja sökanden från arbetet, eller

2. genom en uppsägning från arbetsgivarens sida och uppsägningens giltighet är föremål för prövning i domstol eller en förhandling enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller enligt kollektivavtal.

Lämpligt arbete

6 § Ett arbete ska anses lämpligt om

1. det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen har tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden,

2. anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare som omfattas av kollektivavtal får eller, om något kollektivavtal inte finns, är skäliga i förhållande till de förmåner som arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får i jämförliga företag,

3. arbetet inte hänför sig till en arbetsplats där arbetskonflikt råder till följd av stridsåtgärder som är lovliga enligt lag och kollektivavtal, och

4. förhållandena på arbetsplatsen motsvarar det som anges i författning eller myndighetsföreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa eller olycksfall.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete.

Förtroendeuppdrag

7 § Med lämpligt arbete i 2 och 3 §§ och med anställning i 3 § avses inte förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning.

Godtagbart skäl och giltig anledning

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl i 2 och 3 §§ och giltig anledning i 4 §.

Sammanläggning av sanktionsgrunder

9 § När det prövas om en sökande ska varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning får upprepade fall av misskötsamhet med arbets sökandet enligt 2 §, förlängning av tid i arbetslöshet enligt 3 § eller orsakande av arbetslöshet enligt 4 § läggas samman till grund för en sanktion.

En sammanläggning får endast göras av sanktionsgrundande förhållanden som omfattas av samma paragraf och som har inträffat innan en sökande har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan om att sökanden kan komma att varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning.

Om det finns särskilda skäl får sanktionsgrundande förhållanden läggas samman även efter att sökanden har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan.

Avstängningstiden

10 § Avstängningstiden ska räknas från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade. Om något som medför avstängning inträffar under en pågående avstängningstid, ska den nya avstängningstiden räknas från utgången av den föregående avstängningstiden.

I avstängningstiden ingår dagar som

1. skulle ha utgjort karenstid enligt 4 kap. 3 §,
2. den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om avstängning inte hade skett, och
3. den sökande har arbetat.

Antalet avstängningsdagar enligt andra stycket får vara högst fem per vecka.

11 § En avstängning får inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade.

Om något som medför avstängning inträffar under en pågående avstängningstid, får den nya avstängningen inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från utgången av den föregående avstängningstiden.

Frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning

12 § En sökande ska frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden medvetet eller av grov vårdslöshet har

1. lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter, eller
2. låtit bli att anmäla ändrade förhållanden till arbetslöshetskassan om något som är av betydelse för sökandens rätt till eller storleken på arbetslöshetsersättningen.

Om sökanden är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa får sökanden frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning endast om arbetslöshetskassan vid prövning enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har bedömt att sökanden inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan.

13 § Ett beslut om frånkännande ska avse 130 ersättningsdagar. Om det finns särskilda skäl får beslutet avse färre eller fler dagar, dock lägst 45 eller högst 195 ersättningsdagar.

14 § Ett beslut om frånkännande ska gälla från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det som ligger till grund för beslutet, dock längst fem år.

Ett beslut om frånkännande får inte grundas på något som ligger längre bakåt i tiden än fem år, räknat från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen.

I beslutet ska det anges vilken dag arbetslöshetskassan inledde utredningen.

8 kap. Återbetalningsskyldighet och återkrav

Förutsättningar för återbetalningsskyldighet

1 § En mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller inte lämna de uppgifter och göra de anmälningar som mottagaren är skyldig att göra eller på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp,

2. ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och mottagaren har insett eller skäligen borde ha insett detta, eller

3. mottagaren senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid som den utbetalda ersättningen.

Återkrav

2 § Om en mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig, ska arbetslöshetskassan besluta att återkräva det felaktigt utbetalda beloppet. Ett beslut om återkrav ska innehålla uppgifter om det belopp som ska betalas tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Avbetalning och anstånd

3 § Arbetslöshetskassan får träffa avtal med den återbetalningsskyldige om avbetalning av ett återkrav av arbetslöshetsersättning eller bevilja den återbetalningsskyldige anstånd med betalningen.

Ränta ska tas ut på det obetalda beloppet från den dag då avtalet om avbetalningsplan träffades eller anståndet beviljades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

Dröjsmålsränta

4 § Om ett belopp som har återkrävts inte har betalats i rätt tid, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) tas ut på det obetalda beloppet. Detsamma gäller när den återbetalningsskyldige har träffat avtal om en avbetalningsplan eller har beviljats anstånd med betalningen och betalning inte sker inom den tid som följer av avtalet eller beslutet om anstånd.

Avstå från återkrav

5 § Om det med hänsyn till den återbetalningsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det, får arbetslöshetskassan besluta om att helt eller delvis avstå från ett krav på återbetalning eller ränta.

Avdrag på arbetslöshetsersättning

6 § Vid återkrav får arbetslöshetskassan, vid en senare utbetalning av arbetslöshetsersättning till den som är återbetalningsskyldig, dra av ett

skäligt belopp i avräkning mot det krävda beloppet. Avdrag får även göras för ränta som den återbetalningsskyldige ska betala.

Exekutionstitel

7 § Arbetslöshetskassans beslut om återkrav av arbetslöshetsersättning, ränta och dröjsmålsränta ska anses som ett sådant beslut av en förvaltningsmyndighet som utgör en exekutionstitel enligt 3 kap. 1 § första stycket 6 a utsökningsbalken.

9 kap. Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet för myndigheter

1 § Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt denna lag.

Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor

2 § En arbetslöshetskassa ska till Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande myndigheten.

3 § En arbetslöshetskassa ska till en annan arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande arbetslöshetskassan enligt denna lag.

Uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare

4 § En arbetsgivare eller uppdragsgivare ska på begäran till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskilds anställnings- och uppdragsförhållanden som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt denna lag.

Föreskrifter om uppgiftsskyldighet

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka uppgifter som enligt 1–4 §§ ska lämnas av eller till en arbetslöshetskassa.

10 kap. Handläggning av ärenden

Förvaltningslagens tillämpning

1 § Förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas när arbetslöshetskassan handlägger ärenden enligt denna lag, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel eller av bestämmelserna om omprövning och överklagande i 11 kap. När förvaltningslagen tillämpas ska arbetslöshetskassan jämföras med en myndighet.

Ansökan om arbetslöshetsersättning

2 § En ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras hos arbetslöshetskassan.

Ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Den sökande ska på heder och samvete intyga att lämnade uppgifter om faktiska förhållanden är riktiga.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om ansökan.

3 § En ansökan om arbetslöshetsersättning ska avse en månad och göras senast tre månader efter utgången av den månad som ansökan avser. En ansökan som görs efter den tiden ska avvisas, om det inte finns särskilda skäl.

4 § Om arbetslöshetskassan förelägger en sökande att avhjälpa en brist i en ansökan får det ske genom delgivning.

Skyldighet att medverka i utredningen och att anmäla ändrade förhållanden

5 § Den enskilde är skyldig att

1. medverka till att ett ärende blir utrett genom att lämna de uppgifter som är av betydelse för ett ärendes avgörande, och

2. anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på arbetslöshetsersättningen.

En anmälan enligt första stycket 2 ska göras så snart som möjligt och senast 14 dagar efter det att den enskilde fick kännedom om förändringen.

Uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete, om inte särskilda skäl talar mot det.

Interimistiska beslut

6 § Arbetslöshetskassan får besluta i fråga om arbetslöshetsersättning för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts slutligt, om det

1. inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om den sökande har rätt till arbetslöshetsersättning,

2. är sannolikt att sökanden har sådan rätt, och

3. är av väsentlig betydelse för sökanden.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas även när det står klart att sökanden har rätt till arbetslöshetsersättning men ersättningens storlek inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål.

När beslut gäller

7 § Ett beslut gäller omedelbart, om inte något annat har angetts i beslutet eller bestämts av den instans som ska ompröva beslutet eller pröva överklagandet.

När beslut senast får rättas eller ändras

8 § En rättelse eller ändring av ett beslut får inte göras senare än två år från den dag då beslutet meddelades.

Ett beslut får rättas eller ändras även efter två år, om det först därefter har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

11 kap. Omprövning och överklagande

Omprövning av beslut

1 § Arbetslöshetskassan ska ompröva sitt beslut om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Detta gäller inte om arbetslöshetskassan redan har ändrat beslutet enligt 37 eller 38 § förvaltningslagen (2017:900).

Vid omprövning får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

2 § En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till arbetslöshetskassan inom två månader från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan. I begäran om omprövning ska den enskilde ange vilket beslut som avses och på vilket sätt som den enskilde vill att beslutet ska ändras.

3 § Arbetslöshetskassan ska underrätta den enskilde om hur den enskilde kan begära omprövning av ett beslut. En sådan underrättelse ska innehålla information om vilka krav som ställs på form och innehåll, vad som gäller i fråga om ingivande och inom vilken tid en begäran om omprövning ska ha kommit in till arbetslöshetskassan. Underrättelse får ske genom delgivning.

4 § Arbetslöshetskassan prövar om begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om begäran har kommit in för sent ska den avvisas.

En begäran ska dock inte avvisas om

1. förseningen beror på att arbetslöshetskassan inte har lämnat den enskilde en korrekt underrättelse om hur man begär omprövning, eller

2. begäran har kommit in inom tidsfristen till den domstol som enligt 5 § ska pröva ett överklagande av arbetslöshetskassans omprövningsbeslut.

Överklagande av beslut

Till vilken domstol överklagas beslut?

5 § En arbetslöshetskassas beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om inte något annat följer av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

6 § Arbetslöshetskassans beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde var folkbokförd vid tidpunkten för beslutet. Om det inte finns någon sådan behörig förvaltningsrätt överklagas beslutet till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.

Omprövning före överklagande

7 § Arbetslöshetskassans beslut får inte överklagas av den enskilde innan det har omprövats av arbetslöshetskassan. Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

Första stycket gäller inte beslut som har ändrats med stöd av 37 eller 38 § förvaltningslagen (2017:900). Den enskildes begäran om omprövning av ett sådant beslut ska anses som ett överklagande.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens rätt att överklaga

8 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överklaga en arbetslöshetskassas och en domstols beslut enligt denna lag.

Motpart i överinstans

9 § I ett mål där en enskild överklagar en arbetslöshetskassas beslut är arbetslöshetskassan den enskildes motpart.

10 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överta en arbetslöshetskassas uppgift att i förvaltningsrätten och kammarrätten föra det allmänna talan.

I Högsta förvaltningsdomstolen är det Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som för det allmänna talan.

Överklagandetiden

11 § Ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till den arbetslöshetskassa eller domstol som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan eller domstolen.

Ett överklagande av ett beslut om ett sådant intyg som avses i 1 kap. 3 § ska ha kommit in till den instans som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den instansen.

Om Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen eller arbetslöshetskassan överklagar ett beslut, ska överklagandet dock ha kommit in inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.
 2. Genom lagen upphävs lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.
 3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.
 4. Föreskrifterna i 35–36 §§ i den upphävda lagen gäller dessutom fortfarande till och med den 30 september 2026 för företagare som omfattas av 6 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring i dess lydelse enligt förordningen (2011:9) om ändring i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 1.1

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har fyllt 20 år. Rätten till ersättning upphör vid månadsskiftet före den månad då sökanden *fyller 66 år*.

För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har fyllt 20 år. Rätten till ersättning upphör vid månadsskiftet före den månad då sökanden *uppnår riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken*.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som har fyllt 66 år före ikraftträdandet.

2.3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 20 §, 25 kap. 7 a § och 59 kap. 13 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

20 §¹

Den som får någon av följande förmåner är försäkrad för inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning enligt 6 § 5, inkomstgrundad ålderspension enligt 6 § 8 och inkomstrelaterad efterlevandeförmån enligt 6 § 9 och 11:

1. omvårdnadsbidrag enligt 5 kap. 9 § 5,
2. dagpenning från arbetslöshetskassa, 2. arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring,
3. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
4. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),
5. dagpenning till totalförsvarspiktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspiktiga, och
6. stipendium som enligt 11 kap. 46 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst.

25 kap.

7 a §²

För en försäkrad som har inkomst av anställning, bedriver näringsverksamhet i aktiebolagsform och som är företagare i den mening som avses i 34–34 c §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska, under en tid om 36 månader räknat från den månad då anmälan för registrering enligt 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har gjorts eller borde ha gjorts (uppbyggnadsskedet), den sjukpenninggrundande inkomsten av anställningen i aktiebolaget beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

För en försäkrad som har inkomst av anställning, bedriver näringsverksamhet i aktiebolagsform och som är företagare i den mening som avses i 2 kap. 6 och 7 §§ lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring ska, under en tid om 36 månader räknat från den månad då anmälan för registrering enligt 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har gjorts eller borde ha gjorts (uppbyggnadsskedet), den sjukpenninggrundande inkomsten av anställningen i aktiebolaget beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

¹ Senaste lydelse 2018:1265.

² Senaste lydelse 2018:670.

Om den försäkrade tidigare har bedrivit samma verksamhet i en sådan företagsform som avses i 9 § första stycket ska uppbyggnadsskedet räknas från den tidpunkt som följer av den paragrafen.

59 kap.

13 §³

Som inkomst av anställning räknas följande sociala förmåner:

1. Föräldrapenningsförmåner.
2. Omvårdnadsbidrag.
3. Ersättning från Försäkringskassan i form av sjuklönegaranti enligt 20 § lagen (1999:1047) om sjuklön.
4. Sjukpenning eller motsvarande ersättning enligt denna balk eller annan författning eller på grund av särskilt beslut av regeringen. Detta gäller i den utsträckning ersättningen har trätt i stället för en försäkrads inkomst som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.
5. Inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning.
6. Livränta på grund av arbetsskada eller annan skada som avses i 41–44 kap.
7. Närståendepening.
8. *Dagpenning från arbetslöshetskassa.*
8. *Arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.*
9. Aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
10. Ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).
11. Dagpenning till totalförsvarspiktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspiktiga.
12. Bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen föreskriver det.
13. Omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande när en försäkrad får dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Skattepliktig inkomst enligt denna lag är

1. lön eller därmed jämförlig förmån på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten, en svensk kommun eller en svensk region,

2. lön eller därmed jämförlig förmån på grund av annan anställning eller annat uppdrag än hos svenska staten, en svensk kommun eller en svensk region, i den utsträckning inkomsten förvärvats genom verksamhet i Sverige,

3. arvode och liknande ersättning som någon får i egenskap av ledamot eller suppleant i styrelse eller annat liknande organ i ett svenskt aktiebolag eller någon annan svensk juridisk person, oavsett var verksamheten utövats,

4. ersättning i form av pension, med undantag av barnpension, sjukersättning och aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken, till den del det totala beloppet av mottagna ersättningar för varje kalendermånad överstiger en tolfedel av 0,77 prisbasbelopp, samt annan ersättning enligt samma balk,

5. pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten, en svensk kommun eller en svensk region,

6. belopp, som betalas ut på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i en i Sverige bedrivna försäkringsrörelse samt belopp som betalas ut från pensionssparkonto fört av ett svenskt pensionssparinstitut eller av ett utländskt instituts filial i Sverige enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande samt avskattning av en sådan försäkring eller ett sådant pensionssparkonto,

6 a. belopp, som betalas ut på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring samt avskattning av sådan annan försäkring, om försäkringen meddelats i en utländsk försäkringsrörelse i den utsträckning den skattskyldige vid den årliga beskattningen fått avdrag för premier eller om premierna inte räknats som inkomst för den försäkrade enligt inkomstskattelagen (1999:1229),

7. pension på grund av tjänstepensionsförsäkring eller avtal om tjänstepension som är jämförbart med försäkring inklusive avskattning av sådan försäkring eller sådant avtal, samt annan pension eller förmån, om förmånen lämnas på grund av tidigare tjänst och den tidigare verksamheten huvudsakligen utövats i Sverige,

8. ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller annan författning, som betalats ut till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring,

¹ Senaste lydelse 2020:951.

9. dagpenning från arbetslöshetskassa enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, 9. arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring,

10. annan inkomst av tjänst som förvärvats genom verksamhet i Sverige,

11. återfört avdrag för egenavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980), arbetsgivaravgifter och egenavgifter som satts ned genom ändrad debitering, i den utsträckning avdrag har medgetts för avgifterna samt avgifter som avses i 62 kap. 6 § inkomstskattelagen och som satts ned genom ändrad debitering, i den utsträckning avdrag har medgetts för avgifterna och dessa inte hänför sig till näringsverksamhet, och

12. sjiinkomst som avses i 64 kap. 3 och 4 §§ inkomstskattelagen i den utsträckning inkomsten förvärvats genom verksamhet på

– ett handelsfartyg som ska anses som svenskt enligt sjölagen (1994:1009), utom i de fall fartyget hyrs ut i huvudsak obemannat till en utländsk redare och sjömannen inte är anställd hos fartygets ägare eller hos en arbetsgivare som ägaren anlitar, eller

– ett utländskt handelsfartyg som en svensk redare hyr i huvudsak obemannat, om sjömannen är anställd hos redaren eller hos en arbetsgivare som redaren anlitar.

Som inkomst enligt första stycket 1–3 och 12 anses också förskott på sådan inkomst.

Verksamhet på grund av anställning eller uppdrag i ett svenskt företag eller vid ett utländskt företags fasta driftställe i Sverige anses utövad i Sverige även om den enskilde inom ramen för verksamheten

– gör tjänsteresor utomlands, eller

– utför arbete utomlands i sin bostad under förutsättning att tiden för arbetet där uppgår till högst hälften av den enskildes totala arbetstid i verksamheten under varje tremånadersperiod.

Skattepliktig inkomst enligt denna lag är dock endast sådan inkomst som skulle ha beskattats hos en obegränsat skattskyldig enligt inkomstskattelagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor¹

dels att nuvarande 34 a § ska betecknas 34 b §,

dels att 1, 12, 32, 37, 37 c, 48, 62, 85, 87 a, 89, 91, 93, 94–94 b, 94 g och 116 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 34 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Arbetslöshetsförsäkringen enligt *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* handhas av arbetslöshetskassor som har registrerats enligt 7–14 §§. Arbetslöshetskassor är föreningar *för vilkas* bildande och verksamhet det finns närmare bestämmelser i denna lag.

En arbetslöshetskassas verksamhet *skall* omfatta ett visst verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch eller vissa närbesläktade sådana.

Arbetslöshetsförsäkringen enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* handhas av arbetslöshetskassor som har registrerats enligt 7–14 §§. Arbetslöshetskassor är föreningar *vars* bildande och verksamhet det finns närmare bestämmelser *om* i denna lag.

En arbetslöshetskassas verksamhet *ska* omfatta ett visst verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch eller vissa närbesläktade sådana.

12 §²

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får förelägga arbetslöshetskassan att inom en viss tid *avge yttrande* eller vidta rättelse, om inspektionen finner att ett beslut som anmäls för registrering eller en handling som bifogas anmälan

1. inte har tillkommit i behörig ordning,

2. till sitt innehåll strider mot *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*, mot denna lag, mot föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar eller mot arbetslöshetskassans stadgar,

3. i något viktigare hänseende vilseledande.

Om en arbetslöshetskassa inte följer ett sådant föreläggande, *skall*

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får förelägga arbetslöshetskassan att inom en viss tid *yttra sig* eller vidta rättelse, om inspektionen finner att ett beslut som anmäls för registrering eller en handling som bifogas anmälan

2. till sitt innehåll strider mot *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, mot denna lag, mot föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar eller mot arbetslöshetskassans stadgar, *eller*

har formulerats otydligt eller

Om en arbetslöshetskassa inte följer ett sådant föreläggande, *ska*

¹ Senaste lydelse av 34 a § 2018:108.

² Senaste lydelse 2002:543.

anmälan *avskriv*as. En under-
rättelse om att så kan ske *skall* tas
in i föreläggandet.

anmälan *skriv*as av. En under-
rättelse om att så kan ske *ska* tas in
i föreläggandet.

32 §

En ställföreträdare för en
arbetslöshetskassa får inte följa en
sådan föreskrift av en förenings-
stämma eller ett annat organ hos
arbetslöshetskassan som inte gäller
därför att den står i strid med *lagen*
(1997:238) *om arbetslöshets-*
försäkring, med denna lag, med
föreskrifter utfärdade med stöd av
dessa lagar eller med *kassans*
stadgar.

En ställföreträdare för en
arbetslöshetskassa får inte följa en
sådan föreskrift av en förenings-
stämma eller ett annat organ hos
arbetslöshetskassan som inte gäller
därför att den står i strid med *lagen*
(2024:000) *om arbetslöshets-*
försäkring, med denna lag, med
föreskrifter utfärdade med stöd av
dessa lagar eller med *arbetslöshets-*
kassans stadgar.

34 a §

*Den som, när han eller hon
senast arbetade, omfattades av en
annan stats lagstiftning enligt
Europaparlamentets och rådets
förordning (EG) nr 883/2004 av
den 29 april 2004 om samordning
av de sociala trygghetssystemen
ska anses ha varit verksam inom
det verksamhetsområde som han
eller hon skulle ha arbetat inom om
arbetet hade utförts i Sverige.*

37 §³

En medlem i en arbetslöshets-
kassa som medvetet eller av grov
vårdslöshet har lämnat oriktiga
eller vilseledande uppgifter om
förhållanden av betydelse för hans
eller hennes rätt till medlemskap
eller *ersättning*, ska uteslutas *som
medlem* om inte särskilda skäl talar
mot det. Detsamma gäller en
medlem som medvetet eller av grov
vårdslöshet har låtit bli att anmäla
ändrade uppgifter till *kassan* om
förhållanden av betydelse för hans
eller hennes rätt till ersättning.

I 46–46 b §§ *lagen* (1997:238)
om arbetslöshetsförsäkring finns

En medlem i en arbetslöshets-
kassa som medvetet eller av grov
vårdslöshet har lämnat oriktiga
eller vilseledande uppgifter om för-
hållanden av betydelse för hans
eller hennes rätt till medlemskap
eller *arbetslöshetsersättning*, ska
uteslutas *ur arbetslöshetskassan*
om inte särskilda skäl talar mot det.
Detsamma gäller en medlem som
medvetet eller av grov vårdslöshet
har låtit bli att anmäla ändrade
uppgifter till *arbetslöshetskassan*
om förhållanden av betydelse för
hans eller hennes rätt till ersättning.

I 7 kap. 12–14 §§ *lagen*
(2024:000) *om arbetslöshets-*

bestämmelser om fränkännande av rätt till *ersättning* när arbetslöshetskassan beslutar att medlemmen inte ska uteslutas.

försäkring finns bestämmelser om fränkännande av rätt till *arbetslöshetsersättning* när arbetslöshetskassan beslutar att medlemmen inte ska uteslutas.

37 c §⁴

Arbetslöshetskassans styrelse prövar frågor om uteslutning av en medlem och om fränkännande av rätt till *ersättning* enligt *bestämmelser om detta i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*. En kassaföreståndare får dock efter uppdrag från styrelsen fatta beslut i sådana ärenden, utom när det gäller omprövning.

Arbetslöshetskassans styrelse prövar frågor om uteslutning av en medlem och om fränkännande av rätt till *arbetslöshetsersättning* enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*. En kassaföreståndare får dock efter uppdrag från styrelsen fatta beslut i sådana ärenden, utom när det gäller omprövning.

48 §⁵

En arbetslöshetskassa ska till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av del av statens kostnader för *utbetalad ersättning* för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i månaden. *Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.*

En arbetslöshetskassa ska till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av *en* del av statens kostnader för *utbetalad arbetslöshetsersättning* för varje medlem som fanns i *arbetslöshetskassan* den sista dagen i månaden.

Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden utbetalade arbetslöshetsersättningen till sökande som uppfyller villkoren i 5 kap. 4 § lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring delat med det antal ersättningsdagar under månaden som ersättningen motsvarar, delat med tolv.

62 §

Om ett beslut av en föreningsstämma inte har kommit till i

Om ett beslut av en föreningsstämma inte har kommit till i

⁴ Senaste lydelse 2013:153.

⁵ Senaste lydelse 2009:665.

behörig ordning eller i övrigt strider mot *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*, denna lag eller mot arbetslöshetskassans stadgar, kan talan mot arbetslöshetskassan om att beslutet *skall* upphävas eller ändras föras av en medlem, styrelsen, en styrelseledamot eller kassaföreståndaren.

Talan *skall* väckas vid tingsrätten.

Talan *skall* väckas inom tre månader från dagen för beslutet. *Väcks* inte talan inom denna tid, är rätten till talan förlorad.

behörig ordning eller i övrigt strider mot *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, denna lag eller mot arbetslöshetskassans stadgar, kan talan mot arbetslöshetskassan om att beslutet *ska* upphävas eller ändras föras av en medlem, styrelsen, en styrelseledamot eller kassaföreståndaren.

Talan *ska* väckas vid tingsrätten.

Talan *ska* väckas inom tre månader från dagen för beslutet. *Om* inte talan *väcks* inom denna tid, är rätten till talan förlorad.

85 §

Rikstäckande organisationer som företräder anställda och företagare på arbetsmarknaden får bilda en kompletterande arbetslöshetskassa. I den kompletterande arbetslöshetskassan är organisationerna som bildat föreningen medlemmar. *Denna kassa kommer främst övergångsvis att handha arbetslöshetsförsäkring åt enskilda. När det gäller grundförsäkringen omfattar kassans verksamhet arbetslösa som inte är medlemmar i någon arbetslöshetskassa. När det gäller den frivilliga inkomstbortfallsförsäkringen omfattar verksamheten dem som är anslutna till den kompletterande kassan.*

Den kompletterande arbetslöshetskassan *skall* godkännas av regeringen.

Rikstäckande organisationer som företräder anställda och företagare på arbetsmarknaden får bilda en kompletterande arbetslöshetskassa. I den kompletterande arbetslöshetskassan är organisationerna som har bildat föreningen medlemmar. *Den kompletterande arbetslöshetskassan handhar arbetslöshetsförsäkringen för arbetslösa som är anslutna till den kompletterande arbetslöshetskassan och för arbetslösa som inte är medlemmar i en annan arbetslöshetskassa.*

Den kompletterande arbetslöshetskassan *ska* godkännas av regeringen.

87 a §⁶

Den kompletterande arbetslöshetskassan *skall* ta ut en avgift av dem som får *ersättning enligt grundförsäkringen enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* och som inte är anslutna till kassan eller medlemmar i en annan arbetslöshetskassa. Avgiften

Den kompletterande arbetslöshetskassan *ska* ta ut en avgift av dem som får *arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* och som inte är anslutna till den kompletterande arbetslöshetskassan eller medlemmar i en annan

skall bidra till att täcka *kassans* förvaltningskostnader för denna grupp ersättningsberättigade.

Avgiften betalas genom att den dras av när *ersättningen enligt grundförsäkringen* betalas ut. Avdrag för betalning av preliminär skatt *skall* göras innan avgiften dras av från ersättningen. Avdrag för avgiften får inte göras gällande mot beslut om utmätning av lön enligt 7 kap. utsökningsbalken.

arbetslöshetskassa. Avgiften *ska* bidra till att täcka *arbetslöshetskassans* förvaltningskostnader för denna grupp ersättningsberättigade.

Avgiften betalas genom att den dras av när *arbetslöshetsersättningen* betalas ut. Avdrag för betalning av preliminär skatt *ska* göras innan avgiften dras av från ersättningen. Avdrag för avgiften får inte göras gällande mot beslut om utmätning av lön enligt 7 kap. utsökningsbalken.

89 §⁷

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen.

Inspektionen *skall* verka för att *bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* och i denna lag tillämpas likformigt och rättvist.

Inspektionen *ska* verka för att *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* och denna lag tillämpas likformigt och rättvist.

91 §⁸

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får meddela de erinringar i fråga om en arbetslöshetskassas verksamhet som inspektionen finner behövliga.

Inspektionen får förelägga en arbetslöshetskassa att inom en viss tid vidta de åtgärder som behövs för rättelse, om

1. en avvikelse har gjorts från *kassans* stadgar, denna lag, *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* eller de författningar och föreskrifter i övrigt som gäller för *kassans* verksamhet,

1. en avvikelse har gjorts från *arbetslöshetskassans* stadgar, denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller de författningar och föreskrifter i övrigt som gäller för *arbetslöshetskassans* verksamhet,

2. stadgarna inte längre uppfyller kraven enligt 5 §,

3. *kassans* tillgångar inte är tillräckliga, eller

3. *arbetslöshetskassans* tillgångar inte är tillräckliga, eller

4. någon annan allvarlig anmärkning kan riktas mot *kassans* verksamhet.

4. någon annan allvarlig anmärkning kan riktas mot *arbetslöshetskassans* verksamhet.

93 §

En arbetslöshetskassa har rätt till statsbidrag för kostnader för

En arbetslöshetskassa har rätt till statsbidrag för kostnader för

⁷ Senaste lydelse 2002:543.

⁸ Senaste lydelse 2002:1135.

ersättning som betalas ut enligt bestämmelser i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

arbetslöshetsersättning som betalas ut enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

94 §⁹

Om någon som har fått arbetslöshetsersättning har orsakat att ersättningen betalats ut i strid med denna lag, *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska arbetslöshetskassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt. Detsamma gäller när den som har fått ersättning från en *kassa* senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid.

Om någon som har fått arbetslöshetsersättning har orsakat att ersättningen *har* betalats ut i strid med denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska arbetslöshetskassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt. Detsamma gäller när den som har fått ersättning från en *arbetslöshetskassa* senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att *efterge* med stöd av 68 d § *lagen om arbetslöshetsförsäkring*.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att *avstå från att återkräva* med stöd av 8 kap. 5 § *lagen om arbetslöshetsförsäkring*.

94 a §¹⁰

Om en arbetslöshetskassa har orsakat att arbetslöshetsersättning betalats ut i strid med denna lag, *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska *kassan* betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt.

Om en arbetslöshetskassa har orsakat att arbetslöshetsersättning *har* betalats ut i strid med denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska *arbetslöshetskassan* betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt.

94 b §¹¹

Om det är någon annan än den som har fått ersättningen eller en arbetslöshetskassa som har orsakat att arbetslöshetsersättning betalats ut i strid med denna lag, *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som

Om det är någon annan än den som har fått ersättningen eller en arbetslöshetskassa som har orsakat att arbetslöshetsersättning *har* betalats ut i strid med denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som

⁹ Senaste lydelse 2013:153.

¹⁰ Senaste lydelse 2013:153.

¹¹ Senaste lydelse 2013:153.

har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska *kassan* betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt endast om den som fått ersättningen skäligen borde ha insett att han eller hon har fått ersättning obehörigen eller med för högt belopp.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att *efterge* med stöd av 68 d § *lagen om arbetslöshetsförsäkring*.

har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska *arbetslöshetskassan* betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt endast om den som *har* fått ersättningen skäligen borde ha insett att han eller hon har fått ersättning obehörigen eller med *ett* för högt belopp.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att *avstå från att återkräva* med stöd av 8 kap. 5 § *lagen om arbetslöshetsförsäkring*.

94 g §¹²

En arbetslöshetskassa ska på begäran av Statistiska centralbyrån lämna de uppgifter om medlemskap i *kassan* och medlemmars *ersättning* enligt *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* som myndigheten behöver för framställning av statistik i enlighet med sådant uppdrag från regeringen som syftar till att kartlägga och analysera arbetsmarknaden.

Regeringen *meddelar* närmare föreskrifter om skyldigheten enligt första stycket och om när uppgifter får lämnas ut elektroniskt.

En arbetslöshetskassa ska på begäran av Statistiska centralbyrån lämna de uppgifter om medlemskap i *arbetslöshetskassan* och medlemmars *arbetslöshetsersättning* enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* som myndigheten behöver för framställning av statistik i enlighet med *ett* sådant uppdrag från regeringen som syftar till att kartlägga och analysera arbetsmarknaden.

Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* närmare föreskrifter om skyldigheten enligt första stycket och om när uppgifter får lämnas ut elektroniskt.

116 §

Om en förening eller en annan organisation utan att vara registrerad enligt denna lag handhar frågor om *ersättning* enligt *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*, döms den som på föreningens eller organisationens vägnar deltar i en åtgärd eller ett beslut i sådan verksamhet till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om en förening eller en annan organisation utan att vara registrerad enligt denna lag handhar frågor om *arbetslöshetsersättning* enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, döms den som på föreningens eller organisationens vägnar deltar i en åtgärd eller ett beslut i sådan verksamhet till böter eller fängelse i högst sex månader.

¹² Senaste lydelse 2013:153.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Arbetslöshetskassor som registrerats med stöd av äldre lagstiftning och som *bedriver* verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av år 1997 skall anses registrerade med rätt att enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring *handha arbetslöshetsförsäkringen*.

Arbetslöshetskassor som *har* registrerats med stöd av äldre lagstiftning och som *bedrev* verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av 1997 ska anses registrerade med rätt att *handha arbetslöshetsförsäkringen* enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Avgiften utgör 10,21 procent av ersättning i form av

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt 24–28 och 31 kap. socialförsäkringsbalken samt arbetsskadesjukpenning enligt 40 kap. nämnda balk eller motsvarande ersättning som utgetts enligt nämnda balk eller annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen trätt i stället för en försäkrads inkomst av anställning enligt 59 kap. 8–11 §§ socialförsäkringsbalken eller inkomst av annat förvärvsarbete enligt 59 kap. 14 § första stycket 1–3 nämnda balk,

2. föräldrapenningsförmåner enligt 11–13 kap. socialförsäkringsbalken,

3. närståendepenning enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken,

4. ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 41–44 kap. socialförsäkringsbalken eller annan motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av 41 och 42 kap. nämnda balk,

7. omvårdnadsbidrag enligt 22 kap. socialförsäkringsbalken,

8. *dagpenning från arbetslöshetskassa,* 8. *arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring,*

9. statlig ersättning som lämnas för arbete i etableringsjobb,

10. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

14. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

15. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga,

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver, och

17. omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

2.8 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

36 §

Följande ersättningar i samband med arbetslöshet ska tas upp:

1. *dagpenning från svensk arbetslöshetskassa*, och

1. *arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, och

2. aktivitetsstöd som betalas ut enligt bestämmelser som beslutats av regeringen eller av statlig myndighet till den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program och till andra som är likställda med dem när det gäller rätt till sådant stöd.

2. aktivitetsstöd som betalas ut enligt bestämmelser som beslutats av regeringen eller av *en* statlig myndighet till den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program och till andra som är likställda med dem när det gäller rätt till sådant stöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Arbetsmarknadsavgifter *skall* finansiera

1. arbetslöshetsersättning enligt *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* och kostnader för tillsyn av utbetalning av sådan ersättning enligt *lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor*,

2. aktivitetsstöd till den som *tar del av* ett arbetsmarknadspolitiskt program, *under förutsättning att han eller hon uppfyller villkoren för inkomstrelaterad ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring*,

3. kostnader enligt lönegarantilagen (1992:497), och

4. sådana statliga ålderspensionsavgifter enligt *lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift som betalas på ersättningar enligt 1–3*.

Arbetsmarknadsavgifter *ska* finansiera

1. arbetslöshetsersättning enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* och kostnader för tillsyn av utbetalning av sådan ersättning enligt *lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor*,

2. aktivitetsstöd till den som *deltar i* ett arbetsmarknadspolitiskt program, *dock inte aktivitetsstöd med grundbelopp*,

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arbetslöshetsersättning enligt den upphävda *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom

1. Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens eller arbetslöshetskassornas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd,

2. Skatteverkets verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av skatt,

3. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens verksamhet som avser tillsyn och uppföljning samt utfärdande av intyg *enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*,

3. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens verksamhet som avser tillsyn och uppföljning samt utfärdande av *sådana* intyg som visar rätten att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land,

4. Kronofogdemyndighetens verksamhet som underlag för bedömning enligt 4 kap. utsökningsbalken av i vilken utsträckning en gäldenär har utmätningsbar egendom,

5. socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453),

6. Migrationsverkets verksamhet som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,

7. leverantörers verksamhet att utföra arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, och

8. Utbetalningsmyndighetens verksamhet.

Arbetsförmedlingen får även behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen eller till någon annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lag eller förordning.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

¹ Senaste lydelse 2023:458.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får behandla personuppgifter, om det är nödvändigt

1. för tillsyn över arbetslöshetskassorna och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen enligt 89 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

2. för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen som har samband med arbetslöshetsförsäkringen eller som rör återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program,

3. för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning eller för uppföljning av sådana åtgärder,

4. för registrering av uppgifter enligt lagen om arbetslöshetskassor, eller
5. som underlag och för kontroll vid utfärdande av intyg enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

5. som underlag och för kontroll vid utfärdande av sådana intyg som visar rätten att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2.12 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 13 § och bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

13 §

Sekretess gäller i ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och i ärende om medlemsavgift för arbetslös medlem enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i ärende enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring och i ärende om medlemsavgift för arbetslös medlem enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter i ärende om arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

<u>Organ</u>	<u>Verksamhet</u>
Arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	prövning av ärenden <i>om arbetslöshetsersättning (SFS 1997:238)</i> och av ärenden om medlemsavgift för arbetslös medlem (SFS 1997:239)
Besiktningorgan enligt fordonslagen (2002:574)	fordonskontroll (SFS 2002:574)

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

<u>Organ</u>	<u>Verksamhet</u>
Arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	prövning av ärenden <i>enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring (SFS 2024:000)</i> och av ärenden om medlemsavgift för arbetslös medlem (SFS 1997:239)
Besiktningorgan enligt fordonslagen (2002:574)	fordonskontroll (SFS 2002:574)

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 22 februari 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till en ny effektivare arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster. I uppdraget ingick att lämna förslag till en ny lag och förordning om arbetslöshetsförsäkring (dir. 2018:8). Genom tilläggsdirektiv den 19 juni 2019 förlängdes utredningstiden samtidigt som utredningen fick i uppdrag att även särskilt analysera och föreslå hur arbetslöshetsersättningen kan trappas ner tydligt i takt med arbetslöshetens längd (dir. 2019:34). Genom tilläggsdirektiv den 30 april 2020 förlängdes utredningstiden ytterligare (dir. 2020:47). Utredningen, som tog namnet Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster (A 2018:01), överlämnade i juni 2020 betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1* och betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Arbetsmarknadsdepartementet (A2020/01495).

Inom Arbetsmarknadsdepartementet har promemorian Arbetslöshetsförsäkringen och förvaltningslagen (Ds 2021:24) utarbetats. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Arbetsmarknadsdepartementet (A2021/01560).

Inom Utbildningsdepartementet har promemorian Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:18) utarbetats. Promemorian innehåller ett förslag om att när ramtid i arbetslöshetsförsäkringen ska bestämmas ska tiden då den sökande har fått del av helt omställningsstudiestöd inte räknas, om det inte är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med. En sammanfattning av promemorian i relevant del finns i *bilaga 7* och promemorians lagförslag i relevant del finns i *bilaga 8*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Utbildningsdepartementet (U2021/02963).

Under den fortsatta beredningen höll Arbetsmarknadsdepartementet den 8 december 2023 ett remissmöte för att inhämta synpunkter från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Sveriges a-kassor på förslaget om finansieringsavgift i avsnitt 16.1. Minnesanteckningar från mötet finns tillgängliga i Arbetsmarknadsdepartementet (A2024/00207).

Riksdagen har tillkännagett för regeringen vad utskottet anför om att regeringen bör låta analysera uppdragstagarnas ställning i arbetslöshetsförsäkringen och återkomma till riksdagen i frågan (bet. 2009/10:AU13 punkt 2, rskr. 2009/10:275). Riksdagen har även tillkännagett för regeringen vad utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som ger arbetslösa rätt att begränsa sitt arbetsökande under de första 100 dagarna (bet. 2010/11:AU9 punkt 4,

4 En ny lag om arbetslöshetsförsäkring

4.1 Behovet av förändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Regeringens bedömning: Delar av arbetslöshetsförsäkringen behöver förändras. Rätten till arbetslöshetsersättning och storleken på ersättningen bör baseras på inkomster i stället för arbetad tid. Arbetslöshetsförsäkringen behöver på ett bättre sätt än i dag bidra till omställning mellan arbeten vid arbetslöshet.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om eller har invända mot bedömningen. Många remissinstanser tillstyrker eller är övervägande positiva till bedömningen att arbetslöshetsersättningen ska grundas på inkomster i stället för arbetad tid, däribland *Arbetsförmedlingen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Sveriges a-kassor*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *Konjunkturinstitutet*, *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)*, *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)*, *Företagarna* och *Konstnärnämnden*. Bland annat Sveriges a-kassor, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetsförmedlingen och Saco framhåller att en arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster ger förutsättningar för automatisering och förenklad handläggning hos arbetslöshetskassorna och för ökad förutsebarhet för enskilda. *Arbetsgivarverket*, *Företagarna m.fl.* välkomnar en minskad uppgiftsbyrå för arbetsgivare. Bland annat *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* framhåller att användningen av inkomster bedöms medföra en minskad risk för felaktiga utbetalningar. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anger att en möjlig men inte tungt vägande invändning mot att basera rätten till arbetslöshetsersättning på inkomster är att en hög timlön gör att det krävs en kortare tid för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. *Sveriges a-kassor* anser att en försäkring som helt grundar sig på inkomster kan medföra att de som arbetar mycket men med låga inkomster, t.ex. vissa företagare, får ett försämrat försäkringskydd. *Integritetsskyddsmyndigheten*, tidigare Datainspektionen, anser att det är oklart i vilken utsträckning arbetslöshetskassorna i dag inhämtar uppgifter från Skatteverket och framför också att uppgifternas betydelse för den enskilde som berörs kommer att bli större enligt det nya regelverket jämfört med i dag, eftersom arbetsgivardeklarerationer löpande kommer att hämtas in för varje person som ansöker om eller får arbetslöshetsersättning. Myndigheten framhåller också att uppgifterna omfattas av absolut sekretess hos Skatteverket men omfattas av svag sekretess hos

arbetslöshetskassorna. Bland annat *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *Fackförbundet Scen & Film*, tidigare Teaterförbundet, anser att det för den som arbetar mycket men till låg lön är problematiskt att faktorn arbetstid försvinner. *Landsorganisation i Sverige (LO)* avstyrker en övergång från arbetad tid till inkomster och anser att den rättvisa principen är att utgå från arbetad tid och att arbetad tid dessutom bör anges i arbetsgivardeklarationerna. Organisationen anser att arbete inte är detsamma som inkomster och att få arbetade timmar med hög timlön inte bör betraktas som en högre grad av arbetsmarknadsförankring än fler timmar med låg lön. Några remissinstanser har synpunkter på arbetslöshetsförsäkringens funktion. *TCO*, *DIK* och *Sveriges förenade studentkårer* anser att arbetslöshetsförsäkringen bör ge trygghet även vid omställning från eftergymnasiala studier, exempelvis genom ett nytt s.k. studerandevillkor eller examensvillkor. Ett annat förslag från Sveriges förenade studentkårer är att jämställa studiemedel med inkomst. Enligt *LO* bör det tidigare studerandevillkoret återinföras så att den som har visat sina intentioner att förankra sig på arbetsmarknaden genom fullföljda studier, utöver grundskolan, ska kunna ha rätt till ersättning. *TCO* framhåller att arbetslöshetsförsäkringen bör ha en roll i att understödja matchning på arbetsmarknaden. *Naturvetarna* anser att arbetslöshetsförsäkringen bör kunna användas vid omställning genom kompetensutveckling. *Svenskt Näringsliv* anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och *Företagarna* vill i förlängningen se en premiebaserad arbetslöshetsförsäkring. *Akademikerförbundet SSR* anser att det finns ett stort reformbehov inom arbetslöshetsförsäkringen och anför bl.a. att incitamenten att vara med i en arbetslöshetskassa måste stärkas, att en större andel av arbetsmarknadsavgiften måste finansiera arbetslöshetsförsäkringen och att försäkringen måste vara mindre krånglig och mer rättssäker.

Skälen för regeringens bedömning

Arbetslöshetsförsäkringens syfte och funktion

Arbetslöshetsförsäkringen är ett av de grundläggande trygghetssystemen för enskilda. Arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken som omställningsförsäkring. Den ska ge ekonomiskt stöd i form av arbetslöshetsersättning under en begränsad tid till den som har förlorat sitt arbete och som ställer om till ett annat arbete. Arbetslöshetsförsäkringen omfattar således den som redan har en förankring på arbetsmarknaden, dvs. har arbetat i viss utsträckning före arbetslösheten, och som under arbetslösheten söker ett nytt arbete. Arbetslöshetsförsäkringen ska bidra till ekonomisk trygghet för den som förlorar sitt arbete. En fungerande arbetslöshetsförsäkring verkar också som en automatisk stabilisator som upprätthåller enskildas konsumtionsförmåga och den inhemska köpkraften vid konjunkturnedgångar.

De regler som gäller för arbetslöshetsförsäkringen finns huvudsakligen i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

Arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassorna

Arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassor, vilket bl.a. innebär att det är arbetslöshetskassorna som prövar rätten till och betalar ut arbetslöshetsersättning. Handhavandet av arbetslöshetsförsäkringen är en förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning och som har överlämnats till arbetslöshetskassorna enligt 1 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Arbetslöshetskassor är föreningar som uppfyller särskilda i lagen uppställda krav på bl.a. ändamål och stadgar och som har registrerats som arbetslöshetskassor hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. En arbetslöshetskassas verksamhet ska omfatta ett visst verksamhetsområde, dvs. en viss yrkeskategori eller bransch. Den kompletterande arbetslöshetskassan, Alfa-kassan, handhar arbetslöshetsförsäkringen utan de begränsningar till en viss yrkeskategori eller bransch som gäller för de övriga arbetslöshetskassorna. För närvarande finns det 24 arbetslöshetskassor, inklusive den kompletterande arbetslöshetskassan.

Medlemskap i en arbetslöshetskassa är frivilligt och ger möjlighet för sökande att försäkra sig mot inkomstbortfall och därmed få ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen i stället för grundförsäkringen. För den som inte vill bli medlem i en arbetslöshetskassa finns möjlighet att försäkra sig mot inkomstbortfall genom att ansluta sig till den kompletterande arbetslöshetskassan. Tillsammans har arbetslöshetskassorna cirka 3,9 miljoner medlemmar eller anslutna (enligt data från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen för december 2023).

Arbetslöshetskassorna får statsbidrag av staten för kostnader för den arbetslöshetsersättning som betalas ut. Arbetsmarknadsavgiften är en del av de sociala avgifter som ska betalas till staten på utbetalad ersättning för arbete. Den ska, enligt 9 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter, bl.a. användas för att finansiera arbetslöshetsersättning och kostnader för tillsyn av utbetalning av sådan ersättning. En arbetslöshetskassa ska dock enligt 48 § lagen om arbetslöshetskassor till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad arbetslöshetsersättning. En arbetslöshetskassa ska enligt 41 § lagen om arbetslöshetskassor ta ut medlemsavgifter som i förening med andra inkomster får antas täcka arbetslöshetskassans förvaltningskostnader, betalningen av finansieringsavgift och övriga utgifter.

Andra aktörer av betydelse för arbetslöshetsförsäkringen

Utöver arbetslöshetskassorna finns flera viktiga aktörer som bidrar till att säkerställa arbetslöshetsförsäkringens funktion.

Arbetsförmedlingen ansvarar enligt förordningen (2022:811) med instruktion för Arbetsförmedlingen för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och ska, inom ramen för sitt verksamhetsområde, verka för att upprätthålla arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring och legitimiteten i de arbetsmarknadspolitiska ersättningsystemen. Myndigheten ska i detta syfte särskilt kontrollera att de arbetsökande som får arbetslöshetsersättning eller andra arbetsmarknadspolitiska ersättningar aktivt vidtar relevanta åtgärder för att ta sig ur sin arbetslöshet. Myndigheten administrerar också arbetslöshetskassornas ansökningar om statsbidrag inför utbetalning av arbetslöshetsersättning.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har ansvar för tillsyn över bl.a. arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetskassorna samt Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen. Till myndighetens uppgifter hör bl.a. att följa utvecklingen på arbetslöshetsförsäkringens område, ta initiativ till åtgärder efter uppföljning, göra kartläggningar, sammanställa och analysera statistik inom myndighetens område och utreda frågor inom tillsynsområdena på regeringens uppdrag. Myndigheten utfärdar också föreskrifter i anslutning till lagen om arbetslöshetsförsäkring och lagen om arbetslöshetskassor. Myndigheten är dessutom Sveriges förbindelseorgan inom Europeiska unionen (EU) i arbetslöshetsförsäkringsfrågor. Myndighetens uppdrag framgår av lagen om arbetslöshetsförsäkring, lagen om arbetslöshetskassor och förordningen (2007:906) med instruktion för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Sveriges a-kassor är en gemensam service- och intresseorganisation för arbetslöshetskassorna. Organisationens huvuduppgifter är att utveckla och förvalta de IT-system som används vid administrationen av ärenden om arbetslöshetsersättning, bedriva utbildning om arbetslöshetsförsäkringen och bedriva opinionsbildning i frågor som är viktiga för arbetslöshetskassorna.

Angränsande system och regelverk

Arbetsförmedlingen ansvarar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, utom i de delar där annat är särskilt föreskrivet. Arbetsförmedlingen ska enligt förordningen med instruktion för Arbetsförmedlingen verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att bl.a. inhämta och tillgängliggöra information om lediga arbeten och effektivt sammanföra arbetssökande med de arbetsgivare som söker arbetskraft. Myndigheten ska också verka för att förkorta arbetslöshetstider hos arbetssökande och vakanstider hos arbetsgivare, när så är motiverat ge stöd och insatser för att stärka en arbetssökandes möjligheter att få ett arbete och med hjälp av anställningsfrämjande åtgärder stimulera arbetsgivare att anställa arbetssökande som inte kan få arbete utan stöd. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten bedrivs bl.a. i form av arbetsmarknadspolitiska program. Arbetsmarknadspolitiska program inkluderar olika sorters insatser för att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. En anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program får göras om det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. När en arbetslös person deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program kan han eller hon i de flesta fall få ersättning för sitt deltagande, bl.a. i form av t.ex. aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Det är Försäkringskassan som, enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser, beslutar om och betalar ut aktivitetsstöd och utvecklingsersättning. Till en programdeltagare som är eller skulle ha varit berättigad till arbetslöshetsersättning lämnas aktivitetsstödet med ett belopp som baseras på en tänkt arbetslöshetsersättning.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen finns bestämmelser som syftar till att underlätta för den fria rörligheten för personer. Bestämmelserna syftar till att samordna de sociala trygghets-

systemen, bl.a. vid arbetslöshetsförmåner, men inte till att harmonisera regelverken. När det gäller arbetslöshetsförmåner finns bl.a. regler om sammanläggning av fullgjorda försäkringsperioder, anställningsperioder och perioder av verksamhet som egenföretagare i en medlemsstat när en arbetslös person har arbetat i flera medlemsstater inom EU. Det finns även bestämmelser om rätten till bibehållen arbetslöshetsersättning när en person söker arbete i en annan medlemsstat än den som den arbetslösa personen har rätt till ersättning från.

Villkor för rätt till arbetslöshetsersättning enligt den nuvarande lagen

För att en sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet krävs bl.a. att den sökande uppfyller vissa krav av grundläggande karaktär, de s.k. allmänna villkoren. Det innebär att den sökande bl.a. ska vara arbetsför och oförhindrad att ta arbete med en viss angiven omfattning, vara anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen och i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande. För vissa sökande finns utöver de allmänna villkoren särskilda regler som behöver beaktas för att avgöra om sökanden har rätt till arbetslöshetsersättning. Det gäller t.ex. företagare.

Arbetslöshetsförsäkring innehåller också ett kvalificeringsvillkor, det s.k. arbetsvillkoret, som syftar till att säkerställa att den sökande har en tillräcklig förankring på arbetsmarknaden. Arbetsvillkoret ställer krav på att den sökande under en ramtid om tolv månader före arbetslösheten har arbetat ett visst antal timmar. En sökande som uppfyller arbetsvillkoret kan i normalfallet få arbetslöshetsersättning under som längst 300 ersättningsdagar.

Beräkning av ersättningens storlek enligt den nuvarande lagen

Dagens arbetslöshetsförsäkring är uppdelad i en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring. För att ha rätt till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen krävs, förutom att arbetsvillkoret är uppfyllt, att den sökande har uppfyllt medlemsvillkoret, dvs. har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under minst tolv månader. Grundförsäkringen omfattar de sökande som inte har uppfyllt medlemsvillkoret, antingen för att de inte är medlemmar i eller anslutna till en arbetslöshetskassa eller för att de inte har hunnit vara medlemmar eller anslutna under så lång tid som krävs.

Arbetslöshetsersättning lämnas i form av dagpenning. Den som omfattas av grundförsäkringen får sin dagpenning beräknad utifrån den genomsnittliga arbetstiden under ramtiden, s.k. normalarbetstid, och ett grundbelopp som fastställs av regeringen. Den som har arbetat heltid under hela ramtiden får hela grundbeloppet medan den som har arbetat mindre än heltid får en proportionell del av grundbeloppet, ner till ett lägsta belopp.

För den med inkomstrelaterad ersättning beräknas dagpenningen utifrån den sökandes tidigare förvärvsinkomster, s.k. dagsförtjänst, och normalarbetstid. Regeringen föreskriver om de högsta respektive lägsta belopp som kan lämnas. För företagare finns särskilda bestämmelser om beräkning av dagsförtjänst.

Normalarbetstiden påverkar också ersättningens storlek genom att den ligger till grund för fastställandet av antalet ersättningsdagar per vecka som en sökande har rätt till vid deltidsarbete, karenns, sjukdom eller annat s.k. ersättningshinder.

Sanktioner och kontrollfunktionen

I lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser som reglerar i vilka situationer den sökande kan varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning. Dessa situationer handlar sammanfattningsvis om när en sökande missköter sitt arbetssökande, förlänger tiden som arbetssökande eller orsakar sin arbetslöshet. I lagen regleras även vad som händer om den sökande medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller låtit bli att anmäla ändrade uppgifter till en arbetslöshetskassa om förhållanden av betydelse för sökandens rätt till ersättning. I sådana fall ska den sökande fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning, vilket innebär att den sökande inte bara stängs av från rätt till ersättning utan också går miste om ett visst antal ersättningsdagar. De situationer som kan leda till en sanktion kontrolleras av arbetslöshetskassorna eller Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen ska säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring. En förutsättning för att kontrollen ska fungera är att den sökande är registrerad hos Arbetsförmedlingen som arbetssökande och är tillgänglig för kontroll av sitt arbetssökande.

Enligt förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska Arbetsförmedlingen under den arbetssökandes medverkan upprätta en individuell handlingsplan. I handlingsplanen ska anges en bedömning av den arbetssökandes stödbehov, planerade insatser och aktiviteter, den arbetssökandes skyldigheter och arbetssökandets inriktning. Med utgångspunkt i sin individuella handlingsplan ska den som är arbetslös regelbundet i en aktivitetsrapport redovisa vilka åtgärder han eller hon har vidtagit för att ta sig ur sin arbetslöshet. Den som får eller ansöker om arbetslöshetsersättning ska redovisa sina aktiviteter minst en gång per månad. Aktivitetsrapporterna kan användas för att hjälpa den sökande att förbättra och effektivisera sitt arbetssökande. Rapporterna kan också användas i kontrollsyfte för att bedöma om den sökande uppfyller arbetslöshetsförsäkringens krav på att aktivt söka lämpliga arbeten. Om det med anledning av aktivitetsrapporterna eller av andra orsaker finns skäl för Arbetsförmedlingen att anta att den sökande missköter sitt arbetssökande, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar arbetslösheten i enlighet eller om den sökande inte uppfyller de allmänna villkoren enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring, ska myndigheten underrätta arbetslöshetskassan om det. Arbetslöshetskassan ska sedan pröva om det finns grund för en sanktion eller avslag på ansökan om arbetslöshetsersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Exempel på en situation där det oftast är arbetslöshetskassan som kontrollerar och upptäcker om en sanktion är aktuell är vid uppsägning på egen begäran då denna uppgift oftast framgår av det arbetsgivarintyg som lämnas till arbetslöshetskassan. Även fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning grundar sig oftast på situationer som arbetslöshetskassan

bäst kan kontrollera eftersom det rör sig om när en sökande t.ex. medvetet har lämnat oriktiga uppgifter till arbetslöshetskassan.

Handläggningen av ärenden om arbetslöshetsersättning enligt den nuvarande lagen

I lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om ansökan om arbetslöshetsersättning. En sådan ansökan ska ges in till arbetslöshetskassan inom nio månader från den sista dagen i den tidsperiod som ansökan avser. För att en ansökan om arbetslöshetsersättning ska kunna prövas krävs att den sökande lämnar de uppgifter som behövs. En sökande är också skyldig att anmäla ändrade förhållanden av betydelse för sökandens rätt till ersättning.

När den sökande för första gången efter att ha blivit arbetslös ansöker om arbetslöshetsersättning krävs i regel flera uppgifter. Det krävs bl.a. att sökanden i en tidrapport redovisar sin arbetslöshet under den vecka som sökanden ansöker om ersättning för. Det krävs även att sökanden besvarar frågor som kan ha betydelse för sökandens ansökan om ersättning, bl.a. om sökanden är verksam som företagare eller inte. I de flesta fall skickas de handlingar som ligger till grund för prövningen in elektroniskt. För att arbetslöshetskassan efter den första prövningen ska kunna fortsätta att betala ut ersättning till den sökande krävs att den sökande fortsätter att skicka in sina tidrapporter till arbetslöshetskassan. Därutöver kan sökanden under arbetslösheten behöva ge in andra underlag för att arbetslöshetskassan ska kunna pröva rätten till ersättning.

Förutom att den sökande själv ska lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av sökandens rätt till arbetslöshetsersättning ska sökanden enligt bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring bifoga ett intyg av arbetsgivaren om sökandens arbetsförhållanden och de uppgifter i övrigt som behövs för att bedöma sökandens rätt till ersättning. Om det medför stora svårigheter för sökanden att skaffa ett intyg får uppgifterna styrkas på något annat sätt. Arbetsgivaren ska på begäran utfärda intyget på en särskild blankett. Det är Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som enligt förordningen om arbetslöshetsförsäkring bestämmer vilken blankett som ska användas. Av blanketten framgår att arbetsgivarintyget bl.a. ska innehålla uppgifter om hur mycket den sökande har arbetat specificerat för varje månad. Även vilken lön som den sökande har haft för sitt arbete ska framgå. Det ska framgå vilka rörliga ersättningar som t.ex. övertidsersättning eller tillägg för obekvämt arbetstid som sökanden har haft.

I den nuvarande lagen finns få uttryckliga bestämmelser om handläggning i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Däremot finns bestämmelser om ändring, omprövning och överklagande. Riksdagens ombudsmän (JO) har i beslut uttalat att arbetslöshetskassorna inte är skyldiga att följa förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser i sin handläggning men att ledning bör hämtas i lagens regler när arbetslöshetskassorna handlägger frågor som innefattar myndighetsutövning. Arbetslöshetskassorna tillämpar därför i stor utsträckning bestämmelserna i förvaltningslagen vid handläggningen av ärenden när det inte finns uttryckliga bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring eller annan lagstiftning. Det finns utöver detta även en mångårig praxis inom arbetslöshetskassorna som har vuxit fram genom exempelvis meddelanden från den tidigare Arbets-

marknadsstyrelsen, ställningstaganden från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och vissa gemensamma ställningstaganden som har formulerats i handläggargörande hos arbetslöshetskassorna genom samorganisationen Sveriges a-kassor.

Arbetslöshetsförsäkringens funktion bör värnas men behöver förbättras

Arbetslöshetsförsäkringen bygger på historiskt förankrade och alltjämt relevanta principer och regeringen ser därför inte något behov av att förändra försäkringen i grunden. Arbetslöshetsförsäkringen bör även i fortsättningen vara en omställningsförsäkring för den som har förlorat sitt arbete och söker ett nytt. Det finns också flera delar av det nuvarande regelverket som i huvudsak fungerar väl, t.ex. de allmänna villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning, sanktionssystemet och reglerna om återkrav.

Regeringen anser dock att det i några av de mest centrala delarna av arbetslöshetsförsäkringen finns utmaningar och att flera av dem är förknippade med den betydelse som uppgifter om arbetad tid i dag har vid prövningen av rätten till och beräkningen av arbetslöshetsersättning. Genom en reform på skatteområdet om uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen har det skapats nya förutsättningar att hantera dessa utmaningar.

Akademikerförbundet SSR anser att det finns ett stort reformbehov inom arbetslöshetsförsäkringen och anför bl.a. att incitamenten att vara med i en arbetslöshetskassa måste stärkas, att en större andel av arbetsmarknadsavgiften måste finansiera arbetslöshetsförsäkringen och att försäkringen måste vara mer rättssäker.

Regeringen instämmer till viss del i den bedömningen. Bland annat ser regeringen, utöver de behov som nämns ovan, att det behövs tydligare handläggningsregler och stärkta incitament att försäkra sig mot inkomstbortfall vid arbetslöshet. Regeringen konstaterar vidare att frågan om finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen genom arbetsmarknadsavgifter inte omfattas av detta lagstiftningsarbete.

Svenskt Näringsliv anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och *Företagarna* vill i förlängningen se en premiebaserad arbetslöshetsförsäkring. Regeringen konstaterar att en utgångspunkt för denna lagrådsremiss är att arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassorna och att medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa är frivilligt.

Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen ger nya förutsättningar

Sedan den 1 januari 2019 är alla arbetsgivare skyldiga att till Skatteverket löpande redovisa uppgifter om utbetalda ersättningar för arbete och skatteavdrag på individnivå, dvs. per betalningsmottagare. Uppgifterna ska normalt lämnas månadsvis i en arbetsgivardeklaration i stället för, som tidigare, årligen i en kontrolluppgift. I syfte att förbättra kontrollmöjligheterna, öka effektiviteten och förbättra servicen till enskilda bedömde regeringen i samband med lagförslagen att bl.a. även arbetslöshetskassor ska få ta del av uppgifter på individnivå i arbetsgivar-

deklarationer (se propositionen Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen, prop. 2016/17:58 s. 47 och 123).

Bestämmelserna om vem som ska lämna en arbetsgivardeklaration, när den ska lämnas och vilka uppgifter den ska innehålla finns huvudsakligen i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244). Enligt 8 d § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet har arbetslöshetskassorna tillgång till uppgifter per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration, identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren och uppgift om redovisningsperiod om det behövs för kontroll och beräkning av ett ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. Uppgifterna får lämnas ut till arbetslöshetskassorna på medium för automatiserad behandling.

De uppgifter som registreras av Skatteverket och som lämnas ut till arbetslöshetskassorna är de uppgifter som lämnas i arbetsgivardeklarationen. Uppgifterna består alltså av information som har lämnats av arbetsgivare. Skatteverket kontrollerar inte uppgifterna innan registreringen. Skatteverket ansvarar inte för att uppgifterna som lämnas vidare till arbetslöshetskassorna är korrekta. Om en arbetsgivardeklaration lämnas in i rätt tid och på rätt sätt anses, enligt 53 kap. 2 § skatteförfarandelagen, ett beslut om skatten och avgifterna ha fattats i enlighet med deklARATIONEN. Beslut om skatter och avgifter fattas alltså normalt i enlighet med arbetsgivardeklarationen direkt när den lämnas in.

2022 års skatteförfarandeutredning – åtgärder mot fusk och arbetslivskriminalitet har i delbetänkandet En utvecklad arbetsgivardeklaration – åtgärder mot missbruk av välfärdssystemen (SOU 2023:47) gjort bedömningen att de uppgifter som i dag lämnas på individnivå i arbetsgivardeklarationen är ändamålsenliga för att säkerställa en korrekt beskattning och att de därigenom motverkar skattefusk och annat skatteundandragande. Uppgifterna bedöms också vara till nytta i andra myndigheters verksamhet genom att kontroller kan effektiviseras och felaktiga utbetalningar motverkas. Uppgifterna bedöms generellt sett ha hög kvalitet. Genom att arbetsgivare lämnar uppgifterna löpande, i nära anslutning till att ersättning har betalats ut, har det blivit enklare för arbetsgivare att lämna korrekta uppgifter. Systemet med uppgifter på individnivå kan dock missbrukas och leda till felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, t.ex. genom att osanna inkomstuppgifter lämnas i arbetsgivardeklarationen. Utredningen lämnar förslag på två åtgärder för att minska risken för att oriktiga uppgifter leder till felaktiga utbetalningar eller andra felaktiga beslut. Utredningen föreslår att vid utlämnande av individuppgifter till en annan myndighet eller en arbetslöshetskassa ska Skatteverket också informera om uppgifterna har ändrats eller rättats av uppgiftslämnaren. Utredningen föreslår också att Skatteverket ska få informera den mottagande myndigheten eller arbetslöshetskassan om att Skatteverket har frångått uppgiften i ett beskattningsbeslut. Det finns bestämmelser i skatteförfarandelagen om påföljder som kan aktualiseras om en arbetsgivardeklaration har kommit in för sent eller innehåller felaktiga uppgifter. Den enskilde betalningsmottagaren har också direktåtkomst till uppgifter som rör denne i en arbetsgivardeklaration och har därmed möjlighet att kontrollera lämnade uppgifter. Om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har

beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp ska, enligt lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, underrättelse om detta lämnas till den myndighet eller organisation som har fattat beslutet. Skatteverket har alltså skyldighet att i vissa fall underrätta bl.a. arbetslöshetskassorna, vilket kan bli aktuellt t.ex. vid felaktiga uppgifter i arbetsgivardeklarationen.

Enligt regeringens bedömning kan arbetslöshetskassorna genom arbetsgivardeklarationerna få tillgång till i huvudsak tillförlitliga inkomstuppgifter. Genom tillgången till dessa uppgifter finns det förutsättningar att basera arbetslöshetsförsäkringen på inkomster, vilket skulle kunna vara ett effektivt sätt att komma till rätta med vissa nackdelar i det nuvarande systemet.

Förutsättningarna för en effektiv administration och kontroll behöver förbättras

Dagens arbetslöshetsförsäkring är förenad med omfattande administration, vilket riskerar att leda till långa handläggningstider. En bidragande orsak till detta är de uppgifter om arbetad tid som arbetslöshetskassan behöver för att pröva den sökandes ersättningsrätt. Detaljeringsgraden i de uppgifter som ska lämnas till arbetslöshetskassan är hög och det gäller särskilt de uppgifter som ska framgå av arbetsgivarintyget. En sökande som har haft flera arbetsgivare före arbetslösheten kan behöva lägga mycket tid på att leta upp och ibland förmå arbetsgivarna att lämna uppgifter, särskilt om det var lång tid sedan arbetet utfördes. De uppgifter som enligt nuvarande ordning ska lämnas in till arbetslöshetskassan är nödvändiga för att arbetslöshetskassan ska kunna utföra sitt arbete men det medför sammantaget att administrationen av arbetslöshetsförsäkringen blir omfattande och betungande för arbetslöshetskassor och arbetsgivare och i synnerhet för små arbetsgivare. Det kan också vara besvärligt för sökande. Den omfattande administrationen bidrar också till långa väntetider innan arbetslöshetsersättning kan betalas ut. Regeringen anser därför att det är angeläget att förbättra förutsättningarna för en mer effektiv och enkel administration av arbetslöshetsförsäkringen.

Den omfattande administration som omgärdar dagens arbetslöshetsförsäkring vägs inte upp av motsvarande möjligheter att kontrollera att de uppgifter som ligger till grund för arbetslöshetskassans prövning faktiskt är korrekta. Det innebär att det finns en obalans när det gäller kraven som ställs på uppgifterna som ska lämnas och hur kontrollfunktionen fungerar i praktiken. Uppgifterna i arbetsgivarintyget som ligger till grund för arbetslöshetskassans prövning ska styrkas av arbetsgivaren men kan sällan verifieras av någon annan. Även om uppgifterna om inkomster kan kontrolleras är det svårt att utifrån dem bedöma om och när den angivna mängden arbete har utförts. Möjligheterna för arbetslöshetskassan att kontrollera de uppgifter som ligger till grund för ansökan är ofta mycket begränsade. Det är av stor vikt att de underlag som ligger till grund för utbetalningar från välfärdssystemen kan kontrolleras, inte minst för att minska andelen felaktiga utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen. Förutsättningarna för arbetslöshetskassan att kontrollera de uppgifter som den sökande lämnar till grund för sin ansökan måste därför bli bättre.

Arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring behöver stärkas

Principen att arbetslöshetsförsäkring riktas till den som har en tidigare förankring på arbetsmarknaden och under arbetslösheten står till arbetsmarknadens förfogande, dvs. att försäkring är en omställningsförsäkring, är och har varit central för den svenska arbetslöshetsförsäkring genom historien. Regeringen anser dock att omställningsprincipen behöver stärkas och tydliggöras.

I den nuvarande arbetslöshetsförsäkring kan en sökande, på grund av att arbetsmarknadsförankringen mäts genom arbetad tid, i vissa fall få arbetslöshetsersättning som överstiger inkomstbortfallet till följd av arbetslösheten. Regeringen anser att sambandet mellan den sökandes förankring på arbetsmarknaden och den arbetslöshetsersättning som sökanden kan få behöver bli tydligare. Regeringen anser även att den sökandes incitament att söka och ta ett arbete bör stärkas. Att arbetslöshetsförsäkring är en omställningsförsäkring innebär också att den inte bör användas som en yrkes- eller branschförsäkring. Individens samtliga förutsättningar och möjligheter att ställa om ska tas tillvara. Det innebär att en sökande vid arbetslöshet inte kan begränsa sitt arbetsökande till ett arbete inom samma yrke eller bransch som sökanden tidigare har haft. Även denna aspekt av omställningsprincipen behöver bli tydligare och stärkas.

Några remissinstanser, bl.a. *TCO*, *LO*, *Sveriges förenade studentkårer* och *Naturvetarna*, anser att arbetslöshetsförsäkring bör kunna användas vid omställning från studier, vid omställning genom kompetensutveckling eller för att på annat sätt understödja matchning på arbetsmarknaden. Dessa remissynpunkter utgår från en annan innebörd av omställningsprincipen än den som ligger till grund för det betänkande som denna lagrådsremiss i huvudsak bygger på. Synpunkterna handlar därmed om frågor som ligger utanför detta lagstiftningsärende.

Villkoren för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning behöver kunna omfatta fler

Dagens arbetslöshetsförsäkring är bäst anpassad för arbetslösa som har haft en stadigvarande anknytning till arbetsmarknaden. Det är viktigt att arbetslöshetsförsäkring fungerar väl både för den som är arbetslös och kommer från reguljära anställningsförhållanden och för den som kommer från inte lika traditionella anställningsformer. Till den senare gruppen hör exempelvis personer som före arbetslösheten har haft flera olika uppdragsgivare eller som har kombinerat anställning och uppdrag.

Det nuvarande kvalificeringsvillkoret, dvs. arbetsvillkoret, men också det medlemsvillkor som har betydelse för rätten till inkomstrelaterad ersättning medför i vissa fall omotiverade skillnader mellan olika sökandes rätt till arbetslöshetsersättning. Arbetsvillkoret innebär i praktiken att den som har arbetat drygt en tredjedel av heltid under ett halvår får rätt till arbetslöshetsersättning medan den som har arbetat heltid under fem månader står utan rätt till ersättning och går miste om ekonomisk trygghet under omställningstiden. Den nuvarande konstruktionen av medlemsvillkoret innebär att en sökande som blir arbetslös innan sökanden har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa i tolv månader inte har

någon nytta av medlemskapet. Arbetsvillkoret och medlemsvillkoret bidrar således till att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en allt eller inget-försäkring. Regeringen anser att arbetslöshetsförsäkringen behöver utformas så att omotiverade skillnader i rätten till ersättning för olika former av arbete kan utjämnas.

Regeringen ser också ett behov av kvalificeringsvillkor som gör det möjligt att med större träffsäkerhet än i dag ringa in vilka som omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Med dagens arbetsvillkor, som baseras på svårsmätbara uppgifter om arbetad tid, är det svårt att bedöma hur många fler eller färre personer som skulle kunna få rätt till arbetslöshetsersättning vid förändringar i villkoret. Det kan dessutom vara svårt för enskilda att förutse sitt försäkringsskydd. Många sökande ser en sammanställning av uppgifter om t.ex. arbetad tid först när arbetsgivarintyg utfärdas. Det är därför många sökande, och särskilt de med flera olika arbetsgivare under ramtiden, som inte kan förutse sin rätt till arbetslöshetsersättning.

Inkomster i stället för arbetad tid bör ligga till grund för rätten till arbetslöshetsersättning

Regeringen anser att det i en arbetslöshetsförsäkring som ger ekonomiskt stöd vid omställning från ett arbete till ett annat är mer ändamålsenligt att mäta den sökandes förvärvsarbete före arbetslösheten genom inkomster från arbetet än genom arbetad tid. Den som har haft ett arbete får också antas ha haft inkomster från detsamma eftersom möjligheten att försörja sig generellt sett är syftet med att arbeta. Det är rimligt att det är förlusten av sådana inkomster som arbetslöshetsförsäkringen ersätter.

LO avstyrker en övergång från arbetad tid till inkomster och anger att den rättvisa principen är att utgå från arbetad tid. Enligt organisationen bör få arbetade timmar med hög timlön inte betraktas som en högre grad av arbetsmarknadsförankring än fler timmar med låg lön. Bland annat *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövaras Samarbetsnämnd* och *Fackförbundet Scen & Film* anser att det för den som arbetar mycket men till låg lön är problematiskt om faktorn arbetstid försvinner. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anger att en möjlig, men inte tungt vägande invändning mot att basera rätten till arbetslöshetsersättning på inkomster, är att det skulle innebära att en hög timlön gör att det krävs en kortare tid för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. *Sveriges a-kassor* anser att en försäkring som helt grundar sig på inkomster kan medföra att de som arbetar mycket men med låga inkomster, t.ex. vissa företagare, får ett försämrat försäkringsskydd.

Regeringen kan konstatera att den som utför arbete i arbetslöshetsförsäkringens mening normalt sett får lön för sitt arbete, men att motsatsen förekommer. Den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen fungerar därför inte alltid som en försäkring vid inkomstbortfall. I dag kan i vissa fall sökande till följd av ett högt antal arbetade timmar få en arbetslöshetsersättning som överstiger den tidigare inkomsten. Det är svårt att motivera att arbetslöshetsförsäkringen i sådana fall ska täcka förlusten av arbetad tid snarare än förlusten av förvärvsinkomst. För den som har stått utan inkomster under sitt tidigare förvärvsarbete finns det inget inkomstbortfall att täcka. Om arbetslöshetsersättningen knyts till tidigare förvärvsinkomster skulle arbetslöshetsförsäkringen kunna fungera som ett

ekonomiskt stöd som bättre än i dag relaterar till den förlorade inkomsten och ger ekonomiska incitament att ta ett nytt arbete.

Genom reformen om arbetsgivardeklarationer på individnivå finns möjlighet för arbetslöshetskassan att på ett tillförlitligt sätt få tillgång till uppgifter om en persons inkomster. Regeringen konstaterar att det bland remissinstanserna finns ett brett stöd för att möjliggöra att dessa inkomstuppgifter kan användas vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning. Arbetsgivardeklarationerna innehåller uppgifter om ersättning för arbete för majoriteten av de förvärvsarbetande. Om rätten till arbetslöshetsersättning baseras på inkomster som det finns uppgifter om i arbetsgivardeklarationerna, kan enskilda i många fall få möjlighet att förutse sitt försäkringsskydd. Det går också att följa hur det egna försäkringsskyddet byggs upp över tid, eftersom inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationerna blir tillgängliga vartefter de rapporteras in. Arbetslöshetskassorna skulle dessutom ofta kunna ha tillgång till de flesta uppgifter som behövs för att pröva rätten till arbetslöshetsersättning redan när den sökande blir arbetslös. Förutsättningarna för automatisering och effektivisering av arbetslöshetsförsäkringen skulle därmed förbättras, liksom förutsättningarna för kontroll och motverkandet av felaktiga utbetalningar.

Även i de fall det inte finns inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationer, t.ex. för att sökanden har varit enskild näringsidkare eller delägare i handelsbolag, är inkomster av förvärvsarbete som regel lättare att mäta och kontrollera än arbetad tid. Trots den vikt som i dag läggs vid uppgifter om arbetad tid kan sådana uppgifter i vissa fall inte ens kontrolleras i efterhand. Särskilt stora är svårigheterna att mäta och kontrollera arbetad tid för den som har utfört förvärvsarbete som företagare, uppdragstagare eller s.k. gig-arbetare eftersom det i sådana fall sällan finns någon utomstående som kan intyga uppgifterna. En arbetslöshetsförsäkring som mäter inkomster i stället för arbetad tid skulle inte bara öka kontrollmöjligheterna utan också ge förutsättningar för ökad likabehandling mellan olika grupper av förvärvsarbetande. Regeringen anser mot denna bakgrund att inkomster av förvärvsarbete bör ersätta arbetad tid vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning.

Som *Integritetsskyddsmyndigheten* anför kommer de uppgifter som samlas in via arbetsgivardeklarationerna att vara av central betydelse för arbetslöshetskassorna och uppgifternas betydelse för den enskilde kommer att bli större jämfört med i dag. Regeringen konstaterar att det kommer att vara fråga om samma typer av uppgifter som omfattas av ett uppgiftslämnande från Skatteverket i dag. Däremot kommer ändamålet med behandlingen hos arbetslöshetskassorna att utökas, vilket kommer att föranleda en justering av nuvarande bestämmelse i 8 d § förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Regeringen bedömer att nuvarande ändamål för behandling för kontroll och beräkning av ett ärende om arbetslöshetsersättning har en nära koppling till ett nytt ändamål för behandlingen i form av prövning av rätten till arbetslöshetsersättning. Det behöver också beaktas att de aktuella uppgifterna inte är utan integritetskänslighet, men inte heller är av det särskilt känsliga slaget (jfr prop. 2016/17:58 s. 125). Regeringen anser därför att nyttan av en utökad behandling av uppgifter från Skatteverket

hos arbetslöshetskassorna överväger det eventuella integritetsintrång som behandlingen kan innebära för enskilda.

Inkomster bör också ligga till grund för beräkningen av arbetslöshetsersättningens storlek

I en arbetslöshetsförsäkring där rätten till arbetslöshetsersättning grundar sig på tidigare inkomster i stället för arbetad tid kommer sambandet mellan förlorade inkomster och arbetslöshetsersättning att bli starkare för alla ersättningsberättigade. Om syftet att stärka inkomstbortfallsprincipen och minska administrationen verkligen ska uppnås bör inkomster i stället för arbetad tid också användas vid beräkningen av ersättningens storlek. Även för detta ändamål skulle, i flertalet fall, uppgifterna i arbetsgivardeklarationen kunna användas.

I dag är det endast sökande som omfattas av inkomstbortfallsförsäkringen som får arbetslöshetsersättning baserad på tidigare inkomster. För den som får ersättning enligt grundförsäkringen är sambandet mellan inkomstbortfallet och ersättningens storlek svagt, eftersom ersättningen beräknas utifrån den sökandes normalarbetstid. Regeringen anser att inkomster i stället för arbetad tid bör ligga till grund för beräkningen av ersättningens storlek för alla som har rätt till arbetslöshetsersättning. På så sätt skulle arbetslöshetsförsäkringen bli en inkomstbortfallsförsäkring för alla som kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Regeringen bedömer att funktionen som inkomstbortfallsförsäkring dessutom skulle kunna tydliggöras om arbetslöshetsförsäkringen blev en månadsförsäkring.

4.2 Den nuvarande lagen ska ersättas av en ny lag

Regeringens förslag: Lagen om arbetslöshetsförsäkring ska ersättas av en ny lag med samma namn. Den nya lagen ska vara indelad i kapitel och förses med en innehållsförteckning.

Det ska införas en bestämmelse i den nya lagen som anger att arbetslöshetsförsäkringen är en inkomstbortfallsförsäkring som handhas av arbetslöshetskassorna och som syftar till att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår bl.a. även att det ska anges att arbetslöshetsförsäkringen ska bidra till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om eller har inget att invända mot förslaget. *Arbetsförmedlingen* välkomnar de förslag i betänkandet som avser att förenkla och förtydliga regelverkets uppbyggnad. Myndigheten anser att den föreslagna kapitelindelningen och sorteringen mellan vad som finns i lag respektive förordning bidrar till att regelverket blir mer överskådligt. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att uppdelningen mellan lag och förordning är ändamålsenlig. *Forena* anser att utredningens bedömning att arbetslöshetsförsäkringen ska vara skalbar allvarligt skulle undergräva

förtroendet för staten som försäkringsgivare. Bland annat *Företagarna*, *LO* och *Svenskt Näringsliv* anser att beloppsgränser för kvalificeringsvillkoret bör regleras genom lag och indexeras. Flera remissinstanser, däribland *Sveriges a-kassor*, *Konjunkturinstitutet*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *LO*, *TCO* och *Akademikerförbundet SSR*, anser att takbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen ska indexeras, bl.a. för att göra arbetslöshetsförsäkringen mer förutsägbar. *Arbetsförmedlingen* anser att det är positivt att den grundläggande principen att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring förtydligas. *Arbetsgivarverket* tillstyrker förslaget att arbetslöshetsförsäkringens syfte ska anges i den nya lagen men framhåller vikten av att försäkringen balanserar behovet av att erbjuda ekonomisk trygghet å ena sidan och tydliga drivkrafter för att söka och hitta ett nytt arbete å den andra. *Arbetsgivarverket* anser att försäkringen behöver vara utformad så att arbetssökande inom rimlig tid har förutsättningar att hitta arbete som motsvarar deras kvalifikationer. *TCO* avstyrker utredningens förslag till syftesbestämmelse med hänvisning till att den skulle innebära att en kort tid i arbetslöshet alltid ska ges företräde i arbetslöshetsförsäkringen.

Skälen för regeringens förslag

Det ska införas en ny lag om arbetslöshetsförsäkring

Regeringens bedömning att arbetslöshetsförsäkringen bör baseras på inkomster i stället för arbetad tid innebär inte någon principiell förändring av försäkringen utan handlar i grunden om ett annat, men i flera avseenden betydligt mer tillförlitligt, sätt att mäta den sökandes arbetsmarknadsförankring. En övergång från arbetad tid till inkomster vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning och ersättningens storlek påverkar dock centrala delar av lagen om arbetslöshetsförsäkring. Arbetsvillkoret behöver ersättas av ett nytt kvalifikationsvillkor baserat på inkomster. Om arbetad tid inte längre är relevant för beräkningen av ersättningens storlek kommer uppdelningen i en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring att försvinna och nya gemensamma regler för beräkning och minskning av arbetslöshetsersättningen behöver införas. En övergång i arbetslöshetsförsäkringen från arbetad tid till inkomster innebär således materiella förändringar som kräver en omfattande omarbetning av lagen.

Det kan också konstateras att lagen är från 1997 och har genomgått många förändringar under årens lopp. Detta har fått till följd att den nuvarande strukturen är otydlig och att lagen i flera avseenden kan upplevas som svåröverskådlig, bl.a. för att regler av samma slag finns på olika normgivningsnivåer och på olika ställen i lagen. Regeringen anser att det finns skäl att samla bestämmelser av samma slag och att en del av det som i dag regleras genom förordning därför bör lyftas in i lag. Därutöver finns behov av en tydligare reglering av handläggningen. Detta medför sammantaget att det behöver göras betydande förändringar av den nuvarande lagen.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring ska ersättas av en ny lag. Både den nuvarande lagen och dess föregångare har benämnts lag om arbetslöshetsförsäkring. Benämningen är tydlig. Detta gäller också för en ny arbetslöshets-

försäkring, även om den grundas på inkomster i stället för arbetad tid. Den nya lagen bör därför benämnas lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Den nya lagen bör ha en tydlig och hållbar struktur

För att göra den nya lagen överskådlig bör den vara indelad i kapitel och förses med en samlad innehållsförteckning i början av lagen.

I flera delar av den nya lagen föreslås bestämmelser som i sak motsvarar det som gäller i dag. Bestämmelserna i kapitlen om grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning, sanktioner samt återbetalningsskyldighet och återkrav föreslås således i huvudsak motsvara gällande rätt.

En övergång till en inkomstbaserad arbetslöshetsförsäkring påverkar främst kvalificeringsvillkoret, ersättningsperiodens längd och storleken på arbetslöshetsersättning, dvs. de bestämmelser som föreslås i kapitlen om krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning, tid med arbetslöshetsersättning, beräkning av arbetslöshetsersättning och minskning av arbetslöshetsersättning.

I den nya lagen föreslås handläggningen av ärenden om arbetslöshetsersättning tydliggöras bl.a. genom en bestämmelse om att förvaltningslagen ska tillämpas, om inte något annat följer av bestämmelser i den nya lagen. Det föreslås särskilda bestämmelser om handläggning, omprövning och överklagande. De särskilda bestämmelserna om omprövning och överklagande motsvarar i huvudsak det som gäller i dag. Uppgiftsskyldigheterna i den nya lagen föreslås i huvudsak vara desamma som i dag.

För att lagens struktur ska hålla över tid bedömer utredningen att det bör vara möjligt att genom förordning justera vissa av de parametrar som styr hur generös försäkringen ska vara. *Forena* anser att en sådan skalbar arbetslöshetsförsäkring allvarligt skulle undergräva förtroendet för staten som försäkringsgivare. Det finns också synpunkter på att vissa parametrar i stället borde indexeras, bl.a. för att göra försäkringen mer förutsägbar. Bland annat *Företagarna*, *LO* och *Svenskt Näringsliv* anser att beloppsgränser för kvalificeringsvillkoret bör regleras genom lag och indexeras. Flera remissinstanser, däribland *Sveriges a-kassor*, *Konjunkturinstitutet*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *LO*, *TCO* och *Akademikerförbundet SSR*, anser att det s.k. takbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen ska indexeras.

Regeringen anser liksom utredningen att det behöver vara möjligt att anpassa arbetslöshetsförsäkringen vid t.ex. förändringar på arbetsmarknaden eller ekonomiska kriser. Beloppsgränser i arbetslöshetsförsäkringen som påverkar både enskildas ekonomi och statens kostnader bör därför bestämmas genom politiska bedömningar och beslut och inte på ett förutbestämt sätt. Beloppsgränser i arbetslöshetsförsäkringen bör därför inte indexeras.

Arbetslöshetsförsäkringens syfte och funktion bör anges i den nya lagen

Grundläggande för arbetslöshetsförsäkringen bör liksom i dag vara att den ska vara en omställningsförsäkring, dvs. att den riktar sig till den som har haft ett arbete och aktivt söker ett nytt. Det bör inte heller i fortsättningen spela någon roll i vilken form arbete har utförts. Arbete kan alltså avse

t.ex. arbete i anställning, näringsverksamhet eller arbete som uppdragstagare. Arbetslöshetsförsäkringen bör även framöver ha som syfte att ge arbetslösa ekonomiskt stöd vid arbetslöshet. Eftersom rätten till arbetslöshetsersättning och ersättningens storlek enligt den nya lagen bör baseras på inkomster kommer arbetslöshetsförsäkringen dessutom att bli en inkomstbortfallsförsäkring. Att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en inkomstbortfallsförsäkring är grundläggande i den nya lagen. Regeringen anser att arbetslöshetsförsäkringens funktion som inkomstbortfallsförsäkring och dess syfte att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten uttryckligen bör framgå i en bestämmelse i inledningen av den nya lagen. Genom en sådan bestämmelse framhävs försäkringens principiella grund, dvs. vad som skiljer arbetslöshetsersättning från ersättning av annat slag.

Arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassor enligt 1 § lagen om arbetslöshetskassor. I uppgiften att handha arbetslöshetsförsäkringen ingår att enligt bestämmelserna i den nya lagen bl.a. pröva och besluta om rätten till arbetslöshetsersättning, handlägga omprövning och återkrav och vara uppgiftslämnare i förhållande till andra aktörer. Regeringen anser att det av pedagogiska skäl är lämpligt att det i bestämmelsen om försäkringens syfte och funktion också finns en upplysning om arbetslöshetskassornas roll.

Utredningen föreslår att det i bestämmelsen även ska anges att arbetslöshetsförsäkringen ska bidra till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt. Regeringen anser liksom utredningen att utgångspunkten är att arbetslöshetsförsäkringen bör ge sökande incitament att korta tiden i arbetslöshet. Regeringen anser dock, som även *TCO* och *Arbetsgivarverket* för fram, att det finns en risk för att den föreslagna formuleringen blir alltför kategorisk och sätter för stort fokus på snabb omställning och inte beaktar vad som kan vara en rimlig tid för omställning. Enligt regeringen bör en inledande bestämmelse om arbetslöshetsförsäkringens syfte och funktion därför inte innehålla en sådan formulering som utredningen föreslår.

4.3 Intyg för personer som söker arbete utanför Sverige

Regeringens förslag: Det ska i lagen införas en upplysningsbestämmelse om att det i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 finns bestämmelser om utfärdande av intyg för personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land, s.k. U2-intyg.

Det ska i anslutning till upplysningsbestämmelsen införas en bestämmelse som hänvisar till lagens bestämmelser om överklagandetid för U2-intygen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om

utfärdande av och beslut om sådana intyg och om vilken myndighet som utfärdar intyg.

Regeringens bedömning: Det behöver inte regleras genom lag att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utfärdar intyg för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat land.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår att det ska framgå av lagen att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utfärdar och beslutar om s.k. U2-intyg och att intygen avser EU, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), Schweiz, Storbritannien och Nordirland. Utredningen föreslår att det ska framgå av lagen att bestämmelser om när en ansökan om intygen senast ska ha kommit in finns i artikel 55 i förordning (EG) nr 987/2009.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det även bör vara möjligt att exportera arbetslöshetsersättning till Storbritannien och Nordirland.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Möjligheter att få arbetslöshetsersättning vid arbetsökande utanför Sverige

Det är under vissa omständigheter möjligt att söka arbete i en annan medlemsstat med bibehållen arbetslöshetsersättning. För att det ska vara möjligt måste den sökande ansöka om utfärdande av ett särskilt dokument, dvs. ett s.k. U2-intyg. Rätten till och bestämmelser om utfärdande av sådana intyg följer av artikel 64 i förordning (EG) nr 883/2004 och artikel 55 i förordning (EG) nr 987/2009.

Genom särskilda avtal har reglerna gjorts tillämpliga för länderna inom EES, Schweiz och, sedan Storbritannien lämnade EU, även i vissa fall för Storbritannien och Nordirland. Det innebär att sökande under särskilda omständigheter kan ha rätt att, som *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* efterfrågar, ta med sig sin rätt till arbetslöshetsersättning från Sverige till Storbritannien och Nordirland.

I den nuvarande lagen och förordningen finns vissa bestämmelser om U2-intyg. Av 48 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utfärdar intyg som visar rätten till arbetslöshetsersättning för personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land, i Schweiz eller i Storbritannien och Nordirland. Enligt 28 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring får Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen inte förlänga perioden att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land, i Schweiz eller i Storbritannien och Nordirland så att perioden sammantaget överstiger tre månader. Enligt 48 g § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska Arbetsförmedlingen till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen lämna de uppgifter som har betydelse för att bl.a. utfärda intygen. För de uppgifter som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen behöver från arbetslöshetskassorna finns i 5 § förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor en skyldighet för arbetslöshetskassorna att lämna ett flertal

uppgifter till inspektionen om en person som får arbetslöshetsersättning. Det gäller bl.a. uppgifter som har betydelse för rätten till arbetslöshetsersättning och om det land där personen söker arbete med rätt att behålla arbetslöshetsersättning enligt artikel 64.1 c i förordning (EG) nr 883/2004.

Kompletterande bestämmelser om U2-intyg regleras genom förordning

Regleringen om U2-intygen finns i grunden i förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009. Även efter införandet av den nya lagen kommer det att finnas behov av reglering som kompletterar dessa förordningar för handläggningen på nationell nivå. Dessa är av administrativ karaktär och gäller närmare om utfärdande och beslut om intygen. Det är sådana bestämmelser som lämpligen kan regleras genom förordning. Det behöver därför inte regleras genom lag att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utfärdar intyg för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat land. Genom det renodlas lagen till att innehålla bestämmelser om prövning av arbetslöshetsersättning, vilket är en fördel då handläggningen av U2-intygen bör ske relativt skyndsamt och därför inte i samma ordning som ärenden om arbetslöshetsersättning med möjlighet till både omprövning och överklagande.

För att det ändå ska vara tydligt för den sökande som ansöker om arbetslöshetsersättning att det finns möjligheter att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i ett annat land bör det i den nya lagen införas bestämmelser som upplyser om den möjligheten. Med hänsyn till att vilka länder möjligheten gäller för kan ändras över tid bedömer regeringen till skillnad från utredningen att det inte behöver framgå av lagen vilka länder som möjligheten gäller för. Utöver det ska det i lagen även upplysas om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om utfärdande av och beslut om intygen samt om vilken myndighet som utfärdar intygen. I anslutning till dessa bestämmelser bör även en hänvisning till de särskilda bestämmelserna i lagen som gäller för överklagandetiden för intygen föras in eftersom de avviker från det som i övrigt gäller för handläggningen av intygen enligt förvaltningslagen.

4.4 Lagen om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska tillämpas på arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: Lagen om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska tillämpas på arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt både äldre och nuvarande arbetslöshetsförsäkring ska lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt tillämpas på ersättning som lämnas enligt arbets-

löshetsförsäkringen. Enligt 2 § den lagen anses arbetskonflikt föreligga vid lockout eller strejk eller därmed jämförlig stridsåtgärd på arbetsmarknaden. Av lagens 3 § framgår att samhällsstöd som huvudregel inte utgår till arbetsgivare eller arbetstagare som är indragen i arbetskonflikt. Regeringen ser inte något skäl till att frånga nuvarande ordning. Det bör därför finnas en bestämmelse i den nya lagen om att lagen om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska tillämpas på arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

5 Grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning

5.1 Allmänna villkor

Regeringens förslag: För att ha rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet ska det krävas att den sökande

1. är arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete,
2. är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, och
3. i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag ska det finnas upplysningsbestämmelser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om hur en sökande ska vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och villkoren för att en sökande ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Utredningen föreslår även en bestämmelse om att en sökande som har en anställning på heltid som huvudregel inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning och en bestämmelse om att den som mer än tillfälligt vistas utomlands inte ska ha rätt till ersättning. Utredningens förslag har dessutom en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* är positiv till förslaget. *TCO* tillstyrker och *Sveriges a-kassor, Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Myndigheten för delaktighet* är positiva till förslaget om att ta bort kravet på att en sökande ska vara arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete minst 3 timmar varje dag och i genomsnitt 17 timmar per vecka. Enligt länsstyrelsen är förslaget viktigt för bl.a. personer med funktionsnedsättning som kan ha en varierande arbetsförmåga. *TCO* och *Fackförbundet Scen & Film* anser att en inkomstbaserad försäkring kommer att förändra innebörden av kravet på arbetslöshet och efterfrågar ytterligare analys och förtydliganden. *TCO* har också synpunkter på hur situationer med inkomstbortfall bör hanteras. *Arbetsgivarverket*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Arbetsförmedlingen* har synpunkter på vilken myndighet som bör ges möjlighet att meddela föreskrifter. *TCO* tillstyrker och *Sveriges a-kassor*

välkomnar det tydliggörande som föreslås gällande sökandes möjligheter att befinna sig utomlands. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* instämmer i förslaget men påpekar, liksom *Arbetsförmedlingen*, att det fortfarande lämnar utrymme för olika tolkningar. Arbetsförmedlingen anser att det skulle vara önskvärt med ytterligare förtydliganden.

Skälen för regeringens förslag

Grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning i den nya lagen

I det nuvarande regelverket finns bestämmelser med krav av grundläggande karaktär som måste vara uppfyllda för att en sökande ska kunna ha rätt till arbetslöshetsersättning. Det handlar om de s.k. allmänna villkoren, bl.a. att den sökande är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och står till arbetsmarknadens förfogande, som ska vara uppfyllda under hela den tid som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för. Det handlar också om andra bestämmelser som kan sägas innebära preciseringar av eller undantag från de allmänna villkoren, t.ex. bestämmelser om företagares arbetslöshet.

De grundläggande förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning i den nya lagen föreslås i huvudsak vara desamma som i dag. Sådana förutsättningar regleras dock i dag på olika ställen i lagen och finns också till viss del i förordning och myndighetsföreskrifter. Enligt regeringen bör förutsättningarna i stället regleras samlat i den nya lagen.

Det ska även i fortsättningen finnas allmänna villkor som ska vara uppfyllda under hela arbetslösheten

Enligt nuvarande bestämmelser om allmänna villkor i 9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring har en sökande vid arbetslöshet rätt till arbetslöshetsersättning om han eller hon är arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan, är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen och även i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande.

De allmänna villkoren innehåller endast krav av grundläggande karaktär för att det klart ska framgå vad som förväntas av den sökande. En sökande ska uppfylla de allmänna villkoren under hela den tid som han eller hon gör anspråk på ersättning. De allmänna villkoren är inte de enda krav som ställs på den sökande. För att få en fullständig bild av vad som förväntas av en sökande som gör anspråk på ersättning måste hänsyn även tas till reglerna om sanktioner, dvs. framför allt varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning.

Regeringen anser att det i den nya lagen bör finnas allmänna villkor som i huvudsak motsvarar de som gäller i dag. De allmänna villkoren bör även i fortsättningen innehålla krav av grundläggande karaktär som kan uppfyllas från den första arbetslösa dagen. Andra krav som innebär ett konkret handlande från den sökandes sida, t.ex. att vara aktivt arbetssökande, föreslås även i fortsättningen regleras i bestämmelserna om sanktioner, se vidare avsnitt 10.

För en sökande som avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar, som är ett arbetsmarknadspolitiskt program för unga under 25 år, finns i den nuvarande lagen en bestämmelse i de allmänna villkoren om att sökanden inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Samtidigt finns det generella bestämmelser om sanktioner för en sökande som avvisar en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program. Den senare bestämmelsen innebär att arbetslösa över 25 år som utan godtagbart skäl avvisar en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program får en tillfällig avstängning från arbetslöshetsersättningen, medan den förstnämnda innebär att unga under 25 år som avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar inte har rätt till ersättning alls. Regeringen föreslår i avsnitt 10.2.2 att en sökande även i fortsättningen ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden utan godtagbart skäl har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för. Det saknas skäl att hantera en avvisad anvisning till det arbetsmarknadspolitiska programmet jobbgarantin för ungdomar på något annat sätt. Regeringen anser liksom utredningen att det därför i den nya lagen inte bör föras in någon bestämmelse om att en sökande som avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar inte har rätt till arbetslöshetsersättning.

Krav på arbetslöshet

Arbetslöshetsförsäkringens syfte är att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten. Att vara arbetslös är därför en självklar och grundläggande förutsättning för att ha rätt till arbetslöshetsersättning.

Den nuvarande regleringen innehåller ingen uttrycklig definition av kravet på arbetslöshet. Sedan lång tid tillbaka har ledning för tolkningen av arbetslöshetsbegreppet hämtats från förarbeten och praxis. Som arbetslös brukar anses den som på grund av arbetsbrist inte kan utföra avlönat arbete för annans räkning och inte heller utför arbete för egen räkning i affärsmässigt, vinstgivande syfte. För arbetstagare inträder arbetslöshet i normalfallet när anställningen upphör (jfr prop. 1973:56 s. 174 och RÅ 2007 ref. 20).

Regeringen anser att det är grundläggande att det finns ett krav på arbetslöshet även i den nya lagen och anser liksom utredningen att det bör införas utan någon uttrycklig definition. Enligt regeringens bedömning är det inte möjligt att i författning ringa in kravet på arbetslöshet på ett sätt som blir ändamålsenligt och inte alltför kategoriskt. I viss utsträckning anser regeringen också att kravet tydliggörs genom andra bestämmelser i lagen. Frågan om vem som ska anses vara arbetslös kommer dock i stor utsträckning liksom i dag att vara en tillämpningsfråga.

I den nuvarande lagen finns bestämmelser om att ersättning inte lämnas till sökande som är tjänstlediga utan lön, permitterade utan lön eller som deltar i korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete. Utredningen föreslår att det i den nya lagen i stället ska införas en bestämmelse om att en sökande som har en anställning på heltid inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning som delvis skulle motsvara dagens bestämmelser. Regeringen konstaterar att det följer av kravet på arbetslöshet att en sökande ska sakna arbete. En sökande som har en anställning, även om

sökanden inte utför något arbete i anställningen eller inte får någon lön, saknar rätt till arbetslöshetsersättning under den tid som anställningen pågår. Det är således anställningsförhållandet i sig som gör att den sökande inte är att betrakta som arbetslös och därmed inte har rätt till ersättning. I och med detta finns det enligt regeringen inte något behov av en uttrycklig reglering i den nya lagen motsvarande den som finns i dag eller en bestämmelse av det slag som utredningen föreslår om att sökande som har en anställning på heltid inte har rätt till ersättning. En särskild bestämmelse om heltidsanställning skulle också riskera att skapa otydlighet när det gäller förutsättningarna för att få ersättning i andra fall.

TCO och *Fackförbundet Scen & Film* anser att det behövs ytterligare analys och förtydliganden av kravet på arbetslöshet. Enligt remissinstanserna förändrar en inkomstbaserad försäkring innebörden av kravet på arbetslöshet, eftersom arbetslöshetsförsäkringen i dag utgår från att den sökande har förlorat arbetstid. Regeringen konstaterar dock att ett grundläggande krav för att få arbetslöshetsersättning även i fortsättningen kommer att vara att den sökande är arbetslös, åtminstone till viss del. En förändring av grunden för rätt till arbetslöshetsersättning från förlorad arbetstid till förlorad inkomst förändrar inte bedömningen av kravet på arbetslöshet. Kravet på att vara arbetslös ska inte förväxlas med i vilka situationer personer som är arbetslösa till viss del kan få ersättning. De synpunkter som *TCO* har framfört om hur situationer med inkomstbortfall bör hanteras påverkar således inte bedömningen av kravet på arbetslöshet och behandlas därför i avsnitt 9 om minskning av arbetslöshetsersättning.

Även om utgångspunkten är att den sökande ska vara arbetslös för att ha rätt till arbetslöshetsersättning finns det i dag i vissa särskilda situationer möjlighet att få arbetslöshetsersättning trots att sökanden inte är att betrakta som arbetslös. Regeringen bedömer att det även i fortsättningen finns skäl att göra liknande undantag från kravet på arbetslöshet. Sådana undantag föreslås bl.a. i avsnitt 5.3 för sökande som i vissa fall är tjänstlediga utan lön.

Krav på att vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete

Att vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete är ett centralt krav som har funnits länge i arbetslöshetsförsäkringen. Kravet ger uttryck för att det inte får finnas någon omständighet som hindrar den sökande från att utföra ett tillgängligt och lämpligt arbete.

Enligt regeringen finns det inte skäl att frånga den ordning som gäller i dag. Det bör även i en ny arbetslöshetsförsäkring ställas krav på att en sökande både ska vara arbetsför och oförhindrad att arbeta för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Den praxis som har utvecklats på området bör även i ett nytt regelverk kunna vara vägledande för bedömningen av om en sökande är arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete. När det däremot gäller kravet på att en sökande ska kunna åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan instämmer regeringen i utredningens bedömning att kravet inte är anpassat till dagens arbetsmarknad. Den nuvarande bestämmelsen är formulerad med utgångspunkt i en 40-timmars arbetsvecka där arbetet i första hand antas pågå dagtid på vardagar. För en nattarbetande person som arbetar längre pass under helgdagar är exempelvis 3-timmarskravet varken

proportionerligt eller begripligt utifrån vad som utgör en arbetsdag för den personen. Som *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* framhåller skulle ett borttagande av kravet på att vara arbetsför och oförhindrad att arbeta ett visst antal timmar per dag och vecka ha betydelse för bl.a. personer med funktionsnedsättning vars arbetsförmåga kan variera. En sökande som har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning kan t.ex. ha en begränsning i hur många timmar per dag eller hur många dagar per vecka som sökanden kan arbeta, men samtidigt kunna arbeta mer än 17 timmar per vecka. Regeringen anser därför, i likhet med bl.a. *Myndigheten för delaktighet* och *Sveriges a-kassor*, att det inte bör ställas krav på att en sökande måste vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete ett visst antal timmar per dag och vecka.

Krav på att vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen

Den sökande har ett stort ansvar att själv lösa sin arbetslöshetssituation genom att göra vad sökanden kan för att tiden i arbetslöshet ska bli så kort som möjligt. Det förväntas med andra ord att en sökande är aktivt arbetssökande. Arbetsförmedlingen kan bidra med stöd i arbetssökandet som kan förkorta tiden i arbetslöshet. För att den sökande ska få möjlighet att ta del av det stöd som kan erbjudas är det av central betydelse att sökanden så snart som möjligt efter att sökanden har blivit arbetslös anmäler sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen ansvarar för att upprätta en individuell handlingsplan och får lämna platsförslag, dvs. förslag på arbeten att söka, och i vissa fall även anvisa en sökande att söka ett utpekat, lämpligt arbete. Dessutom ansvarar myndigheten bl.a. för att kontrollera att en sökande uppfyller villkoren för att ha rätt till arbetslöshetsersättning och att ta emot och granska sökandens aktivitetsrapporter. Arbetsförmedlingen har därmed en viktig roll i förhållande till arbetslösa som får eller ansöker om arbetslöshetsersättning. Att vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen bör därför även i fortsättningen vara en del av de allmänna villkoren för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Liksom i dag bör detta krav vara uppfyllt under hela den tid som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning.

Som utredningen föreslår bör uttrycket den offentliga arbetsförmedlingen ersättas med Arbetsförmedlingen. På så sätt tydliggörs vilken myndighet som avses. Regeringen föreslår således att det i bestämmelsen ska anges att det för att ha rätt till arbetslöshetsersättning ska krävas att den sökande är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

I den nuvarande lagen finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om sättet som en sökande ska vara anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen på. Utredningen föreslår att en motsvarande bestämmelse ska föras in i den nya lagen. *Arbetsgivarverket*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Arbetsförmedlingen* har synpunkter på vilken myndighet som bör ges möjlighet att meddela sådana föreskrifter.

Regeringen konstaterar att föreskrifter om hur en sökande ska vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen avser frågor om verkställighet av lag som regeringen enligt 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen har rätt att meddela föreskrifter om även utan någon

upplysningsbestämmelse. Regeringen har också rätt att delegera föreskrifträtten till en myndighet. Trots att det även i fortsättningen kan finnas behov av sådana föreskrifter bedömer regeringen att det inte är av vikt att det finns en upplysning om det i den nya lagen. Det bör därför inte införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om hur en sökande ska vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Frågan om verkställighetsföreskrifter och vilken myndighet som bör ges möjlighet att meddela sådana föreskrifter får hanteras i det kommande förordningsarbetet.

Krav på att i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande

Kravet på att i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande är, på samma sätt som kravet att vara arbetslös, en grundläggande förutsättning för att få arbetslöshetsersättning. Kravet ger uttryck för att en sökande måste ha för avsikt att arbeta och att det inte får finnas hinder mot att arbeta. Det räcker alltså inte att sökanden är arbetslös, arbetsför och oförhindrad att arbeta och därtill anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Om sökanden t.ex. inte på något sätt går att nå finns det normalt sett grund för att bedöma att han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande (se bl.a. RÅ 2007 ref. 64). Regeringen anser att kravet på att i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande även fortsättningsvis bör framgå uttryckligen av lagen.

Det finns i dag inte någon närmare reglering av vad det innebär att i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande. Regeringen anser i likhet med utredningen att det inte heller är lämpligt att i den nya lagen närmare definiera kravet. Om en sökande står till arbetsmarknadens förfogande bör på samma sätt som i dag bedömas i det enskilda fallet utifrån arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring.

Utredningen föreslår att det i den nya lagen ska införas en bestämmelse om att en sökande som mer än tillfälligt vistas utomlands inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. De remissinstanser som har yttrat sig är positiva till förslaget men det påpekas också att bestämmelsen skulle behöva förtydligas. Regeringen konstaterar att en bestämmelse som den som utredningen föreslår i vissa fall skulle kunna innebära en precisering av kravet på att stå till arbetsmarknadens förfogande och har förståelse för utredningens ambition att åstadkomma en sådan precisering. Samtidigt bedömer regeringen att det är svårt att utforma en bestämmelse med en tydlig gränsdragning utan att bestämmelsen riskerar att bli alltför kategorisk och därför inte ändamålsenlig. Regeringen anser därför att det inte bör införas en bestämmelse som den som utredningen föreslår. Prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning vid utlandsvistelse bör även fortsättningsvis göras från fall till fall. Regeringen följer dock utvecklingen i frågan.

Enligt den nuvarande lagen kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om villkoren för att en sökande ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Utredningen föreslår att en motsvarande upplysningsbestämmelse ska införas i den nya lagen. Regeringen kan konstatera att den nuvarande möjligheten att meddela föreskrifter hittills inte har nyttjats. Regeringen anser dessutom

att de grundläggande förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning bör regleras samlat i den nya lagen. Om det skulle uppstå behov av att ytterligare reglera kravet på att stå till arbetsmarknadens förfogande bedömer regeringen att sådana bestämmelser lämpligen bör föras in i den nya lagen. Någon möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om villkoren för att stå till arbetsmarknadens förfogande bör därför inte införas.

5.2 Ålderskrav

Regeringens förslag: För att ha rätt till arbetslöshetsersättning ska det krävas att den sökande har fyllt 20 år. Rätten till ersättning ska upphöra vid månadsskiftet före den månad då sökanden fyller 66 år.

Från och med den 1 januari 2026 ska rätten till ersättning upphöra vid månadsskiftet före den månad då den sökande uppnår riktåldern för pension enligt socialförsäkringsbalken.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningens förslag innebär att rätten till arbetslöshetsersättning ska upphöra den dag den sökande fyller 65 år. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Saco* anser att det är bra med enhetliga åldersgränser, dvs. oberoende av den sökandes medlemskap i en arbetslöshetskassa. Organisationen anser dock att det av principiella skäl kan ifrågasättas varför en viss grupp av individer som är i myndig och arbetsför ålder ska uteslutas på grund av sin ålder. Om det ska finnas en nedre åldersgräns borde den enligt organisationen lämpligen sättas till 18 år. *LO*, *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*, *Sveriges a-kassor* och *TCO* är kritiska till eller avstyrker förslaget om en nedre åldersgräns och framhåller bl.a. att även unga personer som har arbetat och betalat skatt och avgifter bör ha rätt till arbetslöshetsersättning. *TCO* tillstyrker förslaget om en övre åldersgräns. *Pensionsmyndigheten* motsätter sig att den övre åldersgränsen för rätten till arbetslöshetsersättning bestäms till den dag då den sökande fyller 65 år. Enligt myndigheten kommer en sådan ordning att medföra svårigheter och fördröjningar för hanteringen av vissa av myndighetens förmåner, bl.a. när det gäller allmän ålderspension. *Sveriges a-kassor* har en liknande synpunkt. *Arbetsförmedlingen* anser, när det gäller behovet av en övre åldersgräns, att det behövs ett tydligare resonemang som relaterar till ett längre arbetsliv och ett senare pensionsuttag. *Pensionsmyndigheten*, *Sveriges a-kassor*, *Saco* och *Konstnärsnämnden* anser att den nya lagstiftningen bör anpassas till de kommande ändringarna inom pensionssystemet. *Sveriges universitetslärare och forskare* anser att den övre åldersgränsen bör höjas så att rätten till arbetslöshetsersättning följer rätten till anställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd, förkortad anställningsskyddslagen. *Akademikerförbundet SSR* avstyrker förslaget om den övre åldersgränsen och anser att rätten till ersättning bör följa riktåldern i pensionssystemet eller rätten till kvarstå i anställning enligt anställningsskyddslagen. *Forena* avstyrker förslaget om åldersgränser. Enligt organisationen är förslaget

inkonsekvent med hänsyn till finansieringsprinciperna för arbetslöshetsförsäkringen och behovet av ett längre arbetsliv och i förhållande till förslaget om inkomstvillkor.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av enhetliga åldersgränser

Den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen är uppdelad i en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring. För att en sökande ska kunna få ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen i stället för grundförsäkringen krävs att sökanden har varit medlem i en arbetslöshetskassa under en viss tid före arbetslösheten. Den sökande omfattas av olika ålderskrav beroende på om sökanden ansöker om ersättning från grundförsäkringen eller inkomstbortfallsförsäkringen.

Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas enligt 6 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring tidigast den dag den sökande fyller 20 år. För sökande som får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen finns det ingen nedre åldersgräns men den sökande måste ha varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv sammanhängande månader. Det finns inte heller någon nedre åldersgräns för rätt till medlemskap i en arbetslöshetskassa enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Rätten till dagpenning för samtliga sökande upphör enligt 22 § fjärde stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring vid månadsskiftet före den månad då den arbetslöse fyller 66 år.

Regeringen anser att det behöver införas bestämmelser om ålderskrav även i den nya lagen. Nuvarande bestämmelser om ålderskrav behöver dock anpassas till nya förutsättningar. Eftersom det i den nya lagen inte föreslås någon uppdelning mellan en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring saknas det skäl att ha olika ålderskrav för olika sökande. För enkelhetens och tydlighetens skull bör det i den nya lagen vara enhetliga ålderskrav för samtliga sökande.

En nedre åldersgräns för rätt till arbetslöshetsersättning

Utredningen föreslår att det ska finnas en nedre åldersgräns för rätt till arbetslöshetsersättning och att den ska bestämmas till 20 år. Flera remissinstanser, bl.a. *LO* och *Sveriges a-kassor*, är kritiska till förslaget. Enligt remissinstanserna bör personer under 20 år som har arbetat och betalat skatt och avgifter omfattas av samma försäkringsskydd som sina äldre kollegor. *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* är tveksam till om det är arbetslöshetsförsäkringens uppgift att motivera unga till studier och anser, liksom *Saco*, att om det ska finnas en nedre åldersgräns borde den lämpligen sättas till 18 år.

I denna lagrådsremiss föreslås bestämmelser som bedöms kunna leda till att fler personer än vad som är fallet i dag, däribland unga personer som är nyetablerade på arbetsmarknaden, kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Om det inte införs en lägre åldersgräns för rätt till ersättning, skulle det medföra att gymnasieelever som sommarjobbar och därutöver har arbetat extra under någon månad skulle kunna få arbetslöshetsersättning. Det skulle riskera att få negativ påverkan på framtida jobbsiktigheter, eftersom det skulle kunna minska incitamenten att fortsätta

studera. Regeringen anser att behovet av att ungdomar tillgodogör sig en grundläggande utbildning är stort. Det blir allt viktigare att ha en fullföljd gymnasieutbildning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. I den nya lagen bör därför en reglering som kan leda till att unga väljer att söka sig till eller stanna kvar på arbetsmarknaden i stället för att tillgodogöra sig en för framtiden viktig utbildning undvikas. Regeringen anser till skillnad från *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* att detta är en relevant fråga även för arbetsmarknadspolitiken, eftersom en individs utbildningsnivå i längden påverkar hans eller hennes möjligheter att få ett arbete. Det kan också konstateras att det kommunala aktivitetsansvaret sträcker sig fram till dess att ungdomar fyller 20 år och att det för vissa insatser inom arbetsmarknadspolitiken, bl.a. nystartsjobb, finns en nedre åldersgräns på 20 år.

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) är diskriminering på grund av ålder förbjuden. Förbudet omfattar bl.a. arbetslöshetsförsäkringen, vilket framgår av 2 kap. 14 § samma lag. Enligt 2 kap. 14 b § diskrimineringslagen hindrar dock inte förbudet tillämpning av bestämmelser i lag som föreskriver viss ålder eller annan särbehandling på grund av ålder om särbehandlingen har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Regeringen anser alltså att det är motiverat med en nedre åldersgräns för rätt till ersättning och att den bestäms till 20 år. Det bör därför införas en åldersgräns om 20 år som ska gälla för alla som söker ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Det kan konstateras att diskrimineringsförbudet enligt diskrimineringslagen inte hindrar tillämpning av bestämmelser i lag som föreskriver en viss ålder. Regeringen anser vidare att en åldersgräns på 20 år har ett berättigat syfte och är lämplig och nödvändig för att uppnå syftet. Det kan också konstateras att den som har fyllt 16 men inte 25 år och som har varit arbetslös och anmäld hos Arbetsförmedlingen i sammanlagt 90 kalenderdagar under en ramtid om fyra månader kan anvisas till det arbetsmarknadspolitiska programmet jobbgarantin för ungdomar.

En övre åldersgräns för rätt till arbetslöshetsersättning

Utredningen föreslår också en övre åldersgräns som innebär att rätten till arbetslöshetsersättning ska upphöra den dag den sökande fyller 65 år. Flera remissinstanser, bl.a. *Pensionsmyndigheten*, *Sveriges a-kassor*, *Saco* och *Arbetsförmedlingen*, anser att åldersgränsen i den nya lagen bör anpassas till åldersgränserna i pensionssystemet eller har synpunkter på hur förslaget förhåller sig till ett längre arbetsliv. Bland annat *Sveriges universitetslärare och forskare* anser att rätten till arbetslöshetsersättning bör följa rätten att kvarstå i anställning enligt anställningsskyddslagen.

En övre åldersgräns för rätt till arbetslöshetsersättning har funnits under lång tid. Vid införandet av en sådan åldersgräns angavs att ålderspensionärer av principiella, administrativa och ekonomiska skäl inte bör tillhöra arbetslöshetsförsäkringen när deras försörjning är tillfredställande ordnad genom olika former av ålderspension (se prop. 1973:56 s. 195). Regeringen anser att dessa skäl fortfarande gör sig gällande. För rätt till arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen bör det därför finnas en övre åldersgräns som knyter an till pensionsåldern.

Den 1 januari 2023 höjdes åldersgränserna i pensionssystemets grundskydd från 65 till 66 år. Samtidigt gjordes motsvarande förändringar i andra trygghetssystem, däribland arbetslöshetsförsäkringen. Enligt nu gällande bestämmelse upphör rätten till dagpenning vid månadskiftet före den månad då den sökande fyller 66 år. Det har också beslutats att den övre åldersgränsen i den nuvarande lagen från och med den 1 januari 2026 ska knytas till riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken (prop. 2021/22:181, bet. 2021/22:SfU25, rskr. 2021/22:331). Den koppling till den förändrade pensionsåldern som flera av remissinstanserna efterfrågar finns således redan. Regeringen anser att samma åldersgränser bör gälla även i den nya lagen. Mot bakgrund av de skäl som har anförts för behovet av en övre åldersgräns i arbetslöshetsförsäkringen anser regeringen att åldersgränserna har ett berättigat syfte och att en reglering är lämplig och nödvändig för att uppnå syftet. Bestämmelserna i diskrimineringslagen utgör därför inget hinder mot införandet av sådana åldersgränser.

Ett par remissinstanser har synpunkter på utredningens förslag att rätten till arbetslöshetsersättning ska upphöra den dag då den sökande fyller år, i stället för månadskiftet före den månad då den sökande uppnår en viss ålder. *Pensionsmyndigheten* motsätter sig en sådan ordning och konstaterar att det kommer att medföra svårigheter och fördröjningar för hanteringen av vissa av myndighetens förmåner. Även *Sveriges a-kassor* påpekar att utredningens förslag skulle kunna medföra komplikationer för en sökande som övergår från arbetslöshetsersättning till pension.

Som utredningen anger skulle en åldersgräns som knytas till den dag då den sökande fyller år bl.a. innebära en större samstämmighet med bestämmelserna om utträde ur arbetslöshetskassan. Enligt 36 § lagen om arbetslöshetskassor gäller nämligen att medlemskapet i en arbetslöshetskassa upphör utan uppsägning den dag medlemmen fyller 66 år. Med anledning av de svårigheter som remissinstanserna påpekar att förslaget skulle innebära, i och med att allmän pension betalas ut månadsvis med utgångspunkt från ett månadskifte, anser regeringen dock att den nuvarande ordningen bör behållas i den nya lagen. Regeringen föreslår därför att rätten till arbetslöshetsersättning ska upphöra vid månadskiftet före den månad då sökanden fyller 66 år. Det föreslås att rätten till arbetslöshetsersättning från och med den 1 januari 2026 ska upphöra vid månadskiftet före den månad då den sökande uppnår riktåldern för pension enligt socialförsäkringsbalken.

5.3 Särskilda bestämmelser för sökande som är tjänstlediga i vissa fall

5.3.1 När en sökande av hälsoskäl inte kan återgå till arbete

Regeringens förslag: En sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön, om sökanden av hälsoskäl inte kan återgå till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos sin

arbetsgivare men av Försäkringskassan har bedömts ha arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

Sökanden ska kunna få ersättning även om arbetsgivaren har en kvarvarande rehabiliteringsskyldighet, under förutsättning att arbetsgivaren har vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som har varit möjliga.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att arbetslöshetsersättning ska få lämnas även om arbetsgivaren har en kvarvarande rehabiliteringsskyldighet, om arbetsgivaren har vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som fram till tidpunkten för ansökan om ersättning har varit möjliga. Utredningens förslag har en delvis annan utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Inspektionen för socialförsäkringen* och *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ser positivt på möjligheten att få arbetslöshetsersättning i dessa situationer och på att detta regleras genom lag i stället för genom förordning. Även *TCO* anser att ersättning bör kunna lämnas till en sökande i dessa fall. Organisationen anser emellertid att det inte bör krävas att arbetstagaren formellt har beviljats tjänstledighet utan att det bör vara tillräckligt att arbetstagaren är ledig från sin anställning utan lön.

Skälen för regeringens förslag

Ett fortsatt behov av undantag från kravet på arbetslöshet

Enligt nuvarande ordning kan en sökande i vissa fall få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig från en anställning och således inte arbetslös. Bestämmelser om undantag från lagens huvudregel om att arbetslöshetsersättning inte lämnas till en sökande som är tjänstledig utan lön finns i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. I förordningen finns bl.a. bestämmelser som ger en sökande som har beviljats tjänstledighet utan lön och som av hälsoskäl inte kan återgå till ett arbete hos sin arbetsgivare möjlighet att få arbetslöshetsersättning. Det förutsätter dock bl.a. att sökanden av Försäkringskassan har bedömts ha arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

Regleringen tillkom mot bakgrund av sjukförsäkringens bestämmelser om bedömningen av arbetsförmågans nedsättning, den s.k. rehabiliteringskedjan, i 27 kap. socialförsäkringsbalken. Enligt bestämmelserna i kapitlet ska prövningen av den försäkrades arbetsförmåga göras utifrån fasta tidsgränser först i relation till det befintliga arbetet, sedan i relation till andra arbeten hos arbetsgivaren och därefter i relation till arbeten på arbetsmarknaden. Efter 180 dagar med nedsatt arbetsförmåga är huvudregeln enligt 27 kap. 48 § socialförsäkringsbalken att den försäkrades arbetsförmåga ska bedömas gentemot förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne. Om den försäkrade, trots den sjukdom han eller hon har, kan klara ett annat normalt förekommande arbete på arbetsmarknaden har han eller hon således inte rätt till ersättning från sjukförsäkringen.

Regeringen konstaterar att det mot bakgrund av bestämmelserna i socialförsäkringsbalken fortfarande kan uppstå situationer där en person som har en anställning men som är tjänstledig och inte kan återgå till den kommer att behöva stå till arbetsmarknadens förfogande och ställa om till ett annat arbete. Regeringen anser i likhet med utredningen att det för att underlätta omställningen till ett nytt arbete i sådana situationer även i fortsättningen är motiverat att göra undantag från kravet på arbetslöshet. Det bör därför finnas en motsvarande möjlighet att få arbetslöshetsersättning även i fortsättningen. Eftersom regeringen anser att det i den nya lagen samlat bör framgå vilka grundläggande förutsättningar som gäller för att en sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning bör även bestämmelser om undantag från kravet på arbetslöshet för den som är tjänstledig utan lön och som av hälsoskäl inte kan återgå till ett arbete hos sin arbetsgivare placeras i lagen.

Undantag från kravet på arbetslöshet för tjänstlediga utan lön om det finns hälsoskäl

Ett undantag från kravet på arbetslöshet för den som är tjänstledig utan lön och som av hälsoskäl inte kan återgå till ett arbete hos sin arbetsgivare bör utformas med utgångspunkt i den nuvarande bestämmelsen. TCO anser att det i den nya lagen inte bör ställas krav på att arbetstagaren formellt har beviljats tjänstledighet för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen anser dock att den nuvarande bestämmelsen ställer rimliga krav på förutsättningarna för omställning i en svår situation. Möjligheten till arbetslöshetsersättning förutsätter dels att den sökande är tjänstledig utan lön från sin anställning, dels att Försäkringskassan har tagit ställning till sökandens arbetsförmåga i förhållande till tidigare arbete och till arbetsmarknaden i övrigt. Dessa förutsättningar för att kunna få ersättning är rimliga och väl avvägda och bör därför, som utredningen föreslår, gälla även enligt den nya lagen. I förhållande till utredningens förslag finns dock skäl att göra vissa språkliga justeringar.

Regeringen föreslår därför att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön om sökanden av hälsoskäl inte kan återgå till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos sin arbetsgivare men av Försäkringskassan har bedömts ha arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

Som i dag bör en sökande kunna få ersättning även om arbetsgivaren har en kvarvarande rehabiliteringsskyldighet under förutsättning att arbetsgivaren har vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som har varit möjliga. Regeringen anser, till skillnad från utredningen, att det inte finns något behov av att i de nya bestämmelserna ange att det ska vara rehabiliteringsåtgärder som har vidtagits fram till tidpunkten för ansökan som ska bedömas. Enligt regeringens förslag ska de allmänna villkoren vara uppfyllda under hela den tid som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för. Av det följer att undantag från de allmänna villkoren också ska vara uppfyllda löpande. Det kommer att vara upp till arbetslöshetskassan att avgöra vilken utredning som i det enskilda fallet behövs för att bedöma om förutsättningarna är uppfyllda.

Att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig innebär ett undantag från kravet på arbetslöshet. Möjligheten

till arbetslöshetsersättning kommer således även i dessa fall att förutsätta att den sökande uppfyller alla övriga villkor för rätt till ersättning som framgår av den nya lagen. Den sökande måste t.ex. vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete, vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande.

5.3.2 När en sökande är tjänstledig från en deltidanställning för att arbeta i en annan deltidanställning

Regeringens förslag: En sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön från en deltidanställning för att arbeta i en annan deltidanställning med lika eller högre tjänstgöringsgrad, under förutsättning att anställningarna inte går att kombinera.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har delvis en annan utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ser positivt på möjligheten för en sökande i denna situation att kunna få arbetslöshetsersättning och att detta regleras genom lag i stället för genom förordning. Myndigheten konstaterar dock att en sökande som byter en deltidanställning mot en annan deltidanställning skulle kunna gå ner i lön utan att få någon sanktion, eftersom sanktionsreglerna bara gäller för den som orsakar sin arbetslöshet och inte för den som orsakar sitt inkomstbortfall. Enligt myndigheten bör den föreslagna bestämmelsen därför ses över.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande lag om arbetslöshetsförsäkring gäller att arbetslöshetsersättning inte lämnas till en sökande som är tjänstledig utan lön. Regeringen har föreskrivit om undantag från denna huvudregel och om de villkor för rätt till ersättning som då ska gälla. Enligt 19 b § förordningen om arbetslöshetsförsäkring får ersättning lämnas till en person med deltidanställning som har beviljats tjänstledighet utan lön för att kunna utföra annat arbete med lika eller högre tjänstgöringsgrad, under förutsättning att anställningarna inte går att kombinera.

Regeringen anser att arbetslöshetsförsäkringen även i fortsättningen bör underlätta omställning för en sökande som har ett deltidsarbete och som t.ex. vill byta arbete för att stärka sin position på arbetsmarknaden. Det kan bl.a. ske genom yrkesväxling eller byte till ett annat arbete med bättre chanser att få arbeta med en högre tjänstgöringsgrad. Dagens bestämmelse bedöms underlätta detta och en bestämmelse som i huvudsak motsvarar den bör därför finnas även framöver.

Som utredningen föreslår bör en sådan bestämmelse, liksom de föreslagna bestämmelserna i avsnitt 5.3 om ersättning till sökande som är tjänstlediga och av hälsoskäl inte kan återgå till arbete hos sin arbetsgivare, placeras i den nya lagen så att de grundläggande förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning regleras samlat. Regeringen anser att det i

förhållande till utredningens förslag finns skäl att tydliggöra att bestämmelsen utgör ett undantag från kravet på arbetslöshet, dvs. att den möjliggör för en sökande att få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig från en deltidsanställning. Det bör dessutom göras vissa språkliga justeringar.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen är positiv till att det ska vara möjligt för en sökande att få ersättning vid tjänstledighet i den aktuella situationen men anser att bestämmelsen bör ses över. Myndigheten påpekar att en sökande som byter en deltidsanställning mot en annan deltidsanställning skulle kunna gå ner i lön utan att få någon sanktion, eftersom sanktionsreglerna bara gäller för den som orsakar sin arbetslöshet och inte för den som orsakar sitt inkomstbortfall.

Regeringen föreslår i likhet med vad som gäller i dag att en sökande som utan giltig anledning lämnar sitt arbete ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning, se avsnitt 10.2.3. Som inspektionen påpekar kommer det att innebära att en sökande som i den situation som avses i bestämmelsen orsakar ett inkomstbortfall inte kan bli avstängd från rätt till ersättning. Det har att göra med att sökanden i den situationen inte har orsakat sin arbetslöshet. Regeringen bedömer dock att inkomstbortfall på grund av att en sökande byter till ett lägre betalt arbete inte kan förväntas vara vanligt förekommande. Möjligheten för en sökande att få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön från en deltidsanställning är begränsad till situationer när den nya anställningen har samma eller högre tjänstgöringsgrad än den tidigare. Regeringen vill också understryka att det i den nya lagen föreslås finnas bestämmelser om minskning av arbetslöshetsersättningen på grund av inkomster av förvärvsarbete, se avsnitt 9.2. En sökande kommer vidare att vara skyldig att aktivt söka lämpliga arbeten även i den situation som beskrivs. Det föreslås bl.a. att en sökande ska varnas om sökanden inte aktivt har sökt lämpliga arbeten, se avsnitt 10.2.1.

5.4 Särskilda bestämmelser för sökande som är företagare

5.4.1 Sökande som är företagare ska som huvudregel inte ha rätt till arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: En sökande som är företagare ska inte ha rätt till arbetslöshetsersättning, utom i det fall företagaren har en näringsverksamhet som bisyssla.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag, bortsett från en mindre språklig justering.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *TCO* och *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det nuvarande regelverket innehåller särskilda regler om företagare och företagares arbetslöshet. En företagare har som huvudregel inte rätt till arbetslöshetsersättning. Skälen till det är

bl.a. att arbetslöshetsersättning inte ska kunna användas som tillfällig inkomstutfyllnad under tider då företagarens verksamhet saknar intäkter eller inte kan ge full sysselsättning. Utan denna begränsning skulle arbetslöshetsförsäkringen kunna subventionera olönsamma företag och riskera att snedvrیدا konkurrensen. Dessutom skulle arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring motverkas. Arbetslöshetsersättning skulle också kunna leda till ett överutnyttjande av försäkringen, eftersom företagare har större möjligheter än anställda att planera sin verksamhet och arbetet i den. Möjligheten till sådan planering varierar naturligtvis mellan olika företag och branscher, men företagare har i normalfallet ett större informationsövertag jämfört med anställda gentemot arbetslöshetskassorna när det t.ex. gäller tillgången till uppgifter om arbete. Dessutom är verksamhetens, och därmed arbetslöshetens, omfattning svår att kontrollera. Enligt regeringens uppfattning bör därför rätten till arbetslöshetsersättning för företagare, på ett liknande sätt som i dag, vara begränsad.

I syfte att tydliggöra vad som ska gälla vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning för företagare anser regeringen att det bör införas en bestämmelse i den nya lagen om att en sökande som är företagare inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Liksom i dag bör det även i fortsättningen vara möjligt för en verksam företagare att få arbetslöshetsersättning om näringsverksamheten uppfyller villkoren för bisyssla, se avsnitt 5.4.7. Det bör således framgå att det finns ett undantag från den föreslagna bestämmelsen i det fall företagaren har en näringsverksamhet som bisyssla.

5.4.2 Vem som ska anses vara företagare

Regeringens förslag: En sökande ska anses vara företagare om sökanden

1. bedriver sådan näringsverksamhet som avses enligt definitionen i inkomstskattelagen, och
2. personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över den näringsverksamheten.

Vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare ska det bortses från

1. nödvändiga åtgärder som har vidtagits i verksamheten på grund av oförutsedda händelser, och
2. arbete av ideell karaktär i verksamheten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att det vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare ska bortses från arbete i verksamheten som har utförts före ramtiden.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR*, *Konstnärsnämnden* och *TCO* tillstyrker förslaget. *TCO* anser dock att det kan finnas skäl att tydliggöra hur den föreslagna bestämmelsen förhåller sig till den föreslagna bestämmelsen om vilande företag. *Sveriges a-kassor* ser positivt på den föreslagna

hänvisningen till inkomstskattelagen (1999:1229) eftersom den förtydligar nuvarande tillämpning när det gäller självständiga uppdragstagare. Enligt organisationen vore det inte lämpligt att reglera vem som ska anses vara självständig uppdragstagare, eftersom en sådan reglering skulle riskera att vara daterad inom ett fåtal år. Organisationen bedömer att förslaget inte kommer att påverka tillämpningen när det gäller en sökande som äger och bor på en näringsfastighet. Organisationen välkomnar även förslaget om att det vid prövningen av om en sökande uppfyller villkoren för att anses vara företagare ska bortses från arbete i verksamheten före ramtiden. Organisationen påpekar samtidigt att en sådan reglering riskerar att komma i konflikt med utredningens förslag om överlåtelse av näringsverksamhet. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att förslaget om att hänvisa till hela 13 kap. 1 § inkomstskattelagen behöver analyseras ytterligare. Inspektionen anser också att företagarbegreppet bör innefatta sökande som indirekt bedriver näringsverksamhet genom aktiebolag och att detta bör klargöras. Det finns vidare enligt inspektionen anledning att se över om även den som har en verksamhetsledande roll i ett familjeföretag utan att samtidigt vara delägare ska omfattas av företagarbegreppet. *TCO* anser att det hade varit önskvärt med en djupare analys av situationen för självständiga och osjälvständiga uppdragstagares ställning i arbetslöshetsförsäkringen. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* anser att företagarbegreppet är otydligt i förhållande till frilansande arbetstagare och anför att en hänvisning till 13 kap. 1 § andra stycket inkomstskattelagen om självständiga uppdragstagare inte underlättar för frilansare. Samarbetsnämnden förordar i stället, i likhet med *Konstnärsnämnden*, en utvidgad möjlighet till arbetslöshetsersättning genom att en arbetstagare endast undantagsvis ska kunna anses vara självständig uppdragstagare. Samarbetsnämnden anser också att det bör skapas utrymme för arbetstagare som har F-skattsedel att ta enstaka uppdrag utan att de ska behöva behandlas som företagare. *Frilans Finans Sverige AB* anser att sökande som har uppdragsbaserat arbete och som har A-skattsedel bör bedömas som anställda alternativt att det bör införas en tydlig lagreglering för självständiga uppdragstagare. *Fackförbundet Scen & Film* anser att företagarbegreppet fortfarande är oklart och att det föreslagna förtydligandet när det gäller bedömningen av självständiga uppdragstagare inte är tillräckligt för att lösa de problem som finns i dag. Förbundet anser att det är nödvändigt med rättssäkra regler som medför att arbetstagare med A-skattsedel endast undantagsvis kan anses vara självständiga uppdragstagare. Förbundet anser också att det behöver vara möjligt att ha en begränsad verksamhet som företagare under arbetslösheten, t.ex. genom att ta enstaka uppdrag. *Företagarna* påpekar även att det finns risk för gränsdragningsproblem när det gäller förslaget om att det vid bedömningen av om en sökande ska anses som företagare ska bortses från arbete av ideell karaktär. *Lantbrukarnas Riksförbund* uttrycker en oro över att personer som är ägare till näringsfastigheter i större utsträckning än i dag inte kommer att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Förbundet anser att företagarbegreppet inte bör utvidgas.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande definition av företagare

Med företagare avses enligt 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring en fysisk person som bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen. Det måste således handla om en varaktig och självständig verksamhet som bedrivs med vinstsyfte. Ett ytterligare kriterium för att anses som företagare är enligt den förstnämnda paragrafen att den sökande personligen utför arbete i verksamheten. Vidare krävs att sökanden har ett väsentligt inflytande över verksamheten. Inflytandet ska därmed ha varit så starkt att det ekonomiska utfallet till stor del har berott på sökandens kompetens samt de åtgärder och ställningstaganden som sökanden har gjort i verksamheten.

Av 34 b § samma lag följer vidare att en sökande kan vidta nödvändiga åtgärder i en näringsverksamhet på grund av oförutsedda händelser utan att det bedöms som att sökanden personligen utför arbete i verksamheten och därmed anses som företagare. En sökande, som inte har bedömts vara företagare när ersättning från arbetslöshetskassan började betalas ut, riskerar således inte heller på grund av yttre oförutsägbara omständigheter att under pågående arbetslöshet plötsligt kvalificeras som företagare i försäkringens mening. I propositionen Trygghetssystemen för företagare (prop. 2009/10:120 s. 81, 82 och 116) anges att de situationer som avses t.ex. är när arbete utförs för att förhindra förstörelse av egendom som har föranletts av tekniska störningar, väderförhållanden eller andra oförutsedda händelser, dvs. händelser av force majeure-karaktär. Det handlar om en begränsad arbetsinsats som inte hindrar den sökande från att stå till arbetsmarknadens förfogande eller att utföra annat arbete.

Enligt 34 c § samma lag gäller att arbete av ideell karaktär i en näringsverksamhet inte ska anses utgöra personligen utfört arbete och således kan utföras utan att den sökande betraktas som företagare. Sådant arbete kan vara det som föräldrar utför i en gemensamt bedriven kooperativ ekonomisk förening som syftar till att ordna deras egen barnomsorg och arbete som styrelseledamöter lägger ner i en bostadsrättsförening (samma prop. s. 82, 83 och 116).

En sökande som anses vara företagare enligt nuvarande regler bör anses vara det även enligt den nya lagen

Utredningen anser att den nuvarande definitionen av företagare, med det huvudsakliga kriteriet att det måste vara fråga om sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen, är ändamålsenlig. Regeringen delar den bedömningen. Definitionen bedöms också fungera väl vid tillämpningen. Tillsammans med övriga kriterier som måste vara uppfyllda för att en sökande ska anses vara företagare, dvs. att sökanden personligen har utfört arbete i och har haft ett väsentligt inflytande över näringsverksamheten, bedöms kriteriet ge god ledning när det gäller förutsättningarna för arbetslöshetsersättning. Regeringen anser därför att en sökande som anses vara företagare enligt nuvarande definition bör anses vara det även enligt den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser att företagarbegreppet bör innefatta sökande som indirekt bedriver näringsverksamhet genom aktiebolag och att detta bör klargöras. Inspektionen anser också att det bör

ses över om den som har en verksamhetsledande roll i ett familjeföretag utan att samtidigt vara delägare ska omfattas av företagarbegreppet. Som inspektionen påpekar framgår det av Högsta förvaltningsdomstolens praxis att även indirekt bedriven näringsverksamhet där en fysisk person bedriver näringsverksamhet i en juridisk person omfattas av företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringens mening (se HFD 2014 ref. 61). Regeringen anser inte att det i det avseendet behöver klargöras ytterligare vem som ska anses som företagare. Regeringen anser inte heller att det finns skäl att ändra den nuvarande ordningen om att det inte krävs ägande, varken direkt eller indirekt, i en näringsverksamhet för att anses som företagare. En person som inte har något ägande i ett bolag eller i en ekonomisk förening kommer således även i fortsättningen att kunna anses vara företagare, under förutsättning att övriga kriterier för att anses som företagare är uppfyllda.

Vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare bör det vidare som i dag bortses från nödvändiga åtgärder som har vidtagits i verksamheten på grund av oförutsedda händelser. En sökande som t.ex. innehar och bor på en näringsfastighet men som inte är aktiv i verksamheten och därmed inte anses vara företagare kan således vidta vissa arbetsinsatser vid en översvämning för att förhindra förstörelse av egendom utan att anses vara företagare. Som i dag förutsätter detta att arbetsinsatsen är begränsad och inte hindrar den sökande från att stå till arbetsmarknadens förfogande eller att utföra annat arbete, jfr avsnitt 5.1. Det bör också i fortsättningen bortses från arbete av ideell karaktär, eftersom sådant arbete i regel kan utföras vid sidan av ett annat arbete. De skäl som talar för att företagares möjligheter att få arbetslöshetsersättning behöver vara begränsade, bl.a. kontrollsvårigheter, att arbetslöshetsförsäkringen inte ska användas för att subventionera olönsamma företag eller riskera att snedvrیدا konkurrensen mellan företagare, är inte heller relevanta när det gäller arbete av ideell karaktär. *Företagarna* anser att det i denna del finns risk för gränsdragningsproblem där organisationsformen kan bli styrande i frågan om den sökande har rätt till ersättning. Regeringen anser dock att nuvarande undantag är ändamålsenliga och i huvudsak fungerar väl vid tillämpningen.

Utredningen föreslår att även 13 kap. 1 § andra och tredje styckena inkomstskattelagen ska beaktas vid prövningen av om en sökande ska anses som företagare enligt den nya lagen. Utredningen konstaterar att både uppdragstagare och sökande med näringsfastigheter omfattas av bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare i arbetslöshetsförsäkringens mening samt att paragrafens andra och tredje stycken kan ses som preciseringsstycken av första stycket. Utredningen anser att en hänvisning till paragrafens andra stycke skulle tydliggöra vem som är att anse som självständig uppdragstagare och därmed företagare inom arbetslöshetsförsäkringen. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att utredningens förslag om att hänvisa till hela paragrafen i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen behöver analyseras ytterligare. *TCO* har lämnat en liknande synpunkt. Regeringen behandlar utredningens förslag nedan.

Självständiga och osjälvständiga uppdragstagare

I dagens arbetslöshetsförsäkring finns regler om arbetstagare och företagare. Det finns inte någon definition av vem som ska anses vara uppdragstagare och inte heller några regler som särskilt gäller uppdragstagare. Begreppet uppdragstagare har dock behandlats i tidigare förarbeten och rättspraxis där man skiljer mellan självständiga och osjälvständiga uppdragstagare. En självständig uppdragstagare betraktas som företagare medan den som är osjälvständig uppdragstagare betraktas som arbetstagare. En osjälvständig uppdragstagare har således rätt till arbetslöshetsersättning enligt samma villkor som andra arbetstagare. Faktorer som påverkar om en sökande betraktas som självständig uppdragstagare är t.ex. om sökanden på eget ansvar och utan kontroll eller arbetsledning från uppdragsgivaren utför de uppdrag som sökanden har åtagit sig, utför arbetet på den plats som sökanden själv bestämmer om arbetet är av den arten och det är möjligt, kan åta sig uppdrag åt flera uppdragsgivare samtidigt, vanligen använder egna maskiner, redskap och råvaror, står för samtliga utgifter för arbetets utförande och debiterar uppdragsgivaren den totala kostnaden för att utföra uppdraget enligt avtal som har träffats i förväg (jfr betänkandet Uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen, SOU 2011:52). I rättspraxis har uppdragstagare med enskild firma och uppdragstagare med egna maskiner eller egen utrustning som har flera olika uppdragsgivare betraktats som företagare (se t.ex. FÖD 1983:18 och Kammarrätten i Stockholms avgörande den 6 februari 2015 i mål nr 3054-14). Uppdragstagare som endast har ställt sin arbetskraft till förfogande och som bara har haft enstaka uppdragsgivare har betraktats som arbetstagare (se t.ex. Kammarrätten i Stockholms dom den 12 december 2011 i mål nr 3157-11).

Frågan om hur uppdragstagares villkor ska regleras i arbetslöshetsförsäkringen har utretts vid flera tillfällen, med delvis olika resultat. Den s.k. ARBOM-utredningen ansåg i betänkandet En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring (SOU 1996:150 s. 224–228) att det inte borde införas något uppdragstagarbegrepp i arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen ansåg att uppdragstagare i vissa fall borde kunna få arbetslöshetsersättning enligt arbetstagarreglerna, bl.a. om uppdragstagaren hade haft färre än tre uppdragsgivare, hade omfattats av kollektivavtal och inte hade innehaft F-skattsedel för arbetet och uppdragen hade förmedlats av Arbetsförmedlingen. I propositionen En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring övervägdes frågan om särskilda bestämmelser om uppdragstagares ersättningsrätt borde införas i regelverket. Regeringen ansåg dock att begreppet uppdragstagare var alltför komplext för att reglera i lag och att det därför skulle vara en fråga för rättstillämpningen (prop. 1996/97:107 s. 110 och 111).

I betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89 s. 221, 222 och 287) ansågs att en uppdragstagare skulle anses vara företagare om uppdragstagaren redovisade sina inkomster i inkomstslaget näringsverksamhet. I annat fall skulle uppdragstagaren inte anses som företagare enligt arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen ansåg också att om uppdragstagarens verksamhet borde redovisas som näringsverksamhet, skulle uppdragstagaren anses som företagare om uppdragstagaren personligen hade utfört arbete i verksamheten samt haft väsentligt

inflytande över den. Vid bedömningen av uppdragstagares status som företagare eller anställd enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring ansåg utredningen att de bedömningsgrunder som fanns vid tidpunkten för förslaget borde följas. Detsamma borde enligt utredningen gälla för s.k. egenanställda. Regeringen gick inte vidare med utredningens förslag i den delen. I samband med riksdagens behandling av prop. 2009/10:120 har riksdagen tillkännagett för regeringen att regeringen bör låta analysera uppdragstagarnas ställning i arbetslöshetsförsäkringen och återkomma till riksdagen i frågan (bet. 2009/10:AU13 punkt 2, rskr. 2009/10:275).

I betänkandet Uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2011:52) föreslogs schablonregler för att göra gränsdragningen mellan företagare och arbetstagare i arbetslöshetsförsäkringen tydligare och enklare att förutse. Förslagen ansågs inte innebära någon egentlig förändring i sak. Utredningen föreslog bl.a. att en sökande som hade varit godkänd för F-skatt eller varit registrerad som enskild näringsidkare eller bolagsman i ett enkelt bolag i handelsregistret alltid skulle betraktas som företagare. En sökande som inte hade haft ett sådant godkännande eller en sådan registrering och som hade utfört uppdrag för högst två olika uppdragsgivare skulle enligt utredningen inte betraktas som företagare utan som arbetstagare. Utredningen föreslog också en hjälpregel om vad som särskilt skulle beaktas när schablonreglerna inte kunde användas och det skulle göras en samlad bedömning. Det föreslogs att det vid bedömningen av om en sökande som hade utfört uppdrag för fler än två olika uppdragsgivare skulle anses vara företagare särskilt skulle beaktas i vilken omfattning sökanden hade varit beroende av uppdragsgivaren och i vilken omfattning sökanden hade varit inordnad i dennes verksamhet.

I den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, som hade i uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet, övervägdes ett införande av schablonregler för uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen. En sådan lösning ansågs dock inte vara en möjlig väg framåt, eftersom schablonregler skulle kunna leda till osakliga skillnader mellan olika sökande och till oönskade drivkrafter. I stället betonades vikten av att kunna ta hänsyn till de varierande omständigheter som förekommer i situationer med uppdragstagare i försäkringen (betänkandet Mer trygghet och bättre försäkring, Del 2, Slutbetänkande av Parlamentariska socialförsäkringsutredningen, SOU 2015:21).

Vidare har Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen i sin rapport Uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen (2016:3) kartlagt ärenden om uppdragstagare hos arbetslöshetskassorna. Myndighetens slutsats var att det inte var lämpligt att införa schablonregler för att bedöma om en uppdragstagare ska betraktas som arbetstagare eller företagare, eftersom varje ärende är unikt och det krävs en noggrann bedömning av varje omständighet i ärendet.

Regeringen anser att frågan om uppdragstagares ställning i arbetslöshetsförsäkringen fortfarande är komplex. En reglering av t.ex. hur många uppdragsgivare en sökande får ha och med vilken frekvens riskerar att motverka en dynamisk arbetsmarknad snarare än att underlätta för den. Som *Sveriges a-kassor* påpekar skulle också en tydligare lagreglering med uttryckliga kriterier snabbt riskera att vara daterad. Det är i stället viktigt att frågan om gränsdragningen mellan arbetstagare och företagare i arbetslöshetsförsäkringen kan avgöras genom en samlad bedömning av

samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Regeringen anser därför att det inte skulle vara lämpligt att frångå det som gäller enligt praxis om uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. att gränsdragningen mellan självständiga och osjälvständiga uppdragstagare görs efter en samlad bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet. Det avgörande är hur självständig uppdragstagaren är i förhållande till uppdragsgivaren. Regeringen instämmer därför i utredningens bedömning att självständiga uppdragstagare, liksom i dag, bör betraktas som företagare enligt den nya lagen.

En koppling till 13 kap. 1 § andra stycket inkomstskattelagen tydliggör vem som är självständig uppdragstagare

Regeringen konstaterar att bestämmelsen i 13 kap. 1 § andra stycket inkomstskattelagen preciserar när en uppdragstagares verksamhet är så självständig att den ska betraktas som näringsverksamhet enligt första stycket. Den skatterättsliga bedömningen av om en uppdragstagare bedriver en självständig näringsverksamhet stämmer i stor utsträckning överens med motsvarande bedömning som i dag görs inom arbetslöshetsförsäkringen. Till exempel beaktas vad som har avtalats med uppdragsgivaren och graden av självständighet i förhållande till uppdragsgivaren, antalet uppdragsgivare, inregistrering av firma, användningen av eget material och egen utrustning (jfr propositionen F-skatt åt fler, prop. 2008/09:62 s. 9). En uttrycklig hänvisning till andra stycket skulle tydliggöra att uppdragstagare omfattas av definitionen av företagare i arbetslöshetsförsäkringen, vilket ökar förutsebarheten inom försäkringen.

TCO, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd och Fackförbundet Scen & Film anser att det behövs en tydligare reglering för uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen och att en hänvisning till 13 kap. 1 § andra stycket inkomstskattelagen inte är tillräcklig för att åstadkomma detta. *Frilans Finans Sverige AB* anser att sökande som arbetar i uppdragsbaserat arbete och som har A-skattsedel bör bedömas som anställda alternativt att det bör införas en tydlig lagreglering för självständiga uppdragstagare. *Fackförbundet Scen & Film* har lämnat en liknande synpunkt. Som regeringen konstaterar ovan är uppdragstagares ställning i arbetslöshetsförsäkringen komplex. Regeringen instämmer dock i det som *Sveriges a-kassor* påpekar att en hänvisning till andra stycket skulle tydliggöra den nuvarande tillämpningen när det gäller självständiga uppdragstagare. Det finns inte anledning att anta att tillämpningen kommer att förändras, även om den rättspraxis som finns kopplad till uppdragstagarbegreppet inom arbetslöshetsförsäkringen inte är knuten till den nu aktuella bestämmelsen i inkomstskattelagen. Den praxis som har skapats under de senaste decennierna när det gäller vem som anses vara en självständig uppdragstagare inom arbetslöshetsförsäkringen bör således kunna vara vägledande även fortsättningsvis. Även andra stycket i inkomstskattelagens 13 kap. 1 § bör därför ingå vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare, vilket tydliggör vem som är att anse som självständig uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen. Det är ändamålsenligt att bedömningen av uppdragstagare i försäkringen stämmer överens med den skatterättsliga bedömningen av om en uppdragstagare bedriver verksamhet självständigt, eftersom

bestämmelsen i inkomstskattelagen i stor utsträckning motsvarar vad som i dag gäller enligt praxis vid bedömningen av vem som anses vara självständig uppdragstagare, och därmed företagare, inom arbetslöshetsförsäkringen.

Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Konstnärsnämnden och Fackförbundet Scen & Film efterfrågar utökade möjligheter för självständiga uppdragstagare att kunna få arbetslöshetsersättning. Samarbetsnämnden anser t.ex. att det bör skapas utrymme för arbetstagare som har F-skattsedel att ta enstaka uppdrag utan att behöva behandlas som företagare. Även Fackförbundet Scen & Film anser att det bör vara möjligt att ha en begränsad verksamhet som företagare under arbetslösheten, t.ex. genom att ta enstaka uppdrag. Enligt regeringens uppfattning bör den nya arbetslöshetsförsäkringen inte innehålla särregler för vissa yrkesgrupper och branscher där det är vanligt med uppdragstagare. Arbetslöshetsersättning ska inte kunna användas som inkomstutfyllnad i mindre lönsamma företag. Med en särreglering finns det stora kontrollsvårigheter och en risk för konkurrenssnedvridning.

En koppling till 13 kap. 1 § tredje stycket inkomstskattelagen tydliggör att innehav av näringsfastighet räknas som näringsverksamhet

Regleringen i 13 kap. 1 § tredje stycket inkomstskattelagen utgör en precisering av det skatterättsliga begreppet näringsverksamhet i förhållande till bl.a. innehav av näringsfastighet. *Lantbrukarnas Riksförbund* uttrycker en oro över att personer som är ägare till näringsfastigheter i större utsträckning än i dag inte kommer att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Förbundet motsätter sig därför en ändrad hänvisning. Eftersom det i bestämmelsen anges att innehav av näringsfastighet alltid räknas som näringsverksamhet kan det inte uteslutas att en hänvisning till bestämmelsen kan komma att innebära vissa förändringar i tillämpningen när det gäller sökande med näringsfastighet. Regeringen bedömer emellertid i likhet med *Sveriges a-kassor* att risken för detta är liten, eftersom näringsfastigheter redan i dag omfattas av företagarevillkoren i arbetslöshetsförsäkringen. En person som endast är bosatt på en näringsfastighet, och av det skälet omfattas av 13 kap. 1 § inkomstskattelagen, men som inte är aktiv i verksamheten eller som har låga inkomster från den, kommer i de flesta fall antingen inte att anses vara företagare eller kunna omfattas av reglerna för när en företagare kan fortsätta bedriva näringsverksamhet som bisyssla utan att förlora rätten till ersättning. En sökande som endast innehar en näringsfastighet, näringsbostadsrätt eller avverkningsrätt till skog men som inte uppfyller övriga kriterier för att anses vara företagare enligt dagens regelverk skulle således inte heller genom en hänvisning till bestämmelsens tredje stycke att anses vara företagare enligt den nya lagen. Även tredje stycket i inkomstskattelagens 13 kap. 1 § bör därför ingå vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare.

Det bör inte införas ett undantag för arbete i näringsverksamhet som har utförts före ramtiden

Utredningen föreslår, bl.a. med hänvisning till viss kammarrättspraxis, att det vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare ska bortses från arbete i verksamheten som har utförts före ramtiden.

Sveriges a-kassor välkomnar förslaget samtidigt som organisationen påpekar att regleringen riskerar att komma i konflikt med utredningens förslag om överlåtelse av näringsverksamhet (se nedan), eftersom den som har överlåtit sin verksamhet men som behåller ett väsentligt inflytande över verksamheten föreslås fortsätta anses vara företagare utan begränsning i tid oavsett om personen har eller inte har arbetat i verksamheten under ramtiden. *TCO* anser att det finns skäl att tydliggöra hur utredningens förslag förhåller sig till föreslagen bestämmelse om vilande företag, enligt vilken det måste gå tre år från att verksamheten har återupptagits innan arbetslöshetsersättning kan lämnas på nytt.

Regeringen anser att ett undantag från företagarbegreppet för arbete i näringsverksamhet som har bedrivits före ramtiden skulle vara svårt att förena med bestämmelser om vad som ska gälla vid överlåtelse av näringsverksamhet respektive vid ett tillfälligt uppehåll i näringsverksamheten. När det gäller dessa situationer finns det inte i dag och föreslås inte heller i denna lagrådsremiss någon begränsning i tid kopplad till ramtiden. Ett sådant undantag som utredningen föreslår för arbete i verksamhet som har bedrivits före ramtiden riskerar således att bli svårtillämpat och att skapa otydlighet. Det bör därför inte införas ett sådant undantag i den nya lagen.

5.4.3 En sökande ska kunna anses vara företagare även efter överlåtelse av näringsverksamheten

Regeringens förslag: En sökande som är företagare och som överlåter näringsverksamheten men fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten ska även efter överlåtelsen anses vara företagare. Detsamma ska gälla när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen har upphört.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag bortsett från en mindre språklig justering.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att det bör vara möjligt för en närstående person att ta över och driva näringsverksamhet utan att diskvalificera en annan person från arbetslöshetsersättning. *Företagarna* har en liknande synpunkt och anför att reglerna om väsentligt inflytande över ett bolags verksamhet behöver ändras så att ett förtroendeuppdrag i en närstående persons företagsstyrelse inte medför nekad arbetslöshetsersättning. Enligt organisationen försvårar begränsningen för generationsskiften och kompetensöverföring i mindre och växande familjeföretag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 34 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska en företagare som överlåter näringsverksamhet men som fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten även efter överlåtelsen anses vara företagare. Detsamma gäller när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen upphört.

Regeringen anser att motsvarande bestämmelser bör införas i den nya lagen, eftersom det inte bör vara möjligt för en företagare att genom överlåtelse av näringsverksamheten fortsätta att arbeta i eller ha väsentligt inflytande över näringsverksamheten samtidigt som han eller hon får arbetslöshetsersättning. Detsamma bör gälla för en sökande som har bedrivit verksamhet inom ramen för en ekonomisk förening, men vars medlemskap i föreningen har upphört. En sådan reglering kommer liksom i dag att kunna motverka att personer enbart formellt överlåter en verksamhet till närstående utan att i praktiken upphöra att arbeta som företagare. Regeringen delar inte *Företagarnas* och *Lantbrukarnas Riksförbunds* uppfattning att det bör vara möjligt för en närstående person att ta över och driva näringsverksamheten vidare utan att överlåtaren av verksamheten ska anses vara företagare eftersom en sådan möjlighet skulle kunna leda till konkurrensnedvridning och överutnyttjande av arbetslöshetsförsäkringen. I den nya lagen bör det således införas en bestämmelse om att en sökande som är företagare och som överlåter näringsverksamhet men fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten även efter överlåtelsen ska anses vara företagare. Detsamma bör gälla när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen har upphört. Regeringen anser att bestämmelsen bör utformas på ett liknande sätt som den nuvarande bestämmelsen.

5.4.4 En sökande ska inte längre anses vara företagare när det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten

Regeringens förslag: En sökande ska inte längre anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten.

Vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört ska det bortses från

1. nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser,
2. åtgärder som har vidtagits på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning,
3. avvecklingsåtgärder som inte har varit möjliga att vidta innan verksamheten upphörde, och
4. att en lokal eller mark som har nyttjats eller brukats i verksamheten hyrs ut eller arrenderas ut, under förutsättning att dessa inte tidigare har hyrts ut eller arrenderats ut i verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om vad

som ska utgöra sådana åtgärder som det ska bortses från vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om vad som ska avses med avvecklingsåtgärder. Utredningens förslag har även en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Konstnärsnämnden* tillstyrker förslaget i stort men påpekar också att yrkesverksamma konstnärer kan ha behov av att kunna bedriva viss verksamhet under en avvecklingsperiod, t.ex. ha kontakt med kunder eller ansvara för konstverk. Nämnden anser vidare att det bör vara tillåtet för en sökande att vidta vissa begränsade aktiviteter under ett tillfälligt uppehåll i näringsverksamheten och att det bör vara möjligt att utföra enstaka arbeten mot faktura utan att betraktas som företagare. *Företagarna* anser att det bör vara möjligt för en sökande att under ett uppehåll i verksamheten utföra arbetsuppgifter som inte kan faktureras, t.ex. marknadsföring och kundkontakter, i syfte att senare kunna återuppta verksamheten. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd*, *Fackförbundet Scen & Film* och *#Uppropförenskildafirmor* har liknande synpunkter och anser att de tillfälliga lättnader som infördes i regelverket under 2020 i fråga om vilka aktiviteter en företagare fick vidta i sin näringsverksamhet under ett tillfälligt uppehåll i verksamheten bör permanentas. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *#Uppropförenskildafirmor* anser att åtgärder som t.ex. uppdatering av webbplatsen eller sociala medier, vissa begränsade marknadsföringsåtgärder, viss begränsad kund- eller leverantörskontakt samt utförande av enstaka uppdrag bör vara tillåtna under ett uppehåll. *Fackförbundet Scen & Film* anser också att det bör vara tillåtet att utföra enstaka uppdrag under ett uppehåll. *Svenska Tecknare* och *Svenska Fotografers förbund* anser att det inte bör finnas ett förbud mot marknadsföring och kundkontakter om syftet är att senare kunna återuppta verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Näringsverksamheten ska ha upphört när det inte vidtas några åtgärder i den

Enligt 35 § lagen om arbetslöshetsförsäkring anses en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i näringsverksamheten. Det har inte någon betydelse om upphörandet är definitivt eller tillfälligt utan det väsentliga är att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. I dag kan en sökande således få rätt till arbetslöshetsersättning även om avsikten att lägga ner verksamheten definitivt ännu inte har realiserats. Detsamma gäller om en sökande vid tillfället inte ser någon möjlighet att fortsätta bedriva verksamheten men inte vill lägga ner verksamheten definitivt. I annat fall gäller enligt 35 a § att en företagare anses som arbetslös när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Utredningen anser att det är ändamålsenligt att en sökande kan få rätt till arbetslöshetsersättning redan när sökanden har upphört att vidta åtgärder i näringsverksamheten, eftersom ersättning kan beviljas snabbare då jämfört med om arbetslöshetskassan skulle vara tvungen att utreda om verksamheten har upphört definitivt. Regeringen instämmer i bedömningen. Förutsättningarna för att avveckla en näringsverksamhet varierar mellan olika företagare. Det kan röra sig om allt ifrån att avyttra aktier till att sälja maskiner eller säga upp lokaler. Eftersom även sättet som verksamheten upphör på kan variera, t.ex. successivt över tid eller hastigt genom förlusten av en stor kund, är det viktigt att en sökande som inte längre ser några förutsättningar att driva verksamheten vidare kan ställa om till ett nytt arbete med samma trygghet som gäller för en arbetstagare som förlorar sitt arbete.

Utredningen anser vidare att det tydligt bör framgå när en sökande som har varit företagare inte längre ska anses vara det i stället för att det som i dag framgår när en företagare är att betrakta som arbetslös. Utredningen föreslår därför att en sökande inte längre ska anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Regeringen anser att en sådan formulering är ändamålsenlig, eftersom förutsättningarna för rätt till ersättning i denna situation blir tydligare och mer förutsebara. Regeringen föreslår därför att en sökande inte längre bör anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Som i dag förutsätter detta att all verksamhet inom samma näringsverksamhet har upphört.

Om arbetslöshetsersättning kan lämnas innan verksamheten har upphört definitivt innebär det emellertid att verksamheten kan återupptas efter ett uppehåll. För att undvika att det sker så ofta att arbetslöshetsersättning i praktiken betalas ut till företagare som delvis är arbetslösa föreslås i avsnitt 5.4.5 att det införs en begränsning, liknande den som finns i dag, av hur ofta ersättning kan lämnas vid tillfälliga nedläggningar.

Vissa begränsade åtgärder ska kunna vidtas i den upphörda näringsverksamheten

I dag finns det bestämmelser om vilka åtgärder som kan vidtas i en näringsverksamhet som har upphört utan att den sökande ska anses vara företagare. Dessa bestämmelser finns dels i lagen om arbetslöshetsförsäkring, dels i förordningen om arbetslöshetsförsäkring.

I 35 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring finns ett undantag för s.k. skyddsinsatser i form av nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser och som inte medför att den sökande ska anses vara företagare. I 5 a–5 c §§ förordningen om arbetslöshetsförsäkring finns ytterligare bestämmelser som möjliggör för en företagare att vidta vissa begränsade åtgärder i en upphörd näringsverksamhet och ändå anses som arbetslös. Det handlar om åtgärder på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning, om vissa avvecklingsåtgärder och om uthyrning av lokal eller utarrendering av mark som har nyttjats eller brukats i näringsverksamheten. Bestämmelserna tillämpas om företagaren har upphört att bedriva näringsverksamhet både enligt 35 och 35 a §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Regeringen anser att en sökande även i fortsättningen bör kunna vidta nödvändiga åtgärder i den upphörda näringsverksamheten på grund av oförutsedda händelser. Det är rimligt att en sökande ges möjlighet att skydda egendom eller material från t.ex. översvämning utan att av det skälet anses vara företagare och därmed förlora rätten till arbetslöshetsersättning. En sökande bör också kunna vidta åtgärder i den upphörda näringsverksamheten som följer av en skyldighet enligt lag eller annan författning, t.ex. när det gäller redovisning av utgående mervärdesskatt. Det skulle inte vara rimligt om det uppstod en situation där den sökande skulle tvingas välja mellan att följa myndigheters krav eller att behålla rätten till arbetslöshetsersättning. En sökande bör även kunna vidta avvecklingsåtgärder som inte har varit möjliga att vidta innan verksamheten upphörde utan att förlora rätten till arbetslöshetsersättning. Det kan t.ex. handla om avregistrering av F-skatt. Det är inte heller i detta fall rimligt att en sökande som inte kan driva verksamheten vidare men som inte har kunnat vidta alla avvecklingsåtgärder på en gång ska gå miste om arbetslöshetsersättning för att sökanden vidtar en sådan åtgärd. Slutligen bör en lokal eller mark kunna hyras ut eller arrenderas ut även om den har nyttjats eller brukats i näringsverksamheten. Som begränsning bör även i fortsättningen gälla att det inte får ha varit en del av verksamheten att hyra ut lokalen eller arrendera ut marken. Liksom i dag bör en sökande i en sådan situation betraktas som företagare om uthyrningen eller utarrenderingen fortgår.

Som i dag förutsätts att arbetsinsatsen, när det gäller de åtgärder som får vidtas i en upphörd näringsverksamhet utan att den sökande anses vara företagare, är begränsad och inte i egentlig mening hindrar den sökande från att ta ett annat arbete eller i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande. Som utredningen föreslår bör bestämmelserna, med några mindre språkliga justeringar jämfört med vad utredningen föreslår, införas i den nya lagen i syfte att det samlat ska framgå vilka åtgärder som får vidtas i en näringsverksamhet som har upphört utan att den sökande ska anses vara företagare.

Det bör inte införas utökade möjligheter för en sökande att vidta åtgärder i näringsverksamheten utan att anses som företagare

Flera remissinstanser, bl.a. *Konstnärsnämnden, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Företagarna, Svenska Tecknare och Svenska Fotografers förbund*, anser att det bör vara möjligt för en sökande att vidta fler åtgärder i näringsverksamheten under en avveckling av verksamheten eller under ett tillfälligt uppehåll i den jämfört med vad utredningen föreslår. Enligt remissinstanserna kan det t.ex. handla om att upprätthålla kundkontakter, att utföra vissa marknadsföringsåtgärder och att ansvara för konstverk. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Fackförbundet Scen & Film* och *#Uppropförenskildafirmor* anser att de tillfälliga lättnader som infördes under 2020 och som möjliggjorde för en företagare att vidta vissa marknadsföringsåtgärder i näringsverksamheten under ett uppehåll i den bör permanentas. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, #Uppropförenskildafirmor* och *Fackförbundet Scen & Film* anser

också att det bör vara tillåtet att utföra enstaka uppdrag under ett tillfälligt uppehåll i en näringsverksamhet.

Regeringen konstaterar att det under covid-19-pandemin infördes en tillfällig bestämmelse i förordningen om arbetslöshetsförsäkring som möjliggjorde för företagare att vidta vissa begränsade marknadsföringsåtgärder i näringsverksamheten och ändå anses vara arbetslösa. Bestämmelsen upphörde att gälla den 31 december 2023. Den tillfälliga bestämmelsen infördes för att underlätta för företagare i en extraordinär situation. Under normala omständigheter anser regeringen att en utökning av vilka åtgärder som får vidtas i en näringsverksamhet under ett tillfälligt uppehåll i alltför hög grad skulle riskera att urholka arbetslöshetsförsäkringens huvudregel om att verksamma företagare inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Den som gör anspråk på arbetslöshetsersättning förväntas vara beredd att ställa om och vara tillgänglig för alla lämpliga arbeten. Det kan ifrågasättas om en företagare som delvis aktivt bedriver verksamhet och som vill fortsätta bedriva den kan anses vara öppen för omställning till andra arbeten. Till skillnad från anställda finns det dessutom när det gäller företagare begränsade möjligheter att kontrollera arbetets omfattning. Det är bara företagaren själv som kan redogöra för under vilken tid han eller hon har varit arbetslös respektive arbetat. Även om en möjlighet för verksamma företagare att få arbetslöshetsersättning skulle begränsas till vissa marknadsföringsåtgärder, enstaka uppdrag eller en viss tid eller inkomst, skulle det alltså inte vara möjligt att beräkna och kontrollera i vilken utsträckning företagaren faktiskt har arbetat. Regeringen anser att kontrollen är viktig för att värna legitimiteten i systemet och för att inte snedvrída konkurrensen mellan företagare. En företagare bör inte kunna använda arbetslöshetsersättning som ett sätt att upprätthålla aktiviteten i en verksamhet som annars är olönsam.

Att möjliggöra för verksamma företagare att få arbetslöshetsersättning under en avvecklingsperiod eller under ett tillfälligt uppehåll i näringsverksamheten skulle strida mot dessa grundläggande villkor. En sådan reglering bör därför inte införas.

Regeringen ska ha möjlighet att föreskriva om vad som ska utgöra åtgärder i näringsverksamheten

Enligt 36 § 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som framgår av 35 och 35 a §§ samt om de villkor för fastställande av och rätt till arbetslöshetsersättning som i sådana fall ska gälla. Av 5 b § andra stycket förordningen om arbetslöshetsförsäkring framgår att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får meddela föreskrifter om vad som ska anses vara en avvecklingsåtgärd.

Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om vad som ska avses med avvecklingsåtgärder som får vidtas i den upphörda näringsverksamheten utan att den sökande ska anses vara företagare. Av skälen för utredningens förslag framgår dock att utredningen anser att möjligheten att meddela föreskrifter bör avse fler åtgärder än bara avvecklingsåtgärder. Regeringen anser att det liksom i dag finns ett behov för regeringen eller den

myndighet som regeringen bestämmer att kunna precisera vilka åtgärder, inklusive avvecklingsåtgärder, som det ska kunna vara möjligt att bortse från vid bedömningen av om en sökande inte längre ska anses vara företagare. Det finns inte skäl att begränsa detta till enbart avvecklingsåtgärder. Det bör således införas en upplysningsbestämmelse i den nya lagen om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om vad som ska utgöra åtgärder vid bedömningen av om en sökande inte längre ska anses vara företagare.

Eftersom regeringen föreslår att det ska införas bestämmelser i den nya lagen motsvarande de som i dagsläget finns i 5 a–5 c §§ förordningen om arbetslöshetsförsäkring, dvs. om vilka åtgärder som ska kunna vidtas i en upphörd näringsverksamhet utan att den sökande ska anses vara företagare, finns det inte behov av att föreskriva om ytterligare undantag från huvudregeln om när en sökande inte längre ska anses som företagare.

5.4.5 Begränsad rätt till arbetslöshetsersättning när näringsverksamheten tidigare har återupptagits

Regeringens förslag: Om näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den och därefter återupptas av den sökande eller av en närstående till sökanden, ska en ny bedömning av om verksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den få göras tidigast tre år från det att verksamheten återupptogs.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag bortsett från ett par språkliga ändringar.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenskt Näringsliv*, *DIK*, *Sveriges a-kassor*, *Akademikerförbundet SSR* och *TCO* tillstyrker förslaget. *TCO* anför att det behövs en reglering för självständiga uppdragstagare som inte har något företag att lägga ner. Organisationen anför att det kan uppfattas som ett yrkesförbud när självständiga uppdragstagare inte har möjlighet att söka arbete inom det område som de tidigare har arbetat inom. Flera remissinstanser, däribland *Lantbrukarnas Riksförbund*, *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd*, *Konstnärsnämnden*, *Fackförbundet Scen & Film* och *#Uppropförenschildafirmor*, är positiva till en sänkning av tidsgränsen från dagens fem år till tre år. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *#Uppropförenschildafirmor* anser dock att tidsgränsen bör sänkas till två år. *Svenska Tecknare* och *Svenska Fotografers Förbund* välkomnar förslaget men anser också att det bör vara möjligt att göra ett tillfälligt uppehåll i en näringsverksamhet om det skulle uppstå en krissituation, oavsett om det tidigare har gjorts ett uppehåll i verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Rätten till arbetslöshetsersättning efter återupptagande av en näringsverksamhet behöver begränsas

I 35 § tredje stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring finns en bestämmelse om tidsgräns för en upprepad tillämpning av bestämmelsen i

första stycket om att en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Utan en sådan tidsgräns skulle det i praktiken vara möjligt för företagare som endast delvis är arbetslösa att få arbetslöshetsersättning.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det även i fortsättningen bör finnas en begränsning av rätten till arbetslöshetsersättning när en sökande återupptar en verksamhet som har lagts ner tillfälligt. På så sätt minskar risken för att regelverket missbrukas och arbetslöshetsersättningen blir ett stöd till företagare vars verksamhet har dålig lönsamhet. I förarbetena till den nuvarande bestämmelsen anges att rätten till ersättning då företagare tillfälligt har upphört med verksamheten har varit knuten både till personen och företaget i fråga, i syfte att minska risken för att exempelvis en familj som driver ett företag ges möjlighet att ett flertal gånger lägga ner verksamheten tillfälligt genom att växelvis låta familjemedlemmarna ingå i företaget (prop. 2009/10:120 s. 86). Dessa skäl är fortfarande relevanta till stöd för en begränsningsregel.

Regeringen anser således att om näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten och därefter återupptas av den sökande eller av en närstående person till sökanden ska en ny bedömning av om verksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den få göras tidigast en viss tid från det att verksamheten återupptogs.

TCO efterfrågar en reglering för självständiga uppdragstagare som inte har något företag att lägga ner. Organisationen anför att det kan uppfattas som ett yrkesförbud om självständiga uppdragstagare inte har möjlighet att söka arbete inom det område som de tidigare har arbetat inom. Regeringen bedömer dock att denna aspekt av självständiga uppdragstagare inte bör regleras närmare, inte minst med tanke på uppdragstagares olika förutsättningar och för att undvika att en reglering leder till ett sådant yrkesförbud som TCO lyfter i sitt remissvar. Frågan om självständiga uppdragstagares rätt till arbetslöshetsersättning i en sådan situation som beskrivs bör i stället bedömas från fall till fall utifrån gällande reglering samt rättspraxis.

När en sökande på nytt ska kunna få arbetslöshetsersättning efter att näringsverksamheten tidigare har återupptagits

Tidsgränsen för en upprepad tillämpning av bestämmelsen om att en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i verksamheten är enligt den nuvarande lagen fem år.

För att minska de negativa konsekvenserna för företagare under covid-19-pandemin infördes en tillfällig upplysningsbestämmelse i 36 § 2 lagen om arbetslöshetsförsäkring som möjliggör för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från femårsregeln. Upplysningsbestämmelsen gäller numera tills vidare (prop. 2022/23:85, bet. 2022/23:AU10, rskr. 2022/23:213). Enligt 5 d § förordningen om arbetslöshetsförsäkring är tidsgränsen tre år från det att näringsverksamheten återupptogs av företagaren eller av en närstående person till denne.

Vid tidpunkten för arbetet med betänkandet gällde femårsregeln. Utredningen föreslår att tidsgränsen ska sänkas till tre år. Flera remissinstanser, bl.a. *Svenskt Näringsliv*, *DIK*, *Sveriges a-kassor* och *Fackförbundet Scen & Film*, är positiva till utredningens förslag. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *#Uppprop-förenskildafirmor* förespråkar en tidsfrist om två år. *Svenska Tecknare* och *Svenska Fotografers Förbund* anser å sin sida att regelverket bör utformas så att egenföretagare kan upphöra tillfälligt med sin näringsverksamhet när en krissituation uppstår även om det tidigare har gjorts uppehåll i verksamheten.

En tidsgräns om tre år är det som gäller i dag och det som utredningen föreslår. Regeringens bedömning är att en treårig tidsgräns är ändamålsenlig och väl avvägd och kommer att kunna motverka att möjligheten att tillfälligt lägga ner en verksamhet överutnyttjas och att arbetslöshetsersättningen blir ett stöd till företagare vars verksamhet har dålig lönsamhet. Tidsgränsen i den nya lagen bör därför vara tre år.

Den möjlighet som regeringen har i dag att meddela föreskrifter om undantag från femårsregeln grundar sig i att det ansågs finnas ett behov av en större flexibilitet än de tidigare reglerna medgav samt att femårsregeln kunde anses vara alltför begränsande även under mindre exceptionella omständigheter (samma prop. s. 17). Regeringen bedömer att det inte finns behov av att göra undantag från den kortare treåriga tidsgränsen som nu föreslås. Det bör därför inte införas en upplysningsbestämmelse motsvarande dagens i den nya lagen.

5.4.6 En sökande ska inte längre anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt

Regeringens förslag: En sökande ska inte anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört definitivt ska det bortses från samma åtgärder som det ska bortses från när bedömningen görs av om en näringsverksamhet har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Näringsverksamheten ska vid en samlad bedömning ha upphört definitivt

Enligt 35 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska en företagare som inte är att anse som arbetslös enligt 35 § anses som arbetslös när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt. För att verksamheten ska anses ha upphört definitivt krävs att verksamheten i

allt väsentligt, med hänsyn till bl.a. lokaler, material, marknadsföring, registreringar, har upphört eller att den sökande har skiljt sig från verksamheten på alla plan, dvs. när det gäller ägande, inflytande och deltagande i verksamheten. Det kan t.ex. handla om en sökande som har överlåtit sin näringsverksamhet, inte fortsätter att arbeta i verksamheten och inte heller utövar ett väsentligt inflytande över den. Alla de förhållanden som har gjort att den sökande har definierats som företagare ska med andra ord vid en samlad bedömning ha upphört definitivt.

Det behöver även i fortsättningen finnas en bestämmelse om att en sökande som definitivt upphör att vara företagare kan ha rätt till arbetslöshetsersättning. På så sätt kommer det att tydliggöras att den som har upphört med sin näringsverksamhet definitivt inte bara är arbetslös, utan dessutom inte längre är att anse som företagare i arbetslöshetsförsäkringens mening.

Regeringen föreslår därför att en sökande inte heller ska anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt. En bestämmelse med denna innebörd bör som i dag finnas i en egen paragraf i den nya lagen.

Vissa begränsade åtgärder ska kunna vidtas i den upphörda näringsverksamheten

I 5 a–5 c §§ förordningen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser som möjliggör för en företagare att vidta vissa begränsade åtgärder i en upphörd näringsverksamhet och ändå anses som arbetslös. Det handlar om åtgärder på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning, om vissa avvecklingsåtgärder och om uthyrning av lokal eller utarrendering av mark som har nyttjats eller brukats i näringsverksamheten. Bestämmelserna gäller om företagaren har upphört att bedriva näringsverksamheten så snart det inte vidtas några åtgärder i den enligt 35 § lagen om arbetslöshetsförsäkring eller om näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt enligt 35 a §.

Av samma skäl som anges i avsnitt 5.4.4 om vilka åtgärder som ska få vidtas i en näringsverksamhet som har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den, bör det även i fortsättningen vara möjligt för en sökande som har upphört definitivt med sin näringsverksamhet att vidta vissa åtgärder i den upphörda näringsverksamheten utan att av den anledningen anses vara företagare som saknar rätt till arbetslöshetsersättning. En sådan möjlighet har sedan lång tid tillbaka funnits inom arbetslöshetsförsäkringen. Det handlar om åtgärder som har vidtagits på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning, avvecklingsåtgärder som inte har varit möjliga att vidta innan verksamheten upphörde och uthyrning av en lokal eller utarrendering av mark som har nyttjats eller brukats i verksamheten, under förutsättning att dessa inte tidigare har hyrts ut eller arrenderats ut i verksamheten. Som i dag bör detta förutsätta att arbetsinsatsen i åtgärden är begränsad och inte i egentlig mening hindrar den sökande från att ta annat arbete eller att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Utredningen föreslår att det vid bedömningen även ska bortses från nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser i den upphörda verksamheten. Enligt nuvarande ordning är sådana åtgärder

inte möjliga att vidta i en näringsverksamhet som har upphört definitivt men däremot när det handlar om en näringsverksamhet som upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det bör vara möjligt att bortse från sådana skyddsåtgärder även vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört definitivt. Även i en sådan situation är det rimligt att en sökande som t.ex. har sålt inventarier men som fortfarande har kvar inventarierna i lagret i avvaktan på att köparen hämtar inventarierna ges möjlighet att skydda materialet från översvämning utan att av det skälet anses vara företagare och därmed förlora rätten till arbetslöshetsersättning. Regeringen anser således att det vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört definitivt ska bortses från nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser.

5.4.7 En sökande som har en näringsverksamhet som bisyssla ska kunna få arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: En sökande som är företagare och som har en näringsverksamhet som bisyssla ska kunna få arbetslöshetsersättning.

För att en näringsverksamhet ska anses som bisyssla ska det krävas att

1. verksamheten har bedrivits under minst sex månader vid sidan av ett arbete som motsvarar minst 50 procent av heltid inom ramtiden,
2. inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten inom ramtiden i genomsnitt per månad inte har överstigit en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, och
3. tiden i och inkomsterna från verksamheten inte utökas under arbetslösheten.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Konstnärsnämnden, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövaras Samarbetsnämnd, TCO, Saco, Akademikerförbundet SSR, Sveriges a-kassor, Fackförbundet Scen & Film* och *Företagarna* tillstyrker eller är positiva till förslaget. *TCO* och *Sveriges a-kassor* anser dock att förhållandena under ramtiden inte bör vara avgörande eftersom en sökande som under den tiden har haft avgångsvederlag eller arbetsfri uppsägningstid med lön kommer att ha svårigheter att uppfylla villkoren. Enligt *Sveriges a-kassor* bör det införas ett undantag som gör det möjligt att i dessa fall beakta arbete utanför ramtiden vid prövningen av om förutsättningarna för att få näringsverksamheten godkänd som bisyssla är uppfyllda. Organisationen påpekar också att kvalificeringskraven kommer att ställa krav på detaljerade uppgifter om den arbetade tiden under ramtiden, vilket kan komma att påverka handläggningstiden negativt. Enligt organisationen bör det därför övervägas att lätta på kraven så att ett anställningsavtal skulle kunna läggas till grund för bedömningen. *TCO* anser att en sökande som har haft ett företag som huvudsysselsättning och som har lagt ner viss arbetstid i ett

annat företag vid sidan av huvudsysselsättningen ska få räkna det senare arbete som bisyssla. Även *Sveriges a-kassor* lyfter den situationen och anser att det bör klargöras vad som ska gälla. *TCO* anser att det inte bör finnas någon begränsning av inkomsterna från näringsverksamheten. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att det behöver klargöras om det enbart är inkomster som det finns en skyldighet att betala arbetsgivar- respektive egenavgifter på som kommer att beaktas. Förbundet anser också att det finns privatekonomiska risker med förslaget om inkomstgräns och att taket bör höjas. Dessutom anser förbundet att det bör finnas en ventil för sådant arbete som måste utföras enligt någon annan lag eller författning, t.ex. för en lantbrukare vars djur drabbas av sjukdom eller vars skog behöver återplanteras eller tas hand om.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande möjligheter att bedriva viss näringsverksamhet och få arbetslöshetsersättning

I dag finns det vissa möjligheter för en verksam företagare att få arbetslöshetsersättning. Detta följer av bestämmelserna om bisyssla enligt 39 och 39 a §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring och bestämmelserna i 5 g § förordningen om arbetslöshetsförsäkring.

För att en näringsverksamhet ska anses vara bisyssla krävs att den sökande före arbetslöshetens inträde har utfört arbete i verksamheten under minst tolv månader vid sidan av en heltidssysselsättning. Bisysslan påverkar inte arbetslöshetsersättningen under förutsättning att den inte utvidgas under arbetslösheten eller hindrar den sökande från att ta ett lämpligt heltidsarbete. Om inkomsten från bisysslan efter arbetslöshetens inträde överstiger ett belopp som motsvarar sex grundbelopp per vecka, ska hela det överskjutande beloppet dras av från dagpenningen. Både arbete i anställning och i näringsverksamhet kan utgöra bisyssla. När det gäller företagare används bisyssla ofta som en möjlighet att hålla en verksamhet i gång, trots låg lönsamhet och låg veckoarbetstid i verksamheten.

Enligt bestämmelserna i 5 g § förordningen om arbetslöshetsförsäkring kan en sökande som före arbetslösheten under minst sex månader har kombinerat en anställning om minst 17 timmar per vecka med att bedriva näringsverksamhet om högst 10 timmar i genomsnitt per vecka fortsätta bedriva sin verksamhet, även om anställningen upphör. Regleringen har vissa likheter med bisysslereglerna men till skillnad från dessa påverkas arbetslöshetsersättningen.

Gemensam bestämmelse för företagare som bedriver näringsverksamhet i begränsad omfattning

Regeringen anser att det även i fortsättningen bör vara möjligt för en sökande att, under liknande omständigheter som i dag, fortsätta bedriva en näringsverksamhet som i begränsad omfattning har bedrivits vid sidan av ett annat arbete under en viss tid. Utan en sådan reglering skulle det inte vara möjligt för en företagare som har bedrivit näringsverksamhet vid sidan om en anställning eller en annan näringsverksamhet att fortsätta med verksamheten om anställningen eller den andra näringsverksamheten

skulle upphöra, eftersom företagare som huvudregel inte föreslås ha rätt till arbetslöshetsersättning. I det avseendet är det ingen skillnad mellan företag som bedrivs som bisyssla och företag som avses i 5 g § förordningen om arbetslöshetsförsäkring. Reglerna behöver vara tydliga, eftersom redan enstaka arbetade timmar i en näringsverksamhet kan medföra att företagarens ersättningsrätt upphör. Även om reglerna utgår från olika förhållanden anser regeringen att det är lämpligt att anpassa nuvarande bestämmelser till en gemensam bestämmelse. Denna bestämmelse bör placeras i anslutning till bestämmelserna om företagares ersättningsrätt.

Krav på näringsverksamhetens och huvudsysselsättningens omfattning under ramtiden

Syftet med en reglering för sökande som har haft en begränsad näringsverksamhet vid sidan av ett annat huvudsakligt arbete är att dessa sökande ska kunna behålla och i begränsad utsträckning fortsätta arbeta i verksamheten efter det att den huvudsakliga anställningen eller näringsverksamheten har upphört. Regeln bör alltså gälla företagare som kan visa att verksamheten har bedrivits som en sidoverksamhet parallellt med ett annat arbete. Syftet är inte att arbetslöshetsersättning ska kunna lämnas som en subvention under en uppstartsfas av ett företag (jfr propositionen Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken, m.m., prop. 2006/07:89 s. 63–65).

Regeringen anser att det är rimligt att utgå från förhållandena under ramtiden, se avsnitt 6.2, eftersom det är dessa förhållanden som föreslås utgöra grunden för rätten till arbetslöshetsersättning samt ersättningens storlek och ersättningsperiodens längd. Ett krav på minst sex månaders verksamhet som utredningen föreslår skulle underlätta t.ex. i en situation där en sökande har kombinerat arbete i en anställning med begränsat arbete i en näringsverksamhet. Det skulle också utgöra en anpassning till en reglering där förhållandena under ramtiden är avgörande. Regeringen delar därför utredningens uppfattning att minst sex månaders verksamhet i stället för nuvarande tolv månader är en väl avvägd tidsperiod. Det kan också konstateras att flera remissinstanser, bl.a. *Konstnärsnämnden*, *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *Sveriges a-kassor*, är positiva till en sänkning av arbetskravet till minst sex månaders arbete. *TCO* och *Sveriges a-kassor* anser dock att förhållandena under ramtiden inte bör vara avgörande, eftersom det kan komma att försvåra för personer som under den tiden har haft avgångsvederlag eller arbetsfri uppsägningstid med lön att uppfylla villkoren. Sveriges a-kassor anser att det bör införas ett undantag för dessa sökande som gör det möjligt att förskjuta ramtiden bakåt i tiden. Regeringen anser dock att ett krav på att arbete måste ha utförts inom ramtiden är proportionerligt i förhållande till ett krav på minst sex månaders verksamhet, vilket är lägre jämfört med i dag. Det är också oklart hur stort behovet av ett undantag är. När det gäller frågan om behovet av utredning som *Sveriges a-kassor* väcker konstaterar regeringen att det är upp till arbetslöshetskassorna att inom ramen för sitt utredningsansvar bedöma vilka uppgifter som behövs från en sökande för att de ska kunna pröva om kraven på arbetad tid är uppfyllda.

Utredningen föreslår vidare att det ska krävas att den sökande har bedrivit näringsverksamheten vid sidan av ett arbete som motsvarar minst 50 procent av heltid, vilket är mindre än vad som i dag gäller för bisyssla men utgör en skärpning av nuvarande villkor för begränsat företag. Regeringen anser att ett sådant krav är ändamålsenligt och väl avvägt utifrån bestämmelsens syfte att möjliggöra för företagare som har kombinerat ett begränsat arbete i näringsverksamhet med annat huvudsakligt förvärvsarbete som har haft en större omfattning. Det huvudsakliga arbetet bör inte vara begränsat till arbete i anställning. Som *TCO* och *Sveriges a-kassor* lyfter bör även den som har haft ett företag som huvudsaklig sysselsättning kunna ha en näringsverksamhet som bisyssla.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att en sökande som är företagare och som har en näringsverksamhet som bisyssla ska kunna få arbetslöshetsersättning, om verksamheten har bedrivits under minst sex månader vid sidan av ett arbete som motsvarar minst 50 procent av heltid inom ramtiden. Uttrycket näringsverksamhet som bisyssla är enligt regeringen lämpligare än uttrycket deltidföretag som utredningen föreslår. Regleringen har stora likheter med förslaget i avsnitt 9.3.3 om bisyssla och det är lämpligt att i så stor utsträckning som möjligt använda enhetliga begrepp i den nya lagen.

Enligt regeringens förslag i avsnitt 5.1 krävs att verksamheten inte påverkar den sökandes möjligheter att stå till arbetsmarknadens förfogande enligt vad som gäller för alla arbetssökande. Det kommer alltså inte att vara möjligt för en sökande att hänvisa till att sökanden är förhindrad att åta sig annat arbete på grund av verksamhet i bisysslan.

Inkomstgräns under ramtiden

Enligt nuvarande reglering krävs för att en anställning ska anses som bisyssla att inkomsten från anställningen under ramtiden i genomsnitt inte har överstigit sex grundbelopp, för närvarande 3 060 kronor, per vecka. Det finns ingen motsvarande inkomstgräns för att en näringsverksamhet ska kunna godkännas som bisyssla. För s.k. begränsat företag är gränsen bestämd till tre gånger den högsta dagpenningen, dvs. 3 600 kronor per vecka.

Utredningen föreslår att det ska finnas en gräns för vilka inkomster som den sökande kan ha haft från näringsverksamheten under ramtiden utan att den ska påverka rätten till arbetslöshetsersättning. *TCO* anser att det inte bör finnas någon inkomstbegränsning. Eftersom det inte föreslås att näringsverksamheten ska ha bedrivits vid sidan av en heltidssysselsättning anser regeringen att det är rimligt att införa en inkomstgräns när det gäller inkomsterna från verksamheten under ramtiden. En inkomstgräns tydliggör att näringsverksamheten i förhållande till den huvudsakliga sysselsättningen och inkomstkällan måste ha haft en begränsad omfattning. Regeringen anser också att inkomstgränserna behöver stå i proportion både till den sökandes tidigare inkomst och till den arbetslöshetsersättning som sökanden kan få. Inkomsterna från arbetet före arbetslösheten bör därför inte ha överstigit den lägsta inkomst av förvärvsarbete som kan ligga till grund för rätten till arbetslöshetsersättning.

Regeringen föreslår därför att inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten inom ramtiden i genomsnitt per månad inte får ha överstigit en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln, se vidare avsnitt 6.1.2. Genom användningen av uttrycket inkomst av förvärvsarbete från verksamheten anser regeringen att det, som *Lantbrukarnas Riksförbund* efterfrågar, blir tydligt att det är socialavgiftspliktiga ersättningar och inkomster enligt den föreslagna definitionen av inkomster av förvärvsarbete i avsnitt 6.1.5 som avses.

Näringsverksamheten ska inte kunna utökas under arbetslösheten

Syftet med bestämmelsen om att vissa företagare ska kunna fortsätta bedriva näringsverksamhet under tid med arbetslöshetsersättning är inte att subventionera uppstartsfasen av en ny verksamhet. Av den anledningen anser regeringen att det är rimligt att ställa krav på att verksamheten inte får utökas under arbetslösheten. Detta bör gälla både utökning i tid och av inkomster. Som ett ytterligare kriterium för att en näringsverksamhet ska anses vara en bisyssla föreslås det därför krävas att tiden i och inkomsterna från verksamheten inte utökas under arbetslösheten. En liknande reglering finns i dag.

Det är svårt att i efterhand kontrollera om en verksamhet har utökats under arbetslösheten. Regeringen anser att en sökande bör vara skyldig att anmäla ändrade förhållanden av betydelse för sökandens rätt till arbetslöshetsersättning, se avsnitt 14.3. En underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter i detta avseende föreslås kunna leda till sanktioner i form av t.ex. fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning och krav på återbetalning. I avsnitt 10 lämnas förslag om sanktioner.

Lantbrukarnas Riksförbund anser att det bör finnas en ventil för sådana arbeten som måste utföras enligt annan lag eller författning, t.ex. för en deltidslantbrukare vars djur drabbas av sjukdom eller vars skog behöver återplanteras eller tas hand om. Regeringen bedömer dock att det inte finns behov av en ventilregel. Liksom i dag bör frågan om huruvida verksamheten har utökats i tid eller inkomst under arbetslösheten även i det nya regelverket avgöras efter en samlad bedömning i varje enskilt fall.

5.4.8 Det bör inte införas särskilda bestämmelser för yrkesfiskare

Regeringens bedömning: Det bör inte införas särskilda bestämmelser om yrkesfiskares rätt till arbetslöshetsersättning.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om bedömningen eller har inga synpunkter på den. *Arbetsförmedlingen* konstaterar att myndighetens informationsgivning och kontroll skulle förenklas och bli mer enhetlig utan särskilda regler för yrkesfiskare. *Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation* anser att yrkesfiskets särskilda problematik och förutsättningar behöver beaktas och att det är viktigt med stöd vid exceptionella händelser, t.ex. vid beslut om

fiskestopp eller under en pandemi. *Sveriges Fiskares Producentorganisation* anser att rätten till arbetslöshetsersättning för yrkesfiskare bör kvarstå och att det bör införas ytterligare en grund för ersättning vid fiskestopp som har beslutats av EU eller nationellt.

Skälen för regeringens bedömning: I det nuvarande regelverket finns särskilda bestämmelser om rätten till arbetslöshetsersättning för företagare som är yrkesfiskare. Med stöd av en upplysningsbestämmelse i 36 § i den nuvarande lagen har regeringen infört bestämmelser om yrkesfiskare i förordningen om arbetslöshetsförsäkring. En företagare som bedriver fiske för sin huvudsakliga försörjning och som är medlem i en arbetslöshetskassa med yrkesfiske som verksamhetsområde ska anses vara arbetslös om det är tillfälligt avbrott i fiskeverksamheten och avbrottet beror på ishinder eller andra väderleksförhållanden. Rätten till arbetslöshetsersättning under uppehållet är begränsad i tid och bestämmelserna är delvis olika för fiskare som bedriver bottengarnsfiske och andra fiskare.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring konstaterar i rapporten Översyn av branschspecifik specialreglering (2017:2) att ersättningsrätten i dessa fall inte beror på att yrkesfiskaren är arbetslös, utan på att den sökande på grund av vissa väderförhållanden inte kan bedriva sin verksamhet. Förekomsten av sådana regler innebär, enligt inspektionen, i praktiken att arbetslöshetsförsäkring blir en yrkesförsäkring.

Regeringen anser att branschspecifika bestämmelser om rätt till arbetslöshetsersättning för företagare som är yrkesfiskare frångår den grundläggande principen om att arbetslöshetsförsäkring bör vara en allmän omställningsförsäkring, dvs. en försäkring för omställning till ett lämpligt arbete och inte till arbeten inom ett specifikt yrkesområde. Enligt regeringen bör arbetslöshetsförsäkring inte innehålla sådant stöd. Det bör därför inte införas särskilda regler om yrkesfiskares rätt till arbetslöshetsersättning i den nya lagen.

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation anser att det är viktigt med stöd vid exceptionella händelser, t.ex. vid fiskestopp. *Sveriges Fiskares Producentorganisation* har en liknande synpunkt. Regeringen håller med om vikten av att värna särskilt det småskaliga yrkesfisket och behovet av en ändamålsenlig stödstruktur för näringen. Av den anledningen bedömer regeringen att det finns skäl att underlätta övergången till en ordning utan särskilda bestämmelser om yrkesfiskares rätt till arbetslöshetsersättning. Då frågan om yrkesfiskare bör kunna få ersättning på annat sätt ligger utanför detta lagstiftningsärende föreslås en särskild övergångsbestämmelse för företagare som är yrkesfiskare, se vidare avsnitt 17.2.

5.5 Särskilda bestämmelser för sökande som deltar i utbildning

5.5.1 Sökande som deltar i utbildning ska som huvudregel inte ha rätt till arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: En sökande som deltar i utbildning ska inte ha rätt till arbetslöshetsersättning, utom i vissa fall.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om undantag från huvudregeln i fråga om rätt till arbetslöshetsersättning under uppehåll i utbildning.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inga synpunkter på det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges förenade studentkårer* tillstyrker förslaget men anser att det finns skäl att överväga om det bör införas någon form av stöd till de studenter som saknar försörjning under sommarmånaderna. Enligt *Arbetsförmedlingen* kan uttrycket delta i utbildning tolkas på olika sätt. Som exempel nämner myndigheten att studenter anmäler sig som arbetsökande och ansöker om arbetslöshetsersättning vid ferieuppehåll i studierna. Myndigheten välkomnar förslaget om att det även i fortsättningen ska finnas möjlighet att meddela föreskrifter om rätt till arbetslöshetsersättning under uppehåll i utbildning men har synpunkter på hur sådana föreskrifter bör vara utformade.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande bestämmelser om studerandes rätt till arbetslöshetsersättning

Enligt 10 § första stycket 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring lämnas inte arbetslöshetsersättning till en sökande som deltar i utbildning. Det gäller även under ett uppehåll i utbildningen, t.ex. ett ferieuppehåll, eftersom den sökande då fortfarande anses delta i utbildningen. I tredje stycket anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om undantag från första stycket samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall ska gälla. I 14–16 och 18 §§ förordningen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser med sådana undantag, bl.a. när en sökande i vissa fall deltar i orienteringskurser, utbildning om högst 50 procent av heltid och utbildning om mer än 50 procent.

Utbildning som inkräktar på möjligheten att söka och ta erbjudet arbete har sedan lång tid tillbaka inte ansetts vara förenlig med kravet enligt de allmänna villkoren på att stå till arbetsmarknadens förfogande. Genom införandet av särskilda regler om utbildning har det tydliggjorts att en sökande som huvudregel inte ska kunna få arbetslöshetsersättning samtidigt med studier. I förarbetena som ligger till grund för den nuvarande lagbestämmelsen anges att det i och för sig inte är fel att den arbetsökande tillvaratar tiden genom att studera i syfte att förbättra sina möjligheter på arbetsmarknaden men att finansieringen av studierna normalt ska vara skild från arbetslöshetsersättningen (prop. 1987/88:114 s. 33–35).

Sökande som deltar i utbildning ska som huvudregel inte ha rätt till arbetslöshetsersättning

Regeringen anser att de överväganden som ligger till grund för den nuvarande regleringen fortfarande är aktuella och att det även i

fortsättningen bör vara så att en sökande som deltar i utbildning som huvudregel inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning.

Enligt *Arbetsförmedlingen* kan uttrycket delta i utbildning tolkas på olika sätt. Som exempel nämner myndigheten att studenter anmäler sig som arbetssökande och ansöker om arbetslöshetsersättning vid ferieuppehåll i studierna. *Sveriges förenade studentkårer* anser att det finns skäl att överväga om det bör införas någon form av stöd till de studenter som saknar försörjning under sommarmånaderna.

Regeringen anser att vad som avses med att delta i utbildning bör vara detsamma som i dag. En sökande som har ett uppehåll i sin utbildning och har för avsikt att återuppta studierna bör alltså inte heller enligt den nya lagen ha rätt till arbetslöshetsersättning. Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att vid en prövning av om någon deltar i en utbildning måste avgörande vikt fästas vid personens avsikter och hur dessa avsikter har fullföljts och manifesterats. Bedömningen kan enligt domstolen inte begränsas till exempelvis studieresultaten eller till deltagande i undervisningen (HFD 2017 ref. 49). Regeringen föreslår inte någon ändring i detta avseende.

Det är i linje med arbetslöshetsförsäkringens syfte att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten att arbetslöshetsersättning som huvudregel inte ska kunna ges till sökande vars avsikt är att delta i utbildning. Om en sökande däremot avbryter sin utbildning och inte har för avsikt att fullfölja den kan situationen dock jämföras med att utbildningen har avslutats. Den sökande bör då inte längre anses delta i utbildning. Som framgår av avsnitt 6.2.6 föreslår regeringen att tid då den sökande har deltagit i heltidsutbildning som är avslutad ska kunna utgöra överhoppningsbar tid vid beräkningen av ramtid.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att det ska införas en bestämmelse som anger att en sökande som deltar i utbildning inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. Liksom i dag finns det dock skäl att göra vissa undantag, se vidare avsnitt 5.5.2–5.5.4. Att det finns undantag bör framgå av bestämmelsen. För att det på ett tydligare och mer överskådligt sätt ska framgå vad som gäller för rätten till arbetslöshetsersättning under deltagande i utbildning anser regeringen att såväl huvudregeln som undantagen bör regleras i den nya lagen.

Möjlighet för regeringen att föreskriva om rätt till arbetslöshetsersättning vid uppehåll i utbildning

En sökande som har ett ferieuppehåll eller ett annat uppehåll i sin utbildning anses fortfarande delta i utbildning och har således inte rätt till arbetslöshetsersättning, om sökanden har för avsikt att återuppta studierna. Det har dock från tid till annan funnits bestämmelser om rätt till ersättning vid längre ferieuppehåll. I dag finns det en bestämmelse i 18 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring om att ersättning får lämnas under uppehåll i utbildning om det är fråga om uppehåll i en arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det även i fortsättningen kan finnas behov av att göra undantag från huvudregeln att en sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning under uppehåll i utbildning. För dessa situationer är det rimligt att det finns ett större utrymme för flexibilitet än

för övriga undantag, bl.a. på grund av att studier i vissa fall kan bedrivas inom ramen för arbetsmarknadsutbildningar och att förutsättningarna för sådana studier regleras i förordning. Regeringen anser därför att det bör vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att vid behov meddela föreskrifter om rätt till arbetslöshetsersättning under uppehåll i utbildning. En upplysningsbestämmelse med denna innebörd bör således införas i den nya lagen. I förhållande till utredningens förslag bör några språkliga justeringar göras. *Arbetsförmedlingens* synpunkter på utformningen av sådana föreskrifter får beaktas i det kommande förordningsarbetet.

5.5.2 Sökande som deltar i utbildning om högst 50 procent ska i vissa fall kunna få arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: En sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen eller studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd, och
3. utbildningen inte finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd.

Kravet på att utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen eller studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd ska inte gälla om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom ramtiden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att utbildningen inte får finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Sveriges förenade studentkårer* och *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* instämmer i förslaget att arbetslöshetsersättning ska kunna lämnas till en sökande som deltar i en utbildning upp till 50 procent av heltid. Enligt myndigheten finns det dock anledning att klargöra hur omfattningen av en utbildning ska fastställas och vem som ska intyga omfattningen av utbildningen. Myndigheten påpekar att det kan vara svårt för en arbetslöshetskassa att avgöra omfattningen av exempelvis utbildning inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och webbaserade utbildningar där den sökande själv bestämmer studietakten. *Sveriges a-kassor* ser positivt på förslaget men anser att studieperioden bör bestämmas månadsvis i stället för veckovis, eftersom den nya arbetslöshetsförsäkringen kommer att vara en månadsförsäkring.

Skälen för regeringens förslag

Det ska även i fortsättningen finnas en möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid sidan av studier om högst 50 procent av heltid

Enligt 15 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring får ersättning lämnas till en sökande som deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid, oavsett om utbildningen har påbörjats före eller efter arbetslöshetens inträde, under förutsättning att det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen, utbildningen inte hindrar honom eller henne från att söka och ta ett heltidsarbete, utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, och utbildningen inte finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd. Kravet på att utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen eller studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd gäller inte om sökanden före arbetslöshetens inträde har deltagit i utbildningen under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete. Vidare gäller att ersättning får lämnas för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln i 10 § lagen om arbetslöshetsförsäkring om att ersättning inte lämnas till en sökande som deltar i utbildning.

Utredningen föreslår att det enligt den nya lagen ska vara möjligt för en sökande att delta i utbildning upp till 50 procent av heltid under arbetslösheten under liknande förutsättningar som gäller i dag. Regeringen konstaterar att det sedan lång tid tillbaka har varit möjligt för sökande att under vissa förutsättningar delta i deltidstudier om högst 50 procent med bibehållen arbetslöshetsersättning. Nuvarande undantagsbestämmelse bedöms fungera väl i tillämpningen och vara förenlig med arbetslöshetsförsäkringens syfte att bidra till omställningen till ett nytt arbete. Det finns därför skäl att införa ett liknande undantag i den nya lagen.

Förutsättningarna för att få arbetslöshetsersättning vid sidan av studier om högst 50 procent av heltid

Undantaget bör som i dag omfatta utbildning som en sökande kan delta i utan att sökandens möjligheter att söka och ta ett arbete påverkas. I propositionen En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring framhölls att studier som en sökande deltar i under tiden med arbetslöshetsersättning bör vara tillfälliga och kunna avbrytas när som helst till förmån för ett arbete (prop. 1996/97:107 s. 102). En sökande som deltar i utbildning under tid med arbetslöshetsersättning bör därför ha samma krav på sig att stå till arbetsmarknadens förfogande som andra sökande. I den nuvarande bestämmelsen finns ett uttryckligt krav på att utbildningen inte ska hindra den sökande från att söka och ta ett heltidsarbete. Enligt regeringen följer detta krav dock redan av de allmänna villkoren som ska vara uppfyllda av alla sökande och under hela tiden med arbetslöshetsersättning. Något krav på att utbildningen inte ska hindra den sökande från att söka och ta ett heltidsarbete behöver därför inte särskilt anges.

En grundläggande förutsättning för att kunna få arbetslöshetsersättning samtidigt som den sökande deltar i utbildningen bör även i fortsättningen

vara att det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen, eftersom studierna inte ska påverka den sökandes möjligheter att söka och ta ett arbete. Som huvudregel bör det också krävas att utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen eller studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd, eftersom den omständigheten att en sökande har studiestöd visar på att sökandens avsikt i första hand är att studera snarare än att söka och ta ett arbete. För att betona att huvudregeln är att en sökande som deltar i utbildning inte har rätt till arbetslöshetsersättning anser regeringen att möjligheten för en sökande att få arbetslöshetsersättning samtidigt som sökanden deltar i utbildning liksom i dag endast bör gälla under en begränsad tid inom ersättningsperioden.

Sveriges a-kassor anser att det finns anledning att överväga om studietiden bör bestämmas månadsvis i stället för veckovis i och med att den nya arbetslöshetsförsäkringen föreslås vara en månadsförsäkring. Regeringen anser emellertid att det inte finns anledning att frångå nuvarande veckomått, eftersom omfattningen av studier och studiemedel enligt bl.a. studiestödsförordningen (2000:655) beräknas utifrån veckor. Nuvarande begränsning om 20 veckor, som avser ungefär en termins studier, är väl avvägd och bör därför införas i det nya regelverket.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser att det bör klargöras hur omfattningen av utbildningen ska fastställas och vem som ska intyga omfattningen av utbildningen. Inspektionen påpekar att det kan vara svårt för en arbetslöshetskassa att avgöra omfattningen av exempelvis utbildning inom sfi eller av webbaserade utbildningar där den sökande själv bestämmer studietakten. Regeringen bedömer att det i normalfallet kommer att vara studieanordnaren som intygar utbildningens eller studiernas omfattning men konstaterar att det behöver göras en bedömning i det enskilda fallet. I enlighet med förvaltningsrättsliga principer är det den sökande som ska göra sannolikt att han eller hon har rätt till den sökta förmånen, i det här fallet arbetslöshetsersättning vid sidan av deltidsstudier.

Utredningen föreslår att kravet på att utbildningen inte får finansieras eller ha finansierats med studiestöd inte ska gälla om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom ramtiden. Ett liknande undantag finns i dag men är inte begränsat till ramtiden utan förutsätter i stället att sökanden har deltagit i utbildningen under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete före arbetslöshetens inträde. Regeringen anser liksom utredningen att det är tydligare och mer ändamålsenligt att knyta kravet till ramtiden, se vidare avsnitt 6.2, eftersom det är förhållandena under ramtiden som föreslås ligga till grund för prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning samt ersättningens storlek och ersättningsperiodens längd. Det är rimligt att ställa krav på att den som får fortsätta att studera i samma utsträckning som tidigare gör det i förhållande till de arbetsförhållanden som ersättningsrätten grundas på, eftersom den sökande då kan visa att studierna inte har inverkat på hans eller hennes tidigare möjlighet att arbeta. Regeringen anser vidare att nuvarande tidsgräns om minst 15 veckor är väl avvägd och därför bör införas i den nya lagen.

Regeringen anser således att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt

som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid om det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen, utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen eller studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd. Om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom ramtiden bör det kunna göras undantag från kravet om studiestöd.

Omställningsstudiestöd

Omställningsstudiestöd är enligt 1 § lagen om omställningsstudiestöd ett statligt studiestöd som syftar till att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som stärker deras framtida ställning på arbetsmarknaden. Enligt 17 § lämnas omställningsstudiestöd med helt stöd vid studier på minst heltid eller med del av helt stöd vid deltidsstudier.

Enligt 16 b § 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring kan tid när den sökande har varit förhindrad att arbeta på grund av avslutad heltidsutbildning utgöra överhoppningsbar tid, dvs. bortses från vid bestämmandet av ramtiden, när arbetsvillkoret prövas. Enligt 16 e § gäller vidare att den som har bedrivit studier med omställningsstudiestöd på deltid enligt lagen om omställningsstudiestöd kan tillgodoräkna sig sin studietid som överhoppningsbar tid när ramtiden bestäms, om det är förmånligare för denne. Det krävs då inte att studierna är avslutade. I propositionen Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden motiverades bestämmelsen med att enskilda skulle våga välja omställning i form av studier (prop. 2021/22:176 s. 251).

För att motverka överkompensation vid studier med omställningsstudiestöd får arbetslöshetsersättning inte lämnas vid sidan av deltidsstudier om högst 50 procent av heltid om utbildningen finansieras med omställningsstudiestöd, vilket framgår av 15 § första stycket 4 förordningen om arbetslöshetsförsäkring. Att utbildningen tidigare har finansierats med omställningsstudiestöd utgör dock inte något hinder mot att fortsätta delta i utbildningen och samtidigt få arbetslöshetsersättning.

Motsvarigheter till de nuvarande bestämmelserna om överhoppningsbar tid föreslås införas i den nya lagen, se avsnitt 6.2.6. För att även i fortsättningen motverka överkompensation vid studier med omställningsstudiestöd behöver det således även i den nya lagen vara en förutsättning för att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning samtidigt som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid att utbildningen inte finansieras med omställningsstudiestöd.

5.5.3 Sökande som deltar i utbildning om mer än 50 procent ska i vissa fall kunna få arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: En sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden fortsätter att delta i en utbildning om mer än 50 procent upp till heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,

2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen, studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd,

3. utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom ramtiden, och

4. utbildningens omfattning inte utökas under arbetslösheten.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att arbetslöshetsersättning ska få lämnas till en sökande som fortsätter att delta i en utbildning upp till heltid. Utredningen föreslår inte att utbildningens omfattning inte ska få utökas under arbetslösheten. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Sveriges förenade studentkårer* och *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges a-kassor* är positiva till förslaget. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser dock att det behöver tydliggöras hur bestämmelsen kommer att förhålla sig till bestämmelsen om möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid deltagande i utbildning upp till 50 procent. Enligt inspektionen kommer bestämmelserna även att kunna vara tillämpliga under en och samma ersättningsperiod. *Sveriges a-kassor* anser att rätten till arbetslöshetsersättning bara bör upphöra om utbildningens omfattning utökas under arbetslösheten men inte om omfattningen minskar. Organisationen anser vidare att studieperioden bör bestämmas månadsvis i stället för veckovis, eftersom den nya arbetslöshetsförsäkringen kommer att vara en månadsförsäkring. Enligt organisationen bör det inte krävas arbetsgivarintyg från en arbetsgivare för att intyga att en anställning har haft en viss omfattning utan det bör vara tillräckligt att den sökande ger in ett anställningsavtal. *TCO* är positiv till förslaget men motsätter sig att uttrycket före arbetslösheten ersätts med inom ramtiden, eftersom sökande som t.ex. har fått avgångsvederlag riskerar att diskvalificeras från rätt till arbetslöshetsersättning. *Centrala studiestödsnämnden* anser att det bör klargöras om även studiestartsstöd omfattas av kravet på att en utbildning inte finansieras eller har finansierats med någon form av studiestöd.

Skälen för regeringens förslag

Det ska finnas en möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid sidan av studier om mer än 50 procent upp till heltid

Enligt 16 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring får ersättning lämnas till en sökande som deltar i en utbildning på heltid under förutsättning att det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen, utbildningen inte hindrar honom eller henne från att söka och ta ett heltidsarbete, utbildningen inte finansieras eller har finansierats med någon form av studiestöd och utbildningen före arbetslöshetens inträde har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete. Vidare gäller att ersättning får lämnas för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln i 10 § lagen om

arbetslöshetsförsäkring om att ersättning inte lämnas till en sökande som deltar i utbildning.

Utredningen föreslår att arbetslöshetsersättning på ett liknande sätt som i dag ska få lämnas till en sökande som under arbetslösheten fortsätter att delta i en utbildning. Enligt utredningens förslag ska bestämmelsen dock gälla utbildning upp till heltid. Bland annat *Sveriges a-kassor* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ställer sig positiva till att även den som studerar upp till heltid ska kunna få arbetslöshetsersättning.

Regeringen konstaterar att det sedan lång tid har funnits en möjlighet för den som har bedrivit heltidsstudier vid sidan av ett heltidsarbete och som förlorar arbetet att få arbetslöshetsersättning utan att omedelbart behöva avbryta studierna. Regeringen anser att en sådan möjlighet bör finnas även fortsättningsvis och anser liksom utredningen och remissinstanserna att det inte finns skäl att begränsa möjligheten till arbetslöshetsersättning i denna situation till enbart heltidsstudier. Det är rimligt att även en sökande som deltar i en utbildning med en omfattning om t.ex. 75 procent ska kunna fortsätta med studierna efter att det tidigare heltidsarbetet har upphört, under samma förutsättningar som den som har studerat på heltid.

Liksom *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser regeringen dock att det behöver tydliggöras hur bestämmelsen förhåller sig till den föreslagna bestämmelsen om möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid deltagande i utbildning om högst 50 procent. Regeringen konstaterar att en bestämmelse som avser utbildning upp till heltid skulle kunna tillämpas på samma utbildning som omfattas av bestämmelsen om möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid deltagande i utbildning om högst 50 procent. En sådan ordning skulle kunna leda till tillämpningssvårigheter och är därför inte lämplig. Regeringen anser därför att den nu aktuella bestämmelsen bör avgränsas till att omfatta utbildning om mer än 50 procent upp till heltid. Det kommer då att vara möjligt för fler sökande än i dag att omfattas av undantagsbestämmelsen samtidigt som tillämpningen inte försvåras.

Förutsättningarna för att få arbetslöshetsersättning vid sidan av studier om 50 procent upp till heltid

För att det ska vara aktuellt att göra undantag från bestämmelsen om att en sökande som deltar i utbildning inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning bör krävas att utbildningen inte påverkar sökandens möjligheter att söka och ta ett arbete. En sökande som deltar i utbildning under tid med arbetslöshetsersättning bör ha samma krav på sig att stå till arbetsmarknadens förfogande som andra sökande. Det bör gälla på samma sätt för den som deltar i utbildning om mer än 50 procent som för den som deltar i utbildning i mindre omfattning. I den nuvarande bestämmelsen om möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid utbildning på heltid finns ett uttryckligt krav på att utbildningen inte ska hindra den sökande från att söka och ta ett heltidsarbete. Regeringen anser dock, liksom i fråga om bestämmelsen om utbildning om högst 50 procent, att detta krav inte särskilt behöver anges. Enligt regeringen följer kravet redan av de allmänna villkoren som ska vara uppfyllda av alla sökande och under hela tiden med arbetslöshetsersättning. Däremot bör det som i dag uttryckligen krävas att det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen.

Regeringen anser vidare att nuvarande begränsning av möjligheten att få ersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod är väl avvägd och därför bör gälla även i fortsättningen. Det finns inte skäl att frångå nuvarande veckomått. Samma sak gäller för kravet att utbildningen inte får finansieras eller ha finansierats med någon form av studiestöd. Regeringen anser dock, liksom *Centrala studiestödsnämnden*, att det i lagen bör tydliggöras vilka stöd som avses. Regeringen anser också att det bör krävas att utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom ramtiden. Genom att knyta kravet till ramtiden kommer den sökande att behöva visa att studierna inte har inverkat på sökandens tidigare möjlighet att arbeta under den tid som ersättningsrätten grundas på.

Regeringen föreslår således att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden fortsätter att delta i en utbildning om mer än 50 procent upp till heltid om det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen, utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen, studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd och utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom ramtiden.

Sveriges a-kassor anser att det bör vara möjligt för en sökande att minska studiernas omfattning utan att ersättningsrätten upphör. Enligt organisationen bör dock ersättningsrätten upphöra om studiernas omfattning skulle utökas. Regeringen konstaterar att utredningens förslag inte innehåller någon uttrycklig bestämmelse i denna del. I betänkandets författningskommentar anges emellertid bl.a. att det avgörande är att samma utbildning, till innehåll och omfattning, fortsätter att bedrivas efter arbetslöshetens inträde och att den sökande inte kan välja att öka eller minska studiernas omfattning. Utredningens uppfattning är således att det bör krävas att utbildningens omfattning varken utökas eller minskas under arbetslösheten. Regeringen anser i likhet med *Sveriges a-kassor* att en förutsättning för rätt till arbetslöshetsersättning bör vara att utbildningens omfattning inte utökas under arbetslösheten. Detta bör framgå uttryckligen av bestämmelsen. Däremot bör det vara tillåtet att minska studiernas omfattning utan att ersättningsrätten upphör. *Sveriges a-kassor* anser också att det inte bör krävas arbetsgivarintyg från en arbetsgivare för att intyga att en anställning har haft en viss omfattning utan att det bör vara tillräckligt att den sökande ger in ett anställningsavtal. Regeringen bedömer att arbetslöshetskassorna inom ramen för sitt utredningsansvar får bedöma vilka uppgifter som behövs från en sökande för att de ska kunna pröva om kraven för att få ersättning i denna situation är uppfyllda.

Som *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* påpekar kan den nu föreslagna bestämmelsen och bestämmelsen om deltagande i utbildning upp till 50 procent av heltid komma att bli tillämpliga under en och samma ersättningsperiod. Så är även fallet med motsvarande bestämmelser i dag.

5.5.4 Sökande som deltar i en kortare utbildning ska i vissa fall kunna få arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: En sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att

1. ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar, eller
2. underlätta omställning från ett arbete till ett annat.

Utbildningen eller aktiviteten ska inte få finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen, studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte uttryckligen att det ska vara en kortare utbildning eller aktivitet eller att utbildningen eller aktiviteten inte ska få finansieras eller ha finansierats med någon form av studiestöd. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* instämmer i förslaget men anser att det ändå finns en risk för att arbetslöshetskassorna kommer att göra olika tolkningar av vad som är en kortare utbildning. *Sveriges a-kassor* anser att det behöver tydliggöras att det endast handlar om kortare utbildningar och att det inte syftar till att finansiera del av en längre utbildning. Det bör även enligt organisationen krävas att utbildningen inte får finansieras eller ha finansierats med någon form av studiestöd.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 14 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring får ersättning lämnas till en sökande som deltar i en utbildning eller annan aktivitet på hel- eller deltid under förutsättning att den syftar till att ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar eller att underlätta omställning från ett arbete till ett annat. Ersättning får lämnas för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod. Bestämmelsen utgör ett undantag från huvudregeln i 10 § lagen om arbetslöshetsförsäkring om att ersättning inte lämnas till en sökande som deltar i utbildning.

Utredningen föreslår att det även i fortsättningen ska vara möjligt för en sökande att med bibehållen arbetslöshetsersättning delta i en utbildning eller annan aktivitet som syftar till att ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar eller till att underlätta omställning från ett arbete till ett annat på ett liknande sätt som i dag. Det skulle t.ex. kunna handla om deltagande i en utbildning eller aktivitet i form av en cv-kurs eller karriärvägledning som anordnas av en omställningsorganisation eller en arbetstagarorganisation.

Regeringen bedömer att en sådan möjlighet som utredningen föreslår skulle kunna bidra till att arbetssökande stärker sina möjligheter att söka arbete på ett effektivt sätt. Regeringen anser också att det i en omställningsförsäkring är rimligt att en sökande kan delta i utbildningar

och aktiviteter av detta slag och samtidigt få arbetslöshetsersättning. På samma sätt som för övriga sökande bör det vara ett krav att den som deltar i en utbildning eller aktivitet under tid med arbetslöshetsersättning uppfyller de allmänna villkoren, bl.a. kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande. Med hänsyn till karaktären på de utbildningar och aktiviteter som föreslås omfattas kan dock studierna i sig ofta antas innebära att en sökande står till arbetsmarknadens förfogande.

Nuvarande reglering möjliggör studier vid sidan av arbetslöshetsersättning under högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod. Avgränsningen till 15 ersättningsdagar är väl avvägd, eftersom det bör vara fråga om kortare utbildningar eller aktiviteter. Det bör inte vara möjligt att inleda en längre, sammanhängande utbildning finansierad med arbetslöshetsersättning med stöd av bestämmelsen. Regeringen anser, liksom *Sveriges a-kassor* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, att detta behöver tydliggöras. Det bör därför uttryckligen framgå av bestämmelsen att det handlar om en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet.

Regeringen föreslår därför att det i lagen ska tas in en bestämmelse om att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar, eller underlätta omställning från ett arbete till ett annat. För att den sökande inte ska riskera att överkompenseras bör det, som *Sveriges a-kassor* anför, av bestämmelsen framgå att utbildningen inte får finansieras eller ha finansierats med understöd enligt studiestödslagen, studiestartsstöd enligt lagen om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd.

5.6 Särskilda bestämmelser för sökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program

<p>Regeringens förslag: En sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program ska inte ha rätt till arbetslöshetsersättning.</p>

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* instämmer i förslaget och framhåller att en sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program inte bör ha rätt till arbetslöshetsersättning oavsett omfattningen av deltagandet. Enligt organisationen finns det skäl att tydliggöra detta.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 10 § första stycket 4 lagen om arbetslöshetsförsäkring lämnas inte ersättning till en sökande som deltar i det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Bestämmelsen utgör ett undantag från de allmänna villkoren i 9 § eftersom den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program normalt sett är arbetslös och i vart fall i viss utsträckning står till arbetsmarknadens förfogande. Anledningen till att den sökande inte har

rätt till arbetslöshetsersättning i detta fall är att sökanden tillhör ett annat system och omfattas av de regler om ersättning som gäller för det systemet (jfr propositionen Ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet, prop. 2016/17:175 s. 89–91 och 111).

Regeringen anser att samma skäl kan göras gällande även när en sökande deltar i ett annat arbetsmarknadspolitiskt program än etableringsprogrammet. I den nya lagen bör därför finnas en bestämmelse om att en sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program sker oftast på heltid. I de flesta fall har den sökande också möjlighet att få någon annan ersättning, t.ex. aktivitetsstöd, för sitt deltagande. *Sveriges akassor* är positiv till förslaget men anser att det finns skäl att tydliggöra att en sökande ska sakna rätt till arbetslöshetsersättning oavsett omfattningen av deltagandet. Regeringen anser att bestämmelsen om att en sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning bör gälla oavsett om sökanden deltar på hel- eller deltid och oavsett om sökanden får någon annan ersättning för sitt deltagande. Regeringen anser att det, på samma sätt som vid deltagande i utbildning, är den omständigheten att den sökande deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program som bör vara avgörande. Enligt regeringen framgår det av den föreslagna bestämmelsen och något tydliggörande bedöms därför inte nödvändigt.

5.7 Särskilda bestämmelser för sökande som får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd

Regeringens förslag: En sökande som på grund av att anställningen har upphört får ett avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön ska inte ha rätt till arbetslöshetsersättning för den tid som avgångsvederlaget eller skadeståndet avser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om hur tiden med avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd ska beräknas.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag, bortsett från några mindre språkliga justeringar.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 13 § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska tid med avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön och som betalas ut på grund av att en anställning upphör anses som tid med förvärvsarbete när arbetsvillkoret ska prövas. En sökande som i en sådan situation får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd anses inte ha rätt till arbetslöshetsersättning under den tid som ersättningen avser. Behovet av stöd under omställning anses i sådana fall redan vara täckt av avgångsvederlaget eller skadeståndet och den sökande anses inte vara arbetslös för samma tid.

Regeringen anser att det även i fortsättningen är motiverat att en sökande som på grund av att anställningen har upphört får ett avgångsvederlag eller

ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön ska kunna räkna med sådan ersättning vid kvalificeringen för rätt till arbetslöshetsersättning, dvs. när det inkomstvillkor som föreslås i avsnitt 6.1 prövas. Som i dag bör en sökande inte ha rätt till arbetslöshetsersättning för den tid som avgångsvederlaget eller det ekonomiska skadeståndet avser. Detta bör uttryckligen framgå av lagen.

Enligt nuvarande lag får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om beräkningen av tiden med avgångsvederlag och ekonomiskt skadestånd. Eftersom det inte alltid är möjligt att avgöra hur lång tid som t.ex. ett avgångsvederlag ska anses avse, bör det även i den nya lagen införas en bestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om hur tiden med avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd ska beräknas.

5.8 Särskilda bestämmelser för sökande som får ersättning från den statliga lönegarantin

Regeringens förslag: En sökande som på grund av arbetsgivarens konkurs får betalning för en fordran på uppsägningslön enligt lönegarantilagen ska kunna få arbetslöshetsersättning under uppsägnings-tiden, dock inte för den tid som betalningen avser.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en annan utformning. Utredningen föreslår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om hur tiden med betalning från den statliga lönegarantin ska beräknas.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att även lönegaranti som betalas ut på grund av en arbetsgivares företagsrekonstruktion bör utgöra hinder mot att få arbetslöshetsersättning.

Skälen för regeringens förslag: Möjligheten till ersättning från den statliga lönegarantin regleras i lönegarantilagen (1992:497). Bestämmelserna om lönegaranti syftar i första hand till att skydda arbetstagare mot att stå utan lön eller annan ersättning när arbetsgivaren har försatts i konkurs eller genomgår företagsrekonstruktion. Lönegarantin omfattar bl.a. fordran på inestående lön, uppsägningslön och semesterersättning som arbetsgivaren är skyldig arbetstagaren.

Under normala förhållanden har en sökande inte rätt till arbetslöshetsersättning under uppsägningstid eller under arbetsbefrielse, eftersom det finns ett anställningsförhållande och den sökande inte kan anses vara arbetslös till den del sökanden är anställd. Den speciella situation som en konkurs innebär när det gäller arbetstagarens möjligheter att få uppsägningslön från sin arbetsgivare motiverar dock att arbetslöshetsersättning ska få betalas ut även innan uppsägningstiden har löpt ut. När betalning från den statliga lönegarantin träder in i stället för uppsägningslön från arbetsgivaren är den sökandes behov av ersättning

under omställning tillgodosett. Däremot bör en sökande kunna få arbetslöshetsersättning för tiden efter den tid som ersättningen från den statliga lönegarantin avser, även om uppsägningstiden inte har löpt ut.

Sveriges a-kassor anser att även lönegaranti som betalas ut på grund av en arbetsgivares företagsrekonstruktion bör utgöra hinder mot att få arbetslöshetsersättning. Regeringen konstaterar att det redan följer av att en sökande i den situationen har en anställning.

Regeringen föreslår därför att en sökande som på grund av arbetsgivarens konkurs får betalning för en fordran på uppsägningslön enligt lönegarantilagen ska kunna få arbetslöshetsersättning under uppsägningstiden, dock inte för den tid som betalningen avser.

Eftersom det framgår av lönegarantibeslutet vilken tid som betalningen avser bedömer regeringen, till skillnad från utredningen, att det inte finns något behov av en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur tiden med betalning från den statliga lönegarantin ska beräknas.

5.9 Särskilda bestämmelser för sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa

Regeringens förslag: En sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa till följd av att sökanden medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter om förhållanden av betydelse för rätten till medlemskap eller ersättning ska inte ha rätt till arbetslöshetsersättning under ett år från uteslutningen.

Detsamma ska gälla en sökande som medvetet eller av grov vårdslöshet har låtit bli att anmäla ändrade uppgifter till arbetslöshetskassan om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 10 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring lämnas inte ersättning enligt grundförsäkringen till personer som enligt 37 § första stycket lagen om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen. Av bestämmelsen framgår att en medlem i en arbetslöshetskassa som medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller ersättning, ska uteslutas som medlem om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma gäller en medlem som medvetet eller av grov vårdslöshet har låtit bli att anmäla ändrade uppgifter till arbetslöshetskassan om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning. I förarbetena uttalas att uteslutningens huvudsakliga syfte inte är att bestraffa den sökande, utan att avsikten i stället är att i första hand skydda arbetslöshetskassans medel och skattemedel mot felaktiga utbetalningar i framtiden (prop. 2012/13:12 s. 51).

Någon bestämmelse om att arbetslöshetsersättning inte lämnas till en sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa har inte bedömts behövas när det gäller inkomstbortfallsförsäkringen, eftersom den som inte har varit medlem i en arbetslöshetskassa i tolv månader inte har rätt till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen.

Regeringen anser att en sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa enligt 37 § första stycket lagen om arbetslöshetskassor inte heller enligt den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring bör ha rätt till arbetslöshetsersättning under ett år från uteslutningen. Eftersom regeringen i denna lagrådsremiss föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en inkomstbortfallsförsäkring för alla som har rätt till arbetslöshetsersättning och att det inte längre kommer att göras en uppdelning i grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring bör reglerna anpassas så att förbudet gäller generellt. Regeringen föreslår därför att en sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa enligt 37 § första stycket lagen om arbetslöshetskassor inte ska ha rätt till arbetslöshetsersättning under ett år från uteslutningen.

6 Krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning

6.1 Krav på inkomster av förvärvsarbete

6.1.1 Inkomstvillkor

Regeringens förslag: För att ha rätt till arbetslöshetsersättning ska det krävas att den sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor.

När ett inkomstvillkor har uppfyllts ska en ersättningsperiod och en ersättningsgrundande inkomst fastställas.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att det nuvarande arbetsvillkoret ska ersättas av ett inkomstvillkor men föreslår t.ex. inte någon uttrycklig bestämmelse om att rätten till arbetslöshetsersättning förutsätter ett uppfyllt inkomstvillkor.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget att arbetsvillkoret ska ersättas av ett inkomstvillkor eller har inget att invända mot det. Många remissinstanser tillstyrker eller är övervägande positiva till förslaget. Bland annat *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *Fackförbundet Scen & Film* anser att det för den som arbetar mycket men till låg lön är problematiskt att faktorn arbetstid försvinner. *LO* avstyrker förslaget att ersätta arbetsvillkoret med ett inkomstvillkor. Organisationen anser att den rättvisa principen är att utgå från arbetad tid.

Skälen för regeringens förslag

Arbetsvillkoret ska ersättas av ett inkomstvillkor

Arbetslöshetsförsäkringen är och bör vara en omställningsförsäkring för den som har en förankring på arbetsmarknaden. I dagens arbetslöshets-

försäkring är det i huvudsak arbetsvillkoret som säkerställer att det endast är arbetslösa med en förankring på arbetsmarknaden som får tillgång till försäkringen. För att uppfylla ett arbetsvillkor krävs att den sökande har förvärvsarbetat en viss minsta tid under en ramtid före arbetslösheten.

Regeringen gör bedömningen i avsnitt 4.1, där också bl.a. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnds, Fackförbundet Scen & Films* och *LO:s* synpunkter hanteras, att inkomster i stället för arbetad tid bör ligga till grund för rätten till arbetslöshetsersättning. Den funktion som arbetsvillkoret har bör därför i den nya lagen i stället fyllas av ett krav på att den sökande ska ha haft vissa inkomster av förvärvsarbete före arbetslösheten, ett s.k. inkomstvillkor.

Inkomstvillkoret bör, liksom dagens arbetsvillkor, vara en förutsättning för att den sökande ska kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning, vilket bör komma till tydligt uttryck i lagtexten. Regeringen föreslår därför att det i inledningen av kapitlet om krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning ska införas en bestämmelse om att det för rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor.

Ett inkomstvillkor föreslås kunna uppfyllas på två sätt. I avsnitt 6.1.2 lämnar regeringen förslag på de krav som i första hand ska gälla för att ett inkomstvillkor ska vara uppfyllt, dvs. inkomstvillkorets huvudregel. Det föreslås därutöver i avsnitt 6.1.3 en alternativ möjlighet att uppfylla ett inkomstvillkor, den s.k. alternativregeln, som ska kunna användas ett begränsat antal gånger för en sökande som inte uppfyller ett inkomstvillkor enligt huvudregeln.

Inkomstvillkorets samband med ersättningsperiodens längd och den ersättningsgrundande inkomsten

Bestämmelserna om inkomstvillkoret kommer, tillsammans med de allmänna villkoren, att utgöra de huvudsakliga villkor som ska vara uppfyllda för att en sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen. Under hur lång tid och med vilket belopp som den sökande kan få ersättning kommer därefter att avgöras enligt andra bestämmelser som på olika sätt anknyter till inkomstvillkoret, se avsnitt 7 och 8.

Den som har kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning föreslås liksom i dag kunna få ersättning under ett begränsat antal ersättningsdagar, en s.k. ersättningsperiod, och de inkomster som har legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret föreslås ha betydelse för ersättningsperiodens längd. Inkomsterna får dessutom betydelse för ersättningsens storlek genom regeringens förslag om fastställande av en s.k. ersättningsgrundande inkomst. Särskilda regler för fastställandet av ersättningsperiodens längd och den ersättningsgrundande inkomsten föreslås för den som uppfyller ett inkomstvillkor enligt alternativregeln, se avsnitt 7.4.2 och 8.2.1. I samtliga fall kommer ett uppfyllt inkomstvillkor att vara nödvändigt för fastställandet av den sökandes ersättningsperiod och ersättningsgrundande inkomst.

Regeringen anser att det redan i anslutning till kravet på att den sökande ska uppfylla ett inkomstvillkor för att ha rätt till arbetslöshetsersättning bör framgå att det finns ett samband mellan inkomstvillkoret och fastställandet av ersättningsperioden respektive den ersättningsgrundande inkomsten.

Det föreslås därför att det i samma paragraf ska anges att när ett inkomstvillkor har uppfyllts ska en ersättningsperiod och en ersättningsgrundande inkomst fastställas.

Av regeringens förslag i avsnitt 7.2 framgår att inkomstvillkoret inte ska prövas på nytt så länge den sökande har en pågående ersättningsperiod. Bestämmelserna om inkomstvillkoret kommer därmed endast att aktualiseras när frågan är om den sökande kan kvalificera sig för en period med arbetslöshetsersättning, dvs. i normalfallet i inledningen av arbetslösheten. Inkomstvillkoret skiljer sig på så sätt från de allmänna villkoren som ska vara uppfyllda under hela den tid som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning och som därför ska prövas vid varje månatlig ansökan.

6.1.2 Inkomstvillkorets huvudregel

Regeringens förslag: Ett inkomstvillkor ska vara uppfyllt om den sökande inom en ramtid har haft

1. en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete, och
2. en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra månader.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om storleken på inkomsterna.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en något annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* och *DIK* tillstyrker förslaget. *Konstnärsnämnden* tillstyrker i stort förslaget. *Arbetsförmedlingen* anser att den föreslagna modellen för hur man uppfyller inkomstvillkoret är särskilt positiv. *TCO* och *Fackförbundet Scen & Film* anser att konstruktionen med inkomstvillkor är rimlig. *LO* anser att ett krav på en minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete under ramtiden riskerar att försämra möjligheterna för bl.a. lågavlönade deltidsarbetande att omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att inkomstvillkoret är tydligt formulerat och instämmer i att regeringen ska ha möjlighet att föreskriva om den minsta månadsinkomsten och den minsta sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete. *Sveriges a-kassor* ser både för- och nackdelar med att överlämna till regeringen att meddela föreskrifter om storleken på inkomsterna. Enligt organisationen kan det finnas behov av att snabbt kunna justera kvalificeringsnivåerna samtidigt som det också finns en risk för att denna möjlighet skulle kunna användas för att forcera förändringar till nackdel för enskilda. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* konstaterar att om regeringen inte ändrar beloppen kommer det med tiden att bli lättare att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning förutsatt att lönerna i samhället stiger. *Företagarna* och *Svenskt Näringsliv* anser att beloppen ska fastställas i lag bl.a. för att kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen inte ska riskera att öka. *LO* avstyrker förslaget att

beloppsgränserna ska kunna föreskrivas av regeringen och anför att kvalificeringsvillkoren i försäkringen bör ha solid demokratisk förankring. *LO* och *Svenskt Näringsliv* anser dessutom att beloppen ska indexeras. Även *Konjunkturinstitutet* lyfter frågan om indexering. Flera remissinstanser, bl.a. *TCO*, *LO*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Sveriges Kommuner och Regioner*, har synpunkter på de belopp som ska fastställas av regeringen eller konsekvenserna av de beloppsgränser som utredningen anger. *Socialstyrelsen* lyfter särskilt beloppsgränsernas påverkan på möjligheten för att kvinnor ska kunna kvalificera sig. En privatperson anser att det är orimligt att ställa samma krav på tidigare inkomster för sökande som deltidsarbetar och har sjukersättning.

Skälen för regeringens förslag

Inkomstvillkoret ska innebära ett krav på inkomster av förvärvsarbete under en viss tid

För att uppfylla ett arbetsvillkor enligt den nuvarande lagen krävs att den sökande inom en ramtid före arbetslösheten antingen har haft arbete i minst sex månader och utfört arbetet under minst 60 timmar per månad, eller har haft arbete i minst 420 timmar under en sammanhängande tid av sex månader och utfört arbetet under minst 40 timmar under var och en av dessa månader. Liksom arbetsvillkoret kräver ett visst antal arbetade timmar under en viss tid bör det för att uppfylla ett inkomstvillkor krävas att den sökande har haft inkomster av förvärvsarbete i en viss omfattning under en viss tid före arbetslösheten.

Med inkomster av förvärvsarbete avses i den nya lagen, enligt förslaget i avsnitt 6.1.5, sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och sådana avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980). Dessutom föreslås att vissa ersättningar, i huvudsak socialförsäkringsförmåner, ska kunna jämföras med inkomster av förvärvsarbete i vissa fall, se avsnitt 6.1.7.

Tiden under vilken den sökande ska ha haft inkomster av förvärvsarbete, den s.k. ramtiden, behandlas i avsnitt 6.2. Regeringen föreslår att ramtiden ska vara tolv månader som räknas bakåt från, i de flesta fall, den månad som närmast föregår månaden som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för. Vidare föreslår regeringen att det, när ramtiden fastställs, ska bortses från överhoppningsbar tid, dvs. månader då den sökande till övervägande del har varit t.ex. sjuk eller föräldraledig. Ramtiden behöver därmed inte utgöras av tolv månader i följd.

I detta avsnitt behandlas hur den sökandes inkomster av förvärvsarbete ska mätas och omfattningen av de inkomster av förvärvsarbete som ska krävas för att sökanden ska uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln.

Inkomster av förvärvsarbete som mått på arbetsmarknadsförankring

Inkomstvillkoret syftar liksom arbetsvillkoret till att mäta den sökandes förankring på arbetsmarknaden. Inkomster av förvärvsarbete som mått på arbetsmarknadsförankring kan användas på olika sätt. Ett sätt skulle kunna vara att endast mäta den sökandes alla inkomster av förvärvsarbete under ramtiden. Med en sådan ordning skulle stora utbetalningar vid enstaka

tillfällena under ramtiden kunna vara tillräckligt för att uppfylla inkomstvillkoret. Den svenska arbetslöshetsförsäkringen har emellertid historiskt innehållit krav på ett kontinuerligt deltagande på arbetsmarknaden. I en arbetslöshetsförsäkring där rätten till arbetslöshetsersättning grundas på inkomster kan krav på en mer regelbunden förankring på arbetsmarknaden göra att kvalificeringsvillkoret framstår som mer rättvist.

Till skillnad från dagens arbetsvillkor, som inte uttryckligen förutsätter att den sökande har fått lön för sitt arbete, kommer ett inkomstvillkor att tydliggöra att det är den sökandes inkomstbortfall på grund av arbetslöshet som ersätts. Regeringen anser att det är viktigt att den sökande har en övergripande förankring på arbetsmarknaden, dvs. tillräckligt stora inkomster över tid för att det ska vara rimligt att tala om ett inkomstbortfall som bör kunna ersättas. En enstaka stor löneutbetalning under ramtiden bör inte anses innebära att sökanden har en tillräcklig förankring på arbetsmarknaden. Kontinuerliga inkomster bör inte ses som en sådan förankring om inkomsterna är mycket små. Ett inkomstvillkor bör därför på ett rimligt sätt ta hänsyn både till den sökandes inkomster i stort under ramtiden och den sökandes inkomstkontinuitet under samma tid.

Krav på en viss sammanlagd inkomst av förvärvsarbete

För att mäta den sökandes arbetsmarknadsförankring över tid föreslår utredningen att ett av kraven för att som huvudregel uppfylla inkomstvillkoret ska vara att den sökande har haft en minsta totalinkomst, dvs. en minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete, inom ramtiden. LO anser att ett sådant krav riskerar att försämra möjligheterna för lågavlönade deltidsarbetande och personer med osäkra anställningar att omfattas av arbetslöshetsförsäkringen.

Regeringen anser att rätten till arbetslöshetsersättning bör vara förbehållen den som över tid har haft inkomster av förvärvsarbete i sådan omfattning att det vid arbetslöshet är rimligt att ersätta inkomstbortfallet. Med den utgångspunkten bedöms det ändamålsenligt att mäta den sökandes inkomster av förvärvsarbete under hela ramtiden och att ställa krav på att inkomsterna ska vara av en viss minsta omfattning. Samtliga inkomster av förvärvsarbete, förutom de som hänför sig till exempelvis bisyssla eller som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning och som ska undantas enligt förslagen i avsnitt 6.1.9 och 6.1.10, bör räknas. På så sätt kan i princip varje intjänad krona bidra till att den sökande kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Det bedöms göra det lättare för den sökande att förstå om och när ett inkomstvillkor är uppfyllt och kan dessutom tjäna som incitament för sökanden att ta ett avlönat arbete. I jämförelse med dagens arbetsvillkor, som endast mäter arbete under sex månader inom ramtiden, kan medräkandet av inkomsterna under hela ramtiden minska vikten av att arbete ska ha utförts under en viss tidsperiod inom ramtiden. Därmed ges utrymme för större flexibilitet i fråga om arbetets fördelning under ramtiden än vad som är fallet i dag. Regeringen bedömer att det är till fördel för sökande med kortare anställningar eller oregelbundna inkomster.

Som regeringen återkommer till i avsnitt 8.2.1 är det dessutom lämpligt att rätten till arbetslöshetsersättning och beräkningen av den s.k. ersättningsgrundande inkomsten utgår från samma inkomster. De

inkomster av förvärvsarbete som föreslås ligga till grund för den ersättningsgrundande inkomsten är, liksom vid dagens beräkning av dagsförtjänst, inkomsterna under hela ramtiden.

Mot bakgrund av det ovanstående anser regeringen att ett krav på en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden fyller en viktig funktion. Regeringen anser också att det för tydlighetens skull är på det sättet som kravet bör formuleras. För rätt till arbetslöshetsersättning enligt inkomstvillkorets huvudregel föreslås därför att den sökande ska ha haft en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

I enlighet med förslaget i avsnitt 6.1.7 är det inte bara inkomster av förvärvsarbete enligt definitionen av sådana inkomster utan också ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete som ska räknas in i den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete. Dessutom ska enligt avsnitt 6.1.9 och 6.1.10 vissa inkomster av förvärvsarbete undantas när inkomstvillkoret prövas, t.ex. inkomster av förvärvsarbete som hänföra sig till bisyssla eller som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning.

Krav på en viss inkomst av förvärvsarbete under minst fyra månader

Vid bedömningen av den sökandes arbetsmarknadsförankring bör förutom den övergripande förankringen på arbetsmarknaden, dvs. den sammanlagda inkomsten under ramtiden, kontinuiteten i det tidigare utförda arbetet beaktas. Krav på en viss varaktighet eller regelbundenhet i den sökandes arbete har funnits i arbetslöshetsförsäkringen under lång tid och bör finnas med även vid utformningen av ett nytt kvalificeringsvillkor. Eftersom arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring, där den enskilde ska ställa om från ett arbete till ett annat, är det rimligt att gynna sökande som återkommande under ramtiden har haft inkomster av förvärvsarbete. När rätten till arbetslöshetsersättning ska prövas utifrån tidigare inkomster är det också ur rättviseperspektiv rimligt att den som har arbetat många månader med lägre lön ska betraktas som starkare förankrad på arbetsmarknaden än den som har arbetat en enstaka månad och fått mycket hög lön. Genom att begränsa möjligheten att korta men välavlönade uppdrag kvalificerar för rätt till arbetslöshetsersättning värnas dessutom principen att den som kan arbeta ska arbeta. Regeringen anser därför att det utöver kravet på en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete också ska ställas krav på att den sökande ska ha haft inkomster av förvärvsarbete under ett visst antal månader inom ramtiden.

Hur många månader med inkomster som motsvarar en rimlig förankring på arbetsmarknaden är en avvägning och beror bl.a. på ramtidens längd. Om kravet på antalet månader med inkomster sätts alltför lågt i förhållande till ramtidens längd, kommer det inte att avspejla inkomstbortfallet på ett rimligt sätt eftersom det inte visar vilken inkomst som den sökande har vant sig vid att ha. Kravet bör dock inte heller sättas så högt att det leder till oönskade skillnader mellan sökande i jämförbara situationer och därmed framstår som ett omotiverat hinder för rätt till arbetslöshetsersättning. Det bör t.ex. ge större flexibilitet än dagens arbetsvillkor, enligt vilket den som har arbetat knappt halvtid i sex månader har rätt till arbetslöshetsersättning medan den som har arbetat heltid under fem månader inte har det.

Regeringen anser i likhet med utredningen att ett krav på fyra månader med inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden om tolv månader är väl avvägt. Ett sådant krav, tillsammans med förslaget om differentierade ersättningsperioder i avsnitt 7.4.1, bedöms leda till att dagens i vissa fall omotiverade skillnader mellan sökande som får fullt försäkringsskydd och sökande som inte alls kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning motverkas. Samtidigt upprätthålls ett rimligt krav på arbetsmarknadsförankring. Fyra månader är ett lägre krav än i dagens arbetsvillkor men tangerar det krav på arbetade månader som i dag gäller för den som har tid med tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspflicht eller föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken som kan jämföras med förvärvsarbete. Å andra sidan kan fyra månader med inkomster av förvärvsarbete uppfattas som en skärpning i förhållande till det som gäller i dag eftersom det krävs att den sökande har haft ett avlönat arbete. För att kravet på inkomster av förvärvsarbete under minst fyra månader ska få någon praktisk betydelse behöver det också ställas krav på att inkomsterna under var och en av månaderna har varit tillräckligt höga.

Regeringen föreslår därför att det för rätt till arbetslöshetsersättning som huvudregel ska krävas att den sökande har haft dels en viss sammanlagd inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden, dels en viss inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra av månaderna inom ramtiden. De inkomster som omfattas är inkomster av förvärvsarbete enligt definitionen i avsnitt 6.1.5, dvs. socialavgiftspliktiga ersättningar och inkomster. I enlighet med förslagen i avsnitt 6.1.9 och 6.1.10 ska vissa inkomster av förvärvsarbete undantas när inkomstvillkoret prövas, t.ex. inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till bisyssla eller som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning.

Storleken på inkomsterna ska kunna fastställas av regeringen

Om kravet på den sammanlagda inkomsten under ramtiden sätts lågt kan fler uppfylla inkomstvillkoret huvudregel än om kravet sätts högt. Vilken minsta sammanlagd inkomst som krävs kommer även att styra den lägsta möjliga ersättningsgrundande inkomsten i arbetslöshetsförsäkringen. Det beror på att den sökandes sammanlagda inkomst under ramtiden också föreslås användas vid beräkningen av den sökandes ersättningsgrundande inkomst. Ett lågt ställt krav på sammanlagd inkomst kommer därmed att medföra att också de lägsta ersättningarna blir låga medan ett högt ställt krav leder till högre ersättningsbelopp även för den med lägsta möjliga ersättning. Även storleken på den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs har betydelse. Om kravet på en viss inkomst av förvärvsarbete per månad sätts lågt i förhållande till kravet på den sammanlagda inkomsten under ramtiden premieras den som har arbetat under kort tid men med hög lön. Med högre krav på månadsinkomens storlek betonas i stället vikten av kontinuerlig arbetsmarknadsförankring. Hur stora inkomster som bör krävas beror således på vad som ska uppnås.

För att försäkringen ska kunna anpassas utifrån ekonomiska behov utan att behöva förändras i grunden föreslår utredningen att storleken på den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete och den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som ska krävas ska kunna bestämmas av regeringen. *Sveriges a-kassor* ser både för- och nackdelar med att över-

lämna till regeringen att meddela föreskrifter om beloppen. Enligt organisationen kan det finnas behov av att snabbt kunna justera kvalificeringsnivåerna samtidigt som det också finns en risk för att denna möjlighet skulle kunna användas för att forcera förändringar till nackdel för enskilda. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* konstaterar att om regeringen inte ändrar beloppen kommer det med tiden att bli lättare att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning förutsatt att lönerna i samhället stiger. *Företagarna* och *Svenskt Näringsliv* anser att beloppen ska fastställas i lag bl.a. för att kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen inte ska riskera att öka. *LO* avstyrker förslaget att beloppsgränserna ska kunna föreskrivas av regeringen med hänvisning till att kvalificeringsvillkoren i försäkringen bör ha solid demokratisk förankring. *LO* och *Svenskt Näringsliv* anser dessutom att beloppen ska indexeras. Även *Konjunkturinstitutet* lyfter frågan om indexering.

Regeringens bedömning är att ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen ska vara effektivt, förutsebart och hållbart över tid. Regelverket bör vara tillräckligt flexibelt för att vid behov kunna anpassas efter förändringar på arbetsmarknaden och i konjunkturläget utan att det kräver genomgripande systemförändringar eller förändringar av lagens struktur. Enligt regeringen bör därför beloppen i inkomstvillkoret, som även har betydelse för bl.a. den ersättningsgrundande inkomsten, fastställas genom förordning och inte genom lag. Med uppgifter om inkomster från arbetsgivardeklarationerna kommer det att finnas möjlighet att förutse vilken påverkan olika förändringar av beloppen får. Oavsett om de förändringar som regeringen beslutar om är till fördel eller nackdel för enskilda kommer innebörden av förändringarna att bli mer transparent än vid förändringar av dagens arbetsvillkor. Det är t.ex. en politisk fråga om det bör vara lättare eller svårare att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning oaktat om storleken på de inkomster som krävs fastställs genom lag eller förordning.

Det bör införas en upplysningsbestämmelse i den nya lagen med innebörden att regeringen med stöd av sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen kan meddela föreskrifter om storleken på de inkomster som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Regeringen har enligt regeringsformen rätt att delegera möjligheten att meddela föreskrifter till en myndighet. Upplysningsbestämmelsen bör därför ange att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter. Frågan om storleken på de inkomster som krävs för att ha rätt till arbetslöshetsersättning är dock av sådan karaktär att utrymmet att meddela föreskrifter lämpligen inte bör delegeras till en myndighet. Upplysningsbestämmelsen bör placeras i samma paragraf som kraven för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln. Remissinstansernas synpunkter i fråga om indexering hanteras i avsnitt 4.2.

Flera remissinstanser, bl.a. *TCO*, *LO*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Sveriges Kommuner och Regioner*, har synpunkter på de belopp som ska fastställas av regeringen eller konsekvenserna av de beloppsgränser som utredningen anger. *Socialstyrelsen* lyfter särskilt beloppsgränsernas påverkan på möjligheten för att kvinnor ska kunna kvalificera sig. Dessa synpunkter får beaktas i det kommande förordningsarbetet.

En privatperson anser att det är orimligt att ställa samma krav på tidigare inkomster för sökande som deltidsarbetar och har sjukersättning. Liksom

det i dag finns en gräns för hur lite en sökande kan ha förvärvsarbete och ändå kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning bedömer regeringen att det bör finnas en gräns för hur litet inkomstbortfall på grund av arbetslöshet som ska kunna ersättas. De inkomstgränser som regeringen bestämmer bör därför gälla för alla som ansöker om arbetslöshetsersättning.

6.1.3 Inkomstvillkorets alternativregel

Regeringens förslag: Om en sökande inte uppfyller kravet på en minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete enligt inkomstvillkorets huvudregel, ska ett inkomstvillkor ändå vara uppfyllt om sökanden under minst fyra sammanhängande månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs enligt huvudregeln (alternativregeln).

En sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning med stöd av alternativregeln två gånger efter varandra. Därefter måste sökanden uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln för att på nytt få rätt till ersättning.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Konstnärsnämnden* och *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker och *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* och *DIK* är positiva till förslaget. *TCO* tillstyrker förslaget under förutsättning att inkomstvillkorets huvudregel är generös. *Sveriges a-kassor* bedömer att förslaget kommer att leda till att fler kommer att kunna kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. Organisationen önskar dock ett förtydligande av om det ska vara möjligt att använda sig av överhoppningsbar tid för att uppfylla kravet på minsta inkomst under fyra sammanhängande månader. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det inte är tillräckligt tydligt hur villkoret att bestämmelsen får tillämpas högst två gånger efter varandra är avsett att tillämpas. Bland annat *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Malmö kommun* påpekar att många som kvalificerar sig för rätt till ersättning men som inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel riskerar att få låg ersättning och inte klara sin försörjning på egen hand. *LO* avstyrker förslaget och anser att en mer generös huvudregel är en bättre lösning.

Skälen för regeringens förslag

Ett alternativt kvalificeringsvillkor

Samtidigt som det finns skäl att betona arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring anser regeringen att det för legitimiteten i försäkringen och för att försäkringen ska fungera som automatisk stabilisator vid lågkonjunktur är viktigt att en tillräckligt stor andel av de arbetslösa som ställer om mellan arbeten kan kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. Det är rimligt att den som har arbetat och har en förankring på arbetsmarknaden men som ännu inte har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt huvudregeln ska kunna få ersättning även efter en

kortare period i arbete. Den som är ny på arbetsmarknaden eller som har återkommit till den efter en tids bortavaro men som har förlorat sitt arbete utan att ha hunnit uppfylla huvudregelns krav på inkomster av förvärvsarbete bör ändå kunna ges ett stöd under omställning. Regeringen anser därför att den som inte uppfyller inkomstvillkoret enligt huvudregeln bör ges en alternativ möjlighet att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning vid omställning. En sådan bestämmelse bör, i likhet med vad som föreslås för inkomstvillkorets huvudregel, utgå från den sökandes inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden men till viss del ställa lägre krav på arbetsmarknadsförankring än huvudregeln.

Det vore inte rimligt att den med ett lägre mått av arbetsmarknadsförankring kan få samma försäkringsutfall som den som har en starkare förankring och har uppfyllt inkomstvillkorets huvudregel. Regeringen föreslår därför i avsnitt 7.4.2 och 8.2.1 begränsningar när det gäller ersättningsperiodens längd respektive ersättningens storlek för sökande som kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning enligt alternativregeln.

TCO tillstyrker utredningens förslag om en alternativregel under förutsättning att inkomstvillkorets huvudregel är generös. *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Malmö kommun* påpekar att många som skulle kvalificera sig för rätt till ersättning utan att uppfylla inkomstvillkorets huvudregel skulle riskera att få låg arbetslöshetsersättning och inte klara sin försörjning på egen hand. *LO* anser att en mer generös huvudregel är en bättre lösning än en alternativregel. Regeringen vill betona att syftet med en alternativ möjlighet att uppfylla ett inkomstvillkor är att vissa arbetssökande som inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel ska kunna få arbetslöshetsersättning. Att ersättningen i sådana fall kan bli låg bör ses i relation till dessa arbetssökandes tidigare låga inkomster och till att det bör finnas en skillnad mellan den som har en stark förankring på arbetsmarknaden och den vars förankring är svag.

En möjlighet att kvalificera sig med inkomster av förvärvsarbete under minst fyra sammanhängande månader

En sökande som är ny på arbetsmarknaden kan mycket väl ha tillräckliga inkomster av förvärvsarbete för att uppfylla huvudregelns krav på en viss inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra månader men inte ha hunnit arbeta så länge som krävs för att ha en tillräcklig sammanlagd inkomst av förvärvsarbete under ramtiden. Det kan t.ex. gälla en person som har fått sitt första jobb efter utbildning, är nyetablerad på den svenska arbetsmarknaden eller har haft en kortare anställning efter längre tids bortavaro från arbetsmarknaden. För att den som är ny på eller har återkommit till arbetsmarknaden ska kunna ha en möjlighet att få rätt till arbetslöshetsersättning bör det därför inte ställas krav på en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete under ramtiden. Däremot bör det ställas samma krav på antalet månader med inkomster av förvärvsarbete som föreslås gälla enligt huvudregeln, dvs. fyra månader.

Om den enda skillnaden mellan att uppfylla inkomstvillkoret enligt huvudregeln och att uppfylla inkomstvillkoret enligt en alternativ regel skulle vara att det för alternativregeln saknas krav på en viss minsta sammanlagd inkomst under ramtiden, skulle en sökande kunna få rätt till arbetslöshetsersättning efter fyra under ramtiden utspridda månader med

en viss inkomst av förvärvsarbete. Så sporadiskt arbete är enligt regeringen inte tillräckligt för att utgöra en arbetsmarknadsförankring i arbetslöshetsförsäkringens mening. Med hänsyn till syftet med alternativregeln anser regeringen att en sådan förankring behöver visas på ett annat sätt än för den som uppfyller kraven enligt huvudregeln. Regeringen föreslår därför att det för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt alternativregeln ska krävas att den sökande kan uppvisa en sammanhängande period med inkomster av förvärvsarbete för rätt till ersättning, dvs. att sökanden har haft en sådan minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkorets huvudregel under minst fyra sammanhängande månader inom ramtiden.

Sveriges a-kassor önskar ett förtydligande av om det ska vara möjligt att använda sig av överhoppningsbar tid för att uppfylla alternativregelns krav på inkomst av förvärvsarbete under fyra sammanhängande månader. Enligt regeringens uppfattning är det rimligt att överhoppningsbar tid, dvs. månader då den sökande till övervägande del har varit t.ex. sjuk eller föräldraledig och som därför inte ska räknas med i ramtiden, inte ska försvåra möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. Den föreslagna bestämmelsen ställer krav på inkomster under fyra sammanhängande månader inom ramtiden. Eftersom överhoppningsbar tid inte ingår i ramtiden följer det av bestämmelsen att kravet kan uppfyllas även om det mellan månaderna med inkomster finns överhoppningsbar tid.

Alternativregeln ska kunna användas två gånger

Alternativregeln är tänkt att underlätta för arbetslösa som har en påbörjad förankring på arbetsmarknaden att få arbetslöshetsersättning. Arbetslöshetsersättning bör dock inte kunna användas som ett återkommande eller permanent stöd för personer som inte fullt ut har lyckats etablera sig på arbetsmarknaden och återkommande blir arbetslösa efter kortvariga anställningar. Då skulle arbetslöshetsförsäkringens inte längre vara en omställningsförsäkring utan ett ekonomiskt fyllnadsstöd. Det bör därför finnas en begränsning för hur många gånger i rad som en sökande kan få rätt till arbetslöshetsersättning med stöd av inkomstvillkorets alternativregel. Möjligheten att kvalificera sig enligt alternativregeln bör dock inte begränsas alltför kraftigt, eftersom det kan ta tid att skapa en förankring på arbetsmarknaden med kontinuerliga inkomster av förvärvsarbete. Regeringen anser därför att det är rimligt att begränsa möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning enligt bestämmelsen till två gånger. Därefter bör det krävas att den sökande för att på nytt få rätt till ersättning har en tillräcklig förankring på arbetsmarknaden för att uppfylla inkomstvillkoret enligt huvudregeln. Efter att en sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt huvudregeln bör det vara möjligt att använda alternativregeln igen. Regeringen föreslår, i likhet med utredningen, att det ska införas en sådan begränsning vid tillämpningen av alternativregeln.

Utredningen uttrycker det som att alternativregeln får tillämpas högst två gånger efter varandra, utan att ett inkomstvillkor enligt huvudregeln däremellan har uppfyllts. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det inte är tillräckligt tydligt hur bestämmelsen är avsedd att tillämpas. Regeringen instämmer i att bestämmelsen bör förtydligas. Regeringen föreslår att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning med stöd av alternativregeln

två gånger efter varandra. Därefter måste sökanden uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln för att på nytt få rätt till ersättning.

6.1.4 Beräkning för den som har varit företagare

Regeringens förslag: I stället för inkomsten av förvärvsarbete från näringsverksamheten under de månader som en sökande har varit verksam som företagare inom ramtiden, ska någon av följande inkomster få beaktas för de månaderna när inkomstvillkoret prövas:

1. inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt, eller

2. den genomsnittliga årsinkomsten av förvärvsarbete från verksamheten under de två år som föregår beskattningsåret enligt det senaste beslutet om slutlig skatt.

Storleken på sökandens inkomst av förvärvsarbete per månad från verksamheten ska i så fall beräknas till en tolfedel av inkomsten av förvärvsarbete enligt det senaste beslutet om slutlig skatt eller en tolfedel av den genomsnittliga inkomsten av förvärvsarbete under de två föregående beskattningsåren.

Det alternativ som är mest förmånligt för den sökande ska tillämpas.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. Bland annat *Saco*, *Företagarna* och *DIK* tillstyrker förslaget. *Malmö kommun* ställer sig bakom förslaget. *Konstnärsnämnden* anser att Skatteverkets beslut om slutlig skatt inte ger en rättvisande bild av enskilda näringsidkares inkomster med hänsyn till de möjligheter som finns att utjämna inkomster mellan olika beskattningsår och anför att det vid beräkningen av inkomsterna ska bortses från näringsidkarens skattemässiga dispositioner. *Sveriges a-kassor*, *TCO*, *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *Konstnärsnämnden* lyfter risker med att Skatteverkets beslut om slutlig skatt meddelas med lång eftersläpning. *Sveriges a-kassor* anser också att det är oklart hur inkomstvillkoret ska fastställas för s.k. medhjälpande make. *#Uppropförenschildafirmor* anser att inkomstvillkoret är problematiskt för enskilda näringsidkare och att en lösning vore att räkna på den genomsnittliga månadsinkomsten under en treårsperiod. *TCO* och *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* avstyrker förslaget. De välkomnar i och för sig möjligheten att företagare får, men inte måste, använda inkomster från besked om slutlig skatt och att möjligheten att beakta inkomster i äldre slutskattebesked finns kvar. De anser dock att det krävs bättre reglering för att alla som har varit företagare eller har kombinerat anställning med företagande och som har haft faktiska inkomster eller förvärvsarbetat i stor utsträckning ska få ett försäkringsskydd.

Skälen för regeringens förslag

Det finns behov av anpassade regler för den som har varit företagare

För rätt till arbetslöshetsersättning krävs det att den sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor. Det är en förutsättning oavsett om den sökande har varit arbetstagare eller företagare. Genom arbetsgivardeklarationerna kommer de flesta sökande att kunna se vilka inkomster som har redovisats inom ramtiden vartefter de rapporteras in. Det gäller även företagare som är anställda i eget aktiebolag. För vissa förvärvsarbetande kommer det emellertid inte att finnas inkomstuppgifter i arbetsgivardeklarationer som kan användas vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning. Det gäller främst företagare med enskild firma eller handelsbolag och uppdragstagare som bedriver verksamhet självständigt och där det finns en skyldighet att betala egenavgifter utifrån verksamhetens resultat. Inkomster från sådant förvärvsarbete redovisas som regel i inkomstdeklarationer. Inkomstdeklarationer redovisas årligen, dessutom med en viss eftersläpning och med hänsyn till beskattningsår. För den vars inkomster av förvärvsarbete redovisas i årliga inkomstdeklarationer kommer det vanligen att saknas inkomstuppgifter inom ramtiden. Det behövs därför, liksom vid dagens beräkning av dagsförtjänst, särskilda bestämmelser för beräkningen av inkomster för den som har varit företagare.

Det ska finnas en möjlighet att beakta inkomster utanför ramtiden

Bestämmelserna om beräkning av dagsförtjänst för den som har varit företagare i nuvarande regelverk tar hänsyn till att företagare uppvisar andra inkomstmönster än anställda.

Till skillnad från arbetstagare kan företagare inte räkna med att ha samma inkomster som tidigare fram till arbetslösheten. För den som har varit företagare beror arbetslösheten ofta på att intäkterna har varit så låga att verksamheten i företaget inte har kunnat fortsätta. En sökande som har varit företagare och som vid arbetslösheten har samma inkomster som tidigare år kan till och med anses ha orsakat sin arbetslöshet. Om verksamheten tillfälligt eller varaktigt har lagts ner utan giltig anledning riskerar sökanden att stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning, se avsnitt 10.2.3. Det är därför snarare regel än undantag att den som har varit företagare, oavsett företagsform, har haft lägre inkomst än normalt under den tid som närmast har föregått arbetslösheten. Även den som har varit anställd i eget aktiebolag, och alltså har redovisat sina inkomster månatligen i arbetsgivardeklarationer, är därför i behov av en möjlighet att få inkomstvillkoret prövat med beaktande av inkomster som har förvärvats utanför ramtiden. Regeringen anser mot denna bakgrund att den som under ramtiden har bedrivit verksamhet som företagare bör ha möjlighet att räkna med inkomster av förvärvsarbete som ligger längre tillbaka i tiden än de tolv månader som ramtiden omfattar.

Enligt dagens regler för beräkning av dagsförtjänst för den som har varit företagare ska dagsförtjänsten grundas på inkomsterna under beskattningsåret i stället för inkomsterna under ramtiden. Det medför att sambandet mellan vad som kvalificerar för rätt till arbetslöshetsersättning, dvs. arbetet under ramtiden, och den ersättning som den sökande kan få är svagt. Regeringen anser att sambandet mellan det som ska ersättas och

arbetslöshetsersättningen bör stärkas. Möjligheten att beakta inkomster utanför ramtiden bör därför endast finnas om det är mer förmånligt för den som har varit företagare att beakta inkomster från näringsverksamheten utanför ramtiden än under den.

En möjlighet att, om det är mer förmånligt, beakta inkomster av förvärvsarbete utanför ramtiden bör gälla alla sökande som under ramtiden har varit verksamma som företagare enligt företagardefinitionen i arbetslöshetsförsäkringen. Det bör inte ha någon betydelse om verksamheten har bedrivits på hel- eller deltid. Möjligheten bör även omfatta sökande som under ramtiden har arbetat både som företagare och som anställda.

Sveriges a-kassor anser att det är oklart hur inkomstvillkoret ska fastställas för en s.k. medhjälpande make. Regeringen konstaterar att som medhjälpande make i en enskild näringsverksamhet anses i skattelagstiftningen en make som deltar i verksamheten men som, med hänsyn till utbildning, arbetsuppgifter och övriga omständigheter, inte har en ledande ställning i den. Enligt regeringens förslag i avsnitt 5.4.2 ska företagardefinitionen i den nya lagen i princip vara densamma som i dag. Det innebär att en medhjälpande make, i likhet med vad som är fallet i dagens försäkring, inte kommer att ha varit företagare och därmed inte heller kommer att ha möjlighet att beakta inkomster från näringsverksamheten utanför ramtiden.

Inkomster i beslutet om slutlig skatt ska kunna användas

I dagens regelverk grundas företagares dagsförtjänst på den inkomst från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt, baserat på den årliga inkomstdeklarationen. Uppgiften om slutlig skatt lämnas normalt från Skatteverket till arbetslöshetskassan med stöd av en fullmakt från sökanden. Även i det nya regelverket bör de inkomster utanför ramtiden som får beaktas hämtas från Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Det medför dock, som vissa remissinstanser har påpekat, att inkomstuppgifterna blir tillgängliga med en viss eftersläpning.

Sveriges a-kassor anger att det finns en risk för att vissa som har varit företagare kan komma att behöva vänta på sin arbetslöshetsersättning under mycket lång tid. *TCO och Konstnärliga och Litterära Yrkesutövarnes Samarbetsnämnd* anför att eftersläpningen gör att skattebesked kan ge missvisande resultat och leda till att personer som har haft betydande inkomster i flera år ändå går miste om arbetslöshetsersättning. De anser att en lösning skulle kunna vara att införa en möjlighet att få ersättningen beräknad på nytt när det slutliga skattebesked som hänför sig till ramtiden meddelas och önskar att frågan utreds. Även *Konstnärsnämnden* anser att eftersläpningen kan bli ett problem och att en möjlighet till interimistiskt beräknad inkomst bör införas.

Som framgår i avsnitt 6.1.5 anser regeringen att det främst bör vara sådana inkomster som har inneburit en skyldighet att betala in socialavgifter, dvs. sådana avgifter som på en övergripande nivå ska finansiera arbetslöshetsförsäkringen, som ska användas för att pröva rätten till arbetslöshetsersättning. De företagare som beskattas i efterhand, bl.a. enskilda näringsidkare, kan genom bokföringsåtgärder själva påverka vilken del av inkomsterna som till slut beskattas. Det är därför i praktiken

oftast omöjligt att av uppgifterna i den årliga inkomstdeklarationen avgöra vilka inkomster som kan användas för att uppfylla inkomstvillkoret. För dessa företagare kan inkomsterna inte redovisas löpande. Skatteverket arbetar dock ständigt med att effektivisera deklarationsprocessen, vilket kan förväntas förkorta tiden som en företagare måste vänta på beslutet om slutlig skatt.

Arbetslöshetskassorna skulle vanligen få det besvärligt att fastställa skattepliktigt resultat självständigt utan att Skatteverket först har tagit ställning till den sökandes deklaration. Av denna anledning torde det också bli svårt för arbetslöshetskassorna att använda sig av den möjlighet att fatta interimistiska beslut som föreslås i avsnitt 14.4, eftersom sådana beslut bara kan fattas om det är sannolikt att den sökande har rätt till ersättning. Om förutsättningarna skulle visa sig ha ändrats vid den slutliga prövningen skulle det dessutom kunna få stora följdverkningar och leda till omfattande administration för arbetslöshetskassorna. Det är därför inte heller önskvärt att utreda en särskild möjlighet till interimistiskt beräknad inkomst.

Det kan också framhållas att behovet av att få tillgodoräkna sig inkomster av förvärvsarbete i t.ex. preliminära inkomstdeklarationer främst borde uppstå för den som har haft en nyligen startad verksamhet. Regeringen föreslår i avsnitt 6.2.6 att tid då den sökande har varit företagare får räknas som överhoppningsbar tid om näringsverksamheten har upphört inom 60 månader från starten. Det förslaget bedöms minska behovet av preliminärt beräknade inkomster för den som har varit företagare men inte har bedrivit verksamhet under så lång tid att något beslut om slutlig skatt har hunnit fattas.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att de inkomster av förvärvsarbete utanför ramtiden som får beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret ska ha redovisats i beslut om slutlig skatt från Skatteverket. Det bör gälla även för den som har redovisade inkomster av förvärvsarbete i månatliga arbetsgivardeklarationer men där inkomster av förvärvsarbete utanför ramtiden får beaktas. Det hindrar inte att resultatet jämförs med redovisade inkomster från samma verksamhet inom ramtiden för att avgöra vilken inkomst som är mest förmånlig.

En fortsatt möjlighet att beakta inkomster från flera år tillbaka

När inkomster utanför ramtiden får beaktas bör utgångspunkten vara inkomsterna i det senaste beslutet om slutlig skatt. Regeringen anser dock att det även i fortsättningen bör vara möjligt att jämföra utfallet mellan det senaste beslutet om slutlig skatt och de två beslut som har föregått det senaste. Om den genomsnittliga årsinkomsten av förvärvsarbete för de två åren är högre än inkomsten i det senaste beslutet om slutlig skatt, föreslås därför att arbetslöshetsersättningen ska få prövas och beräknas utifrån den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som har föregått det senaste beskattningsåret.

TCO och Konstnärliga och Litterära Yrkesutövaras Samarbetsnämnd välkomnar i och för sig att den som har varit företagare får, men inte måste, använda inkomster från besked om slutlig skatt och att möjligheten att beakta inkomster i äldre slutskattebesked finns kvar. De anser dock att det krävs bättre reglering för att alla som har varit företagare eller har kombinerat anställning med företagande och som har haft faktiska

inkomster eller förvärvsarbete i stor utsträckning ska få ett försäkrings-skydd. *Konstnärsnämnden* anser att Skatteverkets beslut om slutlig skatt inte ger en rättvisande bild av enskilda näringsidkares inkomster med hänsyn till de möjligheter som finns att utjämna inkomster mellan olika beskattningsår och anför att det vid beräkningen av inkomsterna ska bortses från näringsidkarens skattemässiga dispositioner.

Regeringen anser att arbetslöshetsförsäkringen ska ersätta ett inkomstbortfall och att de inkomster som har förlorats och ska ersättas i huvudsak ska vara sådana som har inneburit en skyldighet att betala socialavgifter. Det gör att lösningar som går ut på att arbetslöshetsersättning ska lämnas baserad på arbetad tid eller på en annan inkomst än den som har legat till grund för beskattningen bör undvikas.

#Upppropförenskildafirmor anser att inkomstvillkoret är problematiskt för de som har varit enskilda näringsidkare och att en lösning vore att räkna på den genomsnittliga månadsinkomsten under en treårsperiod. Regeringen konstaterar att förslaget innebär att sökande som har varit företagare får jämföra inkomster från fler än tre år och använda de inkomster som är mest förmånliga. I detta avseende kommer reglerna för den som har varit företagare att vara avsevärt mer generösa än för den som har varit arbetstagare.

Hur inkomsterna ska räknas om till månadsinkomst

För att inkomsterna utanför ramtiden, dvs. antingen inkomsten från det senaste årets beslut om slutlig skatt eller den genomsnittliga årsinkomsten under de två år som har föregått det senaste beslutet om slutlig skatt, ska kunna användas när inkomstvillkoret prövas behöver de flyttas över till de månader under ramtiden då näringsverksamheten har utförts och betraktas som om de betalades ut då. Inkomsterna behöver därmed räknas om till en inkomst av förvärvsarbete per månad.

Eftersom det i beslutet om slutlig skatt inte framgår när under året som sökanden har haft inkomsten bör beräkningen av inkomsten av förvärvsarbete per månad göras genom att den inkomst från näringsverksamheten som framgår av beslutet om slutlig skatt delas med tolv. Den framräknade månadsinkomsten bör sedan beaktas under var och en av de månader inom ramtiden som den sökande har varit verksam som företagare. Uppgiften om när den sökande har varit verksam som företagare under ramtiden kommer även i fortsättningen att lämnas av den sökande själv. Det kommer därmed på samma sätt som i dag att vara upp till arbetslöshetskassorna att bedöma om uppgifterna är korrekta.

När inkomster av förvärvsarbete i beslut om slutlig skatt beaktas bör de gälla i stället för de inkomster av förvärvsarbete från samma näringsverksamhet som eventuellt kan redovisas inom ramtiden. Om den sökande har haft både inkomster från verksamheten och andra inkomster bör endast inkomsterna från näringsverksamheten bytas ut, medan övriga inkomster beaktas i vanlig ordning. Den inkomst av förvärvsarbete som används vid prövningen av inkomstvillkoret kommer också att användas när ersättningsperiodens längd och den ersättningsgrundande inkomsten fastställs.

6.1.5 Inkomster av förvärsarbete

Regeringens förslag: Med inkomster av förvärsarbete ska avses sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och sådana avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om att även andra ersättningar och inkomster ska anses som inkomster av förvärsarbete.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en något annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Skatteverket* konstaterar att uttrycket inkomst av förvärsarbete inte förekommer i skattelagstiftningen och därmed inte heller används i arbetsgivardeklarationen eller i beslutet om slutlig skatt. Myndigheten anser därför att det behöver klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet. *Konstnärsnämnden* anser att det bör anges i lagen att om en tjänsteinkomst medför avdrag för kostnader i inkomstdeklarationen ska inkomstunderlaget räknas på den bruttoutbetalning som det betalas arbetsgivaravgifter för och inte på Skatteverkets beslut om slutlig skatt. Nämnden anser vidare att inkomster under 1 000 kronor bör ingå i underlaget, trots att det inte betalas arbetsgivaravgifter för dem. Därutöver anser *Konstnärsnämnden* att även utlandsinkomster som en enskild näringsidkare betalar egenavgifter för i Sverige ska ingå i inkomstunderlaget. *Sveriges a-kassor* anser att det är tydligt vilka inkomster som får beaktas och konstaterar att de föreslagna reglerna torde medföra att vissa grupper som i nuläget står utanför försäkringen kommer att inkluderas. Organisationen önskar dock att det tydliggörs vilka krav på kontroll av arbetsgivardeklarationerna som ska ställas på den enskilde om en arbetsgivare underlåter att betala in arbetsgivaravgifter.

Skälen för regeringens förslag

Det finns behov av en inkomstdefinition i arbetslöshetsförsäkringen

Rätten till arbetslöshetsersättning förutsätter enligt regeringens förslag att den sökande har haft tillräckliga inkomster av förvärsarbete för att uppfylla ett inkomstvillkor. För att det ska bli tydligt och förutsebart vilka inkomster som ska ligga till grund för rätten till ersättning anser regeringen att det behövs en inkomstdefinition i arbetslöshetsförsäkringen.

Enligt regeringens bedömning kan en arbetslöshetsförsäkring som grundar sig på inkomster i stället för arbetad tid förenkla och effektivisera handläggningen och ge bättre möjligheter till kontroll. En förutsättning för detta är att arbetslöshetskassorna vid prövningen av inkomstvillkoret i stor utsträckning kan använda sig av de uppgifter om utbetalad ersättning som arbetsgivare har lämnat till Skatteverket i t.ex. arbetsgivardeklarationer. En utgångspunkt för definitionen av inkomster av förvärsarbete bör

därför vara att uppgifter om sådana inkomster i flertalet fall ska ha redovisats i arbetsgivardeklarationerna.

För vissa sökande, t.ex. företagare med enskild näringsverksamhet eller delägare i handelsbolag, redovisas inkomster i en årlig inkomstdeklaration i stället för i månatliga arbetsgivardeklarationer. Dessa sökande ska vid prövningen av inkomstvillkoret kunna beakta inkomster av förvärvsarbete från beslut om slutlig skatt. En inkomstdefinition behöver därför även omfatta inkomster som framgår av sådana beslut.

Socialavgiftspliktiga ersättningar som grund för en inkomstdefinition

Bland de ersättningar som en utbetalare ska redovisa i arbetsgivardeklarationerna ingår ersättning, t.ex. lön, som denne är skyldig att betala in arbetsgivaravgifter för. En fysisk person som bedriver enskild näringsverksamhet eller som är delägare i handelsbolag är i stället skyldig att betala in egenavgifter.

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter utgör de socialavgifter som finansierar systemen för social trygghet i Sverige. Både arbetsgivaravgifter och egenavgifter består i sin tur av olika delavgifter, däribland arbetsmarknadsavgiften. Det är arbetsmarknadsavgiften som enligt 9 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska finansiera arbetslöshetsförsäkringen. Även om arbetslöshetsförsäkringen inte är konstruerad så att den sökande finansierar sin sociala trygghet på individnivå anser regeringen att det bör finnas ett principiellt samband mellan finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen och rätten till arbetslöshetsersättning. Om sådan ersättning för arbete som innebär att socialavgifter, och därigenom arbetsmarknadsavgifter, ska betalas in skulle ligga till grund för rätten till arbetslöshetsersättning skulle detta samband bli tydligt. Det skulle i sin tur kunna medföra en ökad legitimitet för både arbetslöshetsförsäkringen och skattesystemet.

I förordning (EG) nr 883/2004 finns det särskilda bestämmelser om social trygghet, däribland arbetslöshetsförmåner, för den som rör sig inom EU. I förordningen finns bl.a. bestämmelser om vilket lands lagstiftning som en person ska omfattas av. En person kan endast omfattas av en medlemsstats lagstiftning i taget. Ersättning för arbete till en person som omfattas av svensk lagstiftning enligt den förordningen innebär också en skyldighet att betala in socialavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980). För sökande som t.ex. arbetar både i Sverige och i en annan medlemsstat skulle en koppling mellan inkomstdefinitionen i arbetslöshetsförsäkringen och skyldigheten att betala socialavgifter kunna ge möjlighet och incitament att kontrollera att socialavgifter betalas in i rätt medlemsstat. För enskilda som omfattas av en annan medlemsstats lagstiftning om social trygghet skulle det också bli tydligare vad som gäller och varför. Enligt regeringens bedömning är det därför lämpligt att knyta inkomstdefinitionen i arbetslöshetsförsäkringen till skyldigheten att betala socialavgifter enligt socialavgiftslagen.

Skyldighet att betala arbetsgivaravgifter

Arbetsgivaravgifter ska enligt 2 kap. 4 § socialavgiftslagen, med vissa undantag, betalas på avgiftspliktig ersättning för arbete i Sverige. Arbetsgivaravgifter ska också betalas på avgiftspliktig ersättning för

arbete i utlandet till en person som när arbetet utförs omfattas av svensk socialförsäkring enligt unionsrätten inom EU eller EES eller enligt avtal med andra stater, t.ex. till en person som omfattas av svensk lagstiftning enligt förordning (EG) nr 883/2004. Skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter gäller med andra ord för lön eller annan liknande ersättning som lämnas för arbete. Det innebär att även ersättningar för arbete till personer som bedriver näringsverksamhet och som tar ut sin ersättning från företaget i form av lön, t.ex. personer som är verksamma i egna aktieföretag, omfattas av skyldigheten. Även ersättning till andra förvärvsarbetande, t.ex. uppdragstagare, kan vara avgiftspliktig.

Konstnärsnämnden anser att inkomster under 1 000 kronor bör ingå i inkomstunderlaget vid prövningen av inkomstvillkoret, trots att det inte betalas arbetsgivaravgifter för dem. Nämnden anser också att det bör anges att om en tjänsteinkomst medför avdrag för kostnader i inkomstdeklarationen ska inkomstunderlaget räknas på den bruttoutbetalning som det betalas arbetsgivaravgifter för och inte på Skatteverkets beslut om slutlig skatt.

Regeringen anser att regleringen av vilka inkomster som ska ligga till grund för rätt till arbetslöshetsersättning bör vara tydlig och ge förutsättningar för en ökad automatisering i handläggningen. Avgiftspliktiga ersättningar kan utläsas ur arbetsgivardeklarationerna och även om de redovisade uppgifterna inte utgör någon garanti för att ersättning verkligen har betalats ut bedöms de utgöra ett tillräckligt tillförlitligt underlag för arbetslöshetskassans beslut. Vilka avgiftspliktiga ersättningar som arbetsgivaravgifter ska betalas för är dessutom tydligt reglerat. Definitionen av inkomster av förvärvsarbete föreslås därför omfatta de avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för enligt socialavgiftslagen och såväl förtydliganden av som avsteg från denna princip bör göras restriktivt.

Sveriges a-kassor önskar att det tydliggörs vilka krav som ska ställas på den enskilde för att kontrollera att arbetsgivaren har betalat in arbetsgivaravgifter. Regeringen bedömer att uppgifterna i arbetsgivardeklarationerna i de allra flesta fall kommer att kunna ligga till grund för arbetslöshetskassans prövning av inkomstvillkoret. 2022 års skatteförfarandeutredning, som har gjort en översyn av systemet med individuppgifter i arbetsgivardeklarationen, har gjort bedömningen att uppgifterna generellt sett har hög kvalitet. Den som är skyldig att lämna uppgifter om en viss betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration är också, enligt 34 kap. 3 a § skatteförfarandelagen (2011:1244), skyldig att informera den som uppgifterna avser om de uppgifter om denne som lämnas i arbetsgivardeklarationen. Betalningsmottagaren har också direktåtkomst till uppgifter om sig själv enligt 16 § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och kan därmed löpande kontrollera vilka uppgifter som en arbetsgivare har lämnat om honom eller henne. Dessutom ska uppgifter som utgör underlag för arbetslöshetskassans beslut och som inte har tillförts av den sökande själv kommuniceras med sökanden. Det ligger på den som ansöker om arbetslöshetsersättning att visa att förutsättningarna för rätt till ersättning är uppfyllda. Den sökande har således både intresse av och möjlighet att kontrollera att uppgifterna i arbetsgivardeklarationen är riktiga. Om en arbetsgivare inte har redovisat samtliga ersättningar som arbetsgivaren har

haft en skyldighet att betala arbetsgivaravgifter för finns det inte något som hindrar att den sökande på annat sätt styrker inkomsten. För att en inkomst ska kunna beaktas är det enligt förslaget tillräckligt att arbetsgivaren är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för den. Det krävs inte att arbetsgivaren faktiskt har betalat avgifterna. I sammanhanget är det värt att poängtera att arbetsgivare enligt andra regelverk har en skyldighet att betala arbetsgivaravgifter med risk för skatterättsliga påföljder och andra sanktioner om så inte sker.

Skyldighet att betala egenavgifter

Egenavgifter ska enligt 3 kap. 2 § socialavgiftslagen, med vissa undantag, betalas på avgiftspliktig inkomst av arbete i Sverige och arbete i utlandet om den avgiftsskyldige när arbetet utförs omfattas av svensk socialförsäkring enligt unionsrätten inom EU eller EES eller enligt avtal med andra stater, t.ex. omfattas av svensk lagstiftning enligt förordning (EG) nr 883/2004. Avgiftspliktig inkomst är bl.a. överskott av näringsverksamhet om den som har inkomsten har arbetat i verksamheten i inte oväsentlig omfattning. I praktiken är det alltså främst den som ska redovisa sina inkomster i en årlig inkomstdeklaration i stället för i månatliga arbetsgivardeklarationer, dvs. enskilda näringsidkare eller delägare i handelsbolag, som ska betala in egenavgifter.

Hur stora inkomster som det ska betalas egenavgifter för framgår av beslutet om slutlig skatt. Regeringen bedömer att den skyldighet att betala in egenavgifter som framgår av beslutet, i likhet med skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter enligt arbetsgivardeklarationerna, är tillräcklig för att de avgiftspliktiga inkomsterna ska kunna användas vid prövningen av inkomstvillkoret. Ett beslut om slutlig skatt omfattar sådana beskattningsbara inkomster som har redovisats relativt lång tid innan ansökan om arbetslöshetsersättning prövas. Om Skatteverket har haft anledning att ifrågasätta uppgifterna och med anledning av det vidta någon åtgärd bör det i många fall ha retts ut vid tidpunkten för ansökan om arbetslöshetsersättning. Beslut om slutlig skatt, liksom beslut om arbetsgivaravgifter, kan komma att utredas i efterhand. Om det i ett sådant fall finns anledning att anta att en ekonomisk förmån har beslutats eller betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp har Skatteverket en skyldighet att underrätta arbetslöshetskassorna enligt lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att inkomstdefinitionen ska omfatta sådana inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för. Inkomstdefinitionen föreslås därmed omfatta sådana utlandsinkomster som *Konstnärsnämnden* särskilt nämner.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att de inkomster av förvärvsarbete som ska kunna räknas med när inkomstvillkoret prövas ska vara sådana inkomster som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen.

Som *Skatteverket* påpekar är inkomster av förvärvsarbete inte något befintligt uttryck i skatterätten. Det används inte heller i den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring. Regeringen anser därför att det i förhållande till utredningens förslag bör tydliggöras att den föreslagna

bestämmelsen innehåller en definition av inkomster av förvärvsarbete. Det föreslås att det i bestämmelsen anges att med inkomster av förvärvsarbete avses sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och sådana avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen.

En möjlighet för regeringen att föreskriva om att även andra inkomster ska anses som inkomst av förvärvsarbete

Enligt nuvarande ordning får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att vissa arbeten utförda utomlands ska jämföras med arbete i Sverige. En uppräkningslista av sådana arbeten finns i myndighetsföreskrifter.

Enligt föreskrifterna får vissa arbeten som utförs i land utanför EU eller EES-området eller i Schweiz tillgodoräknas i arbetsvillkoret. Det gäller arbete hos en arbetsgivare med säte i Sverige om lön betalas ut från Sverige, tjänstgöring vid svenska Försvarmaktens utlandsstyrka, biståndsarbete som Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) eller någon annan svensk statlig myndighet står lönekostnaderna för samt arbete hos Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet eller organ som är knutna dit. Det rör sig alltså om särskilda förvärvsarbeten som vanligen har en anknytning till staten, t.ex. arbete på en svensk ambassad eller beskickning i tredje land, där den sökande trots att arbetet inte utförs i Sverige kan tillgodoräkna den arbetade tiden vid prövning av arbetsvillkoret.

Regeringen anser att det finns behov av en möjlighet motsvarande den som i dag finns för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att vissa arbeten utförda utomlands ska jämföras med arbete i Sverige. En sådan möjlighet är viktig för att inte försämra förutsättningarna att rekrytera till yrken inom centrala samhällsintressen. Möjligheten att meddela föreskrifter bör dock anpassas till den föreslagna inkomstdefinitionen.

De arbeten som enligt nuvarande föreskrifter får tillgodoräknas i ett arbetsvillkor trots att de har utförts utomlands kan vara helt eller delvis skattebefriade. I dessa fall kommer de inkomster som har förvärvats genom arbetet inte att kunna tillgodoräknas vid prövningen av det föreslagna inkomstvillkoret. Det finns även arbete som utförs i Sverige men där inkomsterna inte är socialavgiftspliktiga. Som exempel kan nämnas arbete för internationella organisationer som är verksamma i Sverige och som omfattas av lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Det finns även andra inkomster från arbete som inte är socialavgiftspliktiga men som i dag är tillgodoräkningsbara som t.ex. den statliga ersättning som lämnas för arbete i etableringsjobb. Ett annat exempel på inkomster som kan falla utanför inkomstdefinitionen är avgångsvederlag eller ekonomiska skadestånd. Normalt omfattas sådana inkomster av definitionen men i vissa fall kommer arbetsgivaren och arbetstagaren överens om att det som skulle ha utbetalats som ett avgångsvederlag ska hanteras på ett annat sätt, t.ex. genom att motsvarande belopp placeras i en pensionsförsäkring. I nuvarande praxis, se t.ex. RÅ 2009 ref. 30, har sådana avsättningar betraktats som

avgångsvederlag och därmed tillgodoräknats i arbetsvillkoret. Även för den här typen av situationer kan det finnas behov i den nya lagen av en möjlighet att meddela föreskrifter om att inkomsterna ska kunna beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret.

Med definitionen av inkomster av förvärvsarbete riktas fokus på sambandet mellan rätten till arbetslöshetsersättning och inbetalda socialavgifter till de svenska trygghetssystemen. Avgörande för om inkomsten kan beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret är inte var arbetet har utförts utan om arbetet har inneburit att det har funnits en skyldighet att betala arbetsgivaravgifter eller egenavgifter i Sverige. Mot den bakgrunden bör en möjlighet att meddela föreskrifter inte begränsas till föreskrifter om inkomster från arbeten utförda utomlands utan omfatta alla andra arbetsinkomster än de som följer av den föreslagna inkomstdefinitionen.

Om det bedöms finnas ett behov av att föreskriva om att andra inkomster, t.ex. annan lön eller inkomst från verksamhet än den som omfattas av inkomstdefinitionen, ska beaktas bör konsekvensen av sådana föreskrifter vara att inkomsterna ska räknas med på samma sätt som inkomster av förvärvsarbete, dvs. anses som inkomster av förvärvsarbete. Inkomsterna bör således kunna användas för att visa på en förankring på arbetsmarknaden, t.ex. för att uppfylla kravet i inkomstvillkoret på en viss månadsinkomst av förvärvsarbete.

Regeringen föreslår därför att det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om att även andra inkomster än de som omfattas av inkomstdefinitionen ska anses som inkomster av förvärvsarbete. Upplysningsbestämmelsen bör lämpligen placeras i anslutning till den föreslagna inkomstdefinitionen.

6.1.6 Till vilken månad som inkomster av förvärvsarbete ska hänföras

Regeringens förslag: Inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad då de betalas ut.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om undantag för utbetalningar som avser mer än en månad.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte någon uttrycklig bestämmelse om till vilken månad inkomster ska hänföras. Utredningen föreslår en annan placering och formulering av upplysningsbestämmelsen.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* framhåller att periodiseringsfrågor måste lösas på ett bra sätt om det föreslagna inkomstvillkoret ska fungera tillfredsställande. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *LO* påpekar att det inte finns något förslag på hur man ska hantera månader då sökande har utfört arbete men på grund av t.ex. övergång från månadslön till lön i efterskott inte har haft någon

inkomst. Några remissinstanser har synpunkter på att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur inkomster som avser mer än en månad ska räknas om vid prövningen av inkomstvillkoret. *Konstnärsnämnden, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *Fackförbundet Scen & Film* anser att förslaget är välkommet för kulturarbetare som ofta har oregelbundna inkomster och lyfter särskilt att det i de kommande föreskrifterna behövs särskilda skyddsregler för yrken som kräver repetitioner och andra förberedelser så att den tiden räknas om till inkomst. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det bör regleras på förordningsnivå, i stället för på föreskriftsnivå, hur inkomster från förvärvsarbete som avser mer än en månads arbete ska räknas om.

Skälen för regeringens förslag

Inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till utbetalningsmånaden

Genom den föreslagna inkomstdefinitionen kommer de inkomstuppgifter som arbetslöshetskassan behöver för att pröva inkomstvillkoret i de flesta fall att framgå av arbetsgivardeklarationer. En förutsättning för att kunna förenkla och effektivisera administrationen är att arbetslöshetskassorna kan använda sig av uppgifterna på ett enkelt sätt. En uppgift om utbetald ersättning för arbete redovisas i arbetsgivardeklarationen enligt den s.k. kontantprincipen, dvs. när ersättningen betalas ut. Det är därför ändamålsenligt att de inkomster av förvärvsarbete som ska användas vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning också utgår från denna princip. Regeringen föreslår därför att inkomster av förvärvsarbete som huvudregel ska hänföras till den månad då de betalas ut. Regeringen anser att detta bör förtydligas i lagen. På så sätt förtydligas även hur inkomster av förvärvsarbete som får räknas med men som av en eller annan anledning inte redovisas i arbetsgivardeklarationerna ska hanteras.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering framhåller att periodiseringsfrågor måste lösas på ett bra sätt om det föreslagna inkomstvillkoret ska fungera tillfredsställande. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *LO* påpekar att det inte finns något förslag på hur man ska hantera månader då sökande har utfört arbete men på grund av t.ex. övergång från månadslön till lön i efterskott inte har haft någon inkomst.

Regeringen anser att det i den nya lagen bör läggas mindre vikt vid exakt när arbete har utförts och att fokus i stället bör ligga på den övergripande arbetsmarknadsförankringen. Att tiden med arbete och tiden med inkomster från det ifrågavarande arbetet inte alltid kommer att sammanfalla är därför generellt inte ett problem. Den föreslagna utformningen av inkomstvillkoret syftar till att mäta inkomstbortfallet över tid och ger utrymme för relativt stor flexibilitet i fråga om när under ramtiden som den sökande ska ha haft inkomster. Möjligheten att använda uppgifterna i arbetsgivardeklarationen är en nödvändig förutsättning för att uppnå de eftersträlvade förenklingarna i handläggningen och undantag från kontantprincipen bör göras restriktivt.

En möjlighet att meddela föreskrifter om undantag för utbetalningar som avser mer än en månad

I vissa fall kan det vara motiverat att göra avsteg från kontantprincipen. Ersättning betalas ibland ut som en klumpsumma för en längre tids arbete, vilket kan ge en missvisande bild av den sökandes arbetsmarknadsförankring. Vissa sökande som får lön i förskott eller efterskott för ett uppdrag som omfattar flera månader kan ha svårt att redovisa inkomster av förvärvsarbete under så många månader som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Även om den sökande uppfyller ett inkomstvillkor kan utbetalningsfrekvensen få konsekvenser för ersättningsperiodens längd, som enligt avsnitt 7.4.1 föreslås beräknas utifrån antalet månader med en viss månadsinkomst av förvärvsarbete. Regeringen anser att det i sådana fall kan finnas behov av en möjlighet att hänföra inkomster av förvärvsarbete till en annan månad än utbetalningsmånaden.

Enligt utredningens förslag ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kunna meddela föreskrifter om hur inkomster som avser mer än en månad ska räknas om vid prövning av inkomstvillkoret. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att dessa frågor bör regleras genom förordning och inte på föreskriftsnivå.

Innebörden av utredningens förslag är att det ska kunna meddelas undantag från kontantprincipen för utbetalningar som avser mer än en månad. Regeringen konstaterar att sådana undantagsbestämmelser kan kräva detaljerade föreskrifter och instämmer i utredningens bedömning att de lämpligen bör meddelas genom förordning eller myndighetsföreskrifter. Eftersom regeringen föreslår att kontantprincipen ska komma till uttryck i lagtexten är det lämpligt att det också tydliggörs när det är fråga om undantag från densamma. Regeringen föreslår därför att det ska införas en upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om undantag från bestämmelsen att inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad då de betalas ut.

Konstnärsnämnden, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd och Fackförbundet Scen & Film lyfter särskilt behovet av att det i föreskrifterna ska finnas skyddsregler för yrken som kräver repetitioner och andra förberedelser. Av regeringens bedömning att omställningsprincipen bör stärkas följer att arbetslöshetsförsäkringen inte bör vara en yrkes- eller branschförsäkring. Synpunkter på hur föreskrifter med stöd av upplysningsbestämmelsen ska utformas får dock hanteras i arbetet med sådana föreskrifter.

6.1.7 Ersättningar som ska jämföras med inkomster av förvärvsarbete

Regeringens förslag: När den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete under ramtiden beräknas ska följande få jämföras med inkomster av förvärvsarbete:

1. graviditetspenning, föräldrapenningsförmåner, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärrpenning och närstående penning enligt socialförsäkringsbalken, och

2. ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön enligt lagen om sjuklön.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om att även andra ersättningar ska få jämföras med inkomster av förvärvsarbete.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår en annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* ser positivt på förslaget. *LO* anser att det i stället för den tillfälliga ersättningen bör vara den lön som den enskilde skulle ha haft om det inte vore för frånvaron, som ska ligga till grund för arbetslöshetsersättningen.

Skälen för regeringens förslag

Vissa ersättningar kan i dag tillgodoräknas vid beräkningen av normalarbetstid och dagsförtjänst

I dagens regelverk kan tid då den sökande har fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken under vissa förutsättningar tillgodoräknas i ett arbetsvillkor. Vid beräkningen av normalarbetstid, dvs. den sökandes genomsnittliga arbetstid under ramtiden, får tid med vissa ersättningar som har lämnats vid sidan av förvärvsarbete beaktas. Det gäller tid med graviditetspenning, föräldrapenningsförmån, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärrpenning och närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken samt tid som har ersatts med sjuklön eller ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön. Tiden med ersättningar ska endast beaktas för månader som innehåller förvärvsarbete i sådan omfattning att de skulle kunna tillgodoräknas i ett arbetsvillkor. Om tid med ersättningar beaktas vid beräkningen av normalarbetstiden får ersättningsbeloppen också räknas med vid beräkningen av den sökandes dagsförtjänst, dvs. den genomsnittliga förvärvsinkomsten under ramtiden. Tid med ersättningar får dock inte beaktas vid prövningen av arbetsvillkoret.

Ersättningarna ska i stället jämföras med inkomster av förvärvsarbete

De ersättningar som enligt den nuvarande lagen beaktas vid beräkningen av normalarbetstid och dagsförtjänst är inte socialavgiftspliktiga och omfattas därför inte av den föreslagna definitionen av inkomster av förvärvsarbete. Ersättningarna är dock i huvudsak socialförsäkringsförmåner som lämnas i situationer då den sökande ofrivilligt har varit förhindrad att arbeta. De har även det gemensamt att de kan lämnas på deltid eller för relativt korta perioder av frånvaro från arbetet. Regeringen anser att det är rimligt att den sökandes försäkringsskydd i dessa situationer inte försämrats på ett oproportionerligt sätt. Denna princip, att situationer där ersättningar träder in i stället för inkomster av förvärvsarbete skyddas, framkommer även i andra delar av arbetslöshetsförsäkringen, t.ex. i förslaget om överhoppningsbar tid. De ersättningar som har lämnats vid frånvaro från arbete och som i dag kan räknas med

vid beräkningen av normalarbetstid och dagsförtjänst bör därför kunna beaktas även i den nya försäkringen. Eftersom regeringen anser att samma ersättningar som kan ligga till grund för beräkningen av ersättningens storlek också bör kunna användas vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning bör ersättningarna dock, till skillnad från i dag, kunna beaktas även för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning. Det betyder att ersättningarna bör kunna räknas med vid prövningen av inkomstvillkoret och, i förlängningen, vid beräkningen av den ersättningsgrundande inkomsten. Regeringen anser att det är viktigt att den som arbetar i den utsträckning som är möjlig, men som är frånvarande från arbetet och får en socialförsäkringsförmån med anledning av den uppkomna situationen, inte ska hamna i ett sämre läge än den som är frånvarande i sådan omfattning att månaden ska räknas som överhoppningsbar tid enligt förslaget i avsnitt 6.2.5. Några socialförsäkringsförmåner som kan lämnas vid sidan av inkomster från arbete, t.ex. tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn, är dessutom sådana förmåner där kvinnor är överrepresenterade som mottagare. Om sådana ersättningar kan beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret ökar sannolikt andelen arbetslösa kvinnor som kan kvalificera sig för arbetslöshetsersättning.

LO anser att det i stället för den tillfälliga ersättningen bör vara den lön som den enskilde skulle ha haft om det inte vore för frånvaron, som ska ligga till grund för arbetslöshetsersättningen. Enligt regeringens uppfattning finns det dock en principiell skillnad mellan inkomster av förvärvsarbete och ersättningar som lämnas vid frånvaro från arbete. Inkomster av förvärvsarbete har på ett övergripande plan en koppling till finansieringen av försäkringen. Det är därför i huvudsak sådana inkomster som ska ligga till grund för rätten till arbetslöshetsersättning. I den utsträckning andra ersättningar, t.ex. socialförsäkringsförmåner, bör kunna beaktas är det rimligt att det som räknas med är den ersättning som faktiskt har lämnats och inte den lön som annars skulle ha betalats ut.

Regeringen anser därför att graviditetsspenning, föräldrapenningsförmåner, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärrpenning och närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken samt ersättning i samband med tvist om sjuklön enligt 20 § lagen om sjuklön bör få räknas med vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen. För att ersättningarna ska kunna tillgodoräknas vid prövningen av inkomstvillkoret trots att de inte omfattas av inkomstdefinitionen föreslås en bestämmelse om att ersättningarna ska jämföras med inkomster av förvärvsarbete.

Ersättningarna ska endast räknas med i den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete

Trots att ersättningarna som ska få jämföras med inkomster av förvärvsarbete i huvudsak är arbetsbaserade innebär förekomsten av sådana ersättningar inte att den sökande kan anses förankrad på arbetsmarknaden i arbetslöshetsförsäkringens mening. Det finns goda skäl för att i viss utsträckning kunna räkna med ersättningarna men eftersom arbetslöshetsersättning främst ska ersätta förlust av inkomster av förvärvsarbete vore det inte rimligt om den sökande kunde uppfylla

inkomstvillkoret enbart med sådana ersättningar. För att värna kravet på arbetsmarknadsförankring föreslås att ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska få räknas med i den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden men inte i sökandens månadsinkomst av förvärvsarbete. Ersättningarna kommer därmed att kunna användas vid prövningen av inkomstvillkorets huvudregel men inte vid prövningen av inkomstvillkoret enligt alternativregeln.

En möjlighet för regeringen att föreskriva om att även andra ersättningar får beaktas

När det gäller inkomster av förvärvsarbete föreslår regeringen en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att även andra inkomster än de som omfattas av inkomstdefinitionen ska kunna beaktas när inkomstvillkoret prövas. Regeringen anser att det finns behov av att också kunna föreskriva om att andra ersättningar än sådana socialförsäkringsförmåner som räknas upp i den föreslagna lagbestämmelsen ska kunna beaktas som ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete och därför få räknas med i den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete.

En möjlighet att meddela sådana föreskrifter kan t.ex. behövas för att under en begränsad tid eller genom ett riktat stöd stärka sökandes förutsättningar att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. Det kan röra sig om exempelvis arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner eller andra offentliga ersättningar som har ett samband med förvärvsarbete och som det bedöms rimligt att den sökande ska kunna räkna med i den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete.

Regeringen föreslår därför att det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att även andra ersättningar än de som räknas upp i lagen ska få jämföras med inkomster av förvärvsarbete och därmed räknas med i den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete.

6.1.8 Till vilken månad som ersättningar ska hänföras

Regeringens förslag: Ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad som de avser.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningens förslag innebär att ersättningar ska beaktas när de betalas ut.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. LO lyfter att kontantprincipen kan ställa till problem i de fall Försäkringskassans utbetalningar av t.ex. föräldrapenning eller sjukpenning blir försenade.

Skälen för regeringens förslag: Inkomster av förvärvsarbete, och därmed även ersättningar som jämföras med sådana inkomster, föreslås räknas med vid prövningen av inkomstvillkoret under förutsättning att de ligger inom ramtiden. Enligt regeringens förslag ligger den sökandes inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden om inkomsterna har betalats

ut under någon av de månader som ingår i ramtiden. De starka argument som finns för att beakta inkomster av förvärvsarbete enligt kontantprincipen väger dock inte lika tungt när det handlar om ersättningar som ska jämföras med sådana inkomster. Det bedöms t.ex. inte finnas samma behov för arbetslöshetskassorna att ta del av information om utbetalda ersättningar genom arbetsgivardeklarationer eftersom det redan i dag finns goda möjligheter för arbetslöshetskassorna att ta del av information från Försäkringskassan om när en socialförsäkringsförmån har betalats ut och med vilket belopp. Dessutom finns det andra intressen som kan behöva beaktas.

Som framgår av regeringens förslag om överhoppningsbar tid i avsnitt 6.2.5 och 6.2.6 ska det, när ramtiden fastställs, bortses från månader då den sökande till övervägande del har varit t.ex. sjuk eller föräldraledig under förutsättning att sökandens inte har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Ersättningar som ska jämföras med inkomster av förvärvsarbete, i huvudsak socialförsäkringsförmåner, lämnas ofta för sådan tid som skulle kunna utgöra överhoppningsbar tid och därmed falla utanför ramtiden.

Om det vid fastställandet av ramtiden ska bortses från t.ex. tid med föräldraledighet anser regeringen att det är rimligt att det också bortses från eventuell föräldrapenning som betalas ut för den tiden, även om utbetalningen görs senare. I den omvända situationen, dvs. att föräldraledigheten inte är tillräckligt omfattande för att månaden ska räknas som överhoppningsbar tid, är det önskvärt att föräldrapenningen som hänförs till den aktuella månaden ska kunna räknas med oavsett när utbetalningen sker. I annat fall skulle det kunna uppstå oönskade konsekvenser för den sökande. Situationer där utbetalningstidpunkten har betydelse för om månaden ska ingå i ramtiden eller räknas som överhoppningsbar tid kan dessutom förväntas uppkomma oftare med den månadsvisa bedömning av överhoppningsbar tid som regeringen föreslår, se avsnitt 6.2.5, än med utredningens förslag om överhoppningsbar tid.

Som *LO* lyfter skulle kontantprincipen kunna ställa till problem i de fall Försäkringskassans utbetalningar av t.ex. föräldrapenning eller sjukpenning blir försenade. Retroaktiva utbetalningar till följd av långa handläggningstider eller omprövningar kan vara av betydande storlek och det vore olyckligt om den sökandes möjlighet att uppfylla inkomstvillkoret skulle försämrats på grund av omständigheter utanför sökandens kontroll. Regeringen föreslår därför, till skillnad från utredningen, att ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad som de avser. Avgörande för om sådana ersättningar ska räknas med vid prövningen av inkomstvillkoret är alltså att de avser en månad som ligger inom ramtiden. Eftersom inkomstvillkoret enligt regeringens förslag endast ska prövas om sökanden inte har en pågående ersättningsperiod, dvs. i normalfallet i inledningen av arbetslösheten, kan ersättningar som betalas ut retroaktivt men som hänförs till ramtiden komma att behöva hanteras genom omprövning eller inom ramen för rättelse och ändring.

6.1.9 Vissa inkomster av förvärvsarbete ska inte beaktas när inkomstvillkoret prövas

Regeringens förslag: När inkomstvillkoret prövas ska det bortses från inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till

1. näringsverksamhet som bisyssla,
2. bisyssla, och
3. arbete inom ramen för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program än programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Socialstyrelsen* anser att det är bra att inkomster av förvärvsarbete inom ramen för t.ex. ett nystartsjobb kommer att kunna beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret. *Sveriges a-kassor* anför att det kan vara komplicerat att bortse från inkomster från deltidsföretagande vid prövningen av inkomstvillkoret i ärenden där den sökande har haft ett sådant företagande vid sidan av annan företagsverksamhet. När det gäller förslaget om att inkomster från arbete inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program inte ska få beaktas ser organisationen praktiska utmaningar när det gäller hur inkomster under exempelvis tid med stöd till start av näringsverksamhet ska kunna särskiljas om detta stöd har beviljats för en del av ett år och verksamheten bedrivs som enskild näringsverksamhet eller handelsbolag.

Skälen för regeringens förslag

Det finns behov av att undanta vissa inkomster av förvärvsarbete vid prövningen av inkomstvillkoret

Enligt förslaget i denna lagrådsremiss ska inkomster som omfattas av definitionen av inkomster av förvärvsarbete beaktas när inkomstvillkoret prövas. Det finns dock situationer då det skulle vara orimligt eller motverka syftena med arbetslöshetsförsäkringen att beakta sådana inkomster. Regeringen anser därför att det är motiverat att undanta vissa inkomster av förvärvsarbete vid prövningen av inkomstvillkoret, trots att sådana undantag riskerar att försämra förutsebarheten och möjligheterna till automatisering av handläggningen. Liknande undantag finns i dag för visst förvärvsarbete som annars skulle ha kunnat användas för att uppfylla arbetsvillkoret.

Inkomster av förvärvsarbete från näringsverksamhet som bisyssla och bisyssla ska inte beaktas

Som regeringen föreslår i avsnitt 5.4.7 ska en sökande under vissa förutsättningar kunna få arbetslöshetsersättning trots att sökanden under arbetslösheten fortsätter att bedriva en näringsverksamhet som sökanden har bedrivit vid sidan av ett annat arbete under ramtiden. Inkomster av förvärvsarbete från en sådan s.k. näringsverksamhet som bisyssla ska inte påverka ersättningens storlek, se avsnitt 9.3.1. Regler om bisyssla föreslås också för en sökande som har haft en anställning vid sidan av en

huvudsysselsättning under ramtiden. Även i ett sådant fall ska sökanden kunna ha inkomster av förvärvsarbete från bisysslan utan att arbetslöshetsersättningen minskas, se avsnitt 9.3.2.

Det är inte rimligt att en sökande som under ramtiden har haft inkomster av förvärvsarbete från en bisyssla eller en näringsverksamhet som bisyssla ska kunna använda inkomsterna vid prövningen av inkomstvillkoret, och därigenom också vid beräkningen av ersättningens storlek, trots att inkomsterna från en sådan bisyssla inte minskar arbetslöshetsersättningen under arbetslösheten. För att en sådan sökande inte ska överkompenseras i arbetslöshetsförsäkringen föreslår regeringen att det, när inkomstvillkoret prövas, ska bortses från inkomster av förvärvsarbete som sökanden under ramtiden har haft från en bisyssla eller en näringsverksamhet som bisyssla.

Det finns inget som hindrar att den som har en näringsverksamhet som bisyssla också har haft en näringsverksamhet som huvudsysselsättning. Inkomstvillkoret ska då beräknas på inkomsterna av förvärvsarbete från den näringsverksamhet som har varit huvudsysselsättningen och som den sökande har förlorat. *Sveriges a-kassor* anför att det i ett sådant fall kan vara komplicerat att bortse från inkomsterna från deltidsföretaget.

Regeringen bedömer att svårigheter att särskilja inkomster av förvärvsarbete från olika företag främst kan uppstå om inkomsterna härrör från två enskilda näringsverksamheter. I så fall kan viss utredning krävas för att bedöma i vilken mån inkomsterna ska undantas vid prövningen. De föreslagna bestämmelserna om näringsverksamhet som bisyssla är ett undantag från huvudregeln att en företagare inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Om en sökandes upphörda näringsverksamhet och pågående näringsverksamhet har så nära samband att det inte går att särskilja dem, anser regeringen att det kan ifrågasättas om den pågående verksamheten verkligen är en sådan verksamhet som kan bedrivas utan att påverka rätten till arbetslöshetsersättning.

Inkomster av förvärvsarbete från arbete inom ramen för arbetsmarknadspolitiska program ska i huvudsak inte beaktas

Enligt den nuvarande lagen ska det vid prövningen av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd eller som har bedrivits med stöd till start av näringsverksamhet inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program. När bestämmelserna infördes framhöll regeringen bl.a. att arbetslöshetsförsäkringen primärt ska vara en inkomstbortfallsförsäkring, dvs. en försäkring som är avsedd att ersätta förlorad arbetsinkomst för den som har blivit arbetslös och att det därför endast är arbete på den reguljära arbetsmarknaden som bör få tillgodoräknas för att uppfylla arbetsvillkoret (propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring, prop. 1999/2000:139 s. 60). Det är en princip som bör gälla även framöver.

Både särskilt anställningsstöd och stöd till start av näringsverksamhet är arbetsmarknadspolitiska program. Förutom i de nämnda programmen kan arbete också utföras inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. De nuvarande bestämmelserna innebär därför i praktiken att det när arbetsvillkoret prövas ska bortses från allt

förvärvsarbete som utförs inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, undantaget arbete som utförs inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Arbete inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, dvs. arbete med lönebidrag och skyddat arbete, har sedan länge kunnat användas för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning.

Regeringen anser att motsvarande bör gälla även enligt den nya lagen. Eftersom arbetsvillkoret föreslås ersättas av ett inkomstvillkor, där det är inkomster av förvärvsarbete som ska beaktas, bör det emellertid bortses från inkomsterna av förvärvsarbetet och inte den arbetade tiden. Det bör också tydligare än i dag framgå att huvudregeln ska vara att arbete inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program inte ska kunna användas för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning. I den nya lagen bör bestämmelsen därför inte begränsas till inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till arbete i programmen särskilt anställningsstöd och stöd till start av näringsverksamhet.

Regeringen föreslår därför att det när inkomstvillkoret prövas ska bortses från inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till arbete inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, dock inte arbete inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Sveriges a-kassor påpekar att det i vissa fall kommer att finnas praktiska utmaningar med att särskilja inkomster som inte ska beaktas under exempelvis tid med stöd till start av näringsverksamhet från inkomster som ska beaktas. Den situation som avses är att ett verksamhetsår både omfattar tid då den sökande har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet stöd till start av näringsverksamhet och tid då sökanden har bedrivit samma verksamhet utanför programmet. Regeringen har förståelse för att det, liksom med dagens bestämmelse, kan uppstå svårbedömda situationer. Samtidigt bör det framhållas att det är rimligt att en sökande inte ska kunna tillgodoräkna sig inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till en tid då den sökande har fått ersättning från staten för sin försörjning för att kunna starta verksamheten, inte minst eftersom ersättningen även skulle kunna medräknas i verksamhetens resultat. Regeringen bedömer att den föreslagna bestämmelsen är ändamålsenlig.

6.1.10 Inkomster och ersättningar ska bara beaktas en gång

<p>Regeringens förslag: När inkomstvillkoret prövas ska det bortses från inkomster av förvärvsarbete och ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning.</p>
--

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Sveriges a-kassor välkomnar tydliggörandet att inkomster som inte har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning får beaktas vid en senare prövning. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det bör framgå av lagtexten att inkomster och ersättningar ska kunna beaktas på nytt om den sökande inte har fullgjort karenstiden i samband med den tidigare beviljade perioden och inkomsten därmed inte har legat till grund för utbetalad arbetslöshetsersättning.

Skälen för regeringens förslag: Till den som har kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning kan ersättning lämnas under ett begränsat antal ersättningsdagar, en s.k. ersättningsperiod. Det gäller i dag och föreslås gälla även enligt den nya lagen, se avsnitt 7.1. För en sökande som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärsarbete under ersättningsperioden och som därefter på nytt ansöker om arbetslöshetsersättning kan den nya ramtiden i vissa fall inkludera månader som redan har beaktats när den sökande kvalificerade sig för den första ersättningsperioden.

I den nuvarande lagen finns en bestämmelse om att tid när förvärsarbete har utförts inte får räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret. Bestämmelsen innebär att en sökande inte kan använda samma förvärsarbete som sökanden tidigare har använt för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning till att kvalificera sig för ytterligare en ersättningsperiod. Motsvarande princip bör gälla även i den nya lagen. Om en sökande skulle kunna använda samma inkomster av förvärsarbete för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning för flera ersättningsperioder, skulle det innebära att den sökande får ersättning två gånger för samma inkomster och att ett oproportionerligt stort uttag görs från arbetslöshetsförsäkringen. Samma inkomster av förvärsarbete bör inte kunna användas för flera perioder av omställning. De inkomster av förvärsarbete som en gång har använts för att uppfylla inkomstvillkoret bör därför normalt sett inte kunna användas för att senare uppfylla ett nytt inkomstvillkor.

Det skulle dock kunna förekomma att en sökande som uppfyller inkomstvillkoret inte får någon arbetslöshetsersättning. Om en sådan sökande relativt snart blir arbetslös på nytt kan ramtiden vid den nya arbetslösheten delvis komma att omfatta den ramtid som användes för prövningen av det tidigare inkomstvillkoret. Regeringen anser i likhet med utredningen att det i en sådan situation är rimligt att samma inkomster och ersättningar som har använts vid prövningen av det tidigare inkomstvillkoret ska kunna beaktas på nytt. Avgörande för att inkomster eller ersättningar ska kunna beaktas bör alltså vara att de inte har legat till grund för utbetalad arbetslöshetsersättning. Regeringen föreslår därför att det när inkomstvillkoret prövas ska bortses från inkomster av förvärsarbete och ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärsarbete som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser att det bör framgå av lagtexten att inkomster och ersättningar ska kunna beaktas på nytt om den sökande inte har fullgjort karenstiden i den tidigare beviljade perioden. Enligt regeringens förslag i avsnitt 7.3 ska en karenstid löpa innan en ersättningsperiod får påbörjas, dvs. innan arbetslöshetsersättning kan betalas ut. Enligt regeringen följer det redan av den föreslagna lydelsen att en sökande som inte har fullgjort karenstiden inte omfattas av

bestämmelsen eftersom en sådan sökande inte har fått någon arbetslöshetsersättning utbetald.

6.2 Ramtid för prövningen av inkomstvillkoret

6.2.1 Fastställandet av en ramtid

Regeringens förslag: För prövningen av inkomstvillkoret ska en ramtid fastställas. När ramtiden fastställs ska det bortses från överhoppningsbar tid.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte en uttrycklig bestämmelse om att ramtiden ska fastställas för prövningen av inkomstvillkoret. Utredningen föreslår en annan placering av bestämmelsen om att det ska bortses från överhoppningsbar tid.

Remissinstanserna har antingen inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag

En ramtid ska fastställas för att inkomstvillkoret ska kunna prövas

Enligt den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen är rätten till arbetslöshetsersättning och storleken på ersättningen beroende av den sökandes förhållanden under en ramtid före arbetslösheten. Ramtiden är alltså den tid då rätten till arbetslöshetsersättning ska ha upparbetats. I dagens försäkring innebär det den tid inom vilken den sökandes arbetade tid mäts.

Behov av en ramtid finns även i den nya lagen. Ramtiden föreslås i princip fylla samma funktion som i dagens försäkring genom att den ska sätta en borte gräns för den arbetsmarknadsförankring som den sökande kan grunda sin ersättningsrätt på. Enligt regeringens förslag om inkomstvillkor ska arbetsmarknadsförankringen mätas genom sökandens inkomster. Ramtiden kommer därmed att vara den tid då sökanden ska ha haft tillräckliga inkomster av förvärsarbete för att uppfylla inkomstvillkoret. Fastställandet av sökandens ramtid kommer således att vara centralt för prövningen av inkomstvillkoret. Regeringen föreslår därför en uttrycklig bestämmelse om att det för prövningen av inkomstvillkoret ska fastställas en ramtid.

Av förslaget i avsnitt 7.2 följer att inkomstvillkoret inte ska prövas om den sökande har en pågående ersättningsperiod. För en sådan sökande kommer ansökan att avse arbetslöshetsersättning för dagar som återstår av den sedan tidigare fastställda ersättningsperioden. Eftersom ramtiden ska fastställas för prövningen av inkomstvillkoret kommer ramtidbestämmelserna att bli aktuella vid en ansökan om arbetslöshetsersättning när den sökande inte har en pågående ersättningsperiod. Utöver en huvudregel för ramtidens fastställande föreslås att det liksom i dag ska finnas särskilda bestämmelser om ramtid för vissa situationer.

Ramtiden kommer också att användas för att avgöra vilket inkomstbortfall som ska ersättas, vilket följer av förslaget om ersättningsgrundande inkomst i avsnitt 8.2.1. Till skillnad från i dag föreslås den

sökandes förankring på arbetsmarknaden mätt i inkomster av förvärvsarbete under ramtiden dessutom få betydelse vid beräkningen av ersättningsperiodens längd, se avsnitt 7.4.

Överhoppningsbar tid vid fastställandet av ramtiden

Regeringen anser att arbetslöshetsersättning ska baseras på inkomsterna från ett relativt nyligen förlorat arbete. Samtidigt kan det under vissa omständigheter vara motiverat att den sökande kan få ersättning även när sökanden inte har förlorat ett arbete i närtid eller när delar av arbetet har utförts längre tillbaka i tiden. I den nuvarande lagen finns därför bestämmelser om s.k. överhoppningsbar tid. Överhoppningsbar tid innebär att det vid fastställandet av ramtiden kan bortses från tid då den sökande har befunnit sig i vissa skyddsvärda situationer, t.ex. varit sjuk eller föräldraledig, och därmed inte har kunnat arbeta i den omfattning som krävs för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Att bortse från överhoppningsbar tid vid fastställandet av ramtiden bidrar till att fler har möjlighet att få ersättning eftersom arbete, eller som i den nya lagen inkomster av förvärvsarbete, längre bakåt i tiden kan användas för att kvalificera sig för rätt till ersättning. Om ramtiden skulle fastställas utan hänsyn till överhoppningsbar tid skulle det kunna leda till försämrad ekonomisk trygghet vid omställning, t.ex. för sökande som har studerat eller varit sjuka. Det föreslås därför att det även i fortsättningen ska bortses från överhoppningsbar tid när ramtiden fastställs. Därmed kommer ramtiden inte alltid att utgöras av en sammanhängande kalendertid. Att så är fallet bör framgå redan i den paragraf som anger att en ramtid ska fastställas. Vilken tid som föreslås kunna utgöra överhoppningsbar tid behandlas i avsnitt 6.2.5 och 6.2.6.

6.2.2 Huvudregel för fastställande av ramtiden

Regeringens förslag: Med ramtid ska avses de tolv månader som närmast föregår den månad som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag bortsett från några mindre språkliga ändringar.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Saco* och *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* ser positivt på förslaget. Organisationen påpekar dock att ett avslag på en ansökan om arbetslöshetsersättning för den första månaden under vissa omständigheter kan leda till stora konsekvenser för en sökande, dels i form av en lägre sammanlagd inkomst, dels i form av en väsentligt kortare ersättningsperiod än vad sökanden annars skulle ha fått. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det är oklart hur ärenden där lönen betalas ut i efterhand och den sökande därför skulle behöva tillgodoräkna sig månaden när den sökande har anmält sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen för att uppfylla inkomstvillkoret ska hanteras.

Skälen för regeringens förslag

Ramtiden ska även i fortsättningen vara tolv månader

Dagens arbetslöshetsförsäkring är inriktad på att ge ekonomiskt stöd under omställning från ett nyligen förlorat arbete till ett annat. Den nuvarande ramtiden om tolv månader syftar till att understödja denna princip. Den nuvarande ramtiden är också den tid under vilken den sökandes inkomstbortfall mäts vid beräkningen av arbetslöshetsersättningens storlek för den som har rätt till inkomstrelaterad ersättning.

Regeringen anser att arbetslöshetsförsäkringen även i fortsättningen ska vara en omställningsförsäkring. Den bör också alltfjämt kunna fungera som en automatisk stabilisator vid konjunkturnedgångar. Regeringen anser vidare att arbetslöshetsersättningen bör baseras på den inkomst av förvärvsarbete som den sökande har varit van vid under den tidsperiod som ligger till grund för prövningen. Ramtidens längd bör därför liksom i dag främja omställning från ett nyligen förlorat arbete och mäta den sökandes inkomstbortfall på ett rimligt sätt.

Enligt regeringens bedömning är dagens tolv månader en väl avvägd ramtid även i relation till det föreslagna inkomstvillkoret och regeringens förslag i avsnitt 6.2.5 och 6.2.7 om de situationer som ska kunna utgöra överhoppningsbar tid och i avsnitt 6.2.8 om den överhoppningsbara tidens längd. Vid prövningen av det föreslagna inkomstvillkoret skulle en ramtid om tolv månader innebära att kravet på en viss sammanlagd inkomst av förvärvsarbete motsvarar ett krav på en viss årsinkomst. Med en ramtid om tolv månader skulle kravet på en viss inkomst av förvärvsarbete per månad i fyra månader motsvara ett krav på inkomster under åtminstone en tredjedel av ramtiden, vilket bedöms utgöra en rimlig arbetsmarknadsförankring. Det föreslås därför att ramtiden även i fortsättningen ska vara tolv månader.

Från vilken tidpunkt som ramtiden ska beräknas

Eftersom ramtiden ska användas för att mäta den sökandes inkomster av förvärvsarbete före arbetslösheten räknas ramtiden alltid bakåt från en viss angiven tidpunkt. Från vilken tidpunkt ramtiden som huvudregel ska beräknas uttrycks i den nuvarande lagen i två olika bestämmelser och på delvis olika sätt. Enligt den ena bestämmelsen påbörjas ramtiden omedelbart före arbetslöshetens inträde medan den andra utgår från månaden före den månad när den sökande har anmält sig som arbetslös hos Arbetsförmedlingen.

Mot bakgrund av den avgörande betydelse som ramtiden föreslås få för rätten till arbetslöshetsersättning, ersättningens storlek och ersättningsperiodens längd behövs en entydig ramtidsbestämmelse. Det är avgörande för att den sökande ska kunna förutse sitt försäkringsskydd och för en effektiv handläggning av en ansökan om arbetslöshetsersättning. Regeringen anser att utgångspunkten för beräkningen av ramtiden bör vara den tidpunkt då den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning. Det är från den tidpunkten som det är aktuellt att pröva om den sökande uppfyller villkoren i arbetslöshetsförsäkringen. Eftersom ansökan om arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen ska göras per månad föreslår regeringen att ramtiden ska avse de tolv månader som närmast har föregått den månad som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för. Den

föreslagna ramtidsbestämmelsen ska tillämpas för prövningen av inkomstvillkoret i alla situationer utom när ramtiden fastställs efter att en tidigare ersättningsperiod har förbrukats eller efter att den sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program. I de situationerna får ramtiden i stället fastställas enligt förslagen i avsnitt 6.2.3 respektive 6.2.4.

Enligt nuvarande bestämmelser ska den månad när den sökande har anmält sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen ingå i ramtiden om månaden innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarspåbudsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det är oklart hur ärenden där lönen betalas ut i efterhand och den sökande därför skulle behöva tillgodoräkna sig månaden när sökanden anmälde sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen för att uppfylla inkomstvillkoret ska hanteras i den nya lagen.

Eftersom inkomster av förvärvsarbete föreslås hänföras till den månad då de betalas ut konstaterar regeringen att endast inkomster av förvärvsarbete som har betalats ut under ramtiden kommer att kunna beaktas när inkomstvillkoret prövas. Enligt regeringens uppfattning bör undantag från den föreslagna ramtidsbestämmelsen eller den s.k. kontantprincipen undvikas eftersom det riskerar att göra handläggningen mer komplicerad. Det är sannolikt att en ansökan om arbetslöshetsersättning i de flesta fall kommer att göras månaden efter den månad som ansökan avser. Eftersom rätten till ersättning enligt förslaget prövas månadsvis är det inte möjligt att innan månaden är slut ansöka om ersättning för samma månad. Inkomster av förvärvsarbete som betalas ut under den månad som ansökan avser ligger enligt regeringens förslag utanför ramtiden och bör därför inte kunna räknas med vid prövningen av inkomstvillkoret. Om den sökande behöver inkomsterna under den månad som ansökan avser för att uppfylla inkomstvillkoret, kan en ny ansökan göras för den efterföljande månaden. Regeringen bedömer emellertid att det inte kommer att höra till vanligheterna att inkomstvillkoret uppfylls med så små marginaler.

Den sökande kan också komma att få avslag på sin ansökan redan på den grunden att de allmänna villkoren inte är uppfyllda, t.ex. för att sökanden inte har anmält sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Om den sökande därmed inte har fått inkomstvillkoret prövat kommer även i sådant fall en ny ansökan och en ny prövning av inkomstvillkoret att kunna göras under en senare månad. Ramtiden kommer då enligt regeringens förslag att behöva beräknas utifrån den nya ansökningsmånaden, vilket *Sveriges a-kassor* påpekar kan leda till att den sökande får en lägre ersättning och väsentligt kortare ersättningsperiod än om sökanden hade fått den första ansökan beviljad. Regeringen håller med om att fastställandet av ramtiden kan komma att få betydelse för den sökandes arbetslöshetsersättning och ersättningsperiod, även om regeringen i avsnitt 7.4.1 föreslår ett något lägre krav för att kvalificera sig för den längsta ersättningsperioden än vad utredningen gör. Förskjutningar av ramtiden påverkar arbetslöshetsersättningen även i den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen. Det är därför viktigt att den sökande vid arbetslöshet omgående t.ex. anmäler sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

6.2.3 Ramtid när inkomstvillkoret ska prövas efter att en tidigare ersättningsperiod har förbrukats

Regeringens förslag: Om en sökande har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärvsarbete under ersättningsperioden, ska ramtiden få avse de tolv månader som räknas bakåt från och med den senaste månad under ersättningsperioden då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Det ska gälla om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt huvudregeln.

Om sökanden inte uppfyller ett inkomstvillkor under de tolv månader som räknas bakåt från och med den senaste månad under ersättningsperioden då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor, ska den tidpunkt som ramtiden ska räknas från få förskjutas bakåt inom ersättningsperioden till dess att ett inkomstvillkor är uppfyllt.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* väcker frågan om vad som ska gälla när en sökande ska få ett nytt inkomstvillkor prövat när den sökande deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Organisationens tolkning är att ett färre antal aktivitetsstödsdagar kommer att samordnas än vad som är fallet enligt dagens regelverk.

Skälen för regeringens förslag

Ramtidsbestämmelserna ska ge sökande incitament att arbeta under ersättningsperioden

Enligt nuvarande ordning kan arbetslöshetsersättning lämnas under ytterligare en ersättningsperiod om den tidigare ersättningsperioden har löpt ut och den sökande under den perioden på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret. Regeringen anser att det även i fortsättningen ska vara möjligt att kvalificera sig för en ny ersättningsperiod under en pågående ersättningsperiod. Den som har haft inkomster av förvärvsarbete under en pågående ersättningsperiod ska alltså kunna uppfylla ett nytt inkomstvillkor med sådana inkomster. En förutsättning för att kunna få ersättning under en ny ersättningsperiod föreslås dock även i fortsättningen vara att ersättningsdagarna i den tidigare ersättningsperioden är förbrukade, se avsnitt 7.2.

För prövningen av ett nytt inkomstvillkor behöver en ny ramtid fastställas. Den ersättningsperiod som har förbrukats sträcker sig från den första till den sista dag som den sökande har fått ersättning för. En ersättningsperiod, trots att den är begränsad till ett visst antal ersättningsdagar, kan därför vara pågående under lång tid. Om ramtiden för den som ansöker om arbetslöshetsersättning efter att ha förbrukat en tidigare ersättningsperiod skulle beräknas från tidpunkten för ansökan enligt den föreslagna huvudregeln för ramtidens fastställande finns därför

en risk för att de inkomster av förvärvsarbete som den sökande har haft under den tidigare ersättningsperioden helt eller delvis faller utanför ramtiden. Det skulle kunna försvaga den sökandes incitament att arbeta under ersättningsperioden. För att uppmuntra sökande att arbeta så mycket som möjligt bör inkomsterna av förvärvsarbete under den tidigare ersättningsperioden kunna ligga till grund för prövningen av ett nytt inkomstvillkor. Det behövs därför en möjlighet att fastställa ramtiden så att inkomsterna under den förbrukade ersättningsperioden kan omfattas.

Från vilken tidpunkt som ramtiden ska beräknas

För en sökande som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och som har haft inkomster av förvärvsarbete under ersättningsperioden anser regeringen att ramtiden bör kunna avse de tolv månader som räknas bakåt från och med den senaste månad under ersättningsperioden då den sökande har haft inkomster som visar på en arbetsmarknadsförankring. Det är i detta sammanhang den sökandes inkomst av förvärvsarbete per månad som bör anses visa på en sådan förankring eftersom den inkomsten, till skillnad från den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete, inte föreslås innefatta t.ex. socialförsäkringsförmåner. Ramtiden bör därför räknas bakåt från och med den senaste månaden under ersättningsperioden då den sökande har haft den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Regeringen föreslår en särskild ramtidsbestämmelse med denna innebörd.

Typexemplet på en sökande som gynnas av den föreslagna bestämmelsen är en sökande som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och efter den förbrukade perioden fortsätter att ansöka om arbetslöshetsersättning för tid i omedelbar anslutning till den tidigare ersättningsperioden. Det bör dock finnas incitament att ta arbete även efter att ersättningsperioden har förbrukats. Det kan inte uteslutas att också en sökande som t.ex. har arbetat under en kortare tid efter att den tidigare ersättningsperioden har förbrukats skulle kunna gynnas av en ramtid enligt den nu föreslagna bestämmelsen i stället för att få ramtiden beräknad utifrån tidpunkten för ansökan. Den föreslagna ramtidsbestämmelsen föreslås därför kunna tillämpas om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt huvudregeln.

Om den sökande inte uppfyller inkomstvillkoret under en ramtid på tolv månader från och med den senaste månaden under ersättningsperioden då den sökande har haft en inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, föreslås att den tidpunkt som ramtiden ska räknas från ska kunna förskjutas bakåt inom ersättningsperioden till dess att ett inkomstvillkor är uppfyllt. På så sätt kommer betydelsen av när under ersättningsperioden som den sökande har haft inkomster av förvärvsarbete att minska. Det är lämpligt eftersom det annars vore mer fördelaktigt att arbeta i slutet än i början av en ersättningsperiod. Regeringens förslag i denna del har en något annan formulering än den som utredningen föreslår för att tydliggöra att det är startpunkten för ramtidsberäkningen som ska kunna förskjutas bakåt. Till följd av regeringens förslag att inkomster av förvärvsarbete som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning inte ska kunna beaktas vid

prövningen av ett nytt inkomstvillkor finns en gräns för hur långt bakåt i tiden som ramtiden kan förskjutas.

En person kan under en pågående ersättningsperiod anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program. Den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program kan få aktivitetsstöd i stället för arbetslöshetsersättning. *Sveriges a-kassor* väcker frågan om vad som ska gälla när en sökande ska få ett nytt inkomstvillkor prövat när sökanden deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Organisationens tolkning är att ett färre antal aktivitetsstödsdagar kommer att samordnas än vad som är fallet enligt dagens regelverk. Av regeringens förslag i avsnitt 7.6 följer att en pågående ersättningsperiod kan förbrukas såväl genom dagar med arbetslöshetsersättning som genom dagar med aktivitetsstöd. Den som ansöker om arbetslöshetsersättning efter att ha förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod kommer därmed att omfattas av den föreslagna ramtidsbestämmelsen oavsett om den tidigare ersättningsperioden har förbrukats genom dagar med arbetslöshetsersättning eller dagar med aktivitetsstöd. Det får också till följd att dagarna med aktivitetsstöd kommer att räknas av från ersättningsperioden i samma utsträckning som i dag.

6.2.4 Ramtid när en sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program

Regeringens förslag: Om en sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för utan att deltagandet har föregåtts av tid med arbetslöshetsersättning, ska ramtiden få avse de tolv månader som närmast har föregått den månad då programmet påbörjades. Det ska gälla om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt huvudregeln.

Ramtiden ska få avse de tolv månader som närmast har föregått den månad då programmet påbörjades endast om det räknat från den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser har gått mindre än tolv månader sedan sökanden avslutade sitt deltagande i programmet. När tiden beräknas ska det bortses från månader som utgör överhoppningsbar tid.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande ordning får prövning och beviljande av en ersättningsperiod göras för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för trots att personen i fråga inte ansöker om arbetslöshetsersättning. I sådana fall prövas bl.a. om arbetsvillkoret är uppfyllt. Däremot prövas inte om de allmänna villkoren är uppfyllda, eftersom ersättningsperioden i dessa fall inleds med aktivitetsstöd. Om personen senare under ersättningsperioden ansöker om arbetslöshetsersättning

prövas även de allmänna villkoren. Någon ny prövning av arbetsvillkoret görs dock inte eftersom en ersättningsperiod redan är beviljad.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det i fortsättningen inte ska prövas och beviljas någon ersättningsperiod för en person som inte ansöker om arbetslöshetsersättning. Den som har anvisats direkt till ett arbetsmarknadspolitiskt program utan att först ha beviljats arbetslöshetsersättning kommer därmed inte att ha någon pågående ersättningsperiod. När en sådan person ansöker om arbetslöshetsersättning kommer därför samtliga förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning, inklusive det föreslagna inkomstvillkoret, att behöva prövas.

Om ramtiden i en sådan situation skulle beräknas utifrån ansöknings-tillfället, skulle ramtiden helt eller delvis komma att omfatta tid när den sökande har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet. Det skulle i sin tur leda till ett svagare försäkringsskydd än om sökanden hade ansökt om arbetslöshetsersättning direkt när sökanden blev arbetslös. Regeringen anser att det inte är rimligt att en tidig anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program får sådana konsekvenser. I stället för ramtidens huvudregel bör det i dessa fall finnas en möjlighet att beräkna ramtiden utifrån en tidpunkt som ligger före den sökandes deltagande i programmet. På så sätt försätts den sökande i samma situation som om sökanden hade ansökt om arbetslöshetsersättning när sökanden blev arbetslös.

I förhållande till utredningens förslag anser regeringen att det finns skäl att förtydliga att de arbetsmarknadspolitiska program som avses är sådana som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för. Det bör dessutom vara deltagandet i programmet och när det påbörjades som ska ha betydelse och inte tidpunkten för anvisningen till programmet. Regeringen föreslår därför att ramtiden för en sökande som har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för utan att deltagandet har föregåtts av tid med arbetslöshetsersättning ska kunna avse de tolv månader som närmast har föregått den månad då programmet påbörjades. Bestämmelsen föreslås kunna tillämpas om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt huvudregeln. På så sätt kommer bestämmelsen endast att aktualiseras för de som skulle ha uppfyllt ett inkomstvillkor om de hade ansökt om arbetslöshetsersättning när de blev arbetslösa.

En särskild ramtidsbestämmelse är motiverad i de fall ramtiden beräknad enligt huvudregeln skulle omfatta tid då den sökande deltog i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Om det har gått så lång tid sedan den sökande deltog i programmet att ramtiden beräknad enligt huvudregeln inte skulle omfatta tid i programmet, bör sökanden få inkomstvillkoret prövat utifrån samma förutsättningar som andra sökande. Den särskilda ramtidsbestämmelsen föreslås därför gälla endast om det räknat från den månad som ansökan avser har gått mindre än tolv månader sedan den sökande avslutade sitt deltagande i programmet. För att en sökande inte ska hamna i en sämre situation på grund av t.ex. sjukdom efter avslutat programdeltagande bör det när tiden beräknas bortses från månader som enligt förslagen i avsnitt 6.2.5 och 6.2.6 ska utgöra överhoppningsbar tid.

6.2.5 Överhoppningsbar tid vid fastställandet av ramtiden

Regeringens förslag: En månad ska räknas som överhoppningsbar tid om den sökande under månaden inte har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor och månaden till övervägande del innehåller tid då sökanden har

1. varit förhindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom,
2. vårdat eget barn som inte har fyllt två år eller vårdat adoptivbarn i två år efter barnets ankomst i familjen,
3. fått graviditetspenning enligt socialförsäkringsbalken,
4. fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken,
5. fått närståendepening enligt socialförsäkringsbalken,
6. genomgått militär utbildning som rekryt inom Försvarsmakten,
7. tjänstgjort enligt lagen om totalförsvarsplikt,
8. haft uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i familje- eller jourhem om uppdraget, på socialnämndens begäran, har varit av sådan omfattning att den sökande har varit tvungen att helt avstå från arbete och mottagandet inte har bedrivits yrkesmässigt,
9. haft biståndsarbete utomlands som Sida eller någon annan statlig myndighet har stått för lönekostnaderna för,
10. haft arbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd,
11. varit förhindrad att arbeta på grund av ett beslut enligt smittskyddslagen eller livsmedelslagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen, dock inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa eller avspärrning enligt smittskyddslagen,
12. tvångsvårdats enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall,
13. varit förhindrad att arbeta på grund av frihetsberövande inom kriminalvårdens område, eller
14. vistats utomlands när sökanden har följt med sin make, maka eller sambo vid dennes arbete i utlandet, under förutsättning att makens, makans eller sambons arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen betalas ut från Sverige.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag ska ett krav för överhoppningsbar tid vara att de uppräknade förhållandena har varat minst tre sammanhängande månader. Utredningen föreslår inte något krav på att förhållandena ska ha förelegat i viss omfattning per månad. I utredningens förslag anges inte uttryckligen att tid med graviditetspenning ska kunna räknas som överhoppningsbar tid. Utredningen föreslår inte heller att det för vissa av de uppräknade förhållandena uttryckligen ska anges att det förutsätts att den sökande ska ha varit förhindrad att arbeta. Utredningen föreslår att även avslutad heltidsutbildning ska kunna utgöra överhoppningsbar tid enligt paragrafen. Utredningens förslag har därutöver en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Konstnärsnämnden*, *TCO*, *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *Fackförbundet Scen & Film* anser att även perioder med statliga stipendier ska kunna räknas som

överhoppningsbar tid. *Sveriges a-kassor* anser att det finns anledning att se över om det finns fler situationer som kan behöva skyddas genom överhoppningsbar tid, exempelvis när personer omfattas av vittnesskydd och liknande insatser. Organisationen påpekar också att uppdrag som familjehem i vissa fall kan komma att räknas med i ramtiden beroende på hur ersättningen för uppdraget bedöms skatterättsligt. För att undvika försämrad förutsebarhet i försäkringen anser organisationen att en lösning skulle kunna vara att i stället hänföra sådana uppdrag till de förhållanden som ska kunna utgöra överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt. När det gäller utredningens förslag att de skyddsvärda situationerna ska ha varat i tre sammanhängande månader för att kunna räknas som överhoppningsbar tid ser flera remissinstanser, bl.a. *LO* och *TCO*, en risk för att sökande med korttidsfrånvaro kan påverkas negativt. *Sveriges a-kassor* och *Sveriges universitetslärare och forskare* påpekar att det också gäller sökande som är väletablerade på arbetsmarknaden. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges universitetslärare och forskare* anser att förslaget riskerar att ge incitament till längre perioder med frånvaro från arbete. *Sveriges a-kassor* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ifrågasätter utredningens bedömning att förslaget ökar förutsebarheten. De påpekar också att det inte framgår något krav på en minsta omfattning av det överhoppningsbara förhållandet för att månaden ska kunna ingå i en sammanhängande period av överhoppningsbar tid. Enligt *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* finns det en risk för olika försäkringsutfall beroende på hur de överhoppningsbara förhållandena fördelar sig över kalendermånaderna. *Sveriges a-kassor* bedömer att det med stor sannolikhet kommer att vara enklare att hantera den överhoppningsbara tiden på samma sätt som i dag, dvs. genom att göra en månadsvis prövning. *TCO* anser att det med en ökad digitalisering, månadsuppgifter och en uppgiftsskyldighet mellan Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna är svårt att se de administrativa svårigheterna med en månadsvis prövning. *LO* anser att överhoppningsbar tid även i fortsättningen bör räknas månadsvis. *TCO*, *Saco* och *Sveriges universitetslärare och forskare* avstyrker förslaget om att det ska krävas att de skyddsvärda situationerna ska ha varat i tre sammanhängande månader för att kunna räknas som överhoppningsbar tid.

Skälen för regeringens förslag

Överhoppningsbar tid enligt den nya lagen

Enligt regeringens förslag ska det även i fortsättningen bortses från överhoppningsbar tid, dvs. tid med vissa skyddsvärda förhållanden, när ramtiden fastställs. Bestämmelserna om överhoppningsbar tid i den nya lagen bör fylla samma funktion som i den befintliga. Förutsättningarna för överhoppningsbar tid behöver dock anpassas till det föreslagna inkomstvillkoret. Det finns också behov av vissa förändringar när det gäller vilka förhållanden som ska kunna utgöra överhoppningsbar tid.

I dag är det i de flesta fall en förutsättning för överhoppningsbar tid att den sökande inte kan använda tiden för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning. Motsvarande föreslås gälla även enligt den nya lagen. Liksom i dag ska dock en del förhållanden kunna utgöra överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt, dvs. även om tiden i och

för sig hade kunnat användas för att kvalificera den sökande för rätt till arbetslöshetsersättning. Förslag om överhoppningsbar tid i sådana fall finns i avsnitt 6.2.6 och behandlas inte i detta avsnitt.

De förhållanden som i detta avsnitt föreslås kunna utgöra överhoppningsbar tid bör regleras sammanhållet i en paragraf.

Överhoppningsbar tid ska fortfarande bedömas månadsvis

När ramtiden bestäms enligt nuvarande ordning prövar arbetslöshetskassan månad för månad om det finns överhoppningsbar tid som inte ska ingå i ramtiden. Enligt utredningen innebär dagens månadsvisa prövning av överhoppningsbar tid att ramtiden blir alltför fragmenterad, vilket gör försäkringsutfallet svårt att förutse och administrationen svår att hantera. I betänkandet föreslås därför att endast skyddsvärda förhållanden som har varat minst tre sammanhängande månader ska räknas bort när ramtiden fastställs.

Flera remissinstanser är kritiska till eller ifrågasätter utredningens förslag att det ska krävas en sammanhängande period om tre månader för att tiden ska kunna räknas som överhoppningsbar. Bland annat *LO* och *TCO* ser en risk för att sökande med korttidsfrånvaro kan påverkas negativt. *Sveriges a-kassor* och *Sveriges universitetslärare och forskare* påpekar att det också gäller sökande som är väletablerade på arbetsmarknaden. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges universitetslärare och forskare* ser en risk att förslaget ger incitament till längre perioder med frånvaro från arbete, vilket motverkar arbetslinjen. *Sveriges a-kassor* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ifrågasätter utredningens bedömning att förslaget ökar förutsebarheten i försäkringen. Enligt *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* finns det en risk för olika försäkringsutfall beroende på hur skyddsvärda förhållanden fördelar sig över kalendermånaderna. Dessutom ifrågasätter *Sveriges a-kassor* och *TCO* utredningens främsta argument för förslaget, dvs. att det skulle förenkla arbetslöshetskassornas handläggning. *Sveriges a-kassor* bedömer att det med stor sannolikhet kommer att vara enklare att hantera den överhoppningsbara tiden på samma sätt som i dag.

Regeringen anser i likhet med utredningen att det är angeläget att förenkla arbetslöshetskassornas handläggning. Det är också regeringens bedömning att det nya regelverket i flera avseenden kommer att öka förutsättningarna för automatisering och underlätta administrationen. En effektiv administration ökar förutsättningarna för kortare handläggningstider. Mot bakgrund av remissinstansernas synpunkter anser regeringen dock att mycket talar för att utredningens förslag om att pröva överhoppningsbar tid i tremånadersperioder inte är det mest ändamålsenliga. Regeringen bedömer i likhet med flera remissinstanser att utredningens förslag skulle kunna leda till tillämpningssvårigheter som riskerar att motverka en effektiv administration och försämra förutsebarheten i försäkringsskyddet för enskilda.

Utredningen bedömer att en arbetslöshetsförsäkring som till stor del bygger på inkomstuppgifter redovisade enligt kontantprincipen innebär nya förutsättningar. Regeringen delar den bedömningen men kan inte se att övergången från arbetad tid till inkomster skulle vara av avgörande betydelse i fråga om hur den överhoppningsbara tiden ska konstrueras. I

de flesta fall kommer den överhoppningsbara tiden att utgöras av förhållanden som den sökande har fått socialförsäkringsförmåner för. Sådana förmåner kan enligt regeringens förslag jämföras med inkomster av förvärvsarbete och räknas med i sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete under ramtiden. Regeringen bedömer också att arbetslöshetskassorna har god tillgång till uppgifter om t.ex. vilken tid som utbetalda förmåner avser.

Sammantaget bedömer regeringen därför att en månadsvis prövning av överhoppningsbar tid är att föredra även framöver.

Förutsättningar för att en månad ska kunna utgöra överhoppningsbar tid

Enligt nuvarande lagstiftning ska en månad som innehåller förvärvsarbete i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor ingå i ramtiden. Eftersom arbetsvillkoret föreslås ersättas av ett inkomstvillkor bör enligt den nya lagen gälla att en månad ska ingå i ramtiden och alltså inte utgöra överhoppningsbar tid om den innehåller inkomster av förvärvsarbete i tillräcklig omfattning för att uppfylla ett inkomstvillkor.

Det föreslås att när inkomstvillkoret ska prövas ska det vid beräkningen av den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete räknas med även ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete, dvs. socialförsäkringsförmåner. Sådana ersättningar får dock inte räknas med i den sökandes inkomst av förvärvsarbete per månad. Regeringen föreslår i detta avsnitt att tid med vissa socialförsäkringsförmåner fortfarande ska räknas till de förhållanden som ska kunna utgöra överhoppningsbar tid. En månad bör således kunna utgöra överhoppningsbar tid även om den sökande för månaden har fått ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete. Om den sökande däremot har haft inkomster av förvärvsarbete som motsvarar eller överstiger den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, bör månaden inte kunna utgöra överhoppningsbar tid. I sådant fall bör månaden i stället ingå i ramtiden. På så sätt upprätthålls kravet på att rätten till arbetslöshetsersättning ska grundas på inkomster av förvärvsarbete.

Bestämmelserna om ramtid och överhoppningsbar tid i den nuvarande lagen kompletteras genom myndighetsföreskrifter. I Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter anges att om en månad som inte är tillgodoräkningsbar i arbetsvillkoret innehåller lika mycket tid som är överhoppningsbar som tid som inte är överhoppningsbar, ska det alternativ som är förmånligast för den sökande väljas. Som *Sveriges a-kassor* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* påpekar framgår det inte av utredningens förslag något motsvarande krav på en minsta omfattning av det skyddsvärda förhållandet. Regeringen anser att det finns behov av ett sådant krav, särskilt med hänsyn till att överhoppningsbar tid även framöver föreslås bedömas per månad. Enligt regeringen bör en bestämmelse liknande den som nu finns i föreskrifterna finnas även framöver. Regeringen anser dock att prövningen kan förenklas så att arbetslöshetskassorna inte ska behöva göra dubbla beräkningar för att se vilket utfall som är mest gynnsamt för den sökande. I stället bör det för att en månad ska kunna utgöra överhoppningsbar tid krävas att månaden till övervägande del innehåller tid med ett skyddsvärt förhållande. Samtliga

förutsättningar för att en månad ska kunna utgöra överhoppningsbar tid bör framgå av lagen.

Regeringen föreslår därför att en månad ska kunna räknas som överhoppningsbar tid om den sökande inte har haft den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor och månaden till övervägande del innehåller tid med ett skyddsvärt förhållande.

De skyddsvärda förhållandena ska i huvudsak vara desamma som i dag

Flera av de förhållanden som i dag kan ligga till grund för överhoppningsbar tid är sådana som den sökande inte själv råder över och som antingen medför att sökanden är helt förhindrad att arbeta eller medför en rätt till sådana socialförsäkringsförmåner som föreslås kunna jämföras med inkomster av förvärvsarbete vid prövningen av inkomstvillkoret. De nuvarande bestämmelserna om överhoppningsbar tid främjar omställning, rehabilitering och återgång till arbetsmarknaden i situationer då den sökande har varit borta från arbetsmarknaden. Överhoppningsbar tid bidrar också till att underlätta rekryteringen till vissa samhällsviktiga uppdrag.

Regeringen anser att tid med sådana förhållanden som i dag betraktas som skyddsvärda i huvudsak bör skyddas även framöver. Tid med förhållanden som det kan bortses från vid bestämmandet av ramtiden enligt den nuvarande lagen bör därför som utgångspunkt kunna utgöra överhoppningsbar tid även enligt den nya lagen.

Förhållanden som fortfarande ska kunna utgöra överhoppningsbar tid

Liksom i dag bör som överhoppningsbar tid kunna räknas tid då den sökande har haft styrkt sjukdom, vårdat eget barn som inte har fyllt två år eller vårdat adoptivbarn i två år efter barnets ankomst i familjen, fått föräldrapenningsförmån eller närståendepänning enligt socialförsäkringsbalken, genomgått militär utbildning som rekryt inom Försvarmakten, tjänstgjort enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbud, haft ett uppdrag att ta emot barn i familjehem eller jourhem i vissa fall om mottagandet inte har bedrivits yrkesmässigt, haft arbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd, omfattats av beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen, tvångsvårdats enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, varit frihetsberövad inom kriminalvårdens område eller vistats utomlands som medföljare till sin make, maka eller sambo vid dennes arbete i utlandet. De nu uppräknade förhållandena föreslås även i fortsättningen kunna utgöra överhoppningsbar tid. I den nuvarande lagen finns inte någon uttrycklig bestämmelse om att tid med graviditetspenning kan utgöra överhoppningsbar tid. Regeringen anser en sökande inte bör få sitt försäkringsskydd försämrat på grund av graviditet. Tid med graviditetspenning bör läggas till i uppräknningen av de förhållanden som kan utgöra överhoppningsbar tid enligt den nya lagen.

I dagens bestämmelser finns det när det gäller flera av de uppräknade förhållandena ett uttryckligt krav på att förhållandet ska ha inneburit att den sökande har varit förhindrad att arbeta. Utredningen föreslår inte något

motsvarande krav i den nya lagen. Regeringen bedömer att ett krav på att den sökande utöver att omfattas av ett visst förhållande också ska ha varit förhindrad att arbeta i de flesta fall är överflödigt. För vissa av förhållandena anser regeringen dock att ett förtydligande av att den sökande till följd av förhållandet ska ha varit förhindrad att arbeta är nödvändigt. Utredningens förslag om att tid med styrkt sjukdom ska kunna utgöra överhoppningsbar tid kan inte gärna tolkas så att det ska vara möjligt att bortse från all tid då en sökande har en sjukdomsdiagnos, oavsett sjukdomens påverkan på den sökandes möjlighet att skaffa sig inkomster av förvärvsarbete. Det kan inte heller vara avsikten att all tid då en sökande omfattas av beslut enligt smittskyddslagen eller livsmedelslagen ska kunna utgöra överhoppningsbar tid, eftersom flera av de beslut som en sökande skulle kunna omfattas av inte har något med försörjningsförmågan att göra. Enligt regeringens uppfattning är det rimligt att kräva att sjukdomen eller beslutet har varit av sådant slag att arbete inte har varit möjligt. Detsamma gäller frihetsberövande inom kriminalvårdens område, som inte i sig behöver innebära att sökanden är förhindrad att arbeta. Regeringen föreslår därför att det för att styrkt sjukdom, beslut enligt smittskyddslagen eller livsmedelslagen eller frihetsberövande inom kriminalvårdens område ska kunna utgöra överhoppningsbar tid även i fortsättningen uttryckligen ska krävas att den sökande har varit förhindrad att arbeta.

När det gäller tid då en sökande har haft uppdrag som familjehem påpekar *Sveriges a-kassor* att sådan tid i vissa fall kan komma att räknas med i ramtiden beroende på hur ersättningen för uppdraget bedöms skatterättsligt. För att undvika försämrad förutsebarhet i försäkringen anser organisationen att en lösning skulle kunna vara att i stället hänföra sådana uppdrag till de förhållanden som ska kunna utgöra överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt. Regeringen konstaterar dock att om uppdraget bedrivs yrkesmässigt kan den sökande inte bedömas ha behövt avstå från arbete. Ersättningen för uppdrag som medför en skyldighet att betala arbetsgivaravgifter redovisas i arbetsgivardeklarationen på samma sätt som andra inkomster av förvärvsarbete. Regeringen anser att det därmed blir tydligt vad som gäller för den som har haft uppdrag som familjehem.

Även tid med visst biståndsarbete ska kunna utgöra överhoppningsbar tid

Enligt den nuvarande lagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att vissa arbeten utförda utomlands ska jämföras med arbete i Sverige. Genom en bestämmelse i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter får en sökande som utanför EU, EES-området och Schweiz har bedrivit biståndsarbete, som Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) eller någon annan statlig myndighet står lönekostnaderna för, tillgodoräkna sig arbetet i ett arbetsvillkor.

I de fall som lönekostnaderna ligger till grund för en skyldighet att betala socialavgifter i Sverige kan de enligt regeringens förslag användas för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt den nya lagen. Det skulle enligt regeringens förslag också vara möjligt att genom förordning eller myndighetsföreskrifter föreskriva om att ersättningar för biståndsarbete

som inte är socialavgiftspliktiga i Sverige ändå ska beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret. Eftersom lönen för biståndsarbete ofta är låg skulle det dock kunna bli svårt för den sökande att uppfylla inkomstvillkoret med sådana inkomster. För att öka försäkringsskyddet för biståndsarbetare anser regeringen att tid med biståndsarbete i den nya lagen i stället ska kunna utgöra överhoppningsbar tid.

Enligt regeringens bedömning saknas det skäl för att begränsa bestämmelsen till biståndsarbete utanför EU, EES-området och Schweiz på det sätt som görs i dagens föreskrifter. Även tid då biståndsarbete har utförts inom EU, EES-området eller i Schweiz bör kunna räknas som överhoppningsbar tid, under förutsättning att något annat inte följer av förordning (EG) nr 883/2004 och att Sida eller någon annan statlig myndighet har stått för lönekostnaderna. Regeringen föreslår därför att det till uppräknningen av förhållanden som kan räknas som överhoppningsbar tid också hänförs tid då den sökande har haft biståndsarbete utomlands som Sida eller någon annan statlig myndighet har stått för lönekostnaderna för. Tid med sådant arbete föreslås kunna räknas som överhoppningsbar under samma förutsättningar som de övriga uppräknade förhållandena.

Några remissinstanser lyfter att det finns ytterligare förhållanden som bör eller eventuellt bör kunna utgöra överhoppningsbar tid enligt den nya lagen. Regeringen bedömer dock att frågorna inte kan hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Tid med etableringsinsatser ska inte längre kunna utgöra överhoppningsbar tid

Enligt nuvarande bestämmelser kan tid då den sökande deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program som regel inte räknas som överhoppningsbar tid. Det beror på att det för deltagande i sådana program oftast kan lämnas aktivitetsstöd som sedan samordnas med arbetslöshetsersättning när det beräknas hur många ersättningsdagar som har förbrukats. Även i den nya lagen föreslås att dagar med aktivitetsstöd ska räknas som förbrukade ersättningsdagar, se avsnitt 7.6.

Aktivitetsstöd lämnas inte för de arbetsmarknadspolitiska programmen särskilt anställningsstöd och etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. I den nuvarande lagen kan både tid då den sökande har utfört arbete med särskilt anställningsstöd och tid då den sökande har deltagit i etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare räknas som överhoppningsbar tid. Regeringen föreslår att tid med arbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd ska kunna utgöra överhoppningsbar tid även i fortsättningen. Enligt regeringens uppfattning kan etableringsinsatser dock inte liknas vid ett arbete på samma sätt som arbete med särskilt anställningsstöd. För deltagande i etableringsinsatser lämnas etableringsersättning, inte lön, och även om etableringsersättning inte ska samordnas med arbetslöshetsersättning på samma sätt som aktivitetsstödet lämnas det under liknande förutsättningar. Eftersom insatserna riktas till nyanlända är det dessutom osannolikt att den förankring på arbetsmarknaden som krävs för att inkomstvillkoret ska vara uppfyllt har uppnåtts före eller under tiden med etableringsinsatser. Regeringen bedömer därför liksom utredningen att det inte finns något behov av att tid

med etableringsinsatser ska kunna räknas som överhoppningsbar tid enligt den nya lagen.

Tid med avslutad heltidsutbildning ska inte omfattas av den föreslagna paragrafen

Enligt nuvarande bestämmelser kan även tid då den sökande har varit förhindrad att arbeta på grund av avslutad heltidsutbildning utgöra överhoppningsbar tid. Utredningen föreslår att avslutad heltidsutbildning ska hänföras till de skyddsvärda förhållanden som räknas upp i paragrafen. Regeringen föreslår dock i avsnitt 6.2.6 att överhoppningsbar tid vid utbildning ska regleras samlat och hänföras till de förhållanden som ska kunna utgöra överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt för den sökande. Tid med avslutad heltidsutbildning bör därför inte omfattas av den föreslagna paragrafen.

6.2.6 Överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt i vissa fall

Regeringens förslag: Om det är mer förmånligt för den sökande ska som överhoppningsbar tid även räknas en månad då sökanden har

1. deltagit i heltidsutbildning som är avslutad,
2. varit företagare, om näringsverksamheten har upphört inom 60 månader från det att den startades,
3. deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd har lämnats för enligt lagen om stöd vid korttidsarbete,
4. deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd kan lämnas för enligt lagen om korttidsarbete, om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och preliminärt stöd har lämnats för någon del av den perioden, eller
5. beviljats del av helt omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att det ska krävas sammanhängande heltidsstudier under minst ett år för att tiden ska kunna räknas som överhoppningsbar enligt paragrafen. Tid då den sökande har varit företagare ska enligt utredningens förslag få räknas som överhoppningsbar tid om näringsverksamheten har upphört inom 36 månader från starten. Av utredningens förslag framgår inte att även den situationen att sökanden har deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd kan lämnats för ska kunna utgöra överhoppningsbar tid, om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och preliminärt stöd har lämnats för någon del av den perioden. I utredningens förslag finns inte heller någon bestämmelse om att tid med del av helt omställningsstudiestöd ska vara överhoppningsbar. Utredningens förslag har även en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Sveriges Förenade Studentkårer* tillstyrker att avslutad heltidsutbildning ska räknas som överhoppningsbar tid. *Saco*, *DIK* och *Sveriges universitetslärare och forskare* tillstyrker att ålders-

gränsen på 25 år för att avslutad utbildning ska vara överhoppningsbar tid tas bort. TCO anser att tillämpningen av dagens bestämmelse om avslutad heltidsutbildning har varit problematisk för personer som har haft lägre studietakt än heltid på grund av exempelvis sjukdom och efterfrågar ytterligare analys och förtydligande. *Sveriges Förenade Studentkårer* tillstyrker förslaget om överhoppningsbar tid för sökande som har bedrivit sammanhängande heltidsstudier under minst ett år. *Sveriges universitetslärare och forskare* tillstyrker också förslaget men anser att det ska gälla alla studier och inte bara studier om minst ett år. Mot bakgrund av ambitionen om ett livslångt lärande anser förbundet att även deltidstudier bör kunna vara överhoppningsbar tid om det är förmånligare för sökanden. Därutöver anser förbundet att tid med aktiviteter som genomförs enligt omställningsavtal bör vara överhoppningsbar tid. *Sveriges a-kassor* anser att det är bra att de föreslagna reglerna uppmuntrar till arbete under studieperioden och dessutom ökar förutsebarheten för den enskilde även om förslaget kommer att innebära en viss ökad administration för arbetslöshetskassorna. Organisationen bedömer dock att det vore lämpligt att, som i den andra bestämmelsen om överhoppningsbar tid för studier som utredningen föreslår, ha ett krav på att studierna ska vara avslutade. Om avsikten är att det ska vara en skillnad mellan studier och utbildning, som används i andra paragrafer, bedömer organisationen att det kan behöva förtydligas. Organisationen lyfter också att det för överhoppningsbar tid kanske borde räcka med två hela terminers studier i stället för ett års sammanhängande studier. *Svenskt Näringsliv, Företagarna, TCO* och *Sveriges a-kassor* tillstyrker eller är positiva till förslaget om överhoppningsbar tid för den som har varit företagare. *Sveriges a-kassor* anser dock att det är oklart om avsikten är att det i den nya lagen ska vara möjligt för den som har varit företagare att grunda ersättningsrätten på en tidigare bedriven och avslutad näringsverksamhet. Enligt *Svenskt Näringsliv* är det oklart om förutsättningen att företaget ska ha lagts ner innebär en materiell förändring i förhållande till nuvarande bestämmelse där det är uttrycket upphör att bedriva näringsverksamhet som används. TCO anser att regeln skulle kunna kompletteras med en alternativ beräkningstidpunkt från vilken de 36 månaderna kan räknas, för att fånga in personer som startar ett företag parallellt med sin anställning och i realiteten inte börjar bedriva verksamheten förrän långt senare. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* förespråkar generösare regler och anser att det för yrkesverksamma kulturskapare är motiverat med överhoppningsbar tid för 36 eller 48 månaders företagande, med hänsyn till att etableringstiden för denna yrkesgrupp är så lång. Samtidigt konstaterar organisationen att en förlängd skyddstid inte hjälper dem som lämnar högre konstnärlig utbildning och går direkt till eget företagande.

Promemorians (Ds 2021:18) förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte några synpunkter på att tid då den sökande har beviljats del av helt omställningsstudiestöd ska kunna utgöra överhoppningsbar tid på det sätt som föreslås. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* avstyrker förslaget och anför att det försvårar flera av huvudsyftena med den nya

arbetslöshetsförsäkringen, nämligen att den ska vara förutsägbar och enkel att tillämpa.

Skälen för förslaget

Mer generösa bestämmelser om överhoppningsbar tid i vissa fall

Regeringen anser att det för vissa situationer finns behov av ett starkare skydd än det som förslaget om överhoppningsbar tid i avsnitt 6.2.5 ger. En sökande som har försökt att undvika arbetslöshet eller förbättra sin position på arbetsmarknaden ska inte riskera att därigenom försämra sitt försäkringsskydd. Det bör därför vara möjligt att i vissa fall räkna tiden som överhoppningsbar trots att den sökande under månaden har haft inkomster av förvärvsarbete som skulle kunna användas för att uppfylla inkomstvillkoret. Liknande bestämmelser finns i den nuvarande lagen för den som har deltagit i korttidsarbete enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och för den som har beviljats del av helt omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Det behövs ett starkare skydd än i dag vid heltidsstudier

Enligt nuvarande bestämmelser kan tid då den sökande har varit förhindrad att arbeta på grund av heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst fem månader utgöra överhoppningsbar tid. En förutsättning är dock att månaden inte innehåller arbete i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor.

Utredningen föreslår att avslutad heltidsutbildning fortfarande ska kunna utgöra överhoppningsbar tid men utan dagens åldersgräns eller krav på sammanhängande tid med förvärvsarbete. Enligt utredningens förslag ska avslutad heltidsutbildning hanteras på samma sätt som de förhållanden som räknas upp i regeringens förslag i avsnitt 6.2.5, dvs. kunna utgöra överhoppningsbar tid endast om den sökande inte har tillräckliga inkomster av förvärvsarbetet. Utöver en bestämmelse om överhoppningsbar tid vid avslutad heltidsutbildning föreslår utredningen en kompletterande bestämmelse om att tid då den sökande har bedrivit sammanhängande heltidsstudier under minst ett år ska räknas som överhoppningsbar tid, om det är mer förmånligt för den sökande.

Regeringen delar utredningens bedömning att utbildning har stor betydelse för den sökandes möjlighet att få ett arbete och att tid med studier före arbetslösheten inte ska medföra att den sökande försämrar sin möjlighet att få arbetslöshetsersättning. Regeringen delar också utredningens bedömning att dagens bestämmelse om överhoppningsbar tid vid studier inte skyddar en sökande tillräckligt. Regeringen anser att det i den nya lagen ska ges ekonomiska incitament för den som tidigare har arbetat att fortsätta arbeta under heltidsutbildning. Den som väljer att vidareutbilda sig efter tidigare arbete kan behöva fortsätta att arbeta för att försörja sig under terminer och sommaruppehåll och inkomsterna från arbetet kan då vara lägre än de tidigare inkomsterna. För den som saknar tidigare inkomster att falla tillbaka på är det i stället viktigt att det finns en möjlighet att räkna med inkomster av förvärvsarbete från extra- eller sommarjobb vid provningen av inkomstvillkoret. Regeringen anser därför

liksom utredningen att det i det nya lagen bör finnas en möjlighet att bortse från tid med heltidsstudier även om den sökande under studietiden har haft den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

En bestämmelse om överhoppningsbar tid när den sökande har deltagit i heltidsutbildning

De remissinstanser som särskilt har yttrat sig är i huvudsak positiva både till utredningens förslag om överhoppningsbar tid vid avslutad heltidsutbildning och till förslaget om överhoppningsbar tid då den sökande har bedrivit sammanhängande heltidsstudier under minst ett år. *Sveriges a-kassor* bedömer dock att det vore lämpligt att ensa bestämmelserna genom att kräva att studierna i båda fallen ska vara avslutade. Organisationen bedömer också att det kan behöva förtydligas om det ska vara en skillnad mellan studier och utbildning. *Sveriges a-kassor* och *Sveriges universitetslärare och forskare* har även synpunkter på att bestämmelsen gäller studier under minst ett år.

Regeringen anser att det med anledning av remissinstansernas synpunkter finns anledning att ifrågasätta behovet av två olika bestämmelser om överhoppningsbar tid vid studier. I båda de bestämmelser som utredningen föreslår bör det vara fråga om avslutade studier, eftersom studier i normalfallet behöver vara avslutade för att en sökande över huvud taget ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen kan inte heller se annat än att heltidsutbildning och heltidsstudier i de två bestämmelserna är avsedda att vara synonyma. De bestämmelser som utredningen föreslår kommer därmed i många fall att överlappa varandra. Enligt regeringens bedömning är det därför lämpligare att endast ha en bestämmelse om överhoppningsbar tid vid studier.

En sådan bestämmelse bör ge ett starkare skydd än i dag men ändå omfatta sådan utbildning som enligt dagens bestämmelse kan utgöra överhoppningsbar tid. Bestämmelsen bör därför, i enlighet med *Sveriges universitetslärare och forskares* synpunkt, omfatta heltidsutbildning utan något krav på att den ska ha bedrivits under minst ett år. Regeringen anser att begreppet heltidsutbildning som används i dagens bestämmelse om överhoppningsbar tid bör användas. Därmed tydliggörs att den rättspraxis som finns kopplad till begreppet, däribland HFD 2020 ref. 42 som berör den situation som *TCO* lyfter, fortfarande bör vara vägledande. Regeringen delar dock utredningens bedömning att både åldersgränsen och hänvisningen till fem månaders arbete är begränsningar som inte längre behövs. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att en månad då den sökande har deltagit i heltidsutbildning som är avslutad ska räknas som överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt för sökanden än månaden ingår i ramtiden.

Tid då den sökande har varit företagare om verksamheten har upphört inom en viss tid

Enligt den nuvarande lagen får dagsförtjänsten för den som har varit företagare grundas på företagarens tidigare anställning om företagaren upphör att bedriva näringsverksamhet inom 24 månader från det att

verksamheten startade. Om dagsförtjänsten grundas på en tidigare anställning ska prövningen av om arbetsvillkoret är uppfyllt avse tid i anställningen. Den nuvarande bestämmelsen gäller endast den som omfattas av inkomstbortfallsförsäkringen, eftersom den aktiveras i samband med beräkning av företagarens dagsförtjänst.

Regeringen anser att det även i fortsättningen behöver finnas en möjlighet för den som startar en näringsverksamhet, men som av olika skäl inte lyckas få tillräcklig lönsamhet i den och upphör med den inom en viss tid, att kunna få sin rätt till arbetslöshetsersättning prövad utifrån förhållandena innan verksamheten startade. En sådan möjlighet kan ha särskilt stor betydelse för den som har varit företagare men som har saknat inkomster av förvärvsarbete från verksamheten och annars inte skulle kunna uppfylla ett inkomstvillkor. För att efterlikna dagens skyddsregel bör tiden med näringsverksamhet kunna utgöra överhoppningsbar tid, om det är mer förmånligt för sökanden än att låta tiden ingå i ramtiden. Eftersom den nya lagen inte kommer att innehålla någon uppdelning mellan grundförsäkring och inkomstbortfallsförsäkring bör bestämmelsen om överhoppningsbar tid omfatta alla som har varit företagare enligt den föreslagna företagardefinitionen.

Enligt den nuvarande skyddsregeln kan beräkningen av dagsförtjänsten baseras på inkomster från en anställning som har föregått den nedlagda verksamheten. *Sveriges a-kassor* anser att det är oklart om avsikten är att det i den nya lagen i stället ska vara möjligt för den som har varit företagare att grunda ersättningsrätten på en tidigare bedriven och avslutad näringsverksamhet. Regeringen konstaterar att utredningens förslag inte innehåller någon begränsning av vilka tidigare inkomster av förvärvsarbete som den sökande kan grunda sin rätt till ersättning på. Regeringen anser inte heller att det är nödvändigt med en sådan begränsning. Möjligheten att bortse från en viss tid med näringsverksamhet när ramtiden fastställs bör, liksom överhoppningsbar tid i övrigt, innebära att tidigare inkomster av förvärvsarbete kan användas oavsett om inkomsterna kommer från en anställning eller näringsverksamhet.

Utredningen föreslår att en förutsättning för att tid då den sökande har varit företagare ska vara överhoppningsbar tid är att företaget har lagts ner inom 36 månader från starten. Enligt *Svenskt Näringsliv* är det oklart om förutsättningen att företaget ska ha lagts ner innebär en materiell förändring i förhållande till nuvarande bestämmelse där det är uttrycket upphör att bedriva näringsverksamhet som används. Regeringen anser att uttryckssättet bör överensstämma med det som används i de föreslagna bestämmelserna om när en sökande inte längre ska anses som företagare och att det därför bör vara fråga om att näringsverksamheten ska ha upphört.

Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd förespråkar generösare regler och anser att det är motiverat med överhoppningsbar tid för 36 eller 48 månaders företagande. Samtidigt konstaterar organisationen att en förlängd skyddstid inte hjälper dem som lämnar högre konstnärlig utbildning och går direkt till eget företagande. *TCO* föreslår en alternativ starttidpunkt för beräkningen av den överhoppningsbara tiden, för att fånga in personer som startar ett företag parallellt med sin anställning och i realiteten inte börjar bedriva verksamheten förrän långt senare.

Regeringen bedömer i avsnitt 6.2.7 att begränsningen av den överhoppningsbara tiden bör vara densamma för samtliga förhållanden som kan utgöra överhoppningsbar tid och föreslår att den överhoppningsbara tiden sammanlagt ska kunna vara längst 60 månader. Regeringen ser inte någon anledning att göra undantag för tid då den sökande har varit företagare. Som TCO påpekar kan det för vissa företagare vara långa startsträckor och 60 månader bedöms dessutom vara tillräckligt lång tid för att också i många fall kunna skydda den som har studerat i direkt anslutning till företagandet. Företagare som har haft en riktigt lönsam verksamhet gynnas dock inte nödvändigtvis av att det bortses från tiden i verksamheten. Regeringen föreslår därför att om det är mer förmånligt för den sökande ska tid då sökanden har varit företagare utgöra överhoppningsbar tid under förutsättning att näringsverksamheten har upphört inom 60 månader från det att den startades.

Tid då den sökande har deltagit i korttidsarbete

Enligt nuvarande bestämmelser ska månader då den sökande har deltagit i korttidsarbete enligt lagen om stöd vid korttidsarbete inte räknas med i ramtiden, om det inte är förmånligare för den sökande att sådan tid räknas med. Detsamma gäller om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och arbetsgivaren har fått preliminärt stöd för någon del av denna period men ansökan om sådant stöd ännu inte har lämnats in eller prövats för aktuell månad. Tiden kan räknas som överhoppningsbar tid även om arbetet skulle kunna användas för att uppfylla ett arbetsvillkor.

Deltagande i korttidsarbete innebär att arbetstagare under en period går ner i arbetstid och lön. Regeringen angav i förarbetena till nuvarande bestämmelser att det inte är rimligt att arbetslöshetsersättningen försämras för arbetstagare som deltar i korttidsarbete för att minska risken för arbetslöshet (prop. 2013/14:1 s. 381). Regeringen anser att detta argument gör sig gällande även i det nya regelverket. En månad då den sökande har deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd har lämnats för enligt lagen om stöd vid korttidsarbete föreslås därför utgöra överhoppningsbar tid, om det är mer förmånligt för sökanden än att låta månaden ingå i ramtiden.

Av utredningens förslag framgår inte att även den situationen att sökanden har deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd kan men ännu inte har lämnats för ska kunna utgöra överhoppningsbar tid, om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och arbetsgivaren har fått preliminärt stöd för någon del av den perioden. Regeringen kan dock inte se att utredningen har avsett att något annat än det som gäller i dag fortsättningsvis ska gälla. Det finns inte heller något skäl att i materiellt avseende göra något avsteg från gällande rätt. Däremot bör bestämmelsen formuleras om. Regeringen föreslår därför att som överhoppningsbar tid också ska kunna räknas en månad då den sökanden har deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd kan lämnas för enligt lagen om korttidsarbete, om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och preliminärt stöd har lämnats för någon del av den perioden.

Tid då den sökande har beviljats omställningsstudiestöd

I juni 2022 trädde lagen om omställningsstudiestöd i kraft. Omställningsstudiestödet är ett statligt och parallellt studiestöd bestående av omställningsstudiebidrag och en lånedel. Syftet med omställningsstudiestödet är att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som kan stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov.

Omställningsstudiestöd med helt belopp förutsätter att stödmottagaren studerar på minst heltid och inte arbetar vid sidan av studierna. Regeringen föreslår ovan att tid då den sökande har deltagit i heltidsutbildning som är avslutad även fortsättningsvis ska utgöra överhoppningsbar tid. Den som har omställningsstudiestöd med helt belopp och som har arbetat före sina studier kommer därmed, i likhet med vad som gäller i dag, att kunna bortse från tiden med utbildning vid fastställandet av ramtiden.

Stödmottagare som arbetar vid sidan av sina studier och som studerar på deltid får omställningsstudiestöd med delar av helt belopp. I den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen har månader då en sökande har haft omställningsstudiestöd med del av helt stöd gjorts överhoppningsbara vid fastställandet av ramtiden, om det inte är förmånligare att sådan tid räknas med. Sådana månader kan därmed utgöra överhoppningsbar tid även om de innehåller förvärsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarspflicht i sådan omfattning att de kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor. I propositionen Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (prop. 2021/22:176 s. 251) angav regeringen att det är viktigt att den som har arbetat före sina studier med omställningsstudiestöd kan använda sig av det arbetet vid prövning av rätten till arbetslöshetsersättning eftersom det annars kan finnas starka incitament att inte påbörja nödvändiga studier för en omställning. Samtidigt ansåg regeringen att möjligheten att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning genom arbete under tiden med omställningsstudiestöd inte bör begränsas.

I den nya lagen skulle motsvarigheten till dagens lösning vara att låta tid med omställningsstudiestöd med del av helt belopp behandlas som överhoppningsbar tid om det är mer förmånligt för den sökande än att låta tiden ingå i ramtiden. Förslag om detta finns i promemorian Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:18).

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anför att förslaget försvårar flera av huvudsyftena med den nya arbetslöshetsförsäkringen, nämligen att den ska vara förutsägbar och enkel att tillämpa. Regeringen anser att de skäl som fördes fram vid införandet av bestämmelserna i den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen gör sig gällande även i den nya försäkringen. Det är fortfarande av stor vikt att försäkringsskyddet inte försämras för enskilda som väljer omställningsstudier. Även om ytterligare en skyddsregel i någon mån påverkar arbetslöshetsförsäkringens komplexitet anser regeringen att den i detta fall är motiverad. Enligt regeringens bedömning kommer den nya försäkringen i sin helhet att bli mer förutsebar och lättadministrerad än dagens. Regeringen föreslår därför att en månad då den sökande har beviljats del av helt omställningsstudiestöd ska räknas som överhoppningsbar tid, om det är mer förmånligt för sökanden än att månaden ingår i ramtiden.

Sveriges universitetslärare och forskare anser att deltidstudier och aktiviteter som genomförs enligt omställningsavtal bör vara överhoppningsbar tid. Regeringen anser dock att deltidstudier och andra omställningsaktiviteter inte bör utgöra överhoppningsbar tid i andra fall än de som omfattas av de föreslagna bestämmelserna.

6.2.7 Begränsning av den överhoppningsbara tiden

Regeringens förslag: Den överhoppningsbara tiden, med undantag för överhoppningsbar tid när en sökande har vistats utomlands som medföljare, ska sammanlagt få vara längst 60 månader.

Vid vistelse utomlands som medföljare ska den överhoppningsbara tiden få vara längst 120 månader.

Den överhoppningsbara tiden enligt första och andra styckena får sammanlagt inte vara längre än 120 månader.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att den överhoppningsbara tiden får vara längst 36 månader och att begränsningen av den överhoppningsbara tiden ska vara samma för samtliga förhållanden som kan utgöra överhoppningsbar tid.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. De remissinstanser som har yttrat sig avstyrker eller är kritiska till förslaget att minska den maximala överhoppningsbara tiden till 36 månader. *Sveriges Förenade Studentkårer* och *LO* anser att den maximala överhoppningsbara tiden bör höjas till sex respektive sju år. *Akademikerförbundet SSR*, *DIK*, *Sveriges Förenade Studentkårer m.fl.* anser att minskningen kan innebära en försämring för personer som väljer högskolestudier eller vidareutbildar sig mitt i arbetslivet. Bland annat *LO*, *TCO* och *Saco* framhåller att förslaget särskilt kan påverka den som i anslutning till studierna omfattas av något annat förhållande som kan utgöra överhoppningsbar tid, exempelvis sjukdom. *Sveriges a-kassor* konstaterar att den nuvarande regeln om fem års överhoppningsbar tid är ett skydd som ofta kommer svagare grupper till del. Även *Malmö kommun*, *Akademikerförbundet SSR* och *Inspektionen för socialförsäkringen* anser att förslaget försämrar för långtidssjukskrivna och andra som redan är i en utsatt situation. *Akademikerförbundet SSR*, *Sveriges a-kassor*, *Inspektionen för socialförsäkringen* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* bedömer att förslaget drabbar kvinnor hårdare än män och kan komma att motverka ett jämställt arbetsliv. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* bedömer också att tillgången till månatliga arbetsgivardeklarationer bör innebära relativt goda förutsättningar för en enklare handläggning även av ärenden som sträcker sig långt tillbaka i tiden. Några remissinstanser har synpunkter på den överhoppningsbara tiden för den som följer med en person som arbetar utomlands för arbetsgivare med säte i Sverige och med lön från Sverige, s.k. medföljare. *Sveriges a-kassor* välkomnar förslaget att undantaget för medföljare tas bort eftersom det leder till en omfattande och kostsam administration. Även *Migrationsverket* ställer sig positiv till förslaget. *Sida*, *Sveriges universitetslärare och forskare* och *Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen (EU-representationen)* avstyrker eller är kritiska till

förslaget. Sida och Sveriges universitetslärare och forskare anser nuvarande ordning med obegränsad överhoppningsbar tid bör behållas. Sida och EU-representationen anger att medarbetare förordnas i upp till fem år vid samma utlandsmyndighet. De anser att utredningens förslag riskerar att minska rekryteringsbasen och försvåra rekryteringen till utrikestjänster.

Skälen för regeringens förslag

Den överhoppningsbara tiden ska som huvudregel sammanlagt få vara längst 60 månader

De föreslagna bestämmelserna om överhoppningsbar tid medför att den sökandes ramtid i vissa fall kan förskjutas bakåt så att inkomster av förvärvsarbete som ligger längre tillbaka i tiden kan användas för att uppfylla inkomstvillkoret. Överhoppningsbar tid fyller en viktig funktion men kan, om den tillåts att bli alltför lång, riskera att urholka omställningsprincipen. Det bör därför finnas en gräns för hur lång den överhoppningsbara tiden kan vara. I den nuvarande lagen får överhoppningsbar tid i de flesta fall omfatta högst fem år. Utredningen föreslår att den överhoppningsbara tiden enligt den nya lagen ska få vara längst 36 månader.

Omställningsprincipen är grundläggande i arbetslöshetsförsäkringen och regeringen anser i likhet med utredningen att den bör värnas. Som utredningen anför innebär alltför lång överhoppningsbar tid att kravet på arbetsmarknadsförankring försvagas. Det är dock inte självklart var gränsen för tillräcklig förankring på arbetsmarknaden ska dras. Även om fem års frånvaro från arbete kan tyckas som en lång tid framstår den som mindre anmärkningsvärd när man beaktar det som bl.a. *LO*, *TCO* och *Saco* anför om att en sökande kan omfattas av flera olika skyddsvärda förhållanden i anslutning till varandra.

Bestämmelserna om överhoppningsbar tid bör inte riskera att motverka incitamenten till omställning genom studier. Regeringen anser att det med utredningens förslag finns en sådan risk. En kortare överhoppningsbar tid drabbar personer som väljer att studera mitt i livet, vilket påpekas av bl.a. *Akademikerförbundet SSR*, *DIK* och *Sveriges Förenade Studentkårer*. Dessutom lyfter flera remissinstanser att en minskning av den överhoppningsbara tiden till tre år riskerar att drabba vissa grupper hårdare än andra. *Inspektionen för socialförsäkringen* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* bedömer att förslaget drabbar kvinnor hårdare än män medan bl.a. *Sveriges a-kassor* och *Malmö kommun* anser att det innebär försämringar främst för personer som redan befinner sig i en utsatt situation. Detta är konsekvenser som enligt regeringen bör beaktas vid bestämmandet av den överhoppningsbara tidens längd.

Regeringen vill framhålla att det är viktigt att den sökandes anknytning till arbetsmarknaden inte ligger alltför långt tillbaka i tiden. Av den anledningen finns det inte skäl att, som *Sveriges Förenade Studentkårer* och *LO* önskar, utsträcka den överhoppningsbara tiden till mer än fem år. Regeringen delar emellertid inte heller utredningens bedömning att det finns skäl att begränsa den överhoppningsbara tiden mer än i dag. Regeringen anser att de nackdelar med utredningens förslag som har förts fram får anses överväga de fördelar som en skärpning av omställnings-

principen eventuellt skulle kunna medföra. Enligt regeringens bedömning är en överhoppningsbar tid om sammanlagt längst fem år förenlig med och ändamålsenlig i en omställningsförsäkring. Regeringen anser därmed i likhet med många av remissinstanserna att den överhoppningsbara tiden i de flesta fall ska kunna uppgå till längst fem år även i den nya lagen. Eftersom överhoppningsbar tid föreslås prövas månadsvis bör begränsningen anges i månader.

Särskilda bestämmelser för överhoppningsbar tid vid vistelse utomlands som medföljare

Ett av de förhållanden som kan utgöra överhoppningsbar tid är att den sökande har vistats utomlands som s.k. medföljare till en make, maka eller sambo vars arbetsgivare har sitt säte i Sverige och vars lön betalas ut från Sverige. I den nuvarande lagen finns det inte någon begränsning av hur lång den överhoppningsbara tiden kan vara i dessa fall. Enligt utredningens förslag ska tid som medföljare omfattas av samma begränsning av den överhoppningsbara tiden som föreslås gälla för övriga skyddsvärda situationer.

Regeringen anser att utredningen för fram relevanta argument till stöd för en enhetlig begränsning av den överhoppningsbara tiden. Enligt regeringens uppfattning har utredningen dock inte i tillräcklig utsträckning beaktat de starka samhällsintressen som den nuvarande regleringen återspeglar. Det är centralt att Sverige har en välfungerande och adekvat bemannad utlandsförvaltning. Detta förutsätter bl.a. att utlandsstationerad personal kan åtföljas av sin familj. Regeringen anser därför att det även i fortsättningen behövs särskilda regler om längden på den överhoppningsbara tiden för medföljare.

När undantaget i den nuvarande lagen infördes anförde regeringen att den dåvarande begränsningen av överhoppningsbar tid, som var sju år, särskilt drabbade medföljare till statsanställda på grund av deras långa stationeringstider på upp till tio år (prop. 2005/06:19 s. 34).

Sida och *EU-representationen* anger att utsända medarbetare har förordnanden på upp till fem år. Regeringen konstaterar att det dessutom är vanligt att en utlandsstationering följer på en annan. Även med regeringens förslag att den överhoppningsbara tiden ska få uppgå till fem år skulle medföljare i vissa fall inte längre kunna följa med sin make, maka eller sambo under mer än en utlandsstationering utan att riskera att försämrat sitt försäkringsskydd. Regeringen anser, i likhet med *Sida* och *EU-representationen*, att markanta försämringar av villkoren för medföljare kan riskera att försvåra rekryteringen av kvalificerade personer till viktiga tjänster.

Enligt *Sida* och *Sveriges universitetslärare och forskare* bör den överhoppningsbara tiden för medföljare vara obegränsad. Regeringen anser dock att omställningsprincipen bör värnas även i dessa fall och att den överhoppningsbara tiden därför inte bör vara längre än vad som är nödvändigt för att tillgodose syftet med bestämmelsen. Det finns dessutom, som *Sveriges a-kassor* anför, administrativa skäl för att begränsa längden på den överhoppningsbara tiden. Vid en sammantagen bedömning anser regeringen att den överhoppningsbara tiden för medföljare bör begränsas till tio år. Med hänsyn till remissinstansernas

uppgifter om längden på förordnanden bör en sökande kunna vara medföljare under åtminstone två på varandra följande utlandsstationeringar utan att riskera att få sitt försäkringsskydd försämrat. Den överhoppningsbara tiden bör dock aldrig kunna överstiga tio år.

7 Tid med arbetslöshetsersättning

7.1 Ersättningsperiod

Regeringens förslag: Med ersättningsperiod ska avses det antal dagar som en sökande som mest kan få arbetslöshetsersättning för utan att på nytt uppfylla ett inkomstvillkor.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte någon uttrycklig bestämmelse om vad som ska avses med ersättningsperiod.

Remissinstanserna har antingen inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: En sökande som är arbetslös och har kvalificerat sig för rätt till arbetslöshetsersättning kan få ersättning under en begränsad tid när sökanden ställer om till ett nytt arbete. Enligt nuvarande lagstiftning lämnas arbetslöshetsersättning i normalfallet under längst 300 ersättningsdagar. Denna tid kallas för ersättningsperiod. När ersättningsperioden är slut krävs det att den sökande på nytt uppfyller ett arbetsvillkor för att ha rätt till ersättning.

Tiden med arbetslöshetsersättning bör även i fortsättningen vara begränsad. När en sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor ska enligt regeringens förslag en ersättningsperiod fastställas. För att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning efter ersättningsperiodens slut bör det som i dag krävas att sökanden har en ny förankring på arbetsmarknaden som kan grunda rätt till arbetslöshetsersättning. Eftersom arbetsmarknadsförankringen i den nya lagen föreslås mätas genom den sökandes inkomster av förvärvsarbete bör ersättningsperioden alltså utgöra den tid som sökanden kan få arbetslöshetsersättning för utan att på nytt behöva uppfylla ett inkomstvillkor.

Ersättningsperioden mäts enligt nuvarande bestämmelser i ersättningsdagar och ersättningen bestäms och betalas ut per vecka. Regeringen föreslår i avsnitt 8.1 att arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen i stället ska beräknas månadsvis. Det skulle vara möjligt att mäta också ersättningsperioden i månader. Regeringen bedömer dock att ersättningsdagar är ett tydligare och mer förutsebart mått t.ex. för sökande som inte är helt arbetslösa under en månad och som därför enligt förslaget i avsnitt 9.1 inte ska få hel ersättning för månaden. I dessa fall kommer det att behöva beräknas hur stor andel av månaden, mätt i tid, som den ersättning som har betalats ut ska anses motsvara, se vidare avsnitt 9.6.

Regeringen anser mot den bakgrunden att ersättningsperioden även framöver bör mätas i ersättningsdagar. Det får även betydelse bl.a. för

beräkningen av karenstid i avsnitt 7.3 och beräkning av tid med avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning i avsnitt 10.2.9.

Ersättningsperiod är och kommer även framöver att vara ett centralt begrepp i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen föreslår därför att det i lagen ska finnas en bestämmelse som anger att med ersättningsperiod avses det antal dagar som den sökande som mest kan få ersättning för utan att på nytt uppfylla ett inkomstvillkor.

Även om den sökande under ersättningsperioden inte ska behöva uppfylla ett nytt inkomstvillkor kommer arbetslöshetskassan att behöva pröva om de krav som löpande ställs på den sökande, främst de allmänna villkoren, är uppfyllda. En fastställd ersättningsperiod kommer därför inte att innebära att den sökande har en ovillkorlig rätt till arbetslöshetsersättning.

Regeringens förslag om en begränsning för hur länge en ersättningsperiod ska vara pågående i avsnitt 7.2 och om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning i avsnitt 10.1 kommer också att innebära att en sökande trots en fastställd ersättningsperiod inte alltid kan få ersättning för alla dagar i perioden.

7.2 Pågående ersättningsperiod

Regeringens förslag: En pågående ersättningsperiod måste förbrukas innan en ny ersättningsperiod kan påbörjas.

En ersättningsperiod ska vara pågående om det återstår ersättningsdagar i perioden och den sökande har fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd någon gång under de tolv månader som närmast har föregått den månad som ansökan avser. När tiden beräknas ska det bortses från månader som vid fastställandet av ramtiden utgör överhoppningsbar tid.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att förslaget skulle kunna tolkas som att en sökande som inte kan återknyta till en tidigare ersättningsperiod inte heller skulle kunna få en prövning av rätten till arbetslöshetsersättning för en ny ersättningsperiod eftersom den tidigare ersättningsperioden inte har förbrukats.

Skälen för regeringens förslag

En pågående ersättningsperiod måste förbrukas för att en ny period ska kunna påbörjas

Enligt regeringens förslag ska en sökande som har fått en ersättningsperiod fastställd inte behöva uppfylla ett nytt inkomstvillkor under ersättningsperioden. Eftersom den sökandes arbetslöshet kan upphöra innan dagarna med arbetslöshetsersättning är slut kan en person som t.ex. inte längre är arbetslös ha kvar ersättningsdagar i ersättningsperioden under en mycket lång tid. Regeringen anser att det i en sådan situation behöver finnas

bestämmelser som begränsar möjligheten att fortsätta på en tidigare fastställd ersättningsperiod vid ny arbetslöshet. Det bör därför krävas att ersättningsperioden är pågående för att den sökande inte ska behöva uppfylla ett nytt inkomstvillkor. Den sökande bör dessutom vara förhindrad att välja att få ett nytt inkomstvillkor prövat och påbörja en ny ersättningsperiod i stället för att fortsätta på den pågående ersättningsperioden.

För att tydliggöra att inkomstvillkoret inte ska prövas på nytt under en pågående ersättningsperiod föreslår regeringen en bestämmelse om att en pågående ersättningsperiod måste förbrukas innan en ersättningsperiod baserad på ett nytt inkomstvillkor kan påbörjas. Av förslagen i avsnitt 7.5 och 7.6 följer att dagar i ersättningsperioden förbrukas genom att den sökande får arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd för dem. Även fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning föreslås leda till att ersättningsdagar förbrukas, se avsnitt 10.1. Ersättningsperioden bör således anses förbrukad när samtliga ersättningsdagar i perioden är förbrukade.

Eftersom en sökande kan ha haft inkomster av förvärvsarbete under en pågående ersättningsperiod bör den föreslagna bestämmelsen dock inte hindra att en arbetslöshetskassa vidtar sådana förberedande åtgärder inför en prövning av ett nytt inkomstvillkor som krävs för att sökanden inte ska behöva få ett avbrott i ersättningen mellan två ersättningsperioder.

Förutsättningar för att en ersättningsperiod ska vara pågående

Av förslaget om karenstid i avsnitt 7.3 följer att en ersättningsperiod ska anses pågående först sedan karenstiden har fullgjorts. En grundläggande förutsättning för att en ersättningsperiod ska vara pågående bör också vara att det finns en eller flera ersättningsdagar kvar i perioden. För en sökande som är arbetslös under hela ersättningsperioden och fortlöpande får arbetslöshetsersättning bör ersättningsperioden vara pågående till dess att det inte längre finns några dagar kvar att ersätta, dvs. till dess att ersättningsperioden är förbrukad.

Även när arbetslösheten har upphört innan ersättningsdagarna är förbrukade och den sökande inom en viss tid åter blir arbetslös och ansöker om arbetslöshetsersättning kan det vara rimligt att ersättningsperioden ska anses vara pågående. I annat fall skulle t.ex. ett kortare vikariat kunna leda till en ny prövning av den sökandes inkomstvillkor och därmed till en kortare ersättningsperiod och en lägre ersättningsgrundande inkomst än tidigare. En sådan ordning skulle riskera att minska de ekonomiska incitamenten att ta ett arbete. Det är dock i en omställningsförsäkring inte rimligt att en person som en gång har kvalificerat sig för ersättning ska kunna få ersättning grundad på sin tidigare arbetsmarknadsförankring efter alltför lång tid. Det bör därför finnas en gräns för hur länge en påbörjad ersättningsperiod ska anses pågående.

Enligt nuvarande ordning har den sökande, utan att ett nytt arbetsvillkor behöver uppfyllas, rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av ersättningsperioden vid ny arbetslöshet under förutsättning att det inte har förflutit en sammanhängande tid av tolv månader sedan den sökande senast fick arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd. Regeringen anser att de nuvarande bestämmelserna om möjlighet att återknyta till en tidigare

ersättningsperiod bör användas som utgångspunkt för vad som ska anses vara en pågående ersättningsperiod i den nya lagen. Startpunkten för beräkningen av de tolv månaderna behöver dock bli tydligare än i dag och bör lämpligen utgå från den månad då den sökande på nytt är arbetslös och i behov av arbetslöshetsersättning. Den sökande bör liksom enligt nuvarande bestämmelse ha fått arbetslöshetsersättning inom den föreskrivna tiden för att kunna fortsätta på ersättningsperioden. Eftersom regeringen föreslår en betydligt kortare ansökningsfrist än dagens nio månader, se avsnitt 14.2.2, kommer arbetslöshetsersättning som den sökande har fått under de tolv månaderna dock inte att kunna avse ersättning för tid lika långt tillbaka som i dag.

En person kan under en ersättningsperiod anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program och efter avslutat deltagande i programmet åter ansöka om arbetslöshetsersättning. Enligt förslaget i avsnitt 7.6 ska dagarna med aktivitetsstöd i ett sådant fall räknas som förbrukade ersättningsdagar på samma sätt som om sökanden hade fått arbetslöshetsersättning. Det bör därför inte göras någon skillnad på om den sökande senast har fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd när det gäller möjligheten att fortsätta på en tidigare fastställd ersättningsperiod.

Regeringen föreslår därför att ersättningsperioden ska vara pågående om den sökande har fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd någon gång under de tolv månader som närmast har föregått den månad som ansökan avser. När de tolv månaderna beräknas bör det liksom i dag bortses från månader som vid fastställandet av ramtiden utgör överhoppningsbar tid. På så sätt är det endast uppehåll i arbetslösheten som är så långa att de motsvarar en hel ramtid som innebär att inkomstvillkoret ska prövas på nytt.

Sveriges a-kassor pekar på att det i utredningens förslag är något otydligt om kravet på att en pågående ersättningsperiod måste förbrukas gäller även en ersättningsperiod som den sökande inte längre kan återknyta till. Av den bestämmelse som regeringen föreslår framgår det på ett tydligare sätt än av utredningens förslag att en ersättningsperiod bara är pågående så länge det går att återknyta till den. Eftersom det endast är pågående ersättningsperioder som föreslås utgöra hinder mot att påbörja en ny ersättningsperiod kommer en sökande som inte kan återknyta till en tidigare påbörjad ersättningsperiod att kunna få ett nytt inkomstvillkor prövat.

7.3 Karenstid

Regeringens förslag: En ersättningsperiod ska inte få påbörjas innan en karenstid om två dagar med arbetslöshet har förflutit. I karenstiden ska endast de dagar räknas in som den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om karenstiden hade löpt ut. Karenstiden ska fullgöras inom tolv månader från och med den månad då karenstiden inleddes.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag ska karenstiden vara sex dagar och räknas av från ersättningsperioden. Utredningen föreslår också att karenstiden inte

ska få överstiga sex kalenderdagar inom en tolv månadersperiod. Utredningen föreslår inte att karenstiden ska fullgöras inom en viss tid.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anger att det inte är självklart varför självrisken i arbetslöshetsförsäkringen ska innehålla en karenperiod. *LO* anser att karensdagarna är obehövligen och att inkomstförlusten till följd av att endast 80 procent av lönen är försäkrad är tillräcklig som självrisk. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges a-kassor* anser att det i lagtexten bör tydliggöras att karenstiden inte ska räknas av från ersättningsperioden. Organisationen bedömer dessutom att det bör tydliggöras att en sökande ska ha möjlighet att återknyta till en pågående karens eftersom detta inte förefaller vara möjligt enligt utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag

Karenstidens funktion

I det nuvarande regelverket anges att dagpenning inte får lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av tolv månader har varit arbetslös två dagar. Till karenstiden räknas endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden hade löpt ut.

Enligt utredningens förslag ska en självrisk i form av karenstid finnas även i det nya regelverket. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anger att det inte är självklart varför självrisken i arbetslöshetsförsäkringen ska innehålla en karenperiod. *LO* anser att karensdagarna är obehövligen och att inkomstförlusten till följd av att endast 80 procent av lönen är försäkrad är fullt tillräcklig som självrisk.

Regler om karenstid har funnits i arbetslöshetsförsäkringen under en lång tid. Förutom ekonomiska motiv för karensen har det angetts att det är rimligt att det finns en självrisk i arbetslöshetsförsäkringen när en sådan finns i andra socialförsäkringar (prop. 1992/93:150, bil 8 s. 58 och 59). Vid senare ändringar av karenstiden har det bl.a. anförts att syftet med karensvillkoret är att personer som redan är sysselsatta ska undvika mellanliggande arbetslöshetsperioder i samband med att de byter arbete (prop. 2007/08:118 s. 25 och prop. 2017/18:152 s. 6). Regeringen anser att argumenten om att en karenstid minskar statens utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och kan utgöra ett incitament för enskilda att undvika kortare arbetslöshetsperioder är aktuella även i en reformerad försäkring. Arbetslöshetsersättning ska lämnas till den som ställer om mellan arbeten men syftet är inte att den sökande ska söka ersättning under mycket korta uppehåll mellan arbeten. Det är därför motiverat att även i fortsättningen ha en inledande karenstid innan ersättning kan betalas ut.

I en arbetslöshetsförsäkring där arbetslöshetsersättningen ska beräknas månadsvis och där karenstiden ska leda till en minskning av arbetslöshetsersättningen för den aktuella månaden, se avsnitt 8.1 och 9.1, bedömer regeringen att karenstidens karaktär av självrisk kommer att framgå tydligare för den sökande än i den nuvarande försäkringen.

Karenstiden ska även i fortsättningen vara två dagar

Sedan januari 2022 är antalet karensdagar i den nuvarande lagen två i stället för som tidigare sex. Minskningen av antalet karensdagar var till en början tillfällig på grund av följderna av covid-19-pandemin men gäller nu utan tidsbegränsning. I propositionen En fortsatt stärkt arbetslöshetsförsäkring (prop. 2022/23:85 s. 15) angav regeringen att det för att stärka den ekonomiska tryggheten för arbetslösa är lämpligt med två karensdagar även framöver.

Hur lång karenstiden ska vara är en avvägning mellan den sökandes behov av ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och karensvillkorets funktion som självrisk. Regeringen anser att de nu gällande två karensdagarna utgör ett rimligt resultat av en sådan avvägning. Det kan konstateras att det även föreslås sanktionsbestämmelser i den nya lagen som syftar till att motverka överutnyttjande av arbetslöshetsförsäkringen och som aktualiseras om en sökande frivilligt försätter sig i arbetslöshet. Regeringen föreslår därför att det även i fortsättningen ska finnas en karenstid om två dagar. För att karenstiden ska fylla sitt syfte bör den liksom i dag endast omfatta dagar som den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om karenstiden hade löpt ut.

I avsnitt 7.4 föreslår regeringen att ersättningsperiodens längd ska differentieras. Eftersom karensens syfte bl.a. är att motverka överutnyttjande anser regeringen att det är viktigt att den som har arbetat under en kortare tid inte får arbetslöshetsersättning snabbare än den som har arbetat under en längre tid. Regeringen bedömer därför att samma karenstid bör gälla oavsett ersättningsperiodens längd.

Karenstiden ska föregå ersättningsperioden och fullgöras inom en viss tid

Enligt den nuvarande ordningen anses ersättningsperioden ha påbörjats först efter det att karenstiden har fullgjorts. Regeringen anser att detsamma bör gälla även i fortsättningen. Som *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges a-kassor* anför bör det vara tydligt att karenstiden inte ska räknas av från ersättningsperioden. Regeringen föreslår därför att det i paragrafen bör anges att en ersättningsperiod inte får påbörjas innan en karenstid om två dagar med arbetslöshet har förflutit.

Om karenstiden föregår ersättningsperioden finns ett behov av att slå fast en tid som karenstiden senast ska ha fullgjorts inom. I annat fall skulle en sökande kunna fullgöra karenstiden och påbörja en ersättningsperiod långt efter det att den förankring på arbetsmarknaden som grundade rätten till ersättning har gått förlorad. En tidsfrist för när karensdagarna ska ha fullgjorts skulle också fylla den funktion som *Sveriges a-kassor* efterfrågar, dvs. att tydliggöra att en sökande kan återknyta till en påbörjad karenstid. Om en sökande som under en månad har inlett men inte fullgjort en karenstid lämnar in en ny ansökan om ersättning, bör ett nytt inkomstvillkor inte prövas om ansökan avser ersättning inom tidsfristen.

En tidsfrist för karenstidens fullgörande finns i dagens försäkring. Av nuvarande bestämmelse framgår att den sökandes karensdagar ska fullgöras under en sammanhängande tid av tolv månader. Enligt regeringens uppfattning är det en väl avvägd tid. Eftersom arbetslöshetsersättningen kommer att beräknas månadsvis är det dock lämpligt att i den

nya lagen räkna tidsfristen från och med den första månaden med karensdagar. Regeringen föreslår därför att karenstiden ska fullgöras inom tolv månader från och med den månad då karenstiden inleddes.

Eftersom en ersättningsperiod inte kan påbörjas innan karenstiden har fullgjorts kommer en sökande som inte hinner fullgöra karenstiden inom tolv månader inte att kunna få arbetslöshetsersättning utan att på nytt uppfylla ett inkomstvillkor. När ett nytt inkomstvillkor prövas kan dock även inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden som tidigare har beaktats ligga till grund för prövningen, eftersom inkomsterna inte har legat till grund för utbetalad ersättning.

I den europeiska balken om social trygghet (European Code of Social Security) och dess tillhörande protokoll finns minimiregler om social trygghet. Sverige har ratificerat de delar av balken och protokollet som gäller förmåner vid arbetslöshet. Enligt protokollet ska antalet karensdagar begränsas till sex inom en tolv månadersperiod (artikel 24). Regeringen konstaterar att det med den föreslagna karenstiden om två dagar och de villkor som föreslås för att kvalificera sig för en ny ersättningsperiod inte kommer att vara möjligt för en sökande att överskrida gränsen om sex karensdagar inom en tolv månadersperiod. Det finns därför inte något behov av en bestämmelse som begränsar antalet karensdagar inom en tolv månadersperiod.

7.4 Ersättningsperiodens längd

7.4.1 Ersättningsperiodens längd för den som har uppfyllt inkomstvillkorets huvudregel

Regeringens förslag: Ersättningsperioden för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt huvudregeln ska vara

1. 300 ersättningsdagar om sökanden under minst elva månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret,

2. 200 ersättningsdagar om sökanden under minst åtta men mindre än elva månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, eller

3. 100 ersättningsdagar om sökanden under minst fyra men mindre än åtta månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

Regeringens bedömning: Bestämmelser om förlängning av ersättningsperioden med 150 dagar för en sökande som har barn under 18 år bör inte införas i den nya lagen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår att det för 300 ersättningsdagar ska krävas att den sökande under minst tolv månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Utredningens förslag har en något annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Företagarna, Svenskt Näringsliv, Konjunkturinstitutet* och *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* tillstyrker förslaget att ersättningsperiodens längd ska beräknas utifrån den sökandes arbetsmarknadsförankring. *Inspektionen för socialförsäkringen* har inga invändningar mot att ersättning ska kunna lämnas under längst 300, 200 eller 100 dagar. *TCO* och *Arbetsgivarverket* pekar på vikten av att de med svagare förankring på arbetsmarknaden i stället får ta del av andra former av stöd. *Arbetsförmedlingen* framhåller att antagandet att många månader med minsta månadsinkomst innebär en stark arbetsmarknadsförankring inte alltid går att applicera i det individuella fallet och att det därför är viktigt att myndigheten har kvar utrymmet att avgöra om det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat att anvisa en person till insatser inom ett arbetsmarknadspolitiskt program. *DIK* ser det som problematiskt att den med svagare förankring på arbetsmarknaden föreslås få kortare tid på sig att stärka sin förankring och anser att det bör ges en rimlig tid för omställning även i lågkonjunktur och för den med svagare förankring på arbetsmarknaden. *Konstnärsnämnden, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Fackförbundet Scen & Film* och *Sveriges Författarförbund* anser att förslaget att ersättningsperiodens längd ska bestämmas utifrån tidigare inkomster är ett problem för kulturarbetare som ofta har oregelbundna arbets- och inkomstförhållanden. *TCO* anser att den föreslagna konstruktionen inte tar hänsyn till olika yrkesgruppers arbetsvillkor på arbetsmarknaden och att den är exkluderande för vissa arbetstagare som haft en god etablering på arbetsmarknaden. *Sveriges a-kassor* ser en viss risk med att flera olika längder på ersättningsperioden, i kombination med förslagen om olika ersättningsnivåer vid beräkningen av ersättningens storlek, motverkar ambitionen att skapa ett förutsebart system för den enskilde. Några remissinstanser har synpunkter på att det föreslås krävas tolv månader med minsta månadsinkomst för att få 300 ersättningsdagar. *Sveriges a-kassor* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* framhåller att en enstaka månad med inkomster som understiger kravet på minsta månadsinkomst under ramtiden kan leda till stora konsekvenser för sökande och anser att det finns skäl att analysera om de föreslagna inkomstkraven bör ändras. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *LO* påpekar att förslaget riskerar att drabba t.ex. sökande som har arbetat under hela ramtiden men som har växlat mellan månadslön och timlön. *Sveriges a-kassor* och *LO* lyfter också att det kommer att bli svårare för lågavlönade än för högavlönade att få en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar om de i ramtiden har månader med exempelvis sjukdom. *LO* anser att en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar ska gälla för alla som har rätt till arbetslöshetsersättning. *Saco* avstyrker den föreslagna utformningen eftersom organisationen anser att margineffekten av en månads utebliven inkomst blir orimligt stor. Även *Akademikerförbundet SSR* avstyrker förslaget och anser att dagens bestämmelser om att alla sökande ska kunna erhålla 300 ersättningsdagar bör behållas. Enligt förbundet är förslaget en drastisk försämring som signalerar att den arbetssökande i större utsträckning ska söka arbeten som understiger sökandens utbildningsnivå.

Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens bedömning att det inte ska införas någon möjlighet för föräldrar som har barn under 18 år att få ytterligare 150 ersättningsdagar. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *LO* instämmer i bedömningen och anser att en förlängning av ersättningsperioden i dessa fall inte ligger i linje med arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring. *Akademikerförbundet SRR* anser att en bestämmelse motsvarande dagens ska införas. *Socialstyrelsen*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Huddinge kommun* anser att det närmare bör analyseras vad bedömningen att inte införa en regel motsvarande dagens innebär ur ett barnperspektiv.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Bestämmelser om ersättningsperiodens längd i den nya lagen

En sökande som har kvalificerat sig för rätt till arbetslöshetsersättning ska även i fortsättningen kunna få arbetslöshetsersättning under en ersättningsperiod, dvs. för ett visst antal ersättningsdagar, utan att på nytt behöva kvalificera sig för ersättning. Ersättningsperioden ska fastställas när inkomstvillkoret har uppfyllts.

Enligt dagens bestämmelser är ersättningsperioden i normalfallet densamma för alla som har rätt till arbetslöshetsersättning. I den nya lagen föreslås i stället olika bestämmelser om ersättningsperiodens längd beroende på den sökandes tidigare inkomster av förvärsarbete och beroende på enligt vilken bestämmelse som sökanden har uppfyllt inkomstvillkoret.

I detta avsnitt behandlas ersättningsperiodens längd för den som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt huvudregeln. Ersättningsperiodens längd för den som inte har haft den minsta sammanlagda inkomst av förvärsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkorets huvudregel men som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln behandlas i avsnitt 7.4.2.

En ersättningsperiod i relation till förankringen på arbetsmarknaden

Arbetslöshetsersättning är och ska vara ett ekonomiskt stöd under en begränsad tid då den sökande själv ska söka och få ett nytt arbete. Ersättning bör alltså lämnas till personer som förväntas ha förutsättningar att klara en självständig omställning till ett nytt arbete.

I dagens försäkring är omställningstiden 300 ersättningsdagar för alla som har rätt till arbetslöshetsersättning. Den förhållandevis långa omställningstiden gäller oavsett om sökanden har haft en stark förankring på arbetsmarknaden eller om sökanden med knapp marginal har uppfyllt arbetsvillkoret. Dagens bestämmelser tar alltså varken hänsyn till den sökandes förankring på arbetsmarknaden eller till om omställningstiden är rimlig.

Enligt *LO* och *Akademikerförbundet SSR* bör ersättningsperioden även i fortsättningen vara 300 ersättningsdagar för alla som har rätt till ersättning. Regeringen anser emellertid att omställningsprincipen i försäkringen ska stärkas och att dagens ordning ur det perspektivet inte kan anses ändamålsenlig. Enligt regeringens bedömning är det rimligt att anta att den sökandes förankring på arbetsmarknaden påverkar sökandens möjligheter

att klara av en självständig omställning. Den som har en stark arbetsmarknadsförankring bör få en längre tid med självständig omställning, dvs. en längre tid med arbetslöshetsersättning, än den som har en svagare förankring och behöver mer stöd i sin omställning. Regeringen anser därför att det i den nya lagen finns skäl att ha olika långa ersättningsperioder beroende på den sökandes förankring på arbetsmarknaden.

Fler månader med inkomster ska leda till längre tid med ersättning

När inkomstvillkoret prövas mäts den sökandes förankring på arbetsmarknaden genom sökandens inkomster av förvärvsarbete före arbetslösheten. Inkomstvillkoret innehåller bl.a. ett krav på att den sökande under ett visst antal månader inom en ramtid ska ha haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad. Detta krav bygger på antagandet att antalet månader med en minsta inkomst av förvärvsarbete, dvs. hur kontinuerligt en sökande har arbetat och fått inkomster, typiskt sett speglar den sökandes arbetsmarknadsförankring. Ju fler månader som en sökande uppfyller kravet på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad, desto starkare kan förankringen på arbetsmarknaden antas vara. Många månader med inkomster av förvärvsarbete visar på ett bättre sätt än en hög lön att det har funnits en ihållande efterfrågan på arbetsmarknaden på den sökandes arbetskraft och kompetens.

Om antalet månader med en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad får betydelse för ersättningsperiodens längd bedömer regeringen det sannolikt att sökandes benägenhet att undvika arbetslöshet och att aktivt söka arbete skulle öka. Ytterligare en arbetad månad skulle då kunna innebära att försäkringsskyddet stärks genom möjligheten att få fler dagar med arbetslöshetsersättning. Det skulle innebära att arbetsmarknadsdeltagande premieras och arbetslinjen värnas. Därutöver skulle försäkringsprincipen inom arbetslöshetsförsäkringen stärkas eftersom fler månader med inkomster av förvärvsarbete innebär fler inbetalningar i form av arbetsmarknadsavgifter. Att använda ett mått på arbetsmarknadsförankring som redan finns i inkomstvillkoret skulle dessutom kunna underlätta arbetslöshetskassornas administration och leda till ökade förutsättningar att digitalisera. Regeringen anser därför att den som under ramtiden har fler månader med den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor bör kunna få ersättning under längre tid än den som har färre månader med sådan inkomst.

TCO och Arbetsgivarverket pekar på vikten av att de med svagare förankring på arbetsmarknaden i stället får ta del av andra former av stöd. Regeringen anser att samspelet mellan arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska insatser är en viktig fråga. Regeringen delar också *Arbetsförmedlingens* bedömning att en sökande, trots kontinuerliga inkomster av förvärvsarbete och därmed en lång ersättningsperiod, även i fortsättningen bör kunna anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program om det bedöms arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Förutsättningarna för anvisning till arbetsmarknadspolitiska insatser regleras dock genom förordning.

Konstnärsnämnden, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövaras Samarbetsnämnd, Fackförbundet Scen & Film och Sveriges Författarförbund

anser att det för kulturarbetare som ofta har oregelbundna arbets- och inkomstförhållanden är problematiskt att bestämma ersättningsperiodens längd utifrån tidigare inkomster. Även *TCO* anser att förslaget är exkluderande för vissa yrkesgrupper.

Regeringen vill betona att arbetslöshetsförsäkringen inte är en yrkes- eller branschförsäkring och att den som har perioder med arbetslöshet förväntas söka och ta andra arbeten. Även om oregelbundna arbets- och inkomstförhållanden skulle kunna leda till kortare omställningstid än i dag kan det framhållas att det för de personer som berörs sannolikt kommer att vara lättare än i dag att kvalificera sig för rätt till ersättning. För prövningen av inkomstvillkoret föreslås dessutom en möjlighet att meddela föreskrifter om att inkomster av förvärvsarbete ska kunna hänföras till en annan månad än utbetalningsmånaden. Regeringen konstaterar att sådana föreskrifter kommer att få betydelse också vid prövningen av ersättningsperiodens längd och kan motverka risken för att sökande som före arbetslösheten t.ex. har ersatts med klumpsummor för flera månaders arbete fördelas.

En ersättningsperiod om 300, 200 eller 100 ersättningsdagar

Regeringen anser att det bör finnas ett principiellt samband mellan förankringen på arbetsmarknaden, mätt i antalet månader med minsta inkomst av förvärvsarbete per månad, och ersättningsperiodens längd. Det framstår dock inte som motiverat att knyta ersättningsperiodens längd till inkomster på ett sådant sätt att ersättningsperioden blir längre för varje ytterligare månad under ramtiden som en sökande har haft tillräckliga inkomster av förvärvsarbete. Som utredningen föreslår bör antalet månader med inkomster i stället påverka ersättningsperiodens längd i tre steg.

I dagens försäkring är en ersättningsperiod 300 ersättningsdagar, vilket i praktiken motsvarar knappt 14 månader med arbetslöshetsersättning vid hel arbetslöshet. Regeringen anser att 300 ersättningsdagar är en betydande men inte orimligt lång omställningstid för sökande som har en stark arbetsmarknadsförankring. En sökande som har haft en stark förankring på arbetsmarknaden har sannolikt en kompetens som är efterfrågad. Det är därför rimligt att den sökandes utbildning och yrkeserfarenhet tas tillvara genom att sökanden kan få en relativt lång tid med arbetslöshetsersättning för att i huvudsak självständigt ställa om till ett nytt arbete. En längre ersättningsperiod möjliggör för den sökande att först, i samråd med Arbetsförmedlingen och utifrån myndighetens bedömning, söka arbete i den bransch som sökanden har erfarenhet från och, om det inte är tillräckligt, att sedan bredda sitt arbetssökande. Regeringen föreslår därför att ersättningsperioden för sökande som har den starkaste förankringen på arbetsmarknaden även i fortsättningen ska vara 300 ersättningsdagar.

För sökande som uppfyller ett inkomstvillkor enligt huvudregeln med den svagast möjliga arbetsmarknadsförankringen föreslår utredningen en ersättningsperiod om 100 ersättningsdagar, vilket motsvarar knappt fem månaders arbetslöshetsersättning vid hel arbetslöshet.

Akademikerförbundet SSR anser att förslaget innebär en drastisk försämring som signalerar att den arbetssökande i större utsträckning ska

söka arbeten som understiger sökandens utbildningsnivå. *DIK* ser det som problematiskt att den med svagare förankring på arbetsmarknaden föreslås få kortare tid på sig att stärka sin förankring och anser att det bör ges en rimlig tid för omställning även i lågkonjunktur och för den med svagare förankring på arbetsmarknaden.

Regeringen bedömer att en sökande som under ramtiden har haft en relativt svag förankring på arbetsmarknaden sannolikt behöver söka arbete brett redan i inledningen av arbetslösheten för att snabbt komma i arbete. Det är också ur ett försäkringsperspektiv rimligt att en sökande med en svagare förankring på arbetsmarknaden, och som därmed har bidragit i mindre utsträckning till finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen, får en ersättningsperiod som är betydligt kortare än ersättningsperioden för en sökande med den starkaste förankringen. Regeringen föreslår därför liksom utredningen att ersättningsperioden för en sökande med den svagaste förankringen ska vara 100 ersättningsdagar.

Regeringen anser att det mellan den kortaste och den längsta ersättningsperioden bör finnas ett mellansteg för den som har haft en relativt stark arbetsmarknadsförankring men som ändå inte har haft inkomster av förvärvsarbete med sådan regelbundenhet att sökanden bör kunna få den längsta ersättningsperioden. På så sätt blir skillnaden i omställningstid mellan sökande som har den starkaste arbetsmarknadsförankringen och sökande som inte har en fullt lika stark förankring mindre drastisk, vilket kan stärka sökandes incitament att arbeta. Regeringen föreslår att ersättningsperiodens längd för denna grupp ska ligga mitt emellan den kortaste och den längsta ersättningsperioden, dvs. vara 200 ersättningsdagar.

Sveriges a-kassor ser en viss risk för att förslaget om flera olika längder på ersättningsperioden, i kombination med förslagen om olika ersättningsnivåer vid beräkningen av ersättningens storlek, kan motverka ambitionen att skapa ett förutsebart system. Regeringen har förståelse för att systemet kan uppfattas som komplext. Samtidigt konstaterar regeringen att ersättningsperiodens längd, liksom den ersättningsgrundande inkomsten, föreslås baseras på samma inkomster som ska användas för att uppfylla inkomstvillkoret och att uppgifter om inkomsterna i normalfallet är sådana som redovisas i arbetsgivardeklarationer och som den sökande löpande kan ta del av. En inkomstgrundad arbetslöshetsförsäkring bedöms som helhet öka förutsebarheten för sökande.

Hur många månader med inkomster som ska krävas

För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs enligt det föreslagna inkomstvillkoret en minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra månader inom ramtiden. Det betyder att ersättningstiden bestäms utifrån lägst fyra och högst tolv månader med inkomster inom ramtiden.

Utredningen föreslår att en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar ska kunna ges bara till den som har haft minsta inkomst av förvärvsarbete per månad i tolv månader, dvs. under hela ramtiden. *Sveriges a-kassor*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *LO* och *Saco* är kritiska till förslaget på grund av de stora konsekvenser som en månad med utebliven inkomst av förvärvsarbete får för den sökande. Inspektionen för

arbetslöshetsförsäkringen och LO påpekar att förslaget riskerar att drabba t.ex. sökande som har arbetat under hela ramtiden men som har växlat mellan månadslön och timlön. Sveriges a-kassor och LO lyfter också att det kommer att bli svårare för lågavlönade än för högavlönade att få en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar om de i ramtiden har månader med exempelvis sjukdom.

Regeringen anser att det för att få den längsta möjliga ersättningsperioden ska krävas att den sökande har haft en stark förankring på arbetsmarknaden. Regeringen konstaterar dock, liksom remissinstanserna, att ett krav på tolv månaders inkomstkontinuitet riskerar att leda till att även sökande som har en stark arbetsmarknadsförankring i vissa fall inte har möjlighet att få 300 ersättningsdagar. Det är inte rimligt att tillfälligheter, såsom en kortare tid med sjukdom eller övergång till timlön, ska få så stor påverkan på den sökandes tid med omställning. Regeringen föreslår därför att det för att få en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar ska vara tillräckligt att den sökande under elva månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

Det är vanligt att den som har rätt till arbetslöshetsersättning har arbetat mycket och kontinuerligt. För att ha den relativt starka förankring på arbetsmarknaden som ska krävas för att få en ersättningsperiod om 200 ersättningsdagar anser regeringen att det därför är rimligt att den sökande ska ha haft minst åtta månader med den minsta inkomsten av förvärvsarbete per månad inom ramtiden. En ersättningsperiod om 200 ersättningsdagar föreslås därför för en sökande som har haft minst åtta men mindre än elva månader med minsta månadsinkomst inom ramtiden.

De sökande som har haft den svagast möjliga förankringen på arbetsmarknaden kommer att ha haft minst fyra månader med den minsta inkomsten av förvärvsarbete per månad, eftersom det är vad som föreslås krävas för att uppfylla ett inkomstvillkor. En ersättningsperiod om 100 ersättningsdagar föreslås därför för en sökande som har haft minst fyra men mindre än åtta månader med minsta månadsinkomst inom ramtiden.

Ingen förlängd ersättningsperiod för föräldrar

Enligt nuvarande bestämmelser kan en sökande som dag 300 i ersättningsperioden är förälder till barn under 18 år få arbetslöshetsersättning under längst 450 dagar. När bestämmelsen infördes angav regeringen (prop. 2006/07:89 s. 57) att en längre ersättningsperiod är motiverad för föräldrar till barn under 18 år eftersom hänsyn till fler än enbart den sökande kan behöva tas vid arbetssökandet, särskilt när det gäller arbete på annan ort. Bestämmelsen omfattar alla som är föräldrar, alltså även adoptivföräldrar och de som med socialnämndens medgivande har mottagit ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det. Sökanden behöver inte ha vårdnaden om barnet för att ha rätt till en ersättningsperiod om längst 450 ersättningsdagar.

Utredningen bedömer att det i den nya lagen inte bör införas en motsvarande möjlighet för föräldrar att få en förlängning av ersättningsperioden med 150 ersättningsdagar. *Akademikerförbundet SRR* anser dock att en bestämmelse motsvarande dagens ska införas. *Socialstyrelsen*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* och *Huddinge kommun* anser att det

närmare bör analyseras vad bedömningen att inte införa en bestämmelse motsvarande dagens innebär ur ett barnperspektiv.

Enligt regeringens förslag ska ersättningsperiodens längd differentieras och bestämmas utifrån den sökandes förankring på arbetsmarknaden. Förslaget syftar till att stärka omställningsprincipen och grundar sig på bedömningen att den som har en stark arbetsmarknadsförankring bör få en längre tid med arbetslöshetsersättning än den som har en svagare förankring och behöver mer stöd i sin omställning. För en sökande som har haft en svagare förankring på arbetsmarknaden och föreslås få en ersättningsperiod om 100 ersättningsdagar skulle en bestämmelse motsvarande dagens kunna leda till mer än en fördubbling av tiden med ersättning. Regeringen anser, i likhet med *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *LO*, att en förlängning av ersättningsperioden för föräldrar till barn under 18 år inte ligger i linje med arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring.

Att som i dag ge en förälder en längre ersättningsperiod trots att föräldern varken är vårdnadshavare till barnet eller har barnet boende hos sig kan knappast motiveras. Regeringen bedömer att det inte heller nödvändigtvis är till fördel för barn att en förälder kan få längre tid med arbetslöshetsersättning. En sådan möjlighet riskerar i stället att förlänga tiden i arbetslöshet.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det i den nya lagen inte bör införas en bestämmelse som ger föräldrar till barn under 18 år möjlighet till förlängning av ersättningsperioden.

7.4.2 Ersättningsperiodens längd för den som har uppfyllt inkomstvillkorets alternativregel

<p>Regeringens förslag: Ersättningsperioden för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln ska vara 66 ersättningsdagar.</p>

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag bortsett från några mindre språkliga ändringar.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslaget. *Akademikerförbundet SSR* avstyrker förslaget och anser att alla ersättningsberättigade ska kunna erhålla 300 ersättningsdagar.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår i avsnitt 6.1.3 att en sökande som inte uppfyller kravet på en minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete enligt inkomstvillkorets huvudregel ändå ska kunna uppfylla ett inkomstvillkor enligt den s.k. alternativregeln om sökanden under minst fyra sammanhängande månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt huvudregeln.

Syftet med inkomstvillkorets alternativregel är att underlätta omställningen för den som har påbörjat sin förankring på arbetsmarknaden men som har blivit arbetslös utan att ha hunnit uppfylla kraven för att få arbetslöshetsersättning med stöd av huvudregeln. En sökande som har

uppfyllt inkomstvillkoret enligt alternativregeln har en svagare förankring på arbetsmarknaden än den som har kvalificerat sig för ersättning enligt huvudregeln. Regeringen anser därför, till skillnad från *Akademikerförbundet SSR*, att det inte är rimligt att en sådan sökande ska kunna få ersättning under lika lång tid som den som har uppfyllt inkomstvillkorets huvudregel. Ersättningsperioden för den som har uppfyllt inkomstvillkorets alternativregel bör därför vara kortare än de 100 ersättningsdagar som en sökande som har uppfyllt inkomstvillkorets huvudregel minst ska kunna få.

Den som är under 25 år får i dag anvisas till det arbetsmarknadspolitiska programmet jobbgarantin för ungdomar efter 90 dagars arbetslöshet. Det motsvarar en längsta omställningstid med arbetslöshetsersättning om 66 ersättningsdagar. Regeringen anser att det är rimligt att ersättningsperiodens längd för sökande som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt alternativregeln liknar den tid som en sökande under 25 år kan vara arbetslös innan en anvisning till jobbgarantin för ungdomar kan aktualiseras. Det föreslås därför att ersättningsperioden för den som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln ska vara 66 ersättningsdagar. Det saknas skäl att ha differentierade ersättningsperioder för denna grupp. Ersättningsperioden bör vara densamma oavsett antalet månader med inkomster av förvärvsarbete.

7.5 En månad med hel ersättning ska motsvara 22 ersättningsdagar

Regeringens förslag: En månad med hel arbetslöshetsersättning ska motsvara 22 ersättningsdagar.

En dag som en sökande har fått ersättning för ska räknas som en förbrukad ersättningsdag.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en något annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för socialförsäkringen* kan varken tillstyrka eller avstyrka förslaget och anser att utredningen inte har klargjort varför arbetslöshetsförsäkringen i högre grad än andra inkomstbaserade försäkringssystem måste spegla en femdagarsvecka.

Skälen för regeringens förslag: Arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen föreslås beräknas månadsvis, se avsnitt 8.1. Samtidigt föreslås ersättningsperioden även i fortsättningen mätas i ersättningsdagar. Det behövs därför bestämmelser om hur många dagar som en månad med arbetslöshetsersättning motsvarar för den som är arbetslös på heltid.

Vad som motsvarar heltid skiljer sig åt mellan olika avtalsområden. Arbetstiden kan vara förlagd på många olika sätt och en och samma sökande kan dessutom gå mellan olika avtalsområden. Regeringen anser

därför att det är lämpligt att använda sig av en schablon för beräkningen av antalet ersättningsdagar per månad.

I den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen används ofta 22 dagar för att beteckna en kalendermånad, t.ex. vid beräkning av dagsförtjänst och när pension ska räknas om till dagsbelopp. I handläggningen används vanligen schablonen 176 timmar, dvs. 8 timmar per dag i 22 dagar, för att beräkna arbetslöshetsersättning till den som har arbetat heltid utan frånvaro under en hel månad. Liknande schabloner används också vid tillämpning av sammanläggningsbestämmelserna i förordning (EG) nr 883/2004 om perioder anges i olika tidsenheter i de olika medlemsstaternas lagstiftningar. Utredningen föreslår därför en schablon om 22 ersättningsdagar per månad.

Inspektionen för socialförsäkringen anser att utredningen inte har klargjort varför arbetslöshetsförsäkringen i högre grad än andra inkomstbaserade försäkringssystem måste spegla en femdagarsvecka. Regeringen bedömer dock att utredningens förslag är väl anpassat till närliggande system, t.ex. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning. En femdagarsvecka är dessutom fortfarande normen för den största delen av arbetsmarknaden och är därför lämplig som riktmärke. Om arbetslöshetsersättningen i stället skulle följa t.ex. en sjudagarsvecka skulle ersättningsperioden förbrukas snabbare än i dag. Regeringen föreslår därför att en månad med hel arbetslöshetsersättning ska motsvara 22 ersättningsdagar.

För den sökande är det av avgörande betydelse om och när ersättningsperioden är förbrukad. Det bör därför tydligt framgå hur ersättningsdagar i ersättningsperioden förbrukas. Ersättningsdagar bör i normalfallet förbrukas genom att den sökande får arbetslöshetsersättning. Eftersom arbetslöshetsersättning ska beräknas per månad och 22 ersättningsdagar är en schablon är det inte meningsfullt att precisera vilka kalenderdagar under månaden som är ersättningsdagar när sökanden har rätt till hel ersättning. En dag som sökanden har fått ersättning för bör räknas som en förbrukad ersättningsdag. Regeringen föreslår att det ska införas en bestämmelse med den innebörden. Av den föreslagna schablonen följer att en månad med hel ersättning ska innebära att 22 ersättningsdagar har förbrukats.

Av förslagen i avsnitt 7.6 och 10.1 framgår att ersättningsdagar också kan förbrukas genom dagar med aktivitetsstöd och dagar då den sökande har frånkänts rätt till arbetslöshetsersättning. Hur antalet förbrukade ersättningsdagar beräknas om en sökande för en månad har fått mindre än hel arbetslöshetsersättning behandlas i avsnitt 9.6.

7.6 Dagar med aktivitetsstöd ska räknas som förbrukade ersättningsdagar

Regeringens förslag: En dag som en sökande har fått aktivitetsstöd för ska, från och med månaden som följer på den ramtid som har fastställts för prövningen av inkomstvillkoret, räknas som en förbrukad ersättningsdag.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en något annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Försäkringskassan* anser att det behövs ett förtydligande av hur ersättningsdagar ska förbrukas för den som får aktivitetsstöd för deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program på deltid.

Skälen för regeringens förslag

Dagar med aktivitetsstöd ska även i fortsättningen påverka tiden med arbetslöshetsersättning

Om det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat kan en person anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program. En sådan anvisning kan göras i anslutning till att personen blir arbetslös men också under eller efter tid med arbetslöshetsersättning. För deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program kan aktivitetsstöd lämnas. En person som anvisas till ett program under tid med arbetslöshetsersättning får aktivitetsstöd med i huvudsak samma belopp som skulle ha lämnats som arbetslöshetsersättning medan den som anvisas till ett program i anslutning till den uppkomna arbetslösheten kan få aktivitetsstöd med ett belopp som är relaterat till en tänkt arbetslöshetsersättning.

Enligt nuvarande bestämmelser ska en dag då den sökande har fått aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program jämföras med en ersättningsdag vid beräkningen av hur många dagar av ersättningsperioden som har förbrukats. Bestämmelsen syftar till att förhindra att den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd ska få totalt sett fler dagar med statlig ersättning än andra sökande (se propositionen *Ytterligare reformer inom arbetsmarknadspolitiken*, m.m., prop. 2006/07:89 s. 59).

Regeringen anser att dagar med aktivitetsstöd även i fortsättningen bör räknas av från ersättningsperioden om en sökande som annars skulle ha kunnat få arbetslöshetsersättning i stället har fått aktivitetsstöd inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program. I annat fall kan det finnas en risk för att den sökandes tid i arbetslöshet förlängs.

Hur dagar med aktivitetsstöd ska räknas av från ersättningsperioden

Behov av att räkna av dagar med aktivitetsstöd från ersättningsperioden uppstår t.ex. om en person som har ersättningsdagar kvar i sin ersättningsperiod anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd och sedan på nytt ansöker om arbetslöshetsersättning. I sådant fall bör dagar som den sökande har fått aktivitetsstöd för under den pågående ersättningsperioden räknas som förbrukade ersättningsdagar.

Behov av att räkna av dagar med aktivitetsstöd kan i vissa fall också uppstå trots att det när aktivitetsstödet betalades ut inte fanns någon pågående ersättningsperiod. Det kan t.ex. handla om den situationen att en person har gått direkt från arbete till ett arbetsmarknadspolitiskt program och för deltagandet i programmet har fått aktivitetsstöd relaterat till en tänkt arbetslöshetsersättning. I dag har även en sådan person en pågående

ersättningsperiod eftersom arbetslöshetskassan enligt nuvarande bestämmelser får pröva och bevilja en ersättningsperiod för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd. Så föreslås det dock inte att vara i fortsättningen. Regeringen anser att det enligt den nya lagen inte ska kunna beviljas en ersättningsperiod för en person som inte ansöker om arbetslöshetsersättning. Det är alltså först när personen har avslutat sitt deltagande i programmet och ansöker om och beviljas arbetslöshetsersättning som en ersättningsperiod ska kunna fastställas. För att en sökande inte ska få en längre tid med ersättning på grund av att arbetslösheten har inletts med deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program bör dagarna med aktivitetsstöd räknas som förbrukade ersättningsdagar i den ersättningsperiod som fastställs.

Det bör endast vara dagar då den sökande har fått aktivitetsstöd i stället för arbetslöshetsersättning som ska kunna räknas som förbrukade ersättningsdagar. Regeringen anser att detta bör uppnås genom att dagar med aktivitetsstöd räknas som förbrukade ersättningsdagar endast om de har lämnats för tid från och med den månad som följer på den ramtid som har fastställts för prövningen av inkomstvillkoret. Det skulle omfatta aktivitetsstöd till den som har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program under en pågående ersättningsperiod men också aktivitetsstöd till den som har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program utan att deltagandet har föregåtts av tid med arbetslöshetsersättning, eftersom ramtiden i den sistnämnda situationen föreslås kunna avse de tolv månader som närmast har föregått den månad då programmet påbörjades, se avsnitt 6.2.4. Regeringen föreslår därför att en dag som en sökande har fått aktivitetsstöd för, från och med månaden som följer på den ramtid som har fastställts för prövningen av inkomstvillkoret, ska räknas som en förbrukad ersättningsdag.

Försäkringskassan anser att det behövs ett förtydligande av hur ersättningsdagar ska förbrukas för den som får aktivitetsstöd för deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program på deltid. Regeringen konstaterar dock att det är Försäkringskassans uppgift att pröva, beräkna och betala ut aktivitetsstöd. Det kommer därför på samma sätt som i dag att vara upp till Försäkringskassan att med stöd av sin uppgiftsskyldighet meddela arbetslöshetskassan hur många dagar med aktivitetsstöd som myndigheten anser att den har betalat ut.

8 Beräkning av arbetslöshetsersättning

8.1 Hur arbetslöshetsersättning ska beräknas

Regeringens förslag: Den sökandes arbetslöshetsersättning ska beräknas per månad utifrån sökandens ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå. Det ska också införas en bestämmelse som upplyser om att det finns bestämmelser om minskning av ersättningen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen lämnar också förslag på bestämmelser om utbetalning, bl.a. att arbetslöshetsersättning ska betalas ut månadsvis i

efterskott om det inte finns särskilda skäl och att ersättning som understiger 100 kronor inte ska betalas ut.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* och *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker att storleken på arbetslöshetsersättningen ska bestämmas till ett belopp per månad utifrån en ersättningsgrundande inkomst. *DIK* tillstyrker att beräkningsreglerna ska ändras från en dag- och veckobaserad försäkring till en månadsbaserad försäkring. *Fackförbundet Scen & Film* anser att en månadsförsäkring kan ge administrativa fördelar men också att förslaget kan göra det svårt för de kulturarbetare som har låga löner och ersättningar och som är i behov av att snabbt få sin ersättning. *Sveriges akassor* har inget att invända mot förslaget att övergå till månadsutbetalningar utan anser att det snarast är den självklara utbetalningsformen sett till utredningens övriga förslag. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* instämmer i att det ska finnas en undantagsregel som möjliggör för arbetslöshetskassorna att betala ut ersättning på annat sätt än månadsvis när det finns särskilda skäl för det. En regel som medger flexibilitet vid utbetalningen av ersättning torde enligt inspektionen vara särskilt viktig t.ex. för sökande som får lönen utbetald i efterhand.

Skälen för regeringens förslag

Nya förutsättningar för beräkningen av ersättningens storlek

Enligt dagens arbetslöshetsförsäkring kan den sökande få arbetslöshetsersättning enligt antingen grundförsäkringen eller inkomstbortfallsförsäkringen. För den som får ersättning enligt grundförsäkringen beräknas ersättningens storlek utifrån den sökandes arbetade tid under ramtiden och ett grundbelopp som fastställs genom förordning medan den som får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen får en ersättning som är baserad på sökandens tidigare förvärvsinkomster.

Enligt den nya lagen ska, genom det föreslagna inkomstvillkoret, inkomster av förvärvsarbete i stället för arbetad tid ligga till grund för rätten till arbetslöshetsersättning. Det får konsekvenser även för beräkningen av ersättningens storlek. När den arbetade tiden före arbetslösheten inte längre ska användas som mått på arbetsmarknadsförankring och ligga till grund för rätten till arbetslöshetsersättning är det inte heller ändamålsenligt att använda uppgifter om arbetad tid för att beräkna ersättningens storlek. Enligt regeringens bedömning i avsnitt 4.1 bör inkomstbortfallsprincipen stärkas och inkomster i stället för arbetad tid ligga till grund för beräkningen av ersättningens storlek för alla som har rätt till arbetslöshetsersättning.

Arbetslöshetsersättning ska beräknas per månad

Arbetslöshetsersättning lämnas i dag i form av dagpenning. Dagpenningen beräknas till ett belopp per dag och lämnas med högst fem dagpenningbelopp per vecka. I en arbetslöshetsförsäkring som på ett tydligare sätt än i dag ska relatera till den sökandes inkomstbortfall anser regeringen att dagpenningbelopp och veckoberäkning inte är ändamålsenliga sätt att beräkna ersättningen på.

Regeringen anser att ett sätt att tydliggöra sambandet mellan den förlorade arbetsinkomsten och arbetslöshetsersättningens storlek är att beräkna ersättningen per månad, eftersom de allra flesta på arbetsmarknaden får månadslön. Uppgifter som redovisas månadsvis föreslås också vara avgörande för beräkningen av ersättningens storlek. Regeringen föreslår i avsnitt 9.2 att inkomster av förvärvsarbete under arbetslösheten ska kunna minska ersättningen. Uppgifter om sådana inkomster kommer ofta att kunna jämföras med inkomstuppgifter i den månatliga arbetsgivardeklarationen. Vidare ska den sökande, normalt också månadsvis i en aktivitetsrapport, redovisa vilka åtgärder som sökanden har vidtagit för att ta sig ur sin arbetslöshet.

Fackförbundet Scen & Film anser att en månadsförsäkring kan ge administrativa fördelar men också att förslaget kan göra det svårt för de kulturarbetare som har låga löner och ersättningar och som är i behov av att snabbt få sin ersättning. Enligt regeringens uppfattning är det inte ett självändamål att arbetslöshetsersättningen kan betalas ut så snabbt som möjligt. I så fall skulle det ha behövt övervägas om ersättningen skulle beräknas och betalas ut för varje arbetslös dag. I en inkomstbortfallsförsäkring är det rimligt att beräkningen av den ersättning som ska betalas ut i stället för den förlorade inkomsten görs i form av ett samlat månadsbelopp för att efterlikna den månadslön som de flesta är vana vid. I linje med regeringens ambition att underlätta administrationen och kontrollen och stärka inkomstbortfallsprincipen föreslås därför att arbetslöshetsersättningen ska beräknas per månad.

Utredningen föreslår att det, förutom bestämmelsen om att arbetslöshetsersättning ska beräknas per månad, ska införas bestämmelser om att ersättningen ska betalas ut månadsvis i efterskott, om det inte finns särskilda skäl. Dessutom föreslås att ersättning som understiger 100 kronor inte ska betalas ut och hur avrundning ska ske.

Regeringen konstaterar att det av förslagen i denna lagrådsremiss, inte minst den föreslagna bestämmelsen om beräkning av arbetslöshetsersättning, följer att arbetslöshetsförsäkringen blir en månadsförsäkring. Hur arbetslöshetsersättning prövas och beräknas kommer i sig att påverka hur arbetslöshetskassorna betalar ut ersättningen. Regeringen anser dock att det inte finns någon anledning att i den nya lagen reglera när och hur utbetalning ska göras. Arbetslöshetskassans rutiner för utbetalning bör lämpligen vara en tillämpningsfråga. Detta framstår också som önskvärt med anledning av det behov av flexibilitet som *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* lyfter.

Ersättningsgrundande inkomst

För den sökande som i dag får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen används den tidigare förvärvsinkomsten, den s.k. dagsförtjänsten, vid beräkningen av dagpenningens storlek. Den sökandes tidigare inkomster bör även i fortsättningen ligga till grund för ersättningens storlek. Eftersom arbetslöshetsersättningen för alla ersättningsberättigade föreslås beräknas per månad kommer det dock inte längre att finnas något behov av att fastställa dagpenningbelopp eller att beräkna tidigare inkomster i form av dagsförtjänst. Den sökandes tidigare inkomster av förvärvsarbete föreslås i stället beräknas i form av ett

månadsbelopp, en s.k. ersättningsgrundande inkomst, se vidare i avsnitt 8.2. Som framgår av det avsnittet kommer den ersättningsgrundande inkomsten att fastställas utifrån samma inkomster av förvärvsarbete som har använts vid prövningen av inkomstvillkoret. Den sökandes ersättningsgrundande inkomst kommer därmed inte att beräknas på nytt under en pågående ersättningsperiod.

Ersättningsnivå

En sökandes tid med medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa har i dag betydelse för om den sökande ska få ersättning enligt grundförsäkringen eller inkomstbortfallsförsäkringen. Sådan tid bör även i fortsättningen vara en del av hur arbetslöshetsersättningen bestäms men på ett sätt som är anpassat till att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en inkomstbortfallsförsäkring för alla som har rätt till ersättning. Tid med medlemskap eller anslutning föreslås påverka den sökandes ersättningsnivå, dvs. den procentuella andel av den sökandes ersättningsgrundande inkomst som arbetslöshetsersättningen ska beräknas på, se vidare avsnitt 8.3.1–8.3.6.

För en sökande som får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen enligt den nuvarande lagen påverkas ersättningens storlek dessutom av hur många ersättningsdagar i ersättningsperioden som sökanden har fått ersättning för. Detta bör vara en faktor av betydelse även i fortsättningen. En nedtrappning av ersättningens storlek efter en viss tid med arbetslöshetsersättning föreslås också i den nya lagen genom nedtrappning av den sökandes ersättningsnivå, se vidare avsnitt 8.3.7. Ersättningsnivån kommer därmed, till skillnad från den ersättningsgrundande inkomsten, att kunna förändras under ersättningsperiodens gång.

Minskning av ersättningen i vissa fall

Liksom i den nuvarande lagen föreslås att arbetslöshetsersättningen ska minskas när den sökande inte är helt arbetslös eller när sökanden har fått vissa andra ersättningar, se avsnitt 9. Sådana minskningsregler tar sikte på förhållanden under tiden i arbetslöshet och behöver beaktas vid varje ansökan eftersom de föreslås kunna påverka arbetslöshetsersättningen för en viss månad.

En bestämmelse om hur arbetslöshetsersättningen beräknas

Regeringen anser att det redan i inledningen av kapitlet om beräkning av arbetslöshetsersättning bör framgå hur ersättningen beräknas och att det också finns bestämmelser om minskning av ersättningen. Regeringen föreslår därför att det i den inledande paragrafen ska anges att den sökandes arbetslöshetsersättning ska beräknas per månad utifrån sökandens ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå. Det bör vidare införas en bestämmelse med en upplysning om att det finns bestämmelser om minskning av ersättningen.

8.2 Ersättningsgrundande inkomst

8.2.1 Beräkning av den ersättningsgrundande inkomsten

Regeringens förslag: Den ersättningsgrundande inkomsten ska motsvara en tolfedel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Om en sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln, ska den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln räknas som sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget och välkomnar att regeringen ska kunna föreskriva om en högsta ersättningsgrundande inkomst. *TCO* tillstyrker förslaget om att arbetslöshetsförsäkringen ska vara kopplad till tidigare inkomst och anser att arbetslöshetskassans skyldighet att fastställa den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete inom ramtiden ska framgå av regelverket. *Sveriges a-kassor* bedömer att bestämmelserna om hur den ersättningsgrundande inkomsten ska fastställas är tydliga och bidrar till en ökad förutsebarhet i försäkringen. *Sveriges a-kassor* och *Sveriges universitetslärare och forskare* anser att arbetslöshetsersättningen ska kunna räknas upp efter ett längre uppehåll med arbete under ersättningsperioden. *Inspektionen för socialförsäkringen* avstyrker utredningens förslag om ersättningsgrundande inkomst för sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt huvudregeln. *Sveriges a-kassor* har inget att erinra mot förslaget om att det ska kunna införas en högsta ersättningsgrundande inkomst och ser både för- och nackdelar med att det överlämnas till regeringen att meddela föreskrifter om detta. *Malmö kommun* anser att det är bra att utformningen ger möjlighet att genomföra förändringar framöver och förespråkar att arbetslöshetsersättningen följer löneutvecklingen i samhället i stort. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* avstyrker och *Kävlinge kommun* är kritisk till förslaget att regeringen ska kunna besluta om en högsta ersättningsgrundande inkomst. De anser dessutom, liksom bl.a. *LO*, *TCO* och *Offentliganställdas Förhandlingsråd*, att den högsta ersättningsgrundande inkomsten bör indexeras så att försäkringen inte urholkas över tid. Flera remissinstanser, bl.a. *LO*, *TCO*, *Saco* och *Malmö kommun*, har synpunkter på utredningens bedömning av storleken på den högsta ersättningsgrundande inkomsten.

Skälen för regeringens förslag

Den ersättningsgrundande inkomsten ska baseras på samma inkomster som inkomstvillkoret

I denna lagrådsremiss föreslås att den sökande ska ha uppfyllt ett inkomstvillkor för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. I de föreslagna bestämmelserna om krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning anges vilka inkomster av förvärvsarbete som den sökande under en ramtid om tolv månader före arbetslösheten ska ha haft för att uppfylla inkomstvillkoret. I huvudsak handlar det om socialavgiftspliktiga ersättningar och inkomster. Uppgifter om sökandens inkomster av förvärvsarbete bedöms i de flesta fall kunna hämtas från de arbetsgivardeklarationer som sökandens arbetsgivare har lämnat till Skatteverket.

Eftersom arbetslöshetsförsäkringen syftar till att ersätta en förlorad arbetsinkomst bör den arbetslöshetsersättning som den sökande kan få stå i relation till den förlorade inkomsten. De inkomster av förvärvsarbete som den sökande har haft före arbetslösheten och som föreslås ligga till grund för rätten till ersättning bör därför också ligga till grund för beräkningen av ersättningens storlek. Att använda samma inkomster av förvärvsarbete vid beräkningen av ersättningens storlek som vid kvalificeringen för rätt till ersättning är inte bara rimligt av principiella skäl. Arbetslöshetskassan ges också möjlighet att återanvända de inkomstuppgifter från Skatteverket som i de flesta fall redan har inhämtats för prövningen av inkomstvillkoret och det blir tydligt för enskilda vilka inkomster som ligger till grund för arbetslöshetsersättningen. Genom att själv ta del av de uppgifter som successivt lämnas i arbetsgivardeklarationerna eller, i förekommande fall, de uppgifter som framgår av beslutet om slutlig skatt skulle den enskilde kunna få en god uppfattning om storleken på de inkomster som kommer att beaktas. Enligt regeringens bedömning skulle användningen av samma uppgifter också leda till en effektivare administration genom en ökad automatisering av beräkningarna. Regeringen anser därför att de inkomster av förvärvsarbete och den ramtid som beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret också ska användas för beräkningen av storleken på den sökandes arbetslöshetsersättning. Den inkomst av förvärvsarbete som ska ligga till grund för ersättningens storlek bör benämnas ersättningsgrundande inkomst.

Den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete ska ligga till grund för beräkningen

För att uppfylla inkomstvillkoret föreslås som huvudregel att den sökande under en ramtid om tolv månader ska ha haft dels en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete, dels en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra av månaderna. Eftersom inkomstvillkoret således innehåller två krav med olika sätt att mäta sökandens inkomster uppkommer frågan vilka av inkomsterna som ska ligga till grund för den ersättningsgrundande inkomsten.

Enligt regeringens bör den ersättningsgrundande inkomsten som huvudregel relatera till den sökandes övergripande inkomstbortfall och den lön som sökanden har varit van vid. Det är också rimligt att även socialförsäkringsförmåner under ramtiden, t.ex. tillfällig föräldrapenning

vid vård av barn, kan ligga till grund för beräkningen av den ersättningsgrundande inkomsten. Av inkomsterna som föreslås användas vid prövningen av inkomstvillkoret är det den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete under ramtiden som visar på den sökandes inkomster över tid och som därmed bör användas för att på ett rimligt sätt mäta den sökandes inkomstbortfall. Den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete, till skillnad från inkomsten av förvärvsarbete per månad, omfattar också sådana ersättningar som ska jämföras med inkomster av förvärvsarbete. Regeringen föreslår därför att den ersättningsgrundande inkomsten ska beräknas utifrån den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete under ramtiden. Eftersom ramtiden omfattar tolv kalendermånader och arbetslöshetsersättningen föreslås beräknas per månad bör den ersättningsgrundande inkomsten beräknas utifrån en tolfedel av sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

TCO anser att arbetslöshetskassans skyldighet att fastställa den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden behöver framgå av regelverket för att privata inkomstförsäkringar ska kunna administreras. Regeringen konstaterar att arbetslöshetskassan enligt förslaget kommer att behöva beräkna den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden. Inkomsten föreslås dessutom få betydelse i andra delar av den nya lagen. Enligt regeringens bedömning finns det dock inte något behov i arbetslöshetsförsäkringen av en särskilt reglerad skyldighet för arbetslöshetskassan att fastställa inkomsten. Regeringen anser därför att det inte bör införas någon sådan bestämmelse.

Sammanlagd inkomst av förvärvsarbete för den som har uppfyllt inkomstvillkorets alternativregel

Enligt regeringens förslag ska det finnas en alternativ möjlighet att uppfylla ett inkomstvillkor för den som inte uppfyller inkomstvillkoret enligt huvudregeln. Den som kvalificerar sig för rätt till arbetslöshetsersättning enligt alternativregeln kommer inte att ha uppfyllt huvudregelns krav på en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete utan endast ett krav på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra sammanhängande månader inom ramtiden.

Eftersom den ersättningsgrundande inkomsten ska bestämmas utifrån samma inkomster och ramtid som har använts vid prövningen av inkomstvillkoret kommer den sökande inte att kunna tillgodoräkna sig fler eller andra inkomster vid beräkningen av den ersättningsgrundande inkomsten än de inkomster som har legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret. Sökande som kvalificerar sig med stöd av alternativregeln kommer därmed att ha lägre inkomster av förvärvsarbete under ramtiden än sökande som uppfyller inkomstvillkoret enligt huvudregeln.

Hur stora inkomster som ska krävas för att uppfylla inkomstvillkoret föreslås kunna fastställas genom förordning. Relationen mellan kravet på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad och kravet på en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete under ramtiden kan därför komma att förändras. Kravet på minsta månadsinkomst kommer mest sannolikt att sättas så lågt i förhållande till kravet på den minsta sammanlagda inkomsten att även fyra månader med minsta månadsinkomst kommer att utgöra ett lägre belopp än kravet på den minsta

sammanlagda inkomsten. Om den ersättningsgrundande inkomsten skulle beräknas på samma sätt för den som uppfyller inkomstvillkorets alternativregel som för den som uppfyller inkomstvillkorets huvudregel, dvs. genom en sammanräkning av de faktiska inkomsterna av förvärvsarbete under ramtiden, skulle arbetslöshetsersättningen riskera att bli mycket låg. Regeringen anser därför att det finns skäl att beräkna ersättningen för en sökande som uppfyller inkomstvillkoret enligt alternativregeln på ett sätt som inte utgår från sökandens faktiska inkomster av förvärvsarbete under ramtiden.

Den som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt alternativregeln har dock en svagare förankring på arbetsmarknaden än den som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt huvudregeln. Det vore därför inte rimligt om en sådan sökande kunde hamna i ett bättre läge, dvs. få en högre ersättningsgrundande inkomst, än om huvudregeln hade uppfyllts. Beräkningen av den ersättningsgrundande inkomsten för en sökande som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt alternativregeln bör därför göras utifrån den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln. På så sätt kommer den lägsta möjliga ersättningsgrundande inkomsten också att bli lika för alla, oavsett om den sökande uppfyller inkomstvillkorets huvudregel eller alternativregel.

En sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden föreslås användas inte bara för att beräkna den ersättningsgrundande inkomsten utan också, vilket framgår i avsnitt 9.2, för att beräkna minskning av arbetslöshetsersättningen på grund av inkomster av förvärvsarbete. Det behöver därför vara tydligt vad som ska räknas som den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden i det fall sökanden har uppfyllt inkomstvillkoret enligt alternativregeln. För en sökande som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt alternativregeln föreslår regeringen därför en bestämmelse om att den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkorets huvudregel ska räknas som sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Samma ersättningsgrundande inkomst under hela ersättningsperioden

Det föreslagna sambandet mellan inkomstvillkoret och den ersättningsgrundande inkomsten medför att fastställandet av den ersättningsgrundande inkomsten endast blir aktuellt när ett inkomstvillkor har uppfyllts. Enligt regeringens förslag ska inkomstvillkoret inte prövas på nytt så länge den sökande har en pågående ersättningsperiod, se avsnitt 7.2. Den ersättningsgrundande inkomsten kommer därför endast att fastställas i samband med att en ny ersättningsperiod fastställs.

Sveriges a-kassor och Sveriges universitetslärare och forskare anser att arbetslöshetsersättningen ska kunna räknas upp efter ett längre uppehåll med arbete under ersättningsperioden. Enligt nuvarande ordning finns möjligheter att i vissa fall räkna om den sökandes normalarbetstid och dagsförtjänst som ligger till grund för beräkningen av ersättningens storlek. Regeringen anser dock att det är svårt att motivera att en sökande ska kunna stärka sitt försäkringsskydd i efterhand, dvs. när sökanden redan har blivit arbetslös. En omräkning av den ersättningsgrundande inkomsten

skulle dessutom påverka förutsebarheten i försäkringen och lägga en administrativ börda på arbetslöshetskassorna. Regeringen anser därför att den ersättningsgrundande inkomsten inte bör kunna räknas om på grund av förändrade inkomster under en pågående ersättningsperiod. Trots att arbetslöshetsersättningen föreslås beräknas per månad kommer den ersättningsgrundande inkomsten därmed att grundas på samma inkomstunderlag under hela ersättningsperioden. Däremot kommer regeringens förslag om t.ex. nedtrappning i avsnitt 8.3.7 att kunna medföra att den procentuella andel av den ersättningsgrundande inkomsten som kan lämnas förändras under ersättningsperiodens gång.

Regeringen ska kunna besluta om den högsta ersättningsgrundande inkomsten

Regeringen föreslår att beräkningen av arbetslöshetsersättningen ska utgå från den sökandes tidigare inkomster. Utan begränsningar riskerar detta att leda till att kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen blir högre än vad som är långsiktigt hållbart. En alltför generös ersättning skulle även kunna leda till minskade incitament till omställning. Det bör därför finnas en möjlighet att begränsa hur hög ersättning som en sökande kan få.

Enligt nuvarande ordning begränsas arbetslöshetsersättningens storlek för den som har rätt till ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen dels av bestämmelser i lagen om vilken procentsats av dagsförtjänsten som ska lämnas, dels av bestämmelser i förordning om det högsta dagpenningbelopp som kan lämnas. Eftersom arbetslöshetsersättningen enligt regeringens förslag ska beräknas utifrån en ersättningsgrundande inkomst och inte som i dag i form av ett dagpenningbelopp utifrån en dagsförtjänst bör ersättningens storlek enligt den nya lagen kunna begränsas genom bestämmelser om hur hög den ersättningsgrundande inkomsten kan vara.

Utredningen föreslår att föreskrifter om en högsta ersättningsgrundande inkomst ska kunna meddelas av regeringen genom förordning. *Sveriges akassor* ser såväl fördelar som nackdelar med det förslaget. Organisationen anser att det skulle kunna leda till att den högsta ersättningen ses över med tätare intervall än tidigare men också till att försämringar för enskilda försäkringsskydd forceras. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* avstyrker och *Kävlinge kommun* är kritisk till förslaget att regeringen ska kunna besluta om den högsta ersättningsgrundande inkomsten. De anser dessutom, liksom bl.a. *LO*, *TCO* och *Offentliganställdas Förhandlingsråd*, att den högsta ersättningsgrundande inkomsten bör indexeras.

Regeringens bedömning är att ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen ska vara effektivt, förutsebart och hållbart över tid. Regelverket bör samtidigt vara tillräckligt flexibelt för att, vid behov, kunna anpassas efter förändringar på arbetsmarknaden och i konjunkturläget. Behovet av sådan flexibilitet gäller inte minst i frågan om hur hög arbetslöshetsersättning som ska kunna lämnas. Regeringen anser därför att det i den nya lagen bör finnas en möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten. Oavsett hur höga inkomster av förvärsarbete som en sökande har haft före arbetslösheten bör den ersättningsgrundande inkomsten aldrig kunna

fastställas till ett belopp som överstiger den högsta ersättningsgrundande inkomst som regeringen bestämmer.

Den högsta ersättningen fastställs redan i dag delvis på förordningsnivå genom bestämmelser om högsta dagpenningbelopp. I dag är det högsta dagpenningbeloppet högre under inledningen av ersättningsperioden än under den senare delen av perioden. Regeringen anser dock att det i det nya regelverket inte bör finnas bestämmelser om mer än en högsta ersättningsgrundande inkomst, eftersom olika beloppsgränser under olika delar av ersättningsperioden riskerar att göra det otydligt vilken ersättning som den sökande kan få och motverka de effekter som regeringen vill uppnå med förslaget om nedtrappning av ersättningsnivån i 8.3.7. Det föreslås därför att det i den nya lagen ska införas en upplysningsbestämmelse med innebörden att regeringen med stöd av sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen kan meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomst som ska kunna fastställas. Regeringen har enligt regeringsformen rätt att delegera möjligheten att meddela föreskrifter till en myndighet. Upplysningsbestämmelsen bör därför ange att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter. Frågan om den högsta ersättningsgrundande inkomsten är dock av sådan karaktär att utrymmet att meddela föreskrifter lämpligen inte bör delegeras till en myndighet. Remissinstansernas synpunkter i fråga om indexering behandlas i avsnitt 4.2.

Flera remissinstanser, bl.a. *TCO*, *Saco* och *Malmö kommun*, har synpunkter på utredningens bedömning av storleken på den högsta ersättningsgrundande inkomsten. Dessa synpunkter får beaktas i det kommande förordningsarbetet.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det inte finns behov av föreskrifter om en lägsta ersättningsgrundande inkomst. Genom den föreslagna konstruktionen kommer den lägsta möjliga ersättningsgrundande inkomsten att bestämmas av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Regeringen kan därmed inte sänka kravet på den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete utan att samtidigt sänka den lägsta ersättningsgrundande inkomsten. Att den lägsta ersättningsgrundande inkomsten på detta sätt kommer att följa inkomstvillkorets krav är rimligt eftersom den ersättningsgrundande inkomsten i normalfallet bör stå i relation till den inkomst före arbetslösheten som en sökande har vant sig vid och förlorat.

8.2.2 Tidigare ersättningsgrundande inkomst får i vissa fall användas för en ny ersättningsperiod

Regeringens förslag: Om en sökande har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och på nytt har uppfyllt ett inkomstvillkor, ska den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten få användas för den nya ersättningsperioden. Det ska gälla om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa en ny ersättningsgrundande inkomst och om sökanden

1. har uppfyllt inkomstvillkoret med tillämpning av den ramtid som får användas för en sökande som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärvsarbete under ersättningsperioden, eller

2. har haft de inkomster av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret inom tolv månader från den månad då sökanden avslutade sitt deltagande i något av de arbetsmarknadspolitiska programmen jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att möjligheten att använda den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten ska omfatta sökande som har deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar. Utredningens förslag har även en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av att kunna använda en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst i vissa fall

Regeringen föreslår att den ersättningsgrundande inkomsten ska fastställas när ett inkomstvillkor har uppfyllts. Den föreslås beräknas utifrån samma inkomster som har använts för att uppfylla inkomstvillkoret. När ett nytt inkomstvillkor har uppfyllts och en ny ersättningsperiod har fastställts ska därmed också en ny ersättningsgrundande inkomst fastställas. Det är rimligt eftersom det är de inkomster som den sökande har haft under ramtiden som utgör sökandens inkomstbortfall.

Regeringen anser dock att det i vissa fall finns skäl att inte lägga inkomsterna av förvärvsarbete under den senaste ramtiden till grund för beräkningen av den ersättningsgrundande inkomsten. Det handlar om situationer när en sökande redan har haft och förbrukat en ersättningsperiod och den vanliga principen för beräkningen av den ersättningsgrundande inkomsten riskerar att leda till minskade incitament att arbeta. Enligt regeringen är det viktigt att den som är arbetslös kommer i arbete. Det bör därför finnas en möjlighet att i vissa fall beräkna arbetslöshetsersättningen utifrån en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst. Liknande möjligheter att skydda en tidigare normalarbetstid och dagsförtjänst finns i den nuvarande lagen.

Den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten ska kunna användas i två situationer

Den som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod kan många gånger anvisas till det arbetsmarknadspolitiska programmet jobb- och utvecklingsgarantin. Den som är under 25 år kan anvisas till jobbgarantin för ungdomar redan efter 90 dagars arbetslöshet. För deltagandet i dessa program kan aktivitetsstöd lämnas med ett belopp som relaterar till den arbetslöshetsersättning som personen tidigare hade.

En person som har förbrukat en ersättningsperiod och som har arbetat, antingen under ersättningsperioden eller under tiden i något av programmen, kan komma att uppfylla ett nytt inkomstvillkor och få en ny period med arbetslöshetsersättning. Om i ett sådant fall den ersättningsgrundande inkomsten skulle beräknas utifrån samma inkomster som har använts vid prövningen av inkomstvillkoret, skulle ersättningen kunna komma att bli betydligt lägre än om sökanden inte hade arbetat alls utan i stället hade fått eller fortsatt att få aktivitetsstöd relaterat till den tidigare arbetslöshetsersättningen.

Risken för att en sökande förlorar på att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning i stället för att få aktivitetsstöd kan uppstå i två situationer. I det ena fallet handlar det om att en sökande har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärvsarbete under ersättningsperioden, dvs. har befunnit sig i en sådan situation som den ramtidsbestämmelse som föreslås i avsnitt 6.2.3 omfattar. Den andra situationen är den att en sökande efter att ha förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod har anvisats till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar och under deltagandet i programmet på nytt har kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning.

Utredningen föreslår inte någon möjlighet att använda en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst i den sistnämnda situationen. Regeringen konstaterar dock att en sökande i båda dessa situationer riskerar att förlora på att arbeta. I den nuvarande lagen finns också skydd för den sökandes tidigare dagsförtjänst i båda situationerna. Regeringen föreslår därför att sökande i dessa situationer ska kunna få arbetslöshetsersättningen beräknad utifrån den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten även för den nya ersättningsperioden.

När det gäller den som har deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar bör den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten endast vara skyddad under en viss tid efter deltagandet i programmet. Det är inte rimligt att en sökande som har arbetat under en längre tid efter deltagandet i programmet ska kunna få ersättning vid arbetslöshet beräknat på ett helt annat inkomstbortfall. Enligt nuvarande lagstiftning gäller skyddet för tidigare dagsförtjänst endast om ansökan om arbetslöshetsersättning sker inom tolv månader från tidpunkten när sökanden lämnade programmet. Regeringen anser att tolv månader är en rimlig tid även i den nya lagen men att bestämmelsen behöver anpassas till förutsättningarna i den nya lagen. Tidsfristen bör därför beräknas från den månad då den sökande avslutade sitt deltagande i programmet och det bör krävas att sökanden har haft de inkomster av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret inom tolv månader från den månaden.

Den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten ska användas om det är mer förmånligt

En sökande som enligt den nuvarande lagen är berättigad till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning och som kvalificerar sig för en ny ersättningsperiod får, när den nya perioden påbörjas, en ersättning som antingen baseras på 80 procent av den dagsförtjänst som beräknas utifrån förvärvsinkomsterna under ramtiden eller 65 procent av den dagsförtjänst

som sökanden har haft under den senaste ersättningsperioden. Det alternativ som är mest förmånligt används.

På liknande sätt bör arbetslöshetsersättningen enligt den nya lagen beräknas utifrån antingen samma inkomster av förvärvsarbete som har beaktats vid prövningen av inkomstvillkoret eller den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten, beroende på vad som är mest förmånligt för den sökande. I den nya lagen föreslås ersättningen beräknas inte bara utifrån den sökandes ersättningsgrundande inkomst utan också utifrån en ersättningsnivå. Ersättningsnivån föreslås vara en viss procentuell andel av den ersättningsgrundande inkomsten och föreslås trappas ner efter en viss tid med ersättning, se avsnitt 8.3. När en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst används för en ny ersättningsperiod föreslås i avsnitt 8.3.4 att ersättningsnivån ska vara 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån. Vid bedömningen av om det är mer förmånligt att använda den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten behöver därför också ersättningsnivån beaktas.

Enligt nuvarande bestämmelser finns begränsningar för hur många gånger som skyddsreglerna för tidigare normalarbetstid och dagsförtjänst kan användas. Det beror bl.a. på att nuvarande ersättningsperiod i normalfallet är 300 ersättningsdagar och att skyddet, som gäller under hela ersättningsperioden, därför kan bli mycket generöst. I den nya lagen föreslår regeringen att ersättningsperiodens längd ska differentieras och att ersättningsnivån ska trappas ner successivt för alla oavsett vilken ersättningsgrundande inkomst som används. Regeringen bedömer därför att det inte behövs någon begränsning av hur många gånger som en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst ska kunna användas.

8.3 Ersättningsnivå

8.3.1 Det ska krävas tolv månaders medlemskap för den högsta ersättningsnivån

Regeringens förslag: Ersättningsnivån ska vara 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande

1. har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst tolv månader, varav tolv månader inom ramtiden, och

2. fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att det ska krävas medlemskap även under överhoppningsbar tid. Utredningens förslag har även en något annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Företagarna* och *DIK* tillstyrker förslaget. *TCO* tillstyrker förslaget men bedömer att fler åtgärder är nödvändiga, t.ex. i fråga om nedtrappning, för att öka incitamenten till medlemskap bland höginkomsttagare. *Saco* anser att det är rimligt med tolv månaders medlemskap för fullt försäkringsskydd men

påpekar att en förväntan om förändringar i tider av kris, på det sätt som skedde under coronapandemin, också kan leda till försäkringsplanering. *Sveriges a-kassor* väcker frågan hur utträde ur en arbetslöshetskassa under överhoppningsbar tid ska bedömas. Organisationen tolkar utredningens förslag som att en sökande ska kunna få en ersättningsnivå om 80 procent trots att sökanden har utträtt ur arbetslöshetskassan under överhoppningsbar tid. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* bedömer att förslaget om att medlemstiden och ramtiden ska sammanfalla innebär en viss åtstramning i förhållande till dagens regelverk. Som exempel nämner myndigheten att om ramtiden flyttas tillbaka på grund av 36 månaders överhoppningsbar tid kommer det att krävas att den sökande har varit medlem i fyra år före arbetslösheten för att sökanden ska kunna få ett fullt försäkringsskydd. *Sveriges a-kassor* och *LO* anser att det ska vara möjligt att räkna upp arbetslöshetsersättningen när kravet på medlemstid har uppfyllts under en pågående ersättningsperiod. *Svenskt Näringsliv* anser att ersättningsnivån inte ska vara relaterad till medlemskap i en arbetslöshetskassa utan till etableringen på arbetsmarknaden. *Fackförbundet Scen & Film* anser att utredningens förslag om att tid med medlemskap ska utgöra grund för ersättningsnivåer har nackdelar för sökande som är nya på arbetsmarknaden eller tidigare har varit företagare. *Akademikerförbundet SSR* avstyrker förslaget och anser att det vore bättre att sänka kravet på medlemstid för alla från tolv till tre månader på det sätt som gjordes i inledningen av coronapandemin. *Forena* avstyrker förslaget och anser att det strider mot socialförsäkringens princip om enhetliga ersättningsvillkor oberoende av om individen har ett kompletterande privat försäkringsskydd. Organisationen anser att det kan ifrågasättas om kravet på medlemskap i en arbetslöshetskassa är förenligt med lika-behandlingsprincipen. Vidare bedömer organisationen att arbetslöshetsförsäkringen i praktiken blir obligatorisk och att arbetslöshetskassornas betydelse minskas om försäkringen blir en sammanhållen inkomstbortfallsförsäkring.

Skälen för regeringens förslag

Tid med medlemskap ska påverka ersättningsnivån

Medlemskap i en arbetslöshetskassa är frivilligt och ger enligt den nuvarande lagen en sökande ett försäkringsskydd utöver det som gäller för personer som har valt att inte bli medlemmar i en arbetslöshetskassa. Det finns också möjlighet att ansluta sig till den kompletterande arbetslöshetskassan, Alfa-kassan, och därigenom skaffa sig samma förutsättningar som den som är medlem i en annan arbetslöshetskassa. En sökandes medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa har betydelse för arbetslöshetsersättningens storlek på så sätt att den som har varit medlem under en viss minsta tid och under den tiden har uppfyllt arbetsvillkoret får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen. En sökande som inte är medlem eller ansluten, som inte har varit medlem under tillräckligt lång tid eller som har varit medlem men inte har uppfyllt arbetsvillkoret inom medlemstiden får i dagsläget ersättning enligt grundförsäkringen med ett belopp som inte är baserat på den sökandes tidigare inkomst.

Utredningen föreslår att medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa även i fortsättningen ska ha betydelse för arbetslöshetsersättningens storlek. *Svenskt Näringsliv* anser att ersättningsnivån inte ska vara relaterad till medlemskap i en arbetslöshetskassa utan till etableringen på arbetsmarknaden. *Forena* anser att förslaget strider mot socialförsäkringens princip om enhetliga ersättningsvillkor oberoende av om individen har ett kompletterande privat försäkringsskydd. Organisationen anser att det kan ifrågasättas om kravet på medlemskap i en arbetslöshetskassa är förenligt med likabehandlingsprincipen. Vidare bedömer organisationen att arbetslöshetsförsäkringen i praktiken blir obligatorisk och att arbetslöshetskassornas betydelse reduceras om försäkringen blir en sammanhållen inkomstbortfallsförsäkring. *Fackförbundet Scen & Film* anser att utredningens förslag om att tid med medlemskap ska påverka ersättningen har nackdelar för sökande som är nya på arbetsmarknaden eller som tidigare har varit företagare.

Regeringen konstaterar att en historiskt förankrad princip och en utgångspunkt i denna lagrådsremiss är att arbetslöshetsförsäkringen administreras av arbetslöshetskassor med frivilligt medlemskap. Den som inte vill bli medlem i en arbetslöshetskassa har alternativet att ansluta sig till den kompletterande arbetslöshetskassan och få arbetslöshetsersättningen beräknad på samma sätt som den som är medlem. Att tid med medlemskap eller anslutning har betydelse för ersättningens storlek har gällt under mycket lång tid och får anses som en vedertagen ordning inom arbetslöshetsförsäkringen. I ett sådant system är den enskildes incitament att bli medlem i en arbetslöshetskassa för att på så sätt stärka sitt försäkringsskydd vid arbetslöshet av avgörande betydelse. Tiden med medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa bör därför även i fortsättningen ha betydelse för vilken arbetslöshetsersättning som en sökande kan få. Regeringen anser dessutom att bestämmelserna i den nya lagen behöver utformas så att det blir relevant för fler att bli medlemmar i en arbetslöshetskassa än i dag utan att incitamenten att stanna kvar i arbetslöshetskassan över tid minskar. I avsnitt 8.3.2 lämnas förslag om att det ska krävas kortare tid med medlemskap eller anslutning än i dag för att få en arbetslöshetsersättning över en grundnivå. Ett sådant förslag ger även de sökande som har korta eller osäkra anställningar incitament att bli medlemmar i eller ansluta sig till en arbetslöshetskassa. Regeringen konstaterar också att även den som har varit företagare men som har upphört med näringsverksamheten föreslås kunna få rätt till arbetslöshetsersättning. Det finns därför lika starka incitament för den som är företagare som för den som är arbetstagare att vara medlem i en arbetslöshetskassa.

Enligt regeringens förslag ska alla som uppfyller villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning, även de som inte har varit medlemmar i eller anslutna till en arbetslöshetskassa, få en ersättning som ska beräknas utifrån en ersättningsgrundande inkomst. Regeringen anser att det därför är lämpligt att tiden med medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa påverkar hur stor andel av den ersättningsgrundande inkomsten som är försäkrad. Det föreslås därför att tid med medlemskap eller anslutning ska påverka den procentuella andelen av den ersättningsgrundande inkomsten, den s.k. ersättningsnivån. Därmed

kommer medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa även i fortsättningen att få betydelse för ersättnings storlek.

I detta avsnitt föreslås en högsta ersättningsnivå, som kan jämföras med dagens inkomstbortfallsförsäkring. Det föreslås också i avsnitt 8.3.3 en grundnivå som kan jämföras med dagens grundförsäkring. Däremellan föreslås i avsnitt 8.3.2 en ersättningsnivå för den som har en viss tid med medlemskap eller anslutning men som inte har varit medlem eller ansluten tillräckligt länge för att nå upp till den högsta ersättningsnivån.

Den högsta ersättningsnivån ska vara 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten

En sökande som i dag har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under så lång tid att han eller hon uppfyller det s.k. medlemsvillkoret omfattas av inkomstbortfallsförsäkringen och får en dagpenning som motsvarar 80 procent av dagsförtjänsten under de 200 första ersättningsdagarna. Det är det högsta försäkringsskyddet i arbetslöshetsförsäkringen och det har legat på samma nivå under lång tid.

Regeringen anser att 80 procent av den sökandes tidigare inkomster, som i den nya lagen föreslås beräknas som en ersättningsgrundande inkomst i stället för en dagsförtjänst, är en väl avvägd högsta ersättningsnivå och föreslår att den ska gälla även framöver. Liksom det i dag finns ett högsta dagpenningbelopp föreslås det i den nya lagen kunna föreskrivas om en högsta ersättningsgrundande inkomst. Med sådana föreskrifter kommer det att vara 80 procent av den sökandes tidigare inkomst av förvärvsarbete upp till ett visst högsta belopp som ersätts.

Till följd av regeringens förslag i avsnitt 8.3.7 om att ersättningsnivån ska trappas ner efter 100 ersättningsdagar kommer arbetslöshetsersättning beräknad på den högsta ersättningsnivån bara att kunna lämnas under de första 100 ersättningsdagarna i en ersättningsperiod.

Det ska krävas medlemskap under hela ramtiden

Enligt nuvarande medlemsvillkor ska en sökande ha varit medlem i minst tolv sammanhängande månader för att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning och därmed få det högsta försäkringsskyddet. För att det ska finnas incitament för en person att bli medlem innan denne blir arbetslös anser regeringen att tolv månaders medlemskap är ett rimligt krav för att omfattas av den högsta ersättningsnivån även i den nya lagen.

Saco är av samma åsikt men anser att en förväntan om förändringar på det sätt som skedde under covid-19-pandemin ändå kan leda till försäkringsplanering och framhåller att reglerna därför måste utformas så att det inte finns behov av justeringar i tider av kris. Regeringen bedömer att förslaget i avsnitt 8.3.2 om en ersättningsnivå mellan den högsta ersättningsnivån och grundnivån med ett lägre krav på medlemstid än för den högsta ersättningsnivån kommer att minska behovet av tillfälliga förändringar med anledning av framtida kriser. Med den föreslagna möjligheten för regeringen att meddela föreskrifter om t.ex. den högsta ersättningsgrundande inkomsten bedöms det dock finnas goda möjligheter att vid behov snabbt vidta andra åtgärder i arbetslöshetsförsäkringen.

Utredningen föreslår att det enligt den nya lagen ska krävas tolv månaders sammanhängande medlemskap inom ramtiden. Eftersom ram-

tiden föreslås vara tolv månader innebär det att den sökande för att ha rätt till den högsta ersättningsnivån ska ha varit medlem under hela ramtiden. Regeringen anser i likhet med utredningen att förhållandena under ramtiden, som är den period som ligger till grund för prövningen av både inkomstvillkoret och den ersättningsgrundande inkomsten, bör vara av avgörande betydelse även vid prövningen av ersättningsnivån. En förutsättning för att kunna få den högsta ersättningsnivån bör därför vara att sökanden har tolv månaders medlemskap under ramtiden.

Sveriges a-kassor och *LO* anser att det ska vara möjligt att räkna upp ersättningsnivån när kravet på medlemstid uppfylls under en pågående ersättningsperiod. Regeringen konstaterar att en sådan möjlighet skulle förutsätta att man frångick förhållandena under ramtiden och i stället lade förhållanden under arbetslösheten till grund för ersättningsnivån. Som regeringen anger när det gäller den ersättningsgrundande inkomsten i avsnitt 8.2.1 bör det inte vara möjligt för en sökande att stärka sitt försäkringskydd under arbetslösheten. Det bör gälla även i fråga om ersättningsnivån. Regeringen konstaterar också att en höjning av ersättningsnivån med anledning av att den sökande har varit medlem under arbetslösheten skulle kunna minska förutsägbarheten och effekterna av förslaget i avsnitt 8.3.7 om nedtrappning av ersättningsnivån i takt med tiden i arbetslöshet. Regeringen anser således att tid med medlemskap eller anslutning under en pågående ersättningsperiod inte ska kunna användas för att uppnå en högre ersättningsnivå.

Det ska krävas medlemskap även under överhoppningsbar tid

Ramtiden behöver inte alltid utgöras av tolv kalendermånader i följd. När ramtiden fastställs föreslås det att det ska bortses från överhoppningsbar tid, dvs. månader då den sökande till övervägande del har varit t.ex. sjuk eller föräldraledig. Ett par remissinstanser väcker därför frågan om kravet på medlemskap under överhoppningsbar tid.

Regeringen instämmer i *Sveriges a-kassors* bedömning att en sökande med utredningens förslag skulle kunna få en ersättningsnivå om 80 procent trots att sökanden har utträtt ur arbetslöshetskassan under överhoppningsbar tid. Enligt regeringens uppfattning är det inte önskvärt eftersom det skulle kunna motverka incitamenten för enskilda att kvarstå som medlemmar över tid och uppmuntra till försäkringsplanering. Det är inte heller rimligt att enskilda ska kunna träda in och ut ur arbetslöshetskassan utan att det får konsekvenser för försäkringsskyddet. Arbetslöshet kan uppstå oväntat och det är viktigt att de krav som ställs underlättar för enskilda att agera på ett sätt som ger dem ett förutsebart försäkringsskydd. Regeringen anser därför att en ytterligare förutsättning för att en sökande ska kunna få den högsta ersättningsnivån bör vara att sökanden har varit medlem även under överhoppningsbar tid. Enligt regeringen är ett sådant krav rimligt även om det, som *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* framhåller, kan innebära att det i vissa fall kommer att krävas längre medlemstid för fullt försäkringsskydd än vad som är fallet i dag. För att den sökande ska kunna få den högsta ersättningsnivån föreslås därför att den sökande ska ha varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under minst tolv sammanhängande månader, varav tolv månader inom ramtiden.

Det ska krävas att medlemskapet kvarstår under den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser

Utöver ett krav på tid med medlemskap före arbetslösheten föreslår utredningen att en sökande för att få behålla sin ersättningsnivå måste fortsätta att vara medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under arbetslösheten. Syftet är att ge den sökande incitament att stanna kvar som medlem i en arbetslöshetskassa över tid.

Regeringen instämmer i utredningens bedömning att det inte bör vara möjligt att få en ersättningsnivå baserad på tid med medlemskap eller anslutning före arbetslösheten om den sökande därefter träder ut ur arbetslöshetskassan. Enligt regeringens uppfattning behöver dock utredningens förslag att den sökande ska kvarstå som medlem under arbetslösheten tydliggöras. En sökande som har påbörjat en ersättningsperiod kan t.ex. få ett arbete och upphöra att vara arbetslös under en tid för att sedan ansöka om arbetslöshetsersättning igen. Den sökande ska då enligt regeringens förslag under vissa förutsättningar fortsätta på den påbörjade ersättningsperioden, se avsnitt 7.2. Om sökanden i ett sådant fall ska kunna behålla sin tidigare ersättningsnivå är det rimligt att medlemskapet ska ha upprätthållits även under den tid då sökanden arbetade. För att även sådan tid ska omfattas anser regeringen att den sökande oavbrutet ska ha varit medlem fram till och med den månad som sökanden ansöker om ersättning för. Regeringen föreslår därför att en förutsättning för att den sökande ska kunna få ersättning beräknad på den högsta ersättningsnivån ska vara att sökanden, även efter ramtiden och utan avbrott, fortfarande är medlem under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. På så sätt omfattas dessutom eventuell överhoppningsbar tid som den sökande kan ha haft omedelbart före ansökan om ersättning.

Det behövs ingen bestämmelse om sammanläggning av tid med medlemskap i olika arbetslöshetskassor

I den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring finns en bestämmelse om att den som omedelbart före inträdet i en arbetslöshetskassa har varit medlem i en annan sådan kassa får tillgodoräkna sig tid i den arbetslöshetskassan för att uppfylla medlemsvillkoret.

En arbetslöshetskassas verksamhet enligt 1 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor ska omfatta ett visst verksamhetsområde, dvs. en viss yrkeskategori eller bransch. Vissa personer arbetar inom mer än en arbetslöshetskassas verksamhetsområde och kan av olika skäl vilja byta arbetslöshetskassa under arbetets gång. För andra kan det bli aktuellt att byta arbetslöshetskassa i samband med byte av yrke eller bransch. Regeringen anser att det inte är rimligt att en person ska vara tvungen att bygga upp sitt försäkringsskydd från grunden bara för att personen har bytt arbetslöshetskassa. Det bör därför även i fortsättningen vara möjligt för den sökande att tillgodoräkna sig tid som medlem i en annan arbetslöshetskassa vid prövningen av ersättningens storlek.

Regeringen föreslår att det för den högsta ersättningsnivån ska krävas att den sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst tolv månader, varav tolv månader inom ramtiden och att sökanden fortfarande är medlem eller ansluten

under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. Enligt regeringens bedömning framgår det redan av den föreslagna bestämmelsen att det inte finns något krav på att den sökande ska ha varit medlem i en och samma arbetslöshetskassa under hela tiden. Det bedöms därför inte finnas något behov av en bestämmelse om att tid med medlemskap i olika arbetslöshetskassor ska läggas samman.

8.3.2 Det ska krävas sex månaders medlemskap för en ersättningsnivå över grundnivån

Regeringens förslag: Ersättningsnivån ska vara 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande

1. har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst sex men mindre än tolv månader, varav minst de senaste sex månaderna inom ramtiden,

2. har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor under minst fyra av månaderna med medlemskap eller anslutning inom ramtiden, och

3. fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag ska ersättningsnivån vara 65 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under minst sex månader. Utredningen föreslår inte att det ska krävas medlemskap även under överhoppningsbar tid. Utredningen föreslår inte heller att månader med medlemskap ska sammanfalla med månader då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Utredningens förslag har dessutom en något annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *DIK*, *TCO* och *Företagarna* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* är positiv till att det ska vara lättare för sökande att få ett försäkringsskydd över den lägsta nivån än i dag. *Inspektionen* och *Sveriges a-kassor* påpekar dock att införandet av en ny ersättningsnivå gör systemet mer komplext än det nuvarande. *Inspektionen* bedömer att det kan leda till tillämpningssvårigheter och till att anslutningsgraden inte ökar. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* tolkar förslaget som att det också ska krävas inkomster av förvärvsarbete under medlemstiden men påpekar att det kravet inte har kommit till uttryck i lagförslaget. *Saco* anser att det inte är uppenbart att det behövs tre ersättningsnivåer och anger att det kan leda till försäkringsplanering om det blir relativt lätt att nå en ersättningsnivå om 65 procent. *LO* avstyrker förslaget. *Organisationen* anser att det bör krävas tolv månaders medlemskap för att få en ersättning högre än grundnivån mot bakgrund av att försäkringar tecknas innan det är känt att skada uppstår. *Akademikerförbundet SSR* avstyrker också förslaget och anser att det vore bättre att sänka kravet på medlemstid för

alla från tolv till tre månader på det sätt som gjordes under inledningen av covid-19-pandemin.

Skälen för regeringens förslag

Det ska finnas en ersättningsnivå mellan den högsta nivån och grundnivån

Dagens bestämmelser innebär att medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa endast får betydelse om medlemstiden är minst tolv sammanhängande månader. Den som har varit medlem i mindre än tolv månader får arbetslöshetsersättning med samma belopp som den sökande som inte alls har varit medlem. Enligt regeringens förslag ska det även enligt den nya lagen krävas att den sökande har varit medlem under minst tolv sammanhängande månader, varav tolv månader dessutom ska ha legat inom ramtiden, för att få ersättning beräknad enligt den högsta ersättningsnivån. Det föreslås också i avsnitt 8.3.3 en grundnivå som alla som har rätt till arbetslöshetsersättning kan få.

Utredningen föreslår att det mellan den högsta nivån och grundnivån ska finnas en ersättningsnivå om 65 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. *Saco* anser att det inte är uppenbart att det behövs tre ersättningsnivåer och anger att det kan leda till försäkringsplanering om det blir relativt lätt att nå en ersättningsnivå om 65 procent. *LO* anser att det bör krävas tolv månaders medlemskap för att få en ersättning högre än grundnivån mot bakgrund av att försäkringar tecknas innan det är känt att skada uppstår. *Akademikerförbundet SSR* anser att det vore bättre att sänka kravet på medlemstid för alla från tolv till tre månader. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges a-kassor* påpekar att införandet av en ny ersättningsnivå gör systemet mer komplext än det nuvarande. *Inspektionen* bedömer att det kan leda till tillämpningssvårigheter och till att anslutningsgraden inte ökar.

Enligt regeringen är tolv månaders medlemskap ett rimligt krav för att kunna få den högsta ersättningsnivån. Utifrån ett försäkringssperspektiv är det av betydelse att medlemskapet eller anslutningen har varat under en viss tid eftersom den enskilde under denna tid genom medlems- eller anslutningsavgiften bidrar till arbetslöshetsförsäkringens finansiering. Samtidigt kan en alltför lång väntetid innan medlemskapet får betydelse medföra att personer som har korta eller osäkra anställningar har svårt att se nyttan av att gå med i en arbetslöshetskassa.

Regeringen anser att fler ska försäkra sig mot inkomstbortfall vid arbetslöshet. Ett starkare försäkringsskydd bör upplevas som nåbart även för den som har en kortare anställning eller en svagare förankring på arbetsmarknaden. För att uppnå detta krävs en differentiering av ersättningsnivåerna som inte finns i den nuvarande lagen. Enligt regeringens bedömning är det därför motiverat att mellan den högsta ersättningsnivån och grundnivån införa ytterligare en ersättningsnivå som ska ge ett bättre försäkringsskydd än grundnivån men ett lägre skydd än den högsta ersättningsnivån.

Enligt regeringens förslag ska den högsta ersättningsnivån vara 80 procent och grundnivån 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Även om en person snabbare bör kunna se nyttan av ett medlemskap bör det också finnas en betydande skillnad i ersättningsnivån

mellan den som har ett fullt försäkringsskydd och den som har valt att inte bli medlem alls, liksom mellan den som har varit medlem en kortare och en längre tid. Regeringen bedömer liksom utredningen att en ersättningsnivå mellan grundnivån och den högsta nivån ger incitament för den enskilde att gå med i en arbetslöshetskassa även vid kortare anställningsperioder men också incitament för att behålla medlemskapet över tid. Regeringen bedömer dock att sådana incitament kan uppnås redan vid en ersättningsnivå om 60 procent. Jämfört med utredningens förslag bedömer regeringen att en ersättningsnivå om 60 procent minskar risken för försäkringsplanering och ökar värdet av tolv månaders medlemskap. Ersättningsnivån mellan grundnivån och den högsta nivån bör därför vara 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. .

Kraven på tid med medlemskap för att få en ersättningsnivå om 60 procent

För att få ersättningen beräknad utifrån en ersättningsnivå över grundnivån föreslår utredningen att en sökande ska ha varit medlem i sex sammanhängande månader inom ramtiden. Regeringen anser att minst sex sammanhängande månader med medlemskap är ett rimligt krav för att få en ersättningsnivå över grundnivån. Det ger möjlighet att uppnå ett försäkringsskydd över grundnivån även för den som har en kortare anställning samtidigt som det krävs ännu en tid med medlemskap för att få ett fullt försäkringsskydd. Regeringen anser också att det är lämpligt att knyta kravet till ramtiden och på så sätt tydliggöra att kravet inte kan uppfyllas under arbetslösheten.

Samtidigt konstaterar regeringen att utredningens förslag får vissa oönskade konsekvenser. Förslaget innebär t.ex. att en sökande skulle kunna träda ut ur en arbetslöshetskassa och sakna medlemskap under de sista sex månaderna under ramtiden och ändå få en ersättningsnivå över grundnivån. Det finns dessutom inte heller något som hindrar att en sökande skulle kunna träda ut som medlem under överhoppningsbar tid och ändå få en ersättningsnivå över grundnivån.

Med en möjlighet för enskilda att stärka sitt försäkringsskydd genom en kortare tid med medlemskap behöver risken för försäkringsplanering beaktas, vilket också påpekas av en del remissinstanser. Regeringen anser därför att det i förhållande till utredningens förslag finns skäl att skärpa kravet på medlemskap något. För att få den högsta ersättningsnivån föreslår regeringen att det ska krävas medlemskap även under överhoppningsbar tid. Det finns inte någon anledning att se annorlunda på kravet på medlemskap under överhoppningsbar tid för att få en ersättningsnivå om 60 procent. Enligt regeringen bör det därför inte bara krävas att det finns minst sex sammanhängande månader med medlemskap eller anslutning inom ramtiden utan också att de senaste sex månaderna med medlemskap eller anslutning ingår i ramtiden.

Det föreslås därför att en förutsättning för att den sökande ska kunna få en ersättningsnivå om 60 procent ska vara att sökanden har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst sex men mindre än tolv månader, varav minst de senaste sex månaderna inom ramtiden. I syfte att skapa incitament för den sökande att stanna kvar i arbetslöshetskassan efter ramtiden och under arbetslösheten

föreslås det dessutom krävas att sökanden fortfarande är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Krav på inkomster av förvärvsarbete under tid med medlemskap

Enligt nuvarande ordning ska arbetsvillkoret ha uppfyllts inom medlemstiden för att medlemsvillkoret ska vara uppfyllt. Regeringen anser att det även i den nya lagen bör finnas ett samband mellan tiden med medlemskap eller anslutning och de inkomster av förvärvsarbete som ligger till grund för rätten till arbetslöshetsersättning, eftersom det tydliggör att det rör sig om just en arbetslöshetsförsäkring. Det bör därför krävas att tiden med medlemskap eller anslutning åtminstone delvis sammanfaller med månader inom ramtiden då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Regeringen konstaterar liksom *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* att även utredningen verkar vara av uppfattningen att det ska finnas ett sådant krav men att detta inte har kommit till uttryck i lagförslaget.

Om en sökande uppfyller kravet för den högsta ersättningsnivån och därmed har varit medlem under hela ramtiden, kommer medlemstiden och månader med inkomster alltid att sammanfalla. Så behöver det dock inte vara för den som bara har sex månaders medlemskap inom ramtiden. För att få en ersättningsnivå om 60 procent bör det därför finnas ett uttryckligt krav på att ett visst antal av månaderna med medlemskap ska sammanfalla med månader med inkomster av förvärvsarbete. Eftersom inkomstvillkoret kan uppfyllas redan med fyra månader med inkomster bör ett krav på att inkomster och medlemstid ska sammanfalla gälla fyra månader under ramtiden. För att få en ersättningsnivå om 60 procent föreslår regeringen därför att det utöver kravet på en viss medlemstid ska krävas att den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor under minst fyra av månaderna med medlemskap eller anslutning inom ramtiden.

En sökande som uppfyller de föreslagna kraven kommer på grund av förslaget om nedtrappning av ersättningsnivån i avsnitt 8.3.7 endast att kunna få en ersättningsnivå om 60 procent under de första 100 ersättningsdagarna i en ersättningsperiod.

8.3.3 En grundnivå för den med kortare eller inget medlemskap

Regeringens förslag: Ersättningsnivån ska vara 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande inte uppfyller kravet på medlemskap eller anslutning.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *DIK*, *TCO* och *Företagarna* tillstyrker förslaget. *Malmö kommun* påpekar att många som

kvalificerar sig för rätt till arbetslöshetsersättning men som inte uppfyller kravet på medlemskap riskerar att få låg ersättning och inte klara sin försörjning på egen hand. *Saco* anser att det är bra att ersättningen blir högre än i dag för den som har valt att inte vara medlem i en arbetslöshetskassa men bedömer att skillnaden i förhållande till den som är medlem förmodligen behöver vara större för att skapa incitament för medlemskap. *LO* avstyrker förslaget om att basera grundförsäkringen på inkomst i stället för ett grundbelopp med hänvisning till att skillnaden mellan grundnivån och de högre ersättningsnivåerna blir alltför liten för stora grupper på arbetsmarknaden.

Skälen för regeringens förslag: Den som enligt nuvarande ordning inte uppfyller medlemsvillkoret får ersättning enligt grundförsäkringen utifrån normalarbetstiden, dvs. den genomsnittliga arbetstiden under ramtiden, och ett grundbelopp som fastställs av regeringen. Regeringen konstaterar att det behövs ett grundskydd även i fortsättningen för den som inte har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa alls eller som inte har varit medlem eller ansluten under tillräckligt lång tid för att få de föreslagna högre ersättningsnivåerna. Eftersom alla som har rätt till arbetslöshetsersättning enligt regeringens förslag ska få ersättningen baserad på den ersättningsgrundande inkomsten bör också grundskyddet beräknas utifrån en procentuell andel av den inkomsten.

I förhållande till den högsta ersättningsnivån, som föreslås vara 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten, bör grundnivån vara betydligt lägre. Samtidigt behöver det tas i beaktande att ersättningsnivån också ska trappas ner i takt med tiden med arbetslöshetsersättning enligt förslaget i avsnitt 8.3.7 och att den inledande ersättningsnivån därför inte bör vara alltför låg. Enligt regeringens bedömning är en ersättningsnivå om 50 procent en lämplig avvägning mellan dessa intressen. Regeringen föreslår därför att ersättningsnivån ska vara 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten för en sökande som inte uppfyller de krav som föreslås för att kunna få någon av de högre ersättningsnivåerna.

Malmö kommun påpekar att många som kvalificerar sig för rätt till arbetslöshetsersättning men som inte uppfyller kravet på medlemskap riskerar att få låg ersättning och inte klara sin försörjning på egen hand. *Saco* anser att det är bra att ersättningen blir högre än i dag för den som har valt att inte vara medlem i en arbetslöshetskassa men bedömer att skillnaden i förhållande till den som är medlem förmodligen behöver vara större för att skapa incitament för medlemskap. *LO* avstyrker förslaget om att basera grundförsäkringen på inkomst i stället för ett grundbelopp med hänvisning till att skillnaden mellan grundnivån och de högre ersättningsnivåerna blir alltför liten för stora grupper på arbetsmarknaden.

Hur låga ersättningar som ska kunna lämnas inom arbetslöshetsförsäkringen beror inte bara på ersättningsnivån utan är också avhängig storleken på de inkomster av förvärsarbete som kommer att krävas för att uppfylla ett inkomstvillkor och som föreslås kunna regleras genom förordning. Genom förslaget att det redan efter sex månaders medlemskap ska finnas möjlighet att få en ersättningsnivå över den lägsta anser regeringen dock att det finns goda skäl även för personer med relativt låga inkomster att försäkra sig mot inkomstbortfall. Regeringens förslag att ersättningsnivån efter sex månaders medlemskap ska vara 60 procent gör också att värdet av att vara medlem i tolv månader relativt sett ökar jämfört

med utredningens förslag om en 65-procentsnivå. Enligt regeringens bedömning innebär förslaget en tillräcklig skillnad mellan den högsta och den lägsta ersättningsnivån för att det ska finnas ekonomiska incitament att försäkra sig. Skillnaden i utbetalad ersättning mellan sökande med den lägsta och den högsta ersättningsnivån kommer också att påverkas av vilken som är den högsta ersättningsgrundande inkomsten. Enligt regeringens förslag ska den högsta ersättningsgrundande inkomsten kunna beslutas genom förordning.

8.3.4 Ersättningsnivå för den som använder en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst

Regeringens förslag: När en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst används för en ny ersättningsperiod ska ersättningsnivån vara 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån.

Om den sökandes tidigare ersättningsnivå har fastställts till 80 eller 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten krävs det, för att sökanden ska få en ersättningsnivå som är 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån, att sökanden fortfarande är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Av utredningens förslag framgår inte att den sökande behöver fortsätta att vara medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa för att få en ersättningsnivå som är 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt regeringens förslag i avsnitt 8.2.2 ska den sökandes ersättningsgrundande inkomst under en tidigare ersättningsperiod i vissa fall kunna användas även för en ny period. Ersättningen ska antingen beräknas på vanligt sätt utifrån den sökandes sammanlagda inkomst av förvärsarbete inom ramtiden eller enligt den tidigare ersättningsgrundande inkomsten, beroende på vad som är mest förmånligt för sökanden. Förslaget syftar till att motverka att försäkrings-skyddet för sökande i vissa situationer försämras på ett sådant sätt att de ekonomiska incitamenten att arbeta försvagas. Samtidigt bör det beaktas att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. En tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst, som har beräknats på inkomster av förvärsarbete som kan ligga långt tillbaka i tiden, bör därför inte till lika stor del kunna ligga till grund för ersättningens storlek under en ny ersättningsperiod som under den föregående.

I den nuvarande lagen finns liknande möjligheter att använda en tidigare dagsförtjänst för en ny ersättningsperiod. Om den tidigare dagsförtjänsten används får den sökande ersättningen beräknad på 65 procent av den dagsförtjänsten i stället för 80 procent av den nya dagsförtjänsten. Arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen föreslås beräknas utifrån den sökandes ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå. I den nya

lagen bör det därför vara ersättningsnivån och inte procentsatsen av dagsförtjänsten som påverkas när en tidigare ersättningsgrundande inkomst används.

Regeringen föreslår i avsnitt 8.3.7 att de fastställda ersättningsnivåerna ska trappas ner med 10 procentenheter efter 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden och med ytterligare 5 procentenheter efter 200 ersättningsdagar. Om en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst används för en ny ersättningsperiod är det rimligt att ersättningsnivån fortsätter att trappas ner i den nya perioden. Regeringen föreslår därför att, när en tidigare ersättningsgrundande inkomst ska användas för en ny ersättningsperiod, ska ersättningsnivån sättas 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån.

Ett krav för att en sökande som har fått en ersättningsnivå om 80 eller 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten ska kunna fortsätta att få arbetslöshetsersättning över grundnivån föreslås vara att sökanden fortfarande är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. En bestämmelse med motsvarande innebörd föreslås av utredningen. Av utredningens förslag framgår dock inte att kravet på fortsatt medlemskap ska gälla även vid fastställandet av ersättningsnivån för en sökande som använder sig av en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst. Regeringen kan inte se att det har varit utredningens avsikt att en sökande som har förbrukat en tidigare ersättningsperiod och varit medlem under den perioden ska kunna få t.ex. 60 procent av den tidigare ersättningsgrundande inkomsten under en ny period trots att sökanden under den nya perioden har avslutat sitt medlemskap i arbetslöshetskassan. Regeringen anser inte heller att det finns något skäl att ställa lägre krav på medlemskap eller anslutning för den som ska använda en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst för en ny ersättningsperiod. Det föreslås därför en bestämmelse om att det, för att sökanden ska få en ersättningsnivå som är 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån, ska krävas att sökanden fortfarande är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

8.3.5 Beräkning av tid med medlemskap eller anslutning vid vissa avbrott

Regeringens förslag: När tiden med medlemskap eller anslutning beräknas ska det bortses från avbrott i medlemskapet eller anslutningen som understiger en månad, om den sammanlagda avbrottstiden inte överstiger åtta veckor. Detta gäller dock inte avbrott till följd av ett beslut om uteslutning ur en arbetslöshetskassa.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslag. *Sveriges a-kassor* anser att förslaget är en lämplig anpassning till unionsrätten.

Skälen för regeringens förslag: För att få en ersättningsnivå över grundnivån krävs enligt regeringens förslag att den sökande har varit

medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en viss sammanhängande tid. Sammanhängande medlemskap krävs även enligt den nuvarande lagen för att en sökande ska uppfylla medlemsvillkoret och få ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen. Det finns dock samtidigt bestämmelser i förordning som innebär att arbetslöshetskassan ska bortse från vissa kortare avbrott vid prövningen av medlemsvillkoret. Förordningsbestämmelserna syftar till att läka konsekvenserna av ofrivilliga avbrott i medlemskapet. Sådana avbrott kan uppstå av olika skäl. Ett av de vanligaste är att den sökande har flyttat eller rört sig mellan olika medlemsstater inom EU eller inom EES-området. För att en sökande inte ska hamna i ett sämre läge på grund av att sökanden använder sin fria rörlighet bör det även i fortsättningen finnas en möjlighet att bortse från vissa avbrott i tid med medlemskap eller anslutning.

I dag gäller att det ska bortses från avbrott i medlemskapet som understiger en kalendermånad. I lagen om arbetslöshetskassor framgår att rätten att träda ut ur en arbetslöshetskassa inte får begränsas och att ett inträde i arbetslöshetskassa ska anses ha skett första dagen i den kalendermånad då ansökan om medlemskap gjordes. Dagens bestämmelse innebär alltså att en sökande som under en månad träder ut ur en arbetslöshetskassa, vilket kan ske när som helst under månaden, och som månaden därefter ansöker om medlemskap i en ny arbetslöshetskassa anses ha en sammanhängande tid med medlemskap. Regeringen anser att det bör gälla även i fortsättningen. Av dagens bestämmelse framgår även att den sammanlagda avbrottstiden inte får överstiga åtta veckor. Det motsvarar något mindre än en kalendermånads avbrott vid två tillfällen under ramtiden. Regeringen bedömer att det ger ett avvägt skydd för oavsiktliga avbrott i den sökandes medlemskap utan att det på ett nämnvärt sätt bjuder in till försäkringsplanering. Regeringen föreslår därför att det när tiden med medlemskap eller anslutning beräknas ska bortses från avbrott i medlemskap eller anslutning som understiger en månad, om den sammanlagda avbrottstiden inte överstiger åtta veckor.

Liksom i dag bör bestämmelsen inte kunna användas för att neutralisera konsekvenserna av att en sökande enligt 37 § lagen om arbetslöshetskassor har blivit utesluten ur arbetslöshetskassan på grund av att sökanden har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Avbrott till följd av ett beslut om uteslutning föreslås därför undantas från den föreslagna bestämmelsen.

8.3.6 Beräkning av tid med medlemskap eller anslutning när den sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning

Regeringens förslag: När tiden med medlemskap eller anslutning beräknas ska det bortses från medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa under tid då en sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Hänvisningen till förordningen som ger den svenska lagtexten materiellt innehåll ska vara dynamisk, dvs. avse förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en något annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* instämmer i förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Förordning (EG) nr 883/2004 samordnar de sociala trygghetssystemen i de olika medlemsstaterna inom EU och EES-området och i Schweiz. Bestämmelserna i förordningen reglerar vilket lands sociala trygghetssystem en person ska omfattas av i gränsöverskridande situationer. En central princip i förordningen är att en person bara ska omfattas av en medlemsstats lagstiftning åt gången. Syftet är att undvika situationer med flera tillämpliga nationella lagstiftningar och de komplikationer detta kan leda till. När en medlemsstats lagstiftning blir tillämplig avser det även avgifter i samband med arbete, dvs. socialavgifter.

Som regel är det arbetslandets lagstiftning som är tillämplig. En person som är medlem i en svensk arbetslöshetskassa och som flyttar utomlands för arbete i en annan medlemsstat omfattas därmed inte av den svenska arbetslöshetsförsäkringen under arbetet utomlands. Det finns dock inte något som hindrar att en person behåller sitt medlemskap i arbetslöshetskassan under arbete utomlands (se RÅ 2008 ref. 90). I tillämpningen har detta tolkats som att tid med medlemskap i en svensk arbetslöshetskassa kan användas för att uppfylla krav på medlemstid i lagen om arbetslöshetsförsäkring även när en sökande har befunnit sig utomlands och omfattats av lagstiftningen i en annan medlemsstat.

En sådan tolkning kan tyckas stå i strid med principen om att endast en medlemsstats lagstiftning i taget ska vara tillämplig. Den kan även få till följd att personer låter bli att försäkra sig och betala avgifter till den medlemsstat som de arbetar i. Samordningssystemet inom EU innebär att den enskilde har såväl rättigheter som skyldigheter enligt den tillämpliga lagstiftningen. Det är inte lämpligt att den enskilde kan välja att mot en mindre avgift försäkra sig i Sverige i stället för att betala vad den helt frivilliga försäkringen hade kostat i exempelvis Danmark. Enligt regeringens uppfattning bör det därför i den nya lagen tydligt framgå att tid med medlemskap eller anslutning endast kan användas vid prövningen av ersättnings storlek om medlemskapet eller anslutningen har sammanfallit med tid när den sökande har omfattats av svensk lagstiftning om arbetslöshetsförsäkring.

I den nya lagen föreslås att tid med medlemskap eller anslutning ska påverka den sökandes ersättningsnivå. Regeringen föreslår därför att när tiden med medlemskap eller anslutning beräknas enligt bestämmelserna om ersättningsnivåer ska det bortses från medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa under tid då en sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning enligt förordning (EG) nr 883/2004.

Hänvisningar till EU-rättsakter kan göras antingen statiska eller dynamiska. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-

rättsakten i en viss angiven lydelse. En dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-rättsakten i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Förordning (EG) nr 883/2004 gäller som lag i Sverige och ska tillämpas direkt av nationella myndigheter. För att minska risken för framtida oklarheter eller brister i lagstiftningen och för att säkerställa att ändringar i EU-regleringen får omedelbart genomslag finns det anledning att utforma hänvisningen så att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Hänvisningen till förordningen som ger den svenska lagtexten materiellt innehåll bör alltså vara dynamisk. Hänvisningen kommer då att omfatta eventuella ändringar i förordningen.

8.3.7 Nedtrappning av ersättningsnivåer efter en viss tid

Regeringens förslag: Ersättningsnivåerna ska trappas ner med 10 procentenheter efter 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden och med ytterligare 5 procentenheter efter 200 ersättningsdagar.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Arbetsförmedlingen* välkomnar förslaget och anser att en tydligare nedtrappning för alla understödjer myndighetens insatser för att upprätthålla en god sökaktivitet och är i linje med en starkt omställningsprincip. *Ekonomistyrningsverket* anser att förslaget om nedtrappning tydliggör att det är en omställningsförsäkring och att fler steg i nedtrappningen ökar incitamenten att söka nytt arbete. *Arbetsgivarverket* ställer sig positiv till nedtrappning som princip och till förslaget att nedtrappningen ska gälla för alla men anser att effekterna av den föreslagna nedtrappningen bör utvärderas eftersom det saknas entydiga forskningsresultat när det gäller hur långt sambandet mellan möjlig tid med en viss ersättning och tiden i arbetslöshet sträcker sig. *TCO* och *Akademikerförbundet SSR* framhåller att det inte finns något tydligt stöd i forskningen för att nedtrappning leder till kortare tid i arbetslöshet och anser att den föreslagna nedtrappningen inte är rimlig. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* anser att det teoretiskt och empiriskt är oklart om arbetslöshetsförsäkringens ersättningsnivå ska vara avtagande eller stigande under en pågående arbetslöshetsperiod om man vill utforma en försäkring som ger så goda drivkrafter att söka arbete som möjligt för en viss genomsnittlig förväntad ersättningsnivå. Myndigheten tar därför inte ställning till utredningens förslag. Myndigheten anger dock att nedtrappning under många tänkbara förutsättningar är en rimlig egenskap. *Sveriges a-kassor*, *LO* och *Offentliganställdas Förhandlingsråd* ifrågasätter behovet av nedtrappning och anser att man i stället bör använda sig av befintliga kontroll- och sanktionssystem för att säkerställa att den sökande vidtar de åtgärder som krävs för att ställa om till ett nytt arbete. *Svenskt Näringsliv* anser att nedtrappningen av ersättningen bör vara brantare för att skapa starkare drivkrafter för ersättningstagaren att aktivt söka arbete och snabbt återgå i arbete. Även *Företagarna* anser att det finns skäl att trappa ner ersättningen ytterligare. *Saco* anser att dagens nedtrappning för den som omfattas av inkomstbortfallsförsäkringen är

ändamålsenlig och anser att det inte finns några behov av att göra nedtrappningen brantare. Enligt organisationen krävs det för att den föreslagna nedtrappningen ska vara rimlig en betydligt högre högsta ersättningsgrundande inkomst än den som utredningen anger. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser att det kan ifrågasättas om en tydlig nedtrappning i takt med arbetslöshetens längd är motiverad med tanke på att taket för arbetslöshetsersättningen är lågt. *Konjunkturinstitutet* anser att en lägre ersättning än den som följer av utredningens bedömning initialt och en mindre skarp nedtrappning skulle ge arbetslösa incitament att söka fler arbeten tidigt och samtidigt i högre grad försäkra mot långtidsarbetslöshet. *Sveriges a-kassor* konstaterar att de föreslagna sänkningarna av ersättningsnivån kan inträffa när som helst under en månad och väcker frågan om detta kan komma att leda till utmaningar när arbetslöshetsersättningen ska beräknas för en sökande som under ansökningsmånaden har fått ersättningen minskad på olika sätt. *Svenska ILO-kommittén* anser att det finns anledning att närmare analysera och beakta de krav som följer av ILO:s konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet. Flera remissinstanser har synpunkter på att förslaget leder till ekonomiska försämringar för sökande. *Forena* anser att den nedtrappning som föreslås ger en väsentligt sämre ersättning för personer med låga inkomster jämfört med i dag. *Forena* och *DIK* anser att det bidrar till en otrygghet på arbetsmarknaden och i samhället i stort. Enligt bl.a. *Sveriges Kommuner och Regioner*, *Skövde kommun* och *Akademikerförbundet SSR* innebär det också en risk för att långtidsarbetslösa blir hänvisade till att ansöka om försörjningsstöd för att klara sin försörjning. *Fackförbundet Scen & Film* anser att förslaget kan innebära en försämring för personer i branscher med återkommande arbetslöshet, t.ex. kulturarbetsmarknaden. *LO* anser att den föreslagna nedtrappningen leder till ett alltför lågt inkomstskydd och en press nedåt på lönerna. *Offentliganställdas Förhandlingsråd* bedömer att den snabba nedtrappningen av ersättningsnivåerna över en relativt kort ersättningsperiod innebär en risk för att matchningen på arbetsmarknaden kommer att försämrats. *Offentliganställdas Förhandlingsråd* och *DIK* påpekar dessutom att en nedtrappning av ersättningsnivån får konsekvenser för fackförbundens försäkringar och omställningsavtalen. *TCO*, *LO*, *Offentliganställdas Förhandlingsråd*, *Akademikerförbundet SSR* och *DIK* avstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Arbetslöshetsersättningen ska trappas ner i takt med tiden med ersättning

I den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen finns bestämmelser om nedtrappning av ersättningens storlek efter en viss tid med arbetslöshetsersättning. Utredningen föreslår att ersättningen även enligt den nya lagen ska sänkas i takt med tiden i arbetslöshet. Flera remissinstanser har ifrågasatt behovet av en sådan nedtrappning. *TCO* och *Akademikerförbundet SSR* påpekar att det i forskningen inte finns något tydligt stöd för att nedtrappning av ersättningen leder till kortare tid i arbetslöshet. *Sveriges a-kassor*, *LO* och *Offentliganställdas Förhandlingsråd* anser att man i stället bör använda sig av befintliga kontroll- och sanktionssystem

för att säkerställa att den sökande vidtar de åtgärder som krävs för att ställa om till ett nytt arbete. *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* tar inte ställning till utredningens förslag men anser att det teoretiskt och empiriskt är oklart om arbetslöshetsförsäkringens ersättningsnivå ska vara avtagande eller stigande under en pågående arbetslöshetsperiod om man vill utforma en försäkring som ger så goda drivkrafter att söka arbete som möjligt.

Regeringens utgångspunkt är att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring för den som har haft en förankring på arbetsmarknaden och som söker ett nytt arbete. Enligt regeringen är en naturlig del i en sådan försäkring att det finns ekonomiska incitament för sökande att vidta de åtgärder som krävs för att så snabbt som möjligt få ett nytt arbete. Om arbetslöshetsersättningen trappas ner över tid innebär det att den sökande har ökande incitament att bredda sitt arbetsökande och sänka sin reservationslön, dvs. den lägsta lön som sökanden är villig att arbeta för. En nedtrappning av arbetslöshetsersättningen kan därför bidra till att den sökandes tid i arbetslöshet blir så kort som möjligt.

Som några remissinstanser påpekar kan ett alternativ till nedtrappning vara hård kontroll och effektiva sanktionssystem. I praktiken finns det dock utmaningar med att enbart förlita sig på sådana system. Även med ett ändamålsenligt sanktionsregelverk är det svårt att bortse från att den sökande har ett informationsövertag och vet bäst vilka möjligheter som finns att få ett arbete. Kontrollen utgår generellt sett från det som Arbetsförmedlingen och den sökande har kommit överens om i individuella handlingsplaner och avser endast de förhållanden som sökanden själv rapporterar eller som Arbetsförmedlingen kan observera. Regeringen anser därför liksom utredningen att det utöver en god och tillförlitlig kontroll bör finnas ekonomiska incitament i form av nedtrappning för att arbetslöshetsförsäkringen ska kunna bidra till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt.

Arbetslöshetsersättningen bör som i dagens inkomstbortfallsförsäkring trappas ner i förhållande till hur lång tid som en sökande har fått ersättning. Nedtrappningen behöver dock anpassas till att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en inkomstbortfallsförsäkring för alla och att dess karaktär av omställningsförsäkring ska stärkas.

Ersättningsnivåerna ska trappas ner

Enligt nuvarande ordning kan arbetslöshetsersättningen för en sökande som får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen trappas ner på två sätt. Det sker dels genom en nedtrappning av den procentuella andelen av dagsförtjänsten, dels genom bestämmelser i förordning om de högsta dagpenningbelopp som kan lämnas. Den lagreglerade procentuella nedtrappningen kan därför, i det nuvarande regelverket, motverkas genom en höjning av dagpenningbeloppet i förordning. Bestämmelserna om nedtrappning omfattar dessutom bara sökande som befinner sig inom ett begränsat inkomstspann.

Regeringen anser att det i en omställningsförsäkring som bara omfattar sökande som har en förankring på arbetsmarknaden är rimligt att arbetslöshetsersättningen trappas ner för alla som får ersättning. Ersättningen bör därför trappas ner genom sänkning av ersättningsnivån.

På så sätt träffas alla som har fått ersättning under en viss tid av nedtrappningen.

Offentliganställdas Förhandlingsråd och *DIK* påpekar att en nedtrappning av ersättningsnivån får konsekvenser för arbetstagarorganisationernas försäkringar och omställningsavtalen. Regeringen konstaterar att privata försäkringsgivare själva styr över sina försäkringsvillkor. Med det sagt har remissinstanserna rätt i att förslaget i avsnitt 9.5.2 om att arbetslöshetsersättningen ska minskas med ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan påverkar hur stor ersättning från en privat försäkringsgivare som en sökande kan få utan att den statliga arbetslöshetsersättningen påverkas. Enligt regeringens förslag ska en sökande få sin arbetslöshetsersättning minskad om arbetslöshetsersättningen och försäkringsersättningen sammanlagt överstiger den lagstadgade procentuella ersättningsnivån. Om ersättningsnivån trappas ner minskas också utrymmet för en sökande att få ersättning från en privat inkomstförsäkring utan att arbetslöshetsersättningen minskas. Regeringen anser med hänsyn till nedtrappningens syfte att det är rimligt att en sökande inte ska kunna kompenseras från en privat inkomstförsäkring på ett sådant sätt att konsekvenserna av nedtrappningsbestämmelserna neutraliseras.

Avvägningar vid bedömningen av vad som är en lämplig nedtrappning

Dagens nedtrappning av den procentuella andelen av dagsförtjänsten är 10 procentenheter under en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar. Därutöver träffas vissa sökande av den sänkning av det högsta dagpenningbeloppet som görs efter 100 ersättningsdagar. Utredningen anser att ersättningsnivån under en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar ska sänkas både mer och vid fler tillfällen än i dag och föreslår att nedtrappningen i den nya lagen ska göras med 10 procentenheter av ersättningsnivån efter 100 ersättningsdagar och 5 procentenheter av ersättningsnivån efter 200 ersättningsdagar. Det betyder i procentenheter att den nedtrappning som föreslås under en ersättningsperiod om 300 dagar är något högre än den som regleras i dagens lag samtidigt som den är något lägre än den som gäller för sökande som omfattas av förändringen i dagens dagpenningtak.

Några remissinstanser har synpunkter på den föreslagna s.k. nedtrappningsprofilen. *Svenskt Näringsliv* och *Företagarna* vill ha en kraftigare nedtrappning medan bl.a. *Konjunkturinstitutet* och *Offentliganställdas Förhandlingsråd* vill ha en mindre brant nedtrappning. *Offentliganställdas Förhandlingsråd* bedömer att den snabba nedtrappningen av ersättningsnivåerna över en relativt kort ersättningsperiod innebär en risk för att matchningen på arbetsmarknaden kommer att försämras. *Saco* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* ifrågasätter den föreslagna nedtrappningen med hänsyn till det låga taket i försäkringen. *Arbetsgivarverket* anser att effekterna av förslaget bör utvärderas eftersom det saknas entydiga forskningsresultat om hur långt sambandet mellan möjlig tid med en viss ersättning och tiden i arbetslöshet sträcker sig.

Regeringen kan konstatera att det finns argument för och emot både en brantare nedtrappning och en flackare nedtrappning än den som

utredningen föreslår. Med en kraftig nedtrappning tidigt i ersättningsperioden skulle sökande t.ex. kunna tänkas få ännu större ekonomiska incitament att söka och ta ett arbete tidigt under arbetslösheten men samtidigt få en mycket låg ersättning i slutet av perioden. En jämnare nedtrappning än utredningens förslag skulle i högre grad försäkra mot långtidsarbetslöshet och skulle möjligen kunna förbättra matchningen men ge svagare incitament att begränsa tiden i arbetslöshet.

Utredningen har i sitt förslag tagit hänsyn till dessa faktorer och till hur arbetslöshetsförsäkringen i övrigt föreslås vara konstruerad. Regeringen anser att utredningens förslag framstår som väl avvägt i förhållande till bl.a. förslagen om differentierade ersättningsperioder och möjligheten att få en högre ersättningsnivå redan efter sex månader med medlemskap. Det är dock svårt att, som ett par av remissinstanserna gör, utvärdera den föreslagna nedtrappningsprofilen utifrån den högsta ersättningsgrundande inkomsten. Oavsett hur nedtrappningen ser ut kommer nedtrappningens effekter, liksom andra delar av den förändrade arbetslöshetsförsäkringen, att behöva följas upp.

Hur ofta och hur mycket ersättningsnivån ska trappas ner

Flera remissinstanser, bl.a. *Forena*, *DIK* och *Sveriges Kommuner och Regioner*, har synpunkter på att utredningens förslag leder till ekonomiska försämringar och otrygghet för sökande, t.ex. låginkomsttagare och långtidsarbetslösa. *LO* anser att den föreslagna nedtrappningen leder till ett alltför lågt inkomstskydd och en press nedåt på lönerna. *Svenska ILO-kommittén* anser att det i det fortsatta beredningsarbetet finns anledning att närmare analysera och beakta de krav som följer av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet, särskilt artikel 15 i konventionen. Regeringen konstaterar att denna synpunkt särskilt aktualiseras i frågan om nedtrappning eftersom det av artikel 15 i konventionen framgår att förmån vid hel arbetslöshet ska fastställas till minst 50 procent av den arbetslösa personens tidigare inkomst om förmånen grundas på avgifter eller tidigare inkomst.

Arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring och är inte till för att långsiktigt upprätthålla sökandes ekonomiska trygghet. En nedtrappning tidigt i ersättningsperioden får till följd att arbetslöshetsersättningen blir lägre oavsett tidigare inkomster. Eftersom arbetslöshetsförsäkringen föreslås vara en inkomstbortfallsförsäkring kommer dock relativt låga tidigare inkomster av förvärvsarbete att leda till låg arbetslöshetsersättning. Att fler föreslås få möjlighet att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning, även om det i vissa fall leder till relativt låg ersättning, är enligt regeringen att föredra framför alternativet att stora grupper inte får någon arbetslöshetsersättning alls.

Regeringen konstaterar att den svenska arbetslöshetsförsäkringen även i fortsättningen kommer att omfatta alla som kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning och att den i det avseendet är mer generös än vad ILO:s konvention (nr) 168 kräver. Dessutom bedöms många kunna få relativt långa ersättningsperioder även med regeringens förslag om att ersättningsperiodernas längd ska differentieras. Med de föreslagna ersättningsnivåerna i avsnitt 8.3.1–8.3.3 och en nedtrappning på det sätt

som utredningen föreslår skulle ersättningsnivåerna i vissa fall kunna trappas ner under 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. En så låg ersättning kommer dock att bli aktuell endast för sökande med ersättningsperioder om 200 eller 300 ersättningsdagar. Arbetslöshetsförsäkringen föreslås vara en inkomstbortfallsförsäkring för alla som kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning men den bygger också på att enskilda genom att bli medlemmar i en arbetslöshetskassa eller ansluta sig till den kompletterande arbetslöshetskassan försäkras sig mot inkomstbortfall. Alla som arbetar eller har arbetat kan försäkra sig på detta sätt. Regeringen föreslår också att en sökande redan efter sex månaders medlemskap ska kunna få en ersättningsnivå om 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte är orimligt att en sökande i slutet av en längre ersättningsperiod kan få en ersättningsnivå som understiger 50 procent, om sökanden inte har varit försäkrad under den tid som föreslås krävas för att få en ersättningsnivå däröver. Det är regeringens bedömning att en nedtrappning av ersättningsnivåerna enligt den nedtrappningsprofil som utredningen föreslår är rimlig och förenlig med den nämnda ILO-konventionen. Regeringen föreslår därför att ersättningsnivåerna ska trappas ner med 10 procentenheter efter 100 ersättningsdagar och ytterligare 5 procentenheter efter 200 ersättningsdagar.

Sveriges a-kassor konstaterar att de föreslagna sänkningarna av ersättningsnivåerna kan inträffa när som helst under en månad och väcker frågan om detta kan komma att leda till utmaningar när arbetslöshetsersättningen ska beräknas för en sökande som under ansökningsmånaden har fått arbetslöshetsersättningen minskad på olika sätt. Regeringen bedömer att den föreslagna nedtrappningen inte kommer att leda till andra svårigheter vid minskning än sådana som redan hanteras i den nuvarande försäkringen.

9 Minskning av arbetslöshetsersättning

9.1 När arbetslöshetsersättningen ska minskas för en del av en månad

Regeringens förslag: Om en sökande för en del av en månad inte har rätt till arbetslöshetsersättning ska ersättningen minskas. Ersättningen ska minskas med $1/22$ för en dag som sökanden inte har rätt till ersättning för. Om sökanden inte har rätt till ersättning för en del av en dag ska ersättningen minskas proportionellt. Ersättningen ska dock inte få minskas med mer än $5/22$ per vecka.

Ersättningen ska inte minskas för

1. tid med sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken i den omfattning som den sökande i genomsnitt har haft sådan ersättning under ramtiden, eller

2. tid med arbete som sökanden har haft inkomst av förvärvsarbete för.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte något undantag från minskningsreglerna för sökande med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Utredningens förslag har också en annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att det behöver tydliggöras om och i så fall hur en minskning av arbetsutbudet ska påverka arbetslöshetsersättningen. Enligt organisationen medför avsaknaden av en beräknad normalarbetstid att det i vissa fall kan bli svårare att avgöra om en sökande har minskat sitt arbetsutbud i förhållande till sysselsättningsgraden före arbetslösheten. För det fall den sökande exempelvis har arbetat halvtid jämsides med halv sjukersättning under hela ramtiden uppfattar organisationen det som att det inte ska göras någon minskning av ersättningen om sökanden fortsatt får halv sjukersättning under arbetslösheten. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges a-kassor* anser att det är oklart hur arbetslöshetsersättningen ska minskas om en sökande under delar av månaden inte uppfyller de allmänna villkoren och under samma månad har inkomster från deltidsarbete eller andra ersättningar. *Inspektionen för socialförsäkringen* kan varken tillstyrka eller avstyrka förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Minskning av arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen

Arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen föreslås beräknas per månad utifrån den sökandes ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå. Eftersom den ersättningsgrundande inkomsten baseras på de inkomster av förvärvsarbete som den sökande har haft före arbetslösheten tar den inte hänsyn till sådant som inträffar under arbetslösheten och som också bör påverka hur mycket den sökande ska få i arbetslöshetsersättning för en viss månad. Det behöver därför liksom i det nuvarande regelverket finnas regler för hur arbetslöshetsersättningen ska minskas om den sökande inte är helt arbetslös eller av något annat skäl inte har rätt till hel ersättning. Bestämmelser om minskning behövs bara när den sökande under någon del av månaden uppfyller de grundläggande förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning. En sökande som t.ex. inte till någon del står till arbetsmarknadens förfogande och därmed inte uppfyller de allmänna villkoren kommer liksom i dag inte att ha rätt till någon ersättning alls.

I dag beräknas minskning för tid då den sökande på grund av deltidsarbete, sjukdom eller annat ersättningshinder inte har rätt till ersättning i förhållande till sökandens normalarbetstid, dvs. den genomsnittliga arbetstid som sökanden har haft under ramtiden. Minskningen görs genom att antalet dagpenningbelopp som kan betalas ut för den aktuella veckan minskas. Om en sökande får pension eller ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan minskas arbetslöshetsersättningen i stället genom ett avdrag på dagpenningen med belopp som har betalats ut i pension eller annan ersättning.

I den nya lagen föreslås helt nya bestämmelser om kvalificering för och beräkning av arbetslöshetsersättning. De nya bestämmelserna innebär att det varken kommer att finnas någon normalarbetstid eller dagpenning att

förhålla sig till. En arbetslöshetsförsäkring grundad på inkomster av förvärvsarbete och tillgången till inkomstuppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen ger dessutom nya möjligheter när det handlar om att mäta arbete under arbetslösheten. Minskingsreglerna i den nya lagen behöver anpassas till dessa nya förutsättningar.

Även i fortsättningen bedöms det finnas behov av att beräkna minskningen på olika sätt beroende på anledningen till att arbetslöshetsersättningen ska minskas. Regeringen föreslår att minskning när den sökande har arbetat under en del av en månad ska göras med beaktande av inkomsterna från arbetet i stället för den arbetade tiden, se avsnitt 9.2. Bestämmelser om minskning med pension och ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan föreslås i avsnitt 9.5.1 respektive 9.5.2. I det här avsnittet behandlas minskning när arbetslöshetsersättning ska minskas i förhållande till den tid då den sökande inte har rätt till ersättning, dvs. för en del av en månad.

När en sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning

De grundläggande förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning föreslås i den nya lagen i princip vara desamma som i den nuvarande. Av förslaget om allmänna villkor framgår att den sökande ska vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete, anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande. Det kommer också att finnas vissa särskilt reglerade situationer då den sökande som huvudregel inte ska ha rätt till ersättning, t.ex. när en sökande är företagare eller studerar. De grundläggande förutsättningarna ska vara uppfyllda under hela den tid som den sökande gör anspråk på arbetslöshetsersättning för. Den sökande ska alltså inte ha rätt till arbetslöshetsersättning för tid då dessa förutsättningar inte är uppfyllda.

De allmänna villkoren föreslås kompletteras av de krav på den sökande som följer av sanktionsreglerna. En sökande som har orsakat sin arbetslöshet föreslås kunna stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning under ett visst antal ersättningsdagar. Det föreslås också regler om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning som kan aktualiseras för en sökande som har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Vidare föreslås regler om karenstid som kommer att aktualiseras för samtliga sökande i inledningen av arbetslösheten och som innebär att ett visst antal dagar med arbetslöshet ska ha förflutit innan den sökande kan få arbetslöshetsersättning. Samtliga dessa bestämmelser innebär att den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning under en viss tid.

Minskning för tid då den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning

Utredningen föreslår att en sökande som under en del av en månad inte har rätt till arbetslöshetsersättning på grund av att sökanden inte uppfyller de grundläggande förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning, t.ex. de allmänna villkoren, ska få ersättningen minskad i proportion till den tid då rätt till ersättning saknas. Av skälen till förslaget framgår att minskningsregeln också är avsedd att omfatta sökande som på grund av karenstid eller en sanktion inte har rätt till arbetslöshetsersättning under en del av en månad. Det torde innebära att minskningsregeln är avsedd att användas i samtliga fall då en sökande inte har rätt till arbetslöshets-

ersättning för en del av en månad utom i det tydligt undantagna fallet att en sökande har haft inkomst av förvärsarbete på heltid och därför enligt utredningens förslag i stället ska få ersättningen minskad i förhållande till inkomstbortfallet.

Regeringen anser i likhet med utredningen att utgångspunkten bör vara att en sökande som inte har rätt till arbetslöshetsersättning ska få ersättningen minskad för tid då sökanden saknar sådan rätt. För att det ska vara tydligt att ersättningen ska minskas även för t.ex. karenstid och tid då den sökande är avstängd från rätt till ersättning bör minskningsbestämmelsen utformas som en huvudregel som ska gälla all tid då den sökande inte har rätt till ersättning och som inte uttryckligen undantas.

Enligt nuvarande ordning minskas arbetslöshetsersättningen i förhållande till den sökandes normalarbetstid. I den nya lagen kommer det inte att finnas någon beräknad normalarbetstid att jämföra med. Enligt *Sveriges a-kassor* kan det därmed i vissa fall bli svårare att avgöra om en sökande har minskat sitt arbetsutbud i förhållande till sysselsättningsgraden före arbetslösheten. Organisationen anser att det behöver tydliggöras om och i så fall hur en minskning av arbetsutbudet ska påverka arbetslöshetsersättningen.

Regeringen anser att det mot bakgrund av arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring är svårt att motivera att den arbetade tiden före arbetslösheten ska bestämma i vilken utsträckning den sökande ska stå till arbetsmarknadens förfogande under arbetslösheten. Det är dessutom sällan meningsfullt att förhålla sig till den sökandes arbetsutbud eftersom det inte finns något tydligt mått på vad det innebär att stå till förfogande och söka arbete i en viss omfattning. Enligt regeringens bedömning är det mer relevant att titta på om det i det enskilda fallet finns konkreta omständigheter som gör att den sökande är förhindrad att få arbetslöshetsersättning för någon del av månaden.

I vissa fall kan den tid då den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning tydligt avgränsas, t.ex. med hjälp av utbetalade socialförsäkringsförmåner, medan det i andra fall är en bedömningsfråga i vilken utsträckning sökanden kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande. I de fall det inte finns någon tydligt avgränsad tid bör det liksom i dag göras en bedömning av om den sökande uppfyller förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning. Vid den bedömningen bör det på samma sätt som i dag beaktas att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och att det därför inte är ändamålsenligt att kräva att den sökande registrerar enstaka eller ett par timmars förhinder. Om en sökande för en del av en månad inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande bör ersättningen minskas.

Hur minskningen ska beräknas

Enligt regeringens förslag kommer arbetslöshetsersättningen för en sökande som har rätt till hel ersättning för månaden att motsvara en viss procentuell andel av den ersättningsgrundande inkomsten. Eftersom ersättningen föreslås beräknas till ett belopp per månad kommer ersättningens storlek inte att påverkas av antalet dagar i månaden. För en sökande som har rätt till ersättning för en hel månad kommer det inte heller att finnas något behov av att bryta ner månadsbeloppet i mindre delar. För

en sökande som för en del av en månad inte har rätt till ersättning och därför bör få ersättningen minskad behöver månadsbeloppet dock delas upp i mindre enheter.

Enligt regeringens förslag i avsnitt 7.5 ska en månad med hel arbetslöshetsersättning motsvara 22 ersättningsdagar. Om ersättningen ska minskas i förhållande till den tid då den sökande inte har rätt till ersättning bör därför en dag då sökanden inte har rätt till ersättning minska ersättningen med $1/22$ av månadsbeloppet. Om rätt till ersättning saknas för mindre än en hel dag, t.ex. om den sökande under en dag har varit föräldraledig med 50 procent, bör ersättningen minskas proportionellt, dvs. med $0,5/22$ av månadsbeloppet.

Att en månad med hel arbetslöshetsersättning ska motsvara 22 ersättningsdagar är en schablon. Det går därför inte att precisera vilka dagar under månaden som ersättningen avser. Regeringen anser att det inte heller bör finnas några begränsningar av vilka veckodagar som är potentiella ersättningsdagar då den sökande kan få sin ersättning minskad. Enligt nuvarande bestämmelser får dagpenning inte lämnas för lördag eller söndag. Den begränsningen, som alltså innebär att det förutom när den sökande arbetar bara är förhållanden under måndag till fredag som kan påverka ersättningsrätten, framstår som rimlig i förhållande till branscher där arbetet alltid är förlagt under vardagar men lämpar sig mindre väl för exempelvis handels- eller restaurangbranschen där kvälls- och helgarbete är vanligt förekommande. Enligt regeringen är det inte ändamålsenligt, bl.a. ur ett omställningsperspektiv, att andra förhållanden än arbete inte påverkar ersättningens storlek om de inträffar under helgen. Som dagar då den sökande inte har rätt till ersättning bör därför inte bara kunna räknas måndagar till fredagar utan vilka dagar som helst under veckan.

Utän någon som helst begränsning av hur mycket arbetslöshetsersättningen kan minskas per vecka skulle dock drygt tre veckor med exempelvis sjukpenning eller föräldrapenning, som kan lämnas för sju dagar per vecka, kunna leda till att den sökande står helt utan ersättning för månaden. Det framstår inte som lämpligt i en försäkring som syftar till att främja omställning. Schablonen 22 ersättningsdagar per kalendermånad är dessutom beräknad utifrån en femdagarsvecka. Regeringen anser att det därför är rimligt att begränsa minskningen till motsvarande högst fem ersättningsdagar, dvs. $5/22$, per vecka. Genom en sådan begränsning kommer all tid då den sökande inte har rätt till ersättning under en kalendervecka att kunna räknas samman och minska ersättningen så länge summan av tiden inte motsvarar mer än fem hela ersättningsdagar. På så sätt kommer en sökande som får t.ex. halv sjukpenning eller föräldrapenning under sju dagar per vecka inte att bli överkompenserad.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att arbetslöshetsersättningen för en sökande som för en del av en månad inte har rätt till arbetslöshetsersättning ska minskas med $1/22$ för en dag som sökanden inte har rätt till ersättning för. Om sökanden inte har rätt till ersättning för en del av en dag föreslås att ersättningen ska minskas proportionellt. Vidare föreslås att ersättningen inte får minskas med mer än $5/22$ per vecka.

Arbetslöshetsersättningen ska inte minskas för tid med sjukersättning eller aktivitetsersättning i vissa fall

Regeringen anser att arbetslöshetsersättningen i normalfallet ska minskas för en sökande som för en del av en månad inte har rätt till arbetslöshetsersättning oavsett i vilken omfattning sökanden arbetade före arbetslösheten. Detta är en rimlig utgångspunkt i en omställningsförsäkring. Samtidigt kan det för vissa sökande få orimliga konsekvenser. *Sveriges akassor* lyfter situationen att en sökande under arbetslösheten har sjukersättning eller aktivitetsersättning i samma omfattning som sökanden har haft sådan ersättning under ramtiden. Organisationen uppfattar utredningens förslag som att ersättningen i ett sådant fall inte ska minskas.

Sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt 33 kap. socialförsäkringsbalken kan lämnas till en försäkrad vars arbetsförmåga är långvarigt nedsatt. Ersättningen kan lämnas med hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmånsnivå. För den som under ramtiden har haft sådan ersättning i viss omfattning får inkomsterna av förvärvsarbete antas vara betydligt lägre än de skulle ha varit om sökanden hade haft full arbetsförmåga. Till skillnad från sjukpenning kan sjukersättning eller aktivitetsersättning inte medräknas i den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden och därmed inte heller i den ersättningsgrundande inkomsten. Den omständigheten att den sökande har sjukersättning eller aktivitetsersättning under ramtiden kan alltså väsentligt påverka den sökandes försäkringsutfall redan innan sökanden blir arbetslös. Regeringen anser att det vore oproportionerligt om sjukersättningen eller aktivitetsersättningen i ett sådant fall dessutom skulle leda till en minskning av arbetslöshetsersättningen. Enligt regeringen är det därför rimligt att ersättningen inte ska minskas för tid då den sökande har sjukersättning eller aktivitetsersättning i den omfattning som sökanden har haft sådan ersättning under ramtiden. Eftersom omfattningen av sjukersättningen eller aktivitetsersättningen kan ha förändrats under ramtiden är det rimligt att det är den genomsnittliga omfattningen av sådan ersättning under ramtiden som är relevant vid prövningen av om arbetslöshetsersättningen ska minskas. Regeringen konstaterar att det av utredningens förslag inte framgår att tid med sjukersättning och aktivitetsersättning i dessa fall ska undantas från minskningsreglerna. Regeringen föreslår därför att det införs ett sådant undantag.

Arbetslöshetsersättningen ska inte minskas för tid med arbete som en sökande har haft inkomster av förvärvsarbete för

En sökande som arbetar är inte arbetslös och har därför inte rätt till arbetslöshetsersättning under den tid då arbetet utförs. Enligt regeringen bör dock arbete under arbetslösheten inte minska ersättningen i förhållande till den arbetade tiden utan i förhållande till inkomsterna från arbetet. Regeringen föreslår därför i avsnitt 9.2 särskilda minskningsregler för en sökande som har fått inkomst av förvärvsarbete för arbete under den månad som ansökan avser. Som en följd av det bör den situationen att sökanden har inkomster av förvärvsarbete undantas från de bestämmelser om minskning som föreslås i detta avsnitt.

I utredningens förslag uttrycks det som att bestämmelserna om minskning för tid då den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning inte ska tillämpas om ersättningen ska minskas enligt andra bestämmelser. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges a-kassor* anser att det i utredningens förslag är oklart hur arbetslöshetsersättningen ska minskas om en sökande under delar av månaden inte uppfyller de allmänna villkoren och under samma månad har inkomster av förvärvsarbete eller andra ersättningar.

Av skälen till utredningens förslag framgår att när minskning på grund av inkomster av förvärvsarbete ska göras ska ersättningen därutöver inte minskas med den tid som den sökande arbetar. Regeringen delar utredningens bedömning att det är rimligt att ett och samma förhållande inte ska kunna leda till minskning av arbetslöshetsersättningen i flera led. Det bör dock inte finnas något hinder mot att under en och samma månad minska ersättningen både för tid då den sökande inte har rätt till ersättning och på grund av inkomster av förvärvsarbete om minskningen tar sikte på olika förhållanden. Regeringen anser i likhet med remissinstanserna att lagtexten i detta avseende bör förtydligas. Regeringen föreslår därför att minskning för tid då den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning inte ska göras för tid med arbete som den sökande har haft inkomst av förvärvsarbete för.

Förutom särskilda minskningsregler på grund av inkomster av förvärvsarbete föreslår regeringen att det liksom i dag ska finnas bestämmelser för den som samtidigt får arbetslöshetsersättning och pension eller ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan. Till skillnad från inkomst av förvärvsarbete lämnas pension och ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan utan att den sökandes tid tas i anspråk. Utbetalning av sådana ersättningar innebär därför inte att den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning för en viss tid. Att den sökande ska få sin ersättning minskad med pension eller ersättning från någon annan på grund av arbetslöshet bör därför inte utgöra något hinder mot att minska ersättningen för tid då den sökande inte har rätt till ersättning.

9.2 När arbetslöshetsersättningen ska minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete

Regeringens förslag: Om en sökande har haft inkomst av förvärvsarbete som avser arbete under en del av den månad som ansökan avser, ska arbetslöshetsersättningen minskas. Ersättningen ska minskas med en lika stor andel av ersättningen som inkomstens andel av en tolfedel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om till vilken månad som inkomst av förvärvsarbete ska hänföras om inkomsten avser arbete under mer än en månad.

Regeringens bedömning: Särskilda bestämmelser om minskning vid arbete i en anställning som omfattar beredskap för och deltagande i kommunal räddningstjänst bör inte införas i den nya lagen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår att det bara är inkomster av förvärvsarbetet på deltid som ska omfattas av bestämmelsen. Utredningens förslag har även en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker och *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* välkomnar förslaget. *LO* anser att arbetslöshetsersättningen vid deltidarbete bör minskas i relation till den arbetade tiden. Organisationen och *TCO* anser att ett problem med att den arbetade tiden före arbetslösheten inte mäts är att det kommer att bli möjligt för en sökande som har arbetat deltid och sedan blivit arbetslös att ta ett nytt arbete med samma arbetstid som tidigare men med lägre lön och ändå ersättas av arbetslöshetsförsäkringen. De ser en risk för att de föreslagna minskningsreglerna kommer att leda till ett överutnyttjande av försäkringen bl.a. genom att sökande ges incitament att ta ett lägre betalt arbete än tidigare. *Sveriges akassor* och *LO* har synpunkter på att ersättningen föreslås minskas på olika sätt vid tillfälligt heltidsarbete respektive tillfälligt deltidarbete. Att två arbetssökande med lika mycket arbetstid och lön kan få olika mycket i arbetslöshetsersättning beroende på hur arbetstiden är förlagd är enligt *LO* en orättvisa som behöver åtgärdas. *Sveriges akassor* konstaterar att det kan röra sig om markanta skillnader och anser att en tänkbar lösning är att betrakta heltidsarbete som hinder endast om arbetet löper under hela månaden. *Sveriges akassor* anser att utredningens förslag behöver förtydligas och eventuellt justeras när det gäller hur situationer när den sökande har varit delvis sjukskriven från en deltidsanställning ska hanteras. Det finns också synpunkter på att inkomster från deltidarbete föreslås minska arbetslöshetsersättningen under den månad då arbetet har utförts. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att avsteg från kontantprincipen riskerar att försvåra tillämpningen av regelverket och leda till ökad administration för arbetslöshetskassorna, eftersom det kan kräva löpande manuella kontroller eller bedömningar av när inkomsten har intjänats. Enligt *TCO* är förslaget problematiskt för den som har utfört deltidsuppdrag och får ersättning utbetalad i klumpsumma vid uppdragets slut och för andra som får lön med eftersläpning. *LO* anger att om utbetalningsmånaden är en annan än den månad som ansökan avser kan det vara svårt för sökanden att uppskatta lönen vilket riskerar att leda till fler återkrav. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* tolkar det som att det är den ersättningsgrundande inkomsten som ska minskas proportionerligt vid inkomster från deltidarbete och anser att det bör förtydligas i lagtexten. Myndigheten är också av uppfattningen att det bör regleras genom förordning och inte på föreskriftsnivå hur inkomster av förvärvsarbete som avser mer än en månads arbete ska räknas om. *Brandmännens riksförbund* och *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att det bör införas en särskild reglering för beräkningen av arbetslöshetsersättning för deltidbrandmän. *TCO* avstyrker förslaget och anser att

frågan om samordning med inkomster från deltidsarbete är komplex och kräver ytterligare analys.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Nya förutsättningar vid minskning på grund av arbete

Den nuvarande ordningen innebär att tid med arbete under arbetslösheten minskar arbetslöshetsersättningen på samma sätt som annan tid då den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning, dvs. i förhållande till den arbetade tiden. Vid minskning av ersättningen tas därmed inte hänsyn till vilken lön som sökanden har fått för det utförda arbetet.

I denna lagrådsremiss lämnas förslag som syftar till att arbetslöshetsersättningen på ett tydligare sätt än i dag ska knytas till den sökandes inkomstbortfall. Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen ger dessutom nya förutsättningar när det handlar om att mäta arbete. Enligt regeringens bedömning bör dessa nya förutsättningar också få betydelse för hur ersättningen ska minskas när en sökande har arbetat under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Minskning i förhållande till inkomster stärker incitamenten att arbeta

Regeringen anser att det är viktigt att den sökande gör vad sökanden kan för att så snabbt som möjligt ta sig ur sin arbetslöshet. Incitamenten för sökande att arbeta under tiden med arbetslöshetsersättning bör därför stärkas.

Om arbetslöshetsersättningen minskas på grund av arbete utan att det tas hänsyn till den utbetalade lönen kan en sökande i vissa fall bli överkompenserad, vilket innebär att sökanden sammantaget har högre inkomster från arbete och arbetslöshetsersättning än den inkomst som sökanden hade före arbetslösheten. I andra fall kan det leda till underkompensation, dvs. att den sökandes arbetslöshetsersättning och inkomst från deltidsarbete sammantaget blir lägre än arbetslöshetsersättningen vid full arbetslöshet. Om sökanden riskerar att bli underkompenserad vid arbete saknas ekonomiska incitament att ta ett arbete. Regeringen anser att såväl över- som underkompensation kan motverkas om inkomstbortfallsprincipen stärks och arbetslöshetsersättning lämnas endast i den utsträckning som den sökande trots arbetet fortfarande har ett inkomstbortfall, dvs. om minskningen av arbetslöshetsersättningen görs med beaktande av inkomsterna från arbetet i stället för det arbetade tiden.

LO och *TCO* anser att ett problem är att det i så fall kommer att bli möjligt för en sökande som har arbetat deltid och sedan blivit arbetslös att ta ett nytt arbete med samma arbetstid som tidigare men med lägre lön och ändå ersättas av arbetslöshetsförsäkringen. De ser bl.a. en risk för ett överutnyttjande av försäkringen genom att den sökande ges incitament att ta ett lägre betalt arbete än tidigare.

Regeringen konstaterar att det för att ha rätt till arbetslöshetsersättning även i fortsättningen föreslås krävas att den sökande står till arbetsmarknadens förfogande. Det föreslås också finnas sanktioner som kan aktualiseras t.ex. om en sökande inte är aktivt arbetssökande. Även om det i ett enskilt fall kan vara så att det nya arbetet ger en lägre lön än det som

har förlorats är det svårt att se att detta skulle höra till vanligheterna eller sättas i system av sökande. Enligt regeringens bedömning bör en minskning som beaktar inkomsterna från arbetet leda till att motverka överutnyttjande, eftersom arbetslöshetsersättning då endast lämnas för det inkomstbortfall som kvarstår efter att inkomsterna från arbetet har beaktats. Regeringen anser därför att minskning på grund av arbete bör göras med beaktande av inkomsten och inte den arbetade tiden.

*Arbetslöshetsersättningen ska minskas på grund av inkomster av
förvärsarbete*

Regeringen bedömer att administrationen kan förenklas och möjligheterna att kontrollera om rätt arbetslöshetsersättning har betalats ut kan förbättras om kontrollen av arbete under tiden med arbetslöshetsersättning kan göras mot uppgifterna om inkomster i arbetsgivardeklarationen. Det är dessutom rimligt att det är sådana inkomster som skulle ha kunnat ligga till grund för rätt till arbetslöshetsersättning som ska kunna minska arbetslöshetsersättningen under arbetslösheten. Liksom vid prövningen av inkomstvillkoret bör det därför endast vara inkomst av förvärsarbete, dvs. sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och sådana avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980), som ska kunna beaktas.

Utredningen föreslår att arbetslöshetsersättningen ska minskas med hänsyn till den sökandes inkomster av förvärsarbete endast när inkomsterna härrör från ett deltidsarbete. Om sökanden har haft heltidsarbete under en del av en månad ska ersättningen enligt utredningens förslag i stället minskas i förhållande till den tid då den sökande inte har rätt till ersättning.

LO anser att det är orättvist att två arbetssökande med lika mycket arbetstid och lön enligt utredningens förslag kan få olika mycket i arbetslöshetsersättning beroende på hur arbetstiden är förlagd. *Sveriges akassor* påpekar att det kan röra sig om markanta skillnader och anser att en tänkbar lösning är att betrakta heltidsarbete som hinder endast om arbetet löper under hela månaden.

Regeringen konstaterar i likhet med remissinstanserna att olika principer för minskningen beroende på sökandens sysselsättningsgrad kan leda till stora skillnader i det minskade beloppet och till över- eller underkompensation. En sökande som har ett välbetalt heltidsarbete under halva månaden skulle t.ex. med utredningens förslag kunna få ut arbetslöshetsersättning för den återstående tiden den månaden trots att sökanden i förhållande till sin inkomst före arbetslösheten inte har något kvarstående inkomstbortfall. Utredningens förslag innebär också att arbetslöshetskassan behöver utreda den sökandes sysselsättningsgrad, vilket riskerar att motverka en effektiv handläggning. Olika hantering av inkomster av förvärsarbete beroende på sysselsättningsgraden riskerar dessutom att utgöra ett hinder för automatisering. För att stärka inkomstbortfallsprincipen och underlätta handläggningen föreslår regeringen att arbetslöshetsersättningen för en sökande som har arbetat under en del av den månad som ansökan avser, oavsett vilken sysselsättningsgrad

sökanden har haft, ska få ersättningen minskad i förhållande till inkomsterna från arbetet.

För att arbetslöshetsersättningen ska minskas på detta sätt förutsätts att sökanden har haft inkomster av förvärvsarbete. *Sveriges a-kassor* efterfrågar ett förtydligande när det gäller hur situationen att en sökande har varit delvis sjukskriven från en deltidsanställning ska hanteras. Regeringen konstaterar att definitionen av inkomster av förvärvsarbete omfattar inte bara lön för utfört arbete utan även t.ex. den sjuklön som arbetsgivare betalar ut vid sjukdom. Under förutsättning att sjukfallet ersätts av sjuklön från arbetsgivaren kommer arbetslöshetsersättningen därmed att minskas på grund av inkomster av förvärvsarbete. I det fall den sökande har fått sjukpenning från Försäkringskassan, som inte omfattas av den föreslagna inkomstdefinitionen, ska arbetslöshetsersättningen för den tid då sökanden har varit sjuk i stället minskas enligt den föreslagna bestämmelsen i avsnitt 9.1.

Minskningen ska göras på arbetslöshetsersättningen för den månad då arbetet har utförts

När inkomster av förvärvsarbete ska beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret föreslås de hänföras till den månad då de betalas ut enligt den s.k. kontantprincipen. Vid minskning på grund av inkomst av förvärvsarbete föreslår utredningen dock att inkomsten ska minska arbetslöshetsersättningen för den månad som inkomsten avser, alltså den månad då arbetet har utförts. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att detta avsteg från kontantprincipen riskerar att försvåra tillämpningen och leda till ökad administration, eftersom det kan kräva löpande manuella kontroller eller bedömningar av när inkomsten har intjänats. *LO* anger att om utbetalningsmånaden är en annan än den månad som ansökan avser kan det vara svårt för sökanden att uppskatta lönen vilket riskerar att leda till fler återkrav. Enligt *TCO* är förslaget problematiskt för den som får ersättning för uppdrag i en klumpsumma vid uppdragets slut och för andra som får lön med eftersläpning.

När inkomster av förvärvsarbete ska användas för att mäta en sökandes arbetsmarknadsförankring och inkomstbortfall under ramtiden är det ändamålsenligt att de beaktas när de betalas ut. Kontantprincipen har dock inget egenvärde i arbetslöshetsförsäkringen och behöver vägas mot andra motstående principer och intressen. När inkomster av förvärvsarbete ska användas för att beräkna minskningen av den sökandes arbetslöshetsersättning anser regeringen att hänsyn främst bör tas till den sökandes behov av ekonomisk ersättning vid inkomstbortfall. Om inkomster i dessa fall skulle beaktas enligt kontantprincipen skulle det kunna leda till att t.ex. en sökande som går från månadslön till timlön på kort sikt står utan arbetslöshetsersättning. För den som är arbetslös en längre tid skulle det sannolikt jämnas ut sig men för den som är arbetslös under kort tid skulle det bli besvärande. Minskning på grund av inkomst av förvärvsarbete bör därför göras på arbetslöshetsersättningen för den månad då arbetet som inkomsterna hänför sig till har utförts.

I dag behöver arbetslöshetskassan kontrollera att den sökande har angett rätt antal arbetade timmar i de veckovisa tidrapporterna genom att jämföra tidrapporterna med arbetsgivarens uppgifter om arbetade timmar. Sådana

arbetsgivarintyg redovisas normalt efter det att anställningen har upphört eller, om det t.ex. rör sig om en timanställning som pågår under en längre tid vid sidan av arbetslöshetsersättning, under pågående arbete och då ofta med en avstämningstid på sex månader eller ett år. De uppgifter om arbete som en sökande enligt regeringens förslag kommer att behöva redovisa i sin ansökan om arbetslöshetsersättning kommer i stället att lämnas månadsvis och avse inkomster. Därmed bedömer regeringen att sökandens uppgifter i fler fall och på ett lättare sätt än i dag kommer att kunna kontrolleras genom en jämförelse med uppgifterna i de månatliga arbetsgivardeklarationerna. Eftersom arbetslöshetsersättningen föreslås beräknas månadsvis i efterskott bedöms sökande som arbetar, även de som får lönen utbetalad i efterskott, i de flesta fall ha sina inkomstuppgifter klara för sig när arbetslöshetsersättningen ska beräknas.

Regeringen föreslår därför att arbetslöshetsersättningen ska minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete som avser arbete under den månad som ansökan avser. För den situationen att inkomsten avser mer än en månads arbete föreslår regeringen en möjlighet att meddela föreskrifter om till vilken månad som inkomsten ska hänföras.

Hur minskning på grund av inkomster av förvärvsarbete ska beräknas

Regeringen anser att den som har inkomster av förvärvsarbete bör kunna få arbetslöshetsersättning i den utsträckning som sökanden trots inkomsterna fortfarande har ett inkomstbortfall. För den som är helt arbetslös föreslås den sökandes ersättningsgrundande inkomst utgöra det inkomstbortfall som sökandens arbetslöshetsersättning ska beräknas på. För en sökande som har haft inkomst av förvärvsarbete under en månad skulle det återstående inkomstbortfallet för månaden därmed kunna beräknas som skillnaden mellan den sökandes ersättningsgrundande inkomst och den inkomst av förvärvsarbete som sökanden har fått för arbetet. Minskningen skulle i sådant fall göras med ett belopp motsvarande inkomsten av förvärvsarbete.

En minskning motsvarande hela inkomsten från arbetet under månaden skulle dock i vissa fall kunna motverka syftet att öka incitamenten för en sökande att arbeta. Eftersom regeringen föreslås kunna meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten kan de inkomster av förvärvsarbete som den sökande hade före arbetslösheten komma att överstiga den ersättningsgrundande inkomsten. Om den sökande därtill får ett arbete under arbetslösheten med en lön som motsvarar lönegraden före arbetslösheten kan inkomsten från arbetet under månaden i vissa fall komma att minska inkomstbortfallet helt.

Regeringen anser att även sökande som har haft inkomster av förvärvsarbete under ramtiden som överstiger den högsta ersättningsgrundande inkomsten ska ha incitament att arbeta så mycket som möjligt. Det är därför rimligt att sådana sökande får behålla mer av sin arbetslöshetsersättning vid arbete än sökande vars tidigare inkomster motsvarar eller understiger den högsta ersättningsgrundande inkomsten. För att åstadkomma detta bör det inte vara det belopp som den sökande har fått för arbetet under månaden utan beloppets andel av den sökandes inkomst av förvärvsarbete före arbetslösheten som ska ligga till grund för minskningen. Minskningen bör alltså göras med en lika stor andel av

arbetslöshetsersättningen som inkomstens andel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärsarbete inom ramtiden delat med tolv.

Utredningen föreslår att det är arbetslöshetsersättningen som ska minskas. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anger dock att exemplen i betänkandet kan tolkas som att det bör vara den ersättningsgrundande inkomsten som ska minskas.

Arbetslöshetsersättningen före minskning föreslås beräknas utifrån den sökandes ersättningsgrundande inkomst och den ersättningsnivå som är aktuell, t.ex. 80 procent. Beräkningen av arbetslöshetsersättningen görs därmed i två led där det första ledet är fastställandet av den ersättningsgrundande inkomsten och det andra ledet är fastställandet av ersättningsnivån. Så länge minskningen utgör en lika stor andel av ersättningen som inkomstens andel av den sökandes inkomster före arbetslösheten spelar det ingen roll i vilket led av beräkningen som minskningen görs. Det belopp som sökanden efter minskning kan få ut blir detsamma. Regeringen anser liksom utredningen att det är naturligt att först beräkna hur mycket en sökande skulle ha fått om någon minskning inte vore aktuell och därefter från den beräknade arbetslöshetsersättningen göra en minskning.

Enligt utredningens förslag ska de principiella utgångspunkterna för minskningen anges i lag medan bestämmelser om hur minskningen ska beräknas bör regleras genom förordning. Regeringen bedömer dock att en sådan ordning riskerar att leda till att lagbestämmelsen blir alltför otydlig. Regeringen anser att det i stället bör framgå redan i lagen hur minskningen på grund av inkomster av förvärsarbete ska beräknas. Det föreslås därför en lagbestämmelse som anger att arbetslöshetsersättningen för en sökande som har haft inkomst av förvärsarbete som avser arbete under en del av den månad som ansökan avser ska minskas med en lika stor andel av ersättningen som inkomstens andel av en tolfedel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärsarbete inom ramtiden.

En möjlighet att meddela föreskrifter om till vilken månad inkomster ska hänföras i vissa fall

När det gäller prövningen av inkomstvillkoret föreslås att det ska vara möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från kontantprincipen för utbetalningar som avser mer än en månad. I de fallen rör det sig vanligen om inkomster som har betalats ut som en klumpsumma och där det behövs undantag för att inkomsterna ska kunna fördelas på ett sätt som ger en rättvisande bild av den sökandes förankring på arbetsmarknaden.

För den som har inkomst av förvärsarbete under arbetslösheten föreslås att arbetslöshetsersättningen ska minskas på grund av inkomst som avser arbete under den månad som ansökan avser. Även i dessa fall kan det vara så att en redovisad inkomst av förvärsarbete avser arbete som har utförts under mer än en månad. Det kan handla om t.ex. bonusutbetalningar eller annan ackumulerad ersättning från arbete men det kan också handla om förskottsutbetalningar eller situationer där lönen betalas ut med en brytpunkt mitt i månaden. I dessa situationer kan det ofta vara omöjligt att avgöra vilken månads arbete som inkomsten hänför sig till. Det kan därför behövas särskilda bestämmelser om till vilken månad som inkomsten ska

hänföras när de föreslagna minskningsreglerna ska tillämpas. Till skillnad från *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser regeringen att det kan finnas behov av bestämmelser i både förordning och myndighetsföreskrifter. Regeringen föreslår därför att det ska införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om till vilken månad som inkomst av förvärvsarbete ska hänföras om inkomsten avser arbete under mer än en månad.

Det finns inte behov av särskilda regler för deltidsbrandmän

Enligt nuvarande ordning minskas arbetslöshetsersättningen i förhållande till den arbetade tiden utan hänsyn till inkomsten av arbetet. Detta har inneburit problem för deltidsbrandmän, vars arbete till största delen består av beredskap och där ersättningen för beredskapsarbetet är låg. Sedan den 31 maj 2021 finns därför i den nuvarande lagen ett särskilt undantag för deltidsbrandmän vid beräkningen av arbetslöshetsersättning. Undantagsbestämmelsen innebär att det vid beräkningen av antal dagpenningbelopp som ska lämnas per vecka inte ska tas hänsyn till arbete som avser beredskap och övning i en anställning som endast omfattar beredskap för och deltagande i kommunal räddningstjänst. I propositionen Undantag för deltidsbrandmän vid beräkning av arbetslöshetsersättning (prop. 2020/21:123 s. 9) anges att undantaget är motiverat med hänsyn till deltidsbrandmännens samhällsviktiga uppdrag och särpräglade anställningsvillkor. Samtidigt konstaterar regeringen att i en reformerad arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster kan behovet av branschspecifika regler vara mindre jämfört med i dag (samma prop. s. 7).

Brandmännens riksförbund och *Sveriges Kommuner och Regioner* lyfter behovet av en särskild reglering för deltidsbrandmän i arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen föreslår inte några särskilda bestämmelser motsvarande de som finns i den nuvarande lagen.

Enligt regeringens förslag ska minskningen av en sökandes arbetslöshetsersättning på grund av arbete göras i förhållande till sökandens inkomst av förvärvsarbete från arbetet. Regeringen bedömer att t.ex. deltidsbrandmäns arbetslöshetsersättning vid beredskapsarbete därmed kommer att minskas på ett mer rättvist sätt jämfört med en minskning på grund av arbetad tid. En deltidsbrandman som har inkomster av förvärvsarbete kommer liksom andra med inkomster under arbetslösheten att få en arbetslöshetsersättning som återspeglar det återstående inkomstbortfallet. Mot denna bakgrund anser regeringen att det i den nya lagen inte behöver införas några särskilda bestämmelser om minskning vid arbete i en anställning som omfattar beredskap för och deltagande i kommunal räddningstjänst.

9.3 Inkomster av förvärvsarbete som inte ska minska arbetslöshetsersättningen

9.3.1 Inkomster från en näringsverksamhet som bisyssla

Regeringens förslag: Arbetslöshetsersättningen ska inte minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en näringsverksamhet som bisyssla.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande lagen finns bestämmelser om bisyssla, dvs. arbete som den sökande under en viss tid före arbetslösheten har utfört vid sidan av en huvudsysselsättning och som sökanden kan fortsätta att utföra under arbetslösheten utan att det påverkar rätten till arbetslöshetsersättning. De nuvarande bestämmelserna om bisyssla omfattar både arbete i en anställning och i en näringsverksamhet.

Bestämmelser om bisyssla föreslås även i den nya lagen. Enligt förslaget i avsnitt 5.4.7 ska en sökande under vissa förutsättningar även i fortsättningen kunna få arbetslöshetsersättning när sökanden har en näringsverksamhet som bisyssla. Regeringens förslag om vad som ska krävas för att ett arbete ska anses som en bisyssla i andra fall än när arbetet har utförts i en näringsverksamhet behandlas i avsnitt 9.3.3.

För att en näringsverksamhet ska anses som bisyssla enligt de föreslagna bestämmelserna krävs att verksamheten har bedrivits vid sidan av ett annat arbete under en viss tid före arbetslösheten och att inkomsterna av förvärvsarbete från verksamheten under den tiden inte har varit för höga. Dessutom föreslås krävas att tiden i och inkomsterna från verksamheten inte utökas under arbetslösheten.

Om en sökande uppfyller de föreslagna förutsättningarna för att ha en näringsverksamhet som bisyssla bör det, liksom för den som har en bisyssla i dag, innebära att sökandens arbetslöshetsersättning inte ska minskas på grund av arbetet i bisysslan. I den nya lagen föreslås att arbete under månader då den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning ska minska ersättningen i förhållande till de inkomster av förvärvsarbete som sökanden har fått för arbetet. För att en näringsverksamhet som bisyssla inte ska påverka sökandens arbetslöshetsersättning bör inkomster från en sådan bisyssla undantas från den föreslagna bestämmelsen om minskning på grund av inkomst av förvärvsarbete. Regeringen föreslår därför att ersättningen inte ska minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en näringsverksamhet som bisyssla.

9.3.2 Inkomster från en bisyssla

Regeringens förslag: Vid inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en bisyssla ska arbetslöshetsersättningen endast minskas till den del den inkomsten överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av

förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I den nya lagen föreslås delvis olika bestämmelser om bisyssla beroende på om den sökande är att anse som företagare eller inte. För att ett arbete som inte har utförts i en näringsverksamhet ska anses som en bisyssla ska enligt regeringens förslag i avsnitt 9.3.3 krävas att arbetet har utförts vid sidan av ett heltidsarbete under en viss tid inom ramtiden och att inkomsterna av förvärvsarbete från bisysslan inom ramtiden i genomsnitt per månad inte överstiger den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln delat med tolv. Dessutom föreslås krävas att tiden i arbetet inte utökas under arbetslösheten. Något krav på att inkomsterna från arbetet inte får utökas under arbetslösheten föreslås inte. Den som har en bisyssla enligt de föreslagna bestämmelserna kommer därför, till skillnad från den som har en näringsverksamhet som bisyssla, att kunna behålla sin bisyssla trots att inkomsten av förvärvsarbete från bisysslan överstiger den inkomstgräns som föreslås gälla för bisysslan under ramtiden.

Bestämmelserna om bisyssla syftar till att undvika att en sökande som förlorar sin huvudsakliga sysselsättning också får sin arbetslöshetsersättning minskad på grund av inkomsterna från bisysslan. Det är dock rimligt att det finns en gräns för hur stora inkomsterna från bisysslan under arbetslösheten kan vara utan att arbetslöshetsersättningen minskas. Enligt nuvarande bestämmelse ska inkomster från en bisyssla som överstiger den inkomstgräns som gäller för bisyssla under ramtiden dras av från dagpenningen. En liknande begränsning bör finnas även i den nya lagen. Liksom i dag bör begränsningen motsvara den inkomstgräns som gäller under ramtiden för att ett arbete ska kunna anses utgöra en bisyssla. På så sätt kan den inkomst från bisysslan som den sökande kan behålla i normalfallet inte överstiga den inkomst som sökanden kan ha haft från sin tidigare huvudsysselsättning, dvs. den lägsta möjliga ersättningsgrundande inkomsten.

Regeringen föreslår därför att minskning på grund av inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en bisyssla ska göras endast till den del den inkomsten överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln.

9.3.3 Vad som ska krävas för att ett arbete ska anses som en bisyssla

Regeringens förslag: För att ett arbete ska anses som en bisyssla ska det krävas att

1. arbetet har utförts under minst sex månader vid sidan av ett annat arbete på heltid inom ramtiden,

2. inkomsten av förvärvsarbete från bisysslan inom ramtiden i genomsnitt per månad inte överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln, och

3. tiden i arbetet inte utökas under arbetslösheten.

När det ska prövas om ett arbete ska anses som en bisyssla ska det bortses från arbete som har utförts i en näringsverksamhet.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* ser positivt på förslaget att minska kvalificeringstiden till sex månader. Organisationen ser också fördelar med att koppla kvalificeringstiden till ramtiden men anser att det bör införas ett undantag som gör det möjligt att beakta arbete utanför ramtiden för sökande som har fått avgångsvederlag eller är arbetsbefriade under uppsägningstiden. Dessutom påpekar organisationen att förslaget kommer att ställa krav på detaljerade uppgifter om den arbetade tiden under ramtiden, vilket kan komma att påverka handläggningstiden negativt. Enligt organisationen bör det därmed övervägas att lätta på kraven så att ett anställningsavtal skulle kunna läggas till grund för bedömningen. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det behövs ett förtydligande av vad som avses med den föreslagna formuleringen arbete som har bedrivits inom ramen för ett företag. *TCO* avstyrker förslaget om vad som ska klassificeras som bisyssla och anser att det behövs regler som innebär att en sökande som har haft ett företag som huvudsysselsättning men också har lagt ner viss arbetstid i ytterligare företag vid sidan om huvudsysselsättningen ska få räkna det senare arbetet som en bisyssla.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande förutsättningar för att ett arbete ska utgöra en bisyssla

Enligt nuvarande bestämmelser ska ett arbete anses som en bisyssla, och därmed i normalfallet inte minska arbetslöshetsersättningen under arbetslösheten, om arbetet har utförts vid sidan av en heltidssysselsättning under minst tolv månader före arbetslöshetens inträde. För att en anställning ska anses som bisyssla krävs dessutom att inkomsten från anställningen under ramtiden inte i genomsnitt överstiger ett belopp som motsvarar sex grundbelopp per vecka. Grundbeloppet fastställs av regeringen genom förordning och är för närvarande 510 kronor. En bisyssla får varken utökas i omfattning under arbetslösheten eller utgöra ett hinder för heltidsarbete.

Regeringen anser att det även i fortsättningen bör vara möjligt för en sökande att under vissa förutsättningar behålla en anställning som sökanden har haft vid sidan av en huvudsysselsättning utan att arbetslöshetsersättningen minskas. Förutsättningarna för att ett arbete ska anses utgöra en bisyssla bör i huvudsak utgå från de krav som finns i dag.

Krav på arbete i en viss omfattning under ramtiden

Ett av kraven för att ett arbete ska utgöra en bisyssla enligt dagens regler är att den sökande före arbetslöshetens inträde har utfört arbetet under minst tolv månader vid sidan av en heltidssysselsättning. Det finns alltså inte något uttryckligt krav på att arbetet ska ha utförts inom ramtiden.

Regeringen anser att ett krav på att den sökande ska ha arbetat under en viss tid vid sidan av en heltidssysselsättning är centralt för arbetet, och sökanden sedan blir arbetslös från heltidssysselsättningen, ska kunna betraktas som en bisyssla som sökanden kan fortsätta att utföra utan att det minskar arbetslöshetsersättningen. Eftersom det är förhållandena under ramtiden som är avgörande för den sökandes rätt till arbetslöshetsersättning och beräkningen av den ersättningsgrundande inkomsten är det också rimligt att bisysslan, i likhet med vad som i avsnitt 5.4.7 föreslås i fråga om näringsverksamhet som bisyssla, ska ha utförts under ramtiden.

Ett krav på att en bisyssla ska ha utförts under ramtiden kan ses som en skärpning i förhållande till dagens krav, eftersom tid med arbete utanför ramtiden inte längre kommer att kunna användas för att uppfylla kraven på bisyssla. Mot den bakgrunden kan dagens tolv månader med arbete vid sidan av en heltidssysselsättning framstå som väl strikt. När det gäller näringsverksamhet som bisyssla föreslår regeringen ett krav på minst sex månaders verksamhet inom ramtiden. Regeringen anser att det är rimligt att motsvarande tidsperiod med arbete vid sidan av en heltidssysselsättning ska krävas för att arbetet ska kunna utgöra en bisyssla. Det föreslås därför att det för att ett arbete ska kunna utgöra en bisyssla ska krävas att den sökande har utfört arbetet under minst sex månader inom ramtiden vid sidan av ett heltidsarbete. *Sveriges a-kassor* anser att det bör införas ett undantag som gör det möjligt att i vissa fall beakta arbete utanför ramtiden. Regeringen bedömer dock att det föreslagna kravet på att arbetet måste ha utförts inom ramtiden, liksom motsvarande krav i bestämmelserna om näringsverksamhet som bisyssla, är proportionerligt och att behovet av undantag är oklart. *Sveriges a-kassor* påpekar dessutom att förslaget kommer att ställa krav på detaljerade uppgifter om den arbetade tiden under ramtiden och att det borde övervägas att lätta på kraven så att ett anställningsavtal skulle kunna läggas till grund för bedömningen. Regeringen konstaterar att arbetslöshetskassan vid prövningen av kravet på arbetad tid för bisyssla, liksom vid motsvarande prövning enligt förslaget om näringsverksamhet som bisyssla, har att avgöra vilka uppgifter som arbetslöshetskassan behöver för sin prövning.

Utredningen föreslår att det ska bortses från arbete som en sökande har bedrivit inom ramen för ett företag. Enligt *Kammarrätten i Stockholm* behövs det ett förtydligande av vad som avses med den formuleringen. Regeringen konstaterar att bakgrunden till utredningens förslag är att den som har arbetat i en näringsverksamhet vid sidan av sin huvudsysselsättning föreslås omfattas av särskilda regler. Det gäller även enligt regeringens förslag. Liksom utredningen anser regeringen därför att arbete som har utförts i en näringsverksamhet inte bör kunna utgöra en bisyssla. Regeringen föreslår att detta formuleras som att det när det ska prövas om ett arbete ska anses som en bisyssla ska bortses från arbete som har utförts i en näringsverksamhet. Det föreslås inga motsvarande begränsningar i fråga om den sökandes huvudsysselsättning. Heltidsarbete kan därmed

avse arbete i såväl en anställning som en näringsverksamhet. Detsamma gäller enligt regeringens förslag om näringsverksamhet som bisyssla, se avsnitt 5.4.7, där också *TCO:s* synpunkt behandlas.

Inkomstgräns under ramtiden

För att en anställning ska anses som en bisyssla finns i dag en gräns för den sökandes genomsnittliga inkomst från anställningen under ramtiden. Regeringen anser att en inkomstgräns är nödvändig även i fortsättningen. Inkomstgränsen behöver dock anpassas till de föreslagna bestämmelserna om beräkning av arbetslöshetsersättningen.

En bisyssla ska vara ett arbete som har utförts vid sidan av en heltidssysselsättning. För att det ska anses röra sig om en bisyssla anser regeringen liksom utredningen att det är rimligt att kräva att inkomsterna från arbetet före arbetslösheten inte ska ha överstigit den lägsta inkomst som kan ligga till grund för arbetslöshetsersättningen, dvs. den lägsta möjliga ersättningsgrundande inkomsten. Regeringen föreslår därför att inkomsterna inte ska ha överstigit en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln.

Inkomstgränsen, liksom kravet på tiden med arbete vid sidan av ett heltidsarbete, avser förhållandena under ramtiden och behöver därför prövas i anslutning till att inkomstvillkoret prövas. Om dessa förutsättningar för att arbetet ska anses som en bisyssla inte är uppfyllda kan inkomsterna i stället beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret.

Tiden i arbetet ska inte kunna utökas under arbetslösheten

För att det ska vara rimligt att betrakta ett arbete som en bisyssla bör det krävas att arbetet både före och under arbetslösheten är begränsat i tid. I syfte att undvika att reglerna för bisyssla missbrukas anser regeringen att arbetet på samma sätt som i dag ska upphöra att ses som en bisyssla om den sökande arbetar i högre utsträckning under arbetslösheten än under ramtiden. Det föreslås därför att det för att ett arbete ska utgöra en bisyssla, och därmed ska kunna fortsätta att utföras under arbetslösheten utan att arbetslöshetsersättningen minskas, ska krävas att tiden i arbetet inte utökas under arbetslösheten.

Enligt nuvarande bestämmelser finns också ett krav på att arbetet inte får hindra den sökande från att anta ett lämpligt heltidsarbete. Att de allmänna villkoren, bl.a. kravet på att vid varje tidpunkt stå till arbetsmarknadens förfogande, ska vara uppfyllda för att den sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning framgår redan av de föreslagna grundläggande förutsättningarna för rätt till ersättning. Regeringen anser därför att det i bestämmelserna om bisyssla inte behövs någon mot svarighet till dagens krav på att arbetet inte får hindra den sökande från att anta ett lämpligt heltidsarbete.

9.4 Begränsning av tid med arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster av förvärvsarbete

Regeringens förslag: En sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning vid sidan av sådana inkomster av förvärvsarbete som minskar ersättningen för högst 14 månader inom en ersättningsperiod.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att begränsningen ska avse månader med arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomst av förvärvsarbete på deltid. Utredningens förslag har även en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *LO* avstyrker förslaget och anser att deltidsbegränsningen är ett avsteg från principen att det ska löna sig att arbeta. Organisationen konstaterar också att förslaget innebär en skärpning i förhållande till gällande rätt eftersom en hel månad med möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster förbrukas i samband med en veckas tillfälligt arbete.

Skälen för regeringens förslag

Behov av en begränsning vid deltidarbete

Utöver den begränsning som ersättningsperioden innebär finns det i arbetslöshetsförsäkringen sedan länge särskilda begränsningar för tiden med ersättning vid deltidarbete. I dagens försäkring kan arbetslöshetsersättning vid sidan av deltidarbete lämnas under sammanlagt längst 60 veckor. Resterande ersättningsdagar i ersättningsperioden får endast användas för veckor då den sökande inte utför eller deklarerar något arbete.

För den som har en svag förankring på arbetsmarknaden kan deltidarbete vara en bra ingång till arbetsmarknaden och ett steg mot heltidsarbete. Samtidigt finns en risk att en sökande som arbetar deltid anpassar sin livssituation och ekonomi till en kombination av arbetslöshetsersättning och deltidsinkomst, vilket försvagar den sökandes incitament att söka och ta ett heltidsarbete. Ett argument för att begränsa ersättningstiden vid deltidarbete är att motverka en sådan risk att tiden i arbetslöshet förlängs. I propositionen till den nuvarande lagen anges att begränsningen vid deltidarbete främst är motiverad av att arbetslöshetsersättningen inte får vara en inkomstutbytesalternativ när arbetsgivare väljer att anställa personal med begränsad arbetstid (prop. 1996/97:107 s. 120).

LO anser att deltidsbegränsningen är ett avsteg från principen att det ska löna sig att arbeta. Regeringen anser dock att argumenten för att begränsa tiden med arbetslöshetsersättning vid sidan av arbete fortfarande är aktuella. Kontrollen av att den sökande aktivt söker lämpliga arbeten bör kompletteras med regler som ger sökanden incitament att upprätthålla en hög nivå av aktivt arbetssökande under hela ersättningsperioden, även under månader då sökanden till viss del arbetar. På så sätt motverkas risken att den sökande fastnar i ofrivillig deltidarbetslöshet. Det bör därför även

i det nya regelverket finnas en begränsning av hur länge en sökande kan få arbetslöshetsersättning vid sidan av arbete.

Antalet månader med ersättning ska begränsas

Enligt regeringens förslag i avsnitt 9.2 ska arbetslöshetsersättningen vid arbete minskas i förhållande till de inkomster av förvärvsarbete som sökanden har fått för arbetet. Det föreslås inte heller göras någon skillnad på inkomster av förvärvsarbete från heltidsarbete och deltidsarbete så länge det är fråga om arbete under en del av en månad. Det innebär att det som bör begränsas är den tid som den sökande kan få arbetslöshetsersättning för vid sidan av inkomster av förvärvsarbete. Som en följd av att arbetslöshetsersättningen föreslås beräknas per månad bör begränsningen av hur länge en sökande kan få arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster av förvärvsarbete lämpligen mätas i månader i stället för veckor.

Den nuvarande begränsningen om längst 60 veckor med arbetslöshetsersättning vid sidan av deltidsarbete motsvarar det antal veckor som en heltidsarbetslös person med 300 ersättningsdagar har till förfogande för omställning. Regeringen anser att det även framöver bör strävas efter att utjämna skillnaden i omställningstid mellan sökande som är helt arbetslösa och sökande som till viss del arbetar under tid med arbetslöshetsersättning. En ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar, som en sökande med stark arbetsmarknadsförankring föreslås kunna få, motsvarar nästan 14 månader med heltidsersättning. Regeringen anser därför att det är lämpligt med en begränsning om 14 månader med arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster av förvärvsarbete. Det bör också vara tydligt att månader med arbete som den sökande har inkomster av förvärvsarbete för men som enligt regeringens förslag inte ska minska ersättningen, t.ex. bisyssla, inte ska räknas. Regeringen föreslår därför att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning vid sidan av sådana inkomster av förvärvsarbete som minskar ersättningen för högst 14 månader inom en ersättningsperiod.

Den nuvarande regleringen kan leda till stora skillnader i tid med ersättning mellan olika deltidsarbetande beroende på hur deltidsarbetet är förlagt. För en sökande som inte deltidsarbetar varje vecka kan antalet veckor då sökanden i någon omfattning får arbetslöshetsersättning bli betydligt fler än 60. Med den föreslagna begränsningen kan skillnaderna i tid med arbetslöshetsersättning mellan olika sökande förväntas minska. Detta är enligt regeringens uppfattning positivt även om det, som *LO* påpekar, för vissa sökande kan innebära en kortare tid med ersättning jämfört med nuvarande reglering.

Precis som i den nuvarande ordningen föreslås begränsningen gälla inom en ersättningsperiod. För en sökande som har förbrukat 13 av sina 14 månader med arbetslöshetsersättning men som påbörjar en ny ersättningsperiod kommer därmed räkneverket att nollställas. Det kan betyda att den som enligt regeringens förslag får fler men kortare ersättningsperioder i praktiken kan få ersättning vid sidan av arbete under sammanlagt fler månader än den som arbetar under en sammanhängande längre ersättningsperiod. Regeringen bedömer att de fördelar som deltidsarbete kan ha för personer med en svagare förankring på arbetsmarknaden i dessa fall väger tyngre än de nackdelar som deltids-

arbete kan ha i fråga om lägre benägenhet att hitta ett heltidsarbete. Enligt regeringen är det alltså rimligt att den som har en svagare arbetsmarknadsförankring och som därför har fler men kortare ersättningsperioder i praktiken kan få ersättning vid sidan av deltidsarbete under längre tid än sökande som har kvalificerat sig för en längre ersättningsperiod.

9.5 När arbetslöshetsersättningen ska minskas med andra ersättningar

9.5.1 Arbetslöshetsersättningen ska minskas med pension

Regeringens förslag: Om en sökande har fått allmän pension eller annan pension som lämnas på grund av arbete under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för, ska ersättningen minskas med pensionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om hur pension som avser annan tid än en månad ska räknas om till ett månadsbelopp.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att de föreslagna reglerna är tydliga. *Skatteverket* framhåller att uppgifter om en sökandes tjänstepension genom pensionsförsäkringar och pensionsinkomster från utlandet inte kan hämtas från arbetsgivardeklarationen och anser att det behövs förtydliganden om vad som ska gälla för sådana pensionsutbetalningar.

Skälen för regeringens förslag

Arbetslöshetsersättningen ska även i fortsättningen minskas med pension

I nuvarande ordning finns bestämmelser om att arbetslöshetsersättningen ska minskas med pension. Om en sökande får allmän ålderspension eller annan pension som lämnas på grund av förvärsarbete ska den sökandes dagpenning minskas med pensionen krona för krona. För att undvika överkompensation anser regeringen att arbetslöshetsersättningen även framöver bör minskas för en sökande som får pension och arbetslöshetsersättning samtidigt.

Enligt regeringens bedömning bör minskning göras i samma situationer som i dag, dvs. om en sökande har fått allmän pension eller annan pension som lämnas på grund av arbete. Eftersom dagpenningen föreslås ersättas av en månatligt beräknad arbetslöshetsersättning bör minskning på grund av pension dock göras per månad. För att i förekommande fall kunna använda uppgifter i arbetsgivardeklarationerna om utbetalad pension anser regeringen att minskning ska göras för den månad då pensionen har

betalats ut. Vid minskning på grund av pension finns det inte heller något starkt skäl för att frångå kontantprincipen i andra fall än när pensionsutbetalningen avser annan tid än en månad. Som *Skatteverket* framhåller finns det dock pension som lämnas på grund av förvärvsarbete och som inte omfattas av uppgifterna på individnivå i arbetsgivardeklarationen, t.ex. tjänstepension och pensionsinkomster från utlandet. Uppgifter om sådana pensionsutbetalningar kommer därför att behöva lämnas av den sökande på samma sätt som i dag.

Regeringen anser att det är rimligt att arbetslöshetsersättningen på grund av pensionsuttaget minskas på ett sådant sätt att den sökande försätts i samma ekonomiska situation som om sökanden inte hade tagit ut någon pension. Liksom i nuvarande ordning ska minskningen av arbetslöshetsersättningen därför göras krona för krona. För att åstadkomma detta kommer minskningen av arbetslöshetsersättningen på grund av pension att behöva göras efter en eventuell minskning för tid som den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning för eller minskning som ska göras på grund av inkomster av förvärvsarbete enligt förslagen i 9.1 respektive 9.2. Bestämmelserna om minskning med pension bör därför placeras efter de föreslagna bestämmelserna om minskning för viss tid respektive minskning på grund av inkomster av förvärvsarbete.

Regeringen föreslår därför att om en sökande har fått allmän pension eller annan pension som lämnas på grund av arbete under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för, ska ersättningen minskas med pensionen.

En möjlighet att meddela föreskrifter för pensionsutbetalningar som avser annan tid än en månad

De allra flesta pensionsutbetalningarna sker månadsvis. Det förekommer dock att pension betalas ut med andra intervall och nya pensionslösningar kan dessutom tillkomma. För sökande som får pension som inte betalas ut per kalendermånad kan det behövas bestämmelser som anger hur en omräkning av pensionsbeloppet ska göras för att anpassas till den månadsvisa beräkningen av arbetslöshetsersättningen. Sådana detaljerade föreskrifter bör lämpligen kunna meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen föreslår därför att det ska införas en upplysningsbestämmelse med innebörden att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om hur pension som avser en annan tid än en månad ska räknas om till ett månadsbelopp.

9.5.2 Arbetslöshetsersättningen ska minskas med ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan

Regeringens förslag: Om en sökande har fått ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för, ska arbetslöshetsersättningen minskas. Ersättningen ska minskas endast om summan av den arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till och

den ersättning som har betalats ut från någon annan än arbetslöshetskassan överstiger det belopp som sökanden skulle ha kunnat få i arbetslöshetsersättning om den högsta ersättningsgrundande inkomsten inte hade beaktats. Ersättningen ska minskas med det belopp som överstiger den arbetslöshetsersättning som sökanden hade kunnat få.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att de föreslagna reglerna är tydliga. *Svensk försäkring* anger att deras medlemmar kommer att påverkas av de föreslagna förändringarna men att förslagen är tydliga och därmed bedöms vara lätta att hantera. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det är oklart hur minskningen med anledning av ersättning från annan på grund av arbetslöshet påverkas när andra minskningsregler är aktuella, t.ex. om en sökande under samma månad ska få ersättningen minskad på grund av inkomst av förvärsarbete. Myndigheten anger också att de aktörer som betalar ut kompletterade ersättning vid arbetslöshet bör omfattas av uppgiftsskyldighet för att myndigheten ska kunna kontrollera om utbetalad arbetslöshetsersättning är korrekt.

Skälen för regeringens förslag

Arbetslöshetsersättningen ska även i fortsättningen minskas med annan ersättning på grund av arbetslöshet

Enligt den nuvarande lagen ska dagpenningen för en sökande som får ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen minskas med ersättning som sökanden med anledning av arbetslöshet fortlöpande får från någon annan än arbetslöshetskassan. Med sådan ersättning avses främst utbetalningar från t.ex. privata inkomstförsäkringar, vanligen knutna till medlemskap i arbetstagarorganisationer, men det finns även andra försäkringslösningar på marknaden. Minskningen görs för att ersättningen från t.ex. en privat inkomstförsäkring tillsammans med arbetslöshetsersättningen inte ska leda till att den sökande överkompenseras vid arbetslöshet. Regeringen anser att minskningsregler i syfte att undvika sådan överkompensation bör finnas även i den nya lagen. Sådana regler bör utformas med utgångspunkt i dagens bestämmelser men anpassas till de föreslagna bestämmelserna om beräkning av arbetslöshetsersättning i den nya lagen.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser att de aktörer som betalar ut kompletterade ersättning vid arbetslöshet bör omfattas av uppgiftsskyldighet för att myndigheten ska kunna kontrollera om utbetalad arbetslöshetsersättning är korrekt. Regeringen konstaterar dock att det inte finns underlag för att föreslå någon sådan uppgiftsskyldighet. Det kommer därför på samma sätt som i dag att ligga på den sökande att lämna de uppgifter som behövs för att arbetslöshetskassan ska kunna pröva rätten till och storleken på arbetslöshetsersättningen. Om sökanden medvetet eller av grov vårdslöshet lämnar oriktiga uppgifter föreslås att sökanden, i

likhet med vad som gäller i dag, ska kunna fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning, se avsnitt x.

När och hur arbetslöshetsersättningen ska minskas

Eftersom arbetslöshetsersättningen enligt den nya lagen föreslås beräknas per månad bör bedömningen av om arbetslöshetsersättningen ska minskas också göras månadsvis och med beaktande av den ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan som har betalats ut under den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser.

För att en sökande som får ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan inte ska bli överkompenserad bör, liksom i dag, summan av arbetslöshetsersättningen och den andra ersättningen inte överstiga den arbetslöshetsersättning som sökanden skulle ha kunnat få om det inte hade funnits något ersättningstak i arbetslöshetsförsäkringen. I den nya lagen kommer ersättningstaket att utgöras av den högsta ersättningsgrundande inkomst som regeringen föreslås kunna meddela föreskrifter om. För att räkna ut vilket utrymme den sökande har att få ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan utan att arbetslöshetsersättningen minskas bör därför en beräkning göras av hur mycket sökanden hade kunnat få i arbetslöshetsersättning om det inte vore för den högsta ersättningsgrundande inkomsten. Till den del summan av arbetslöshetsersättningen och den andra ersättningen överstiger den arbetslöshetsersättning som sökanden skulle ha kunnat få om det inte vore för den högsta ersättningsgrundande inkomsten bör arbetslöshetsersättningen, liksom i dag, minskas krona för krona.

Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen ska införas en bestämmelse om att arbetslöshetsersättningen ska minskas med ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan om summan av den arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till och den ersättning som har betalats ut från någon annan än arbetslöshetskassan överstiger det belopp som sökanden skulle ha kunnat få i arbetslöshetsersättning om den högsta ersättningsgrundande inkomsten inte hade beaktats. Ersättningen föreslås minskas med det belopp som överstiger den arbetslöshetsersättning som sökanden hade kunnat få.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser att det är oklart hur minskningen med anledning av ersättning från annan på grund av arbetslöshet påverkas när andra minskningsregler är aktuella, t.ex. om en sökande under samma månad ska få ersättningen minskad på grund av inkomst av förvärvsarbete.

Regeringen anser att det är rimligt att en minskning av arbetslöshetsersättningen på grund av t.ex. inkomster av förvärvsarbete påverkar det utrymme som finns för den sökande att få annan ersättning utan att arbetslöshetsersättningen minskas. I annat fall skulle sökanden kunna bli överkompenserad. I utredningens lagförslag hänvisas inte uttryckligen till några andra bestämmelser än bestämmelserna om ersättningsnivå när det handlar om hur den arbetslöshetsersättning som skulle ha kunnat lämnas om det inte vore för den högsta ersättningsgrundande inkomsten ska beräknas. Regeringen bedömer dock att även andra föreslagna bestämmelser, bl.a. minskningsbestämmelserna, kommer att behöva

beaktas när det beräknas vilken arbetslöshetsersättning som sökanden skulle ha kunnat få. Enligt regeringens uppfattning följer detta av den föreslagna bestämmelsen.

Minskning av arbetslöshetsersättningen enligt den föreslagna bestämmelsen kommer att behöva göras efter en eventuell minskning för tid som den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning för eller minskning som ska göras på grund av inkomster av förvärvsarbete enligt förslagen i 9.1 respektive 9.2. Bestämmelsen om minskning med ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan bör därför placeras efter de föreslagna bestämmelserna om minskning för viss tid respektive minskning på grund av inkomster av förvärvsarbete.

9.6 Hur ersättningsdagar förbrukas när arbetslöshetsersättningen har minskats

Regeringens förslag: Om en sökandes arbetslöshetsersättning har minskats ska ersättningsdagar i ersättningsperioden förbrukas med en lika stor andel av 22 ersättningsdagar som den andel av sökandens hela arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till efter minskningen. Antalet förbrukade ersättningsdagar ska avrundas till närmaste hel dag. En halv dag ska avrundas uppåt.

Detta ska inte gälla till den del arbetslöshetsersättningen har minskats med pension eller ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan eller minskats på grund av att sökanden har fränkänts rätt till arbetslöshetsersättning.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte några bestämmelser om avrundning. Utredningens förslag har även en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Minskad arbetslöshetsersättning ska leda till färre förbrukade ersättningsdagar

Enligt nuvarande bestämmelser får en minskning av den sökandes arbetslöshetsersättning i de flesta fall till följd att sökandens ersättningsperiod inte förbrukas lika snabbt som om den sökande hade varit helt arbetslös. Regeringen anser att det även i den nya lagen är en rimlig utgångspunkt att minskning av arbetslöshetsersättningen leder till färre förbrukade ersättningsdagar.

Om en sökande som under en månad har arbetat och därför har fått ersättningen minskad på grund av inkomst av förvärvsarbete skulle förbruka lika många ersättningsdagar som den som inte arbetar alls skulle sökandes incitament att arbeta kunna minska. Det är inte heller önskvärt att den som t.ex. har avslutat sin anställning mitt i en månad får färre dagar

med arbetslöshetsersättning, och därmed kortare omställningstid, än den som har blivit arbetslös vid ett månadsskifte. Som huvudregel bör därför den omständigheten att den sökande har fått arbetslöshetsersättningen minskad även leda till att färre än 22 ersättningsdagar, som enligt regeringens förslag är det som en månad med hel arbetslöshetsersättning ska motsvara, räknas av från ersättningsperioden.

Hur antalet förbrukade ersättningsdagar ska beräknas

Enligt utredningen bör beräkningen av hur många ersättningsdagar av ersättningsperioden som ska anses ha förbrukats spegla den minskning av arbetslöshetsersättningen som har gjorts. Denna princip föreslås framgå i lagbestämmelsen. Hur beräkningen ska göras bör dock enligt utredningen kunna regleras genom förordning.

Regeringen delar utredningens bedömning när det gäller vad som ska uppnås, dvs. att antalet ersättningsdagar som ska förbrukas bör stå i proportion till den arbetslöshetsersättning som ska lämnas efter minskning. Regeringen anser dock att det bör framgå redan i lagen hur en minskning av arbetslöshetsersättningen påverkar antalet förbrukade ersättningsdagar.

För att en sökande inte ska förlora ersättningsdagar när sökanden inte har haft rätt till arbetslöshetsersättning bör ersättningsdagar förbrukas endast till den del sökanden efter minskning fortfarande har rätt till ersättning. Beräkningen bör utgå från den sökandes hela arbetslöshetsersättning, dvs. ersättningen som den har beräknats före minskning, och det antal ersättningsdagar som en månad med hel ersättning motsvarar. När en sökande för en månad får hel arbetslöshetsersättning ska, enligt regeringens förslag i avsnitt 7.5, 22 ersättningsdagar anses förbrukade. Om sökanden har fått ersättningen minskad bör därför ersättningsdagar förbrukas med en lika stor andel av 22 ersättningsdagar som den andel av sökandens hela arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till efter minskningen. Regeringen föreslår att det införs en lagbestämmelse med denna innebörd.

Den föreslagna beräkningen kan ge ett brutet tal. Enligt regeringens bedömning finns det inte någon anledning att bryta ner ersättningsdagar i mindre delar. Regeringen anser att det är både enklare och tydligare att räkna förbrukade ersättningsdagar i hela dagar. Det föreslås därför införas bestämmelser om avrundning till närmaste hel dag. Om beräkningen resulterar i en halv ersättningsdag bör avrundningen lämpligen göras uppåt.

Antalet förbrukade ersättningsdagar ska i vissa fall inte påverkas av minskning

Regeringen anser att det finns vissa situationer då en minskning av antalet förbrukade ersättningsdagar inte är rimlig trots att den sökandes arbetslöshetsersättning har minskats.

När en sökande har fått pension eller ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan föreslås arbetslöshetsersättningen minskas krona för krona. Syftet med minskningen i dessa fall är att sökanden inte ska överkompenseras jämfört med om sökanden bara skulle ha fått arbetslöshetsersättning. Liksom i den nuvarande ordningen

bör dessa minskningar därför inte heller leda till att färre ersättningsdagar förbrukas än om sökanden hade fått enbart arbetslöshetsersättning.

En annan situation då en sökande föreslås få arbetslöshetsersättningen minskad är om sökanden har fränkänts rätt till arbetslöshetsersättning. Fränkännande är en sanktion till följd av att den sökande t.ex. har lämnat grovt vilseledande uppgifter till arbetslöshetskassan. Ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning föreslås innebära inte bara att den sökande inte har rätt till ersättning under ett visst antal dagar utan också att ersättningsdagarna förbrukas, se avsnitt 10.1. Om en sökande har fränkänts rätt till arbetslöshetsersättning under en månad bör det därmed leda till att sökanden inte får ut någon ersättning för den månaden men att 22 ersättningsdagar ändå ska räknas av från ersättningsperioden.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att bestämmelserna om hur förbrukade ersättningsdagar ska beräknas för den som har fått sin arbetslöshetsersättning minskad inte ska gälla till den del ersättningen har minskats med pension eller ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan eller minskats på grund av att sökanden har fränkänts rätt till arbetslöshetsersättning.

10 Sanktioner

10.1 De olika sanktionerna

Regeringens förslag: Sanktionerna enligt lagen ska vara varning, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning.

Ett beslut om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning ska innebära att den sökande inte har rätt till ersättning under ett visst antal dagar. Vid fränkännande ska dessa dagar i en ersättningsperiod förbrukas.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte någon uttrycklig bestämmelse om vilka sanktioner som ska finnas eller något klagörande av vad ett beslut om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning eller fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning innebär.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Akademikerförbundet SSR*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* delar utredningens bedömning att nuvarande sanktionssystem i stora delar är väl utformat. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ser positivt på utredningens förslag att samla alla bestämmelser om sanktioner i ett kapitel. *Brottsförebyggande rådet* delar utredningens bedömning att sanktionerna behöver meddelas skyndsamt och vara tydliga och rättssäkra för att ha en brottsförebyggande effekt. *Tjänstemännens centralorganisation (TCO)* anser att det är motiverat att behålla sanktionerna varning och avstängning för de som i någon mån kan anses ha orsakat eller förlängt sin arbetslöshet eller inte

gjort tillräckliga försök att komma ur arbetslösheten. *Riksdagens ombudsmän (JO)* har inga synpunkter i sak men anser att flera av bestämmelserna som föreslås är komplicerade och att det utan tillgång till författningskommentaren är svårt att förstå vad som avses. JO anser att många begrepp har en språkligt sett snarlik innebörd och att det inte kan uteslutas att det för den enskilde kan uppstå en osäkerhet kring vad som avses.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring finns sanktionerna varning, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till sådan ersättning. Avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning innebär att den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning under ett visst antal dagar. Vid fränkännande förbrukas dessutom dagarna i ersättningsperioden. Om den sökande är medlem i en arbetslöshetskassa får sökanden fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning endast om arbetslöshetskassan enligt 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har bedömt att sökanden inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan.

I denna lagrådsremiss föreslås att den sökande ska ha uppfyllt ett inkomstvillkor för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Det innebär att inkomster av förvärvsarbete i stället för arbetad tid kommer att ligga till grund för arbetslöshetsersättningen. Arbetslöshetsförsäkringen ska dock fortfarande vara en omställningsförsäkring och det ska krävas att den sökande uppfyller de allmänna villkoren. De allmänna villkoren är och föreslås även fortsättningsvis bl.a. vara att den sökande måste vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete, vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och stå till arbetsmarknadens förfogande. Följden av att inte uppfylla de allmänna villkoren är och föreslås även i den nya lagen vara att den sökande saknar rätt till ersättning till dess att sökanden återigen uppfyller dem.

Regeringen anser att det finns ett behov av ett välfungerande sanktionssystem även i den nya arbetslöshetsförsäkringen. Sanktionssystemet bör även i fortsättningen vara konstruerat så att det ger proportionerliga följder när den sökandes agerande inte överensstämmer med de allmänna villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning. Systemet bör även motverka att den sökande frivilligt blir arbetslös eller fortsätter att vara arbetslös. Likt *Akademikerförbundet SSR, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *TCO* anser regeringen att dagens sanktionssystem är väl utformat och effektivt. Sanktionerna är ändamålsenliga och bör därför även i fortsättningen vara varning, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning.

Inte minst i ljuset av vad JO har påpekat om vikten av tydlighet, bör det i lagtexten tydliggöras vilka sanktioner som finns i lagen och vad skillnaden är mellan att en sökande stängs av från rätt till arbetslöshetsersättning och att sökanden fränkännas rätt till sådan ersättning. Regeringen föreslår därför en bestämmelse där det framgår att den nya lagen innehåller sanktionerna varning, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning. Det bör vidare framgå att beslut om avstängning från rätt till

arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning innebär att den sökande inte har rätt till ersättning under ett visst antal dagar samt att dessa dagar i ersättningsperioden förbrukas vid fränkännande. Vid avräkning kan dagar räknas av mot flera ersättningsperioder.

10.2 Varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning

10.2.1 När sökanden missköter arbetssökandet

Regeringens förslag: En sökande ska varnas om sökanden inte aktivt har sökt lämpliga arbeten.

En sökande ska också varnas om sökanden utan godtagbart skäl

1. inte har medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan hos Arbetsförmedlingen,

2. inte har lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid,

3. inte har besökt eller tagit kontakt med Arbetsförmedlingen, eller en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, vid en bestämd tidpunkt, eller

4. inte har sökt ett lämpligt arbete som har anvisats av Arbetsförmedlingen.

Om sökanden missköter arbetssökandet vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, i 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och i 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Om det upprepas en femte gång inom samma ersättningsperiod ska rätten till arbetslöshetsersättning upphöra för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att en sökande ska varnas om sökanden utan godtagbart skäl inte har besökt eller kontaktat en kompletterande aktör. Utredningens förslag har även i övrigt en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* instämmer i utredningens förslag att kravet på att aktivt söka lämpligt arbete ska placeras först i paragrafen. Inspektionen anser dock att kravets koppling till de allmänna villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning och placeringen i lagen på sikt skulle behöva ses över. *JO* har inga synpunkter i sak men anser att regelverket hade kunnat göras mer lättförståeligt och tillgängligt och anför bl.a. att det utan tillgång till författningskommentaren är delvis svårt att förstå vad som avses med t.ex. uttrycket aktivt arbetssökande. *Arbetsförmedlingen* ifrågasätter om sanktionstrappan är tillräckligt brant mot bakgrund av att kravet på att aktivt söka lämpliga arbeten är centralt för en snabb återgång i arbete. Arbetsförmedlingen och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*

välkomnar utredningens bedömning att det bör utredas om en sökande som inte aktivt söker lämpliga arbeten ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning under en längre tid än i dag.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning när sökanden missköter arbetssökandet

I 43 § lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om vilka sanktioner som ska gälla då den sökande missköter arbetssökandet. Det framgår av paragrafen att en sökande ska få en varning om sökanden utan godtagbart skäl inte har medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan hos Arbetsförmedlingen, utan godtagbart skäl inte har lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid eller utan godtagbart skäl inte har besökt eller kontaktat Arbetsförmedlingen eller en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen vid en bestämd tidpunkt. En sökande ska även få en varning om sökanden utan godtagbart skäl inte har sökt lämpligt arbete som har anvisats av Arbetsförmedlingen eller om sökanden inte aktivt har sökt lämpliga arbeten. Om sökanden missköter arbetssökandet vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till ersättning. Avstängningstiden ska vara 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Vid ett femte fall av misskötsamhet under ersättningsperioden, har sökanden inte rätt till ersättning förrän sökanden på nytt har uppfyllt ett arbetsvillkor.

När dagens bestämmelser infördes anförde regeringen bl.a. att det är av yttersta vikt att den sökande vidtar alla rimliga åtgärder för att ta sig ur arbetslösheten. Regeringen bedömde att det var viktigt att det finns en god kontakt mellan den sökande och Arbetsförmedlingen i denna process, liksom att den sökande använder sig av den hjälp och det stöd som tillhandahålls av myndigheten. Att en sökande utan godtagbart skäl inte har medverkat till att upprätta en handlingsplan, har underlåtit att lämna en aktivitetsrapport eller inte har besökt eller tagit kontakt med Arbetsförmedlingen eller en kompletterande aktör bedömdes böra utgöra grund för sanktion. Det konstaterades även att en sökande som inte hade sökt ett anvisat lämpligt arbete eller inte aktivt sökt lämpliga arbeten inte kunde anses vidta nödvändiga åtgärder för att få ett arbete. Att inte söka ett anvisat lämpligt arbete utan godtagbart skäl eller att inte vara aktivt arbetssökande bedömdes därför böra utgöra grund för sanktion (prop. 2012/13:12 s. 32 och 33).

Utredningen föreslår att en sökande ska varnas om sökanden utan godtagbart skäl inte har besökt eller kontaktat Arbetsförmedlingen eller en kompletterande aktör. I propositionen Förbättrade förutsättningar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (prop. 2021/22:216) föreslogs att uttrycket kompletterande aktör skulle ändras till en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Ändringen har införts i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Sanktioner när sökanden har misskött arbetssökandet

Enligt regeringen finns det inte skäl att ändra de sanktioner som gäller i dag när en sökande missköter arbetssökandet. Regeringen anser att bestämmelserna är ändamålsenliga och att de skäl som angavs när de infördes fortfarande gör sig gällande. Regeringen föreslår därför att bestämmelser om sanktioner när en sökande missköter arbetssökandet i huvudsak motsvarande dagens ska införas i den nya lagen. Vissa språkliga och redaktionella justeringar bör göras. Regeringen anser att kravet på att den sökande aktivt ska söka lämpliga arbeten, till skillnad från i dag, bör komma först i paragrafen för att markera att det aktiva arbetssökandet är centralt i arbetslöshetsförsäkringen.

JO anser att flera av de föreslagna bestämmelserna är komplicerade och att det utan tillgång till författningskommentaren, är svårt att förstå t.ex. vad som avses med uttrycket aktivt arbetssökande. Att en sökande är aktivt arbetssökande är centralt inom arbetslöshetsförsäkringen. Tidigare utgjorde skyldigheten att aktivt söka lämpliga arbeten en del av de allmänna villkoren. Av förarbetena till 43 § nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår bl.a. att bedömningen av om den sökande är aktivt arbetssökande ska grundas på de åtgärder som sökanden har vidtagit för att lösa arbetslöshetssituationen. Det omfattar bl.a. en skyldighet att söka arbete och kontakta arbetsgivare och söka information om arbete. En förutsättning för att den sökande ska anses som aktivt arbetssökande är att de åtgärder som har vidtagits är relevanta utifrån sökandens situation, vilken bl.a. framkommer i den upprättade handlingsplanen. En helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter ska göras. Regeringen anser mot bakgrund av den helhetsbedömning som ska göras vid bedömningen av om en sökande är aktivt arbetssökande och att varje sökandes situation ska beaktas att den föreslagna regleringen är väl avvägd.

Upptrappning av sanktioner

För att sanktionssystemet ska fungera på avsett sätt bör det få konsekvenser om en sökande upprepar misskötsamheten. Det finns därför enligt regeringen skäl för att bibehålla den nuvarande konstruktionen att sanktioner trappas upp vid upprepad misskötsamhet. Mildare men mer frekventa sanktioner bedöms bidra till att den sökandes tid i arbetslöshet kortas. Regeringen anser att sanktionstrappan, liksom i dag, bör inledas med en varning och att den sökande bör stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning om ett förhållande upprepas.

I avsnitt 7.4 föreslår regeringen att ersättningsperiodens längd ska differentieras och frågan är om det då också finns skäl för differentierade avstängningstider. Eftersom avstängningstidens längd är baserad på den sökandes agerande anser regeringen att det är viktigt att den som handlar på ett sätt som inte är i enlighet med arbetslöshetsförsäkringens principer bör stängas av lika länge oavsett hur lång eller kort ersättningsperiod sökanden har. Regeringen anser därför att samma avstängningstid bör gälla oavsett ersättningsperiodens längd.

Om ett sanktionsgrundande förhållande inträffar en femte gång bör det, likt i dag, krävas att den sökande på nytt kvalificerar sig för rätt till arbetslöshetsersättning. Det bör uttryckas som att sökanden förlorar rätten

till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i ersättningsperioden. På så sätt tydliggörs att en sökande i en sådan situation inte längre har en pågående ersättningsperiod, vilket innebär att ett nytt inkomstvillkor måste uppfyllas. Det innebär att en sökande för rätt till arbetslöshetsersättning måste uppfylla alla villkor som anges i lagen på nytt för att ha rätt till arbetslöshetsersättning.

Arbetsförmedlingen ifrågasätter om sanktionstrappan är tillräckligt brant mot bakgrund av att kravet på att aktivt söka lämpliga arbeten är centralt för en snabb återgång i arbete. Utredningen anser att det bör utredas om underlåtenheten att aktivt söka lämpliga arbeten ska kunna leda till en längre tids avstängning, men konstaterar att det inte ligger i utredningens uppdrag, utan att den frågan i stället bör ses över i särskild ordning. *Arbetsförmedlingen* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* välkomnar en sådan utredning. Regeringen konstaterar att frågan inte kan hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende.

10.2.2 När sökanden förlänger tiden i arbetslöshet

Regeringens förslag: En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar, om sökanden utan godtagbart skäl

1. har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete,
2. genom sitt uppträdande uppenbarligen har orsakat att en anställning inte har kommit till stånd, eller
3. har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.

Om sökanden förlänger tiden i arbetslöshet i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 10 ersättningsdagar vid det andra tillfället och i 45 ersättningsdagar vid det tredje tillfället. Om det upprepas en fjärde gång inom samma ersättningsperiod ska rätten till arbetslöshetsersättning upphöra för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår en annan formulering av bestämmelsen som avser en sökande som har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program. Utredningens förslag har även i övrigt en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *JO* har inga synpunkter i sak på förslaget men anser att de föreslagna bestämmelserna är komplicerade och att det utan tillgång till författningskommentaren är bitvis svårt att förstå vad som avses, t.ex. uttrycket i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning när sökanden förlänger tiden i arbetslöshet

I 43 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om sanktioner då den sökande förlänger tiden i arbetslöshet. Det framgår av

paragrafen att en sökande ska stängas av från rätt till ersättning i 5 ersättningsdagar om sökanden utan godtagbart skäl har avvisat ett lämpligt arbete, genom sitt uppträdande uppenbarligen har vållat att en anställning inte kommit till stånd eller har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas. Om sökanden förlänger tiden i arbetslöshet i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till ersättning i 10 ersättningsdagar vid det andra tillfället och i 45 ersättningsdagar vid det tredje tillfället. Om något sådant förhållande upprepas en fjärde gång under samma ersättningsperiod, har sökanden inte rätt till ersättning förrän sökanden på nytt har uppfyllt ett arbetsvillkor.

När dagens bestämmelser infördes konstaterade regeringen bl.a. att arbetslöshetsförsäkringen är ett skydd vid arbetslöshet och att själv förlänga tiden i arbetslöshet är ett handlande som inte stämmer överens med de principer som ligger till grund för arbetslöshetsförsäkringen (prop. 2012/13:12 s. 40).

Sanktioner när sökanden har förlängt tiden i arbetslöshet

Regeringen anser att det även i fortsättningen bör finnas ett ansvar för en sökande att aktivt vidta nödvändiga åtgärder för att snabbt komma i arbete igen. Regeringen konstaterar att dagens bestämmelser om sanktioner när en sökande förlänger tiden i arbetslöshet är ändamålsenliga och att det inte finns skäl att i sak frånga den ordning som gäller i dag. Regeringen föreslår att bestämmelser som i huvudsak motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. Det bör göras vissa justeringar för att modernisera språket. När det hänvisas till arbetsmarknadspolitiska program bör det förtydligas att det som avses är arbetsmarknadspolitiska program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.

Upptäckning av sanktioner

Enligt dagens reglering sker en upptrappning av sanktionerna när en sökande vid upprepade tillfällen agerar på ett sådant sätt att sökanden förlänger tiden i arbetslöshet. Vid införandet av dagens bestämmelser gjorde regeringen bedömningen att förhållanden som inträffar före, men i anslutning till, en ersättningsperiod ska beaktas när bedömningen görs om ett förhållande har upprepats när sökanden förlänger tiden i arbetslöshet (prop. 2012/13:12 s. 40). Skälet för det var att en sökande har möjlighet att påverka sin situation även före arbetslöshetens inträde. En sökande skulle exempelvis under uppsägningstiden kunna erbjudas ett annat lämpligt arbete. Om en sökande har tackat nej till ett sådant arbete kan det innebära att tiden i arbetslöshet förlängs. På samma sätt kan arbetslösheten förlängas om en sökande har orsakat att en anställning inte kommer till stånd.

Regeringens uppfattning är att den nuvarande upptrappningen av sanktioner är väl avvägd och att det i sak inte finns skäl att frånga den ordning som gäller i dag. *JO* har haft synpunkter på att vissa uttryck, t.ex. i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, är svåra att förstå. Regeringen konstaterar att regleringen fungerar bra i tillämpningen och anser därför att det inte finns skäl att uttrycka det på annat sätt i den nya lagen. Om en sökande förlänger tiden i arbetslöshet en fjärde gång bör det,

likt i dag, krävas att den sökande på nytt kvalificerar sig för rätt till arbetslöshetsersättning. Det bör uttryckas som att sökanden förlorar rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i ersättningsperioden. På så sätt tydliggörs att en sökande i en sådan situation inte längre har en pågående ersättningsperiod, vilket innebär att ett nytt inkomstvillkor måste uppfyllas. Det innebär att en sökande för rätt till arbetslöshetsersättning måste uppfylla alla villkor som anges i lagen på nytt för att ha rätt till arbetslöshetsersättning.

10.2.3 När sökanden orsakar sin arbetslöshet

Regeringens förslag: En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar, om sökanden

1. utan giltig anledning har lämnat sitt arbete,
2. på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete,
3. utan giltig anledning har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för, eller
4. har uppträtt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingen har återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.

Sökanden ska i stället stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att sökanden skulle ha haft högst 10 dagar kvar av arbetet eller programmet.

Om sökanden orsakar sin arbetslöshet en andra gång i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden på nytt stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning. Om det upprepas en tredje gång inom samma ersättningsperiod, ska rätten till arbetslöshetsersättning upphöra för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår en annan formulering av bestämmelsen om att en sökande ska stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att sökanden skulle ha haft högst 10 dagar kvar av arbetet eller programmet. Utredningen föreslår även en annan formulering av bestämmelsen som avser en sökande som har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt. Utredningens förslag har även i övrigt en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det behöver klargöras hur uttrycket orsakar sin arbetslöshet ska tolkas mot bakgrund av att den nya arbetslöshetsförsäkringen på ett tydligare sätt än i dag ska vara en inkomstbortfallsförsäkring. Inspektionen önskar att det förtydligas om det är arbetets omfattning som är avgörande eller om även de situationer där en sökande orsakar ett inkomstbortfall omfattas av bestämmelsen.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning när sökanden orsakar sin arbetslöshet

I 43 b § lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om sanktioner då den sökande orsakar arbetslösheten. Det framgår av paragrafen att en sökande ska stängas av från rätt till ersättning i 45 ersättningsdagar om sökanden utan giltig anledning har lämnat sitt arbete, på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete eller utan giltig anledning har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas. En sökande ska även stängas av om sökanden har uppträtt på ett sådant sätt att den offentliga arbetsförmedlingen har återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas. Den sökande ska dock stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att arbetet skulle ha varat högst 10 dagar eller om programmet skulle ha pågått i högst 10 dagar. Om sökanden orsakar sin arbetslöshet en andra gång i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden på nytt stängas av från rätt till ersättning. Om något sådant förhållande upprepas en tredje gång under samma ersättningsperiod, har sökanden inte rätt till ersättning förrän sökanden på nytt har uppfyllt ett arbetsvillkor.

När dagens bestämmelser infördes konstaterade regeringen bl.a. att en sökande som lämnar sin anställning utan giltig anledning eller skiljs från arbetet på grund av otillbörligt uppförande kan sägas orsaka arbetslösheten och att sökanden därför inte, i alla fall till en början, kan anses vara ofrivilligt arbetslös. Regeringen ansåg att ett sådant handlande, för att förhindra att arbetslöshetsförsäkringen överutnyttjades och för att inskräpa vikten av att inte orsaka sin arbetslöshet, skulle leda till en sanktion (prop. 2012/13:12 s. 41).

Sanktioner när sökanden har orsakat arbetslösheten

Enligt regeringen finns det inte skäl att frångå sanktionerna som gäller i dag när en sökande orsakar sin arbetslöshet. Regeringen anser att bestämmelserna är ändamålsenliga och att de skäl som angavs när de infördes fortfarande gör sig gällande. Regeringen föreslår att bestämmelserna i huvudsak ska införas i den nya lagen med vissa språkliga ändringar. Vidare bör det när det hänvisas till arbetsmarknadspolitiska program förtydligas att vad som avses är arbetsmarknadspolitiska program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har önskat ett förtydligande om det i den nya arbetslöshetsförsäkringen även kommer att ses som att den sökande förlänger tiden i arbetslöshet om sökanden orsakar ett inkomstbortfall. Regeringen konstaterar att uttrycket att orsaka sin arbetslöshet även i en försäkring som bygger på inkomster bör utgöras av de förhållanden som anges i den nuvarande paragrafen, dvs. att en sökande lämnar sitt arbete eller ett arbetsmarknadspolitiskt program utan giltig anledning eller skiljs från arbetet på grund av otillbörligt uppförande. Detsamma bör gälla om en sökande har uppträtt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingen har återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program. För en sökande som byter anställning får det inte finnas något glapp mellan anställningarna för att sökanden ska undgå sanktion.

Det bedöms således inte finnas behov av en sanktionsbestämmelse mot att en sökande orsakar ett inkomstbortfall.

När det gäller undantaget att en sökande kan stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att arbetet skulle ha varat i högst 10 dagar eller om programmet skulle ha pågått i högst 10 dagar så anser regeringen att det bör uttryckas på ett tydligare sätt. För att underlätta förståelsen av undantaget bör det förtydligas att undantaget avser situationer då en sökande eller programdeltagare endast har högst 10 dagar kvar av arbetet eller programmet, dvs. att den sökande eller programdeltagaren avslutar arbetet eller programmet i förtid och endast 10 dagar kvarstår.

Upptäckning av sanktioner

I dagens reglering sker en upptrappning av sanktioner när en sökande orsakar sin arbetslöshet vid upprepade tillfällen. Enligt regeringens uppfattning är den nuvarande upptrappningen av sanktioner väl avvägd och bestämmelser i huvudsak motsvarande dagens bör därför införas i den nya lagen.

Om en sökande orsakar sin arbetslöshet en tredje gång bör det, likt i dag, krävas att sökanden på nytt kvalificerar sig för rätt till arbetslöshetsersättning. Det bör uttryckas som att sökanden förlorar rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i ersättningsperioden. På så sätt tydliggörs att en sökande i en sådan situation inte längre har en pågående ersättningsperiod. Ett nytt inkomstvillkor måste uppfyllas. Det innebär att en sökande för rätt till arbetslöshetsersättning måste uppfylla alla villkor som anges i lagen på nytt för att ha rätt till arbetslöshetsersättning.

10.2.4 Avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning ska inte tillämpas i vissa situationer

Regeringens förslag: Bestämmelser om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning när den sökande utan giltig anledning har lämnat sitt arbete eller på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete ska inte tillämpas om arbetet har upphört

1. enligt en överenskommelse som har träffats sedan arbetsgivaren har tagit initiativ till att skilja sökanden från arbetet, eller

2. genom en uppsägning från arbetsgivarens sida och uppsägningens giltighet är föremål för prövning i domstol eller en förhandling enligt lagen om medbestämmande i arbetslivet eller enligt kollektivavtal.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslog inte en bestämmelse om att bestämmelser om avstängning inte ska tillämpas i vissa situationer.

Remissinstanserna har inte yttrat sig om förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (prop. 2021/22:176) lämnades bl.a. förslag på en reformerad arbetsrätt. Regeringen föreslog att anställningen vid en tvist om en uppsägningsgiltighet inte längre ska bestå till dess tvisten slutligt har avgjorts, vilket

innebär att arbetstagaren inte längre har rätt till lön och andra anställningsförmåner efter uppsägningstidens slut. Regeringen konstaterade att det då kan bli nödvändigt för arbetstagaren att vända sig till en arbetslöshetskassa för att ansöka om ersättning från arbetslöshetsförsäkringen för att trygga sin försörjning. Enligt regeringens uppfattning borde en arbetstagare inte hamna i en så utsatt ekonomisk situation så att denne t.ex. inte förmår att göra sina rättigheter gällande vid en tvist. I syfte att underlätta för arbetstagare att kunna få arbetslöshetsersättning föreslogs att avstängning från arbetslöshetsersättning inte ska ske i vissa situationer. Den första situationen är när en anställning upphör enligt en överenskommelse på initiativ från arbetsgivaren. Den andra situationen är under tiden som det pågår en tvist om en uppsägningens giltighet. Bestämmelserna om undantag från avstängning i vissa situationer finns i 43 c § i den nuvarande lagen.

Regeringen anser att det inte finns skäl att nu göra en annan bedömning och föreslår att motsvarande bestämmelser därför bör införas i den nya lagen. Det bör dock göras vissa språkliga och redaktionella justeringar bl.a. för att modernisera språket. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning inte ska tillämpas om arbetet har upphört enligt en överenskommelse som har träffats sedan arbetsgivaren har tagit initiativ till att skilja sökanden från arbetet eller genom en uppsägning från arbetsgivarens sida och uppsägningens giltighet är föremål för prövning i domstol eller en förhandling enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller enligt kollektivavtal.

10.2.5 Lämpligt arbete

Regeringens förslag: Ett arbete ska anses lämpligt om

1. det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen har tagits skäligen hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden,

2. anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare som omfattas av kollektivavtal får eller, om något kollektivavtal inte finns, är skäliga i förhållande till de förmåner som arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får i jämförbara företag,

3. arbetet inte hänför sig till en arbetsplats där arbetskonflikt råder till följd av stridsåtgärder som är lovliga enligt lag och kollektivavtal, och

4. förhållandena på arbetsplatsen motsvarar det som anges i författning eller myndighetsföreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa eller olycksfall.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Saco* anser att det är godtyckligt att en enskild handläggare på Arbetsförmedlingen ska tolka om skälig hänsyn har tagits till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden. Organisationen anger att detta innebär ett godtycke för den enskilda individen som inte borde rymmas inom ramen för en rättighetslagstiftning och anger att den är kritisk till att denna rättighet inte tydliggörs i lagen. *Akademikerförbundet SSR* avstyrker förslaget att ett arbete ska anses lämpligt om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen har tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden. Förbundet anser att uttrycket skälig hänsyn inte syftar på bästa möjliga matchning utan att alla, oavsett kvalifikationer, ska ta vilket jobb som helst så snabbt som möjligt. Förbundet anser vidare att det är ett omöjligt uppdrag för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen att meddela föreskrifter om lämpligt arbete som, på ett rimligt sätt, kan främja en god matchning på arbetsmarknaden. *Inspektionen för socialförsäkringen* avstyrker förslaget att regeringen eller den myndighet som regeringen bemyndigar ska få meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete. *Arbetsförmedlingen* och *Svenskt Näringsliv* anser att det är positivt att den s.k. 100-dagarsregeln inte införs i det nya regelverket. *Akademikerförbundet SSR* anser att 100-dagarsregeln bör återinföras för att ge, inte minst, arbetssökande med hög och specialiserad kompetens möjlighet att hitta jobb som motsvarar den kompetensnivån. *Saco* anser att det förbättrar kvaliteten på matchningen av arbeten att en sökande med lång utbildning och erfarenhet har möjlighet att begränsa sitt sökande till relevant bransch och yrkesområde och anger att det är lönsamt för såväl individ som samhälle. *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd*, *Teaterförbundet*, *DIK* och *Konstnärsnämnden* delar inte utredningens slutsats att 100-dagarsregeln inte bör återinföras och framför att det varken gynnar den enskilde eller samhället i övrigt med en onödig yrkesväxling, inte minst på kultur- och medieområdet där många har genomgått långa och resurskrävande utbildningar. *Konstnärsnämnden* anför att yrkesverksamma och välutbildade konstnärer i regel har speciell kompetens som främst bör beaktas i de fall de söker arbete. Nämnden anser att det förslag som har presenterats i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen som ger en möjlighet att begränsa sökandet till lämpliga arbeten inom ett yrke och ett geografiskt närområde de första 100 dagarna bör föreslås.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning när ett arbete ska anses lämpligt

Uttrycket lämpligt arbete är centralt i arbetslöshetsförsäkringen och finns i flera bestämmelser i den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring. Av 44 § framgår att ett arbete ska anses lämpligt om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen har tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden och anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare får som är anställda enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, är skäliga i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får vid jämförliga företag. Arbetet ska vidare

inte hänföra sig till en arbetsplats där arbetskonflikt råder till följd av stridsåtgärder som är lovliga enligt lag och kollektivavtal och förhållandena på arbetsplatsen ska motsvara vad som anges i författning eller myndighetsföreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa eller olycksfall. Det framgår även att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete.

När bestämmelserna om lämpligt arbete infördes anförde regeringen att den innebörd som ges åt begreppet lämpligt arbete i mångt och mycket bestämmer försäkringssystemets karaktär (prop. 1973:56 s. 179). Regeringen har även i senare förarbeten betonat att definitionen av lämpligt arbete är central i arbetslöshetsförsäkringen, eftersom den anger vilka villkor en sökande kan ställa på anvisade arbeten och vilka arbeten samhället kan kräva att han eller hon ska söka för att ha rätt till ersättning (prop. 2012/13:12 s. 25).

Kriterier för när ett arbete ska anses lämpligt

Regeringen anser i likhet med utredningen att det finns behov av bestämmelser om när ett arbete ska anses lämpligt i den nya lagen. En bestämmelse som definierar lämpligt arbete bör ha en central funktion även i en ny lag och det finns inte anledning att frånga om den ordning som gäller i dag. Regeringen föreslår därför att i huvudsak motsvarande bestämmelser ska införas i den nya lagen. Det bör endast göras vissa mindre språkliga ändringar som syftar till att modernisera språket. I stället för att hänvisa till att anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare får som är anställda enligt kollektivavtal bör det anges att anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare som omfattas av kollektivavtal får.

Akademikerförbundet SSR anser att formuleringen att ett arbete ska anses lämpligt om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen har tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden allvarligt riskerar en god matchning på arbetsmarknaden, inte minst för personer med specialiserad och ofta hög utbildningsnivå. Förbundet anser även att uttrycket skälig hänsyn inte syftar på bästa möjliga matchning, utan att alla, oavsett kvalifikationer, ska ta vilket jobb som helst så snabbt som möjligt och att detta kombinerat med att vissa arbetssökande kommer att ha så få som 66 ersättningsdagar gör att denna inriktning kommer att driva arbetssökandet mot ett jobb i stället för rätt jobb. Även *Saco* har synpunkter på hur uttrycket skälig hänsyn tolkas av Arbetsförmedlingen. Regeringen konstaterar att det av förarbetena till bestämmelsen och särskilt uttrycket skälig hänsyn framgår att en sammanvägning ska göras av de skilda förhållanden som ska ges betydelse till en helhetsbild. Det ska då beaktas sådana omständigheter som utbildning, yrkesvana, kompetens, behörighet, ålder, hälsotillstånd, lokal bundenhet och kommunikationer (prop. 1973:56 s. 180 och 181). Bestämmelsen ska även tolkas i ljuset av de internationella konventioner som Sverige har förbundit sig att följa, t.ex. artikel 21 i Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet. Av artikel 21 framgår bl.a. att det vid bedömning av ett arbetes lämplighet särskilt ska tas hänsyn till t.ex.

arbetslösa personers ålder, längden av deras tjänstgöring i tidigare yrken och deras förvärvade erfarenhet.

Regeringen konstaterar att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring, vilket innebär att arbetslöshetsförsäkringen under en begränsad tid ska bidra till ekonomisk trygghet för den som ställer om mellan arbeten. Det är inte ändamålsenligt att en sökande som har svårt att få ett arbete inom det yrkes- eller utbildningsområde som sökanden vill kan begränsa sitt arbetssökande med hänvisning till detta eller att arbeten utanför sådana områden inte skulle vara lämpliga av det skälet. En effektiv matchning mellan en arbetssökande och lediga jobb underlättas främst genom en dialog mellan den arbetssökande och Arbetsförmedlingen. Det sker främst genom att Arbetsförmedlingen under medverkan från den arbetssökande ska upprätta en handlingsplan. I handlingsplanen ska arbetssökandets inriktning framgå, särskilt vad gäller yrkesmässigt och geografiskt sökområde. Av bestämmelserna om lämpligt arbete framgår inte vilka arbeten som den sökande ska söka utan vad uttrycket lämpligt arbete har för betydelse i bedömningen av rätten till arbetslöshetsförsäkring. Regeringen konstaterar att det därför inte finns anledning att ändra formuleringen.

En möjlighet för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete

I dagens regelverk har regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete.

Regeringen anser att den nuvarande möjligheten fyller en viktig funktion och att det alltså finns ett behov av en sådan möjlighet. *Inspektionen för socialförsäkringen* avstyrker förslaget mot bakgrund av att det är fråga om föreskrifter som innehåller bestämmelser av politisk karaktär. Inspektionen anser att det behöver utredas om bestämmelserna borde beslutas av riksdagen eller regeringen, dvs. regleras genom lag eller förordning. *Akademikerförbundet SSR* har synpunkter på att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska få meddela föreskrifter om lämpligt arbete.

Enligt den nuvarande ordningen är det Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som genom bemyndigande i förordningen om arbetslöshetsförsäkringen får meddela föreskrifter om lämpligt arbete. Regeringen anser att det finns ett behov även i den nya lagen av en möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete. Remissinstansernas synpunkter får beaktas i det fortsatta arbetet. Regeringen föreslår således att en bestämmelse med möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete ska föras in i den nya lagen.

Den s.k. 100-dagarsregeln bör inte införas

Tidigare fanns i arbetslöshetsförsäkringen en bestämmelse som innebar att en arbetssökande kunde begränsa sitt arbetssökande yrkesmässigt och geografiskt under de hundra första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod, den s.k. 100-dagarsregeln. Regeln infördes i lag 2001 och avskaffades 2007. Bestämmelsen motiverades med att den arbetssökande

skulle ges ett visst rådrum att anpassa sig till sin nya situation. Avskaffandet i sin tur motiverades med att regeln innebar en inskränkning av kontrollfunktionen i arbetslöshetsförsäkringen vilket ansågs motverka en ökad aktivitet hos den arbetssökande. Vidare ansågs lagen om arbetslöshetsförsäkring redan medge en individuell prövning av vad som är ett lämpligt arbete för den enskilde.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag som ger arbetslösa rätt att begränsa sitt arbetssökande under de första hundra dagarna (bet. 2010/11:AU9 punkt 4, rskr. 2010/11:279). Regeringen beslutade den 22 februari 2018 om att tillsätta en utredning. Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster (A 2018:01) fick i uppdrag att analysera om det är lämpligt att införa en regel där arbetslösa ges rätt att begränsa sitt arbetssökande under de 100 första dagarna. Utredningen konstaterar i betänkandet att bestämmelserna om lämpligt arbete redan i dag tillåter att skälig hänsyn tas till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden. Sverige är bundet av den Europeiska konventionen om social trygghet som innehåller bestämmelser om att hänsyn måste tas till sådana förhållanden. Sverige har även förbundit sig att följa ILO:s konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet. Av artikel 21 i konventionen framgår bl.a. att det vid bedömning av ett arbetes lämplighet särskilt ska tas hänsyn till t.ex. arbetslösa personers ålder, längden av deras tjänstgöring i tidigare yrken och deras förvärvade erfarenhet.

Utredningen anser även att en generell 100-dagarsregel på samma gång är både för snäv och för vid. Utredningen bedömer att om en generell 100-dagarsregel som den beskrivs i kommittédirektiven återinförs för alla arbetssökande skulle det finnas en risk för att arbetssökande med kortare ersättningsperioder fick begränsa sitt sökområde under en proportionerligt längre tid än sökande med längre ersättningsperioder. Utredningen påtalar även vikten av att inte i onödan reglera dialogen mellan Arbetsförmedlingen och den sökande eftersom det skulle kunna riskera att försämra möjligheten till matchning. Sammantaget bedömde utredningen att det inte bör återinföras en 100-dagarsregel.

Flertalet av de remissinstanser som har yttrat sig, däribland *Akademikerförbundet SSR*, *Saco*, *Konstmärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd* och *DIK*, anser att 100-dagarsregeln bör återinföras för att ge, inte minst, arbetssökande med hög och specialiserad kompetens möjlighet att hitta jobb som motsvarar deras kompetensnivå. *DIK* påtalar även att regeln gör det möjligt att hitta jobb i närområdet vilket hindrar kompetensflykt. *Saco* anser att det är lönsamt för såväl individ som samhälle att en sökande med lång utbildning och erfarenhet har möjlighet att begränsa sitt sökande till relevant bransch och yrkesområde.

Regeringen bedömer i likhet med utredningen, särskilt mot bakgrund av att arbetslöshetsförsäkringen ska bidra till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt, att det inte bör återinföras en 100-dagarsregel.

10.2.6 Särskilda regler om förtroendeuppdrag

Regeringens förslag: Med lämpligt arbete och anställning ska inte avses förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har antingen inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 44 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att med lämpligt arbete och med anställning avses inte förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning. Av paragrafen följer att förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning inte ska anses utgöra lämpligt arbete när bestämmelserna om varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning tillämpas. Inte heller ska en sökande som utan godtagbart skäl genom sitt uppträdande uppenbarligen har vållat att ett sådant förtroendeuppdrag inte har kommit till stånd stängas av från rätt till ersättning.

I samband med införandet av paragrafen angav regeringen bl.a. att förtroendeuppdrag i regel är fackliga eller politiska uppdrag och att det normalt sett uppställs krav på att den som åtar sig uppdraget också delar de värderingar som råder inom dessa organisationer. Det bedömdes därför vara principiellt olämpligt att någon skulle kunna drabbas av en varning eller avstängning om han eller hon tackade nej till ett sådant uppdrag (prop. 2017/18:53 s. 16).

Regeringen anser att det inte finns anledning att behandla dessa uppdrag annorlunda i den nya lagen. Det bör därför införas en motsvarande bestämmelse om särskilda regler för förtroendeuppdrag i den nya lagen.

10.2.7 En möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om godtagbart skäl och giltig anledning

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och giltig anledning.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna har antingen inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 44 b § lagen om arbetslöshetsförsäkring kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och giltig anledning. Både godtagbart skäl och giltig anledning föreslås finnas med i t.ex. bestämmelserna om sanktioner när en sökande missköter arbets sökandet och när en sökande orsakar sin arbetslöshet även i den nya lagen. Det bör därför finnas en möjlighet att meddela föreskrifter även enligt den nya lagen. Det bör därför införas en bestämmelse om att

regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och giltig anledning.

10.2.8 Sammanläggning av sanktionsgrunder

Regeringens förslag: När det ska prövas om en sökande ska varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning ska upprepade fall av misskötsamhet med arbets sökandet, förlängning av tid i arbetslöshet eller orsakande av arbetslöshet få läggas samman till grund för en sanktion.

En sammanläggning ska endast få göras av sanktionsgrundande förhållanden som omfattas av samma paragraf och som har inträffat innan en sökande har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan om att sökanden kan komma att varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning.

Om det finns särskilda skäl ska sanktionsgrundande förhållanden få läggas samman även efter att sökanden har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inget förtydligande om från vilken instans som den sökande ska få information. Utredningens förslag har även en delvis annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Arbetsförmedlingen* är positiv till förslaget att sanktionsgrunder ska få sammanläggas och konstaterar att sammanläggning redan tillämpas på sanktioner för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program och att det därför bör övervägas att införa motsvarande reglering i förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* är positiv till förslaget men anser att det bör förtydligas i lagtexten att det är Arbetsförmedlingen som informerar den sökande om att en underrättelse har skickats. *Sveriges a-kassor* anser att det inte är rättssäkert att endast utgå från Arbetsförmedlingens uppgift om att kommunikation har skett när arbetslöshetskassan beslutar om sanktioner. Organisationen anser att utgångspunkten för en sammanläggning av sanktionsgrunder bör vara arbetslöshetskassans beslut.

Skälen för regeringens förslag

En möjlighet till sammanläggning av sanktionsgrunder

Enligt vad som gäller i dag och som även föreslås gälla enligt den nya lagen ska varje sanktionsgrundande förhållande leda till en sanktion och sanktionerna ska trappas upp och blir strängare vid upprepade fall av sanktionsgrundande handlingar.

När dagens sanktionssystem infördes resonerade regeringen kring möjligheten att lägga samman sanktionsgrundande förhållanden till grund för en sanktion. Syftet med det sanktionssystem som då infördes var att den sökande skulle ges möjlighet att ändra ett handlingsätt som inte

stämmer överens med villkoren i försäkringen. Det bedömdes inte vara rimligt att en sökande som t.ex. inte hade sökt flera arbeten som sökanden hade anvisats att söka under en och samma dag skulle ses som flera underrättelsetillfällen och kunna leda till flera sanktioner. Flera anvisningar som når sökanden under en sådan begränsad tid borde enligt regeringen i stället anses som ett underrättelsetillfälle vid bedömningen av om ett förhållande har upprepats (prop. 2012/13:12 s. 38). För beskrivning av underrättelser se under rubriken En sammanläggning ska bara kunna göras när det gäller förhållanden som har inträffat innan den sökande har informerats om en eventuell sanktion nedan.

Regeringen anser att en upptrappning av sanktionerna är viktigt för sanktionssystemets funktion. Dock kan det i vissa fall få orimliga konsekvenser om en sökande t.ex. inte medverkar till att upprätta en handlingsplan och uteblir från ett bokat möte med Arbetsförmedlingen under en kort tidsperiod och sanktionerna trappas upp utan att den sökande har fått möjlighet att ändra sitt beteende. Det är därför lämpligt att arbetslöshetskassorna under vissa förutsättningar ska kunna lägga samman sanktionsgrundande förhållanden och besluta om endast en sanktion i stället för att sanktionen trappas upp. Regeringen anser därför i likhet med utredningen att upprepade fall av misskötsamhet med arbets sökandet, förlängning av tid i arbetslöshet eller orsakande av arbetslöshet i vissa fall bör kunna läggas samman till grund för en sanktion.

Arbetsförmedlingen är positiv till förslaget att sanktionsgrundande förhållanden ska få läggas samman och konstaterar att sammanläggning redan tillämpas på sanktioner för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program och att det därför bör övervägas att införa motsvarande reglering i förordningen om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser. Regeringen anser att frågan om det ska införas en möjlighet att lägga samman sanktionsgrundande förhållanden i regelverket för ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program inte kan hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende.

En sammanläggning ska bara kunna göras för sanktionsgrundande förhållanden som omfattas av samma paragraf

Att det i vissa fall finns en möjlighet att lägga samman sanktionsgrundande förhållanden till grund för endast en sanktion är bra särskilt för den sökande men även för arbetslöshetskassorna vars administration av dessa ärenden bör underlättas. Regeringen anser dock att möjligheten till sammanläggning bör begränsas till vissa situationer. I de föreslagna paragraferna med bestämmelser om vilka sanktioner en sökande kan få som missköter arbets sökandet, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar sin arbetslöshet anges flera olika sanktionsgrundande förhållanden. Sanktionerna när en sökande missköter arbets sökandet inleds med en varning och trappas sedan upp så att sökanden som mest kan stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 10 ersättningsdagar. När en sökande förlänger tiden i arbetslöshet ska den sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar och vid upprepade fall kan sökanden stängas av i upp till 45 ersättningsdagar. Upptrappningen av sanktionerna skiljer sig mycket åt mellan de olika paragraferna eftersom de behandlar olika sanktionsgrundande förhållanden med olika

allvarlighetsgrad. Därför anser regeringen att det är mest ändamålsenligt att sanktionsgrundande förhållanden endast bör kunna läggas samman om de omfattas av samma paragraf. Om en sökande t.ex. inte lämnar en aktivitetsrapport inom utsatt tid och inte kommer på ett bokat möte med Arbetsförmedlingen bör de sanktioner som dessa förhållanden medför kunna läggas samman till grund för endast en sanktion eftersom de omfattas av samma paragraf. Det bör även kunna gälla om det handlar om förhållanden av samma slag, t.ex. att en sökande vid upprepade tillfällen inte infinner sig till bokade möten hos Arbetsförmedlingen eller en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen.

En sammanläggning ska bara kunna göras när det gäller förhållanden som har inträffat innan den sökande har informerats om en eventuell sanktion

För att sanktionssystemet ska fungera är det viktigt att en sökande snabbt får information om att sökandens handlingssätt inte stämmer överens med de villkor och krav som ställs för rätt till arbetslöshetsersättning. Av 16 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten följer att Arbetsförmedlingen skyndsamt ska underrätta arbetslöshetskassan och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen om det kan antas att en arbetssökande som får eller begär arbetslöshetsersättning missköter arbetssökandet, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar arbetslösheten eller inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till ersättning. Av 16 d § följer att Arbetsförmedlingen omedelbart ska informera den arbetssökande om att en sådan underrättelse har gjorts och om anledningen till underrättelsen.

Informationen ger den sökande möjlighet att omgående ändra sitt handlingssätt. Den sökande underrättas samtidigt om att ett ärende har inletts som kan innebära att arbetslöshetsersättningen inte kommer att betalas ut. För sanktionssystemets legitimitet och funktion är det även viktigt att arbetslöshetskassorna snabbt får vetskap om underrättelserna så att arbetslöshetskassorna kan påbörja en utredning om en eventuell sanktion. Regeringen anser att det därför bör finnas en begränsning av i vilka fall en sammanläggning av sanktionsgrundande förhållanden ska kunna göras. Då sanktionssystemet ska vara handlingskorrigerande bör en förutsättning för att kunna lägga samman sanktionsgrundande förhållanden vara att de har inträffat innan den sökande har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan att sökanden kan komma att varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning. I den praktiska hanteringen kan det uppstå situationer som gör att det skulle uppfattas som orimligt att två sanktionsgrundande förhållanden ska innebära att sanktionen ska trappas upp om ett av förhållandena infaller efter det att en sökande har fått information om att sökanden kan komma att varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen anser därför, i likhet med utredningen och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, att om det finns särskilda skäl bör det vara möjligt att beakta sanktionsgrundande förhållanden även efter att den sökande har informerats om att sökanden kan komma att varnas eller stängas av. Vad som utgör särskilda

skäl får avgöras från fall till fall. Bestämmelsen bör dock användas med försiktighet för att inte syftet med sanktionerna ska motverkas.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen är positiv till förslaget men anser att det bör förtydligas i bestämmelsen att det är Arbetsförmedlingen som informerar den sökande att en underrättelse har skickats. Regeringen konstaterar att även arbetslöshetskassan i vissa fall kan initiera ett ärende om en sanktion. Det gäller t.ex. när den sökande har orsakat sin arbetslöshet och informationen framgår av ett arbetsgivarintyg. Då utreder arbetslöshetskassan först frågan om sanktioner och sedan en eventuell sammanläggning. Den sökande nås av informationen om en eventuell sanktion när arbetslöshetskassan kommunicerar i ärendet. Regeringen föreslår därför att det ska framgå av paragrafen att den sökande ska ha informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan.

Sveriges a-kassor anser att det inte är rättssäkert att endast utgå från Arbetsförmedlingens uppgift om att kommunicering har skett när arbetslöshetskassan beslutar om en sanktion. Organisationen anser därför att utgångspunkten för en sammanläggning bör vara arbetslöshetskassans beslut och inte Arbetsförmedlingens information till den sökande. Regeringen konstaterar att syftet med sanktionssystemet är att det ska vara handlingskorrigerande. En sökande ska efter att ha fått information från Arbetsförmedlingen ha möjlighet att ändra sitt handlande så att det bättre stämmer överens med de krav och villkor som gäller i arbetslöshetsförsäkringen. Det är därför det endast bör vara möjligt att lägga samman sanktionsgrundande förhållanden som har inträffat innan en sökande har informerats. Bedömningen av om en underrättelse inte ska leda till en sanktion får göras när arbetslöshetskassan utreder om den sökande ska få en sanktion och om en eventuell sammanläggning av sanktionsgrunder ska göras, vilket är en rättssäker hantering. Om arbetslöshetskassan bedömer att en underrättelse från Arbetsförmedlingen inte ska resultera i en sanktion behöver någon kommunicering inte ske.

10.2.9 Hur avstängningstiden ska beräknas

Regeringens förslag: Avstängningstiden ska räknas från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade. Om något som medför avstängning inträffar under en pågående avstängningstid, ska den nya avstängningstiden räknas från utgången av den föregående avstängningstiden.

I avstängningstiden ska ingå dagar som

1. skulle ha utgjort karenstid,
2. den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om avstängning inte hade skett, och
3. den sökande har arbetat.

Antalet avstängningsdagar ska få vara högst fem per vecka.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att antalet avstängningsdagar får vara högst fem per vecka. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att det bör övervägas att införa en kompletterande möjlighet att räkna avstängningstiden från det datum då arbetslöshetskassan tar emot underrättelsen från Arbetsförmedlingen. Organisationen konstaterar att dagens regelverk om avstängningstidens beräkning ger upphov till relativt många återkrav då arbetslöshetsersättning i normalfallet redan har hunnit betalas ut innan ett beslut om sanktioner fattas.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår i denna lagrådsremiss att den nya lagen ska innehålla ett sanktionssystem som i huvudsak motsvarar det som gäller i dag.

Det föreslås tre olika paragrafer med sanktionsgrunder som innehåller olika sanktionstrappor. I dagens sanktionssystem är det en gemensam och enhetlig reglering om avstängningstidens beräkning. Regeringen anser i likhet med utredningen att det saknas det skäl att frångå den ordning som gäller i dag. En avstängning bör således, liksom i dag, räknas från och med den dag då det förhållande som ligger till grund för avstängningen inträffade. Om det under en pågående avstängningstid inträffar ett förhållande som medför avstängning på nytt, bör den nya avstängningstiden inledas vid utgången av den föregående avstängningstiden. I avstängningstiden bör ingå dagar som skulle ha utgjort karenstid och som den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om avstängning inte hade skett. Detsamma bör gälla dagar när den sökande har arbetat. I förhållande till utredningens förslag bör vissa språkliga och redaktionella ändringar göras i syfte att underlätta förståelsen för och tillämpningen av paragrafen.

I nuvarande lag framgår att arbetslöshetsersättningen beräknas utifrån fem dagar i veckan. Arbetslöshetsförsäkringen utgår från en femdagarsvecka och för de flesta heltidsarbetande får det anses utgöra en vanlig arbetsvecka. Femdagarsveckan finns även i andra delar av regelverket och i närliggande system såsom aktivitetsstödet. Det gäller även vid avräkning av avstängningstid. Även i den nya lagen kommer det i vissa fall att vara relevant att utgå från en femdagarsvecka, t.ex. i bestämmelserna om minskning av arbetslöshetsersättning. Det bör klargöras vad det betyder i fråga om avstängningstidens beräkning. Regeringen bedömer att avstängningsdagar inte bör räknas av långsammare eller snabbare än i dag. Det bör därför förtydligas att antalet avstängningsdagar får vara högst fem per vecka.

Sveriges a-kassor konstaterar att dagens regelverk om avstängningstidens beräkning ger upphov till relativt många återkrav då ersättning i normalfallet redan har hunnit betalas ut innan ett beslut om sanktioner fattas. Organisationen anser att det bör övervägas att införa en kompletterande lösning för hur avstängningstiden ska beräknas och som i stället utgår från det datum då arbetslöshetskassan tar emot underrättelsen från Arbetsförmedlingen.

Regeringen konstaterar att risken för återkrav bör minska i och med att det föreslås att rätten till arbetslöshetsersättning ska prövas månadsvis i stället för veckovis. Det bedöms därför uppstå färre fall där den sökande hinner få arbetslöshetsersättning innan arbetslöshetskassan har tagit del av en underrättelse från Arbetsförmedlingen. En sådan ordning som *Sveriges a-kassor* föreslår kommer därtill inte att kunna tillämpas på alla

sanktionsgrunder, t.ex. när där den sökande har sagt upp sig själv. Med en sådan ordning finns det även en risk att den sökande hinner avsluta sin arbetslöshet innan arbetslöshetskassan har tagit emot underrättelsen från Arbetsförmedlingen. Regeringen anser att det inte heller är motiverat att införa olika bestämmelser om avstängningstiden för olika sanktionsgrunder. Det är därför mest ändamålsenligt att avstängningstiden räknas från och med den dag då det förhållande som ligger till grund för avstängningen inträffade.

10.2.10 Avstängningstidens längd

Regeringens förslag: En avstängning ska inte få pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade.

Om något som medför avstängning inträffar under en pågående avstängningstid, ska den nya avstängningen inte få pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från utgången av den föregående avstängningstiden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna har antingen inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 45 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att en avstängning inte får pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från det avstängningsgrundande förhållandet. Om en ny grund för avstängning inträffar under en pågående avstängningstid, får avstängningen med anledning av det nya avstängningsgrundande förhållandet inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från utgången av den föregående avstängningstiden.

När dagens bestämmelser infördes anförde regeringen bl.a. att en avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning inte bör pågå under alltför lång tid efter det att det förhållande som ligger till grund för denna inträffade. Det föreslogs att en avstängning skulle verkställas inom en viss tid från den avstängningsgrundande händelsen. Vidare föreslogs att den totala avstängningstiden inte skulle överstiga 112 kalenderdagar, vilket skulle innebära att avstängningen preskriberas efter denna tid. I syfte att förenkla regelverket ansåg regeringen att den s.k. kalenderspärren skulle gälla för alla typer av avstängningar och inte differentieras utifrån hur många ersättningsdagar sökanden skulle stängas av. Om en ny grund för avstängning inträffade under pågående avstängningstid, borde avstängningen, med anledning av den nya avstängningsgrundande händelsen, inte pågå längre tid än 112 kalenderdagar räknat från utgången av den föregående avstängningstiden (prop. 2012/13: s. 44).

Enligt regeringen finns det inte skäl att frånga den ordning som gäller i dag. Regeringen anser att bestämmelserna är ändamålsenliga och att de skäl som angavs när de infördes fortfarande gör sig gällande. Regeringen föreslår att bestämmelser som motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. Det bör vid sidan av vissa språkliga justeringar förtydligas att en

avstängning inte får pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade.

10.3 Frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning

10.3.1 Frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning när sökanden har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter

Regeringens förslag: En sökande ska frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden medvetet eller av grov vårdslöshet har

1. lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter, eller
2. låtit bli att anmäla ändrade förhållanden till arbetslöshetskassan om något som är av betydelse för sökandens rätt till eller storleken på arbetslöshetsersättningen.

Om sökanden är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa ska sökanden få frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning endast om arbetslöshetskassan vid prövning enligt lagen om arbetslöshetskassor har bedömt att sökanden inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Bestämmelsen har en delvis annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *TCO* avstyrker att sanktionerna från-kännande av arbetslöshetsersättning och uteslutning ska kvarstå oförändrade. Organisationen anser att utredningen inte tillräckligt har analyserat de konsekvenser frånkännande och uteslutning har och anför att det är hög tid för en genomlysning och genomgång av bestämmelserna. Organisationen anger att det inte är utrett att dagens stränga sanktions-system när det gäller uteslutning och frånkännande är lämpligt och effektivt för att motverka fusk och missbruk. Vidare anser organisationen att utredningens analys av förbudet mot dubbelbestraffning är för grund. Slutligen anför organisationen att det bör motiveras varför arbetslöshets-försäkringen är av sådan art att de hårda sanktionerna är lämpliga, vid sidan av existerande bidragsbrottsbestämmelser. *TCO* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det är rättsosäkert och otillfreds-ställande att en enskild kan få två sanktionsbeslut av två olika arbetslöshetskassor när det avser samma omständigheter. Organisationen och inspektionen anser att det bör regleras vilken arbetslöshetskassa som ska fatta beslut i dessa situationer.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande ordning när sökanden har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter

I 46 § lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om att en sökande kan frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande

uppgifter eller har låtit bli att anmäla ändrade uppgifter till en arbetslöshetskassa om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning. Den som är medlem i arbetslöshetskassan får dock fränkännas rätt till ersättning endast om arbetslöshetskassan vid prövning enligt 37 § lagen om arbetslöshetskassor har funnit att han eller hon inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan.

I 2 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att det som sägs i lagen om medlemmar i en arbetslöshetskassa också ska tillämpas på dem som är anslutna till den kompletterande arbetslöshetskassan. Av 87 § lagen om arbetslöshetskassor framgår att 37 § samma lag gäller även för de som är anslutna till den kompletterande arbetslöshetskassan.

När dagens bestämmelser infördes anförde regeringen bl.a. att uteslutning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning är sanktioner som tillämpas vid bedrägligt förfarande, dvs. då någon medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktig eller vilseledande uppgift om något förhållande av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller ersättning. Det innebär att det ibland är brottsliga gärningar, såsom bedrägeri eller bidragsbrott, som utgör grund för åtgärderna. I dessa fall är uteslutning huvudregeln och det är bara om det finns särskilda skäl som den sökande i stället kan fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning. En medlem ska även uteslutas om han eller hon under en längre tid inte arbetat inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde. Bestämmelser om uteslutning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning vid lämnande av oriktiga eller vilseledande uppgifter har funnits i arbetslöshetsförsäkringen under lång tid (prop. 2012/13:12 s. 47 och 48).

Sanktioner när sökanden har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter

Regeringen anser att det är viktigt att det även i den nya lagen finns ändamålsenliga sanktioner när en sökande medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller har låtit bli att anmäla ändrade förhållanden till arbetslöshetskassan om ett förhållande som är av betydelse för sökandens rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen konstaterar i likhet med utredningen att det inte finns skäl att frånga den ordning som gäller i dag. Bestämmelserna är ändamålsenliga för att motverka fusk och missbruk och de skäl som angavs när de infördes gör sig fortfarande gällande. Regeringen föreslår att i huvudsak motsvarande bestämmelser ska införas i den nya lagen. Det bör i förhållande till utredningens förslag göras vissa språkliga och redaktionella ändringar som syftar till att modernisera språket och förbättra översiktligheten. I likhet med dagens bestämmelse bör en sökande som är medlem i en arbetslöshetskassa fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning endast om arbetslöshetskassan vid prövning enligt 37 § lagen om arbetslöshetskassor har bedömt att sökanden inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan. Regeringen anser att det bör anges att det även gäller en sökande som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Utredningen konstaterar att frågan om eventuella sanktioner i ett fall då en sökande har bytt arbetslöshetskassa och lämnat oriktiga uppgifter till både sin tidigare och nuvarande arbetslöshetskassa ska utredas var för sig av de två arbetslöshetskassorna. Detta gäller även om det skulle kunna

medföra två beslut om exempelvis fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning. *TCO* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* har ifrågasatt om det är en rättssäker tillämpning. Regeringen konstaterar att sanktionerna fränkännande och uteslutning är alternativa till varandra. Uteslutning är huvudregeln och vid särskilda skäl ska den sökande i stället fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning. Den arbetslöshetskassa som den sökande har lämnat bör pröva förutsättningarna för tiden fram tills att den sökande lämnade den arbetslöshetskassan, dvs. de utbetalningar som har skett under tiden som den sökande var medlem i den arbetslöshetskassan. Den arbetslöshetskassa som den sökande numera är medlem prövar förutsättningarna för tiden från att den sökande blev medlem. Vilken sanktion som blir aktuell kommer då att kunna variera från fall till fall. Arbetslöshetskassorna kan komma fram till att den sökande ska få samma sanktion, men det avser då två olika tidsperioder. Regeringen bedömer att en sådan hantering är rättssäker och att det inte finns ett behov av en bestämmelse som pekar ut vilken arbetslöshetskassa som beslutar i olika situationer.

TCO avstyrker att sanktionerna fränkännande och uteslutning ska kvarstå oförändrade. Organisationen anser att utredningen inte tillräckligt har analyserat de konsekvenser fränkännande och uteslutning har och anger att det inte är klarlagt att dagens stränga sanktionssystem är lämpligt och effektivt för att motverka fusk och missbruk. Regeringen konstaterar att sanktionen fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning även i fortsättningen bör vara aktuellt först om den sökande inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan. Uteslutning avser den sökandes medlemskap, vilket har betydelse för den sökandes ersättningsnivå. Den som inte är medlem i en arbetslöshetskassa vid beslutstillfället kan dock inte uteslutas utan fränkänns i stället rätt till arbetslöshetsersättning. Fränkännandet påverkar den sökandes ersättningsdagar och, i förlängningen, ersättningsrätt. Skillnaden i konsekvenser beror på att fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning påverkar ersättningsperioden, men inte ersättningsnivån, medan det omvända gäller vid uteslutning. Regeringen konstaterar att eventuella ändringar av bestämmelserna om uteslutning i lagen om arbetslöshetskassor inte kan hanteras inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Allmänt om förbudet mot dubbelbestraffning

TCO har ifrågasatt om regelverket med uteslutning eller fränkännande och bidragsbrott är förenligt med förbudet mot att bli lagförd två gånger för samma brott, dvs. det s.k. dubbelbestraffningsförbudet. Organisationen önskar att en fördjupad analys görs om det är förenligt med dubbelbestraffningsförbudet i artikel 4 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europa-konventionen) att ha en ordning där en sökande kan fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning och samtidigt dömas för bidragsbrott enligt bidragsbrottslagen (2007:612).

Som *TCO* lyfter kan en enskild enligt dagens regelverk fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning eller uteslutas som ur arbetslöshetskassan och bli anmäld och dömd för bidragsbrott med stöd av bidragsbrottslagen.

Regeringen föreslår att bestämmelser motsvarande dagens ska införas i den nya lagen.

Rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott regleras i artikel 4.1 i Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll som gäller som lag i Sverige enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Enligt artikeln får ingen lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han eller hon redan har blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat. En motsvarande bestämmelse finns i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

I Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas (Europadomstolen) avgörande i målet mellan Sergey Zolotukhin mot Ryssland (appl. no. 14939/03, dom den 10 februari 2009, § 52) anförde domstolen att artikel 4 måste förstås på så vis att den förhindrar lagföring och dom för ett andra brott i den mån som detta härrör från identiska fakta eller från fakta som i allt väsentligt är desamma som beträffande det första brottet. Domstolen ska vid sin prövning utgå från vad som bildar en uppsättning konkreta fakta som berör samma svarande och är oupplösligt förbundna med varandra till tid och rum. Rättsläget har i målet mellan Tsonev mot Bulgarien (appl. No. 2376/03, dom den 14 januari 2010) sammanfattats med att en jämförelse ska göras med utgångspunkt enbart i de faktiska omständigheter som återopas och med bortseende från den rättsliga beteckning som brotten har i nationell rätt. För att en konflikt ska uppstå med tilläggsprotokollets och rättighetsstadgans förbud mot dubbel lagföring och dubbla straff måste det således röra sig om två skilda straffrättsliga förfaranden (bis) som avser samma konkreta omständigheter (idem), se t.ex. HFD 2015 ref 20.

I målet Engel m.fl. mot Nederländerna utformades tre kriterier för vad som kan anses utgöra ett straffrättsligt förfarande till skillnad från förfaranden avseende administrativa eller disciplinära sanktioner (Engel m.fl. mot Nederländerna, dom den 8 juni 1976, Serie A no. 22, § 82). Europadomstolen ansåg att först ska den rättsliga klassificeringen av överträdelsen enligt nationell rätt fastställas, dvs. om överträdelsen räknas som ett brott eller som en disciplinförseelse. Därefter ska överträdelsens art beaktas och slutligen ska det även vägas in hur allvarlig sanktionen är.

Sanktionssystemet är inte oproportionerligt

I den svenska rättsordningen klassificeras förfarandet vid fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning och uteslutning ur en arbetslöshetskassa inte som straffrättsligt. Europadomstolen har dock konstaterat att denna bedömning inte räcker för att avgöra om en sanktion är administrativ eller straffrättslig eftersom en sådan ordning skulle göra det möjligt för staterna att utforma sin lagstiftning på ett sätt som är oförenligt med Europakonventionens syften (se Zolotukhin mot Ryssland mål nr 14939/03 p. 52).

För att bedöma överträdelsens art tittar Europadomstolen bl.a. på vilka som omfattas av lagen, om den riktar sig till alla medborgare eller till en grupp med särskild ställning (se Ruotsalainen mot Finland mål nr 13079/03 p. 46). Här konstaterar regeringen liksom vid tidigare

bedömning av frågan att åtgärderna enbart kan vidtas mot den krets av personer som fritt har begärt att få ekonomiskt stöd ur arbetslöshetsförsäkringen (se prop. 2012/13:12 s. 51). Uteslutning kan därtill endast aktualiseras för de som är medlemmar i en arbetslöshetskassa.

För att bestämma överträdelsens art har det även betydelse vilket syfte som sanktionen har. Europadomstolen har då beaktat vilka värden och intressen som sanktionen syftar till att skydda. Utmärkande för straffrättsliga sanktioner i Europakonventionens mening är att deras främsta syfte är att bestraffa och avskräcka (se Zolotukhin § 55). Värt att notera är att en administrativ åtgärd kan vara mycket ingripande för den enskilde utan att för den skull kunna karaktäriseras som en straffrättslig eller ens disciplinär sanktion.

Frånkännandets huvudsakliga syfte är inte att bestraffa den sökande, utan det huvudsakliga syftet med sanktionen är att skydda arbetslöshetskassans medel och skattemedel mot felaktiga utbetalningar i framtiden och på så sätt upprätthålla ett fungerande system för arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen anser att detta talar för att sanktionerna faller utanför det straffrättsliga området i Europakonventionens mening.

Regeringen har tidigare konstaterat när det gäller sanktionens stränghet att effekterna av att frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning eller uteslutas ur en arbetslöshetskassa kan variera från fall till fall. För den som trots uteslutning eller frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning t.ex. får ett nytt arbete har dessa åtgärder inte någon praktisk betydelse. Det är också möjligt för den enskilde att på nytt kvalificera sig för ersättning sedan han eller hon har ansökt om nytt inträde och uppfyllt gällande medlems- och inkomstvillkor (prop. 2012/13:12 s. 51). Om det finns särskilda skäl ska arbetslöshetskassan därtill inte utesluta en medlem utan i stället ska medlemmen frånkännas rätt till ersättning. Särskilda skäl kan t.ex. vara att den sökande själv har rättat de oriktiga uppgifterna (HFD 2011 ref. 57). I likhet med regeringens tidigare bedömning konstateras att effekterna av sanktionerna alltså kan skifta beroende på faktorer som inte är hänförliga till hur allvarliga de förhållanden som har föranlett sanktionen är (prop. 2012/13:12 s. 51). Vid sin tidigare bedömning konstaterade regeringen att det kunde ifrågasättas om de nu aktuella gärningarna kunde anses utgöra straff i konventionens mening, trots att medlemskapet i arbetslöshetskassan och rätten till arbetslöshetsersättning grundar sig på offentligrättsliga regler och att åtgärderna beslutas som en följd av ett handlande som i strafflagstiftningen objektivt sett, med undantag bl.a. för ringa fall, utgör en brottslig gärning. Regeringen ansåg vidare att det inte var möjligt att utifrån Europadomstolens praxis dra några bestämda slutsatser om hur den skulle kunna komma att bedöma situationer som de aktuella. De förfaranden som kunde komma i fråga när sökanden underlåter att anmäla ändrade uppgifter var enligt regeringens mening både förutsebara och hade ett nära samband med varandra. Regeringen gjorde då bedömningen att den gällande ordningen med straff för bidragsbrott och administrativa sanktioner inom arbetslöshetsförsäkringen var förenlig med såväl Europakonventionen som unionsrätten (prop. 2012/13:12 s. 51 och 52).

Regeringen konstaterar att rättsläget inte har ändrats sedan regeringens tidigare bedömningen gjordes. Regeringen bedömer därför, i likhet med

tidigare, att det utrymme som ges för det allmänna att döma ut straff för bidragsbrott, även när den enskilde fränkännts rätt till arbetslöshetsersättning, inte kan anses oproportionerligt.

10.3.2 Frånkännandetiden

Regeringens förslag: Ett beslut om frånkännande ska avse 130 ersättningsdagar. Om det finns särskilda skäl ska beslutet få avse färre eller fler dagar, dock lägst 45 eller högst 195 ersättningsdagar.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att om det finns förmildrande eller försvårande omständigheter ska ett beslut om frånkännande få avse fler eller färre dagar. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att det är oklart hur ett beslut om frånkännande ska räknas av och att det bör övervägas att införa motsvarande reglering som vid sanktionen avstängning.

Skälen för regeringens förslag: Enligt dagens bestämmelser finns en nedre och en övre gräns för hur länge den sökande kan frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning. Som nedre gräns gäller 45 och som övre 195 ersättningsdagar. När bestämmelserna infördes anförde regeringen bl.a. att ett riktmärke för frånkännande även fortsättningsvis skulle vara 130 ersättningsdagar. Den nedre gränsen baserades på att en sökande som lämnar sin anställning utan giltig anledning stängs av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar om arbetet skulle ha varat i mer än 10 dagar. En sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa är inte berättigad till vare sig grundersättning eller inkomstrelaterad ersättning under tolv månader efter uteslutningen. Ett beslut om frånkännande borde enligt regeringen därför inte vara en strängare åtgärd än ett beslut om uteslutning. Regeringen föreslog att den övre gränsen för hur många dagar ett frånkännande skulle avse var 195 ersättningsdagar.

Regeringen anser att det även i en ny lag bör framgå vilka riktlinjer som gäller vid bedömningen av omfattningen av ett beslut om frånkännande. Regeringen anser att 130 ersättningsdagar bör vara utgångspunkten även framöver och anser i likhet med utredningen att det blir tydligare om detta även framgår av paragrafen. I likhet med dagens bestämmelser bör det finnas en viss flexibilitet vid bedömningen av frånkännandetidens längd. Regeringen bedömer att 45 respektive 195 ersättningsdagar även i fortsättningen bör anges som lägsta respektive högsta antal dagar. Hänsyn bör liksom i dag kunna tas till omständigheter i det individuella fallet och hur allvarlig förseelsen är. Regeringen anser att det bör framgå av paragrafen att om det finns särskilda skäl ska avstängningen avse fler eller färre dagar, dock lägst 45 eller högst 195 ersättningsdagar.

Sveriges a-kassor anser att det är oklart hur ett beslut om frånkännande ska räknas av och att det bör övervägas att införa motsvarande ordning som vid beräkning av avstängningstid. Regeringen konstaterar att det i avsnitt 10.2.9 föreslås att det i bestämmelsen om beräkning av avstängningstiden förtydligas vilka dagar som kan räknas av, dvs. dagar

som skulle ha utgjort karenstid, som den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för och när den sökande har arbetat. När en sökande fränkänns rätt till arbetslöshetsersättning anser regeringen att det endast bör vara ersättningsdagar som ska kunna räknas av. Några andra typer av dagar, såsom dagar med karens eller arbetade dagar, bör således inte räknas av. Det är samma ordning som följer av dagens bestämmelser.

10.3.3 En bortre tidsgräns för ett beslut om fränkännande

Regeringens förslag: Ett beslut om fränkännande ska gälla från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det som ligger till grund för beslutet, dock längst fem år.

Ett beslut om fränkännande ska inte få grundas på något som ligger längre bakåt i tiden än fem år, räknat från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen.

I beslutet ska det anges vilken dag arbetslöshetskassan inledde utredningen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning ska gälla i fem år. Utredningen föreslår inte att det ska anges vilken dag som arbetslöshetskassan inledde utredningen. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att det inte är tydligt beskrivet vilka regler som gäller för preskription av ett fattat beslut om fränkännande. Organisationen undrar om det är datumet när det sanktionsgrundande förhållandet inträffade som utgör startpunkt för beräkningen av preskriptionsfristen. *Sveriges a-kassor* anser även att det bör förtydligas i vad mån den nuvarande tillämpningen, där det förekommer att ett beslut om fränkännande även förbrukar ersättningsdagar ur en kommande period, står sig ur ett preskriptionshänseende. *Sveriges a-kassor* och *TCO* anser att paragrafen måste omfatta även uteslutningsbestämmelsen i lagen om arbetslöshetskassor eftersom det rör sig om samma omständigheter som ska bedömas.

Skälen för regeringens förslag

Ett beslut om fränkännande ska gälla från och med att utredningen inleddes

Enligt dagens bestämmelser ska ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning gälla från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det förhållande som ligger till grund för beslutet.

Reglerna om fränkännande och om uteslutning av en medlem ur en arbetslöshetskassa avser olika delar av regelverket inom arbetslöshetsförsäkringen. Reglerna hör dock ihop på så sätt att det framgår av bestämmelserna att en enskild som inte utesluts därför att särskilda skäl talar emot det i stället ska fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning. Det är därför ändamålsenligt att ett beslut om fränkännande av rätt till

arbetslöshetsersättning, på samma sätt som vid uteslutning, gäller från och med den dag då arbetslöshetskassan inleder en utredning av frågan.

Enligt regeringen finns det inte skäl att frånga den ordning som gäller i dag. Regeringen anser att bestämmelserna är ändamålsenliga och att de skäl som angavs när de infördes fortfarande gör sig gällande. Regeringen föreslår att bestämmelser som i huvudsak motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. Det bör även fortsättningsvis framgå av paragrafen att tidpunkten för när arbetslöshetskassan inledde utredningen ska anges i beslutet. Till skillnad mot utredningen anser regeringen att det inte är självklart att tidpunkten omfattas av motiveringsskyldigheten. Det finns därför skäl att vara extra tydlig eftersom tidpunkten fyller en viktig funktion. Det bör även göras vissa språkliga ändringar som syftar till att modernisera språket.

Bortre tidsgränser införs

Ett beslut om fränkännande gäller i dag utan begränsning i tid, vilket betyder att ersättningsdagar som har fränkänts kan räknas av långt efter det att den avstängningsgrundande situationen inträffade. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att det ställer höga krav på arbetslöshetskassorna att behålla uppgifter över många år. Utredningen konstaterar även att det kan ifrågasättas om det, utifrån den sökandes perspektiv, är rimligt att ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning ska kunna gälla utan begränsning i tid. Utredningen ger som jämförelse att en avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning vid t.ex. uppsägning på egen begäran utan giltig anledning inte får pågå längre än 112 kalenderdagar.

Regeringen anser att ett beslut om fränkännande bör begränsas till att gälla i som längst fem år från den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det som ligger till grund för beslutet. Ett beslut om fränkännande bör därtill inte grundas på något som ligger längre bakåt i tiden än fem år, räknat från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen. En arbetslöshetskassa behöver därmed inte utreda och fatta beslut om något som ligger längre än fem år bakåt i tiden. På så sätt blir det tydligare vilka regler som gäller för preskription och när preskriptionsfristen börjar löpa, vilket *Sveriges a-kassor* efterfrågar.

Sveriges a-kassor efterfrågar också ett förtydligande om det vid ett beslut om fränkännande även fortsättningsvis kommer att förbrukas ersättningsdagar ur en kommande period och hur det står sig ur ett preskriptionshänseende. Regeringen konstaterar att avräkning av fränkännandedagar inte behöver göras från en och samma ersättningsperiod utan att fränkända dagar kan räknas av mot flera ersättningsperioder. Preskriptionsfristen räknas från den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen som ledde fram till beslutet om sanktion.

TCO och *Sveriges a-kassor* anser att preskriptionsregeln måste omfatta även uteslutningsbestämmelsen i lagen om arbetslöshetskassor eftersom det rör sig om samma omständigheter som ska bedömas. Regeringen gör samma bedömning som utredningen, dvs. att konsekvenser och eventuella förändringar av regelverket för uteslutning får ses över i särskild ordning. En sådan översyn ryms inte i detta lagstiftningsärende.

Det s.k. 80-dagarskravet ska inte införas

Av dagens bestämmelser framgår att efter att den sökande har frångänts rätt till arbetslöshetsersättning kan sökanden inte få arbetslöshetsersättning utbetalad på nytt förrän sökanden under 80 dagar från den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av sanktionen har utfört förvärvsarbete eller förtroendeuppdrag, det s.k. 80-dagarskravet. Utredningen föreslår att 80-dagarskravet inte ska behållas. I många fall måste den sökande på nytt kvalificera sig för arbetslöshetsersättning, dvs. enligt förslagen i den nya lagen uppfylla ett inkomstvillkor, efter att ha frångänts rätt till arbetslöshetsersättning. Utredningen har beaktat vilka konsekvenser en försäkring grundad på inkomster i stället för arbetad tid kan medföra och har då konstaterat att arbetskravet i ett sådant fall skulle behöva översättas i inkomster. Utredningen har övervägt om kravet på månadsinkomst som används i det föreslagna inkomstvillkoret skulle kunna användas, men har bedömt att det inte är ändamålsenligt. Det finns inte heller tillräckligt starka skäl för att kräva av arbetsgivare att särskilt intyga arbetad tid för beräkning av om arbetskravet har fullgjorts. I en ny arbetslöshetsförsäkring förlorar 80-dagarskravet i betydelse. Regeringen bedömer i likhet med utredningen att det inte är nödvändigt med ett särskilt arbetskrav i bestämmelserna om frångännande av rätt till arbetslöshetsersättning, inte ens i förebyggande syfte.

11 Återbetalningsskyldighet och återkrav

11.1 Förutsättningar för återbetalningsskyldighet

Regeringens förslag: En mottagare av arbetslöshetsersättning ska vara återbetalningsskyldig om

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller inte lämna de uppgifter och göra de anmälningar som mottagaren är skyldig att göra eller på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp,

2. ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och mottagaren har insett eller skäligen borde ha insett detta, eller

3. mottagaren senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid som den utbetalda ersättningen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen bedömer att det inte finns behov av en bestämmelse som anger att en mottagare ska vara återbetalningsskyldig om mottagaren på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats obehörigen eller med för högt belopp. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att det bör klargöras om det är möjligt att besluta om återkrav till följd av en

retroaktiv betalning från den statliga lönegarantin. Organisationen anser att det bör utredas ytterligare om bestämmelsen om att en mottagare ska vara återbetalningsskyldig om mottagaren på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats obehörigen eller med ett för högt belopp fyller ett behov som komplement till de övriga skälen för återkrav.

Skälen för regeringens förslag: Dagens bestämmelser i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring om återbetalningsskyldighet när en mottagare av arbetslöshetsersättning har lämnat oriktiga uppgifter eller underlåtit att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet eller när ersättning i något annat fall har lämnats felaktigt och mottagaren har insett eller skäligen borde ha insett detta fanns redan i 1973 års lag om arbetslöshetsförsäkring. Sedan 2006 finns även en bestämmelse om att en mottagare av arbetslöshetsersättning ska betala tillbaka ersättning om mottagaren senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid. Syftet med bestämmelserna om återbetalningsskyldighet är att värna det allmännas medel och se till att arbetslöshetsersättningen betalas ut till rätt mottagare och med rätt belopp. Bestämmelserna bidrar även till att få den sökande att följa de regler som gäller för rätt till arbetslöshetsersättning.

Regeringen anser av dessa skäl att det är viktigt att det även i den nya lagen finns bestämmelser om återbetalningsskyldighet och en möjlighet för arbetslöshetskassan att kräva tillbaka arbetslöshetsersättning som har betalats ut felaktigt. Enligt regeringens mening är dagens bestämmelser ändamålsenliga och det finns inte skäl att i sak frånga den ordning som gäller i dag. Regeringen föreslår därför att bestämmelser om återbetalningsskyldighet som i huvudsak motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. Utredningen bedömer att det inte finns ett behov av en bestämmelse som anger att en mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig om mottagaren på något annat sätt har orsakat att ersättning har betalats ut obehörigen eller med ett för högt belopp. *Sveriges a-kassor* anser att det bör utredas ytterligare om den bestämmelsen fyller ett behov som komplement till de övriga skälen för återkrav och hänvisar till de sanktionsärenden där Arbetsförmedlingens underrättelse har dröjt och arbetslöshetsersättning för aktuell period redan har hunnit betalas ut. Regeringen konstaterar att det inte kan uteslutas att det finns situationer, som den organisationen nämner, där denna grund för återbetalningsskyldighet kan vara relevant och att det därför finns skäl för bestämmelsen.

Det bör i likhet med dagens ordning råda strikt återbetalningsskyldighet i dessa fall. Det bör i regel inte tas hänsyn till under vilka omständigheter återbetalningsskyldigheten har uppkommit, se dock avsnitt 11.5 om arbetslöshetskassans möjligheter att avstå från att återkräva utbetalad arbetslöshetsersättning.

I förhållande till utredningens förslag föreslås vissa språkliga och redaktionella ändringar. Till exempel är uttrycket mottagare av arbetslöshetsersättning tydligare än nuvarande benämning eller utredningens förslag. Vidare bör samtliga grunder för återbetalningsskyldighet samlas i en paragraf för att öka överskådligheten.

Sveriges a-kassor anser att det bör klargöras om det är möjligt att besluta om återkrav till följd av retroaktiv utbetalning från den statliga lönegarantin. Den statliga lönegarantin innebär att staten upp till ett visst belopp svarar för en arbetstagares löne- och pensionsfordringar mot en

arbetsgivare som har försatts i konkurs eller är föremål för företagsrekonstruktion. När betalning från den statliga lönegarantin träder in i stället för uppsägningslön är den sökandes behov av ersättning under omställning tillgodosedd, på ett liknande sätt som gäller vid avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd. Regeringen anser därför att betalning från den statliga lönegarantin bör bedömas som lön och därmed aktualisera återbetalningsskyldighet.

11.2 Återkrav

Regeringens förslag: Om en mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig, ska arbetslöshetskassan besluta att återkräva det felaktigt utbetalda beloppet. Ett beslut om återkrav ska innehålla uppgifter om det belopp som ska betalas tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag innehåller inte ett förtydligande att ett beslut om återkrav ska innehålla uppgifter om det belopp som ska betalas tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Utredningens förslag har även i övrigt en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att bestämmelsen om arbetslöshetskassans skyldighet att besluta om återkrav i stället bör placeras i anslutning till handläggningsbestämmelserna. Inspektionen anger även att det bör utredas om motsvarande bestämmelser som föreslås i betänkandet *Vissa processuella frågor på socialförsäkringsområdet* (SOU 2018:5) kan vara relevanta för arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. när det gäller beloppsgränser. *Sveriges akassor* anser att det bör utredas om det ska beslutas om återkrav när den enskilde inte medvetet har orsakat den felaktiga utbetalningen och det rör sig om mindre belopp. Organisationen konstaterar att det tar lång tid att utreda återbetalningsskyldighet och att det inte kan anses som en god hushållning med arbetslöshetskassornas resurser och medlemmarnas avgifter när det handlar om lite pengar.

Skälen för regeringens förslag: I dagens bestämmelser saknas det uttryckliga regler om att arbetslöshetskassan ska fatta beslut om att återkräva arbetslöshetsersättning som är felaktigt utbetald.

Om någon får arbetslöshetsersättning utan att förutsättningarna för det är uppfyllda är det angeläget att detta rättas till. När arbetslöshetskassan har utrett och konstaterat att en mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig bör det beslutas om att den felaktigt utbetalda ersättningen ska återkrävas. Eftersom det är arbetslöshetskassan som föreslås besluta om och betala ut arbetslöshetsersättning till en sökande bör det även vara arbetslöshetskassan som kräver tillbaka arbetslöshetsersättning som har betalats ut felaktigt. Regeringen föreslår därför att införs en bestämmelse som anger att arbetslöshetskassan ska besluta att återkräva det felaktigt utbetalda beloppet. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att en sådan bestämmelse bör placeras i anslutning till

handläggningsbestämmelserna. Regeringen konstaterar att det finns liknande ordningar inom t.ex. socialförsäkringen där det dels framgår av bestämmelserna om återkrav vilken instans som beslutar, dels finns handläggningsbestämmelser i en annan del av regleringen. Det är viktigt att det är tydligt vad som gäller vid återkrav och regeringen anser att det finns goda skäl för att placera en bestämmelse om att arbetslöshetskassan beslutar i anslutning till övriga bestämmelser om återbetalningsskyldighet och återkrav.

Det bör vara tydligt för den återbetalningsskyldige vad som gäller vid ett återkrav. Regeringen anser att ett beslut om återkrav bör innehålla uppgifter om det belopp som ska betalas tillbaka och när beloppet senast ska betalas. Utredningen föreslår inte ett sådant förtydligande men regeringen anser att detta bör framgå av lagen och föreslår därför att det förtydligas att ett beslut om återkrav ska innehålla uppgifter om det belopp som ska betalas tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser att det bör utredas om motsvarande bestämmelser som föreslås i betänkandet Vissa processuella frågor på socialförsäkringsområdet (SOU 2018:5) kan vara relevanta för arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. när det gäller återkrav vid mindre belopp. Regeringen konstaterar att det i betänkandet SOU 2018:5 finns förslag om återkravshantering inom socialförsäkringsområdet som skulle kunna vara relevanta även för arbetslöshetsförsäkringen. Det handlar bl.a. om en möjlighet att avstå från att besluta om återkrav vid lägre belopp.

Även *Sveriges a-kassor* anser att det bör utredas om det ska beslutas om återkrav när den enskilde inte medvetet har orsakat den felaktiga utbetalningen och det rör sig om ett mindre belopp. Organisationen hänvisar bl.a. till att en utredning om återbetalningsskyldighet tar lång tid och att det inte är god hushållning med resurser.

Utredningen konstaterar att om sådana bestämmelser som föreslås i SOU 2018:5 ska införas i arbetslöshetsförsäkringen bör det utredas i särskild ordning. Regeringen är av samma uppfattning som utredningen och konstaterar att frågan inte ryms inom detta lagstiftningsärende.

11.3 Avbetalning och anstånd

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassan ska få träffa avtal med den återbetalningsskyldige om avbetalning av ett återkrav av arbetslöshetsersättning eller bevilja den återbetalningsskyldige anstånd med betalningen.

Ränta ska tas ut på det obetalda beloppet från den dag då avtalet om avbetalningsplan träffades eller anståndet beviljades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Arbetslöshetskassan ska kunna ingå avtal om avbetalningsplan och bevilja anstånd

Enligt 68 b § lagen om arbetslöshetsförsäkring får arbetslöshetskassan medge anstånd med betalningen eller träffa avtal med den återbetalningsskyldige om en avbetalningsplan.

En möjlighet för arbetslöshetskassan att träffa avtal om en avbetalningsplan eller bevilja ett anstånd kan ge bättre förutsättningar för återbetalningar än om verkställighetsåtgärden vidtas omedelbart. Ett återbetalningskrav kan uppgå till stora belopp som den återbetalningsskyldige kan ha svårt att betala tillbaka vid ett tillfälle. Om den återbetalningsskyldige kan beviljas anstånd eller dela upp återbetalningen kan det resultera i att den återbetalningsskyldige har större möjligheter att betala tillbaka hela eller delar av beloppet. Det minimerar även risken för att dessa ärenden alltför snabbt hamnar som fordringskrav hos Kronofogdemyndigheten. Enligt regeringen finns det inte skäl att i sak frångå den ordning som gäller i dag. Regeringen föreslår att bestämmelser om avbetalning och anstånd som i huvudsak motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. I förhållande till utredningens förslag föreslås vissa språkliga ändringar.

Ränta vid avbetalning och anstånd

I nuvarande lag finns bestämmelser om att ränta ska tas ut från den dag då anståndet medgavs eller avtalet om avbetalningsplan träffades. I propositionen *Ränta vid återkrav inom arbetslöshetsförsäkringen m.m.* motiverades införandet av bestämmelserna med att de sannolikt skulle komma att minska benägenheten för en mottagare av arbetslöshetsersättning att tillgodogöra sig ersättning som mottagaren inte har rätt till och öka benägenheten att så snart som möjligt återbetala medel som har betalats ut på felaktiga grunder (prop. 2008/09:3 s. 16).

För att den som har ingått ett avtal om avbetalningsplan eller beviljats ett anstånd ska betala tillbaka det återkrävda beloppet så snart som det är möjligt anser regeringen att det liksom enligt nuvarande ordning bör utgå ränta i de här situationerna. Regeringen anser att dagens bestämmelser är ändamålsenliga och fyller en viktig funktion för att återkrävda belopp ska betalas tillbaka. Det bör därför införas en bestämmelse i den nya lagen om att ränta ska tas ut på det obetalda beloppet från den dag då avtalet om avbetalningsplan träffades eller anståndet beviljades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta bör tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

11.4 Dröjsmålsränta

<p>Regeringens förslag: Om ett belopp som har återkrävts inte har betalats i rätt tid, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen tas ut på det obetalda beloppet. Detsamma ska gälla när den återbetalningsskyldige har träffat avtal om en avbetalningsplan eller har beviljats anstånd med</p>
--

betalningen och betalning inte sker inom den tid som följer av avtalet eller beslutet om anstånd.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Det är viktigt att återkrävda belopp betalas tillbaka så snart som det är möjligt. För att säkerställa detta bör den återbetalningsskyldige betala dröjsmålsränta om återbetalning inte görs inom rätt tid. Av 68 c § framgår att om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid ska dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:653) tas ut på beloppet. Detsamma gäller när den återbetalningsskyldige har medgett anstånd med betalningen eller träffat avtal om en avbetalningsplan och betalning inte sker inom överenskommen tid.

Dröjsmålsräntan är högre än den ränta som aktualiseras vid ett beviljat anstånd eller en avbetalningsplan. Syftet är att få den återbetalningsskyldige som inte kan betala tillbaka i tid att träffa avtal med arbetslöshetskassan om avbetalning eller anstånd.

Regeringen anser att det bör införas en bestämmelse om dröjsmålsränta i den nya lagen, motsvarande den som finns i nuvarande lag.

11.5 Arbetslöshetskassan ska kunna avstå från återkrav i vissa fall

Regeringens förslag: Om det med hänsyn till den återbetalningsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det, ska arbetslöshetskassan få besluta om att helt eller delvis avstå från ett krav på återbetalning eller ränta.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att tillägget om att hänsyn får tas till andra omständigheter kommer att leda till en bredare användning av möjligheten att avstå från återkrav än i dag och att det bör förtydligas vilka situationer som tillägget är tänkt att omfatta och om det endast ska användas i undantagsfall. Inspektionen anger även att det inte framgår av lagtexten att det med särskilda omständigheter avses både förmildrande och försvårande omständigheter.

Skälen för regeringens förslag: I 68 d § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att om det finns särskilda skäl får arbetslöshetskassan helt eller delvis efterge ett krav på återbetalning.

Regeringen konstaterar att huvudregeln även i fortsättningen bör vara att en mottagare av arbetslöshetsersättning ska betala tillbaka arbetslöshets-

ersättning som mottagaren har fått på felaktiga grunder. Det kan dock även framöver finnas situationer då det skulle vara oskäligt att kräva tillbaka utbetald arbetslöshetsersättning. Det kan därför, under vissa omständigheter, finnas skäl för att arbetslöshetskassan ska kunna avstå från ett krav på återbetalning. Regeringen anser därför att det bör införas en bestämmelse i den nya lagen motsvarande den som finns i dag om att arbetslöshetskassan kan avstå från återkrav. Bestämmelsen bör liksom i dag även gälla ränta till följd av ett beviljat anstånd eller ett avtal om en avbetalningsplan och dröjsmålsränta. Bestämmelsen i den nya lagen bör ha en delvis annan språklig utformning. Regeringen föreslår bl.a. att uttrycket avstå från återkrav bör användas i stället för ordet eftergift.

Till skillnad från dagens bestämmelser bör det liksom utredningen föreslår förtydligas vad som avses med särskilda skäl för att avstå från ett återkrav. Det bör framgå att med särskilda skäl avses den återbetalningsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden, men att det även kan finnas andra omständigheter som kan vara relevanta i bedömningen. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* önskar att det förtydligas om tillägget att hänsyn får tas till andra omständigheter ska leda till en bredare användning av möjligheten att avstå från återkrav än i dag. Regeringen konstaterar att det endast är fråga om ett förtydligande av vad som redan gäller i dag. Av förarbetena framgår bl.a. att när en fråga om att avstå från återkrav väcks ska en helhetsbedömning göras i varje enskilt fall. Exempel på omständigheter som kan tas med i bedömningen är långvarig betalningsoförmåga, allvarlig sjukdom eller andra sociala skäl (prop. 2008/09:3 s. 31).

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen uppmärksammar att utredningen anger att med särskilda omständigheter avses både förmildrande och försvårande omständigheter men att detta inte framgår av lagtexten. Utredningen framför att syftet med bestämmelser om befrielse från återbetalningsskyldighet är att det ska finnas en möjlighet att beakta särskilda omständigheter. Regeringen konstaterar att arbetslöshetskassan ska bedöma om det finns särskilda skäl för att avstå från ett återkrav. En sådan bedömning bör omfatta att det kan beaktas både vad som talar för och vad som talar emot att avstå från ett återkrav. Omständigheter som kan tala för att avstå från ett återkrav är t.ex. om den återbetalningsskyldige på grund av sjukdom inte under överskådlig tid kan återbetala ersättningen. Vad som kan tala emot kan vara om orsaken till återbetalningsskyldigheten är att den återbetalningsskyldige har förorsakat den felaktiga utbetalningen medvetet eller av grov vårdslöshet. Regeringen anser att det inte är nödvändigt eller ändamålsenligt att förmildrande och försvårande omständigheter särskilt anges i författningstexten.

11.6 Avdrag på arbetslöshetsersättning

<p>Regeringens förslag: Vid återkrav ska arbetslöshetskassan, vid en senare utbetalning av arbetslöshetsersättning till den som är återbetalningsskyldig, få dra av ett skäligt belopp i avräkning mot det</p>

krävda beloppet. Avdrag ska även få göras för ränta som den återbetalningsskyldige ska betala.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 68 e § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att arbetslöshetskassan vid återbetalningsskyldighet eller en skyldighet att betala ränta får besluta att, vid en senare utbetalning av arbetslöshetsersättning, dra av ett skäligt belopp i avräkning mot det krävda beloppet.

Ett enkelt sätt för den återbetalningsskyldige att återbetala felaktigt utbetalad arbetslöshetsersättning är att det görs avdrag från utbetalningar från senare ersättning som den återbetalningsskyldige har rätt till. Enligt propositionen Ränta vid återkrav inom arbetslöshetsförsäkringen m.m. har det även visat sig vara ett effektivt sätt för arbetslöshetskassorna att få tillbaka felaktigt utbetalad arbetslöshetsersättning (prop. 2008/09:3 s. 23). Enligt regeringen är bestämmelserna om avdrag på arbetslöshetsersättning ändamålsenliga och det finns därför inte skäl att frånga den ordning som gäller i dag. Motsvarande bestämmelser bör därför, som utredningen föreslår, i huvudsak införas i den nya lagen. Bestämmelsen i den nya lagen bör ha en delvis annan språklig utformning än enligt utredningens förslag.

11.7 Arbetslöshetskassans beslut om återkrav ska utgöra en exekutionstitel

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassans beslut om återkrav av arbetslöshetsersättning, ränta och dröjsmålsränta ska anses som ett sådant beslut av förvaltningsmyndighet som utgör en exekutionstitel enligt utsökningsbalken.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. I utredningen lämnas inget förslag om att en arbetslöshetskassas beslut ska anses som ett sådant beslut av förvaltningsmyndighet som utgör en exekutionstitel.

Remissinstanserna har inte yttrat sig om förslaget.

Skälen för regeringens förslag: För att verkställighet ska få ske hos Kronofogdemyndigheten måste det finnas en exekutionstitel. En exekutionstitel innehåller antingen en förpliktelse om betalning eller någon annan typ av förpliktelse. Exempel på exekutionstitlar är domstols domar eller beslut, skiljedomar, Kronofogdemyndighetens utslag och godkända strafförelägganden.

Av 68 f § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att en arbetslöshetskassas beslut om återbetalningsskyldighet, ränta och dröjsmålsränta ska anses som ett sådant beslut av förvaltningsmyndighet som utgör en exekutionstitel enligt utsökningsbalken.

Bestämmelserna infördes efter propositionen Snabbare och enklare verkställighet av myndighetsbeslut (prop. 2021/22:206), dvs. efter att

utredningen lämnade det betänkande som ligger till grund för detta lagstiftningsärende. En arbetslöshetskassas beslut om återkrav av arbetslöshetsersättning kunde tidigare överklagas till allmän förvaltningsdomstol men var inte direkt verkställbart. Det innebar att en arbetslöshetskassa som skulle driva in ett betalningskrav var tvungen att ansöka om stämning vid allmän domstol, eller ansöka om betalningsföreläggande, för att få till stånd en exekutionstitel. När en sådan process var föremål för prövning i allmän domstol skulle domstolen pröva återbetalningsskyldigheten i sak och var då inte bunden av de förvaltningsrättsliga instansernas bedömning. Detta gällde även fall där den enskilde hade kunnat överklaga beslutet men avstått. Som Högsta domstolen tidigare hade påpekat borde det anses otillfredsställande att den enskilde i sådana fall kunde välja mellan två instansordningar för prövning av invändningarna mot återkravet, där bl.a. de processuella förutsättningarna skiljde sig åt (se rättsfallet NJA 2008 s. 560).

I propositionen anges att om arbetslöshetskassornas beslut blir exekutionstitlar skulle dubbla processer i förvaltningsdomstol och allmän domstol kunna undvikas, på motsvarande sätt som beträffande myndighetsbeslut. Prövningen av kravets riktighet kunde då koncentreras till förvaltningsprocessen. Regeringen konstaterade att det framstod som mest ändamålsenligt sett till både allmänna och enskilda intressen. Syftet bakom bestämmelsen var att effektivisera förfarandet för att driva in krav på återbetalning av felaktigt utbetalad arbetslöshetsersättning. Regeringen ansåg att det fanns starka skäl för att i utsköningshänseende jämställa arbetslöshetskassornas beslut om återkrav av ersättning med förvaltningsmyndighets beslut. Därför föreslog regeringen att sådana beslut skulle vara direkt verkställbara. Det gällde även beslut om ränta och dröjsmålsränta på sådana krav (prop. 2021/22:206 s. 19 och 20).

Regeringen anser att det inte finns skäl för att frånga den ordning som gäller i dag. Bestämmelserna är ändamålsenliga och de skäl som angavs när de infördes är fortfarande aktuella. Regeringen föreslår att en bestämmelse om att beslut om återkrav av arbetslöshetsersättning, ränta och dröjsmålsränta ska anses som ett sådant beslut av förvaltningsmyndighet som utgör en exekutionstitel ska införas i den nya lagen.

12 Uppgiftsskyldighet

12.1 Hur uppgiftsskyldighet i huvudsak bör regleras

Regeringens bedömning: De grundläggande bestämmelser om uppgiftsskyldighet som behövs för att åstadkomma ett uppgiftslämnande till och från arbetslöshetskassorna bör regleras genom lag och kompletteras genom bestämmelser i förordning.

Utredningens bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen bedömer att det saknas behov av föreskrifter om uppgiftsskyldighet i förordning.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt om bedömningen eller har inget att invända mot den. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Arbetsförmedlingen* är positivt inställda till att det bör införas mindre detaljerade bestämmelser om uppgiftsskyldighet i förordning än de som gäller i dag.

Integritetsskyddsmyndigheten understryker att det är viktigt att uppgiftsskyldigheterna utformas med hänsyn till riskerna för enskildas personliga integritet, inte minst då behandlingen av personuppgifter kan komma att omfatta känsliga personuppgifter om de som ansöker om eller får arbetslöshetsersättning. Enligt myndigheten behöver det göras en grundlig analys av både utformning och omfattning av bestämmelserna om uppgiftsskyldighet. Myndigheten anser också att det behövs en beskrivning av vilka personuppgifter som kan komma att omfattas av uppgiftsskyldighet, liksom vilka effekter förslaget får för den personliga integriteten. Enligt myndigheten möjliggör generellt utformade uppgiftsskyldigheter ett omfattande uppgiftsutlämnande mellan myndigheter och arbetslöshetskassor.

Skälen för regeringens bedömning

Det nuvarande informationsutbytet

Arbetslöshetskassor och berörda myndigheter har ett stort behov av uppgifter om enskilda för att kunna handlägga sina ärenden. Många av de uppgifter som en arbetslöshetskassa behöver om enskilda finns hos andra arbetslöshetskassor och myndigheter där de också kan omfattas av sekretess. För att möjliggöra ett informationsutbyte mellan arbetslöshetskassor och berörda myndigheter finns det bestämmelser om uppgiftsskyldighet inom och kring regelverket för arbetslöshetsförsäkringen.

Offentlighet och sekretess inom arbetslöshetsförsäkringen

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten och företrädare för media har rätt till insyn i statens och kommunernas verksamhet. Det kommer till uttryck bl.a. genom att allmänna handlingar är offentliga. Principen om handlingsoffentlighet slås fast i 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen.

Arbetslöshetskassor är inte myndigheter utan privaträttsliga organ. Av bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) framgår dock att reglerna om handlingsoffentlighet och sekretess är tillämpliga vid arbetslöshetskassornas prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning och av ärenden om medlemsavgift för en arbetslös medlem. Arbetslöshetskassorna har således jämförts med myndigheter när det gäller sådan verksamhet, vilket följer av 2 kap. 4 § samma lag.

Enligt 28 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess i ärenden om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och i ärenden om medlemsavgift för en arbetslös medlem enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år. Sekretessens styrka avgränsas alltså med ett s.k. rakt skaderekvisit, vilket betyder att

uppgifterna som utgångspunkt är offentliga och att sekretess bara gäller om det kan antas att men uppkommer om uppgiften röjs.

Motsvarande sekretessbestämmelser med raka skaderekvisit finns inom socialförsäkringen, studiestödet och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, se 28 kap. 1, 9, 11 och 12 §§ offentlighets- och sekretesslagen.

Sekretess mellan myndigheter och organ som jämställs med myndigheter

Sekretess innebär enligt 3 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen ett förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker genom utlämnande av en allmän handling eller genom att uppgifter röjs muntligen eller på något annat sätt. Av 8 kap. 1 och 2 §§ samma lag följer att sekretess gäller mot enskilda och mot andra myndigheter samt mellan självständiga verksamhetsgrenar inom myndigheter. Syftet med sekretess mellan myndigheter är i första hand att värna om den enskildes integritet, jfr prop. 1979/80:2 Del A s. 90.

Samtidigt har myndigheter och organ som jämställs med myndigheter behov av att utbyta information med varandra. I 8 § förvaltningslagen (2017:900) finns en allmän bestämmelse om att myndigheter inom sitt verksamhetsområde ska samverka med varandra. Som framgår av avsnitt 14.1 föreslår regeringen att förvaltningslagen ska tillämpas när en arbetslöshetskassa handlägger ärenden enligt den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring om inte något annat framgår av den nya lagen. Myndigheters skyldighet att lämna uppgifter till varandra följer dock inte av förvaltningslagens bestämmelse utan av andra bestämmelser. Enligt 6 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen ska en myndighet på begäran av en annan myndighet lämna uppgift som den förfogar över, om inte uppgiften är sekretessbelagd eller det skulle hindra arbetets behöriga gång.

Sekretessbrytande bestämmelser

Offentlighets- och sekretesslagen innehåller också sekretessbrytande bestämmelser som gör det möjligt för myndigheter och organ som jämställs med myndigheter att utbyta uppgifter för att kunna utföra sina uppdrag. Enligt 10 kap. 28 § nämnda lag hindrar inte sekretess att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om det finns en uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning. För att den sekretessbrytande bestämmelsen ska vara tillämplig krävs att uppgiftsskyldigheten uppfyller vissa krav på konkretion. Uppgiftsskyldigheten ska antingen ta sikte på utlämnande av uppgifter av ett speciellt slag, gälla en viss myndighets rätt att få del av uppgifter i allmänhet eller avse skyldighet för en viss myndighet att lämna andra myndigheter information, se prop. 1979/80:2 del A s. 322.

Uppgiftsskyldighet enligt nuvarande ordning

Nuvarande lag om arbetslöshetsförsäkring innehåller grundläggande bestämmelser om uppgiftsskyldighet för Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Pensionsmyndigheten och arbetslöshetskassorna. Förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring innehåller kompletterande bestämmelser med detaljerade uppräknningar av vilka

uppgifter som omfattas av en uppgiftsskyldighet. Förordningen innehåller också en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor i förhållande till Kronofogdemyndigheten.

Vidare finns det bestämmelser om uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor i lagen om arbetslöshetskassor och i förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor. Även andra regelverk innehåller bestämmelser om uppgiftsskyldighet som berör arbetslöshetsförsäkringen. I förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten finns bestämmelser om att Arbetsförmedlingen ska lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa och till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen bl.a. om en sökande missköter sitt arbetssökande eller inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning. Skatteverket har en skyldighet att lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa från beskattningsdatabasen, vilket regleras i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas.

Uppgiftsskyldighet för att tillgodose behovet av uppgifter bör regleras

För att myndigheterna och arbetslöshetskassorna ska kunna handlägga sina ärenden och fullgöra sina respektive uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt bör som i den nuvarande regleringen informationsutbytet regleras. Regeringen bedömer därför att det i lagen bör införas vissa uppgiftsskyldigheter för de fall då annat författningsstöd saknas för att säkerställa att myndigheterna och arbetslöshetskassorna får den information som de behöver. Därigenom undanröjs eventuella sekretesshinder och det ges ett tydligt stöd för den personuppgiftsbehandling som uppgiftsöverföringen kan medföra. Vidare kommer det att stå klart för utlämnande myndigheter och arbetslöshetskassor att de ansvarar för uppgiftslämnandet.

Utredningen föreslår att bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring ska avse uppgifter som har betydelse, bl.a. uppgifter om enskild som har betydelse för ett ärende hos den mottagande aktören eller uppgifter som har betydelse för den mottagande aktörens uppdrag och arbete. Uttrycket att uppgiftsskyldigheten måste avse uppgifter av betydelse hos mottagaren av uppgifterna används i nuvarande lag. Ett likvärdigt uttryckssätt är att det måste finnas ett behov av uppgiften, dvs. att uppgiften behövs för ett visst ändamål. Ett sådant villkor är enligt regeringen enklare och lättare att förstå och bör därför användas i den nya lagen för att säkerställa att endast relevanta uppgifter som respektive aktör behöver för sina ärenden eller för sina uppgifter lämnas till berörd aktör. Uppgifter som en myndighet eller arbetslöshetskassa inte behöver omfattas således inte av uppgiftsskyldighet och kommer endast att kunna lämnas efter att det har gjorts en sekretessprövning.

Uppgiftsskyldigheterna bör regleras på en ändamålsenlig nivå

Den nuvarande regleringen på förordningsnivå är detaljerad. Enligt utredningen kan enskildas integritet värnas utan en sådan detaljerad reglering, eftersom situationerna som uppgiftsskyldigheterna avser i sig är väl avgränsade och tar sikte på varje myndighets eller arbetslöshetskassas särskilda åtagande gentemot den enskilde inom ramen för dess

verksamhet. Bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i förordningen om arbetslöshetsförsäkring bör därför enligt utredningen inte föras över till en ny förordning om arbetslöshetsförsäkring. Det saknas därmed enligt utredningen också behov av att i den nya lagen införa en upplysningsbestämmelse som motsvarar 48 i § lagen om arbetslöshetsförsäkring, dvs. som anger att regeringen kan meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas ut till följd av en uppgiftsskyldighet.

Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig särskilt om bedömningen, däribland *Akademikerförbundet SSR*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Arbetsförmedlingen*, delar den bedömningen. *Integritetsskyddsmyndigheten* gör dock en annan bedömning och understryker att en uppgiftsskyldighet behöver utformas med hänsyn till riskerna för enskildas personliga integritet och att behandlingen av personuppgifter kan komma att omfatta känsliga personuppgifter. Enligt *Integritetsskyddsmyndigheten* finns det risk för ett omfattande uppgiftsutlämnande mellan myndigheter och arbetslöshetskassor. Myndigheten anser att det behövs ytterligare analys av uppgiftsskyldigheternas utformning och omfattning. Även *TCO* anser att det behövs ytterligare analys om hanteringen av känsliga personuppgifter.

Regeringen anser i likhet med majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig att som utgångspunkt skulle ändamålsstyrda bestämmelser om uppgiftsskyldighet för myndigheter och arbetslöshetskassor utifrån en behovsbedömning kunna tillgodose kraven på såväl tydlighet som uppgiftsminimering. De situationer som uppgiftsskyldigheterna kommer att avse är väl avgränsade och tar sikte på varje myndighets eller arbetslöshetskassas särskilda åtagande gentemot den enskilde inom ramen för dess verksamhet. Det tillgodoser behovet av flexibilitet för den som lämnar uppgifterna och den som tar emot uppgifterna och gör det möjligt att bl.a. anpassa informationsöverföringen till förändrade förutsättningar, t.ex. avseende den tekniska utvecklingen. Det finns därför inte skäl att anta att uppgiftslämnandet mellan arbetslöshetskassor och myndigheter skulle komma att bli för omfattande i förhållande till vad som behövs även om uppgiftsskyldigheterna inte preciseras på sådan detaljnivå som sker enligt den gällande förordningsregleringen. Samtidigt anser regeringen i likhet med *Integritetsskyddsmyndigheten* att det är av vikt att regleringen, med hänsyn till intrånget i den personliga integriteten, inte ger utrymme för en informationsöverföring som går utöver vad som är motiverat. Det är därför lämpligt med en kompletterande förordningsreglering. Den yttersta gränsen för den bestäms av behovet av uppgifter. För att regleringen ska bli tydlig och transparent och för att skydda enskildas personliga integritet så att det säkerställs att överskottsinformation inte lämnas, bör förordningsregleringen därför bestämmas på ett ändamålsenligt sätt där hänsyn tas till vilka typer av uppgifter som behöver lämnas och för vilka ändamål. Till skillnad från utredningen bedömer regeringen därför att det är lämpligt med en bestämmelse om regeringens möjligheter att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet även i den nya lagen.

Annat pågående reformarbete

Det pågår för närvarande flera reformarbeten som gäller informationsutbyte mellan myndigheter och andra organ. På arbetsmarknadsområdet

pågår en utredning om förbättrat informationsutbyte och en mer ändamålsenlig lagreglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (A 2023:01). En annan utredning ska utreda förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter (Ju 2023:22). En utredare har haft i uppdrag att utvärdera möjligheterna till utökat informationsutbyte mellan myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor för att bl.a. motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och arbetslivskriminalitet (Fi 2021:B). Utredaren överlämnade den 1 juli 2022 promemorian Utökat informationsutbyte (Ds 2022:13). Regeringen beslutade den 1 februari 2024 om att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet.

12.2 Uppgiftsskyldighet för myndigheter till arbetslöshetskassor

Regeringens förslag: Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt den nya lagen.

Regeringens bedömning: Skatteverkets uppgiftslämnande till arbetslöshetskassorna bör även i fortsättningen regleras genom förordning.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt om förslaget och bedömningen eller invänder mot dem. *Akademikerförbundet SSR* och *TCO* tillstyrker förslaget. *Integritets- skyddsmyndigheten*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Sveriges a-kassor* har synpunkter på Skatteverkets uppgiftsskyldighet gentemot arbetslöshetskassor, bl.a. när det gäller utformningen av uppgiftsskyldigheten.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Uppgiftsskyldighet enligt nuvarande ordning

Enligt 48 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska Arbetsförmedlingen till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en arbetssökande som har betydelse för tillämpningen av lagen. I 20 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring anges vilka uppgifter som ska lämnas. Det handlar om den sökandes namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer, dag då den sökande är anmäld eller inte längre anmäld som arbetssökande, vilket arbetsmarknadspolitiskt program som den sökande i förekommande fall har anvisats till, omfattning och tidsperiod för anvisningen samt om ett arbetsmarknadspolitiskt program har avbrutits.

I 48 c § lagen om arbetslöshetsförsäkring anges att Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Centrala studiestödsnämnden till en arbetslöshetskassa ska lämna de uppgifter om en förmån, en ersättning eller något annat stöd åt enskild som har betydelse för tillämpningen av lagen. Försäkringskassan ska också lämna de uppgifter om föräldraskap som behövs för att en arbetslöshetskassa ska kunna pröva rätten till arbetslöshetsersättning. I 22 och 23 §§ förordningen om arbetslöshetsförsäkring anges vilka uppgifter som myndigheterna ska lämna. Samtliga myndigheter ska lämna uppgifter om den sökandes namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer. Försäkringskassan ska vidare lämna uppgift om att en anmälan eller en ansökan om en förmån, en ersättning eller något annat stöd har lämnats in, vilken förmån, ersättning eller annat stöd som har beviljats, under vilken tidsperiod och i vilken omfattning en förmån, en ersättning eller annat stöd utges eller har utgetts, antalet dagar med en förmån, ersättning eller något annat stöd, uppgifter om aktivitetsstöd, vilket belopp som har betalats ut samt om ett beslut har ändrats. Pensionsmyndigheten ska lämna uppgift om att en anmälan eller en ansökan om pension eller en annan förmån har lämnats in, vilken pension eller förmån som har beviljats, under vilken tidsperiod och i vilken omfattning en pension eller annan förmån utges eller har utgetts, omfattningen av inkomstgrundad ålderspension, vilket belopp som har betalats ut, om ett beslut ändrats och om uttag av pension har återkallats. Centrala studiestödsnämnden ska lämna uppgift om att en ansökan om studiestöd har lämnats in, för vilken tidsperiod studiestöd har sökts och beviljats, vilket studiestöd som har beviljats, omfattningen av studiestödet, vilket studiestöd som har betalats ut och om nämnden har ändrat eller återtagit ett beslut om studiestöd.

Arbetslöshetskassors behov av uppgifter från Arbetsförmedlingen

Arbetslöshetskassorna behöver uppgifter från Arbetsförmedlingen om bl.a. den tidpunkt då en sökande anmälde sig som arbetssökande och om eller när den sökande inte längre är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Det kan också handla om uppgifter om den sökandes arbetssökande, t.ex. om denne missköter sitt arbetssökande, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar sin arbetslöshet.

Arbetslöshetskassors behov av uppgifter från Centrala studiestödsnämnden

En arbetslöshetskassa kommer att behöva uppgifter från Centrala studiestödsnämnden om vissa sökande som är aktuella för ersättning hos myndigheten. Regeringen föreslår, på samma sätt som redan gäller, att arbetslöshetsersättning inte ska få lämnas samtidigt som en sökande deltar i utbildning, se avsnitt 5.5.1. Samtidigt föreslås undantag från denna huvudregel, bl.a. genom att det ska vara möjligt att få arbetslöshetsersättning samtidigt som en sökande deltar i utbildning om högst 50 procent av heltid med eller utan studiestöd. Det föreslås även att en månad som den sökande deltagit i en avslutad heltidsutbildning eller en månad som den sökande beviljats del av helt omställningsstudiestöd ska bortses ifrån vid beräkningen av ramtid, se avsnitt 6.2.6. För att en arbetslöshetskassa ska kunna handlägga den här typen av ärenden och

bedöma om en sökande kan få arbetslöshetsersättning samtidigt som sökanden får studiestöd kommer arbetslöshetskassan även i fortsättningen att behöva uppgifter från Centrala studiestödsnämnden om en sökandes ansökan om studiestöd och om beslut om studiestöd.

Arbetslöshetskassors behov av uppgifter från Försäkringskassan

Arbetslöshetskassorna kommer även att behöva uppgifter från Försäkringskassan om enskilda som är aktuella för ersättning hos myndigheten. Det handlar om uppgift om en enskilds ansökan om en förmån, en ersättning eller något annat stöd, uppgift om en beviljad förmån, ersättning eller annat stöd, omfattningen av en beviljad förmån, ersättning eller annat stöd samt uppgift om vilken tidsperiod som är aktuell. Uppgifterna behövs bl.a. för att arbetslöshetskassan ska kunna bedöma om en sökande kan få arbetslöshetsersättning och för att undvika dubbla utbetalningar. En sökande som t.ex. får hel sjukpenning eller hel föräldrapenning kommer inte samtidigt att kunna få arbetslöshetsersättning.

Arbetslöshetskassorna kommer också att behöva uppgift om antalet dagar med en förmån, ersättning eller annat stöd, tidsperiod, antal dagar och med vilket eller vilka belopp som har betalats ut i fråga om ersättning eller aktivitetsstöd och om ett beslut har ändrats. Det kan t.ex. handla om att bedöma om socialförsäkringsförmåner får medräknas vid prövningen av om ett inkomstvillkor är uppfyllt eller om beräkningen av ramtid och överhoppningsbar tid. Det kan också handla om det antal dagar med aktivitetsstöd som ska räknas av från en sökandes ersättningsperiod.

Till skillnad från vad som gäller kommer arbetslöshetskassorna däremot inte att behöva uppgift från Försäkringskassan om föräldraskap, eftersom det inte föreslås någon bestämmelse i den nya lagen om att ersättning under vissa förutsättningar ska kunna lämnas under längst 450 dagar till en sökande som är förälder till barn under 18 år, se 22 § första stycket i den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Arbetslöshetskassors behov av uppgifter från Pensionsmyndigheten

Från Pensionsmyndigheten kommer arbetslöshetskassorna även i fortsättningen att bl.a. behöva uppgift om att en anmälan eller en ansökan om pension eller annan förmån har lämnats in, vilken pension eller förmån som har beviljats, under vilken tidsperiod och i vilken omfattning pension eller annan förmån utges eller har utgetts, omfattningen av inkomstgrundad ålderspension, vilket belopp som har betalats ut och om ett beslut har ändrats samt om uttag av pension har återkallats. Uppgifterna från Pensionsmyndigheten behövs för att beräkna den minskning som i så fall ska ske av arbetslöshetsersättningen.

Myndigheternas uppgiftsskyldighet till arbetslöshetskassor

Uppgiftsskyldigheten för Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten i förhållande till arbetslöshetskassorna bör avse uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt den nya lagen. Det är lämpligt att reglera uppgiftsskyldigheten för dessa myndigheter i samma paragraf i den nya lagen för att göra regleringen tydlig för myndigheterna och

arbetslöshetskassorna. Uppgiftsskyldigheten handlar bl.a. om identifieringsuppgifter och om beslutad ersättning eller något annat stöd för den enskilde.

Skatteverkets uppgiftsskyldighet gentemot arbetslöshetskassor

Skatteverket har en skyldighet att lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa från beskattningsdatabasen, vilket regleras i förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas. Enligt 8 d § i den förordningen ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen till arbetslöshetskassorna i den utsträckning det behövs för beräkning eller kontroll av arbetslöshetsersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. De uppgifter som ska lämnas ut är uppgifter per betalningsmottagare i en sådan arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), identifieringsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagare samt uppgift om den redovisningsperiod som deklarationen avser. Utlämnandet av uppgifter motiverades av behovet av att förbättra kontrollmöjligheterna, öka effektiviteten vid myndigheternas arbete och förbättra servicen till enskilda (prop. 2016/17:58 s. 123 och 124 samt 141 och 142).

Regeringen föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska baseras på en sökandes tidigare inkomster av förvärsarbete för att uppnå en mer lättadministrerad och lättkontrollerad arbetslöshetsförsäkring men också för att öka försäkringens förutsebarhet för enskilda. Arbetslöshetskassorna kommer därför även i fortsättningen att ha behov av samma slag av uppgifter från Skatteverket, men för delvis ytterligare ändamål. *Integritetsskyddsmyndigheten* anser att det är oklart i vilken utsträckning arbetslöshetskassorna i dag inhämtar uppgifter från Skatteverket och att uppgifternas betydelse för den enskilde kommer att bli större enligt det nya regelverket, eftersom arbetsgivardeklarationer löpande kommer att hämtas in för varje person som ansöker om eller får arbetslöshetsersättning. Myndigheten framhåller också att uppgifterna omfattas av absolut sekretess hos Skatteverket men av svag sekretess hos arbetslöshetskassorna. Som *Integritetsskyddsmyndigheten* anför kommer de uppgifter som samlas in via arbetsgivardeklarationerna att vara av central betydelse för arbetslöshetskassorna och uppgifternas betydelse för den enskilde kommer att bli större jämfört med i dag. Det kommer dock att vara fråga om samma typer av uppgifter som redan omfattas av uppgiftslämnande från Skatteverket. Bedömningarna av frågor om offentlighet och sekretess kommer därför även i fortsättningen att ske för samma slag av uppgifter och med stöd av samma regler. Den praxis som finns för de bedömningarna av uppgiftsskyldigheten kommer därför fortsätta att gälla. Regelverket om uppgiftsskyldigheten för Skatteverket kommer därför i grunden även i fortsättningen att vara utformat på samma sätt som idag, dvs. i reglerna om beskattningsdatabasen och inte i reglerna för arbetslöshetsförsäkringen. Däremot kan det, som *Sveriges a-kassor* lyfter fram, bli fråga om att göra vissa nödvändiga förordningsändringar för att uppgiftsskyldigheten ska anpassas till det nya regelverket. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* har framfört att med hänsyn till förslaget till en ny arbetslöshetsförsäkring har myndigheten behov av att kunna få del

av inkomstuppgifter från Skatteverket. Enligt regeringens mening bör detta i så fall regleras genom förordning.

12.3 Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor till myndigheter

Regeringens förslag: En arbetslöshetskassa ska till Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande myndigheten.

Regeringens bedömning: Arbetslöshetskassornas uppgiftslämnande till Kronofogdemyndigheten bör även i fortsättningen regleras genom förordning.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att en arbetslöshetskassa ska lämna uppgifter till Centrala studiestödsnämnden och Kronofogdemyndigheten om enskild som har betydelse för ett ärende hos myndigheten.

Remissinstanserna: Utöver att *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget yrtrar sig ingen remissinstans särskilt om förslaget eller invänder mot det.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor till myndigheter enligt nuvarande ordning

Av 48 b § lagen om arbetslöshetsförsäkring följer att en arbetslöshetskassa till Arbetsförmedlingen ska lämna de uppgifter om ersättning enligt lagen som har betydelse i ett ärende om arbetsförmedling. I 21 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring anges vilka uppgifter som ska lämnas. Det handlar om den sökandes namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer, antalet förbrukade ersättningsdagar och antalet förbrukade veckor avseende deltidsarbete, uppgift om den sökande uppfyller ett arbetsvillkor eller inte och i så fall från och med vilket datum, om den sökande har varnats eller stängts av från rätt till arbetslöshetsersättning, beslut som en arbetslöshetskassa har fattat med anledning av en underrättelse från Arbetsförmedlingen enligt 16 § förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, beslut om godkänd bisyssla, beslut om att ersättning får lämnas samtidigt med studier samt beslut om att den sökande får eller begär arbetslöshetsersättning.

Enligt 48 d § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska en arbetslöshetskassa till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Centrala studiestödsnämnden lämna de uppgifter om ersättning enligt lagen som har betydelse hos mottagaren i ett ärende om en förmån, ersättning eller annat stöd åt en enskild. I 24 och 25 §§ förordningen om arbetslöshetsförsäkring anges vilka uppgifter som en arbetslöshetskassa ska lämna till myndigheterna, bl.a. uppgift om den sökandes namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer. Till Försäkringskassan ska vidare uppgift lämnas om den sökande inte uppfyller villkoren för arbetslöshets-

ersättning, vilken dag ersättningsperioden börjar, om den sökande har uppgett sig ha haft semester eller varit förhindrad att arbeta en viss dag, sjuk- eller föräldraledighet samt omfattning av denna, ansökan om ersättning för viss dag, senaste kalendervecka för utbetald ersättning, normalarbetstid, uppgivet arbetsutbud. Utöver det ska uppgift lämnas om från och med vilken dag utbudet gäller, beräknad dagpenning, tidsperiod, antal dagar och med vilket belopp som arbetslöshetsersättning har lämnats, antalet möjliga ersättningsdagar som återstår innan ett arbetsmarknadspolitiskt program börjar samt med vilket belopp den sökande fått arbetslöshetsersättning när Försäkringskassan har fattat beslut om sjukersättning, aktivitetsersättning eller arbetsskadeersättning retroaktivt. Slutligen ska även uppgift lämnas om den sökande har fått sin arbetslöshetsersättning minskad med tjänstepension samt om den sökande har uppfyllt ett arbetsvillkor eller inte och i så fall från och med vilket datum.

Till Pensionsmyndigheten ska uppgift lämnas om tidsperiod, antal dagar och med vilka belopp som arbetslöshetsersättning har lämnats. Till Centrala studiestödsnämnden ska uppgift lämnas om beräknad dagpenning som lämnas eller skulle ha lämnats, normalarbetstid, antal möjliga ersättningsdagar som återstår innan studietiden börjar samt om den sökande inte har rätt till ersättning.

Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor till Kronofogdemyndigheten enligt nuvarande ordning

Enligt 4 kap. 15 § utsökningsbalken gäller en uppgiftsskyldighet för tredje man att inom den tid som Kronofogdemyndigheten bestämmer uppge huruvida gäldenären har en fordran hos eller något annat mellanhavande med honom eller henne, som kan vara av betydelse för bedömningen av i vilken utsträckning gäldenären har utmättningsbar egendom. I ett tidigare lagstiftningsärende har bestämmelsen ansetts innebära en skyldighet för bl.a. arbetslöshetskassor att lämna uppgifter till Kronofogdemyndigheten som behövs i myndighetens verksamhet (prop. 2007/08:160 s. 116–120).

Vilka uppgifter om en sökande som får lämnas till Kronofogdemyndigheten anges i 25 b § förordningen om arbetslöshetsförsäkring. Det handlar om den sökandes namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer, att en ansökan om utbetalning av arbetslöshetsersättning har lämnats in, med vilket belopp arbetslöshetsersättning ska betalas ut, datum för utbetalning av arbetslöshetsersättning, beräknad dagpenning som har lämnats och skatteavdrag på denna samt möjliga ersättningsdagar som återstår av ersättningsperioden. Av paragrafen framgår vidare att, om det finns skäl för det, ska en arbetslöshetskassa på eget initiativ lämna dessa uppgifter till Kronofogdemyndigheten.

Arbetsförmedlingens behov av uppgifter från en arbetslöshetskassa

Arbetsförmedlingen kommer även i fortsättningen att bl.a. behöva uppgift från en arbetslöshetskassa om hur många ersättningsdagar en sökande har förbrukat i en ersättningsperiod för att kunna bedöma om den sökande bör anvisas till det arbetsmarknadspolitiska programmet jobb- och utvecklingsgarantin. Arbetsförmedlingen kommer också att behöva uppgift från en arbetslöshetskassa om att en sökande uppfyller ett

inkomstvillkor, eftersom en sökande som har kvalificerat sig för arbetslöshetsersättning ska skrivas ut ur jobb- och utvecklingsgarantin.

Centrala studiestödsnämndens behov av uppgifter från en arbetslöshetskassa

Nuvarande reglering om uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor i förhållande till Centrala studiestödsnämnden bygger på bidrag och stöd till enskilda som inte längre finns, bl.a. särskilt utbildningsbidrag enligt den numera upphävda förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag. Det har inte framkommit att myndigheten numera har ett behov av att få uppgifter om enskilda från en arbetslöshetskassa för att kunna handlägga sina ärenden.

Försäkringskassans behov av uppgifter från en arbetslöshetskassa

Försäkringskassan kommer även i fortsättningen att behöva uppgift från en arbetslöshetskassa om att en enskild har ansökt om arbetslöshetsersättning, om den enskilde har rätt till arbetslöshetsersättning och för vilken tidsperiod ersättning har betalats ut, eftersom arbetslöshetsersättningen påverkar den enskildes möjligheter att få olika socialförsäkringsförmåner.

När en person anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program behöver arbetslöshetskassan lämna vissa uppgifter till Försäkringskassan för att myndigheten ska kunna fastställa storleken på aktivitetsstödet för programdeltagaren. Om en person anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program under eller efter tid med arbetslöshetsersättning behöver arbetslöshetskassan lämna uppgifter om bl.a. storleken på den enskildes arbetslöshetsersättning och antalet ersättningsdagar som har förbrukats. Om personen anvisas till ett program utan att anvisningen har föregåtts av tid med arbetslöshetsersättning behöver arbetslöshetskassan lämna uppgifter bl.a. om den sökande skulle kunna tänkas uppfylla ett inkomstvillkor och storleken på en tänkt arbetslöshetsersättning.

Kronofogdemyndighetens behov av uppgifter från en arbetslöshetskassa

Kronofogdemyndigheten kommer även i fortsättningen att behöva uppgifter från en arbetslöshetskassa om att en sökande har ansökt om arbetslöshetsersättning, med vilket belopp ersättning ska betalas ut, när ersättningen betalas ut, vilket skatteavdrag som ska göras på utbetalningen samt antalet dagar som återstår av ersättningsperioden. Eftersom inkomster i form av arbetslöshetsersättning kan utgöra utmätningsbar egendom enligt bestämmelser i utsökningsbalken är det av intresse för Kronofogdemyndigheten att få veta om en sökande har sådana inkomster.

Pensionsmyndighetens behov av uppgifter från en arbetslöshetskassa

Pensionsmyndigheten kommer även i fortsättningen att behöva uppgift från en arbetslöshetskassa om vilken arbetslöshetsersättning som har betalats ut till en sökande, eftersom ersättningen är pensionsgrundande.

Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor till myndigheter

Regeringen föreslår att arbetslöshetskassorna ska vara skyldiga att till Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande myndigheten. Det är lämpligt att reglera uppgiftsskyldigheten för arbetslöshetskassorna i samma paragraf i den nya lagen för att göra regleringen tydlig för arbetslöshetskassorna och myndigheterna. Uppgiftsskyldigheten handlar om såväl identifieringsuppgifter som uppgifter om beslutad arbetslöshetsersättning eller återkrav av sådan ersättning. Även uppgifter om inkomstvillkor för en deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program som behöver lämnas till Försäkringskassan omfattas av skyldigheten. Eftersom Centrala studiestödsnämnden inte har behov av uppgifter om enskilda från en arbetslöshetskassa föreslås inte någon bestämmelse om uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassorna att lämna uppgifter till den myndigheten.

Arbetslöshetskassors uppgiftsskyldighet till Kronofogdemyndigheten

Utredningen föreslår att nuvarande bestämmelse i förordningen om arbetslöshetsförsäkring som reglerar arbetslöshetskassors uppgiftsskyldighet i förhållande till Kronofogdemyndigheten ska ersättas av en ny ändamålsstyrd bestämmelse i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Frågan om arbetslöshetskassors uppgiftsskyldighet gentemot Kronofogdemyndigheten är emellertid redan reglerad i 4 kap. 15 § utsökningsbalken. Eftersom det finns en lagreglerad uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor att till Kronofogdemyndigheten lämna sådana uppgifter som behövs för myndighetens verksamhet anser regeringen att det inte finns behov av att införa en motsvarande uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassorna i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring. Det saknas överväganden i betänkandet kring om regleringen i 4 kap. 15 § utsökningsbalken utgör tillräcklig reglering för en uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassorna gentemot Kronofogdemyndigheten. Det finns därför inte utrymme att inom ramen för detta lagstiftningsärende göra andra överväganden av den frågan än vad som har gjorts i tidigare författningsärenden. Regeringen avser i stället att i det kommande förordningsarbetet se över regleringen av uppgiftslämnandet till Kronofogdemyndigheten.

12.4 Uppgiftsskyldighet mellan arbetslöshetskassor

<p>Regeringens förslag: En arbetslöshetskassa ska lämna de uppgifter till en annan arbetslöshetskassa om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande arbetslöshetskassan enligt den nya lagen.</p>

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Utöver att *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget yttrar sig ingen remissinstans särskilt om förslaget eller invänder mot det.

Skälen för regeringens förslag

Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor mellan varandra enligt nuvarande ordning

En arbetslöshetskassa ska enligt 48 e § lagen om arbetslöshetsförsäkring till en annan arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som har betydelse för handläggningen av ett ärende om arbetslöshetsersättning. I 25 a § förordningen om arbetslöshetsförsäkring anges vilka uppgifter det handlar om. Det handlar om en enskilds namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer, datum för senaste inträde i arbetslöshetskassan och från vilket datum det finns ett obrutet medlemskap, datum och orsak till utträde ur arbetslöshetskassan, period för det senaste fastställda arbetsvillkoret, beviljad ersättning i form av grundersättning respektive inkomstrelaterad ersättning samt senast fastställt dagsförtjänst, dagpenning och normalarbetstid, påbörjat karensvillkor, antalet fullgjorda karensdagar och uppgift om den första och senaste karensveckan, antalet förbrukade dagar i den senast påbörjade ersättningsperioden och senast ersatt vecka, antal förbrukade veckor enligt den s.k. begränsningsregeln, 7 § samma förordning, beslut om godkänd bisyssla samt uppgift om bisysslan avser anställning eller näringsverksamhet samt beslut om rätt till arbetslöshetsersättning på grund av företagares arbetslöshet. Det handlar också om beslut om att ersättning får lämnas samtidigt med studier och uppgift om antalet dagar eller veckor som förbrukats samtidigt med studier i senast påbörjade ersättningsperiod, beslut om varning och avstängning från rätten till ersättning, beslut om fränkännande av rätt till ersättning, senast fattat beslut med anledning av pension eller pensionsbelopp per månad samt beslut om den enskildes deltagande i arbetsmarknadspolitiskt program och tidpunkt då deltagandet påbörjades.

Arbetslöshetskassors behov av uppgifter från varandra

Arbetslöshetskassor kommer även i fortsättningen att behöva uppgifter om enskilda från varandra för att kunna handlägga ärenden enligt den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring. I samband med att en enskild byter arbetslöshetskassa kommer den förra arbetslöshetskassan att behöva lämna uppgifter till den nya arbetslöshetskassan om den enskildes medlemskap eller anslutning och om hans eller hennes arbetslöshetsersättning. Det handlar bl.a. om uppgifter om medlemstid respektive anslutningstid, utträde, beslut om rätten till, storleken på och längden på beslutad arbetslöshetsersättning samt antalet förbrukade ersättningsdagar. Det handlar också om beslut om återkrav, varning, avstängning eller fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning. Det kan även handla om uppgifter som den nya arbetslöshetskassan behöver för att kunna göra en prövning av inkomstvillkoret för en person som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Regeringen föreslår att en arbetslöshetskassa ska vara skyldig att lämna de uppgifter till en annan arbetslöshetskassa om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande arbetslöshetskassan enligt den nya lagen. Det handlar bl.a. om uppgifter om medlemskap i eller anslutning till arbetslöshetskassan och om uppgifter om den enskildes arbetslöshetsersättning.

12.5 Uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare

Regeringens förslag: En arbetsgivare eller uppdragsgivare ska på begäran till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskilds anställnings- och uppdragsförhållanden som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt den nya lagen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att en arbetsgivare eller uppdragsgivare som inte fullgör uppgiftsskyldigheten ska kunna dömas till böter.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser yttrar sig inte särskilt om förslaget eller invänder mot det. *Inspektionen för socialförsäkringen*, *Akademikerförbundet SSR* och *TCO* tillstyrker förslaget. Enligt *TCO* är det ett reellt problem att alla arbetsgivare inte lämnar uppgifter som är av betydelse för den enskildes rätt till ersättning. Enligt *Lantbrukarnas Riksförbund* är det rimligt att arbetsgivare ska bistå arbetslöshetskassorna med information men det är viktigt att det ska vara enkelt för arbetsgivarna. En arbetsgivare bör, enligt förbundet, inte bötfällas om det finns särskilda skäl. *Malmö kommun* framför att det är viktigt med en tydlig och rättssäker uppgiftsskyldighet och att det inte uppstår oklarheter om vilka uppgifter och hur de ska lämnas ut. Om det endast är penningböter som ska kunna följa vid brott bör, enligt *Hovrätten för Övre Norrland*, lagtexten förtydligas. *Justitiekanslern* påpekar att det saknas analys om vem hos en arbetsgivare som är straffrättsligt ansvarig för underlåtenhet. Enligt myndigheten riskerar bötesstraffet att begränsa praktisk betydelse och anser att det finns anledning att överväga en administrativ sanktion i form av t.ex. vite framför en kriminalisering. *Sveriges läkarförbund* uppfattar en straffsanktionerad uppgiftsskyldighet som sträng men förståelig eftersom flertalet uppgifter redan ska framgå av arbetsgivardeklarationer. *Integritetsskyddsmyndigheten* tillstyrker inte förslaget och saknar en beskrivning av vilka personuppgifter som kan komma att omfattas, liksom vilka effekter förslaget kan få för enskildas integritet. Myndigheten anser att förslaget kan resultera i ett omfattande uppgiftslämnande om enskilda från arbetsgivare. Enligt myndigheten kan den generella utformningen skapa osäkerhet hos arbetsgivare om vilka uppgifter som ska lämnas, vilket kombinerat med hot om bötesstraffet riskerar att pressa arbetsgivare att lämna uppgifter som går utöver vad som är nödvändigt. Myndigheten anser att uppgiftsskyldigheten måste tydliggöras och preciseras för att inte riskera ett omotiverat intrång i den personliga integriteten. *Svenskt Näringsliv* och *Företagarna* avstyrker förslaget att arbetsgivare som inte fullgör skyldigheten att lämna uppgifter till arbetslöshetskassorna ska kunna dömas till böter. Enligt dem är det inte rimligt att en underlåtenhet att lämna uppgifter ska straffsanktioneras, bl.a. eftersom de situationer när en arbetsgivare trots anmodan vägrar att lämna uppgifter som behövs i kontrollsyfte kan förväntas vara få i den nya försäkringen.

Skälen för regeringens förslag

Det behövs en uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare

I den nuvarande regleringen finns inga bestämmelser om arbetsgivares uppgiftsskyldighet inom arbetslöshetsförsäkringen. Däremot gäller enligt 47 § lagen om arbetslöshetsförsäkring att en sökande till sin ansökan om arbetslöshetsersättning ska bifoga ett intyg från arbetsgivaren om hans eller hennes arbetsförhållanden och de uppgifter i övrigt som behövs för att bedöma rätten till ersättning. En arbetsgivare ska på begäran utfärda intyget på en särskild blankett. Om det medför stora svårigheter för en sökande att skaffa ett intyg får uppgifterna styrkas på något annat sätt.

Den nya arbetslöshetsförsäkringen föreslås ska grundas på inkomster av förvärvsarbete i stället för på arbetad tid. Nuvarande arbetsvillkor föreslås ersättas av ett inkomstvillkor för rätt till arbetslöshetsersättning. Ett sådant system ökar förutsebarheten och minskar administrationen för arbetslöshetskassorna eftersom det numera finns möjlighet för både enskilda och arbetslöshetskassor att ta del av tillförlitligare inkomstuppgifter i de arbetsgivardeklarationer som arbetsgivare ska lämna in till Skatteverket månadsvis. Även om ett sådant system kommer att minska behovet av uppgifter från arbetsgivare om inkomster från förvärvsarbete som redan har redovisats i arbetsgivardeklarationerna, kommer det att behövas andra uppgifter i ärenden om arbetslöshetsersättning. Uppgifter kommer även i fortsättningen att behövas från en sökandes arbetsgivare för att bedöma rätten till arbetslöshetsersättning, bl.a. uppgift om och hur en anställning har avslutats, om sökanden har fått avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd och om sökanden har erbjudits fortsatt arbete hos arbetsgivaren. Det kan även behövas uppgifter om arbetad tid och inkomster, t.ex. för den som arbetar deltid och samtidigt får arbetslöshetsersättning. I dessa fall kan det t.ex. handla om att kontrollera löneuppgifter mot de uppgifter om inkomst som arbetslöshetskassan får från Skatteverket. Det kommer också att behövas uppgifter om ett arbete för att kunna pröva om villkoren för bisyssla är uppfyllda under arbetslösheten.

Uppgifter från arbetsgivare krävs för att säkerställa att arbetslöshetsersättning endast betalas ut när förutsättningarna för rätt till sådan ersättning är uppfyllda och för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Uppgifter behövs också för att i efterhand kontrollera att rätt ersättning har betalats ut. Det bör därför finnas möjligheter för arbetslöshetskassorna att få del av sådana uppgifter från arbetsgivare som behövs i ärenden om arbetslöshetsersättning.

Regeringen delar utredningens uppfattning att det bör införas en uttrycklig skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa. På så sätt blir det tydligt att det är till arbetslöshetskassan som en arbetsgivare ska lämna uppgifter. I avsnitt 14.1 föreslås att förvaltningslagen ska tillämpas när en arbetslöshetskassa handlägger ärenden enligt den nya lagen om inte något annat framgår. I förvaltningslagen finns bl.a. bestämmelser om myndigheters utredningsansvar som blir tillämpliga när arbetslöshetskassor handlägger ett ärende enligt den nya lagen. Genom den nya regleringen kommer vissa uppgifter om anställningen, bl.a. inkomster, att hämtas ur beskattningsdatabasen. I den utsträckning uppgifter behöver hämtas in från eller stämmas av med arbetsgivaren kan

arbetslöshetskassorna vid sin utredning behöva vända sig till arbetsgivaren med kompletterande och verifierande frågor. För att en arbetslöshetskassa ska få svar på en fråga ställd till en arbetsgivare, bör det införas en skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgifter.

För att bedöma rätten till arbetslöshetsersättning för en sökande kan det även behövas uppgifter från en uppdragsgivare, på samma sätt som från en arbetsgivare. En sådan uppgiftsskyldighet bör därför även gälla uppdragsgivare.

Endast uppgifter som behövs ska omfattas av uppgiftsskyldighet

Utredningen föreslår att uppgiftsskyldigheten för arbetsgivare och uppdragsgivare begränsas till uppgifter om en enskilds anställnings- eller uppdragsförhållande som har betydelse för ett ärende hos en arbetslöshetskassa.

Eftersom uppgiftsskyldigheten för myndigheter och arbetslöshetskassor föreslås begränsas till sådana uppgifter som behövs för mottagaren av uppgifterna, bör uppgiftsskyldigheten för arbetsgivare och uppdragsgivare avgränsas utifrån samma villkor. Regeringen bedömer att en sådan avgränsning kommer att säkerställa att endast relevanta uppgifter som en arbetslöshetskassa behöver kommer att lämnas, t.ex. sådana uppgifter som hittills har lämnats i det arbetsgivarintyg som en sökande enligt nuvarande reglering ska bifoga till sin ansökan.

Utredningen föreslår också att uppgifterna ska lämnas på begäran av en arbetslöshetskassa, dvs. inte på en arbetsgivares eller uppdragsgivares eget initiativ. Regeringen bedömer att det är tillräckligt att skyldigheten att lämna uppgifter endast gäller på begäran av en arbetslöshetskassa. En sådan skyldighet bedöms också vara proportionerlig i förhållande till den nytta som uppgiftsskyldigheten bidrar till.

Hur uppgiftsskyldigheten bör regleras

Utredningen föreslår att det införs en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare i den nya lagen som utgår ifrån ändamålen med uppgiftsskyldigheten än att detaljreglera vilka uppgifter som ska lämnas. Enligt utredningen bör skyldigheten att lämna uppgifter begränsas till uppgifter om enskilds anställnings- eller uppdragsförhållande som har betydelse för ett ärende hos en arbetslöshetskassa enligt den nya lagen.

Integritetsskyddsmyndigheten avstyrker utredningens förslag och hänvisar till att uppgiftslämnandet riskerar att bli omfattande. Enligt myndigheten finns det en risk för osäkerhet hos arbetsgivare om vilka uppgifter som ska lämnas. Myndigheten anser att uppgiftsskyldigheten behöver tydliggöras och preciseras för att inte riskera ett omotiverat intrång i enskildas integritet. Även *Malmö kommun* framhåller vikten av att det inte uppstår oklarheter kring uppgiftslämnandet och påpekar att uppgiftsskyldigheten måste uppfylla dataskyddsförordningens krav.

Regeringen bedömer, likt det som ovan anförs om uppgiftsskyldigheten för myndigheter och arbetslöshetskassor, att det är viktigt för skyddet för enskildas personliga integritet att en uppgiftsskyldighet inte leder till att fler uppgifter än nödvändigt lämnas ut. En arbetslöshetskassa ska endast ta emot och behandla de personuppgifter som behövs för att arbetslöshets-

kassan ska kunna handlägga sitt ärende. Vissa av de uppgifter som kommer att behöva lämnas från en arbetsgivare eller uppdragsgivare till en arbetslöshetskassa bedöms inte vara av integritetskänslig karaktär, t.ex. identifieringsuppgifter och uppgifter om arbetad tid eller inkomst. Andra uppgifter om t.ex. varför en anställning har upphört och om den sökande har erbjudits fortsatt arbete bedöms vara mer integritetskänsliga. Sådana uppgifter kan ligga till grund för sanktionsbeslut gentemot den sökande och kan således påverka sökandens arbetslöshetsersättning. Som TCO påpekar kan uppgiftslämnandet också komma att röra uppgifter om fackligt medlemskap och hälsa när det gäller att utreda omständigheterna kring varför en anställning har upphört. Sådana uppgifter kan omfattas av sekretess enligt 28 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen och är dessutom känsliga i dataskyddsförordningens mening.

Regeringen anser att en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare bör utformas utifrån samma princip som för myndigheter och arbetslöshetskassor, dvs. vara tydlig och förutsebar utifrån de behov som arbetslöshetskassor har av information. Den nya lagen bör således innehålla en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare. För att värna enskildas integritet bör sedan de uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldigheten närmare avgränsas i förordning på ett ändamålsenligt sätt. Det kan t.ex. röra sig om tidpunkt för anställningens upphörande och orsaken till densamma samt om den sökande blivit erbjuden en fortsatt anställning eller inte.

Regeringen föreslår därför att arbetsgivare och uppdragsgivare ska vara skyldiga att på begäran lämna uppgifter om en enskilds anställnings- eller uppdragsförhållande som behövs för ett ärende hos en arbetslöshetskassa.

Det finns för närvarande inte behov av sanktioner

Enligt utredningens förslag ska en arbetsgivare eller en uppdragsgivare som inte fullgör uppgiftsskyldigheten dömas till böter. *Svenskt Näringsliv* och *Företagarna* avstyrker utredningens förslag och hänvisar till att det inte är rimligt att en underlåtenhet att lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa är förenad med straffsanktion i form av böter. *Integritetsskyddsmyndigheten* påpekar att en uppgiftsskyldighet kombinerad med bötessanktion riskerar att medföra att arbetsgivare känner sig pressade att lämna ut uppgifter om enskilda utöver vad som är nödvändigt för att uppnå syftet med uppgiftslämnandet. *Justitiekanslern* anför bl.a. att bestämmelsen om bötessanktion riskerar att få en begränsad betydelse i praktiken. Enligt myndigheten finns det anledning att överväga en administrativ sanktion i form av t.ex. vite framför en kriminalisering.

Regeringen bedömer att det inte finns tillräckligt stöd för att en uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare utan straffsanktion inte skulle vara tillräcklig för att tillgodose arbetslöshetskassornas behov av uppgifter. Dessutom förväntas behovet av uppgifter från arbetsgivare minska som en följd av att inkomster från förvärsarbete redan kommer att ha redovisats i arbetsgivardeklarationerna. Mot denna bakgrund och med beaktande av remissinstansernas synpunkter bedömer regeringen att uppgiftsskyldigheten inte bör förenas med sanktioner i form av böter. Regeringen utesluter dock inte att det framöver kan finnas skäl att

återkomma i frågan om sanktioner när en arbets- eller uppdragsgivare inte fullgör sin uppgiftsskyldighet till en arbetslöshetskassa.

12.6 Föreskrifter om uppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: En upplysningsbestämmelse ska införas om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas av eller till en arbetslöshetskassa enligt den föreslagna lagen.

Utredningens bedömning överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen bedömer att det saknas behov av en bestämmelse i den nya lagen om möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har lämnat några synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Som regeringen redogör för i skälen för de förslag som lämnas om uppgiftsskyldighet kommer den lagreglering som föreslås att kompletteras med ändamålsenliga bestämmelser i förordning. Vilka typer av uppgifter som varje skyldighet ska omfatta kommer då att närmare regleras. Lagregleringen är i huvudsak densamma som i den nuvarande lagen. Förordningsregleringen kommer därför att i grunden fylla samma funktion och därmed i många delar vara densamma som i den nu gällande förordningsregleringen. Vissa skillnader kommer ändå att uppstå till följd av framför allt ändrade materiella bestämmelser i lagen och förändringar av beslutsunderlagen för ärendena som handläggs enligt lagen.

Utredningen ansåg att det inte var nödvändigt att införa detaljerade bestämmelser om uppgiftsskyldighet i den nya förordningen och föreslog därför inte någon upplysningsbestämmelse i den nya lagen. Regeringen instämmer i att det kan ifrågasättas om preciseringarna av uppgiftsskyldigheterna i förordning behöver vara så detaljerade som de nuvarande är. Det finns enligt regeringens mening utrymme för förenklingar av reglerna för att göra de mer flexibla och effektiva utan att enskildas integritet riskerar att drabbas.

Undantaget från behovet av mindre detaljerade bestämmelser är uppgifter som Försäkringskassan behöver för prövning av aktivitetsstöd. När en sökande anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program utan att ha en pågående period med arbetslöshetsersättning behöver arbetslöshetskassan förse Försäkringskassan med detaljerade uppgifter för bedömningen av om den sökande skulle uppfylla ett arbetsvillkor om denne har sökt arbetslöshetsersättning och för bedömningen av storleken på den ersättningen.

När det t.ex. gäller uppgiftslämnande mellan arbetslöshetskassorna finns det flera skäl att förenkla regleringen. Förutom att arbetslöshetskassorna bedriver samma verksamhet och lyder under samma regler för handläggningen av ärendena och i sekretesshänseende, kommer de genom den nya lagen att vara skyldiga att följa förvaltningslagen och därför ha en skyldighet att samverka med varandra. Även i förhållande till den enskilde

kommer de att ha en serviceskyldighet. Ett led i detta är att en arbetslöshetskassa som utgångspunkt bör vara skyldig att lämna över alla de uppgifter som arbetslöshetskassan har om en enskild till en annan arbetslöshetskassa som behövs när den enskilde byter arbetslöshetskassa så att rätt ersättning ska kunna utgå utan att den enskilde återigen ska behöva lämna samma underlag. Att en handläggande arbetslöshetskassa ska kunna få ta del av uppgifter från en tidigare arbetslöshetskassa för att rätt ersättning ska ges behövs även för kontroll av redan utbetalad ersättning. Det motverkar felaktiga utbetalningar.

Den nya skyldigheten för arbetsgivare och uppdragsgivare att lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa bör däremot vara mer preciserad. Det gäller dels för att det är en skyldighet för enskilda, dels för att de enskilda ska veta vilka uppgifter de ska vara skyldiga att lämna och därigenom också ha rättsligt stöd för att kunna avstå från att lämna uppgifter som inte omfattas av uppgiftsskyldigheten.

För den förordningsreglering som regeringen avser att införa ska det i lagen införas en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas av eller till en arbetslöshetskassa enligt den föreslagna lagen.

12.7 Uppgiftsskyldighet mellan Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Regeringens bedömning: Bestämmelser om uppgiftsskyldigheter mellan Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen bör inte regleras genom lag.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens bedömning. Utredningen föreslår att det i lag ska regleras att Arbetsförmedlingen ska lämna de uppgifter till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som inspektionen behöver för tillsynen över ärenden om arbetslöshetsersättning och för utfärdandet av intyg enligt artikel 55 i förordning (EG) nr 987/2009 samt att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska lämna de uppgifter till Arbetsförmedlingen som myndigheten behöver för sitt uppföljnings-, analys- och utvärderingsarbete.

Remissinstanserna: Det stora flertalet av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt om utredningens förslag eller invänder mot det. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det bör förtydligas att Arbetsförmedlingens uppgiftsskyldighet inte bara omfattar tillsyn utan även uppgifter som har betydelse för inspektionens uppföljning. Därutöver anser inspektionen att arbetslöshetskassorna bör vara skyldiga att lämna uppgifter till inspektionen för att inspektionen ska kunna fullgöra sin tillsyn.

Skälen för regeringens bedömning

Uppgiftsskyldighet enligt nuvarande ordning

Enligt 48 g § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska Arbetsförmedlingen till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring lämna de uppgifter som har betydelse för tillsynen över ärenden om arbetslöshetsersättning eller för att utfärda intyg enligt 48 § samma lag. I 16 § förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten anges att Arbetsförmedlingen skyndsamt ska underrätta arbetslöshetskassan och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring om det kan antas att en arbetssökande som får eller begär arbetslöshetsersättning missköter arbetssökandet, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar arbetslösheten enligt 43–43 b §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring, eller inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till ersättning enligt 9 eller 11 § samma lag.

Av 48 h § lagen om arbetslöshetsförsäkring följer att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring är skyldig att till Arbetsförmedlingen lämna de uppgifter som behövs för myndighetens uppföljnings-, analys- och utvärderingsarbete.

Uppgifter från Arbetsförmedlingen till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring är tillsynsmyndighet för arbetslöshetskassorna och arbetslöshetsförsäkring. Inspektionen utövar även tillsyn över Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden i samband med arbetslöshetsförsäkring och ska bl.a. granska handläggningen av och rutinerna för handläggning av ärenden hos Arbetsförmedlingen som har samband med försäkring.

För att kunna utföra sitt arbete kommer inspektionen även i fortsättningen att behöva ta del av uppgifter som finns hos Arbetsförmedlingen och som rör arbetslöshetsersättning. Det handlar t.ex. om uppgifter om att en sökande missköter sitt arbetssökande, förlänger tiden i arbetslöshet, orsakar sin egen arbetslöshet eller inte uppfyller vissa av de allmänna villkoren för rätt till ersättning. Skyldighet att lämna sådana uppgifter följer redan av förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Tillsynen regleras dessutom i lagen om arbetslöshetskassor och preciseras i förordningen (2007:906) med instruktion för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring och inte i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Mot bakgrund av att tillsynen regleras i andra författningar och eftersom det är fråga om en uppgiftsskyldighet mellan myndigheter under regeringen, bör uppgiftsskyldigheten inte regleras i en ny lag om arbetslöshetsförsäkring som reglerar arbetslöshetsersättningen. Den bör i stället lämpligast regleras genom förordning.

Inspektionen kommer även i fortsättningen att behöva uppgifter från Arbetsförmedlingen för att kunna utfärda U2-intyg om rätten att söka arbete i vissa länder med bibehållen arbetslöshetsersättning. Det handlar bl.a. om uppgifter om att den sökande är registrerad som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen. Utredningen föreslår att Arbetsförmedlingen ska vara skyldig att lämna de uppgifter till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring som inspektionen behöver för utfärdandet av intyg enligt artikel 55 i förordning (EG) nr 987/2009. Även i detta fall är det fråga om att lämna uppgifter mellan myndigheter under regeringen. Den uppgifts-

skyldigheten bör därför enligt regeringens mening inte heller regleras i den nya lagen utan i stället regleras genom förordning.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser att det behövs förtydliganden och ytterligare bestämmelser om uppgiftsskyldighet för inspektionens tillsyn och uppföljning. Regeringen konstaterar att frågan om tillsyn inte är aktuell i detta lagstiftningsärende. Det finns därför inte skäl att överväga någon annan utformning av uppgiftsskyldigheten.

Uppgifter från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen till Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen kommer även i fortsättningen att behöva uppgifter från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen för att kunna utföra sitt uppföljnings-, analys och utvärderingsarbete som numera framgår av 4 § andra stycket 1 förordningen (2022:811) med instruktion för Arbetsförmedlingen. Det handlar om uppgifter om arbetssökande som får arbetslöshetsersättning och om arbetslöshetstider för att Arbetsförmedlingen ska kunna framställa statistik, utvärdera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och göra bedömningar av arbetsmarknadsläget. Det är enligt regeringens bedömning inte fråga om en uppgiftsskyldighet som gäller handläggning och beslut i ärenden om arbetslöshetsersättning. Det handlar dessutom om uppgifter som lämnas mellan myndigheter under regeringen. Uppgiftsskyldigheten bör därför inte regleras i en ny lag om arbetslöshetsförsäkring utan lämpar sig bättre att regleras genom förordning.

12.8 Uppgiftsskyldigheterna utgör proportionerliga intrång i den personliga integriteten

Regeringens bedömning: Uppgiftsskyldigheterna för myndigheter, för arbetslöshetskassor och för arbetsgivare och uppdragsgivare utgör proportionerliga intrång i den personliga integriteten.

Utredningens bedömning: Utredningen gör ingen uttrycklig bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i frågan. *Sveriges a-kassor* uppger att det förekommer att arbetslöshetskassorna får del av integritetskänsliga uppgifter, bl.a. i ärenden om avstängning. Det kan exempelvis vara fråga om uppgifter om enskildas hälsa.

Skälen för regeringens bedömning

Uppgiftsskyldigheten för myndigheter och arbetslöshetskassor utgör ett proportionerligt intrång i den personliga integriteten

Olika typer av informationsutbyten medför risk för intrång i den personliga integriteten. Sekretessbrytande uppgiftsskyldigheter bygger på en intresseavvägning mellan myndigheternas eller enskildas behov av att få ta del av uppgifter och de integritetsskäl som talar mot att en uppgiftsskyldighet införs.

Ett informationsutbyte mellan myndigheter och arbetslöshetskassor respektive mellan myndigheter inom arbetslöshetsförsäkringen pågår redan. I samband med att nuvarande bestämmelser om uppgiftsskyldighet infördes gjordes bedömningen att det inte var fråga om ett oacceptabelt intrång i enskildas integritet (prop. 2000/01:129 s. 42, 55–61, prop. 2001/02:151 s. 38 och prop. 2005/06:152 s. 35). När det gällde informationsutbytet mellan myndigheter och arbetslöshetskassor förutsatte bedömningen en författningsreglerad precisering av vilka uppgifter som omfattades (prop. 2000/01:129 s. 42 och 55–61). Regeringen anser att ett införande av en liknande reglering i det nya regelverket för arbetslöshetsförsäkringen inte i sig kan anses innebära ett omotiverat intrång i enskildas integritet. Det uppgiftsutbyte som kommer att bli aktuellt har stora likheter med det som redan pågår.

Många av de uppgifter som behövs för myndigheternas och arbetslöshetskassornas ärendehandläggning och verksamhet i övrigt är inte av integritetskänslig karaktär, t.ex. uppgift om namn och personnummer, dag för anmälan vid Arbetsförmedlingen och uppgift om anvisning till arbetsmarknadspolitiskt program. Andra uppgifter är av integritetskänslig karaktär som t.ex. uppgift om en enskilds hälsa, vilket *Sveriges a-kassor* framför, eller uppgift om att en sökande får sjukpenning eller sjukersättning, missköter sitt arbetssökande eller förlänger tiden i arbetslöshet. Sådana uppgifter är dock nödvändiga för att säkerställa att arbetslöshetsersättning endast betalas ut när förutsättningarna för rätt till sådan ersättning är uppfyllda och för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Uppgifterna är också nödvändiga för att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar rättvist och lika för personer som är arbetslösa och får ersättning.

De uppgifter som inte omfattas av en uppgiftsskyldighet får inte lämnas ut utan att det har gjorts en sekretessprövning. Eftersom sekretessens styrka när det gäller uppgifter om enskilds personliga förhållanden i ärenden inom socialförsäkringen, studiestödet, den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och arbetslöshetsförsäkringen avgränsas med ett rakt skaderekvisit, är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga. Typiskt sett känsliga uppgifter om en enskilds personliga förhållanden, t.ex. om hälsotillstånd, kommer dock att kunna omfattas av sekretess och därmed hemlighållas även vid tillämpningen av ett rakt skaderekvisit. Regeringen har tidigare gjort bedömningen att det är tillräckligt med ett rakt skaderekvisit i ärenden om arbetslöshetsersättning för att tillgodose behovet av skydd för uppgifter om enskilda och gör i detta lagstiftningsärende inte någon annan bedömning (prop. 2000/01:129 s. 53). Att personuppgifter endast får behandlas i den utsträckning som det är nödvändigt för att uppnå ändamålet med behandlingen följer dessutom av artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen. Som framgår av avsnitt 13 avser regeringen att införa en bestämmelse i förordning som begränsar arbetslöshetskassornas möjlighet att behandla känsliga personuppgifter för att motverka risken för omotiverad behandling av sådana uppgifter.

Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Pensionsmyndigheten omfattas av s.k. registerförfattningar som kompletterar dataskyddsförordningen. Arbetslöshetskassan saknar specifika registerförfattningar för sin verksamhet och bestämmer därmed själva ändamålen med sin

personuppgiftsbehandling. Respektive myndighet och arbetslöshetskassa är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som utförs, bl.a. den behandling som sker när personuppgifter lämnas ut. Med detta följer ett ansvar att se till att dataskyddsförordningens regler följs, t.ex. att den registrerades rättigheter skyddas genom att det vidtas lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder.

Regeringen anser sammantaget att föreslagna uppgiftsskyldigheter kommer att omgärdas av tillräckliga skyddsåtgärder och att intrånget i enskildas personliga integritet är proportionerligt.

Uppgiftsskyldigheten för arbets- och uppdragsgivare utgör ett proportionerligt intrång i den personliga integriteten

En uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare i förhållande till arbetslöshetskassor medför risk för intrång i den personliga integriteten. Ett uppgiftslämnande förekommer dock redan i dag genom att arbetsgivare och uppdragsgivare i arbetsgivarintyg och på andra sätt lämnar uppgifter till en arbetslöshetskassa om en sökandes arbetsförhållanden och de uppgifter i övrigt som behövs för att bedöma den sökandes rätt till ersättning. Det uppgiftslämnande som kommer att bli aktuellt i och med regeringens förslag om uppgiftsskyldighet har stora likheter med det som nu pågår, även om behovet av uppgifter från arbetsgivare om inkomster från förvärvsarbete som redan har redovisats i arbetsgivardeklarationerna kommer att minska.

Det är viktigt att understryka att uppgiftslämnandet endast avser uppgifter om en enskilds anställnings- eller uppdragsförhållande som behövs för ett ärende hos en arbetslöshetskassa. Det kan handla om personnummer eller andra identifikationsuppgifter, uppgifter om arbetad tid, anledningen till att en anställning har avslutats och uppgift om huruvida en sökande har erbjudits fortsatt arbete eller inte samt uppgift om avgångsvederlag eller annan ersättning med anledning av anställningens upphörande. Många av dessa uppgifter bedöms inte vara särskilt integritetskänsliga samtidigt som vissa uppgifter, t.ex. om anledningen till att en sökandes anställning har avslutats, kan vara känsliga. Sådana uppgifter är dock nödvändiga för att en arbetslöshetskassa ska kunna fatta korrekta beslut och för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Genom begränsningen till de uppgifter som behövs blir uppgiftsskyldigheten tydlig och förutsebar, vilket minskar risken för ett onödigt uppgiftslämnande. Detta är något som både *Malmö kommun* och *Integritetsskyddsmyndigheten* har framhållit vikten av. I den mån sekretess gäller för en uppgift hos en arbetsgivare eller uppdragsgivare kommer den nu föreslagna bestämmelsen om uppgiftsskyldighet att bryta sekretessen. När en arbetslöshetskassa tar emot uppgifter kommer de att omfattas av sekretess enligt 28 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen som avgränsas med ett rakt skaderekvisit. Utgångspunkten är således att uppgifterna är offentliga. Typiskt sett känsliga uppgifter om t.ex. en sökandes hälsotillstånd eller fackföreningstillhörighet kommer dock att kunna omfattas av sekretess och därmed hemlighållas hos arbetslöshetskassorna (jfr prop. 2000/01:129 s. 53 och 85 och prop. 2007/08:118 s. 32).

Att personuppgifter endast får behandlas i den utsträckning som det är nödvändigt för att uppnå ändamålet med behandlingen följer vidare av

artikel 5.1 c i dataskyddsförordningen. Som framgår av avsnitt 13 avser regeringen att införa en bestämmelse i förordning som begränsar arbetslöshetskassornas möjlighet att behandla känsliga personuppgifter för att motverka risken för omotiverad behandling av sådana uppgifter. Respektive arbetsgivare, uppdragsgivare och arbetslöshetskassa är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som utförs, bl.a. den behandling som sker när personuppgifter lämnas ut och tas emot. Med detta följer ett ansvar att se till att dataskyddsförordningens regler följs, t.ex. att den registrerades rättigheter skyddas genom att det vidtas lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder.

Regeringen anser sammantaget att den föreslagna uppgiftsskyldigheten kommer att omgärdas av tillräckliga skyddsåtgärder och att intrånget i enskildas personliga integriteten ska anses proportionerligt.

13 Personuppgiftsbehandling

Regeringens bedömning: EU:s dataskyddsförordning, lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör i stor utsträckning tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kommer att förekomma hos arbetslöshetskassorna. Behov av kompletterande bestämmelser kan tillgodoses genom förordningsbestämmelser.

Utredningens bedömning överensstämmer delvis med regeringens bedömning. Utredningen bedömer att det inte behöver införas särskilda dataskyddsbestämmelser för arbetslöshetskassorna.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte yttrat sig över bedömningen. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* instämmer i bedömningen. Myndigheten anför också att det finns skäl att överväga om det bör införas bestämmelser om rensning, direktåtkomst och sekretess för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som förekommer i myndighetens verksamhet om tillsyn och uppföljning. Myndigheten anser vidare att det behöver göras en översyn av regleringen om behandling av personuppgifter i myndighetens verksamhet. *TCO* efterfrågar en analys och eventuella följdregleringar när det gäller arbetslöshetskassornas behandling av känsliga personuppgifter. Organisationen påpekar att uppgift om fackligt medlemskap kan komma att lämnas till en arbetslöshetskassa av arbetsgivare i samband med att arbetslöshetskassan ställer frågor om omständigheterna kring en uppsägning. *Integritetsmyndigheten* instämmer inte i bedömningen. Myndigheten anser att det behöver göras en tydlig beskrivning av arbetslöshetskassornas personuppgiftsbehandling och nödvändiga analyser för att bl.a. kunna bedöma om den rättsliga grunden för arbetslöshetskassornas personuppgiftsbehandling uppfyller de krav som gäller eller om det behöver införas särskilda bestämmelser. Enligt myndigheten är det oklart på vilken eller vilka rättsliga grunder arbetslöshetskassorna kommer att behandla personuppgifter, däribland känsliga personuppgifter.

Myndigheten anser vidare att det är oklart vilka risker som personuppgiftsbehandlingen kan innebära för enskilda och hur dessa risker kan minimeras.

Skälen för regeringens bedömning

Behandling av personuppgifter vid fullgörande av uppgiftsskyldigheterna

Vid handläggningen av ärenden enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring kommer, som redogörs för och lämnas förslag om i föregående avsnitt 12.1–12.6, uppgifter om enskilda att behöva lämnas. Det kommer att handla om uppgifter från myndigheterna Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket till arbetslöshetskassorna. Från arbetslöshetskassorna kommer också uppgifter att lämnas till myndigheterna Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten och Pensionsmyndigheten. Uppgifter kommer också att lämnas mellan arbetslöshetskassorna. Slutligen kommer även uppgifter att hämtas in från arbetsgivare och uppdragsgivare. För den behandling av personuppgifter som följer av dessa bestämmelser behöver det bedömas om det krävs någon ytterligare personuppgiftsreglering eller om den befintliga är tillräcklig.

För att upprätthålla skyddet för enskildas personliga integritet är det viktigt att en uppgiftsskyldighet inte leder till att fler uppgifter än nödvändigt lämnas ut. Att myndigheter och arbetslöshetskassor endast ska ta emot och behandla de personuppgifter som behövs för att de ska kunna fullgöra sina arbetsuppgifter följer även av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan kallad dataskyddsförordningen, och principen om uppgiftsminimering i artikel 5.1 c. Enligt den bestämmelsen ska personuppgifter vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas. En bestämmelse om uppgiftsskyldighet kan utgöra rättslig grund för den behandling av personuppgifter som uppgiftsutbytet medför enligt artikel 6 i förordningen. Av skäl 41 till förordningen framgår att den rättsliga grunden bör vara tydlig och precis och dess tillämpning förutsägbar för dem som omfattas av den. I förarbetena till lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, förkortad dataskyddslagen, anges att vilken grad av tydlighet och precision som krävs i fråga om den rättsliga grunden för att en viss behandling av personuppgifter ska anses vara nödvändig måste bedömas från fall till fall, utifrån behandlingens och verksamhetens karaktär. Ett mer kännbart intrång, t.ex. behandling av känsliga personuppgifter inom hälso- och sjukvården, kräver att den rättsliga grunden är mer preciserad och därmed gör intrånget förutsebart (prop. 2017/18:105 s. 51).

Arbetslöshetsförsäkringens syfte är att under en begränsad tid ge ekonomiskt stöd till den som har förlorat sitt arbete och ställer om till ett annat. Många av de uppgifter som kommer att omfattas av en informationsöverföring mellan myndigheter och arbetslöshetskassor är inte av integritetskänslig karaktär, t.ex. uppgifter om namn och identifieringsuppgifter, medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshets-

kassa, anmälan vid Arbetsförmedlingen, anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program, vilket belopp som har betalats ut och vilken period en utbetalning avser. Samtidigt kommer informationsöverföringen även att röra mer integritetskänsliga uppgifter om t.ex. den sökandes ekonomi, arbetslöshetsperioder och sjukskrivningsperioder. Sådana uppgifter skulle typiskt sett kunna innebära en påtaglig nackdel för den enskilde om de lämnades ut och kan därför omfattas av sekretess enligt bestämmelsen i 28 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen (se prop. 2000/01:129 s. 53, 61 och 85 och prop. 2007/08:118 s. 32). Personuppgifter om hälsa får dessutom enligt artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning inte behandlas om inte något av de undantag som anges i förordningens artikel 9.2 är tillämpligt.

EU:s dataskyddsförordning

Dataskyddsförordningen innehåller den generella regleringen för personuppgiftsbehandling inom EU. Förordningen är direkt tillämplig i alla medlemsstater och syftar till att skydda fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter, särskilt deras rätt till skydd för personuppgifter och att främja det fria flödet av personuppgifter inom unionen. Förordningen tillåter och förutsätter ibland att medlemsstaterna kompletterar förordningen med nationell lagstiftning.

Dataskyddsförordningen är enligt artikel 2.1 tillämplig på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis sker på automatisk väg och på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Med personuppgifter avses enligt artikel 4 varje upplysning som avser en identifierad eller identifierbar fysisk person. En identifierbar fysisk person är en person som direkt eller indirekt kan identifieras särskilt med hänvisning till en s.k. identifierare, t.ex. ett namn, ett identifikationsnummer, en lokaliseringsuppgift, online-identifikatorer eller en eller flera faktorer som är specifika för den fysiska personens fysiska, fysiologiska, genetiska, psykiska, ekonomiska, kulturella eller sociala identitet.

Med behandling avses enligt artikel 4.2 en åtgärd eller kombination av åtgärder avseende personuppgifter eller uppsättningar av personuppgifter, oberoende av om de utförs automatiserat eller inte, såsom insamling, registrering, organisering, strukturering, lagring, bearbetning eller ändring, framtagning, läsning, användning, utlämning genom överföring, spridning eller tillhandahållande på annat sätt, justering eller sammanförande, begränsning, radering eller förstöring.

Personuppgiftsansvarig är enligt artikel 4.7 en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller ett annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Den som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning benämns enligt artikel 4.8 personuppgiftsbiträde. Ett personuppgiftsbiträde kan vara en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller ett annat organ som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning.

Principerna för behandling av personuppgifter, dvs. vilka allmänna krav som gäller för all personuppgiftsbehandling, anges i artikel 5. En grundläggande princip vid behandling av personuppgifter är principen om

ändamålsbegränsning. Principen kommer till uttryck i artikel 5.1 b och innebär att personuppgifter enbart får behandlas för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Enligt artikel 5.2 ska den personuppgiftsansvarige säkerställa att varje personuppgiftsbehandling sker i enlighet med principen om ändamålsbegränsning. Utgångspunkten är att det följer av dataskyddsförordningen att det är den personuppgiftsansvarige som bestämmer för vilka ändamål personuppgifter behandlas. Att ändamålen ska vara särskilda innebär att de måste vara tillräckligt specificerade för att ge ledning för bedömningen av vilka uppgifter som är adekvata och relevanta för den aktuella behandlingen och för att det ska kunna avgöras att inte för många uppgifter behandlas.

För att behandling av personuppgifter ska vara laglig krävs att åtminstone ett av villkoren i artikel 6.1 a–f är uppfyllda:

a) den registrerade har lämnat sitt samtycke till att dennes personuppgifter behandlas för ett eller flera specifika ändamål,

b) behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal i vilket den registrerade är part eller för att vidta åtgärder på begäran av den registrerade innan ett sådant avtal ingås,

c) behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige,

d) behandlingen är nödvändig för att skydda intressen som är av grundläggande betydelse för den registrerade eller för en annan fysisk person,

e) behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning, eller

f) behandlingen är nödvändig för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen, om inte den registrerades intressen eller grundläggande rättigheter och friheter väger tyngre och kräver skydd av personuppgifter, särskilt när den registrerade är ett barn.

Villkoret i artikel 6.1 f är inte tillämpligt vid behandling som utförs av offentliga myndigheter när de fullgör sina uppgifter.

I normalfallet torde svenska myndigheters uppdrag i första hand utgöra en rättslig grund för behandling av personuppgifter med stöd av artikel 6.1 e, dvs. på grundval av att uppdraget avser en uppgift av allmänt intresse. Vid tillämpningen av artikel 6.1 e spelar det ingen roll om den personuppgiftsansvarige är en offentlig eller en privat aktör. Även privata aktörer kan således utföra fastställda uppgifter av allmänt intresse (jfr prop. 2017/18:105 s. 56–59). Den grund för behandlingen som avses i artikel 6.1 c och e ska enligt artikel 6.3 fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Syftet med behandlingen ska fastställas i den rättsliga grunden eller, i fråga om behandling enligt led e, vara nödvändig för att utgöra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Med särskilda kategorier av personuppgifter (känsliga personuppgifter) avses enligt artikel 9 behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller

etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning. Enligt regleringen är behandling av känsliga personuppgifter förbjuden om inte något av de undantag som anges i artikel 9.2 är tillämpliga. Förbudet ska enligt artikel 9.2 inte tillämpas om någon av de situationer som beskrivs i punkterna a–j föreligger, t.ex. om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen av personuppgifter för vissa specifika ändamål eller om behandlingen är nödvändig för olika ändamål som anges i punkterna. För att vissa av undantagen ska vara tillämpliga krävs dock att grunden för sådana behandlingar på olika sätt kommer till uttryck i unionsrätten eller i nationell rätt.

Behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelser som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder måste enligt artikel 10 ske under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs.

Dataskyddslagen

Dataskyddsförordningen kompletteras i Sverige av dataskyddslagen, och förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning. Dessa författningar är av generell karaktär och reglerar bl.a. frågor om rättslig grund för behandling av personuppgifter, känsliga personuppgifter, personuppgifter som rör lagöverträdelser, tillsynsmyndighetens handläggning och beslut samt skadestånd och överklagande. Dataskyddslagen är subsidiär i förhållande till annan lag eller förordning, vilket möjliggör avvikande bestämmelser t.ex. i registerförfattningar. Arbetslöshetskassorna är enskilda rättssubjekt i form av föreningar. Det finns ingen särskild registerlag för arbetslöshetskassornas verksamhet.

Regleringen hos Arbetsförmedlingen

För personuppgiftsbehandlingen i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet finns särskilda bestämmelser i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Lagen kompletteras av bestämmelser i förordningen (2002:623) med samma namn. Bestämmelserna kompletterar EU:s dataskyddsförordning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen. Lagen och förordningen innehåller bl.a. bestämmelser om ändamålen med behandlingen, om åtkomst till personuppgifter och om sökbegrepp.

De primära ändamålen för Arbetsförmedlingens personuppgiftsbehandling regleras i 4 § nämnda lag. Ett av dessa ändamål är handläggning av ärenden (4 § första stycket 1). Enligt 5 § lagen får Arbetsförmedlingen även behandla personuppgifter för information som behövs inom bl.a. arbetslöshetskassornas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd. Förordningen innehåller regler som begränsar ändamålen (2–8 §§).

I 3 § förordningen anges personuppgifter som i fråga om arbetssökande och andra personer som omfattas av verksamheten får behandlas för bl.a. handläggning av ärenden. De personuppgifter som anges i bestämmelsen är bl.a. medborgarskap och födelseland, folkbokföringsdatum, arbetstillstånd och uppehållstillstånd, uppehållskort eller andra uppgifter som har lämnats i ett ärende eller som är absolut nödvändiga för handläggningen av ett ärende.

Enligt 9 § första stycket lagen får personuppgifter som avses i artikel 9.1 i EU:s dataskyddsförordning (känsliga personuppgifter) behandlas i en databas endast om de har lämnats i ett ärende. Känsliga personuppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller rör hälsa får dessutom behandlas i en databas om de är nödvändiga för handläggningen av ett ärende. Enligt 9 § första stycket förordningen får personuppgifter om en arbetssökandes hälsa och sociala förhållanden behandlas i en databas om uppgifterna grundar sig på uppgifter i en handling som har lämnats i ett ärende som gäller den arbetssökande.

Som huvudregel ska, enligt 11 § lagen, åtkomst till personuppgifter vara förbehållen de personalkategorier inom Arbetsförmedlingen som på grund av sina arbetsuppgifter behöver ha tillgång till uppgifterna. Enligt 20 d § förordningen ska tillgången ske i den utsträckning det bedöms nödvändigt med hänsyn till känsligheten hos de uppgifter som ska behandlas. Enligt 20 b § förordningen ska Arbetsförmedlingen bestämma villkor för tilldelning av behörighet för åtkomst till personuppgifter. En sådan behörighet ska begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Vid tilldelning av behörighet ska det ställas krav på utbildning i behandling av personuppgifter eller på erfarenhet som har gett motsvarande kunskaper. I 20 c § förordningen finns bestämmelser om att åtkomst till personuppgifter ska dokumenteras och om kontroller av obehörig åtkomst. I 20 e § förordningen finns bestämmelser om krav på de system som behandlingen ska utföras i. Enligt 20 f § förordningen ansvarar Arbetsförmedlingen för att myndighetens personal får utbildning i behandling av personuppgifter.

Regleringen hos Centrala studiestödsnämnden

För behandling av personuppgifter i Centrala studiestödsnämndens studiestödsverksamhet finns särskilda bestämmelser i studiestödsdatalagen (2009:287) och studiestödsdataförordningen (2009:321). Av 4 § första stycket nämnda lag framgår att personuppgifter får behandlas i Centrala studiestödsnämndens studiestödsverksamhet bl.a. för att handlägga ärenden i verksamheten och för att anmäla oegentligheter inom studiestödsverksamheten till ett offentligt organ som har att utreda eller beivra oegentligheterna. Personuppgifter får enligt 4 § andra stycket nämnda lag även behandlas genom att lämnas ut till den registrerade själv, riksdagen och regeringen samt, i den utsträckning skyldighet för Centrala studiestödsnämnden att lämna uppgifter följer av lag eller förordning, till andra.

Det finns i reglerna bl.a. bestämmelser om sökbegrepp och åtkomst. Enligt 11 § lagen får Arbetslöshetskassorna ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i Centrala studiestödsnämndens studiestödsverksamhet. Enligt 11 § förordningen får åtkomsten endast avse vissa

uppgifter om den sökande enligt 23 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring och särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden.

Regleringen hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten

För behandlingen av personuppgifter i Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens verksamheter finns kompletterande bestämmelser i 114 kap. socialförsäkringsbalken. Kapitlet innehåller bestämmelser om bl.a. ändamålen för behandling av personuppgifter, behandling av känsliga personuppgifter och tillgång till personuppgifter.

Av 8 § framgår att personuppgifter bl.a. får behandlas för att tillgodose behovet av det underlag som krävs för att den registrerades eller någon annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar ska kunna bedömas eller fastställas. Av 9 § framgår att personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 8 § får behandlas av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten även för att fullgöra uppgiftslämnande som bl.a. sker i överensstämmelse med lag eller förordning. Om det är nödvändigt får enligt 11 § även känsliga personuppgifter behandlas för något av de ändamål som anges i 9 §.

Regleringen hos Kronofogdemyndigheten

Lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet innehåller kompletterande bestämmelser som tillämpas vid behandling av personuppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet med utsökning och indrivning, skuldsanering, F-skuldsanering, betalningsföreläggande och handräckning, europeiskt betalningsföreläggande, tillsyn i konkurs samt i annan verksamhet som särskilt ligger på Kronofogdemyndigheten, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Lagen innehåller även bestämmelser om bl.a. tillgången till personuppgifter och sökbegrepp. Den innehåller även ett särskilt kapitel om enskildas rättigheter med bestämmelser om rättelser och överklagande.

Regleringen hos Skatteverket

Lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och förordningen (2001:588) med samma namn innehåller kompletterande bestämmelser vid Skatteverkets behandling av personuppgifter i bl.a. beskattningsverksamheten. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om ändamålen med behandlingen, vilka uppgifter som får behandlas i beskattningsdatabasen, direktåtkomst till databasen och om vilka sökbegrepp som får eller inte får användas. Den innehåller även ett särskilt kapitel om enskildas rättigheter med bestämmelser om bl.a. rätten att göra invändningar.

Av 8 d § förordningen framgår följande. Till arbetslöshetskassorna ska uppgifter lämnas ut från beskattningsdatabasen i den utsträckning det behövs för beräkning eller kontroll av arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. De uppgifter som ska lämnas ut med stöd av första stycket är uppgifter per betalningsmottagare i en sådan

arbetsgivardeklaration eller förenklad arbetsgivardeklaration som avses i 26 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244), identifikationsuppgifter för den uppgiftsskyldige och betalningsmottagaren, och uppgift om den redovisningsperiod som deklareraren avser. Enligt 12 a § får de uppgifter som avses i 8 d § lämnas ut till arbetslöshetskassorna på medium för automatiserad behandling.

Personuppgiftsbehandlingen hos arbetslöshetskassorna

Enligt 1 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor handhas arbetslöshetsförsäkringen av arbetslöshetskassor. Arbetslöshetskassorna kommer även fortsättningsvis att göra en bedömning av inkomstvillkoret för en sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program om det behövs för att Försäkringskassan ska kunna fastställa storleken på aktivitetsstödet för programdeltagaren.

För att kunna handlägga ärenden och fatta beslut enligt den nya lagen kommer arbetslöshetskassorna att behöva behandla ett stort antal uppgifter om enskilda. Det handlar om kontakt- och identifieringsuppgifter, uppgifter om ålder, medlems- eller anslutningstid i en arbetslöshetskassa, uppgifter om förvärvsarbete och andra sysselsättningar som den sökande har haft före arbetslöshetens inträde eller som sökanden har vid sidan av arbetslösheten, t.ex. studier och föräldraledighet. Det kan också handla om uppgifter om lagöverträdelser, t.ex. uppgift om vilken tid en sökande har varit frihetsberövad på kriminalvårdens område och uppgift om misstänkt bidragsbrott. Det kommer vidare att handla om uppgifter om inkomster av förvärvsarbete och andra utbetalningar till sökanden, t.ex. avgångsvederlag och socialförsäkringsförmåner. Det kan också handla om uppgifter om anledningen till att en anställning har avslutats, om sökanden har erbjudits fortsatt arbete eller inte och om hans eller hennes medlemskap i en fackförening. Det kan även handla om uppgifter om en enskilds hälsotillstånd och om hans eller hennes möjligheter att arbeta i framtiden. Vilka uppgifter som kommer att behandlas kommer att bero på hur den sökandes situation har sett ut och vilka uppgifter han eller hon lämnar in till stöd för sin ansökan. Vissa av de nämnda uppgifterna kommer även att behöva behandlas för att en arbetslöshetskassa ska kunna pröva inkomstvillkoret för en sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. En arbetslöshetskassa kommer också att behöva behandla uppgifter som en enskild lämnar in till arbetslöshetskassan utanför ärendehandläggningen t.ex. i e-post eller annan kommunikation, vilket kan inkludera känsliga personuppgifter.

Många av uppgifterna kommer att lämnas till arbetslöshetskassan av den sökande själv. Samtidigt kommer många uppgifter även att lämnas till eller inhämtas av en arbetslöshetskassa från myndigheter och andra aktörer. Som framgår av avsnitten 12.2–12.6 föreslås bestämmelser om uppgiftsskyldighet för myndigheter, arbetslöshetskassor, arbetsgivare och uppdragsgivare för att arbetslöshetskassorna ska kunna få de uppgifter om enskilda som de behöver för ett ärende enligt den nya lagen. För Skatteverkets skyldighet att lämna uppgifter från beskattningsdatabasen till arbetslöshetskassorna finns redan en reglering i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas. Det är lämpligt att den även fortsättningsvis ska tillämpas.

Arbetslöshetskassor kommer även att vara skyldiga att lämna uppgifter om enskilda för att fullgöra uppgiftsskyldigheter enligt befintliga bestämmelser i andra regelverk. Exempelvis är en arbetslöshetskassa skyldig att lämna uppgifter om enskilda till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen enligt bestämmelser i lagen om arbetslöshetskassor. En arbetslöshetskassa är också skyldig att lämna uppgifter om enskilda till andra myndigheter vid misstanke om felaktig utbetalning enligt lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Berörda myndigheter har en motsvarande uppgiftsskyldighet i förhållande till arbetslöshetskassorna. En arbetslöshetskassa kan även behöva lämna uppgifter till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten vid misstanke om bidragsbrott i enlighet med 6 § bidragsbrottslagen (2007:612).

Regeringen bedömer att arbetslöshetskassorna även i det nya regelverket för arbetslöshetsförsäkringen kommer att utföra sådan personuppgiftsbehandling som omfattas av dataskyddsförordningen. Eftersom en arbetslöshetskassa kommer att bestämma ändamål och medel för den personuppgiftsbehandling som behövs för att utföra sina uppgifter enligt den nya lagen bedömer regeringen också att arbetslöshetskassan i dessa fall kommer att vara personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som utförs.

Rättslig grund för personuppgiftsbehandling

En myndighet eller annan aktör måste kunna stödja sin behandling av personuppgifter på någon av de rättsliga grunder som anges i artikel 6.1 a–f i dataskyddsförordningen. För att en behandling av personuppgifter ska vara tillåten enligt artikel 6.1 b–f måste den också vara nödvändig för att fullgöra, skydda eller utföra den rättsliga grunden. I normalfallet torde myndigheters uppdrag i första hand utgöra en rättslig grund för behandling av personuppgifter med stöd av artikel 6.1 e, dvs. på grundval av att uppdraget avser en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Enligt artikel 6.1 c kan behandlingen av personuppgifter även vara laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Enligt artikel 6.3 i förordningen ska den grund för behandlingen som avses i artikel 6.1 c och e vara fastställd i unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. När det gäller artikel 6.1 c ska även syftet med behandlingen fastställas i den rättsliga grunden. I 2 kap. 1 och 2 §§ dataskyddslagen föreskrivs under vilka förutsättningar artikel 6.1 c och e i dataskyddsförordningen tillämpas.

Rättslig grund för arbetslöshetskassornas behandling

Den behandling av personuppgifter som kommer att ske hos arbetslöshetskassorna kommer att utföras som en följd av arbetslöshetskassornas författningsreglerade uppdrag att handha arbetslöshetsförsäkringen. Som ett led i tillämpningen av den nya lagen kommer arbetslöshetskassorna att pröva och fatta beslut i ärenden om arbetslöshetsersättning, vilket bl.a. innefattar att betala ut arbetslöshetsersättning till de sökande som uppfyller villkoren för att få ersättning men också att besluta om sanktioner när en sökande inte fullgör sina skyldigheter samt att återkräva felaktigt utbetalad

ersättning. Arbetslöshetskassorna kommer också att bedöma inkomst-villkoret för en sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program om det behövs för att Försäkringskassan ska kunna fastställa storleken på aktivitetsstödet för programdeltagaren. Den rättsliga grund som primärt kommer att vara aktuell för arbetslöshetskassornas personuppgifts-behandling kommer således att vara att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i arbetslöshetskassans myndighetsutövning enligt artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen. Personuppgifterna får därför behandlas enligt den kompletterande bestämmelsen i 2 kap. 2 § dataskyddslagen. Liksom i dag kommer arbetslöshetskassornas personuppgiftsbehandling även att grunda sig på en skyldighet att lämna uppgifter till en annan myndighet eller arbetslöshetskassa. I avsnitt 12.3 föreslås bestämmelser om att arbetslöshetskassor ska vara skyldiga att lämna uppgifter om enskilda som behövs för ett ärende hos den mottagande myndigheten eller arbetslöshetskassan. Skyldigheten för arbetslöshetskassor att lämna uppgifter kommer därmed att författnings-regleras och blir då en rättslig förpliktelse för arbetslöshetskassorna. Syftet med regleringen är att mottagande aktörer ska kunna handlägga sina ärenden på ett effektivt sätt, ge god service till enskilda och säkerställa kontrollen av statliga medel. Personuppgiftsbehandlingen hos arbetslöshetskassorna kommer därför även att ha stöd i artikel 6.1 c i förordningen, dvs. behandling av personuppgifter för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Personuppgifterna får därför behandlas enligt den kompletterande bestämmelsen i 2 kap. 1 § dataskyddslagen. På motsvarande sätt kommer personuppgiftsbehandlingen hos de myndigheter, arbetsgivare och uppdrags-givare som omfattas av en författningsreglerad skyldighet att lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa att ha stöd i artikel 6.1 c i förordningen. Som nämnts kommer arbetslöshetskassorna också att vara skyldiga att lämna uppgifter till olika aktörer enligt befintlig reglering i andra författningar, t.ex. enligt lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Även i dessa fall kommer skyldigheten att lämna uppgifter att grunda sig på en rättslig förpliktelse enligt artikel 6.1 c.

Arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken. Försäkringens syfte föreslås vara att ge ekonomiskt stöd under en begränsad tid till den som har förlorat sitt arbete och ställer om till ett annat. Hanteringen av arbetslöshetsförsäkringen har delegerats till arbetslöshetskassorna som behöver behandla personuppgifter för att kunna utföra sina uppgifter enligt den nya lagen. För att utreda och bedöma frågan om rätt till arbetslöshetsersättning är det nödvändigt att behandla personuppgifter som ibland kan vara av integritetskänslig karaktär. Det kan exempelvis handla om uppgifter om sjukfrånvaro eller grunder för uppsägning från en anställning. Behandlingen av sådana personuppgifter utgör en risk för intrång i skyddet för den personliga integriteten. Intresset av en rättssäker prövning av frågan om rätt till arbetslöshetsersättning väger tyngre än den risk för intrång i den personliga integriteten som den nödvändiga behandlingen av personuppgifterna medför. Bedömningen är därför att den behandling av personuppgifter som kommer att behövas hos arbetslöshetskassorna, både när det gäller behandlingen vid tillämpningen av den nya lagen och för att lämna uppgifter till andra myndigheter och

aktörer, är proportionerlig i förhållande till målet med arbetslöshetsförsäkringen och uppgiftsskyldigheterna. Kraven på att den nationella rätten ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionerlig i förhållande till det legitima mål som eftersträvas i artikel 6.3 i dataskyddsförordningen får därmed anses vara uppfyllt.

Utredningen bedömer att arbetslöshetskassorna också har möjlighet att använda sig av samtycke som rättslig grund för behandling av personuppgifter enligt artikel 6.1 a i dataskyddsförordningen. *Integritetsskyddsmyndigheten* ifrågasätter bedömningen eftersom en person som söker eller får arbetslöshetsersättning är i ett beroendeförhållande till arbetslöshetskassan. Av det skälet, och då det finns andra tillämpliga och tillräckliga rättsliga grunder, anser även regeringen att arbetslöshetskassornas behandling av personuppgifter inte bör stödja sig på den registrerades samtycke.

Rättslig grund för myndigheternas behandling

Vissa myndigheter som berörs av arbetslöshetsförsäkringen föreslås få skyldigheter att lämna och ta emot uppgifter från arbetslöshetskassorna (se avsnitten 12.2 och 12.3). De uppgifter som dessa myndigheter förutses att lämna är sådana som de redan behandlar för andra ändamål eftersom de har tillgång till dessa uppgifter. De uppgifter som de förutses ta emot är också sådana som de redan har författningsstöd för att behandla vid handläggning av de egna ärendena. Det som rättsligt sett tillkommer är den behandling som det innebär att lämna eller ta emot uppgifterna. Även för dessa ändamål finns stöd i personuppgiftsregleringen för var och en av myndigheterna att behandla personuppgifter för arbetslöshetskassornas behov. Uppgifterna är dessutom i praktiken sådana som de redan med stöd av den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring lämnar eller tar emot.

Genom de bestämmelser som införs i den nya lagen om uppgiftsskyldighet kommer den rättsliga grunden för myndigheterna att vara att behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. Den är därför laglig enligt artikel 6.1 c. Personuppgifterna får därför behandlas enligt den kompletterande bestämmelsen i 2 kap. 1 § dataskyddslagen. Utöver det utgör den också en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Det finns därför även stöd för behandlingen i artikel 6.1 e. Personuppgifterna får därför även behandlas enligt den kompletterande bestämmelsen i 2 kap. 2 § dataskyddslagen.

Intresset av att arbetslöshetskassorna och myndigheterna ska kunna fatta korrekta beslut om ersättningar till de sökande överväger enligt regeringens mening det eventuella integritetsintrång som behandlingen av personuppgifter om t.ex. hälsa eller grunder för uppsägning skulle kunna leda till för en enskild. Den behandling av personuppgifter som kommer att behövas hos myndigheterna, både när det gäller behandlingen vid tillämpningen av den nya lagen och för den egna ärendehandläggningen får enligt regeringens mening anses vara proportionerlig i förhållande till målet med arbetslöshetsförsäkringen och uppgiftsskyldigheterna.

Behandling av känsliga personuppgifter

Enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen är det förbjudet att behandla vissa kategorier av personuppgifter som anses särskilt känsliga. Förbudet ska dock inte tillämpas i vissa fall som närmare regleras i artikel 9.2 i förordningen. Av relevans i detta sammanhang är artikel 9.2 g av vilken framgår att förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter inte gäller om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande intressen.

Arbetslöshetskassornas behandling av känsliga personuppgifter

De personuppgifter som en arbetslöshetskassa kommer att behöva behandla till följd av den nya lagen är kontakt- och identifieringsuppgifter, uppgifter om ålder, medlems- eller anslutningstid i en arbetslöshetskassa, uppgifter om förvärvsarbete och inkomster av förvärvsarbete liksom uppgifter om andra sysselsättningar som t.ex. studier och föräldraledighet. Sådana uppgifter bedöms normalt sett inte vara känsliga. En arbetslöshetskassa kommer dock även att behöva behandla vissa känsliga uppgifter om den sökande för att kunna bedöma rätten till och betala ut arbetslöshetsersättning, t.ex. uppgift om en socialförsäkringsförmån baserad på hälsa som den sökande får eller tidigare har fått och uppgift om att den sökande har tvångsvårdats enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall. Även uppgifter om en enskilds sjukdomstillstånd kan behöva behandlas i ett ärende, t.ex. för att pröva om den sökande har haft giltig anledning att lämna sitt arbete och för att pröva om den sökande kan få ersättning trots att han eller hon är tjänstledig från en heltidsanställning men på grund av hälsoskäl inte kan återgå till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos arbetsgivaren. Ytterligare en känslig uppgift som kan förekomma i ett ärende och som därför kan behöva behandlas är som TCO påpekar uppgift om en enskilds fackliga tillhörighet, t.ex. i samband med att omständigheterna kring varför en anställning har upphört utreds. Enligt organisationen kan arbetsgivaren då behöva uppge att förhandling med en arbetstagarorganisation har föregått uppsägning alternativt lämna ut förhandlingsprotokoll. Det kan också tänkas att uppgifter om en enskilds språk och härkomst kan förekomma i ett ärende, vilket t.ex. kan avslöja etniskt ursprung som är en känslig personuppgift. Känsliga uppgifter kan även förekomma utanför ärendehandläggningen, t.ex. i samband med att en arbetslöshetskassa besvarar en fråga från en enskild som via e-post har uppgett känsliga uppgifter om sig själv. Känsliga uppgifter kan komma både från den sökande själv, från en arbetsgivare eller uppdragsgivare och från andra myndigheter som exempelvis Försäkringskassan. Bedömningen är att det måste anses utgöra ett viktigt allmänt intresse att en arbetslöshetskassa ska kunna sköta sitt uppdrag att handha arbetslöshetsförsäkringen på ett korrekt, rättssäkert och effektivt sätt även om arbetslöshetskassan behöver behandla vissa känsliga personuppgifter (se prop. 2017/18:105 s. 83).

TCO och *Integritetsskyddsmyndigheten* anser att det är oklart på vilken rättslig grund arbetslöshetskassorna kommer att behandla känsliga personuppgifter. Som framgår ovan är en förutsättning för att undantaget i artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen ska vara tillämpligt att behandlingen sker på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet. För att behandling av känsliga personuppgifter ska få ske ställs särskilda krav på det rättsliga stödet. Detta måste vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande intressen. I dataskyddslagen finns bestämmelser som kompletterar undantaget i artikel 9.2 g. Enligt 3 kap. 3 § första stycket dataskyddslagen får känsliga personuppgifter behandlas av en myndighet med stöd av artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen om uppgifterna har lämnats till myndigheten och behandlingen krävs enligt lag, om behandlingen är nödvändig för handläggningen av ett ärende, eller i annat fall, om behandlingen är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse och inte innebär ett otillbörligt intrång i den registrerades personliga integritet. Enligt andra stycket är det vid behandling som sker enbart med stöd av första stycket förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter. Enligt tredje stycket ska andra än myndigheter vilkas verksamhet omfattas av bestämmelserna om allmänna handlingar och sekretess i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) få behandla känsliga personuppgifter om uppgifterna har lämnats till dem och behandlingen krävs enligt lag. Av 3 kap. 4 § dataskyddslagen framgår vidare att regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om sådan behandling av känsliga personuppgifter som är nödvändig med hänsyn till ett viktigt allmänt intresse.

Arbetslöshetskassorna är inte myndigheter. Av bilagan till offentlighets- och sekretesslagen framgår dock att reglerna om handlingsoffentlighet och sekretess är tillämpliga bl.a. vid arbetslöshetskassornas prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning. Detta innebär att arbetslöshetskassorna i sådan verksamhet får behandla känsliga personuppgifter med stöd av artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen om uppgifterna har lämnats till arbetslöshetskassan och behandlingen krävs enligt lag. Av förarbetena framgår att det som avses är sådan behandling av känsliga personuppgifter som krävs i verksamheten som en direkt följd av framför allt offentlighets- och sekretesslagens och förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser om hur allmänna handlingar ska hanteras, exempelvis genom krav på diarieföring och skyldighet att ta emot e-post (prop. 2017/18:105 s. 194). För att arbetslöshetskassorna ska kunna bedriva sin verksamhet enligt den nya lagen kommer det dock att vara nödvändigt att de även kan behandla känsliga personuppgifter vid handläggningen av ärenden och i andra fall, t.ex. i den faktiska verksamheten. Regeringen anser att det bör införas en tydlig reglering som tillåter viss behandling av känsliga personuppgifter hos arbetslöshetskassorna även i sådana fall.

Det behövs inte reglering i lag av arbetslöshetskassornas behandling av känsliga personuppgifter

I 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen anges att var och en gentemot det allmänna är skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Av 2 kap. 20 § regeringsformen följer att sådana åtgärder endast får vidtas om det finns stöd i lag.

Det är bara vissa kvalificerade intrång i den personliga integriteten som omfattas av detta grundlagsskydd. Enligt förarbetena bör flera omständigheter vägas in vid bedömningen av om det är fråga om ett sådant intrång. Stor vikt ska läggas vid uppgifternas karaktär. Ju känsligare uppgifterna är, desto mer ingripande måste hanteringen normalt sett anses vara. Vid bedömningen av intrångets karaktär är det också naturligt att stor vikt läggs vid ändamålet med behandlingen. En hantering som syftar till att utreda brott kan normalt anses vara mer känslig än t.ex. en hantering som uteslutande sker för att ge en myndighet underlag för förbättringar av kvaliteten i handläggningen. Därutöver kan mängden uppgifter vara en betydelsefull faktor (prop. 2009/10:80 s. 183, 184 och 250). Vid bedömningen av om en åtgärd innebär kartläggning ska åtgärdens effekter snarare än det huvudsakliga syftet med åtgärden beaktas. Vad som avses med kartläggning får bedömas med utgångspunkt från vad som enligt normalt språkbruk läggs i begreppet (samma prop. s. 180).

Arbetslöshetskassorna kommer att behöva behandla olika slag av personuppgifter till följd av den nya lagen. Uppgifter kommer att behöva behandlas för att handlägga ärenden och fatta beslut om arbetslöshetsersättning men även för att fatta beslut om t.ex. återbetalning av ersättning och om sanktioner. Uppgifterna kommer i huvudsak att beröra enskilda som är medlemmar i eller anslutna till en arbetslöshetskassa. Behandlingen av personuppgifter kommer således sannolikt inte att röra en stor andel av hela landets befolkning utan snarare en mer begränsad krets personer. Uppgifternas karaktär kommer att variera beroende på den sökandes situation men kommer att kunna handla om integritetskänsliga uppgifter om t.ex. hälsa och fackligt medlemskap. Det kan enligt regeringens bedömning inte uteslutas att behandlingen av känsliga personuppgifter i ett enskilt ärende hos en arbetslöshetskassa skulle kunna anses utgöra kartläggning av den enskildes personliga förhållanden i den mening som avses i regeringsformens bestämmelse, även om avsikten med åtgärden är en annan. Hanteringen av uppgifterna kommer dock att vara nödvändig för att arbetslöshetskassan ska kunna fatta beslut om den sökandes ersättningsrätt, vilket bedöms vara till nytta för den sökande. Känsliga personuppgifter kommer endast att omfattas av ett uppgiftslämnande mellan en arbetslöshetskassa och en annan myndighet eller arbetslöshetskassa om det har identifierats ett behov av uppgifterna hos mottagaren. De uppgifter som inte omfattas av en uppgiftsskyldighet kommer inte att få lämnas ut utan att det har gjorts en sekretessprövning. Det kan även tänkas förekomma behandling av känsliga personuppgifter utanför ärendehandläggningen och fullgörandet av en uppgiftsskyldighet, t.ex. för att en arbetslöshetskassa ska kunna besvara en fråga från en enskild via e-post. Omfattningen av en sådan behandling bör dock vara begränsad.

Utifrån dessa omständigheter bedömer regeringen att behandlingen av känsliga personuppgifter hos arbetslöshetskassorna inte kommer att utgöra ett betydande intrång i den personliga integriteten. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen medför därför inte att en kompletterande reglering av arbetslöshetskassornas behandling av känsliga personuppgifter behöver införas i lag.

Myndigheternas behandling av känsliga personuppgifter

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anför att det finns skäl att överväga om det bör införas bestämmelser om rensning, direktåtkomst och sekretess för uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som förekommer i myndighetens verksamhet om tillsyn och uppföljning. *Inspektionen* anser vidare att det behöver göras en översyn av tillämplig registerförfattning. Regeringen konstaterar dock att det inte ryms i det här lagstiftningsarbetet att överväga frågan om införandet av sådan reglering som avser myndighetens arbete med tillsyn och uppföljning.

Behandling av personuppgifter om lagöverträdelser

Enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelser som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder endast utföras under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs.

I 3 kap. 8 § dataskyddslagen anges att personuppgifter som avses i artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandlas av myndigheter. Enligt 3 kap. 9 § samma lag får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om i vilka fall andra än myndigheter får behandla sådana personuppgifter som avses i artikel 10 i dataskyddsförordningen. Regeringen har i 5 § förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning föreskrivit att personuppgifter som avses i artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandlas av andra än myndigheter om behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk ska kunna fastställas, göras gällande eller försvaras eller en rättslig förpliktelse enligt lag eller förordning ska kunna fullgöras.

Arbetslöshetskassorna behandlar redan i dag personuppgifter om lagöverträdelser, bl.a. beaktas tid när den sökande har varit frihetsberövad på kriminalvårdens område när rätten till ersättning prövas och i samband med anmälan av misstänkt brott enligt bidragsbrottslagen (se prop. 2017/18:112 s. 30 och 31). Sådana uppgifter om lagöverträdelser kommer att behöva behandlas för dessa ändamål även enligt den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring. Regeringen bedömer att arbetslöshetskassornas behandling av sådana personuppgifter kommer att vara nödvändig för att en rättslig förpliktelse enligt lag eller förordning ska kunna fullgöras. Stöd för behandlingen finns således redan i 5 § förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och det behöver inte införas ytterligare stöd för behandlingen.

Direktåtkomst

Det finns olika former för uppgiftslämnande. Elektronisk överföring av uppgifter mellan myndigheter och andra organ sker i form av direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande, s.k. utlämnande på medium för automatiserad behandling. Direktåtkomst anses särskilt känslig ur integritetssynpunkt, eftersom uppgifterna som görs tillgängliga för direktåtkomst anses förvarade hos den mottagande myndigheten eller organet, se 2 kap. 6 § första stycket tryckfrihetsförordningen och HFD 2015 ref. 61. Eftersom den utlämnande myndigheten eller det utlämnande organet saknar kontroll över vilka uppgifter som lämnas ut, har det från integritetsskyddssynpunkt ansetts vara viktigt att särskilt reglera frågor om tillgång till uppgifterna genom direktåtkomst i lag eller förordning (se prop. 2000/01:129 s. 73 och 74 och prop. 2008/09:96 s. 58).

Enligt 5 och 12 §§ lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten får arbetslöshetskassorna ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas om det behövs som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och annat stöd. Vilka personuppgifter som får omfattas av direktåtkomsten framgår av 16 § förordningen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Arbetslöshetskassorna får också enligt 11 § studiestödsdatalagen ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i Centrala studiestödsnämndens studiestödsverksamhet i den utsträckning Centrala studiestödsnämnden har uppgiftsskyldighet enligt lag eller förordning. Regeringen har i 11 § studiestödsdataförordningen föreskrivit att arbetslöshetskassornas direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i Centrala studiestödsnämndens studiestödsverksamhet endast får avse uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldighet enligt 23 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring.

Direktåtkomst kan generellt sett sägas öka riskerna för intrång i den personliga integriteten, eftersom den typiskt sett innebär att uppgifterna blir tillgängliga för fler personer och att den utlämnande myndighetens möjlighet att kontrollera utlämnandet minskar. Regeringen har tidigare, i lagstiftningsärendet med anledning av inrättandet av den nya myndigheten Utbetalningsmyndigheten, anfört att de praktiska skillnaderna mellan direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande har kommit att minska. Bedömningen i det lagstiftningsärendet var att annat elektroniskt utlämnande än genom direktåtkomst var tillräckligt för att tillgodose behovet av att ta del av de aktuella uppgifterna på ett ändamålsenligt och effektivt sätt (se prop. 2022/23:34 s. 140–142). I propositionen En ny dataskyddsreglering på socialförsäkringsområdet (prop. 2023/24:29) bedöms vidare att nuvarande bestämmelser om direktåtkomst för bl.a. arbetslöshetskassor ska utmönstras ut dataskyddsregleringen, eftersom behovet av direktåtkomst har förändrats och det numera är möjligt att ta fram elektroniska lösningar som på annat sätt än genom direktåtkomst tillgodoser behovet av att snabbt kunna ta del av aktuella uppgifter från andra myndigheter (s. 75–79). När det gäller den arbetsmarknadspolitiska verksamheten pågår det för närvarande en översyn av den reglering som styr informationsutbytet och behandlingen av personuppgifter för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (dir. 2023:65). I uppdraget ingår

bl.a. att lämna förslag på en ny och ändamålsenlig dataskyddsreglering för Arbetsförmedlingen, med mer flexibla bestämmelser som är anpassade till myndighetens nuvarande behov och den tekniska utvecklingen. Regeringen avser inte att föregripa det arbetet och att nu föreslå några förändringar av regleringen om direktåtkomst. Inom ramen för befintliga regler finns dock möjlighet för de berörda myndigheterna och arbetslöshetskassorna att hitta alternativa och mindre ingripande åtgärder än direktåtkomst för att dela information.

Risker för den personliga integriteten

Integritetsskyddsmyndigheten efterfrågar en analys av vilka risker som personuppgiftsbehandlingen hos arbetslöshetskassorna kan innebära för enskildas integritet och hur dessa risker kan minimeras.

Regeringen konstaterar att arbetslöshetskassornas uppdrag att handha arbetslöshetsförsäkringen även i fortsättningen kommer att innebära en omfattande behandling av personuppgifter om de personer som ansöker om arbetslöshetsersättning. Det finns flera integritetsrisker som är förenade med den behandlingen. I huvudsak kommer samma uppgifter som för närvarande även i fortsättningen att behandlas men uppgifterna kommer delvis att lämnas på andra sätt och i annan omfattning. Inkomstuppgifter från Skatteverket kommer i större utsträckning än tidigare att behandlas av arbetslöshetskassorna. Även känsliga personuppgifter som rör en persons hälsa eller fackliga eller etniska tillhörighet kan fortsättningsvis behöva behandlas i ett ärende. Personuppgifter som rör lagöverträdelse kan också förekomma i ett ärende, t.ex. uppgift om misstänkt brottslighet. Integritetskänsliga personuppgifter, t.ex. om att en person har betett sig på ett sådant sätt att han eller hon har avskedats från en anställning, kan förekomma i ett ärende. Uppgifterna kan vara nödvändiga för handläggningen av ett ärende men det kan också vara så att uppgifterna utgör överskottsinformation som kommit in i ärendet. Oavsett hur uppgifterna har tillförts ett ärende behöver det finnas åtgärder som säkerställer att de inte används för andra ändamål än de som avsetts och att de inte sprids.

Integritetshöjande åtgärder

Personuppgiftsregleringen hos de myndigheter som berörs av arbetslöshetsförsäkringen innehåller flera integritetshöjande åtgärder. Det handlar bl.a. om begränsningar av ändamålen för användningen, skyldigheter för den personuppgiftsansvarige, behörigheter för tillgången till uppgifterna, åtkomstbegränsningar, sökförbud och systemkrav. Dessa gäller redan i dag för myndigheterna och kommer även i fortsättningen att gälla. Det kan finnas skäl att överväga om en eller flera av dessa integritetshöjande åtgärder även bör finnas för arbetslöshetskassornas behandling av personuppgifter inom arbetslöshetsförsäkringen.

Personuppgiftsansvariga är enligt EU:s dataskyddsförordning skyldiga att vidta tekniska eller organisatoriska åtgärder för att säkerställa lämplig säkerhet för personuppgifterna som omfattar bl.a. skydd mot obehörig eller otillåten behandling (artiklarna 5.1 f, 24, 25 och 32). Det följer således av EU:s dataskyddsförordning att personuppgiftsansvariga är skyldiga att på olika sätt begränsa tillgången till personuppgifter.

Utlämnande genom direktåtkomst medför generellt sett större integritetsrisker än annat utlämnande eftersom den utlämnande myndigheten vid direktåtkomst saknar kontroll över vilka uppgifter som lämnas ut vid varje enskilt utlämnande. Direktåtkomst kan också orsaka problem med överskottsinformation. Minskad direktåtkomst bör därmed minska riskerna för den personliga integriteten.

Det finns i EU:s dataskyddsförordning inget förbud mot att använda personuppgifter vid sökning, men vid behandling av känsliga personuppgifter krävs lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen (artikel 9.2 g). Regeringen har tidigare bedömt att en sök begränsning är en sådan skyddsåtgärd som säkerställer den registrerades grundläggande rättigheter och intressen (prop. 2017/18:105 s. 90 och 91). En sök begränsning utgör därför många gånger en förutsättning för att behandling av känsliga personuppgifter ska vara tillåten enligt EU:s dataskyddsförordning.

Regeringen kan konstatera att en sökning som avslöjar och sammanställer känsliga personuppgifter är en åtgärd som i sig innebär en integritetskränkning. Företeelsen ligger nära det som ursprungligen har motiverat förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter, nämligen möjligheten att kartlägga personer på grundval av exempelvis etnicitet eller politiska åsikter. Med en sök begränsning uppnås därmed ett skydd av just de intressen som bestämmelserna om känsliga personuppgifter ska värna. Detta utgör enligt regeringens mening ett starkt skäl för att införa en sådan begränsning.

Mot bakgrund av att de uppgifter som kommer att behandlas vid tillämpningen av den nya lagen motsvarar de uppgifter som får behandlas i den nuvarande lagen ser regeringen inte någon anledning att föreslå några omfattande författningsändringar för behandlingen av personuppgifter. De regler som gäller för myndigheternas behandling av personuppgifter behöver därför i grunden inte ändras. Detsamma gäller i huvudsak även för arbetslöshetskassorna. När det gäller Skatteverkets behandling kommer dock ändamålen för myndighetens behandling av personuppgifter delvis att förändras. Det finns därför skäl att överväga om den regleringen kan behöva ses över.

Kompletterande skyddsåtgärder i förordning

Regeringen har tidigare konstaterat att en kompletterande reglering av arbetslöshetskassornas behandling av känsliga personuppgifter inte behöver införas i lag. Däremot finns det skäl att, med stöd av bemyndigandet i 3 kap. 4 § dataskyddslagen, införa en kompletterande reglering i förordning för att tillgodose kravet på skyddsåtgärder i artikel 9.2 g i dataskyddsförordningen (se prop. 2017/18:105 s. 92).

Skatteverkets behandling av personuppgifter

Behandlingen av bl.a. löneuppgifter kan komma att grunda sig på Skatteverkets skyldighet att lämna uppgifter från beskattningsdatabasen till en arbetslöshetskassa enligt befintlig bestämmelse i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsdatabas. Uppgiftsskyldigheten som följer av förändringarna i handläggningen av ärenden om arbetslöshetsersättning omfattar samma typ av

uppgifter som hittills ska lämnas. *Integritetsskyddsmyndigheten* betonar dock att det inte enbart är vilka kategorier av uppgifter som lämnas som får betydelse för enskildas personliga integritet utan också hur personuppgiftsbehandlingen kommer att gå till, exempelvis omfattningen av uppgiftsskyldigheten och vilka konsekvenser den kan leda till samt menar att ytterligare avvägningar krävs.

Det kan konstateras att uppgifterna som till följd av förslagen kommer att kunna samlas in löpande från Skatteverket via arbetsgivardeklarationerna kommer att vara av central betydelse för beräkning och beslut om arbetslöshetsersättning. Regeringen är också medveten om det Integritetsskyddsmyndigheten påtalar att uppgifterna hos Skatteverket skyddas av absolut sekretess, medan samma uppgifter hos arbetslöshetskassorna endast skyddas av svag sekretess.

När det gäller inkomstuppgifter är det inte fråga om behandling av känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelse. Uppgifterna är inte utan integritetskänslighet men de är inte heller av det känsligaste slaget (prop. 2016/17:58 s. 125). Inkomstuppgifter lämnas redan i dag i arbetsgivarintyg. Det är alltså fråga om samma slags av uppgifter och i motsvarande omfattning. Skillnaden är att de kommer att lämnas via Skatteverket men de kommer fortfarande att härröra från arbetsgivarna. Den väsentliga skillnaden är att uppgifterna, genom att först ha lämnats till Skatteverket och därigenom blivit underlag för beskattning och uttag av sociala avgifter, kommer att vara mer tillförlitliga. Det är fråga om behandling för ytterligare ändamål men endast om en utökning som är förenlig med de ändamål som uppgifterna redan får behandlas för.

Personuppgiftsbehandlingen är proportionell och nödvändig

Regeringen bedömer i avsnitt 12.8 att de uppgiftsskyldigheter för myndigheter, för arbetslöshetskassor och för arbetsgivare och uppdragsgivare som föreslås i den nya lagen utgör proportionerliga intrång i den personliga integriteten. Regeringen konstaterar i samma avsnitt att uppgifter om t.ex. att en sökande får sjukpenning eller sjukersättning, missköter sitt arbetssökande eller förlänger tiden i arbetslöshet är nödvändiga för att säkerställa att arbetslöshetsersättning endast betalas ut när förutsättningarna för rätt till sådan ersättning är uppfyllda och för att minska risken för felaktiga utbetalningar. Uppgifterna är också nödvändiga för att säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar rättvist och lika för personer som är arbetslösa och får ersättning. Det resultatet kan enligt regeringens mening inte åstadkommas på något sätt som är mindre ingripande för den enskilde

14 Handläggning av ärenden

14.1 Arbetslöshetskassan ska tillämpa förvaltningslagen

Regeringens förslag: Förvaltningslagen ska tillämpas när arbetslöshetskassan handlägger ärenden enligt den nya lagen, om inte något annat följer av bestämmelserna i den nya lagen. När förvaltningslagen tillämpas ska arbetslöshetskassan jämföras med en myndighet.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte en bestämmelse om att förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas när arbetslöshetskassorna handlägger ärenden enligt den nya lagen. Utredningen föreslår att vissa centrala förvaltningsrättsliga principer i förvaltningslagen ska införas i den nya lagen. Utredningen föreslår att bestämmelser om handläggning ska utformas så nära förvaltningslagens och socialförsäkringsbalkens motsvarigheter som möjligt.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inget att invända mot det. *Göteborgs tingsrätt* ser fördelar med att anpassa bestämmelserna om handläggningen till de som gäller för myndighetsutövningen i stort. *TCO* och *Arbetsgivarverket* är positiva till förslaget. *Arbetsgivarverket* anser att förslaget stärker den sökandes rättssäkerhet. *JO*, *Sveriges a-kassor* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* är kritiska till förslaget i den del det innebär att endast vissa enligt utredningen särskilt centrala förvaltningsrättsliga principer förs in i den nya lagen och anser att frågan om förvaltningslagens tillämplighet på arbetslöshetskassornas verksamhet bör utredas vidare. *Sveriges a-kassor* anser att det bör utredas om förvaltningslagen ska vara tillämplig även på arbetslöshetskassornas handläggning enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. *Myndigheten för delaktighet* anser att det bör finnas tillgänglighetskrav i det nya regelverket och att det bör införas en särskild reglering i syfte att underlätta för enskilda med funktionsnedsättning att medverka i ärenden som rör dem.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att det anges i paragrafen att det finns bestämmelser om handläggning i den nya lagen som avviker eller kompletterar förvaltningslagen. Promemorians förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om promemorians förslag eller har inte någon invändning mot det. Bland annat *Arbetsförmedlingen*, *Brottsförebyggande rådet* och *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Kammarrätten i Stockholm* har inget att erinra mot förslaget. *Akavia* och *Bengtstors kommun* är positiva till förslaget. *JO* är positiva till att frågan om förvaltningslagens tillämplighet har utretts och tillstyrker förslaget med vissa anmärkningar. Även *Frilans Finans Sverige AB* är positiva till förslaget men anger att tillämpningen inte får innebära

att handläggningstiderna förlängs ytterligare då många uppdragstagare lever med små marginaler. *Svenskt Näringsliv* anser att tillämpningen av förvaltningslagen skulle kunna innebära att handläggningen hos arbetslöshetskassorna blir administrativt krånglig och betungande men anser att fördelarna ändå överväger. *Konjunkturinstitutet* saknar en redogörelse för vilken rättssäkerhetsvinst som förslaget medför för den enskilde eller för samhället i stort. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anser att "förvaltningsmyndighet" bör användas i stället för "myndighet". Fakultetsnämnden anser även att den föreslagna bestämmelsen bör placeras på annat ställe och att den nya lagen bör följa samma kronologiska ordning som förvaltningslagen. *Göteborgs tingsrätt* efterfrågar en fördjupad analys av att bestämmelserna i förvaltningslagen om underrättelse om att ett ärende kommer att bli försenat och möjligheten att få ärenden avgjorda med förtur föreslås tillämpas på ärenden om arbetslöshetsförsäkring. *Sveriges a-kassor* anser att bestämmelsen i förvaltningslagen om att ändringar i ett beslut inte kan göras till en enskilds nackdel innebär utmaningar för arbetslöshetskassorna. Organisationen anser att det bör övervägas att införa särregleringar för rättelse och ändring. *JO* anser att vad som avses med att handlägga ärenden bör förtydligas. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser att uttrycket handlägga ärenden för tankarna till att endast de bestämmelser i förvaltningslagen som rör handläggning av ärenden ska tillämpas. *Kammarkollegiet* påpekar att det i förvaltningslagen även finns bestämmelser om skyldigheter för andra myndigheter och att det kan ifrågasättas om myndigheter nu ska få skyldigheter gentemot arbetslöshetskassorna. *Kammarkollegiet* anser att det är tveksamt om en bestämmelse som innebär att hela förvaltningslagen ska gälla för vissa privaträttsliga subjekt bör införas utifrån hur förvaltningslagen är uppbyggd och dess syfte med inriktning på offentlig verksamhet. *Kammarkollegiet* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anser att det bör övervägas om en hänvisning till hela förvaltningslagen är det bästa sättet att genomföra förslagets intentioner och pekar t.ex. på att förvaltningslagen inte innehåller några sanktioner om reglerna inte efterlevs. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* avstyrker att arbetslöshetskassorna ska omfattas av de inledande bestämmelserna i förvaltningslagen. *Inspektionen* anser att syftet att arbetslöshetskassornas ärendehandläggning ska ske på ett rättssäkert sätt kan tillgodoses genom att endast hänvisa till de bestämmelser i förvaltningslagen som rör handläggning av ärenden. *Sveriges a-kassor*, *Göteborgs tingsrätt* och *TCO* anser att det inte är ändamålsenligt att handläggningen enligt lagen om arbetslöshetskassor inte ska ske enligt förvaltningslagen och önskar en förklaring till varför förvaltningslagen inte ska tillämpas i dessa fall. *JO* anser att det framstår som krångligt och ineffektivt att arbetslöshetskassorna ska tillämpa olika handläggningsregler för ärenden som till sin natur i många fall är snarlika.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av tydligare handläggningsbestämmelser i den nya lagen

Arbetslöshetskassorna handlägger och beslutar i ärenden när enskilda ansöker om arbetslöshetsersättning och ärenden som inte behöver ha

initierats med anledning av en ansökan om arbetslöshetsersättning. Bland annat prövar arbetslöshetskassorna på eget initiativ ärenden om varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning, fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning och återkrav av arbetslöshetsersättning. Därutöver kan arbetslöshetskassorna även pröva en sökandes rätt till arbetslöshetsersättning i de fall en sökande anmäler ändrade förhållanden.

I lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring saknas det i stora delar uttryckliga bestämmelser om handläggningen av ärenden likt de som finns i förvaltningslagen som gäller för myndigheter. Det finns allmänna bestämmelser i t.ex. 5 § lagen om arbetslöshetsförsäkring om att arbetslöshetskassorna handhar arbetslöshetsförsäkringen och i 47 § om att arbetslöshetskassorna prövar ansökan om arbetslöshetsersättning. Det saknas bestämmelser om t.ex. utredningsskyldighet, kommunikering och motivering av beslut. JO har i beslut uttalat att arbetslöshetskassorna inte är skyldiga att följa förvaltningslagens bestämmelser i sin handläggning men att ledning bör hämtas i lagens regler när arbetslöshetskassorna handlägger frågor som innefattar myndighetsutövning (JO 2021/22 s. 42 och 2022/23 s. 25). Det har lett till att arbetslöshetskassorna i stor utsträckning tillämpar bestämmelserna i förvaltningslagen vid handläggningen av ärenden när det inte finns någon särreglering i lagen om arbetslöshetsförsäkring eller annan lagstiftning.

Regeringen anser att det är viktigt att allmänheten har förtroende för att arbetslöshetsförsäkringen handhas på ett ansvarsfullt och korrekt sätt. Bestämmelser om handläggning av ärenden i den nya lagen bör vara förutsägbara, rättssäkra och lätta att tillämpa. Det finns ett behov av tydligare handlägningsbestämmelser i den nya lagen. Liksom *Göteborgs tingsrätt* ser regeringen fördelar med att anpassa bestämmelserna om handläggningen till de som gäller för myndighetsutövning i stort.

Utredningens och promemorians förslag på handlägningsbestämmelser

Utredningen föreslår att vissa bestämmelser som motsvarar bestämmelser i förvaltningslagen och socialförsäkringsbalken ska införas i den nya lagen och att delgivningslagen (2010:1932) ska tillämpas på ärenden inom arbetslöshetsförsäkringen. Några remissinstanser är kritiska till den valda metoden. Bland annat JO konstaterar att om de bestämmelser som föreslås uttömmande ska reglera vad som gäller vid handläggningen skulle det bl.a. innebära att flera av de principer som JO har bedömt som viktiga för handläggningen, t.ex. kravet på skyndsamt handläggning, inte längre skulle gälla eftersom det inte finns någon motsvarande bestämmelse i den nya lagen.

Regeringen anser att det inte är lämpligt med en sådan ordning som utredningen föreslår och bedömer i likhet med *Förvaltningsrätten i Stockholm* att det kan uppstå luckor i handläggningen som i längden kan innebära rättsförluster för enskilda.

Utredningen bedömer även att det bör ses över om förvaltningslagen i sin helhet ska göras tillämplig på arbetslöshetskassornas verksamhet. Frågan om förvaltningslagens tillämplighet på arbetslöshetskassornas handläggning av ärenden har utretts särskilt. I promemorian Arbetslöshetsförsäkringen och förvaltningslagen (Ds 2021:24) föreslås att det införs en bestämmelse om att förvaltningslagen ska tillämpas när arbetslöshets-

kassan handlägger ärenden enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. Det föreslås också att arbetslöshetskassorna vid tillämpning av förvaltningslagen ska jämföras med en myndighet.

Frågan är om det är lämpligt att hela eller delar av förvaltningslagen görs tillämplig. Nedan görs en genomgång av förvaltningslagens bestämmelser i förhållande till arbetslöshetskassornas handläggning av ärenden.

Förvaltningslagens tillämpningsområde och grunderna för god förvaltning

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen avstyrker att arbetslöshetskassorna ska omfattas av de inledande åtta bestämmelserna i förvaltningslagen. Regeringen konstaterar att dessa bestämmelser reglerar förvaltningslagens tillämpningsområde och grunderna för god förvaltning. Regeringen anser att det inte finns anledning att särskilt undanta den inledande bestämmelsen om att förvaltningslagen gäller i förvaltningsverksamhet. När det gäller 2 och 3 §§ som reglerar när förvaltningslagen inte ska tillämpas konstaterar regeringen att det finns ett flertal myndigheter som tillämpar förvaltningslagen men som inte träffas av undantagen. Bestämmelsen i 4 § att förvaltningslagen är subsidiär i förhållande till andra bestämmelser i lag eller förordning dvs. att eventuella specialbestämmelser i andra författningar gäller i stället för bestämmelser i förvaltningslagen, fyller en viktig funktion. Det är viktigt att det finns en möjlighet att ha särregleringar i den nya lagen när det bedöms vara nödvändigt.

Bestämmelserna i 5 § om grunderna för god förvaltning innefattar bl.a. principerna om legalitet, objektivitet och proportionalitet i myndigheters verksamhet. Principerna är grundläggande för handläggning av ärenden och beslutsfattande och bedöms vara det även för arbetslöshetskassorna. Om principerna uttryckligen blir tillämpliga vid arbetslöshetskassornas handläggning bedöms det öka medvetenheten om dem och ge dem ett större genomslag.

Regeringen konstaterar vidare att bestämmelserna om myndigheters serviceskyldighet och tillgänglighet i 6 och 7 §§ som också omfattas av grunderna för god förvaltning i förvaltningslagen är viktiga byggstenar för en rättssäker ärendehandläggning. JO har i beslut ansett att frågor som rör enskildas möjlighet att komma i kontakt med arbetslöshetskassan normalt inte utgör myndighetsutövning. För att arbetslöshetskassorna ska kunna fullgöra sina uppgifter i ärenden om arbetslöshetsersättning konstaterar JO att det är nödvändigt att arbetslöshetskassorna kan nås i dessa avseenden. Enligt JO kan sådana kontakter därför hänföras till myndighetsutövningen (JO 2007/08 s. 231 och JO:s beslut den 20 november 2006, dnr 4485-2005). I 8 § regleras samverkan mellan myndigheter. *Kammarkollegiet* ifrågasätter att myndigheter föreslås få en samverkansskyldighet gentemot arbetslöshetskassorna såsom om dessa vore myndigheter. Syftet med bestämmelsen om myndigheternas samverkansskyldighet gentemot varandra och i förhållande till allmänheten är att förvaltningen generellt ska bli så enhetlig och effektiv som möjligt. Regeringen kan konstatera att arbetslöshetskassorna redan i dag samverkar med t.ex. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Eftersom det redan i dag förekommer samarbete mellan arbetslöshetskassor och myndigheter ser inte

regeringen att det kommer att bli betungande för myndigheter att, i den mån myndigheten har utrymme att avsätta resurser, samverka med en arbetslöshetskassa. Regeringen anser därför att bestämmelserna om förvaltningslagens tillämpningsområde och grunderna för god förvaltning i förvaltningslagen är ändamålsenliga och bör tillämpas vid handläggningen av ärenden enligt den nya lagen.

Allmänna krav på handläggningen av ärenden enligt förvaltningslagen

I förvaltningslagen finns bestämmelser om allmänna krav på handläggningen. Det är bl.a. bestämmelser om utgångspunkter för handläggningen, partsinsyn och åtgärder om handläggningen försenas.

Av 9 § förvaltningslagen framgår att ett ärende ska handläggas så enkelt snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Av bestämmelsen framgår även att handläggningen ska vara skriftlig som huvudregel men att en myndighet får besluta att handläggningen helt eller delvis ska vara muntlig, om det inte anses olämpligt. Det är myndigheten som har det yttersta ansvaret för val av handläggningssätt.

Insyn och transparens i handläggningen av ärenden utgör viktiga garantier för rättssäkerheten. I 10 § förvaltningslagen regleras rätten till partsinsyn, dvs. rätten för en part i ett ärende att få ta del av material som har tillförts ärendet. Rätten till partsinsyn gäller allt som har tillförts ärendet, således även annat än handlingar, t.ex. besiktningar eller andra tillsynsresultat, muntliga uppgifter och minnesanteckningar och föredragningspromemorior som den handläggande myndigheten har ansett ha sådan betydelse för avgörandet att de har tillförts ärendet. Rätten att ta del av uppgifter gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

I 11 och 12 §§ förvaltningslagen regleras åtgärder om handläggningen försenas. Bestämmelserna innebär i korthet att en myndighet i vissa fall och på visst sätt ska underrätta den enskilde om handläggningen försenas och att den enskilde under vissa omständigheter kan väcka dröjsmålstalan, dvs. begära att få sitt ärende avgjort. Myndigheten ska inom fyra veckor från den dag då en sådan begäran kom in antingen avgöra ärendet eller i ett särskilt beslut avslå begäran. Ett beslut att avslå en begäran om att ärendet ska avgöras får överklagas. *Göteborgs tingsrätt* efterfrågar en fördjupad analys av att bestämmelserna föreslås tillämpas på ärenden om arbetslöshetsförsäkring. Regeringen konstaterar att bestämmelserna i 11 och 12 §§ förvaltningslagen är särskilt viktiga i fråga om ärenden där den enskilde är ekonomiskt beroende av att det fattas ett beslut, jfr JO 2009/10 s. 214 och JO:s beslut den 3 juni 2010, dnr 4184-2009. Så är fallet med de allra flesta ärenden enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring. Regeringen anser att dessa bestämmelser fyller en viktig funktion för handläggningen av ärenden enligt den nya lagen. Det finns inte anledning att ställa andra krav på arbetslöshetskassornas handläggning än de som gäller för myndigheter i dessa situationer.

Enligt 13 § förvaltningslagen ska en myndighet använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt.

Regeringen anser att det är mycket viktigt att arbetslöshetskassan uppfattas som saklig, objektiv och opartisk eftersom en majoritet av besluten rör myndighetsutövning mot enskilda. Av 14 och 15 §§ förvaltningslagen framgår möjligheterna för den som är part i ett ärende att anlita ett ombud eller ett biträde och i 16–18 §§ samma lag finns bestämmelser om jäv.

Regeringen anser att bestämmelserna med allmänna krav på handläggningen av ärenden i förvaltningslagen kommer att ha en viktig funktion vid handläggningen av ärenden enligt den nya lagen. Bestämmelserna kommer att underlätta tillämpningen för både enskilda och arbetslöshetskassorna och sammantaget öka rättssäkerheten i handläggningen av ärenden i arbetslöshetsförsäkringen.

Ska hela förvaltningslagen göras tillämplig?

Privaträttsliga subjekt som utför uppgifter som innebär myndighetsutövning, som arbetslöshetskassorna, omfattas inte av förvaltningslagens tillämpningsområde om detta inte särskilt föreskrivs. Det finns tidigare exempel på när det har reglerats att ett privaträttsligt subjekt med myndighetsutövande uppgifter ska följa förvaltningslagen i sin handläggning. Det har t.ex. varit fallet för kyrkliga samfund och för tidigare Radiotjänst i Kiruna Aktiebolag (se prop. 1988/89:18 s. 61–63 och prop. 1986/87:39 s. 60 och 61).

Kammarkollegiet och *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* är tveksamma till en bestämmelse som innebär att hela förvaltningslagen ska göras tillämplig för arbetslöshetskassorna. *Kammarkollegiet* och *fakultetsnämnden* anser att det i stället skulle kunna tas in en bestämmelse som hänvisar till vissa särskilt viktiga paragrafer i förvaltningslagen, på motsvarande sätt som i t.ex. socialtjänstlagen (2001:453). Regeringen konstaterar att enligt socialtjänstlagen tillämpas förvaltningslagen endast i ärenden som rör myndighetsutövning. Till exempel utgör en vårdnads-, boende- eller umgängesutredning inte myndighetsutövning. Beslut enligt socialtjänstlagen kan överklagas både enligt förvaltningslagen och enligt kommunallagen (2017:725) genom s.k. laglighetsprövning. Majoriteten av besluten som fattas enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring utgör myndighetsutövning mot enskilda. Regeringen anser att det finns en risk att det uppstår situationer då det blir en lucka i regleringen med en sådan ordning som *Kammarkollegiet* och *fakultetsnämnden* föreslår. Regeringen anser att det inte är lämpligt att endast hänvisa till vissa särskilda bestämmelser.

Kammarkollegiet framhåller även att det saknas tydliga bestämmelser om vilka konsekvenserna blir för arbetslöshetskassorna om de inte följer förvaltningslagen och att det därför är tveksamt att införa en bestämmelse om att förvaltningslagen ska gälla i sin helhet. Regeringen konstaterar att arbetslöshetskassornas handläggning av ärenden utgör myndighetsutövning och att JO därför granskar och utövar tillsyn över handläggningen. Även Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har i uppdrag att granska hur arbetslöshetskassorna tillämpar lagar, förordningar och föreskrifter om arbetslöshetsförsäkringen, vilket följer av lagen om arbetslöshetskassor och förordningen (2007:906) med instruktion för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Som *Juridiska*

fakultetsnämnden vid Uppsala universitet anger kan en enskild även få ersättning för felaktig handläggning enligt skadeståndslagen (1972:207). Regeringen konstaterar att om arbetslöshetskassorna i handläggningen inte skulle tillämpa förvaltningslagen så kommer den tillsyn och granskning att gälla som redan finns i dag och det bedöms vara tillräckligt.

Konjunkturinstitutet har efterfrågat vilka rättssäkerhetsvinster som förslaget om förvaltningslagens tillämplighet får. Regeringen konstaterar att handläggningen av ärenden enligt den nya lagen blir enhetligare och tydligare om hela förvaltningslagen tillämpas. Risken för eventuell osäkerhet kring vad som gäller minskar betydligt, något som *JO* har haft synpunkter på. Som *Sveriges a-kassor* påpekar tillämpar arbetslöshetskassorna till stor del förvaltningslagens bestämmelser vid sin handläggning av ärenden redan i dag. Risken för att handläggningstiderna ska förlängas om arbetslöshetskassorna tillämpar förvaltningslagen så som *Frilans Finans Sverige AB* framhåller bör därför vara låg. Till skillnad från *Svenskt Näringsliv* anser regeringen att det inte kommer att bli betungande för arbetslöshetskassorna att tillämpa förvaltningslagen. I ett inledande skede kan det dock inte uteslutas att handläggningen upplevs som mer betungande av arbetslöshetskassorna vilket enligt regeringen får accepteras i förhållande till framför allt de rättssäkerhetsvinster som förslaget medför. Regeringen föreslår därför att det införs en bestämmelse om att förvaltningslagen ska tillämpas när arbetslöshetskassan handlägger ärenden enligt den nya lagen.

Myndigheten för delaktighet anser att det bör finnas särskilda regler för tillgänglighetskrav i den nya lagen. Regeringen konstaterar att förslaget om att förvaltningslagen ska tillämpas innebär att förvaltningslagens tillgänglighetskrav kommer att gälla i ärenden om arbetslöshetsersättning.

Handläggning av ärenden enligt förvaltningslagen

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet anser att uttrycket handlägger ärenden för tankarna till att endast de bestämmelser i förvaltningslagen som rör handläggning av ärenden ska tillämpas. Regeringen konstaterar att vissa av förvaltningslagens bestämmelser tillämpas även i annan förvaltningsverksamhet än just ärendehandläggning, exempelvis bestämmelserna om grunderna för god förvaltning. Av förarbetena till förvaltningslagen framgår att gränsen mellan vad som är ärendehandläggning och vad som är annan förvaltningsverksamhet, dvs. det som vanligen brukar betecknas faktiskt handlande, i många fall är förhållandevis tydlig. En principiell skillnad mellan åtgärder av det ena och det andra slaget är att handläggningen av ett ärende avslutas med ett beslut av något slag, medan ett faktiskt handlande karaktäriseras av att myndigheten i praktiken vidtar en viss faktisk åtgärd (prop. 2016/17:180 s. 24). Regeringen bedömer att det är viktigt att det framgår att förvaltningslagen endast ska tillämpas vid arbetslöshetskassornas handläggning av ärenden och således inte i övrig verksamhet.

När det gäller uttrycket handlägger ärenden som föreslås i den nya paragrafen bör det tolkas på samma sätt som i förvaltningslagen. I förarbetena till förvaltningslagen framgår att uttrycket innefattar alla åtgärder som en myndighet vidtar från det att ett ärende inleds till dess att

det avslutas (prop. 2016/17:180 s. 24). *JO* har efterfrågat en närmare definition av uttrycket. Förarbetena till förvaltningslagen och praxis kan därför ge arbetslöshetskassorna god vägledning när det gäller uttryckets innebörd.

Regeringen anser att regleringen om handläggning av ärenden i den nya lagen bör ges en utformning som är pedagogisk och lättillgänglig. Förvaltningslagen är uppbyggd i kronologisk ordning och följer ett ärendes gång. Eftersom regeringen föreslår en bestämmelse om att förvaltningslagen ska tillämpas vid arbetslöshetskassornas handläggning av ärenden finns det goda skäl att följa förvaltningslagens struktur även för de särregleringar om handläggning av ärenden som föreslås i den nya lagen. Det underlättar för arbetslöshetskassan och enskilda eftersom de båda lagarna kommer att tillämpas parallellt. Regeringen anser i likhet med *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* att det nya kapitlet om handläggning av ärenden bör inledas med en bestämmelse om förvaltningslagens tillämplighet.

Arbetslöshetskassan ska jämföras med en myndighet när förvaltningslagen tillämpas

Förvaltningslagen gäller för handläggning av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna och handläggning av förvaltningsärenden hos domstolarna. Av förarbetena till regeringsformen framgår att ordet myndighet används för att beteckna organ som utövar offentlig makt och som är organiserade i offentlighetsformer (prop. 1973:90 s. 233, jfr SOU 1972:15 s. 123). Ordet förvaltningsmyndighet används för att beteckna de myndigheter vars uppgift är att sköta offentliga förvaltningsuppgifter. I promemorian föreslås att när förvaltningslagen tillämpas ska arbetslöshetskassan jämföras med en myndighet.

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet anser att "förvaltningsmyndighet" bör användas i stället för "myndighet" i den nya lagen. Regeringen konstaterar att i såväl författningstexten som förarbetena till förvaltningslagen används ordet myndighet, vilket omfattar både förvaltningsmyndigheter och domstolar. När en arbetslöshetskassa tillämpar förvaltningslagen får den också anses som en myndighet vid sidan av förvaltningsmyndigheterna och domstolarna. Regeringen konstaterar att en sådan ordning är förenlig med förvaltningslagens begreppsbyggnad och blir tydlig och lätt att tillämpa. Mot denna bakgrund anser regeringen i likhet med promemorian att arbetslöshetskassan vid tillämpningen av förvaltningslagen bör jämföras med en myndighet. Detta bör framgå av lagtexten.

Särskilda bestämmelser om handläggning i den nya lagen

Även om det är eftersträvänsvärt med enhetlighet och förutsägbarhet är det inte ändamålsenligt att reglera arbetslöshetskassornas handläggning av ärenden helt enligt förvaltningslagen. Avvikelse bör föreskrivas när det finns behov av det. Av förvaltningslagen framgår att om det i en annan lag eller en förordning finns någon bestämmelse som avviker från förvaltningslagens bestämmelser ska den bestämmelsen tillämpas. Förvaltningslagen är med andra ord subsidiär i förhållande till andra föreskrifter av riksdagen eller regeringen som reglerar samma ämnen som

lagen. Det innebär att om det finns bestämmelser i den nya lagen som rör handläggning av ärenden som avviker i någon del från förvaltningslagens bestämmelser har dessa bestämmelser företräde. Det kommer att finnas behov av att särskilt reglera vissa handläggningsfrågor som är specifika för arbetslöshetsförsäkringen i den nya lagen, se avsnitt 14.2–15.2.7. Regeringen anser att det bör framgå av paragrafen att det finns särskilda bestämmelser i kapitlen om handläggning och omprövning och överklagande.

Inga särskilda föreskrifter om förvaltningslagen i lagen om arbetslöshetskassor

Den föreslagna bestämmelsen om att förvaltningslagen ska tillämpas gäller endast handläggningen av ärenden enligt den nya lagen. Arbetslöshetskassor handlägger även ärenden enligt lagen om arbetslöshetskassor, t.ex. om uteslutning av en medlem. *Sveriges a-kassor*, *Göteborgs tingsrätt* och *TCO* anser att det inte är ändamålsenligt att handläggning enligt lagen om arbetslöshetskassor inte ska ske enligt förvaltningslagen. *JO* anser att det framstår som krångligt och ineffektivt att arbetslöshetskassorna ska tillämpa olika handläggningsregler för ärenden som till sin natur i många fall är snarlika. Regeringen bedömer att det kommer att vara möjligt att vid handläggning av ärenden enligt den nya lagen tillämpa förvaltningslagen även om inte motsvarande är reglerat i lagen om arbetslöshetskassor. Det finns inget som hindrar att arbetslöshetskassorna liksom i dag i stor utsträckning tillämpar förvaltningslagen i sin handläggning i ärenden enligt lagen om arbetslöshetskassor. Utredningen och promemorian föreslår inte några ändringar i lagen om arbetslöshetskassor när det gäller handläggningsbestämmelser. Frågan rymms inte i detta lagstiftningsärende och regeringen får om behov uppstå återkomma.

14.2 Särskilda bestämmelser om ansökan om arbetslöshetsersättning

14.2.1 Ansökan om arbetslöshetsersättning

Regeringens förslag: En ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras hos arbetslöshetskassan.

Ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Den sökande ska på heder och samvete intyga att lämnade uppgifter om faktiska förhållanden är riktiga.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kunna meddela ytterligare föreskrifter om ansökan.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Sveriges a-kassor* anser att det bör förtydligas att en ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras skriftligen.

Skälen för regeringens förslag

Ansökan om arbetslöshetsersättning

En ansökan om arbetslöshetsersättning inleder handläggningen av ett ärende hos arbetslöshetskassan. Av 47 § i den nuvarande lagen framgår bl.a. att en ansökan om arbetslöshetsersättning ges in till och prövas av arbetslöshetskassan. Den sökande ska lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av sökandens rätt till arbetslöshetsersättning. Den sökande ska intyga på heder och samvete att lämnade uppgifter är riktiga och fullständiga samt anmäla ändrade förhållanden av betydelse för sökandens rätt till arbetslöshetsersättning. I 19 § förvaltningslagen anges att en enskild kan inleda ett ärende hos en myndighet genom en ansökan, anmälan eller annan framställning. Framställningen ska innehålla uppgifter om den enskildes identitet och den information som behövs för att myndigheten ska kunna komma i kontakt med honom eller henne. Det ska framgå av framställningen vad ärendet gäller och vad den enskilde vill att myndigheten ska göra. Det ska också framgå vilka omständigheter som ligger till grund för den enskildes begäran, om det inte är uppenbart obehövligt.

Även i en ny lag finns det behov av bestämmelser om ansökan om arbetslöshetsersättning som kompletterar förvaltningslagens bestämmelser. Liksom enligt dagens bestämmelser bör med ansökan avses både det initiala anspråket på arbetslöshetsersättning och de efterföljande månadsvisa ansökningarna. Vid den initiala prövningen kommer arbetslöshetskassan att behöva fler uppgifter för att bedöma om en sökande har rätt till arbetslöshetsersättning, än vid de löpande ansökningstillfällena. De prövningar som därefter sker löpande kan däremot i många fall göras mer summariska, under förutsättning att inga nya omständigheter uppstår som ändrar de tidigare förutsättningarna. Oavsett om det handlar om den första ansökan eller de efterföljande månadsvisa ansökningarna är det viktigt att arbetslöshetskassan har allt underlag som behövs för att kunna pröva om förutsättningarna är uppfyllda för rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen föreslår att det införs en bestämmelse i den nya lagen att en ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras hos arbetslöshetskassan. Ansökan bör innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Uppgifter som behövs i ärendet är dels sådana som behövs för att kunna bedöma rätten till arbetslöshetsersättning, dels uppgifter om en sökandes identitet och annan information som är nödvändig för att arbetslöshetskassan ska kunna komma i kontakt med sökanden.

Det är viktigt att de uppgifter som ligger till grund för ett beslut om arbetslöshetsersättning är riktiga så att rätt ersättning betalas ut. I en arbetslöshetsförsäkring grundad på inkomster från förvärvsarbete i stället för arbetad tid kommer arbetslöshetskassorna att kunna kontrollera fler uppgifter, t.ex. genom den arbetsgivardeklaration som arbetsgivare ska lämna till Skatteverket. Det kommer dock fortfarande att finnas ett behov av uppgifter som endast den sökande förfogar över för att en ansökan ska bli fullständig. Det är självklart viktigt att dessa uppgifter är riktiga. Det

följer redan av den nuvarande lagen att sökanden ska intyga på heder och samvete att lämnade uppgifter är riktiga och fullständiga. För att inskräpa vikten av att lämnade uppgifter är korrekta föreslår regeringen det även i en ny lag bör gälla att den sökande ska lämna uppgifter om faktiska förhållanden på heder och samvete. Detta bör i sig verka avhållande på den sökande att medvetet eller på grund av slarv lämna felaktiga uppgifter. I avsnitt 14.2.3 finns mer beskrivet om hanteringen av ofullständiga ansökningar.

I den nuvarande bestämmelsen anges att sökanden ska anmäla ändrade förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning. Den frågan behandlas i avsnitt 14.3.

Behovet av arbetsgivarintyg

I 47 § andra stycket i den nuvarande lagen framgår bl.a. att det till ansökan ska bifogas ett intyg av arbetsgivaren om den sökandes arbetsförhållanden och de uppgifter i övrigt som behövs för att bedöma sökandens rätt till arbetslöshetsersättning.

Det föreslås i avsnitt 6.1.1 att den nya arbetslöshetsförsäkringen ska grundas på inkomster av förvärvsarbete och inte som i dag arbetad tid. För att den sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning ska sökanden ha haft inkomster av förvärvsarbete i en viss omfattning och under en viss tid. Samma uppgifter om inkomster av förvärvsarbete ska användas för att fastställa ersättningsperiodens längd och sökandens ersättningsgrundande inkomst. Arbetslöshetskassan kommer i de flesta fall att kunna kontrollera en sökandes inkomster av förvärvsarbete genom de månatliga arbetsgivardeklarationer som arbetsgivaren ska lämna till Skatteverket. Genom den föreslagna ordningen anser regeringen i likhet med utredningen att det inte längre finns ett behov av en bestämmelse som innebär att arbetsgivaren alltid ska lämna in ett intyg om den sökandes arbetsförhållanden och de uppgifter i övrigt som behövs för att bedöma rätten till arbetslöshetsersättning. Det kommer dock även framöver att finnas situationer då arbetslöshetskassan behöver hämta in uppgifter från den sökandes arbetsgivare. Det kan t.ex. röra sig om uppgifter om varför en anställning har upphört eller uppgifter om utfört arbete vid en kontroll av att rätt arbetslöshetsersättning har betalats ut. För det föreslås i avsnitt 12.5 en uppgiftsskyldighet för arbetsgivare.

Tillämpliga straffrättsliga bestämmelser

Att en sökande ska intyga på heder och samvete att lämnade uppgifter om faktiska förhållanden är riktiga innebär att straffbestämmelserna om osann eller vårdslös försäkran i 15 kap. 10 § brottsbalken kan bli tillämpliga. Av paragrafen framgår att den som på annat sätt än muntligen lämnar osann uppgift eller förtiger sanningen, när uppgiften enligt lag eller annan författning lämnas på heder och samvete eller under annan liknande försäkran, döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för osann försäkran till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som lämnar oriktiga uppgifter kan, liksom i dag, även straffas enligt bidragsbrottslagen (2007:612). Av 2 § framgår att den som lämnar oriktiga uppgifter eller inte anmäler ändrade förhållanden som han eller hon är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning, och på så sätt orsakar fara

för att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd felaktigt betalas ut, felaktigt tillgodoräknas, betalas ut med ett för högt belopp eller tillgodoräknas med ett för högt belopp, döms för bidragsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

En möjlighet för regeringen att meddela ytterligare föreskrifter om ansökan

Regeringen föreslår inte att ansökan ska ha en viss form. Av förvaltningslagen framgår att handläggningen som utgångspunkt ska vara skriftlig men att en myndighet får besluta att handläggningen ska vara helt eller delvis muntlig om det inte är olämpligt. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Sveriges a-kassor* anser att det bör förtydligas att en ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras skriftligen. Det är möjligt att särskilt reglera att en ansökan ska göras skriftligen. Regeringen anser att sådana specifika och tekniska regler lämpligen bör hanteras på förordningsnivå eller genom myndighetsföreskrifter. Regeringen föreslår att det införs en upplysningsbestämmelse som ger en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om ansökan. Det kan t.ex. vara fråga om bestämmelser om vad en ansökan bör innehålla och krav på formen för ansökan. Om det bör införas ett krav på att ansökan ska vara skriftlig får regeringen återkomma till i det fortsatta författningsarbetet.

14.2.2 Ansökningstiden

Regeringens förslag: En ansökan om arbetslöshetsersättning ska avse en månad och göras senast tre månader efter utgången av den månad som ansökan avser. En ansökan som görs efter den tiden ska avvisas, om det inte finns särskilda skäl.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att en ansökan ska göras senast vid utgången av månaden efter den månad som ansökan avser. Utredningen föreslår inte att ansökan ska avse en månad. Följden av att en ansökan om arbetslöshetsersättning lämnas in för sent är enligt utredningens förslag att rätten till arbetslöshetsersättning för den månaden är förlorad, om det inte finns särskilda skäl.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* tillstyrker förslaget att det ska finnas en s.k. ventil i form av särskilda skäl så att arbetslöshetskassan ska kunna pröva ersättningsrätten vid en försenad ansökan. Organisationen framför att förslaget att en ansökan ska göras senast månaden efter den månad som ansökan avser, tillsammans med förslaget om en ny ramtidsbestämmelse, kan leda till stora konsekvenser för enskilda och att dessa konsekvenser inte står i rimlig proportion till den enskildes handlande. *TCO* avstyrker förslaget att en ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras senast vid utgången av månaden efter den månad som ansökan avser och anser i likhet med

Sveriges a-kassor att den föreslagna tidsfristen i stället bör bestämmas till åtminstone tre månader.

Skälen för regeringens förslag

En kortare ansökningstid

Av nuvarande bestämmelser följer att en ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras hos arbetslöshetskassan inom nio månader från den sista dagen i den tidsperiod som ansökan avser. Någon motsvarighet till bestämmelsen finns inte i förvaltningslagen. Utredningen föreslår att en ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras senast vid utgången av månaden efter den månad som ansökan avser.

Regeringen konstaterar att om en ansökan kommer in långt efter den tid som ansökan avser är det svårt och ibland omöjligt för en arbetslöshetskassa att utreda om förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning är uppfyllda under den tid som ansökan avser. Det kan t.ex. vara svårt att säkerställa om en sökande faktiskt har varit aktivt arbetssökande om alltför lång tid har gått mellan den månad som ansökan avser och den tidpunkt när ansökan kom in till arbetslöshetskassan. Det är viktigt att arbetslöshetskassorna kan kontrollera att villkoren för rätten till arbetslöshetsersättning är uppfyllda. Regeringen anser att det därför är rimligt att tiden för när en ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras är kortare än dagens nio månader. En tremånadersfrist som *TCO* och *Sveriges a-kassor* efterfrågar skulle bli avsevärt kortare än dagens tidsfrist utan att det ställs alltför stränga krav på den sökande som av olika skäl inte hinner ansöka om arbetslöshetsersättning månaden efter den månad som ansökan avser som utredningen föreslår. Regeringen delar således *TCO:s* och *Sveriges a-kassors* synpunkt att en tidsgräns för ansökan motsvarande senast månaden efter den månad som ansökan avser är för kort. I dag använder de flesta sökande olika typer av e-tjänster vilket förenklar ansökningsförfarandet både för den sökande och för arbetslöshetskassan. Den nya lagen förväntas även skapa förutsättningar för en mer effektiv ansökningsprocess bl.a. genom att de uppgifter som ligger till grund för inkomstvillkoret kan hämtas från Skatteverket. Regeringen föreslår därför att en ansökan ska göras senast tre månader efter utgången av den månad som ansökan avser.

I den nuvarande lagen beräknas arbetslöshetsersättningen per dag och summeras veckovis. I den nya lagen föreslås att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en månadsförsäkring, se avsnitt 8.1. Det innebär även att ansökan om arbetslöshetsersättning bör avse en månad.

En ansökan som kommer in för sent ska avvisas

Av dagens bestämmelser framgår att om en sökande inte lämnar in en ansökan inom tidsfristen är rätten till arbetslöshetsersättning för den aktuella tidsperioden förlorad, om det inte finns synnerliga skäl. Av förarbetena framgår bl.a. att bestämmelsen innebär att en ansökan om arbetslöshetsersättning måste ha inkommit till arbetslöshetskassan inom en viss tid för att den sökande ska ha rätt till ersättning och att en ansökan som har kommit in för sent ska avvisas (prop. 2009/10:7 s. 31).

Regeringen anser att det även enligt den nya lagen bör få konsekvenser om en ansökan inte görs inom tidsfristen. Regeringen föreslår att

bestämmelser som i sak motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. Det bör framgå att följderna av att en ansökan om arbetslöshetsersättning inte görs inom angiven tid ska vara att ansökan avvisas. Regeringen instämmer vidare i *Sveriges a-kassor* uppfattning att det kan leda till stora konsekvenser för den sökande redan vid smärre förseningar. I dagens bestämmelser anges att om det finns synnerliga skäl kan ansökan prövas även efter den angivna tidsfristen. Regeringen anser att det liksom i dagens bestämmelser bör finnas en möjlighet för arbetslöshetskassan att pröva en ansökan som har kommit in efter den angivna tidsfristen. En ansökan som har kommit in för sent bör till skillnad från dagens bestämmelser kunna prövas om det finns särskilda skäl. Vad som kan utgöra särskilda skäl får avgöras från fall till fall. Som exempel på vad som skulle kunna vara särskilda skäl kan dock nämnas tekniska störningar i datatrafik, om ansökan görs elektroniskt. Det skulle också kunna vara fråga om särskilda skäl när en sökande på grund av t.ex. egen sjukdom eller sjukdom i familjen är förhindrad att ansöka i tid.

14.2.3 Det ska vara möjligt att använda delgivning vid föreläggande om brister i en ansökan

Regeringens förslag: Om arbetslöshetskassan förelägger en sökande att avhjälpa en brist i en ansökan ska det få ske genom delgivning.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen föreslår att beslutsinstansen inte får avvisa en ansökan om den enskilde inte först har förelagts att avhjälpa bristen vid påföljd att ansökan annars kommer att avvisas, i stället för att förvaltningslagens bestämmelser om åtgärder för att rätta till brister i en framställning ska gälla.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Arbetslöshetskassan ska avhjälpa brister i en ansökan

Det förekommer att ansökningar om arbetslöshetsersättning är så bristfälliga att de inte kan ligga till grund för en prövning i sak. Några bestämmelser om hur arbetslöshetskassan ska agera i en sådan situation finns inte i den nuvarande lagen. Inom ramen för serviceskyldigheten i 6 § förvaltningslagen bör dock arbetslöshetskassan hjälpa den sökande att ta tillvara sina intressen. Av 20 § förvaltningslagen följer att en myndighet ska hjälpa den enskilde till rätta om en framställning är ofullständig eller oklar. En myndighet får även besluta att förelägga den enskilde att avhjälpa en brist som finns kvar om bristen medför att framställningen inte kan läggas till grund för en prövning i sak. Av förvaltningslagen framgår att det i föreläggandet ska anges att följderna av att föreläggandet inte följs kan bli att framställningen inte tas upp till prövning.

Regeringen anser att det bör förtydligas hur arbetslöshetskassan ska hantera ofullständiga och bristfälliga ansökningar. Bestämmelserna i

förvaltningslagen om åtgärder för att rätta till brister i en framställning är ändamålsenliga även för kompletteringar av ansökningar om arbetslöshetsersättning. Det finns därför inte anledning att, på det sätt som utredningen föreslår, särskilt reglera att en ansökan ska avvisas om den är så ofullständig att den inte kan läggas till grund för någon prövning i sak.

Det ska vara möjligt för arbetslöshetskassan att använda delgivning

Domstolar och andra myndigheter har en långtgående skyldighet att låta parter få ta del av information som finns i ett mål eller ärende. Något som framgår bl.a. av kommunikationsskyldigheten i 25 § förvaltningslagen. För myndigheter gäller delgivningslagen som föreskriver på vilket sätt myndigheter ska fullgöra kommunikationsskyldigheten. Delgivningsregleringens syfte är att skapa rimliga garantier för att den person som berörs har kunnat ta del av innehållet i de aktuella handlingarna. För att delgivningslagen ska kunna tillämpas av arbetslöshetskassorna måste det särskilt föreskrivas i lag eller annan författning.

För att säkerställa att en sökande verkligen har fått möjlighet att avhjälpa en brist i ansökan bör arbetslöshetskassan kunna förelägga den sökande att komplettera ansökan genom delgivning. Av 20 § förvaltningslagen framgår inte att föreläggandet får ske genom delgivning. Regeringen anser att det därför bör särskilt föreskrivas i den nya lagen att arbetslöshetskassan vid tillämpningen av 20 § förvaltningslagen har möjlighet att förelägga den sökande genom delgivning.

14.3 Särskilda bestämmelser om den enskildes skyldigheter

Regeringens förslag: Den enskilde ska vara skyldig att

1. medverka till att ett ärende blir utrett genom att lämna de uppgifter som är av betydelse för ett ärendes avgörande, och
2. anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på arbetslöshetsersättningen.

En anmälan om ändrade förhållanden ska göras så snart som möjligt och senast 14 dagar efter det att den enskilde fick kännedom om förändringen.

Uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete, om inte särskilda skäl talar mot det.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell och språklig utformning. Utredningen föreslår även en bestämmelse om kommunikation.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det blir tydligare om det i stället för hänvisningar till paragrafer uttryckligen framgår av lagtexten att uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* har synpunkter på den föreslagna bestämmelsen om kommunikation.

Skälen för regeringens förslag

Den enskilde ska vara skyldig att medverka i utredningen

Det är viktigt att ärenden inom arbetslöshetsförsäkringen blir tillfredsställande utredda. Det ligger både i den sökandes och i det allmännas intresse att det i handläggningen av varje enskilt ärende utreds om kriterierna för rätten till arbetslöshetsersättning är uppfyllda. Om arbetslöshetskassorna inte har uppdaterad information är risken att arbetslöshetsersättning betalas ut felaktigt vilket kan leda till bl.a. sanktioner och återkravsärenden.

Av den nuvarande lagen framgår att den sökande ska lämna de uppgifter som behövs för bedömningen av rätten till arbetslöshetsersättning. Det saknas uttryckliga bestämmelser om att enskilda har ett ansvar att medverka i utredningen av ett ärende. Av 23 § förvaltningslagen följer att en myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. En enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.

Alla ärenden initieras inte genom en ansökan om arbetslöshetsersättning av den enskilde. I vissa fall startar ett ärende av arbetslöshetskassan, t.ex. till följd av att Arbetsförmedlingen eller en annan myndighet har lämnat uppgifter till arbetslöshetskassan som kan påverka rätten till arbetslöshetsersättning. Det kan även handla om uppgifter från en arbetsgivare om att en sökande har sagt upp sig på egen begäran, vilket innebär att den sökande kan bli föremål för avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning.

Även om arbetslöshetskassan alltid har det yttersta utredningsansvaret är det viktigt att den enskilde bidrar till den utredning som behövs i ett ärende även efter det att en ansökan har lämnats in eller om ett ärende initieras på något annat sätt än genom en ansökan. Regeringen anser att det därför bör införas en särskild bestämmelse i den nya lagen om att den enskilde är skyldig att medverka till att ett ärende blir utrett genom att lämna de uppgifter som är av betydelse för ett ärendes avgörande.

Den enskilde ska vara skyldig att anmäla ändrade förhållanden

Av den nuvarande lagen framgår att den sökande ska anmäla ändrade förhållanden av betydelse för sökandens rätt till arbetslöshetsersättning. Det kan t.ex. vara att den sökande ska anmäla om sökanden inte står till arbetsmarknadens förfogande, t.ex. på grund av att barntillsyn inte är ordnad eller att den sökande har påbörjat studier.

En sökandes rätt till arbetslöshetsersättning bygger i stor utsträckning på de uppgifter som sökanden lämnar till arbetslöshetskassan. Det är dock inte möjligt för arbetslöshetskassan att kontrollera att samtliga uppgifter som lämnas fortsatt är aktuella. Det är därför viktigt att den enskilde informerar arbetslöshetskassan om ändrade förhållanden som påverkar rätten till arbetslöshetsersättning eller storleken på ersättningen. Sökanden bör normalt sett redan i samband med en ansökan om arbetslöshetsersättning veta vilka förhållanden som är av betydelse för rätten till och storleken på arbetslöshetsersättningen.

Enligt 47 b § lagen om arbetslöshetsförsäkring gäller en bortre tidsgräns på 14 dagar för att anmäla förändrade förhållanden efter det att den sökande fick kännedom om förändringen. Vid införandet av bestämmelsen hänvisade regeringen till förarbetena till bidragsbrottslagen där det framgår att det måste finnas ett begränsat tidsmässigt utrymme för den enskilde att handla innan straffansvar kan inträda och skyldigheten kan anses ha blivit åsidosatt när det finns en skyldighet att anmäla ändrade förhållanden. Regeringen anförde vidare att det i socialförsäkringsbalken finns en bestämmelse som anger att en anmälan ska göras så snart som möjligt och senast 14 dagar efter det att den anmälningsskyldige fick kännedom om förändringen. Regeringen föreslog därför att en tidsfrist om 14 dagar skulle föras in i lagen om arbetslöshetsförsäkring (prop. 2012/13:12 s. 46 och 47).

Det saknas särskilda bestämmelser om att anmäla ändrade förhållanden i förvaltningslagen. Regeringen anser att dagens bestämmelser om den enskildes skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i lagen om arbetslöshetsförsäkring är ändamålsenliga och föreslår att i huvudsak motsvarande bestämmelser ska införas i den nya lagen.

Uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete

Liksom för uppgifter som lämnas i en ansökan bör det ställas krav på att uppgifter om faktiska förhållanden som lämnas i samband med en utredning eller en anmälan om ändrade förhållanden ska lämnas på heder och samvete. Det innebär att ett straffansvar för osann försäkran enligt 15 kap. 10 § brottsbalken kan komma i fråga, se mer om detta i avsnitt 14.2.1.

Det finns dock vissa situationer där det skulle vara orimligt för en enskild att lämna uppgifter på heder och samvete. Den enskilde bör inte vara skyldig att lämna uppgifter under straffansvar i ärenden om återkrav, eftersom de omständigheter som föranleder återkravet kan vara sådana att de samtidigt kan konstituera en misstanke om brott. Den som misstänks för brott har rätt att tiga och har heller ingen sanningsplikt om han eller hon lämnar upplysningar. Regeringen föreslår därför att den enskilde ska vara skyldig att lämna uppgifter om faktiska förhållanden på heder och samvete om inte särskilda skäl talar mot det. Regeringen konstaterar att det är bra om bestämmelserna i den nya lagen är tydliga. Ett sätt att göra det är att undvika onödiga hänvisningar mellan paragrafer. Regeringen anser därför, i likhet med *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, att det i bestämmelserna om skyldigheten att lämna uppgifter om faktiska förhållanden på heder och samvete finns goda skäl för att direkt i bestämmelsen skriva ut vad som gäller i stället för att hänvisa till andra paragrafer.

Kommunikation enligt förvaltningslagen

Inom förvaltningsrätten kommer den grundläggande rättsprincipen att ingen ska dömas ohörd till uttryck som en kommunikationsprincip. En regelrätt kommunikation förutsätter att en myndighet aktivt både informerar en part om sådana uppgifter som har tillförts ärendet och ger parten tillfälle att lämna synpunkter på innehållet i uppgifterna. En part ska alltså inte själv behöva vara aktiv för att undvika att myndigheten fattar

beslut på ett underlag som parten inte har känt till och kunnat bemöta. Tillämpningen av kommunikationsprincipen fyller också en viktig funktion som utredningsmedel, eftersom den säkerställer ett fortlöpande utbyte av information och argument mellan de som medverkar i ärendet. Utredningen föreslår en bestämmelse om kommunikation motsvarande den i förvaltningslagen. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* är positiv till den föreslagna bestämmelsen om kommunikation men anser att det bör framgå att kommunikationsskyldigheten endast omfattar material som tillförts av parten själv. Vidare anser inspektionen att det bör förtydligas att det är upp till arbetslöshetskassorna att ta ställning till om det finns skäl att kommunicera ett förslag till beslut.

Av bestämmelsen om kommunikation i förvaltningslagen följer att en myndighet innan den fattar ett beslut i ett ärende ska underrätta den som är part om allt material av betydelse för beslutet om det inte är uppenbart obehövligt. Av förarbetena till paragrafen framgår att kravet på kommunikation enbart omfattar sådant material som utgör underlag för beslutet, inte varje uppgift som har tillförts ärendet utifrån. Sådant material som helt saknar relevans för ett beslut i ett ärende omfattas inte av kravet på kommunikation. Det kan exempelvis vara uppenbart obehövligt att kommunicera uppgifter som har lämnats av parten själv. Det är myndigheten som bestämmer hur kommunikationen ska genomföras (prop. 2016/17:180 s. 159–169). Regeringen anser att bestämmelsen i förvaltningslagen är väl utformad och fyller den funktion som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen efterfrågar. Regeringen bedömer att det därför inte finns skäl för att göra de förtydliganden som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen efterfrågar.

14.4 Särskilda bestämmelser om interimistiska beslut

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassan ska få besluta i fråga om arbetslöshetsersättning för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts slutligt, om det

1. inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om den sökande har rätt till arbetslöshetsersättning,
2. är sannolikt att sökanden har sådan rätt, och
3. är av väsentlig betydelse för sökanden.

Ett beslut ska även få meddelas när det står klart att sökanden har rätt till arbetslöshetsersättning men ersättningens storlek inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål.

Regeringens bedömning: Det saknas behov av bestämmelser om att arbetslöshetskassan ska få besluta om att hålla inne arbetslöshetsersättningen för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag och bedömning eller har inte någon

invändning mot dem. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* tillstyrker förslaget och delar bedömningen. Organisationen ser dock vissa praktiska utmaningar vid handläggningen och önskar att det förtydligas hur arbetslöshetskassorna ska meddela den sökande om utredningstiden drar ut på tiden och utbetalningen dröjer. Organisationen önskar även att det förtydligas om arbetslöshetskassan kommer att kunna återkräva arbetslöshetsersättning om det visar sig att den utbetalade ersättningen varit för hög och om återbetalning av statsbidrag kan bli aktuellt. Organisationen konstaterar även att bedömningen att det saknas behov av bestämmelser om att hålla inne arbetslöshetsersättning kanske inte fullt ut delas av JO såsom organisationen tolkar beslut JO 2004/05 s.167. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* saknar ett förtydligande om en sökande har rätt till ett formellt avslagsbeslut som går att överklaga i de fall som arbetslöshetskassan inte anser att förutsättningarna för ett interimistiskt beslut är uppfyllda. Inspektionen delar inte utredningens bedömning att det inte behövs några bestämmelser om innehållande av arbetslöshetsersättning och anser att frågan bör analyseras ytterligare och att det inte kan uteslutas att det kan uppstå situationer då det kan finnas behov av att hålla inne arbetslöshetsersättning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Det ska vara möjligt för arbetslöshetskassorna att fatta interimistiska beslut

Arbetslöshetsförsäkringen syftar till att ge ekonomiskt stöd till arbetslösa under omställning från ett arbete till ett annat. För att skapa en ekonomisk trygghet för arbetslösa är det också viktigt att arbetslöshetsersättning betalas ut när en sökande har rätt till den. Det finns annars en risk att sökanden hamnar i ekonomiska svårigheter och i slutändan tvingas söka ekonomiskt bistånd hos kommunen.

I många fall kommer arbetslöshetskassan att kunna fatta beslut och betala ut arbetslöshetsersättning senast i slutet av månaden efter den månad som ansökan avser. Det kan dock uppstå situationer då ett beslut dröjer t.ex. på grund av att utredningen i ett ärende behöver kompletteras för att arbetslöshetskassan ska kunna fastställa rätten till eller storleken på arbetslöshetsersättningen. Regeringen anser i likhet med utredningen att det kan leda till orimliga konsekvenser om en förlängd utredningstid alltid leder till att den sökande under en längre tid inte kan få någon arbetslöshetsersättning. Det blir särskilt tydligt om den ofullständiga utredningen beror på omständigheter utanför den sökandes kontroll t.ex. om arbetslöshetskassan begär in uppgifter från en annan aktör. Det kan bl.a. handla om uppgifter från Försäkringskassan om andra ersättningar. Dessa uppgifter är dock inte alltid nödvändiga för att det ska vara sannolikt att det finns en rätt till arbetslöshetsersättning, men uppgifterna kan påverka arbetslöshetsersättningens storlek. Det kan även handla om att arbetslöshetskassan inte har hunnit utreda om det ska beslutas om en sanktion motsvarande någon eller ett par dagar, men att ansökan i övrigt inte är ifrågasatt. Regeringen anser att det därför bör införas en möjlighet för arbetslöshetskassan att kunna fatta ett interimistiskt beslut om utbetalning av arbetslöshetsersättning under tiden ett ärende utreds och i

avvaktan på det slutgiltiga avgörandet. Med slutligt beslut avses ett beslut som avgör ett ärende.

Sveriges a-kassor undrar hur arbetslöshetskassan ska hantera informationen till den sökande om utredningen drar ut på tiden. Regeringen konstaterar att det av förvaltningslagen följer att om arbetslöshetskassan bedömer att avgörandet i ett ärende som har inletts av en enskild part kommer att bli väsentligt försenat ska arbetslöshetskassan underrätta den enskilde om detta. I en sådan underrättelse ska arbetslöshetskassan redovisa anledningen till förseningen.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen undrar om en sökande har rätt till ett formellt avslagsbeslut som går att överklaga i de fall som arbetslöshetskassan inte anser att förutsättningarna för ett interimistiskt beslut är uppfyllda. Regeringen konstaterar att om den sökande har begärt ett interimistiskt beslut och förutsättningar för att meddela ett sådant saknas bör arbetslöshetskassan meddela sökanden detta i form av ett beslut. Ett sådant beslutet kommer att vara möjligt att överklaga, se förslag i avsnitt 15.2.1. Även om förutsättningarna för ett interimistiskt beslut är uppfyllda bör det i vissa fall vara möjligt för arbetslöshetskassan att avstå från att fatta ett sådant beslut, nämligen i de fall det slutliga beslutet kan meddelas inom kort. Ett interimistiskt beslut bör alltid åtföljas av ett slutligt beslut (se JO 2008/09 s. 347). Det slutliga beslutet bör bl.a. omfatta ett ställningstagande till vad som tidigare har beslutats interimistiskt. Ett formellt avslagsbeslut, som alltså kan överklagas, bör endast komma i fråga i de fall där sökanden uttryckligen har begärt interimistiskt utbetalad arbetslöshetsersättning och arbetslöshetskassan inte kan bifalla begäran (jfr prop. 1982/83:3 s. 59).

Sverige a-kassor har även efterfrågat förtydliganden om möjligheterna att återkräva arbetslöshetsersättning och om det kan bli aktuellt med återbetalning av statsbidrag i dessa situationer. Regeringen konstaterar att om det skulle visa sig att den utbetalade arbetslöshetsersättningen varit för hög bör det vara möjligt att återkräva ersättningen om förutsättningarna för återbetalningsskyldighet och återkrav är uppfyllda, se avsnitt 11.1–11.2. Detsamma bör gälla återbetalning av statsbidrag som följer av bestämmelser i lagen om arbetslöshetskassor.

Särskilda krav för interimistiska beslut

Arbetslöshetskassorna bör inte kunna besluta om interimistisk utbetalning av arbetslöshetsersättning så snart ett ärende drar ut på tiden. Regeringen anser att arbetslöshetskassan endast bör få besluta i fråga om arbetslöshetsersättning för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts slutligt om vissa kriterier är uppfyllda. Det bör krävas att det inte utan betydande dröjsmål kan konstateras att den sökande har rätt till arbetslöshetsersättning. Med betydande dröjsmål avser regeringen en längre tid än ett par veckor. Det bör vidare vara sannolikt att sökanden har rätt till arbetslöshetsersättning. För att det ska vara sannolikt att det finns en rätt till arbetslöshetsersättning utifrån det underlag som är tillgängligt måste det finnas mer omständigheter som talar för en sådan rätt än för ett avslag vid den slutliga prövningen. En utbetalning av arbetslöshetsersättning bör vidare vara av väsentlig betydelse för den sökande. Vid bedömning av vad som är av väsentlig betydelse bör hänsyn tas till den

sökandes situation och förmånens ekonomiska betydelse för sökandens försörjning.

Det bör även vara möjligt att meddela ett interimistiskt beslut när det står klart att sökanden har rätt till arbetslöshetsersättning men ersättningens belopp inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål.

Inget behov av bestämmelser om att hålla inne arbetslöshetsersättning

I den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring finns en möjlighet för arbetslöshetskassorna att besluta att tills vidare hålla inne arbetslöshetsersättning till en sökande om det finns sannolika skäl att anta att sökanden inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning eller kommer att fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning eller uteslutas ur en arbetslöshetskassa. Bestämmelsen motiverades vid införandet med att det kan ta tid från det att en arbetslöshetskassa får kännedom om en omständighet som kan påverka den sökandes rätt till arbetslöshetsersättning till dess att arbetslöshetskassan fattar ett beslut i ärendet. Under denna tid hinner ofta ytterligare arbetslöshetsersättning betalas ut, vilket innebär att den sökandes skuld kan komma att växa under utredningstiden. Det kan i sin tur leda till att den sökande får svårt att betala tillbaka det felaktigt utbetalade beloppet och att arbetslöshetskassan inte får tillbaka hela beloppet. Syftet med bestämmelsen är att motverka felaktiga utbetalningar. Utredningen gör bedömningen att det inte finnas behov av en sådan bestämmelse i det nya regelverket. *Sveriges a-kassor* delar utredningens bedömning att det saknas behov av bestämmelser om att arbetslöshetskassan får besluta om att innehålla arbetslöshetsersättning för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts men noterar samtidigt att denna uppfattning kanske inte fullt ut delas av JO, så som Sveriges a-kassor tolkar beslutet JO 2004/05 s. 167. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* delar inte utredningens bedömning att det inte behövs några bestämmelser om innehållande av arbetslöshetsersättning och anser därför att frågan bör analyseras ytterligare eftersom det inte kan uteslutas att det kan uppstå situationer när det kan finnas behov av att hålla inne arbetslöshetsersättning.

Regeringen konstaterar att en ansökan om arbetslöshetsersättning även i den nya lagen kommer att avse förfluten tid. Den sökande kommer i normalfallet att ansöka i efterhand och senast tre månader efter utgången av den månad som ansökan avser, se förslag i avsnitt 14.2.2. Det föreslås vidare i avsnitt 8.1 att arbetslöshetsförsäkringen kommer att beräknas per månad och utbetalningar av ersättningen kommer att göras efter att ett beslut är fattat. Det kommer således inte att betalas ut någon arbetslöshetsersättning innan arbetslöshetskassan har prövat att samtliga omständigheter för rätt till arbetslöshetsersättning är uppfyllda. Om det saknas relevanta uppgifter i en ansökan, dvs. uppgifter som behövs för att bedöma rätten till eller storleken på arbetslöshetsersättningen, bör arbetslöshetskassan utreda ärendet i den omfattning som behövs för att kunna fatta ett materiellt korrekt beslut. Förutsättningarna för att ett ärende ska hinna utredas innan utbetalning förbättras även vid en övergång från en veckoförsäkring till en månadsförsäkring eftersom tiden från att en ansökan kommer in till arbetslöshetskassan fram till att ett beslut ska fattas blir längre. Regeringen konstaterar att eftersom det i den nya lagen inte

kommer att finnas någon underliggande rätt till arbetslöshetsersättning innan arbetslöshetskassan har prövat förutsättningarna för den specifika tidsperioden finns det inte heller någon arbetslöshetsersättning att hålla inne. Regeringen bedömer därför, till skillnad från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, att det inte finns behov av bestämmelser om att hålla inne arbetslöshetsersättning i den nya lagen.

14.5 Särskilda bestämmelser om när beslut ska gälla

Regeringens förslag: Ett beslut ska gälla omedelbart, om inte något annat har angetts i beslutet eller bestämts av den instans som ska ompröva beslutet eller pröva överklagandet.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag omfattar även Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om de s.k. U2-intygen. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Arbetslöshetskassans beslut ska gälla omedelbart

Av 35 § förvaltningslagen framgår att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats. Av det nuvarande regelverket för arbetslöshetsförsäkringen följer att ett beslut av en arbetslöshetskassa eller en domstol gäller omedelbart, om inte något annat har angetts i beslutet eller bestämts av den instans som ska överpröva beslutet. Regeringen konstaterar att dagens bestämmelser är ändamålsenliga och att det inte finns skäl att i sak frångå den ordning som gäller i dag. I dag anges att den instans som ska överpröva beslutet får besluta att det inte ska gälla omedelbart. Regeringen anser att det bör förtydligas att möjligheten att besluta annat gäller både den instans som omprövar ett beslut och den instans som prövar ett överklagande. Regeringen föreslår därför att arbetslöshetskassans beslut ska gälla omedelbart, om inte något annat har angetts i beslutet eller bestämts av den instans som ska ompröva beslutet eller pröva överklagandet. Av 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) följer att en överinstans får bestämma att ett överklagat beslut tills vidare inte ska gälla.

Utredningen föreslår att även Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om U2-intyg ska gälla omedelbart. I avsnitt 4.3 anges att regleringen om U2-intygen fortsättningsvis kommer att gälla även sedan den nya lagen har trätt i kraft eftersom de i grunden är reglerade i förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009. De kompletterande bestämmelserna på nationell nivå är av administrativ karaktär och gäller närmare om utfärdande och beslut om intygen. Det är sådana bestämmelser som lämpligen kan regleras genom förordning.

Motivering, underrättelse och överklagande av beslut enligt förvaltningslagen

I förvaltningslagen finns bestämmelser om krav på motivering av beslut, underrättelse om ett beslut och information om hur ett beslut överklagas. Utredningen föreslår bestämmelser som motsvarar dem i förvaltningslagen. Med förslaget att förvaltningslagens regler ska bli tillämpliga för arbetslöshetskassorna vid handläggningen av ärenden anser regeringen att det inte är motiverat med några särregleringar för dessa situationer i den nya lagen. Hanteringen bör således ske enligt förvaltningslagen. Det innebär att även förvaltningslagens bestämmelse om att en underrättelse av ett beslut får ske genom delgivning enligt delgivningingslagen blir tillämplig för arbetslöshetskassorna. Arbetslöshetskassorna kommer på så sätt lättare kunna avgöra när en sökande har fått del av ett beslut.

14.6 Särskilda bestämmelser om när beslut senast får rättas eller ändras

Regeringens förslag: En rättelse eller ändring av ett beslut ska inte få göras senare än två år från den dag då beslutet meddelades.

Ett beslut ska få rättas eller ändras även efter två år, om det först därefter har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* anser att det bör förtydligas om det är meningen att ett beslut från en arbetslöshetskassa inte ska kunna rättas om det visar sig att det är felaktigt och konstaterar att det föreslås att en ändring inte längre ska kunna göras till den enskildes nackdel. Organisationen anser att det även finns anledning att utreda regelverket om återbetalning av statsbidrag i detta sammanhang eftersom det vore olyckligt att ha två skilda regelverk om möjligheten till rättelse och ändring i den nya lagen och lagen om arbetslöshetskassor. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ser inget egentligt behov av en tidsgräns för rättelse av ett beslut utan anser att det endast bör avse ändring.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Promemorians förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om promemorians förslag eller har inte någon invändning mot det. Bland annat *Arbetsförmedlingen*, *Brottsförebyggande rådet* och *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget. *Sveriges a-kassor* framför samma synpunkter som på utredningens förslag med tillägget att organisationen anser att det bör ses över om rättelse- och ändringsinstitutet inom arbetslöshetsförsäkringen bör särregleras i likhet med vad som gäller inom delar av socialförsäkringsområdet.

Skälen för regeringens förslag

Bestämmelser i förvaltningslagen om rättelse och ändring av beslut

Av 63 § i den nuvarande lagen framgår att en arbetslöshetskassa ska ändra ett beslut om beslutet på grund av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller en uppenbar oriktighet. Ett beslut ska också ändras av arbetslöshetskassan om det har blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag. Detsamma gäller om beslutet har blivit oriktigt på grund av en uppenbart felaktig rättstillämpning eller någon annan liknande orsak. En arbetslöshetskassa är dock inte skyldig att göra dessa ändringar om oriktigheten i beslutet är av ringa betydelse eller om beslutet har överprövats av högre instans. Enligt 65 § gäller att beslutet inte får ändras till den enskildes nackdel, om det finns synnerliga skäl mot det. De nuvarande bestämmelserna har delvis sin förebild i den äldre förvaltningslagen (1986:223).

Utredningen föreslår bestämmelser om när ett beslut får rättas, när ett beslut får ändras, när ett beslut ska ändras och när ett beslut som har överklagats ska ändras. Bestämmelserna har utformats och anpassats efter motsvarande bestämmelser i förvaltningslagen. I 36–39 §§ förvaltningslagen finns bestämmelser om rättelse av skrivfel och liknande, om när en myndighet får eller ska ändra ett beslut och om när en myndighet får ändra ett beslut som har överklagats.

Regeringen anser att det även fortsättningsvis finns behov av bestämmelser om rättelse och ändring av beslut om arbetslöshetsersättning. Förvaltningslagens bestämmelser om rättelse och ändring är rättsäkra och väl avvägda och innehåller både tvingande och frivilliga bestämmelser. Med förvaltningslagens bestämmelser blir även tillämpningen enhetlig mellan arbetslöshetsförsäkringen och andra förmånssystem. Den praxis som har utvecklats kring förvaltningslagens bestämmelser blir även tillämplig för arbetslöshetskassorna. Regeringen ser därför, till skillnad från *Sveriges a-kassor*, inte behov av att särreglera samtliga förutsättningar för beslut om rättelse och ändring i den nya lagen på det sätt som har gjorts på socialförsäkringsområdet. Regeringen föreslår en särreglering om tidsfrister för rättelse och ändring som förtydligas närmare nedan.

Sveriges a-kassor bedömer att utredningen föreslår att en ändring inte längre ska kunna göras till den enskildes nackdel och undrar om det är meningen att ett inledande felaktigt beslut från en arbetslöshetskassa inte ska kunna rättas om det visar sig att det är felaktigt. Regeringen konstaterar att t.ex. ändra en ersättningsperiod till färre dagar eller att ändra ett redan utbetalat månadsbelopp innebär en ändring till den enskildes nackdel. Orsaken till att en arbetslöshetskassa vill ändra ett beslut kommer att påverka vilka möjligheter det finns till att göra en ändring. Av förvaltningslagen framgår bl.a. att det är möjligt att rätta ett beslut som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av bl.a. skrivfel eller räknefel. Det är även möjligt att ändra ett beslut till den enskildes nackdel om den enskilde t.ex. har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. *Sveriges a-kassor* anser även att det behöver förtydligas hur de föreslagna reglerna om rättelse och ändring ska tillämpas i förhållande till de olika beslut som arbetslöshetskassorna fattar. Regeringen konstaterar att det i förvaltningslagen inte görs någon skillnad på vilken sorts beslut det

handlar om, dvs. samtliga beslut från arbetslöshetskassan bör omfattas av bestämmelserna om rättelse och ändring.

Sveriges a-kassor anser även att det finns anledning att utreda bestämmelserna om återbetalning av statsbidrag i lagen om arbetslöshetskassor i detta sammanhang. Det vore enligt organisationens mening olyckligt att ha två skilda regelverk när det gäller möjligheten till rättelse och ändring. Regeringen konstaterar att en sådan översyn inte rymms i detta lagstiftningsärende och regeringen får om ett sådant behov uppstår återkomma i denna fråga.

Rättelse och ändring senast två år från att beslutet meddelades

I 64 § i den nuvarande lagen framgår att en ändring av ett beslut inte får göras sedan mer än två år har förflutit från den dag då beslutet meddelades. Endast om det därefter har framkommit att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl får beslutet ändras efter att två år har gått. I förvaltningslagen finns inte motsvarande bestämmelser om en tidsfrist för rättelse och ändring.

Bestämmelserna i den nuvarande lagen har delvis utformats efter den äldre förvaltningslagen där uttrycket rättelse inte användes. Däremot motsvarar i huvudsak 63 § 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring vad som gäller enligt 36 § förvaltningslagen, dvs. rättelse av skrivfel och liknande. Till skillnad från vad *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* för fram anser regeringen att eftersom det föreslås att arbetslöshetskassorna ska följa förvaltningslagens regler om rättelse och ändring bör bestämmelsen om tidsfrist i den nya lagen omfatta både när ett beslut har rättats och när det har ändrats. Regeringen föreslår således en särreglering i förhållande till förvaltningslagen om att en rättelse eller ändring av ett beslut inte ska få göras senare än två år från den dag då beslutet meddelades.

Regeringen föreslår även att det bör vara möjligt att rätta eller ändra ett beslut efter att två år har gått om det först därefter har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl. Undantaget bör endast kunna användas vid särskilt kvalificerade felaktigheter. Motsvarande bestämmelse finns i 113 kap. 6 § socialförsäkringsbalken och enligt praxis har det vid bedömningen av vad som kan anses utgöra synnerliga skäl bl.a. tagits hänsyn till storleken på de förmåner som skulle ha utgått felaktigt om en ändring inte hade skett.

15 Omprövning och överklagande

15.1 Särskilda bestämmelser om omprövning av beslut

15.1.1 Den enskilde ska kunna begära omprövning av arbetslöshetskassans beslut

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassan ska ompröva sitt beslut om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Det ska inte gälla om arbetslöshetskassan redan har ändrat beslutet i sak.

Vid omprövning ska beslutet inte få ändras till den enskildes nackdel.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att ett beslut inte ska omprövas om det har rättats eller när det har ändrats efter att det har överklagats. Utredningens förslag har en delvis annan redaktionell och språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ifrågasätter om rättelse behöver blandas in i detta sammanhang.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås att beslut som har rättats enligt 36 § förvaltningslagen (2017:900) eller har ändrats enligt 39 § samma lag inte ska kunna omprövas. Promemorians förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om promemorians förslag eller har inte någon invändning mot det. Bland annat *Arbetsförmedlingen*, *Brottsförebyggande rådet* och *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om att ett beslut av en arbetslöshetskassa i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning ska omprövas av arbetslöshetskassan, om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Detta gäller inte om arbetslöshetskassan redan har ändrat beslutet. Vid omprövning får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel. Av 63 § framgår att arbetslöshetskassan ska ändra sitt beslut om beslutet på grund av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller en uppenbar oriktighet. Arbetslöshetskassan ska även ändra sitt beslut om beslutet blivit oriktigt på grund av att det fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om oriktigheten är på grund av en uppenbart felaktig rättstillämpning eller någon liknande orsak.

Det finns inte några bestämmelser om omprövning i förvaltningslagen. En omprövning innebär att arbetslöshetskassan ska göra en ny fullständig prövning av sakfrågan. Syftet med bestämmelserna är att undvika att ärenden blir föremål för tidskrävande domstolsprövningar i onödan.

Enligt regeringen finns det inte skäl att ändra den ordning som gäller i dag. Tyngdpunkten i det rättsliga förfarandet inom arbetslöshetsförsäkringen bör även i fortsättningen ligga på den första instansen dvs.

hos arbetslöshetskassan, för att undvika onödiga och tidskrävande domstolsprövningar. Regeringen föreslår därför att bestämmelser om omprövning som delvis motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. Det bör även i fortsättningen gälla att ett beslut inte kan omprövas om arbetslöshetskassan redan har ändrat beslutet. I avsnitt 14.6 föreslås att bestämmelser om rättelse och ändring i förvaltningslagen ska tillämpas av arbetslöshetskassorna.

Av 37 § förvaltningslagen framgår bl.a. att en myndighet får ändra ett beslut om den anser att beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning. Ett beslut som till sin karaktär är gynnande för någon enskild part får dock ändras till den enskildes nackdel bara om det framgår av beslutet eller de föreskrifter som det har grundats på att beslutet under vissa förutsättningar får återkallas, om tvingande säkerhetsskäl kräver att beslutet ändras omedelbart eller om felaktigheten beror på att parten har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter. Av 38 § samma lag framgår bl.a. att en myndighet ska ändra ett beslut som den har meddelat om den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning och beslutet kan ändras snabbt och enkelt utan att det blir till nackdel för någon enskild part. I avsnitt 14.1.6 föreslås att en rättelse eller ändring av ett beslut inte ska få göras senare än två år från den dag då beslutet meddelades. Om det kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl får beslutet rättas eller ändras även efter två år. Regeringen anser att ett beslut som har ändrats med stöd av 37 eller 38 § förvaltningslagen inte bör kunna omprövas, vilket delvis motsvarar 63 § första stycket 2 och 3 lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Regeringen anser dock till skillnad från vad som gäller i dag att ett beslut som har rättats på grund av uppenbara felaktigheter ska kunna omprövas. Ett beslut som har rättats med stöd av 36 § förvaltningslagen ändras inte sak. Mot bakgrund av syftet med omprövningsinstitutet så anser regeringen, i likhet med *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, att ett beslut som har rättats med stöd av 36 § även bör kunna omprövas.

Det bör vidare inte vara möjligt för arbetslöshetskassan att ändra ett beslut till den enskildes nackdel. En arbetslöshetskassa ska t.ex. inte kunna besluta att den sökande ska få en lägre arbetslöshetsersättning eller en kortare ersättningsperiod vid en omprövning av det ursprungliga beslutet. Regeringen anser att möjligheten till omprövning bör omfatta alla beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning som en arbetslöshetskassa fattar enligt det nya regelverket. Vid handläggningen av en begäran om omprövning bör arbetslöshetskassan beakta de utgångspunkter för handläggningen som följer av 9 § förvaltningslagen. Av bestämmelsen följer bl.a. att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

15.1.2 Formkraven för en begäran om omprövning

Regeringens förslag: En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till arbetslöshetskassan inom två månader från den dag då
--

den som begär omprövning fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan. I begäran om omprövning ska den enskilde ange vilket beslut som avses och på vilket sätt som den enskilde vill att beslutet ska ändras.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen hänvisar till att bestämmelser om överklagande i den nya lagen i relevanta delar ska tillämpas för en begäran om omprövning. Utredningens förslag har även en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det skulle bli tydligare om det anges vilka formkrav som gäller för en begäran om omprövning i stället för att hänvisa till relevanta delar i bestämmelserna om överklagande.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorians förslag anges att bestämmelser om överklagande i förvaltningslagen ska tillämpas i relevanta delar för en begäran om omprövning. Promemorians förslag har en delvis annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om promemorians förslag eller har inte någon invändning mot det. Bland annat *Arbetsförmedlingen*, *Brottsförebyggande rådet* och *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring finns en bestämmelse om att en begäran om omprövning ska följa formkraven för överklagande. Ordningen vid omprövning har ett nära samband med ordningen för överklaganden eftersom arbetslöshetskassan ska göra en ny fullständig prövning av sakfrågan. Det får därför anses naturligt att de omfattas av samma formkrav.

Regeringen anser att en begäran om omprövning även fortsättningsvis bör följa formkraven för överklagande av ett beslut. Regeringen anser dock i likhet med *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* att det blir tydligare om det framgår av paragrafen vilka formkrav som gäller för en begäran om omprövning i stället för att hänvisa till att förvaltningslagens bestämmelser om överklagande i relevanta delar ska tillämpas.

Som formkrav för en begäran om omprövning bör gälla att en sådan begäran ska vara skriftlig. Skriftlighetskravet utesluter inte att den enskilde använder elektroniska eller andra tekniska hjälpmedel, t.ex. e-post. Vidare bör samma tidsfrist som för överklagande gälla för en begäran om omprövning. En begäran om omprövning bör således ha kommit in till arbetslöshetskassan inom två månader från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan. Det bör även ställas krav på den enskilde att ange vilket beslut som begäran avser och på vilket sätt som den enskilde vill att beslutet ska ändras. Regeringen föreslår att bestämmelsen utformas i enlighet med detta.

15.1.3 Underrättelse om begäran om omprövning

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassan ska underrätta den enskilde om hur den enskilde kan begära omprövning av ett beslut. En sådan underrättelse ska innehålla information om vilka krav som ställs på form och innehåll, vad som gäller i fråga om ingivande och inom vilken tid en begäran om omprövning ska ha kommit in till arbetslöshetskassan. Underrättelse ska få ske genom delgivning.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen hänvisar till att bestämmelser om underrättelse av ett beslut och hur det överklagas i den nya lagen ska tillämpas i relevanta delar. Utredningens förslag har även en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det skulle bli tydligare om det anges vilka formkrav som gäller för en begäran om omprövning i stället för att hänvisa till relevanta delar i bestämmelserna om överklagande.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorians förslag anges att bestämmelser om underrättelse av ett beslut och hur det överklagas i förvaltningslagen ska tillämpas i relevanta delar. Promemorians förslag har även en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om promemorians förslag eller har inte någon invändning mot det. Bland annat *Arbetsförmedlingen*, *Brottsförebyggande rådet* och *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring saknas bestämmelser om att arbetslöshetskassan ska underrätta den enskilde om hur den enskilde kan begära omprövning av ett beslut. Regeringen anser att det är viktigt att en enskild får relevant information om att det är möjligt att begära att ett beslut omprövas och hur det går till. Eftersom ordningen vid omprövning har ett nära samband med ordningen för överklaganden bör i stort samma regler om underrättelser om hur ett överklagande går till gälla för en begäran om omprövning. Regeringen anser dock i likhet med *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* att det blir tydligare om det framgår av paragrafen vad som gäller för en underrättelse om omprövning i stället för att hänvisa till att förvaltningslagens bestämmelser om överklagande i relevanta delar ska tillämpas.

I 33 § förvaltningslagen finns generella regler om myndigheters underrättelseskyldighet. Av paragrafen framgår bl.a. att om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. Det framgår även att en underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid. Det förtydligas även att myndigheten bestämmer hur underrättelsen ska ske och att en underrättelse dock alltid ska vara skriftlig om en part begär det. En sådan underrättelse får ske genom delgivning. Bestämmelserna ska

säkerställa att en enskild får nödvändig vägledning för att kunna ta till vara sin rätt. Regeringen föreslår att motsvarande ska gälla för arbetslöshetskassan vid underrättelse om hur en begäran om omprövning går till. Arbetslöshetskassan bör således underrätta den enskilde om hur den enskilde kan begära omprövning av ett beslut. En sådan underrättelse bör innehålla information om vilka krav som ställs på form och innehåll, vad som gäller i fråga om ingivande och inom vilken tid en begäran om omprövning bör ha kommit in till arbetslöshetskassan.

För myndigheter gäller delgivningslagen (2010:1932) som föreskriver på vilket sätt myndigheter ska fullgöra kommunikationsskyldigheten. Delgivningsregleringens syfte är att skapa rimliga garantier för att den person som berörs har kunnat ta del av innehållet i de aktuella handlingarna. För att delgivningslagen ska kunna tillämpas av arbetslöshetskassorna måste det särskilt föreskrivas i lag eller annan författning. För att säkerställa att en sökande verkligen har fått information om omprövning bör arbetslöshetskassan kunna använda delgivning. Det bör särskilt föreskrivas i den nya lagen att arbetslöshetskassan har möjlighet att använda delgivning för dessa underrättelser.

15.1.4 Rättidsprövning av en begäran om omprövning

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassan ska pröva om begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om begäran har kommit in för sent ska den avvisas.

En begäran ska dock inte avvisas om

1. förseningen beror på att arbetslöshetskassan inte har lämnat den enskilde en korrekt underrättelse om hur man begär omprövning, eller
2. begäran har kommit in inom tidsfristen till den domstol som ska pröva ett överklagande av arbetslöshetskassans omprövningsbeslut.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningen hänvisar till att bestämmelser om överklagande i den nya lagen ska tillämpas i relevanta delar. Utredningens förslag har även en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att det skulle bli tydligare om det anges vilka formkrav som gäller för en begäran om omprövning i stället för att hänvisa till relevanta delar i bestämmelserna om överklagande.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorians förslag anges att bestämmelser om överklagande i förvaltningslagen ska tillämpas i relevanta delar. Promemorians förslag har även en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om promemorians förslag eller har inte någon invändning mot det. Bland annat *Arbetsförmedlingen*, *Brottsförebyggande rådet* och *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 62 § i den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att bestämmelser om överklagande ska

tillämpas i fråga om en begäran om omprövning. Ordningen vid omprövning har ett nära samband med ordningen för överklaganden eftersom arbetslöshetskassan ska göra en ny fullständig prövning av sakfrågan. Det får därför anses naturligt att begäran om omprövning omfattas av samma formkrav. Regeringen anser att en begäran om omprövning även fortsatt bör följa kraven för överklagande av ett beslut. Regeringen anser dock i likhet med *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* att det blir tydligare om det framgår av paragrafen vilka krav som gäller för en begäran om omprövning i stället för att hänvisa till att förvaltningslagens bestämmelser om överklagande i relevanta delar ska tillämpas.

I avsnitt 15.2.7 föreslås att bestämmelser i förvaltningslagen om bl.a. beslutsmyndighetens åtgärder vid överklagande ska tillämpas av arbetslöshetskassorna. I 45 § förvaltningslagen framgår bl.a. att beslutsmyndigheten prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent ska myndigheten besluta att överklagandet inte får tas upp till prövning, dvs. att överklagandet ska avvisas. Det framgår även att ett överklagande inte ska avvisas om förseningen beror på att myndigheten inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man överklagar eller om överklagandet har kommit in till överinstansen inom överklagandetiden.

Regeringen föreslår att motsvarande bör gälla för arbetslöshetskassorna vid en begäran om omprövning. Arbetslöshetskassan bör således pröva om en begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Rätt tid är inom två månader från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan, se avsnitt 15.1.2. Om begäran har kommit in för sent ska arbetslöshetskassan besluta om att avvisa begäran. Från denna regel om avvisning bör dock undantas om förseningen beror på att arbetslöshetskassan har lämnat en felaktig underrättelse om hur en begäran om omprövning går till. I avsnitt 15.1.3 redogörs för bestämmelser om sådana underrättelser. En begäran om omprövning bör inte heller avvisas om skrivelsen med begäran har kommit in inom tidsfristen till den domstol som ska pröva ett överklagande av arbetslöshetskassans omprövningsbeslut.

15.2 Särskilda bestämmelser om överklagande av beslut

15.2.1 Till vilken domstol överklagas beslut?

Regeringens förslag: En arbetslöshetskassas beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om inte något annat följer av lagen om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Regeringens bedömning: Det saknas behov av att ha bestämmelser om överklagande av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om s.k. U2-intyg i lag.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår att även Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens

beslut om s.k. U2-intyg ska omfattas av bestämmelsen. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Arbetslöshetskassans beslut ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol

I 49 § lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om att beslut av en arbetslöshetskassa i ärenden om rätt till ersättning får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om inte annat följer av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt. Det följer av 60 § att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Av 40 § förvaltningslagen framgår att beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Arbetslöshetskassan kommer även enligt den nya lagen att fatta flera olika typer av beslut. Det handlar bl.a. om beslut om rätt till arbetslöshetsersättning, storleken på arbetslöshetsersättningen, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning, fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning och återkrav. Regeringen anser att det även i den nya lagen bör finnas bestämmelser om överklagande. Det föreslås att beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen i likhet med dagens bestämmelser ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol. I likhet med dagens bestämmelser kommer lagen om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt att tillämpas på arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen. Beslut enligt lagen om begränsning av samhällsstöd överklagas till Arbetsdomstolen i den del beslutet rör tillämpningen av den lagen. Detta är en särreglering i förhållande till förvaltningslagens bestämmelser.

Det bör även för överklagande av beslut enligt den nya lagen krävas prövningstillstånd för överklagande till kammarrätten.

Överklagande av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om s.k. U2-intyg

I 52 § lagen om arbetslöshetsförsäkring finns en bestämmelse om att beslut av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring i ärenden om utfärdande av intyg får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det rör beslut om utfärdande av intyg för personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land, i Schweiz eller i Storbritannien och Nordirland, de s.k. U2-intygen.

I avsnitt 4.3 anges att regleringen om U2-intygen kommer att gälla även sedan den nya lagen har trätt i kraft eftersom de i grunden är reglerade i förordning (EG) nr 883/2004 och förordning (EG) nr 987/2009. De kompletterande bestämmelserna som behövs på nationell nivå är av administrativ karaktär och gäller närmare om utfärdande och beslut om intygen. Det är sådana bestämmelser som lämpligen kan regleras genom förordning. Det gäller även möjligheten att överklaga dessa beslut. Regeringen bedömer därför att det bör tas in en upplysning i förordning

om till vilken domstol som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om utfärdande av U2-intyg överklagas.

15.2.2 Vilken förvaltningsrätt är behörig att pröva överklagandet?

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassans beslut ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde var folkbokförd vid tidpunkten för beslutet. Om det inte finns någon sådan behörig förvaltningsrätt ska beslutet överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag omfattar även Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om de s.k. U2-intygen. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Forum för överklagande av arbetslöshetskassans beslut

Av 49 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att behörig förvaltningsrätt är den inom vars domkrets klaganden var folkbokförd vid tidpunkten för beslutet. Om han eller hon inte var folkbokförd i Sverige är behörig förvaltningsrätt den inom vars domkrets det första beslutet i saken har fattats.

Med domkrets avses det geografiska upptagningsområde inom vilket en domstol prövar ärenden ifrån. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att regeringen ansåg att arbetslöshetsförsäkringsmål i så stor utsträckning som möjligt borde handläggas av en förvaltningsrätt i närheten av den enskilde. Behörig förvaltningsrätt vid överklagande av en arbetslöshetskassas beslut enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring ansågs därmed i första hand vara den domstol inom vars domkrets den enskilde är folkbokförd (prop. 2012/13:45 s. 90).

Det finns enligt regeringen inte skäl att i huvudsak ändra den ordning som gäller i dag vid bestämmande av behörig domstol vid överklagande. Det är lämpligt att det är den enskildes folkbokföring som är utgångspunkten vid fastställande av rätt forum eftersom det oftast är den enskilde som är klagande.

Av avsnitt 16.4 framgår dock att även Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring föreslås få överklaga en domstols eller en arbetslöshetskassas beslut enligt den nya lagen. När Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring klagat på ett beslut blir myndigheten också klagande. Det är inte ändamålsenligt att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens säte ska styra vilken domstol som är behörig att pröva ett överklagande. Det blir därför i dessa fall inte lämpligt att hänvisa till klagandens folkbokföring när det gäller fastställande av rätt forum. Det är

i stället lämpligare att det är den enskildes folkbokföring som avgör vilken domstol som ska pröva ett ärende.

Regeringen föreslår därför att arbetslöshetskassans beslut bör överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde var folkbokförd vid tidpunkten för beslutet. Regeringen anser vidare att för det fall att det inte går att fastställa var den enskilde är folkbokförd bör behörig förvaltningsrätt i stället vara den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.

Forum för överklagande av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut följer av lagen om allmänna förvaltningsdomstolar

För överklagande av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om U2-intyg gäller enligt nuvarande reglering lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Av den lagen framgår att ett beslut ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först har prövats. I utredningen föreslås att de forumregler som gäller för arbetslöshetskassans beslut även bör gälla för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens beslut om U2-intyg, dvs. att bestämmelserna i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar inte längre bör gälla för de besluten.

I avsnitt 4.3 anges att regleringen om U2-intygen kommer att gälla även sedan den nya lagen har trätt i kraft eftersom de i grunden är reglerade i förordningarna (EG) nr 883/2004 och (EG) nr 987/2009. De kompletterande bestämmelserna på nationell nivå är av administrativ karaktär och gäller närmare om utfärdande och beslut om intygen. Det är sådana bestämmelser som lämpligen kan regleras i förordning.

Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte är ändamålsenligt att föra in forumregler i fråga om besluten om U2-intygen i den nya lagen. Regeringen bedömer att den ordning som gäller i dag där lagen om allmänna förvaltningsdomstolar styr vilken förvaltningsrätt som är behörig att pröva överklaganden av dessa beslut även fortsättningsvis bör gälla.

15.2.3 Omprövning före överklagande

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassans beslut ska inte få överklagas av den enskilde innan det har omprövats av arbetslöshetskassan. Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

Kravet på omprövning innan ett beslut kan överklagas ska inte gälla beslut som har ändrats med stöd av bestämmelser i förvaltningslagen. Den enskildes begäran om omprövning av ett sådant beslut ska anses som ett överklagande.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår inte att ett beslut som har ändrats med stöd av 37 eller 38 § förvaltningslagen ska undantas från kravet på omprövning innan det kan överklagas. Det föreslås inte heller att en begäran om omprövning av ett sådant beslut ska anses som ett överklagande. Utredningens förslag har även i övrigt en delvis annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 50 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att arbetslöshetskassans beslut inte får överklagas av en enskild innan arbetslöshetskassan har omprövat sitt beslut. Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

I avsnitt 15.1 föreslås bestämmelser om att den enskilde ska kunna begära omprövning av ett beslut. Det innebär att arbetslöshetskassan ska göra en ny fullständig prövning av sakfrågan. Ett skäl för att ge en arbetslöshetskassa en skyldighet att ompröva beslut är att undvika att ärenden i onödan blir föremål för mer tidskrävande domstolsprövningar om felaktigheten snabbare och smidigare kan hanteras av arbetslöshetskassan. Regeringen anser att det även i den nya lagen bör föras in en bestämmelse motsvarande dagens att en arbetslöshetskassas beslut inte ska få överklagas av den enskilde innan arbetslöshetskassan har omprövat sitt beslut. Om en enskild överklagar ett beslut innan det har omprövats bör arbetslöshetskassorna hantera det som en begäran om omprövning.

I avsnitt 15.1.1 föreslås att beslut som har ändrats med stöd av 37 eller 38 § förvaltningslagen inte ska kunna omprövas. Regeringen anser att det är viktigt att den enskilde har en möjlighet att tillvarata sina rättigheter. Det bör därför förtydligas att beslut som har ändrats med stöd av 37 eller 38 § förvaltningslagen inte omfattas av kravet om omprövning för överklagande. Den enskildes begäran om omprövning av ett beslut som har ändrats bör därmed anses som ett överklagande.

15.2.4 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens rätt att överklaga

Regeringens förslag: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska få överklaga en arbetslöshetskassas och en domstols beslut enligt den nya lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att det bör förtydligas i lagtexten att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska få överklaga en arbetslöshetskassas beslut och en domstols avgörande.

Skälen för regeringens förslag: Av 42 § förvaltningslagen framgår att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. En grundläggande förutsättning för att det ska finnas en rätt till prövning i allmän förvaltningsdomstol är att det aktuella ställningstagandet kan anses vara ett förvaltningsbeslut och att det har sådana effekter att det utgör ett överklagbart beslut.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har i dag en granskningsfunktion över arbetslöshetskassorna och hanteringen av arbetslöshetsförsäkringen. I 51 § i den nuvarande lagen är det reglerat att Inspektionen

för arbetslöshetsförsäkringen, även till förmån för enskild part, får överklaga en domstols och en arbetslöshetskassas beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning.

Regeringen anser att det fyller en viktig funktion att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, som ett led i myndighetens granskningsverksamhet, har möjlighet att överklaga ett beslut från en arbetslöshetskassa och en domstol. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen kan då verka för rättssäkerheten och bidra till utvecklingen av vägledande praxis inom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse som i huvudsak motsvarar dagens ska införas i den nya lagen. Enligt gällande rätt kan Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen överklaga ett beslut oavsett om det är till för- eller nackdel för den enskilde. Regeringen anser att det inte är nödvändigt att det framgår att rätten att överklaga även gäller när det är till förmån för en enskild part.

Förvaltningsrätten i Stockholm anser att det av bestämmelsen bör framgå att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överklaga en domstols avgörande i stället för en domstols beslut. Regeringen håller med om att det är viktigt att rätt uttryck används. Samtidigt är det enligt regeringens mening lämpligt att följa den ordning och de begrepp som används i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen (1971:291). Av förvaltningsprocesslagen framgår att förvaltningsrättens beslut överklagas till kammarrätten och kammarrättens beslut överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. Regeringen anser därför att det blir tydligast för tillämparen av det nya regelverket att använda ordet beslut så som i förvaltningsprocesslagen. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen föreslås således få överklaga en arbetslöshetskassas och en domstols beslut.

15.2.5 Arbetslöshetskassan är den enskildes motpart i överinstans

Regeringens förslag: I ett mål där en enskild överklagar en arbetslöshetskassas beslut ska arbetslöshetskassan vara den enskildes motpart.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av 58 § i den nuvarande lagen framgår att det i mål där en enskild överklagar en arbetslöshetskassas beslut är det arbetslöshetskassan som är den enskildes motpart. Målen i förvaltningsrätt är tvåpartsprocesser. När arbetslöshetskassan är den enskildes motpart företräder arbetslöshetskassan det allmännas intressen. Syftet med tvåpartsprocessen är att förbättra utredningsmaterialet och att avlasta domstolarna (prop. 1995/96:22 s. 78). Enligt regeringen är bestämmelsen om att arbetslöshetskassan är den enskildes motpart om en enskild överklagar ett beslut ändamålsenlig och det finns därför inte skäl att frånga den ordning som gäller i dag. Motsvarande bestämmelse bör, som utredningen föreslår, därför införas i den nya lagen.

15.2.6 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får föra det allmännas talan

Regeringens förslag: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska få överta en arbetslöshetskassas uppgift att i förvaltningsrätten och kammarrätten föra det allmännas talan.

I Högsta förvaltningsdomstolen ska det vara Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som för det allmännas talan.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 59 § i den nuvarande lagen får Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen överta en arbetslöshetskassas uppgift att i förvaltningsrätten och kammarrätten föra det allmännas talan. Inspektionen för det allmännas talan i Högsta förvaltningsdomstolen. Genom denna ordning har Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen möjlighet att främja rättssäkerheten och bidra till utvecklingen av vägledande praxis inom arbetslöshetsförsäkringen.

Enligt regeringen är bestämmelserna om att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens får respektive ska överta en arbetslöshetskassas uppgift att föra det allmännas talan ändamålsenliga och det finns därför inte skäl att frånga den ordning som gäller i dag. Bestämmelser med detta innehåll bör därför införas i den nya lagen.

15.2.7 Överklagandetiden

Regeringens förslag: Ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till den arbetslöshetskassa eller domstol som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan eller domstolen.

Ett överklagande av ett beslut om s.k. U2-intyg ska ha kommit in till den instans som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den instansen.

Om Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen eller arbetslöshetskassan överklagar ett beslut, ska överklagandet dock ha kommit in inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag eller har inte någon invändning mot det. *Akademikerförbundet SSR* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Överklagandetiden för beslut om arbetslöshetsförsäkring

Enligt 54 § i den nuvarande lagen kan en enskild klaga på ett beslut inom två månader från den dag då han eller hon fick del av beslutet. Av

bestämmelsen framgår även att överklagandet ska ges in till den instans som har meddelat beslutet. Regeringen föreslår att samma ordning ska gälla i den nya lagen. Det bör därför föras in en bestämmelse i sak motsvarande dagens.

I förvaltningslagen är reglerat att underrättelser av beslut får ske genom delgivning enligt delgivningslagen. Det innebär att arbetslöshetskassorna lättare än i dag kommer att kunna avgöra när en sökande har fått del av ett beslut och när tidsfristen för att överklaga ett beslut börjar löpa. Den överklagandetid som föreslås i den nya lagen avviker från överklagandetiden om tre veckor som anges i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen.

Överklagandetiden för beslut om U2-intyg

I avsnitt 4.3 redogörs för att det under vissa omständigheter är möjligt att söka arbete i andra medlemsländer och under en viss tid behålla sin arbetslöshetsersättning. För att få denna möjlighet måste den sökande ansöka om utfärdande av ett särskilt portabelt dokument (PDU2), ett s.k. U2-intyg. Rätten till och bestämmelser om utfärdandet av intygen följer av artikel 64 i förordning (EG) nr 883/2004 och artikel 55 förordning (EG) nr 987/2009. I den nuvarande lagen och enligt utredningens förslag framgår överklagandetiden för beslut om utfärdande av dessa intyg av samma bestämmelse som för arbetslöshetskassans beslut om arbetslöshetsförsäkring. I avsnitt 4.3 bedöms att kompletterande bestämmelser om U2-intygen bör regleras genom förordning. Regler om rättegång behöver dock enligt 11 kap. 2 § regeringsformen finnas i lag. Regeringen föreslår därför att det i lagen anges att ett överklagande av ett beslut om utfärdande av U2-intyg ska ha kommit in till den instans som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den instansen.

Överklagandetiden för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetskassan

Enligt den nuvarande lagen ska ett överklagande ha kommit in till den instans som har meddelat beslutet inom två månader från beslutsdatumet om arbetslöshetskassan eller Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen överklagar ett beslut. Regeringen föreslår att samma ordning ska gälla i den nya lagen. Det bör därför föras in en bestämmelse som i sak motsvarar dagens.

Överklagandebestämmelser enligt förvaltningslagen

I förvaltningslagen finns bestämmelser om rättidsprövning av ett överklagande, överlämnande av handlingar till överinstans och överinstansens åtgärder. I utredningen föreslås att bestämmelser motsvarande dem i förvaltningslagen ska föras in i den nya lagen. Regeringen bedömer att bestämmelserna i förvaltningslagen på ett ändamålsenligt sätt reglerar de situationer som kan aktualiseras för arbetslöshetskassorna om rättidsprövning av ett överklagande och hantering av överklaganden i förhållande till överinstansen. Regeringen anser att det därför inte finns skäl att reglera detta särskilt i den nya lagen.

16 Ändringar i andra lagar

16.1 En arbetslöshetskassas finansieringsavgift

Regeringens förslag: Den finansieringsavgift som en arbetslöshetskassa ska betala till staten för finansiering av en del av statens kostnader för utbetalad arbetslöshetsersättning ska motsvara 131 procent av den under månaden utbetalade arbetslöshetsersättningen till sökande som uppfyller villkoren för att få en ersättningsnivå om 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten delat med det antal ersättningsdagar under månaden som ersättningen motsvarar, delat med tolv.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Enligt utredningens förslag tas inte någon hänsyn till hur många ersättningsdagar under månaden som den utbetalade arbetslöshetsersättningen motsvarar.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* påpekar att en beräkning av finansieringsavgiften enligt utredningens förslag i vissa fall inte leder till det resultat som utredningen vill uppnå. *Sveriges a-kassor* har synpunkter på att finansieringsavgiften endast föreslås baseras på den grupp ersättningssökande som beviljas den högsta ersättningsnivån. Organisationen påpekar att all inkomstrelaterad ersättning, även sådan som trappas ner, ingår i dagens beräkningsunderlag och bedömer att förslaget därför kommer att innebära en ökad finansieringsgrad via medlemsavgifterna i förhållande till i dag.

Skälen för regeringens förslag: Arbetslöshetsförsäkringen finansieras i huvudsak av staten genom den s.k. arbetsmarknadsavgiften. Arbetslöshetskassorna ska dock betala in en finansieringsavgift som är tänkt att delfinansiera statens kostnader för arbetslöshetsersättning. Avgiftens storlek regleras i 48 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Enligt paragrafen ska en arbetslöshetskassa till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning för varje medlem som fanns i arbetslöshetskassan den sista dagen i månaden. Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen delat med tolv.

I denna lagrådsremiss föreslås att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en inkomstbortfallsförsäkring för alla som har rätt till arbetslöshetsersättning. Därmed kommer dagens uppdelning mellan inkomstbortfallsförsäkring och grundförsäkring att försvinna. Dessutom föreslås arbetslöshetsersättningen betalas ut som ett belopp per månad vilket gör att begreppet dagpenning inte kommer att finnas kvar. Bestämmelserna om finansieringsavgift behöver därför anpassas till att arbetslöshetsersättningen föreslås beräknas och betalas ut månadsvis utifrån den sökandes ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå.

Utredningen föreslår att finansieringsavgiften ska beräknas utifrån den under månaden genomsnittligt utbetalade arbetslöshetsersättningen till sökande som får ersättning med den högsta ersättningsnivån i den nya lagen, dvs. 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten.

Sveriges a-kassor har synpunkter på att finansieringsavgiften endast föreslås baseras på den grupp ersättnings sökande som beviljas den högsta ersättningsnivån. Organisationen påpekar att all inkomstrelaterad ersättning, även sådan som trappas ner, ingår i dagens beräkningsunderlag och bedömer att förslaget därför kommer att innebära en ökad finansieringsgrad via medlemsavgifterna i förhållande till i dag.

Ersättning enligt dagens inkomstbortfallsförsäkring lämnas med 80 procent av dagsförtjänsten under de 200 första ersättningsdagarna. Därefter trappas ersättningen ner till 70 procent av dagsförtjänsten. Regeringen anser liksom utredningen att de som enligt den nya lagen föreslås uppfylla kraven för en ersättningsnivå om 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten är den grupp ersättningstagare som närmast motsvarar dagens inkomstbortfallsförsäkrade, som även de får en ersättning som motsvarar 80 procent av tidigare inkomst upp till ett tak. Som utredningen föreslår bör finansieringsavgiften därför beräknas på den under månaden genomsnittligt utbetalade arbetslöshetsersättningen till sökande som uppfyller de föreslagna villkoren i avsnitt 8.3.1 för att få en ersättningsnivå om 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Sökande bör, precis som i nuvarande ordning, anses tillhöra den grupp som uppfyller villkoren även om de på grund av de föreslagna nedtrappningsbestämmelserna får en lägre ersättningsnivå än 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten.

Utredningen anger att finansieringsavgiften så långt som möjligt bör motsvara storleken på dagens finansieringsavgift. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* påpekar att en beräkning enligt utredningens förslag i vissa fall inte leder till ett sådant resultat. Vid ett remissmöte har inspektionen också lämnat synpunkter på utformningen av ett lagförslag som i sak överensstämmer med förslaget i denna lagrådsremiss.

Regeringen delar inspektionens uppfattning att utredningens förslag inte riktigt uppnår syftet att efterlikna dagens beräkning. Enligt utredningens förslag ska finansieringsavgiften motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade arbetslöshetsersättningen delat med 264. Regeringen konstaterar att en genomsnittlig dagpenning inte alltid kan översättas till genomsnittlig arbetslöshetsersättning delat med 264. Dagpenningen är densamma oavsett om den betalas ut för 1 eller 23 dagar per månad medan arbetslöshetsersättning enligt den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring betalas ut som ett månadsbelopp. En sökande kan för en månad få ersättning med mindre än hel ersättning, dvs. motsvarande färre än 22 ersättningsdagar per månad. Den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen är inte direkt översättbar till den som föreslås i lagrådsremissen. Finansieringsavgiften kan påverkas av flera faktorer, bl.a. nedtrappningsfrekvensen. För att utbetalningar som avser färre än 22 ersättningsdagar per månad inte ska ge en sänkt finansieringsavgift per medlem under de 100 första ersättningsdagarna jämfört med i dag behöver den genomsnittligt utbetalade månadsersättningen relateras till det antal ersättningsdagar som arbetslöshetsersättningen motsvarar efter minskning. Regeringen föreslår därför att underlaget för finansieringsavgiften ska beräknas genom att den utbetalade arbetslöshetsersättningen under månaden delas med det antal ersättningsdagar under månaden som arbetslöshetsersättningen motsvarar delat med tolv. Finansieringsavgiften bör som i dag motsvara 131 procent av underlaget.

16.2 Medlemskap i en arbetslöshetskassa efter arbete i en annan medlemsstat

Regeringens förslag: Den som, när han eller hon senast arbetade, omfattades av en annan stats lagstiftning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen ska anses ha varit verksam inom det verksamhetsområde som han eller hon skulle ha arbetat inom om arbetet hade utförts i Sverige.

Det ska tas in en bestämmelse i lagen om arbetslöshetskassor med sådant innehåll.

Hänvisningen till förordningen som ger den svenska lagtexten materiellt innehåll ska vara dynamisk, dvs. avse förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har delvis en annan språklig och redaktionell utformning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag. *Sveriges a-kassor* anser att det bör införas en bestämmelse som möjliggör inträde i arbetslöshetskassan för den som omfattades av ett annat lands lagstiftning under den senaste arbetsperioden. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser att även den som senast har bott och arbetat i en annan medlemsstat ska ha möjlighet att försäkra sig mot arbetslöshet genom inträde i en svensk arbetslöshetskassa.

Skälen för regeringens förslag: I 34 § lagen om arbetslöshetskassor anges att den som vid ansökningstillfället förvärvsarbetar och uppfyller villkoren i en arbetslöshetskassas stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde har rätt att bli medlem i den kassan. Det framgår även att den som vid ansökningstillfället inte arbetar har rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa, om villkoren var uppfyllda när han eller hon senast arbetade. Det finns inget krav på hur lång tid som han eller hon ska ha arbetat för att uppfylla kraven på förvärvsarbete. Det innebär att alla som förvärvsarbetar eller någon gång har förvärvsarbetat har rätt till medlemskap, så länge villkoren i arbetslöshetskassans stadgar om arbete inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde har uppfyllts. Av 1 § lagen om arbetslöshetskassor framgår att en arbetslöshetskassas verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch eller vissa närbesläktade sådana.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har föreskrivit att en arbetslös person som omfattas av artikel 65.5 a i förordning (EG) nr 883/2004 eller artikel 71.1 a) ii i förordning (EEG) nr 1408/71 också har rätt till inträde i den arbetslöshetskassa vars verksamhetsområde närmast motsvarar den sysselsättning han eller hon hade i arbetslandet. Det betyder att en sökande som har varit bosatt i Sverige, men arbetat i en annan medlemsstat och blir arbetslös, kan beviljas medlemskap i en arbetslöshetskassa om han eller hon har rätt till arbetslöshetsersättning.

I vissa arbetslöshetskassors stadgar finns det krav på att arbetet ska ha utförts i Sverige för att den som ansöker om medlemskap ska kunna bli

medlem i arbetslöshetskassan. Det innebär att den som senast har arbetat i en annan medlemsstat kan ha svårt att bli medlem en arbetslöshetskassa.

I lagrådsremissen lämnas förslag som innebär att medlemskapet i en arbetslöshetskassa även i fortsättningen kommer att ha stor betydelse för storleken på arbetslöshetsersättningen. Den nuvarande ordningen begränsar tillgången till medlemskap och den försäkring som medlemskapet medför för den som inte senast arbetat i Sverige. Det finns en risk för att en sökande som senast har arbetat i ett annat land inom EU förhindras att försäkra sig mot inkomstbortfall, även om den sökande skulle ha nytta av ett sådant medlemskap. Ett sådant scenario kan t.ex. uppstå när en sökande flyttar hem från ett utlandsarbete för att påbörja ett nytt arbete här, men där det uppstår ett glapp mellan det att det förra arbetet avslutades och det nya påbörjades. Om individen då förhindras att bli medlem i en arbetslöshetskassa kan det påverka ett framtida behov av försäkringsskydd vid arbetslöshet. Eftersom tillgången till en högre nivå på arbetslöshetsersättningen begränsas på detta sätt, motverkar det syftet med den fria rörligheten och att samordna trygghetssystemen inom EU. I likhet med *Sveriges a-kassor* och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen anser regeringen att det bör tydliggöras att den som har omfattats av en annan stats lagstiftning när han eller hon senast arbetade, i enlighet med bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i förordning (EG) nr 883/2004, ska anses ha varit verksam inom motsvarande verksamhetsområde som han eller hon skulle ha arbetat inom om arbetet utförts i Sverige. Det bör därför tas in en bestämmelse i lagen om arbetslöshetskassor med sådant innehåll.

Så som framgår i avsnitt 8.3.6 kan hänvisningar till EU-rättsakter göras antingen statiska eller dynamiska. För att minska risken för framtida oklarheter eller brister i lagstiftningen och för att säkerställa att ändringar i EU-regleringen får omedelbart genomslag finns det anledning att utforma hänvisningen till förordning (EG) nr 883/2004 så att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Hänvisningen till förordningen som ger den svenska lagtexten materiellt innehåll bör alltså vara dynamisk. Hänvisningen kommer då att omfatta eventuella ändringar i förordningen.

16.3 Registrerade arbetslöshetskassor ska kunna handha den nya arbetslöshetsförsäkringen

Regeringens förslag: Arbetslöshetskassor som har registrerats med stöd av äldre lagstiftning och som bedrev verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av 1997 ska anses registrerade med rätt att handha arbetslöshetsförsäkringen enligt den nya lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt om utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Av 2 § lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor, förkortad införandelagen, följer att arbetslöshets-

kassor som har registrerats med stöd av äldre lagstiftning och som bedrev verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av 1997 ska anses registrerade med rätt att handha arbetslöshetsförsäkringen. Redan registrerade arbetslöshetskassor kommer att handha arbetslöshetsförsäkringen enligt den föreslagna lagen om arbetslöshetsförsäkring. Bestämmelsen i 2 § införelagen behöver därför anpassas så att arbetslöshetskassor som är registrerade med stöd av äldre lagstiftning och som bedriver verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av 1997 ska anses registrerade med rätt att handha arbetslöshetsförsäkringen både enligt den befintliga och den föreslagna lagen om arbetslöshetsförsäkring.

16.4 Följändringar

Regeringens förslag: Hänvisningar till den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring och vissa begrepp i den lagen som finns i andra lagar ska anpassas med anledning av den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag har en delvis annan språklig utformning.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har yttrat sig särskilt om utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: I denna lagrådsremiss föreslås det att det införs en ny lag om arbetslöshetsförsäkring och att lagen om arbetslöshetsförsäkring upphör att gälla. I den nya lagen föreslås det att vissa begrepp ska ersättas av nya begrepp eller tas bort. Det föreslås t.ex. att den nya arbetslöshetsförsäkringen ska vara baserad på inkomster i stället för som i dag på arbetad tid. Arbetslöshetsersättning föreslås inte heller längre betalas ut som dagpenning. Det föreslås även att den nya arbetslöshetsförsäkringen inte ska vara uppdelad i en grund- och inkomstbortfallsförsäkring. Det är därför nödvändigt att göra följändringar i ett antal lagar som hänvisar till den nuvarande lagen och vissa begrepp i lagen. Det bör samtidigt göras vissa språkliga och redaktionella justeringar i de paragrafer som ändras. De lagar som berörs är socialförsäkringsbalken, lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor, lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift, inkomstskattelagen (1999:1229), lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter, lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

17 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

17.1 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den nya lagen och ändringar i andra lagar ska träda i kraft den 1 oktober 2025, då lagen om arbetslöshetsförsäkring upphör att gälla.

Ändringen om ändring i bestämmelsen om övre åldersgräns för rätt till arbetslöshetsersättning ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslår att den nya lagen och övriga ändringar ska träda i kraft den 1 januari 2023. Utredningen lämnar inget förslag om ikraftträdande för bestämmelser om en övre åldersgräns kopplat till riktåldern för pension för rätt till arbetslöshetsersättning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om förslaget. *Kronofogdemyndigheten* anser att den nya lagen ska träda i kraft vid annan tidpunkt än i anslutning till ett årsskifte. *Inspektionen för socialförsäkringen* anser inte att det nya regelverket ska träda i kraft innan förslag till förändringar inom socialförsäkringen är kända och utredda i relation till förslaget om en ny arbetslöshetsförsäkring. *Försäkringskassan* har lämnat en liknande synpunkt.

Skälen för regeringens förslag: I lagrådsremissen lämnas förslag till en ny lag om arbetslöshetsförsäkring. Det föreslås att rätten till arbetslöshetsersättning ska baseras på inkomster och att den som ansöker om arbetslöshetsersättning ska uppfylla ett inkomstvillkor. Samma inkomster som har använts för att kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning föreslås användas vid beräkningen av ersättningens storlek. Beräkningen av arbetslöshetsersättningen föreslås göras per månad. Det föreslås också att arbetslöshetsersättning ska lämnas med olika ersättningsnivåer utifrån tiden som en sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa. Det föreslås att arbetslöshetsersättningen ska trappas ner under tiden en sökande är arbetslös och att ersättningsperiodens längd ska differentieras utifrån sökandens arbetsmarknadsförankring. Det föreslås även att förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas när arbetslöshetskassan handlägger ärenden enligt den nya lagen.

Det är angeläget att den föreslagna lagen kan träda i kraft och få genomslag så snart som möjligt. Det är samtidigt viktigt att arbetslöshetskassorna, myndigheter och andra berörda aktörer ges tid och möjlighet att anpassa sig till den nya regleringen. Det kommer t.ex. att krävas anpassningar av både arbetslöshetskassornas och vissa myndigheters rutiner och datasystem. För vissa myndigheter föranleder den nya lagregleringen även anpassningar av myndighetsföreskrifter. Mot bakgrund av detta bedömer regeringen att den föreslagna lagen bör träda i kraft den 1 oktober 2025.

Inspektionen för socialförsäkringen anser inte att det nya regelverket ska träda i kraft innan förslag till förändringar inom socialförsäkringen är kända och utredda i relation till förslaget om en ny arbetslöshetsförsäkring.

Myndigheten anser att det nya regelverket för arbetslöshetsförsäkringen kan behöva anpassas till kommande förslag inom socialförsäkringen om nya beräkningsgrunder. Myndigheten anför att även vissa andra centrala delar av arbetslöshetsförsäkringen behöver utredas mer, t.ex. lämpligt arbete vid omställning, harmonisering av ersättningsdagar mellan arbetslöshetsförsäkringen och socialförsäkringen samt hur den ersättningsgrundande inkomsten ska beräknas. *Försäkringskassan* har lämnat en liknande synpunkt. Regeringen anser inte att det är nödvändigt att invänta det fortsatta arbetet med förändringar inom socialförsäkringen.

Övriga föreslagna lagändringar påverkas direkt när den föreslagna lagen träder i kraft och den nuvarande lagen upphör att gälla, bl.a. eftersom det finns hänvisningar till den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring i dessa lagar. Ändringarna i de andra lagarna bör därför träda i kraft samtidigt som den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring träder i kraft, dvs. den 1 oktober 2025.

När det gäller förslaget om att knyta den övre åldersgränsen för rätt till arbetslöshetsersättning till när den sökande har uppnått riktåldern för pension konstaterar regeringen att den ändringen i den nuvarande lagen ska träda i kraft den 1 januari 2026 (prop. 2021/22:181, bet. 2021/22:SfU25, rskr. 2021/22:331). Regeringen anser därför att samma tidpunkt för ikraftträdandet bör gälla för ändringen av den övre åldersgränsen i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring, dvs. den 1 januari 2026.

17.2 Övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den upphävda lagen om arbetslöshetsförsäkring ska gälla för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet. Föreskrifterna om företagares arbetslöshet i den upphävda lagen ska dessutom fortfarande gälla till och med den 30 september 2026 för företagare som bedriver fiske för sin huvudsakliga försörjning och som är medlemmar i en arbetslöshetskassa med yrkesfiske som verksamhetsområde.

Äldre föreskrifter om den övre åldersgränsen för rätt till arbetslöshetsersättning ska fortfarande gälla för den som har fyllt 66 år före den 1 januari 2026.

Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla i övrigt för arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen lämnar inget förslag om övergångsbestämmelser för en övre åldersgräns kopplat till riktåldern för pension för rätt till arbetslöshetsersättning.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna har inte yttrat sig särskilt om utredningens förslag. *Sveriges a-kassor* anser att det bör finnas en brytpunkt efter vilken endast den nya lagen ska tillämpas, eftersom två regelverk annars kommer att behöva tillämpas under lång tid.. *Förvaltningsrätten i Stockholm* påpekar att avsaknaden av en bortre gräns för när den nuvarande lagen ska upphöra att gälla sannolikt kommer att

medföra kostnadsdrivande handläggnings- och tillämpningsproblem för både arbetslöshetskassorna och domstolarna. *JO* konstaterar att det saknas en borte gräns för när den nuvarande lagen ska upphöra att gälla för de med en pågående ersättningsperiod, vilket innebär att den nya lagen kommer att gälla parallellt med den nuvarande lagen under förhållandevis lång tid. *TCO* anser att övergången till en samlad inkomstbortfallsförsäkring behöver genomföras på ett sätt som stärker det grundläggande skyddet från arbetslöshetsförsäkringen och inte innebär att de som i dag har ett upparbetat skydd går miste om skyddet. *JO* påpekar att det inte föreslås några särskilda övergångsbestämmelser i Ds 2021:24, vilket innebär att arbetslöshetskassorna kommer att behöva förhålla sig till olika handläggningsregler under en längre tid.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att övergången mellan den nuvarande och den nya arbetslöshetsförsäkringen bör ske på ett så effektivt sätt som möjligt för arbetslöshetskassorna samtidigt som rättssäkerheten för enskilda värnas. *Sveriges a-kassor* anser att det bör finnas en borte gräns för när den nuvarande lagen inte längre ska gälla för den som har en pågående ersättningsperiod. Även *JO* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* har synpunkter på att det saknas en borte gräns för när den nuvarande lagen om arbetslöshetsersättning inte längre ska gälla för de som har en pågående ersättningsperiod. Regeringen är medveten om att det kan innebära ett administrativt merarbete och därmed ökade kostnader för både arbetslöshetskassorna och berörda myndigheter med parallella system. Samtidigt är det viktigt att rättssäkerheten värnas för enskilda. Regeringen delar därför *TCO:s* uppfattning att övergången till en ny arbetslöshetsförsäkring inte får innebära att de som i dag har ett upparbetat försäkringsskydd går miste om skyddet. Äldre bestämmelser bör därför fortsätta att gälla för de som har en pågående ersättningsperiod vid lagens ikraftträdande. Det innebär att sökande som inte har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod bör omfattas av den upphävda lagen fram till dess att dagarna är förbrukade. En sökande som t.ex. under en pågående ersättningsperiod blir föräldraledig skulle därmed kunna återknyta till en ersättningsperiod enligt den upphävda lagen. När den pågående ersättningsperioden är förbrukad omfattas sökanden, vid en ny ansökan om arbetslöshetsersättning, därefter av det nya lagen. På så sätt begränsas övergångsperioden mellan det gamla och nya regelverket, samtidigt som rättssäkerheten för enskilda upprätthålls.

För sökande som är företagare som bedriver fiske för sin huvudsakliga försörjning och som är medlemmar i en arbetslöshetskassa med yrkesfiske som verksamhetsområde anser regeringen dessutom att det finns behov av att under en viss tid låta äldre föreskrifter om företagares arbetslöshet gälla även i de fall den sökande vid ikraftträdandet inte har en pågående ersättningsperiod. För att det ska finnas tid att se över frågan om en annan stödordning än arbetslöshetsersättning för yrkesfiskare i vissa situationer bör äldre föreskrifter om företagares arbetslöshet fortfarande gälla för dessa sökande till och med den 30 september 2026. När det gäller bestämmelsen om den övre åldersgränsen för rätt till arbetslöshetsersättning anser regeringen att det behövs en motsvarande övergångsbestämmelse som när bestämmelsen infördes i den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring. Det innebär att äldre föreskrifter bör gälla för den som har fyllt 66 år före den 1 januari 2026.

För övriga föreslagna lagändringar behövs det övergångsbestämmelser för att äldre bestämmelser ska gälla när en sökande fortfarande får arbetslöshetsersättning enligt den nuvarande lagen.

18 Konsekvenser

18.1 Övergripande konsekvenser

Arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en automatisk stabilisator vid konjunktursvängningar och är väl integrerad i arbetsmarknadspolitiken. Även om det föreslås en ny lag om arbetslöshetsförsäkring föreslås det inga större förändringar av de grundläggande principerna inom arbetslöshetsförsäkringen. Arbetslöshetsförsäkringen ska även i fortsättningen vara en omställningsförsäkring som baseras på arbete, men arbetet föreslås mätas utifrån inkomster av förvärvsarbete i stället för arbetad tid. Arbetslöshetsersättningen ska precis som i dag trappas ner i takt med tiden i arbetslöshet, men nedtrappningen föreslås bli mer enhetlig. Inga förändringar föreslås när det gäller Arbetsförmedlingens centrala roll i kontrollarbetet inom arbetslöshetsförsäkringen. När det gäller förhållandet mellan arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program föreslår regeringen att dagar med aktivitetsstöd som lämnas till deltagare i arbetsmarknadspolitiska program även framöver ska räknas av från ersättningsperioden.

De största materiella skillnaderna i den nya lagen är främst att arbetslöshetsförsäkringen genom förslagen om inkomstvillkor och ersättningens storlek blir en samlad inkomstbortfallsförsäkring samt att ersättningsnivåerna och ersättningsperioden kommer att skilja sig mer åt mellan olika ersättningstagare.

En följd av flera av förslagen är att arbetslöshetskassorna kommer att kunna använda sig av uppgifter om ersättning för arbete som har lämnats av arbets- och uppdragsgivare i arbetsgivardeklarationer till Skatteverket. Det bedöms leda till en effektivare administration av arbetslöshetsförsäkringen, ökad förutsebarhet och större möjligheter att motverka felaktiga utbetalningar. Förslaget bedöms dock inte förändra arbetslöshetsförsäkringens grundläggande funktion inom arbetsmarknadspolitiken.

I lagrådsremissen föreslås det att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om vilka beloppskrav för minsta sammanlagda inkomst och minsta månadsinkomst som ska gälla för att den sökande ska uppfylla inkomstvillkoret. Vidare föreslås det att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten som arbetslöshetsersättning kan lämnas för.

Det föreslås även att det införs en uttrycklig bestämmelse om att förvaltningslagen ska tillämpas när arbetslöshetskassorna handlägger ärenden enligt den nya lagen.

I denna lagrådsremiss redovisas endast konsekvenserna av lagförslagen.

18.2 Ekonomiska konsekvenser

18.2.1 Ekonomiska konsekvenser för staten, myndigheter och kommuner

Staten

Statens kostnader för arbetslöshetsförsäkringen påverkas främst av hur många arbetssökande som kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning och med vilket belopp och hur länge ersättning lämnas. Detsamma gäller konsekvenser för statens kostnader för bl.a. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och statlig ålderspensionsavgift. Därutöver kan andra avgifter och ersättningar samt skatteintäkter påverkas. Storleken på de belopp som bestäms genom förordning avgör i vilken omfattning statens kostnader påverkas. Nedan redogörs mer i detalj för de ekonomiska konsekvenser som följer av lagförslagen.

Statens intäkter till följd av förslaget om finansieringsavgift bedöms så långt det är möjligt motsvara intäkterna av dagens finansieringsavgift. Statens intäkter från finansieringsavgiften beror av flera faktorer som föreslås regleras i förordning. Konsekvenserna för statens intäkter kan därför inte redogöras för i lagrådsremissen.

Det finns utöver ovanstående faktorer vissa förslag i lagrådsremissen som kan bidra till en förändrad kostnadsbild. Regeringens förslag att det i huvudsak är sådana inkomster som har inneburit en skyldighet att betala socialavgifter som kan beaktas vid prövning av inkomstvillkoret kan innebära ökade skatteintäkter och minskade kostnader för felaktigt utbetalad arbetslöshetsersättning eftersom sökande ges ekonomiska incitament att se till att skattepliktiga inkomster också redovisas till Skatteverket. De ekonomiska konsekvenserna av minskningsreglerna vid bl.a. deltidsarbete beror på om det kommer att vara vanligare att en sökande som får ett deltidsarbete under arbetslösheten får en högre eller lägre inkomst relativt till de inkomster som sökanden har haft före arbetslösheten.

Även förslaget att dagens veckoförsäkring ska ersättas med en månadsförsäkring kan få ekonomiska konsekvenser. För den som är helt arbetslös och har en ersättningsperiod som sträcker sig längre än ett år kommer arbetslöshetsersättningen att förbrukas något snabbare än i dag. Arbetslöshetsersättningen kan även komma att trappas ner något snabbare än i dag. Det kan vidare leda till vissa besparingar för staten när del av en dag avrundas till närmaste hel dag och att en halv dag avrundas uppåt. Eftersom avstängningsdagar och dagar vid fränkännande av arbetslöshetsersättning kan avräknas mot ersättningsdagar bedöms månadsförsäkringen dock leda till att den sökande kan avverka dessa dagar något snabbare än i dag. Sammantaget bedöms övergången till månadsförsäkring leda till minskade kostnader för staten.

Bedömningen att det i den nya lagen inte bör införas en möjlighet för den som har barn under 18 år att efter en förbrukad ersättningsperiod få ersättningsperioden förlängd kan få relativt stora ekonomiska konsekvenser för statens kostnader för arbetslöshetsförsäkringen. Många ersättningstagare skulle potentiellt kunna omfattas av en sådan regel, men eftersom inte alla ersättningstagare förbrukar en hel ersättningsperiod är

dock en förlängning av ersättningsperioden inte heller alltid aktuell. Den nuvarande bestämmelsen om förlängning innebär att den sökande som uppfyller villkoren för inkomstrelaterad ersättning får behålla sin ersättning i stället för att, i vissa fall, få en sänkning av ersättningen vid övergång till det aktivitetsstöd som lämnas för deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin. För sökande med ersättning enligt grundförsäkringen innebär en förlängning av ersättningsperioden sällan någon ekonomisk fördel eftersom en övergång till aktivitetsstöd för denna grupp inte innebär en sänkning av ersättningen utan, i en del av fallen, i stället en ökning. De ekonomiska konsekvenserna för staten att inte införa en möjlighet till förlängning av ersättningsperioden, liksom för konsekvenserna av att det föreslås olika längd på ersättningsperioden, får beaktas i det kommande förordningsarbetet.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2024 aviserat en reform om arbetslöshetsförsäkringen. De ekonomiska konsekvenserna av regeringens förslag i denna lagrådsremiss och de efterföljande förordningsändringarna bedöms rymmas inom beslutade och beräknade anslag enligt budgetpropositionen för 2024.

Myndigheter

Det föreslås inga större förändringar av Arbetsförmedlingens grundläggande uppgifter och ansvar i förhållande till arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen bedömer att Arbetsförmedlingens arbete och kostnader i dessa delar förblir oförändrade. Regeringen bedömer dock att övergångsbestämmelserna kan leda till ökade kostnader för Arbetsförmedlingen, bl.a. till följd av administration av parallella regelverk och utveckling av it-system. Regeringen bedömer vidare att Arbetsförmedlingens kostnader till följd av hela reformen kommer att öka med 15 miljoner kronor per år från och med 2025.

De förslag som lämnas i lagrådsremissen vad gäller det nya regelverket bedöms inte påverka det uppdrag som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen har inom arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen bedömer därför att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens kostnader inte kommer att öka som en konsekvens av förslagen.

Däremot väntas de föreslagna övergångsbestämmelserna inledningsvis öka Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens administrativa börda när det gäller bl.a. drift av it-system och databaser. Kostnaderna för detta bedöms rymmas inom myndighetens befintliga förvaltningsanslag.

Försäkringskassan hanterar aktivitetsstöd som i vissa fall räknas av från arbetslöshetsersättningen. *Försäkringskassan* anger i sitt remissvar att eventuella följdändringar i förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska insatser skulle kunna innebära omfattande konsekvenser för myndigheten. Försäkringskassan bedömer även att övergångsreglerna för arbetslöshetsförsäkringen kan innebära att bl.a. it-stödet behöver kunna hantera både det nuvarande och ett förändrat regelverk. Regeringen bedömer att Försäkringskassans ökade kostnader till följd av hela reformen kommer att uppgå till 17 miljoner kronor 2025 och 36 miljoner kronor från och med 2026.

Ärenden om arbetslöshetsförsäkring kan omprövas och därefter överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Regeringen bedömer att förslaget

innebär färre bedömningssituationer än i dag och en ökad tydlighet och transparens när det gäller det underlag som arbetslöshetskassan fattar beslut på, eftersom den sökande hos Skatteverket kan ta del av uppgifterna i arbetsgivardeklarationerna vartefter de skickas in dit. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Domstolsverket* anser att det finns faktorer som sannolikt medför att antalet mål kommer att öka och att det kan påverka kostnaderna för domstolarna. Regeringen bedömer att kostnaderna till följd av hela reformen uppgår till 9 miljoner kronor från och med 2026.

Regeringen bedömer att det är centralt för att administrationen ska kunna förenklas att det är möjligt för arbetslöshetskassorna att kunna ta del av uppgifter från arbetsgivardeklarationerna. Arbetslöshetskassorna kan redan i dag få tillgång till uppgifter i arbetsgivardeklarationer för beräkning och kontroll. Det bedöms inte, som en följd av förslaget, vara några nya slag av uppgifter som ska hämtas från arbetsgivardeklarationerna men behovet av att ta del av uppgifterna bedöms öka. Regeringen bedömer sammantaget att överföring av uppgifter mellan Skatteverket och enskilda samt mellan Skatteverket och arbetslöshetskassorna kan ske på ett sådant sätt, bl.a. genom digitala lösningar, att det inte medför stora konsekvenser för myndigheten. De ekonomiska konsekvenserna av förslaget bedöms därför rymmas inom Skatteverkets befintliga förvaltningsanslag.

Kommuner

Kommunernas ekonomi påverkas av utformningen av arbetslöshetsförsäkringen bl.a. när det gäller kostnader för försörjningsstöd och intäkter i form av kommunalskatt eftersom arbetslöshetsersättningen är skattepliktig. Flera remissinstanser, bl.a. *Malmö kommun*, *Skövde kommun* och *Socialstyrelsen*, bedömer att förslaget kan innebära övervaltringskostnader på kommunerna i form av ett ökat behov av försörjningsstöd. Några remissinstanser, bl.a. *Gällivare kommun* och *Borgholms kommun*, anser att det både finns förslag som kan riskera att öka kommunernas kostnad för försörjningsstöd och förslag som kan minska kommunernas kostnad för försörjningsstöd.

För det fall förslaget skulle innebära ökade kostnader för kommunerna konstaterar regeringen att den kommunala finansieringsprincipen inte är tillämplig i detta fall eftersom principen endast innebär att kommuner och regioner ska kompenseras för statligt beslutade åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten. När det gäller förändringar som får indirekta effekter på intäkter och kostnader i kommuner, t.ex. förändringar avseende statliga transfereringssystem eller direkta skatter, tas dock hänsyn till dessa vid bedömningen av nivån på statens bidrag till kommunerna utifrån det samhällsekonomiska utrymmet och den kommunala ekonomin.

Storleken på de belopp som föreslås bestämmas genom förordning avgör i vilken omfattning kommunernas kostnader påverkas, eftersom dessa belopp bl.a. påverkar antalet ersättningstagare, den lägsta och högsta ersättningsgrundande inkomsten och ersättningsperiodens längd. Det är därför inte möjligt att redogöra närmare för de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna av förslaget i denna lagrådsremiss.

18.2.2 Ekonomiska konsekvenser för individer

De ekonomiska konsekvenserna för individerna bestäms främst av villkoren för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning, ersättningens storlek och ersättningsperiodens längd. Regeringen bedömer att förutsättningarna för att även arbetslösa med svagare förankring på arbetsmarknaden ska kunna kvalificera sig för arbetslöshetsersättning ökar i och med förslaget, bl.a. eftersom det föreslås krävas färre månader med inkomster för att uppfylla inkomstvillkoret än vad som i normalfallet krävs i antal månader med arbetad tid för att uppfylla dagens arbetsvillkor. Förslaget bedöms även öka förutsättningarna för en mer träffsäker styrning av hur många som kan kvalificera sig för rätt till arbetslöshetsersättning, eftersom det är lättare att beräkna hur många som har haft vissa inkomster av förvärvsarbete än hur många som har arbetat ett visst antal timmar.

När det gäller jämställdheten mellan kvinnor och män kan skillnaderna i inkomster, som *Skatteverket* och *Socialstyrelsen* påpekar, påverka rätten till arbetslöshetsersättning, men utfallet beror främst på vilka beloppsgränser som bestäms för inkomstvillkoret. Konsekvenserna för jämställdheten och vad som övrigt framkommer får därför beaktas i det kommande förordningsarbetet.

Regeringens förslag till minskningsregler vid deltidsarbete kan få påverkan på individens ekonomi, eftersom det föreslås att den som har inkomster av arbete ska få arbetslöshetsersättning för sitt inkomstbortfall. Det är en skillnad jämfört med i dag när arbetslöshetsersättningen beräknas utifrån ett arbetstidsbortfall. Den som har högre inkomster av deltidsarbete under arbetslösheten än före arbetslösheten kommer att få lägre arbetslöshetsersättning än i nuvarande försäkring och tvärtom.

Vissa sökande kan få arbetslöshetsersättning under kortare tid i dag, eftersom ersättningsperiodens längd föreslås bestämmas av den sökandes arbetsmarknadsförankring, men det är även möjligt att vissa sökande som i dag står utan ersättning får någon ersättning snarare än ingen alls. Den nuvarande möjligheten till förlängning av ersättningsperioden för den som har barn under 18 år föreslås inte införas i den nya arbetslöshetsförsäkringen. Det faktiska utfallet av detta, som beror av flera faktorer, får beaktas i det kommande förordningsarbetet.

18.2.3 Ekonomiska konsekvenser för arbetslöshetskassor

Arbetslöshetskassorna handhar arbetslöshetsförsäkringen. Arbetslöshetskassornas administrativa kostnader bedöms minska till följd av förslaget att arbetslöshetsförsäkringen ska baseras på inkomster av förvärvsarbete. Det beror främst på att många av de detaljerade uppgifter som krävs i dagens arbetsgivarintyg antingen inte längre behövs eller kan redovisas på något annat sätt. I stället bedöms uppgifter som har lämnats i arbetsgivardeklarationerna till *Skatteverket* kunna användas i stor utsträckning. Regeringen bedömer att detta, tillsammans med bl.a. en tydlig definition av vilka inkomster av förvärvsarbete som får medräknas, leder till större möjligheter att effektivisera handläggningen av arbetslöshetsförsäkringen genom t.ex. automatisering. Det kan förväntas minska arbetslöshetskassornas kostnader för administrationen av arbetslöshetsförsäkringen.

Förslaget om att det ska införas en uttrycklig bestämmelse om att förvaltningslagen ska tillämpas när arbetslöshetskassorna handlägger ärenden om arbetslöshetsförsäkring kan inledningsvis förväntas innebära ökade kostnader för utbildningsinsatser för arbetslöshetskassorna.

När det gäller frågan om tolk konstaterar regeringen att det i den sakpolitiska överenskommelsen mellan Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna (Tidöavtalet) anges under rubriken Begränsning av rätten till tolk för personer med uppehållstillstånd och svenskt medborgarskap att rätten till offentligt finansierad tolk ska begränsas. Det anges även att utgångspunkten ska vara att den enskilde i första hand ska betala för tolktjänster och att det ska övervägas att införa en avgift för nyanlända efter att en viss tid förflutit sedan uppehållstillstånd beviljats. Det anges vidare att den statliga kontrollen och kvalitetsbedömningen av tolkar som arbetar för det offentliga ska öka.

Sammantaget bedöms arbetslöshetskassornas administrativa börda minska som en följd av förslaget.

Som följd av de föreslagna övergångsbestämmelserna bedöms kostnaderna för både Sveriges a-kassor och arbetslöshetskassorna öka. Regeringen bedömer att de ekonomiska kostnaderna för parallella system i och med de föreslagna övergångsbestämmelserna uppgår till ca 50 miljoner kronor årligen i en sammantagen kostnad för Sveriges a-kassor och arbetslöshetskassorna. Regeringen bedömer vidare att kostnaderna för Sveriges a-kassor för utveckling av bl.a. ärendehanteringssystem uppgår till 50 miljoner kronor.

Arbetslöshetskassornas finansieringsavgift innebär en kostnad för arbetslöshetskassorna. Finansieringsavgiftens storlek påverkas av flera faktorer. Den påverkas t.ex. av antalet som ansluter sig till eller blir medlemmar i en arbetslöshetskassa, eftersom fler medlemmar både innebär en ökad finansieringsavgift och att arbetslöshetskassornas intäkter från medlemsavgifter ökar. Finansieringsavgiften påverkas också bl.a. av storleken på den högsta ersättningsgrundande inkomsten och arbetslöshetens sammansättning, dvs. hur många som får arbetslöshetsersättning tidigt i ersättningsperioden och hur länge ersättning lämnas eftersom arbetslöshetsersättningen föreslås sjunka med tiden i arbetslöshet. Arbetslöshetskassornas kostnader till följd av förslaget om finansieringsavgift bedöms så långt det är möjligt motsvara kostnaderna för dagens finansieringsavgift.

18.2.4 Ekonomiska konsekvenser för arbets-, uppdrags- och försäkringsgivare

Flera remissinstanser, bl.a. *Företagarna*, *Svenskt Näringsliv* och *Sveriges a-kassor*, bedömer att företagares administrativa börda kommer att minska som ett resultat av att arbetad tid ersätts med inkomster som grund för rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen delar den bedömningen och konstaterar att det sannolikt kommer att leda till minskade administrativa kostnader för såväl arbets- som uppdragsgivare.

Det finns försäkringsgivare som lämnar kompletterande ersättningar vid arbetslöshet. Sådana kompletterande ersättningar kan t.ex. lämnas som ekonomiskt stöd vid arbetslöshet genom kollektivavtal eller privata in-

komstförsäkringar genom medlemskap i arbetstagarorganisationer. Ersättningarna kan redan i dag påverka utrymmet för rätten till arbetslöshetsersättning. Avtalen för dessa försäkringar är inte lagstadgade och regeringen föreslår ingen ändring i det avseendet.

Eftersom regeringens förslag inte innebär förändringar när det gäller hur arbetslöshetsersättning samordnas med ersättningar som med anledning av arbetslöshet lämnas av någon annan än arbetslöshetskassorna, bedöms regeringens förslag inte få några direkta ekonomiska konsekvenser för dessa försäkringsgivare.

18.3 Administration och felaktiga utbetalningar

18.3.1 Administrativa förenklingar och förändringar

Minskad administrativ börda

Regeringen bedömer att en arbetslöshetsförsäkring som grundas på inkomster av förvärvsarbete innebär en möjlighet att använda sig av uppgifter om ersättning för arbete som lämnas av arbetsgivare i månatliga arbetsgivardeklarationer. Uppgifterna bedöms kunna användas i stora delar av handläggningen, bl.a. vid prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning samt ersättningens storlek och längd. Regeringen bedömer att det kommer att medföra administrativa lättnader för arbetslöshetskassor och arbets- eller uppdragsgivare. Arbetslöshetskassorna behöver i dag ett omfattande material som ska tas fram av arbetsgivaren, lämnas in av den sökande och hanteras av arbetslöshetskassorna. Regeringen bedömer att förslaget kommer att innebära att administrationen minskar, främst genom att många uppgifter som behövs vid prövning av rätten till arbetslöshetsersättning redan kommer att ha redovisats av arbetsgivarna i arbetsgivardeklarationerna.

Regeringen bedömer att förslaget kommer att leda till en minskad administrativ börda för individer som blir arbetslösa, i synnerhet för de som har haft flera arbets- eller uppdragsgivare. Detta är en följd av att sökande inte kommer att behöva be om intyg från tidigare arbetsgivare i samma utsträckning eftersom de uppgifter som behövs vid prövningen av arbetslöshetsersättning redan har lämnats i arbetsgivardeklarationerna.

Regeringen bedömer dock att den administrativa bördan kan komma att öka för arbetslöshetskassorna under den tid parallella regelverk behöver hanteras. Effekten bör dock avta med tiden.

Ökad automatisering möjliggörs

Regeringen bedömer att förslaget ökar möjligheterna till automatisering av handläggningen. Regeringen bedömer att det skapar möjligheter till snabbare handläggning av ärenden och därmed kortare väntetider för beslut. En avgörande förutsättning för detta är att arbetslöshetskassorna vid den första prövningen av rätten till arbetslöshetsersättning kan ta del av inkomstuppgifter som har lämnats i arbetsgivardeklarationerna. Regeringen bedömer vidare att andra förslag i lagrådsremissen, t.ex. definitionen av inkomster av förvärvsarbete samt enklare regler om ramtid och beräkning av arbetslöshetsersättningens storlek, skapar förutsättningar

för att inkomststoppgifterna kan användas för en mer effektiv handläggning. Det understöds av att ansökan om arbetslöshetsersättning föreslås ske månadsvis. Sammantaget bedöms de ökade möjligheterna till digitalisering och automatisering få betydande positiva konsekvenser för effektiviseringen av arbetslöshetsförsäkringens administration och minskade handläggningstider.

Ökad förutsebarhet för individer

Regeringen bedömer att användandet av inkomststoppgifter kommer att öka förutsebarheten inom arbetslöshetsförsäkring. Det gäller framför allt individer som har haft många arbetsgivare. Regeringen anser att individerna genom att ta del av uppgifter i arbetsgivardeklarationerna kommer att få bättre möjligheter att själva kunna avgöra om de uppfyller inkomstvillkoret, vilken den ersättningsgrundande inkomsten är och hur lång tid med arbetslöshetsersättning som individen kan förväntas få. Ersättningsnivåerna föreslås även i fortsättningen bestämmas av medlemstiden. Uppgiften om hur länge den sökande har varit medlem i en arbetslöshetskassa bör rimligen kunna vara lättillgänglig för individen inför ansökan. Det är även upp till arbetslöshetskassorna att, liksom sker redan i dag, underlätta för individer att med hjälp av digitala stöd kunna förutse sitt försäkringsskydd. Förslaget om nedtrappning av ersättningsnivån bör öka förutsebarheten för individer eftersom nedtrappningen föreslås bli enhetlig för alla sökande, till skillnad från i dag.

Lätt att göra rätt

Regeringen anser att förslaget kommer att göra det lättare att göra rätt både för individer och för arbetsgivare. Regeringen anser att det med den nya lagen tydligare framgår under vilka förutsättningar den sökande har rätt till arbetslöshetsersättning. Den föreslagna definitionen av inkomster av förvärvsarbete tydliggör kopplingen mellan de avgifter som ska finansiera arbetslöshetsförsäkringen och individens rätt till arbetslöshetsersättning. Det föreslås att inkomster av förvärvsarbete ska avse sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980). Det bedöms vara av särskild betydelse för sådana personer som arbetar både i Sverige och i ett annat land. Det gäller främst i gränsområden när den sökande omfattas av förordning (EG) nr 883/2004. I sådana fall kan det vara svårt både för arbetsgivare och individer att veta till vilket land som socialavgifter ska betalas in. Det kan även vara svårt för myndigheter att se till att rätt avgifter betalas in. Förslaget bedöms bidra till att öka tydligheten genom att individen ges starka incitament att kontrollera att rätt ersättningar för arbete deklarerats till Skatteverket.

18.3.2 Arbetet mot felaktiga utbetalningar

Regeringen anser att kontrollen av att rätt arbetslöshetsersättning betalas ut måste vara tillförlitlig. Det är nödvändigt för att legitimiteten inom arbetslöshetsförsäkringen ska kunna upprätthållas. Regeringen anser att inkomststoppgifter från Skatteverket generellt sett är mer tillförlitliga än

uppgifter i ett arbetsgivarintyg om arbetad tid, bl.a. eftersom uppgifter lämnade i arbetsgivardeklarationer innebär en skyldighet för arbetsgivaren att betala in socialavgifter. Regeringen bedömer att uppgifter i arbetsgivardeklarationer innebär ytterligare skillnader jämfört med de uppgifter som lämnas i de nuvarande arbetsgivarintygen. Arbetsgivarintygen används t.ex. bara när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Det är därför främst arbetslöshetskassorna som kan kontrollera uppgifterna i sådana intyg. När det gäller uppgifter som har lämnats i arbetsgivardeklarationerna finns det skäl för flera myndigheter att kontrollera att uppgifterna är korrekta, att upptäcka felaktigheter och att avslöja medvetet fusk. Frånsett att Skatteverket kontrollerar arbetsgivardeklarationerna för skatteändamål, så använder t.ex. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket sig av uppgifterna i sin handläggning. Regeringen bedömer att en ordning som innebär att uppgifter i arbetsgivardeklarationer används vid handläggning av ärenden om arbetslöshetsersättning stärker arbetet att förhindra felaktiga utbetalningar, underlättar det brottsförebyggande arbetet och motverkar bidragsbrottslighet.

Enligt nuvarande ordning blir arbetslöshetskassorna inte underrättade per automatik om ändringar och tillägg i arbetsgivardeklarationerna. Regeringen delar *Brottsförebyggande rådets* bedömning att det är centralt att arbetslöshetskassorna fortsätter att kontrollera uppgifterna som ligger till grund för arbetslöshetsersättning och får tillgång till information om Skatteverket har upptäckt felaktigheter i arbetsgivardeklarationerna eller har fattat nya beslut om personers beskattning. Regeringen konstaterar att Skatteverket enligt lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen ska meddela arbetslöshetskassorna om det finns anledning att anta att en ekonomisk förmån har beslutats eller betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Den enskilde har också ett ansvar för att ansökan innehåller korrekta uppgifter. Arbetsgivardeklarationerna underlättar den enskildes möjligheter att kontrollera uppgifterna eftersom den enskilde kan ta del av uppgifterna vartefter de rapporteras in.

18.4 Konsekvenser för individens drivkrafter att behålla, söka och ta ett arbete

Arbetslöshetsförsäkringens konstruktion har påverkan på individens beteende. Det gäller bl.a. benägenheten att behålla, söka och ta ett arbete. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Regeringens förslag är avsedda att värna och stärka de drivkrafter som finns i dagens regelverk för att individen ska bibehålla en hög sökintensitet under hela arbetslösheten. Därtill ska förslaget motverka att den sökande begränsar sitt arbetsutbud. En sammanhållen inkomstbortfallsförsäkring innebär att den arbetslöshetsersättning som lämnas alltid är lägre än inkomsten före arbetslösheten. Förslaget om att ersättningsnivån ska trappas ner med tiden i arbetslöshet på ett enhetligt sätt bedöms medföra att individen har ekonomiska incitament, som successivt ökar med tiden i arbetslöshet, att hitta och ta ett nytt arbete. Regeringen bedömer vidare att de föreslagna sanktionsbestämmelserna och förslaget att kraven på vad som ska anses

vara lämpligt arbete ska vara fortsatt höga, motverkar att den sökande undviker att försätta sig i arbetslöshet, missköter sitt arbetsökande eller förlänger tiden i arbetslöshet. Ett karensvillkor bedöms också motverka överutnyttjande vid kortvarig arbetslöshet. Regeringens förslag att ersättningsperioden ska kunna vara olika lång beroende på den sökandes tidigare förankring på arbetsmarknaden bedöms öka drivkrafterna för den med svag förankring på arbetsmarknaden att snabbt söka arbete brett. Regeringens förslag att minskningen av arbetslöshetsersättningen när en sökande deltidsarbetar ska utgå från den sökandes inkomstbortfall bedöms motverka överförsäkring, dvs. att den sökande försätts i ett bättre ekonomiskt läge under arbetslösheten jämfört med när sökanden arbetade. Förslaget om begränsning av den tid som den sökande kan få arbetslöshetsersättning vid sidan om deltidsinkomster bedöms minska risken för inlåsnings effekter, dvs. att den sökande inrättar sin ekonomi efter ett långvarigt ekonomiskt stöd i form av arbetslöshetsersättning. Regeringen bedömer att förslagen, bl.a. om inkomstvillkor, ersättningens storlek och längd stärker drivkrafterna för individerna att arbeta mer före arbetslösheten. Regeringen bedömer sammantaget att förslaget stärker individens drivkrafter att behålla söka ett arbete och ta ett arbete.

18.5 Förslagets förenlighet med EU-rätten och internationella åtaganden

18.5.1 EU

Regeringen bedömer att konsekvenserna för de åtaganden som Sverige har som medlemsstat inom EU främst bör ses i ljuset av förordning (EG) nr 883/2004. Förordningen gäller genom särskilda avtal de kvarvarande EES-staterna, dvs. Island, Liechtenstein och Norge, Schweiz och, genom det s.k. utträdesavtalet, Storbritannien och Nordirland.

Regeringen bedömer, liksom *Sveriges a-kassor*, att förslaget kommer att underlätta tillämpningen av förordning (EG) nr 883/2004, bl.a. genom att arbetslöshetsförsäkringen blir en sammanhållen inkomstbortfallsförsäkring. *Sveriges a-kassor* anser samtidigt att en ny försäkring grundad på inkomster innebär nya utmaningar vid tillämpningen. Regeringen vill framhålla att det även i fortsättningen är arbetslöshetskassornas uppgift att tolka och tillämpa förordningen. Bestämmelserna i förordningen är allmänt hållna och medger skillnader mellan trygghetssystem och följaktligen förändringar av desamma. Den nya lagen bedöms inte leda till negativa konsekvenser i förhållande till Sveriges åtaganden inom EU.

Förslaget att medlems- och anslutningstid ska tillgodoräknas den sökande vid bedömning av ersättningsnivån endast om sökanden samtidigt omfattades av svensk lagstiftning om social trygghet enligt förordning (EG) nr 883/2004 kan resultera i att något färre individer som arbetar i andra medlemsstater kvarstår som medlemmar i svensk arbetslöshetskassa. Detta bedöms inte leda till nämnvärda effekter för arbetslöshetskassornas medlemstal. Förslaget att personer ska kunna bli medlemmar i en arbetslöshetskassa efter utlandsarbete bedöms kunna leda till att något fler får rätt till arbetslöshetsersättning över den lägsta ersättningsnivån,

men det bedöms sannolikt handla om få personer. Det saknas emellertid tillförlitlig statistik som kan belysa detta.

18.5.2 Andra tillämpliga konventioner och avtal

Konventionen om social trygghet mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge är reglerad i lagen (2013:134) om nordisk konvention om social trygghet. Regeringen bedömer att en ny arbetslöshetsförsäkring inte får några konsekvenser för Sveriges åtagande i förhållande till konventionen.

Regeringen bedömer inte heller att en ny lag får konsekvenser för Sveriges åtaganden i förhållande till avtal om handel och samarbete mellan EU och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och förenade konungariket Storbritannien och Nordirland.

Regeringen bedömer att den föreslagna nya lagen inte får konsekvenser i förhållande till Sveriges bilaterala konventioner om social trygghet med andra länder.

18.5.3 ILO

Sverige har åtagit sig att följa ILO:s konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet. Konventionen och den tillhörande rekommendationen (nr 176) kompletterar tidigare ILO-instrument som har antagits av Sverige. *Svenska ILO-kommittén* framför att de förslag som lämnas överlag framstår som att de är förenliga med de ILO-konventioner som har ratificerats av Sverige men att det finns anledning att närmare analysera och beakta de krav som följer av ILO:s konvention (nr 168).

Regeringen konstaterar bl.a. att förslagen i lagrådsremissen är förenliga med att konventionen främst tar sikte på personer som är etablerade på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår att den nya arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring som syftar till att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten, vilket är i linje med konventionens grundläggande principer att arbetslöshetsförsäkringen ska bidra till att främja full, produktiv och fritt vald sysselsättning, utan att vara utformad så att den avhåller arbetsgivare från att erbjuda och arbetstagare från att söka arbete (artikel 2). Regeringen konstaterar också att samtliga av de föreskrivna kategorierna av arbetstagare som anges i artikel 11 kommer att ingå i den skyddade personkretsen enligt förslaget, eftersom bestämmelserna i den nya lagen inte är begränsad till vissa kategorier av arbetstagare. Regeringen konstaterar vidare att det i lagrådsremissen föreslås månadsvis ansökan om arbetslöshetsersättning som relaterar till tidigare inkomster och som trappas ner med tiden i arbetslöshet. Förslaget bedöms uppfylla kravet på att ersättningen ska utges i form av periodiska utbetalningar som beräknas på ett sådant sätt att de ger förmånstagaren partiell och övergående ersättning för lönebortfall utan att hämma incitamenten att arbeta eller skapa arbete (artikel 14). Regeringen föreslår att ett arbete ska anses lämpligt om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen har tagits skäligen hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra

personliga förhållanden, vilket regeringen anser vara förenligt med artikel 21 i konventionen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska även i fortsättningen kunna meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete. När det gäller artikel 15 som bl.a. avser ersättningsnivåer, se avsnitt 8.3.7. Förslaget i lagrådsremissen bedöms även vara förenligt med konventionens bestämmelser om karenstid (artikel 18) och ersättningsperiodens längd (artikel 19).

Regeringen bedömer sammantaget att förslaget till en ny arbetslöshetsförsäkring är förenligt med ILO-konventionen (nr 168).

18.5.4 Europeiska balken om social trygghet

Den europeiska balken om social trygghet (1964) och tillhörande protokoll är antagna av Europarådet och innehåller minimiregler om social trygghet. I balkens protokoll finns bl.a. bestämmelser om ersättningsperiodens längd (artikel 24) och karenstidens omfattning (artikel 24.4). Regeringen föreslår att ersättningsperiodens längd ska bestämmas av hur många månader med en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som den sökande har haft under ersättningsperioden och att storleken på den minsta månadsinkomsten ska kunna föreskrivas av regeringen. Det får därför beaktas i det kommande förordningsarbetet. Regeringen bedömer att förslaget i lagrådsremissen om karenstidens längd är förenligt med Sveriges åtagande enligt balken och tillhörande protokoll.

18.6 Övriga konsekvenser

18.6.1 Barn och ungdomar

Regeringen bedömer att den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring stärker omställningsprincipen och är bättre anpassad till arbetsmarknaden än den nuvarande lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. *Länsstyrelsen för Västra Götaland* och *Huddinge kommun* anser att förslaget bör kompletteras med en konsekvensbeskrivning i fråga om barns bästa. Regeringen bedömer att en välfungerande omställningsförsäkring får positiva konsekvenser både för samhället och för individer, även familjer med barn. Regeringen bedömer att möjligheten till förlängning av ersättningsperioden för den som har barn under 18 år inte bör införas i den nya lagen. Att som i dag ge en förälder en längre ersättningsperiod trots att föräldern varken är vårdnadshavare till barnet eller har barnet boende hos sig kan knappast motiveras ur ett barnperspektiv. Regeringen anser inte heller att det nödvändigtvis är till fördel för barn att en förälder kan få längre tid med arbetslöshetsersättning. En sådan möjlighet riskerar i stället att förlänga tiden i arbetslöshet, vilket även kan få negativa konsekvenser för barnet. Konsekvenserna av regeringens förslag om ersättningsperiodens längd beror, som konstateras i avsnitt 18.2.2, av flera faktorer och får hanteras i det kommande förordningsarbetet.

Regeringen anser att även unga personer kan dra nytta av en mer välfungerande arbetslöshetsförsäkring. Regeringen föreslår att arbetslöshetsersättning ska lämnas till den som har fyllt 20 år. Det innebär en

skillnad från dagens inkomstbortfallsförsäkring som saknar åldersgränser, vilket bedöms påverka cirka 100 personer. Samma ålderskrav gäller dock inom grundförsäkringen. Den föreslagna arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring med förstärkta ekonomiska incitament att söka, ta och behålla ett arbete kombinerat med ett ekonomiskt skydd även för den som är i inledningen av sin förankring på arbetsmarknaden. Regeringens bedömning är att en hög andel unga kommer att kunna dra nytta av förslaget om en alternativregel till inkomstvillkoret eftersom villkoret är utformat så att det underlättar för den som t.ex. har fått sitt första jobb efter en utbildning att kunna kvalificera sig för arbetslöshetsersättning.

18.6.2 Personer med funktionsnedsättning

Regeringens förslag innebär en anpassning till att arbetsmarknaden kan se olika ut för olika individer och en minskad detaljreglering för individer som arbetar på ett annat sätt än vad som är normen. Ett exempel på det är att kravet på hur många timmar som den sökande ska vara arbetsför och oförhindrad att arbeta under en vecka tas bort. Det bedöms underlätta för personer, t.ex. med funktionsnedsättning som förhindrar dem att arbeta under hela veckan, att uppfylla de allmänna villkoren.

18.6.3 Miljön

Förslagen bedöms inte få några relevanta konsekvenser för miljön.

19 Författningskommentar

19.1 Förslaget till lag om arbetslöshetsförsäkring

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § Innehållet i denna lag är uppdelat enligt följande:

- inledande bestämmelser (1 kap.),*
- grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning (2 kap.),*
- krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning (3 kap.),*
- tid med arbetslöshetsersättning (4 kap.),*
- beräkning av arbetslöshetsersättning (5 kap.),*
- minskning av arbetslöshetsersättning (6 kap.),*
- sanktioner (7 kap.),*
- återbetalningsskyldighet och återkrav (8 kap.),*
- uppgiftsskyldighet (9 kap.),*
- handläggning av ärenden (10 kap.), och*
- omprövning och överklagande (11 kap.).*

I paragrafen finns en förteckning över de kapitel som lagen innehåller. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Arbetslöshetsförsäkringens syfte och funktion

2 § *Arbetslöshetsförsäkring är en inkomstbortfallsförsäkring som handhas av arbetslöshetskassorna och som syftar till att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten.*

I paragrafen anges vad arbetslöshetsförsäkring är och vad den syftar till. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Av paragrafen framgår att arbetslöshetsförsäkring är en inkomstbortfallsförsäkring. Med det avses att arbetslöshetsersättning baseras på inkomster för alla som har rätt till sådan ersättning. Det framgår också att arbetslöshetsförsäkring syftar till att ge ekonomiskt stöd till arbetslösa som är under omställning mellan arbeten. Det innebär att arbetslöshetsförsäkring är till för den som tidigare har arbetat och som söker ett nytt arbete. I paragrafen finns också en upplysning om att arbetslöshetsförsäkring handhas av arbetslöshetskassorna. Bestämmelsen som reglerar arbetslöshetskassornas uppgift att handha försäkring finns i 1 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. I handhavandet av arbetslöshetsförsäkring ingår bl.a. att pröva och besluta om arbetslöshetsersättning enligt lagen.

Intyg för personer som söker arbete utanför Sverige

3 § *I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 finns bestämmelser om utfärdande av intyg för personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land.*

I 11 kap. 11 § finns bestämmelser om överklagandetiden för beslut om sådana intyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om utfärdande av och beslut om intyg och om vilken myndighet som utfärdar intygen.

I paragrafen finns upplysningsbestämmelser om intyg som krävs för att med bibehållen rätt till arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land, s.k. U2-intyg. Paragrafen motsvarar delvis 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

I första stycket anges de EU-förordningar som innehåller bestämmelser om rätten att behålla arbetslöshetsersättning och om det intyg som behövs. Av artikel 64 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen framgår att en person som är helt arbetslös och som uppfyller de villkor som ställs i den behöriga medlemsstatens lagstiftning för rätt till förmåner och som reser till en annan medlemsstat för att söka arbete där, ska bibehålla rätten till kontanta arbetslöshetsförmåner med de villkor och begränsningar som följer av artikeln. I artikel 55 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 finns bestämmelser om villkor och begränsningar för bibehållande av rätt till förmåner för en arbetslös person som beger sig till en annan medlemsstat

för att söka arbete. Möjligheterna enligt paragrafen omfattar för närvarande EU- och EES-länderna, Schweiz och i vissa fall Storbritannien och Nordirland.

I *andra stycket* upplyses om att det finns bestämmelser om överklagandetiden för överklagande av beslut om U2-intyg i 11 kap. 11 §. Ytterligare bestämmelser om överklagande av sådana beslut finns i förvaltningslagen (2017:900).

I *tredje stycket* upplyses om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela vissa föreskrifter om utfärdandet och besluten om intyg och om vilken myndighet som ska utfärda intygen i Sverige.

Särskilda bestämmelser vid arbetskonflikt

4 § Lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska tillämpas på arbetslöshetsersättning enligt denna lag.

I paragrafen finns en särskild bestämmelse om vad som gäller i fråga om arbetslöshetsersättning vid arbetskonflikt, dvs. vid lockout, strejk eller därmed jämförlig stridsåtgärd på arbetsmarknaden. Den motsvarar 67 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Enligt 3 § lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt utgår samhällsstöd inte till en arbetsgivare eller en arbetstagarer som är indragen i en arbetskonflikt. Samhällsstöd utgår dock, enligt samma paragraf, till den som är indragen i en arbetskonflikt till följd av motparts stridsåtgärd, om åtgärden är olovlig enligt lag eller kollektivavtal eller inte har vidtagits öppet.

2 kap. Grundläggande förutsättningar för rätt till arbetslöshetsersättning

Allmänna villkor

1 § För att ha rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet krävs att den sökande

- 1. är arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete,*
- 2. är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, och*
- 3. i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande.*

I paragrafen regleras de allmänna villkor som ska vara uppfyllda under arbetslösheten för att en sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 1973:56 s. 174–178 och prop. 2012/13:12 s. 87 och 88). Övervägandena finns i avsnitt 5.1.

Av paragrafen framgår att en sökande måste vara arbetslös för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Kravet på att vara arbetslös innebär att den sökande måste sakna arbete. En sökande som har en anställning kan inte anses vara arbetslös för tid som sökanden är anställd. En sökande som t.ex. har en anställning på heltid kan inte anses vara arbetslös. Detta gäller oavsett om den sökande utför något arbete i anställningen och oavsett om sökanden får lön. Exempelvis kan en sökande som är tjänstledig utan lön,

permitterad utan lön eller som deltar i korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete inte anses vara arbetslös under den tid sökanden har en anställning. Bestämmelser om undantag från kravet på arbetslöshet finns t.ex. för sökande som är tjänstlediga utan lön i vissa fall, se 3 och 4 §§. Kravet på arbetslöshet innebär inte att den sökande måste vara helt arbetslös för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Exempelvis kan en sökande som förlorar ett arbete på deltid men som har ett annat deltidsarbete ha rätt till ersättning för det inkomstbortfall som hänförs till det förlorade deltidsarbetet. Den praxis som har utvecklats är fortfarande relevant.

Punkt 1 motsvarar i huvudsak 9 § 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare krävs att den sökande är arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete. Det finns dock inte något krav på att en sökande måste vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete ett visst antal timmar per dag och vecka.

Punkt 2 motsvarar 9 § 2 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare krävs att den sökande är anmäld som arbetsökande hos Arbetsförmedlingen.

Punkt 3 motsvarar 9 § 3 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare krävs att den sökande i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande.

2 § För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har fyllt 20 år. Rätten till ersättning upphör vid månadsskiftet före den månad då sökanden fyller 66 år.

I paragrafen regleras de ålderskrav som måste vara uppfyllda för att en sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i sak 6 § andra stycket och i huvudsak 22 § fjärde stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av paragrafen framgår att en sökande måste ha fyllt 20 år för att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Kravet gäller oavsett om den sökande är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa eller ej. Av sista meningen framgår vidare att rätten till ersättning upphör vid månadsskiftet före den månad då den sökande fyller 66 år. Den övre åldersgränsen för rätten till arbetslöshetsersättning är kopplad till åldersgränserna i det allmänna pensionssystemet (jfr prop. 2021/22:181 s. 117 och 200).

Särskilda bestämmelser för vissa sökande

Sökande som är tjänstlediga

3 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön, om sökanden av hälsoskäl inte kan återgå till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos sin arbetsgivare men av Försäkringskassan har bedömts ha arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

Sökanden kan få ersättning enligt första stycket även om arbetsgivaren har en kvarvarande rehabiliteringsskyldighet, under förutsättning att arbetsgivaren har vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som har varit möjliga.

I paragrafen regleras att en sökande som har en anställning, men som är tjänstledig utan lön, kan få arbetslöshetsersättning under vissa

förutsättningar. Paragrafen motsvarar i huvudsak 19 a § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.1.

Av första stycket framgår att en sökande kan få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön, om sökanden av hälsoskäl inte kan återgå till sitt tidigare arbete eller till annat arbete hos sin arbetsgivare, men av Försäkringskassan har bedömts ha arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt. Bestämmelsen omfattar både den som är tjänstledig från en anställning på heltid och den som är tjänstledig från en anställning på deltid. Bestämmelsen utgör ett undantag från kravet på arbetslöshet i 1 § eftersom en sökande normalt sett inte kan anses vara arbetslös till den del sökanden har en anställning, även om sökanden är tjänstledig från den. Det krävs att den sökande kan ta ett annat arbete som finns på arbetsmarknaden, dvs. sökanden får inte vara förhindrad att ta ett annat arbete till följd av hälsoskäl. Bestämmelsen förutsätter att Försäkringskassan har bedömt att den sökande har arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt enligt bestämmelserna i 27 kap. socialförsäkringsbalken.

Av andra stycket framgår att sökanden kan få arbetslöshetsersättning enligt första stycket även om arbetsgivaren har en kvarvarande rehabiliteringsskyldighet, under förutsättning att arbetsgivaren har vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som har varit möjliga. Bestämmelsen innebär att sökanden kan få ersättning trots att arbetsgivaren inte har utömt sin rehabiliteringsskyldighet, om arbetsgivaren i vart fall har vidtagit de åtgärder som har varit möjliga. Förutsättningen att arbetsgivaren har vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som har varit möjliga gäller under hela den tid som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för.

4 § En sökande kan få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är tjänstledig utan lön från en deltidsanställning för att arbeta i en annan deltidsanställning med lika eller högre tjänstgöringsgrad, under förutsättning att anställningarna inte går att kombinera.

I paragrafen regleras att en sökande som har en anställning på deltid, men som är tjänstledig utan lön, kan få arbetslöshetsersättning under vissa förutsättningar. Paragrafen motsvarar i sak 19 b § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.2.

Av bestämmelsen framgår att en sökande kan få arbetslöshetsersättning trots att han eller hon är tjänstledig utan lön från en deltidsanställning för att arbeta i en annan deltidsanställning med lika eller högre tjänstgöringsgrad, under förutsättning att anställningarna inte går att kombinera. Bestämmelsen utgör ett undantag från kravet på arbetslöshet i 1 § eftersom en sökande normalt sett inte kan anses vara arbetslös till den del sökanden har en anställning, även om sökanden är tjänstledig från den. Det krävs att den nya anställningen har minst lika hög tjänstgöringsgrad som anställningen som den sökande är tjänstledig från. Det är alltså inte möjligt att ta ett nytt arbete med lägre tjänstgöringsgrad och samtidigt få arbetslöshetsersättning.

Sökande som är företagare

5 § *En sökande som är företagare har inte rätt till arbetslöshetsersättning, utom i det fall företagaren har en näringsverksamhet som bisyssla enligt 11 §.*

Av paragrafen framgår vad som gäller för en sökande som är företagare. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.1.

Bestämmelsen innebär att en sökande, med ett undantag, inte har rätt till arbetslöshetsersättning så länge sökanden bedöms vara företagare. När sökanden inte längre anses vara företagare kan sökanden ha rätt till ersättning om förutsättningarna i övrigt, bl.a. de allmänna villkoren i 1 §, är uppfyllda.

I 6 och 7 §§ definieras vem som ska anses vara företagare. I 8 och 10 §§ finns bestämmelser om när en sökande inte längre ska anses vara företagare. I 11 § finns en bestämmelse med undantag från huvudregeln att en sökande som är företagare inte har rätt till arbetslöshetsersättning, dvs. när företagaren har en näringsverksamhet som bisyssla.

6 § *En sökande ska anses vara företagare om sökanden*

1. bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över den näringsverksamheten.

Vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare enligt första stycket ska det bortses från

1. nödvändiga åtgärder som har vidtagits i verksamheten på grund av oförutsedda händelser, och

2. arbete av ideell karaktär i verksamheten.

I paragrafen regleras vem som ska anses vara företagare. Paragrafen motsvarar i huvudsak 34, 34 b och 34 c §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.2.

En sökande som definieras som företagare enligt paragrafen har som huvudregel inte rätt till arbetslöshetsersättning, se 5 §.

Av *första stycket 1* följer att ett kriterium för att en sökande ska anses vara företagare är att sökanden bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229). Skillnaden i förhållande till 34 § lagen om arbetslöshetsförsäkring är att hänvisningen avser 13 kap. 1 § inkomstskattelagen i sin helhet. I den sistnämnda paragrafens andra och tredje stycke preciseras det skatterättsliga begreppet näringsverksamhet när det gäller uppdragstagares verksamhet och bl.a. innehav av näringsfastigheter. Uppdragstagare och sökande som t.ex. innehar näringsfastigheter kan under vissa förutsättningar anses vara företagare i arbetslöshetsförsäkringens mening, om övriga kriterier som följer av paragrafen också är uppfyllda.

Av *första stycket 2* följer att en sökande ska anses vara företagare om sökanden personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över näringsverksamheten. Bestämmelsen kompletterar och ska läsas tillsammans med bestämmelsen i första punkten.

Av *andra stycket 1* framgår att det vid bedömningen av om en sökande ska anses som företagare enligt de kriterier som följer av första stycket ska bortses från nödvändiga åtgärder som har vidtagits i verksamheten på

grund av oförutsedda händelser. Bestämmelsen innebär att en sökande kan vidta vissa skyddsinsatser, t.ex. åtgärder för att förhindra förstörelse av egendom på grund av väderförhållanden, utan att betraktas som företagare.

Av *andra stycket 2* framgår att det vid bedömningen av om en sökande ska anses som företagare enligt de kriterier som följer av första stycket även ska bortses från arbete av ideell karaktär i verksamheten. Bestämmelsen innebär att en sökande som utför arbete av ideell karaktär i en näringsverksamhet, t.ex. arbete som styrelseledamot i en bostadsrättsförening, får göra detta utan att det bedöms som personligen utfört arbete enligt första stycket 2.

7 § En sökande som är företagare och som överlåter näringsverksamheten men fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten ska även efter överlåtelsen anses vara företagare. Detsamma gäller när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen har upphört.

I paragrafen regleras när en sökande ska anses vara företagare vid överlåtelse av näringsverksamheten. Paragrafen motsvarar i huvudsak 34 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.3.

En sökande som är företagare enligt bestämmelsen har som huvudregel inte rätt till arbetslöshetsersättning, se 5 §.

Av bestämmelsen följer att en sökande som är företagare enligt 6 § och som överlåter näringsverksamheten men fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten även efter överlåtelsen ska anses vara företagare. Detsamma gäller när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen har upphört. Bestämmelsen innebär att sökanden efter överlåtelsen av näringsverksamheten respektive efter att medlemskapet i den ekonomiska föreningen har upphört inte får utföra något arbete i verksamheten eller i föreningen eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten eller föreningen om sökanden inte längre ska anses vara företagare enligt 6 §.

8 § En sökande ska inte längre anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten.

Vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört enligt första stycket ska det bortses från

- 1. nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser,*
- 2. åtgärder som har vidtagits på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning,*
- 3. avvecklingsåtgärder som inte har varit möjliga att vidta innan verksamheten upphörde, och*
- 4. att en lokal eller mark som har nyttjats eller brukats i verksamheten hyrs ut eller arrenderas ut, under förutsättning att dessa inte tidigare har hyrts ut eller arrenderats ut i verksamheten.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vad som ska utgöra åtgärder enligt andra stycket.

I paragrafen regleras att en sökande inte längre ska anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Paragrafen motsvarar i huvudsak 35 § och 36 §

första stycket 1 lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och 5 a–5 c §§ förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övergångena finns i avsnitt 5.4.4.

Av 6 § framgår vem som ska anses vara företagare.

Enligt *första stycket* ska en sökande inte längre anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Bestämmelsen innebär att en företagare som upphör att bedriva näringsverksamhet ska anses vara arbetslös så snart det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Sökanden kan därmed ha rätt till arbetslöshetsersättning om övriga förutsättningar, bl.a. de allmänna villkoren i 1 §, är uppfyllda.

Av *andra stycket 1* framgår att det vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört enligt första stycket ska bortses från nödvändiga åtgärder som har vidtagits på grund av oförutsedda händelser. Bestämmelsen innebär att det är möjligt att vidta vissa skyddsinsatser utan att betraktas som företagare och därmed inte ha rätt till arbetslöshetsersättning. De åtgärder som får vidtas ska vara desamma som får vidtas enligt 6 § andra stycket 1.

Av *andra stycket 2* framgår att vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört enligt första stycket ska det bortses från åtgärder som har vidtagits på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning. Bestämmelsen innebär att det är möjligt för en sökande att vidta åtgärder i den upphörda verksamheten om det följer av lag eller förordning utan att sökanden betraktas som företagare och därmed inte ha rätt till arbetslöshetsersättning. Exempelvis kan en sökande enligt lag vara tvungen att formellt fullfölja ett konkursförfarande.

Av *andra stycket 3* framgår att det vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört enligt första stycket ska bortses från avvecklingsåtgärder som inte har varit möjliga att vidta innan verksamheten upphörde. Bestämmelsen innebär att det är möjligt för en sökande att vidta avvecklingsåtgärder i den upphörda verksamheten utan att sökanden betraktas som företagare och därmed inte ha rätt till arbetslöshetsersättning. Exempelvis kan en sökande vara tvungen att avyttra vissa tillgångar men det tar tid att hitta en köpare.

Av *andra stycket 4* framgår att det vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört enligt första stycket ska bortses från att en lokal eller mark som har nyttjats eller brukats i verksamheten hyrs ut eller arrenderas ut, under förutsättning att dessa inte tidigare har hyrts ut eller arrenderats ut i verksamheten. Bestämmelsen innebär att en sökande kan hyra ut en lokal eller arrendera ut mark utan att sökanden ska betraktas som företagare och därmed inte ha rätt till arbetslöshetsersättning.

I *tredje stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om vad som ska utgöra åtgärder enligt andra stycket. Föreskrifträtten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regleringsformen.

9 § Om näringsverksamheten har upphört enligt 8 § och därefter återupptas av den sökande eller av en närstående till sökanden, får en ny bedömning av om verksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den göras tidigast tre år från det att verksamheten återupptogs.

I paragrafen regleras inom vilken tid som bestämmelsen om när en sökande inte längre ska anses vara företagare i 8 § på nytt kan tillämpas om näringsverksamheten återupptas. Paragrafen motsvarar i huvudsak 35 § tredje stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.5.

Av bestämmelsen framgår att om näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i den och näringsverksamheten därefter återupptas av den sökande eller av en närstående till sökanden, får 8 § tillämpas på nytt tidigast tre år från det att verksamheten återupptogs. Bestämmelsen handlar om den situationen att den sökande tidigare har ansökt om arbetslöshetsersättning och näringsverksamheten då har bedömts ha upphört enligt 8 §. Näringsverksamheten har således varit vilande innan verksamheten återupptogs. En ny bedömning enligt 8 § kan göras tidigast tre år från det att verksamheten återupptogs. Skillnaden i förhållande till vad som gäller sedan tidigare är att tidsgränsen ändras från fem till tre år.

10 § En sökande ska inte heller anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört definitivt enligt första stycket ska det bortses från sådana åtgärder som avses i 8 § andra stycket.

I paragrafen regleras att en sökande inte ska anses vara företagare när näringsverksamheten vid en samlad bedömning har upphört definitivt. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 35 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och 5 a–5 c §§ förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.6.

Av första stycket följer att en sökande inte längre ska anses som företagare om näringsverksamheten vid en samlad bedömning kan anses ha upphört definitivt. Det får avgöras från fall till fall när en verksamhet kan anses ha upphört definitivt.

Av andra stycket framgår att det vid bedömningen av om näringsverksamheten har upphört definitivt enligt första stycket ska bortses från sådana åtgärder som avses i 8 § andra stycket, t.ex. nödvändiga skyddsåtgärder eller avvecklingsåtgärder. Bestämmelsen innebär att det är tillåtet att vidta sådana åtgärder som omfattas av 8 § andra stycket utan att betraktas som företagare och därmed inte ha rätt till arbetslöshetsersättning.

11 § En sökande som är företagare och som har en näringsverksamhet som bisyssla kan få arbetslöshetsersättning.

För att en näringsverksamhet ska anses som bisyssla krävs att

1. verksamheten har bedrivits under minst sex månader vid sidan av ett arbete som motsvarar minst 50 procent av heltid inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§,

2. inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten inom ramtiden i genomsnitt per månad inte har överstigit en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt 3 kap. 2 §, och

3. tiden i och inkomsterna från verksamheten inte utökas under arbetslösheten.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar en sökande kan få arbetslöshetsersättning trots att sökanden är att anse som företagare enligt 5 §. Paragrafen motsvarar delvis 39 och 39 a §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.7.

Av *första stycket* framgår att en sökande som är företagare och som har en näringsverksamhet som bisyssla kan få arbetslöshetsersättning trots huvudregeln i 5 §.

Av *andra stycket 1* framgår att det för att en näringsverksamhet ska anses som bisyssla krävs att verksamheten har bedrivits under minst sex månader vid sidan av ett arbete som motsvarar minst 50 procent av heltid inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§. Bestämmelsen innebär att det ställs krav på att den sökande ska ha haft ett arbete som motsvarar minst 50 procent vid sidan av näringsverksamheten inom ramtiden och att arbetet och verksamheten ska ha bedrivits parallellt inom ramtiden under minst sex månader.

Av *andra stycket 2* framgår det andra kravet som måste vara uppfyllt för att en sökande ska kunna få arbetslöshetsersättning vid sidan av företaget. Bestämmelsen anger att inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten inom ramtiden i genomsnitt per månad inte får ha överstigit en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt huvudregeln i 3 kap. 2 §. Bestämmelsen anger således den maximala omfattningen på näringsverksamheten, uttryckt i inkomster.

Enligt *andra stycket 3* får varken tiden i eller inkomsterna från näringsverksamheten utökas under arbetslösheten. Bestämmelsen innebär att en företagare som utökar sin arbetade tid i verksamheten under arbetslösheten inte längre har rätt till arbetslöshetsersättning enligt paragrafen. Detsamma gäller om inkomsterna från verksamheten utökas under arbetslösheten.

För att en sökande som är företagare ska kunna använda undantagsregeln och få arbetslöshetsersättning krävs att alla kriterier i paragrafen är uppfyllda.

Sökande som deltar i utbildning

12 § *En sökande som deltar i utbildning har inte rätt till arbetslöshetsersättning, utom i de fall som anges i 13–15 §§.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från första stycket i fråga om rätt till arbetslöshetsersättning under uppehåll i utbildning.

Av paragrafen framgår att en sökande som deltar i utbildning, som huvudregel, inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Paragrafens första stycke motsvarar i huvudsak 10 § första stycket 1 lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Paragrafens andra stycke motsvarar delvis 10 § tredje stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

Av *första stycket* framgår att en sökande som deltar i utbildning inte har rätt till arbetslöshetsersättning, utom i vissa fall. Bestämmelsen innebär att en sökande som deltar i utbildning som huvudregel inte har rätt till arbetslöshetsersättning oavsett utbildningens omfattning. I 13–15 §§ finns

vissa undantag från bestämmelsen att en sökande som deltar i utbildning inte har rätt till ersättning.

Vid bedömningen av om en sökande deltar i utbildning bör en utgångspunkt vara vad den sökande har för avsikter och hur dessa avsikter har fullföljts och manifesterats (HFD 2017 ref. 49). En sökande som t.ex. ansöker om arbetslöshetsersättning under ett studieuppehåll mellan två terminer kan inte anses ha för avsikt att arbeta annat än högst tillfälligt om avsikten är att fortsätta studera när terminsuppehållet är över. I ett sådant fall kan den sökande anses delta i studier även under studieuppehållet, vilket innebär att sökanden inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Om den sökande däremot skulle avbryta sina studier och meddela att han eller hon inte längre har för avsikt att återuppta studierna, kan bedömningen göras att sökanden inte längre deltar i studier. Avsikten får bedömas från fall till fall.

I *andra stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om undantag från första stycket i fråga om rätt till arbetslöshetsersättning under uppehåll i utbildning. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

13 § *En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid, om*

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,

2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, och

3. utbildningen inte finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Kravet i första stycket 2 gäller inte om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§.

I paragrafen regleras en sökandes möjligheter att studera på deltid om högst 50 procent samtidigt som sökanden får arbetslöshetsersättning, trots bestämmelsen i 12 § om att en sökande som deltar i utbildning inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i huvudsak 15 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.2.

I *första stycket* anges att en sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid. Bestämmelsen innebär att varje vecka som en sökande får arbetslöshetsersättning och samtidigt i någon utsträckning deltar i utbildning räknas som en förbrukad vecka med deltidsstudier. Detta gäller oavsett hur många dagar som sökanden studerar under veckan. En sökande som t.ex. har deltagit i utbildning två dagar per vecka under fyra veckor och samtidigt har fått arbetslöshetsersättning ska alltså anses ha förbrukat fyra av 20 möjliga veckor med deltidsstudier enligt bestämmelsen. Studierna får omfatta högst 50 procent av heltid. Det saknar betydelse om studierna påbörjas före arbetslösheten eller under arbetslösheten. Även distansutbildning omfattas av bestämmelsen. Det måste dock gå att fastställa omfattningen av utbildningen.

Av *punkt 1* framgår att det tidigare arbetet inte får ha upphört på grund av utbildningen. Bestämmelsen innebär att en sökande inte kan välja bort ett arbete för att det inte går att kombinera med studierna.

Av *punkt 2* följer att utbildningen, med det undantag som framgår av andra stycket, inte får finansieras eller får ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd. Med studiestöd enligt studiestödslagen avses sådant stöd som följer av den lagen. Det innefattar både studiemedel som består av studiebidrag och studielån samt studiehjälp som består av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg.

Av *punkt 3* följer att utbildningen inte får finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Bestämmelsen innebär däremot inte något hinder mot att få arbetslöshetsersättning om utbildningen finansierades med omställningsstudiestöd innan sökanden blev arbetslös.

Av *andra stycket* följer att kravet i första stycket 2 inte gäller om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§. Bestämmelsen innebär att en sökande, trots förbudet i andra punkten, kan få sådant studiestöd som omfattas av bestämmelsen vid sidan av arbetslöshetsersättning under förutsättning att sökanden har studerat under minst 15 veckor inom ramtiden.

De allmänna villkoren enligt 1 § och övriga villkor, t.ex. de som följer av sanktionsreglerna i 7 kap., som ställs på en sökande som ansöker om arbetslöshetsersättning gäller på samma sätt för en sökande som deltar i utbildning som för en sökande som inte gör det. Det innebär bl.a. att en sökande under utbildningen behöver vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete, stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande.

14 § *En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden fortsätter att delta i en utbildning om mer än 50 procent upp till heltid, om*

- 1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,*
- 2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd,*
- 3. utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§, och*
- 4. utbildningens omfattning inte utökas under arbetslösheten.*

I paragrafen regleras en sökandes möjligheter att fortsätta studera mer än 50 procent upp till heltid samtidigt som sökanden får arbetslöshetsersättning, trots bestämmelsen i 12 § om att en sökande som deltar i utbildning inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i huvudsak 16 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.3.

Av *första stycket* framgår att en sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden fortsätter att delta i en utbildning om mer än 50 procent upp till heltid. Bestämmelsen innebär att varje vecka som en sökande får arbets-

löshetsersättning och samtidigt i någon utsträckning deltar i utbildning räknas som en förbrukad vecka med studier. Detta gäller oavsett hur många dagar som sökanden studerar under veckan. Bestämmelsen omfattar utbildning som den sökande har deltagit i före arbetslösheten och fortsätter att delta i under arbetslösheten. Det ska alltså röra sig om samma utbildning. Även distansutbildning omfattas av bestämmelsen. Det måste dock gå att fastställa omfattningen av utbildningen.

Av *punkt 1* följer att det tidigare arbetet inte får ha upphört på grund av utbildningen. Bestämmelsen innebär att en sökande inte kan välja bort ett arbete för att det inte går att kombinera med studierna.

Av *punkt 2* framgår att utbildningen inte får finansieras eller får ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd och omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Studiestöd enligt studiestödslagen innefattar både studiemedel som består av studiebidrag och studielån samt studiehjälp som består av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg.

Av *punkt 3* följer att utbildningen måste ha bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§.

Av *punkt 4* framgår att utbildningens omfattning inte får utökas under arbetslösheten. Bestämmelsen innebär att den sökande inte med bibehållen arbetslöshetsersättning kan välja att öka omfattningen på studierna efter att sökanden har blivit arbetslös. Bestämmelsen hindrar inte att studiernas omfattning minskar under arbetslösheten.

De allmänna villkoren enligt 1 § och övriga villkor, t.ex. de som följer av sanktionsreglerna i 7 kap., som ställs på en sökande som ansöker om arbetslöshetsersättning gäller på samma sätt för en sökande som deltar i utbildning som för en sökande som inte gör det. Det innebär bl.a. att en sökande under utbildningen behöver vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete, stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbets-sökande.

15 § *En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att*

- 1. ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar, eller*
- 2. underlätta omställning från ett arbete till ett annat.*

Utbildningen eller aktiviteten får inte finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

I paragrafen regleras en sökandes möjligheter att få arbetslöshetsersättning vid sidan av kortare utbildningar eller andra kortare aktiviteter, trots bestämmelsen i 12 § om att en sökande som deltar i utbildning inte har rätt till arbetslöshetsersättning. En liknande bestämmelse finns i 14 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.4.

Av *första stycket* följer att en sökande kan få arbetslöshetsersättning högst 15 ersättningsdagar inom en och samma ersättningsperiod samtidigt

som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet. Att bestämmelsen avser kortare utbildningar eller aktiviteter innebär att arbetslöshetsersättning inte med stöd av den här bestämmelsen kan användas som ett sätt att finansiera en del av en längre utbildning.

Av *punkt 1* framgår att en sökande kan få arbetslöshetsersättning samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar. Bestämmelsen avser typiskt sett en utbildning eller kurs som ska ge en orientering eller information om olika yrken och utbildningar och som kan vara värdefull för en enskilds möjligheter att få ett arbete. Det finns inget krav på att utbildningen eller aktiviteten ska bedrivas av en viss aktör. Det avgörande är i stället syftet med utbildningen eller aktiviteten. Det kan handla om utbildning som sker inom ramen för t.ex. omställningsorganisationers verksamhet eller liknande utbildningar.

Av *punkt 2* följer att en sökande kan få arbetslöshetsersättning samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att underlätta omställning från ett arbete till ett annat. Exempelvis kan det handla om en kortare utbildning för att ge en sökande formell behörighet för ett yrke.

Av *andra stycket* följer att utbildningen eller aktiviteten inte får finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd och omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Studiestöd enligt studiestödslagen innefattar både studiemedel som består av studiebidrag och studielån samt studiehjälp som består av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg.

De allmänna villkoren enligt 1 § och övriga villkor, t.ex. de som följer av sanktionsreglerna i 7 kap., som ställs på en sökande som ansöker om arbetslöshetsersättning gäller på samma sätt för en sökande som deltar i utbildning som för en sökande som inte gör det. Det innebär bl.a. att en sökande under utbildningen behöver vara arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete, stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetsökande.

Sökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program

16 § *En sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program har inte rätt till arbetslöshetsersättning.*

I paragrafen regleras vad som gäller när en sökande deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Paragrafen motsvarar delvis 10 § första stycket 4 i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

Bestämmelsen innebär att en sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning så länge som han eller hon deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Detta gäller om deltagandet sker på hel- eller deltid och oavsett om sökanden har någon form av ersättning för deltagandet. Det är först när deltagandet har upphört som en sökande har rätt till arbetslöshetsersättning under förutsättning att sökanden uppfyller övriga villkor för rätt till ersättning, t.ex. de allmänna villkoren i 1 § om att vara arbetsför och

oförhindrad att ta ett arbete och att i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande.

Sökande som får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd

17 § En sökande som på grund av att anställningen har upphört får ett avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön har inte rätt till arbetslöshetsersättning för den tid som avgångsvederlaget eller skadeståndet avser.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur tiden enligt första stycket ska beräknas.

I paragrafen regleras vad som gäller under tid som en sökande får avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd. Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

Av första stycket följer att en sökande som på grund av att anställningen har upphört får ett avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön inte har rätt till arbetslöshetsersättning för den tid som avgångsvederlaget eller skadeståndet avser. Både avgångsvederlag och ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön är inkomster av förvärvsarbete som får beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret enligt 3 kap.

I andra stycket finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om hur tiden med avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd ska beräknas. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

Sökande som får lönegaranti

18 § En sökande som på grund av arbetsgivarens konkurs får betalning för en fordran på uppsägningslön enligt lönegarantilagen (1992:497) kan få arbetslöshetsersättning under uppsägningstiden, dock inte för den tid som betalningen avser.

I paragrafen regleras vad som gäller när en sökande får betalning från den statliga lönegarantin för en fordran på uppsägningslön. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.

Av bestämmelsen följer att en sökande som har blivit uppsagd på grund av arbetsgivarens konkurs kan få arbetslöshetsersättning under uppsägningstiden. Det gäller dock inte för den tid som sökanden får betalning för en fordran på uppsägningslön enligt lönegarantilagen (1992:497). Vilken tid som betalningen avser framgår av beslutet om lönegaranti. Betalning för fordran på uppsägningslön enligt lönegarantilagen utgör inkomst av förvärvsarbete som får beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret enligt 3 kap.

Sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa

19 § En sökande som har uteslutits ur en arbetslöshetskassa enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har inte rätt till arbetslöshetsersättning under ett år från uteslutningen.

I paragrafen regleras vad som gäller när en sökande har uteslutits ur en arbetslöshetskassa enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. En sådan sökande har inte rätt till arbetslöshetsersättning under ett år från uteslutningen. Paragrafen motsvarar i huvudsak 10 § andra stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

3 kap. Krav på tidigare inkomster för rätt till arbetslöshetsersättning

Krav på inkomster av förvärsarbete

Inkomstvillkor

1 § För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 2 eller 3 §.

När ett inkomstvillkor har uppfyllts ska en ersättningsperiod enligt 4 kap. och en ersättningsgrundande inkomst enligt 5 kap. fastställas.

Paragrafen reglerar att ett uppfyllt inkomstvillkor är en av förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning och tydliggör att det finns ett samband mellan inkomstvillkoret och prövningen av ersättningsperiodens längd och ersättningsens storlek. Paragrafen har ingen motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.1.

Av första stycket framgår att en sökande för att ha rätt till arbetslöshetsersättning ska ha uppfyllt ett inkomstvillkor och att det kan göras genom att uppfylla kraven i antingen 2 eller 3 §. Av de paragraferna har den s.k. huvudregeln i 2 § företräde, vilket framgår av bestämmelsen i 3 §. Ett uppfyllt inkomstvillkor enligt någon av paragraferna är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för rätt till arbetslöshetsersättning, eftersom t.ex. även de allmänna villkoren i 2 kap. behöver vara uppfyllda.

I andra stycket tydliggörs att inkomstvillkoret har ett samband med bestämmelserna om ersättningsperiod och ersättningsgrundande inkomst i 4 respektive 5 kap. När en sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor ska arbetslöshetskassan dels fastställa ersättningsperioden, dvs. hur många ersättningsdagar som den sökande som mest kan få ersättning för, dels fastställa den ersättningsgrundande inkomst som ska ligga till grund för beräkningen av ersättningsens storlek. Av bestämmelserna om ersättningsperiod i 4 kap. 1 och 2 §§ framgår att en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor och fått en ersättningsperiod fastställd inte behöver uppfylla ett nytt inkomstvillkor så länge ersättningsperioden är pågående. Inkomstvillkoret ska således endast prövas när den som ansöker om arbetslöshetsersättning inte har en pågående ersättningsperiod.

2 § Ett inkomstvillkor är uppfyllt om den sökande inom den ramtid som följer av 11–14 §§ har haft

- 1. en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärsarbete, och*
- 2. en viss minsta inkomst av förvärsarbete per månad under minst fyra månader.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om storleken på inkomsterna enligt första stycket.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar ett inkomstvillkor enligt den s.k. huvudregeln är uppfyllt. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.2.

Enligt *första stycket 1* krävs att en sökande, inom en ramtid, har haft en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete. Kravet innebär att det finns ett lägsta belopp som den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete minst måste uppgå till inom ramtiden. Storleken på den inkomst som krävs kan föreskrivas av regeringen genom förordning enligt andra stycket. Ramtiden är tolv månader och fastställs enligt bestämmelserna i 11–14 §§.

De inkomster av förvärvsarbete som ska beaktas är sådana som omfattas av definitionen av inkomster av förvärvsarbete i 5 §, dvs. socialavgiftspliktiga ersättningar och inkomster. Dessutom framgår av 7 § att även sådana ersättningar, huvudsakligen socialförsäkringsförmåner, som enligt den paragrafen får jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska beaktas. Av 9 och 10 §§ framgår dock att vissa inkomster av förvärvsarbete inte ska beaktas, trots att de omfattas av definitionen av inkomster av förvärvsarbete i 5 §. Om inkomsterna av förvärvsarbete ligger inom ramtiden avgörs enligt bestämmelserna i 6 och 8 §§, där det framgår till vilken månad som inkomster av förvärvsarbete respektive ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska hänföras.

Med sammanlagd inkomst av förvärvsarbete avses den sökandes samtliga sådana inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden, dvs. även inkomster av förvärvsarbete som under en enskild månad inte når upp till kravet på minsta inkomst av förvärvsarbete per månad enligt andra punkten.

Den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete har betydelse för sökandes ersättningsgrundande inkomst enligt 5 kap. 2 §.

Enligt *första stycket 2* krävs att den sökande, utöver en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete, har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra månader inom ramtiden. Storleken på den inkomst per månad som krävs kan föreskrivas av regeringen genom förordning enligt andra stycket.

De inkomster av förvärvsarbete som ska beaktas enligt punkten är bara sådana som omfattas av definitionen av inkomster av förvärvsarbete i 5 §, dvs. socialavgiftspliktiga ersättningar och inkomster, och som inte ska undantas vid prövningen av inkomstvillkoret enligt 9 och 10 §§. Det följer av 7 § att möjligheten att jämföras vissa ersättningar med inkomster av förvärvsarbete endast finns när det handlar om att beräkna den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete under ramtiden. Inkomster av förvärvsarbete ska enligt 6 § hänföras till den månad då de betalas ut.

Det krävs inte att den sökande har haft fyra på varandra följande månader med inkomster av förvärvsarbete. Det är tillräckligt att det inom ramtiden på tolv månader finns fyra månader med den minsta inkomst av förvärvsarbete som krävs. Kravet är alltså uppfyllt om en sökande har haft

en tillräcklig inkomst av förvärvsarbete under t.ex. månad tre, fem, nio och elva inom ramtiden.

Antalet månader inom ramtiden som den sökande uppfyller kravet på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad har betydelse för ersättningsperiodens längd enligt 4 kap. 4 §.

I *andra stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om storleken på den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete och den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att inkomstvillkoret ska vara uppfyllt enligt första stycket. Regeringen kan alltså meddela föreskrifter om de lägsta inkomster som en sökande ska ha haft för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen. Möjligheten att meddela föreskrifter om storleken på de inkomster som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret lämpar sig inte att delegera till en myndighet.

3 § *Om en sökande inte uppfyller kravet på en minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete enligt 2 § första stycket 1, är ett inkomstvillkor ändå uppfyllt om sökanden under minst fyra sammanhängande månader inom ramtiden har haft den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs enligt 2 § första stycket 2.*

En sökande kan få arbetslöshetsersättning med stöd av första stycket två gånger efter varandra. Därefter måste sökanden uppfylla ett inkomstvillkor enligt 2 § för att på nytt få rätt till ersättning.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar en sökande som inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel i 2 § ändå kan uppfylla ett inkomstvillkor. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.3.

Enligt *första stycket* ges sökande en alternativ möjlighet att uppfylla inkomstvillkoret och få rätt till arbetslöshetsersättning. Den s.k. alternativregeln blir tillämplig om den sökande inte uppfyller ett inkomstvillkor enligt huvudregeln i 2 §, dvs. endast om sökanden inte når upp till kravet på en viss sammanlagd inkomst av förvärvsarbete.

För att uppfylla ett inkomstvillkor enligt bestämmelsen krävs att den sökande under minst fyra sammanhängande månader inom ramtiden har uppfyllt kravet i 2 § första stycket 2 på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad. Den sökande behöver alltså ha haft lika många månader med den minsta månadsinkomst som regeringen har föreskrivit om som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln. Till skillnad från vad som gäller enligt huvudregeln måste det dock vara fråga om fyra sammanhängande månader med inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden. I ramtiden ingår inte månader som utgör överhoppningsbar tid, se 11 §. Månader inom ramtiden kan därmed vara sammanhängande även om de kalendermässigt inte följer på varandra.

Enligt *andra stycket* kan en sökande få rätt till arbetslöshetsersättning enligt inkomstvillkorets alternativregel i första stycket högst två gånger efter varandra. Bestämmelsen innebär att en sökande som har uppfyllt inkomstvillkoret enligt alternativregeln och som därefter har förbrukat sin ersättningsperiod endast kan uppfylla inkomstvillkoret enligt alternativregeln ytterligare en gång. Begränsningen gäller även om ersättnings-

perioderna inte följer omedelbart efter varandra. Om sökanden har fått ersättning med stöd av alternativregeln två gånger, måste sökanden uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln i 2 § för att på nytt få rätt till ersättning. Därefter kan alternativregeln på nytt användas, om sökanden senare inte uppfyller inkomstvillkoret enligt huvudregeln.

En sökande som uppfyller ett inkomstvillkor enligt alternativregeln får enligt 4 kap. 6 § en kortare ersättningsperiod än den som uppfyller inkomstvillkorets huvudregel och enligt 5 kap. 2 § andra stycket en schabloniserad ersättningsgrundande inkomst.

Beräkning för den som har varit företagare

4 § *I stället för inkomsten av förvärvsarbete från näringsverksamheten under de månader som en sökande har varit verksam som företagare inom ramtiden, får någon av följande inkomster beaktas för de månaderna när inkomstvillkoret prövas:*

1. inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt, eller

2. den genomsnittliga årsinkomsten av förvärvsarbete från verksamheten under de två år som föregår beskattningsåret enligt det senaste beslutet om slutlig skatt.

Storleken på sökandens inkomst av förvärvsarbete per månad från verksamheten ska beräknas till en tolfedel av den inkomst som följer av första stycket 1 eller 2.

Det alternativ som är mest förmånligt för den sökande ska tillämpas.

I paragrafen finns bestämmelser om att en sökande som har varit verksam som företagare kan använda inkomster av förvärvsarbete från näringsverksamheten som ligger utanför ramtiden för att uppfylla ett inkomstvillkor. Paragrafen har ingen direkt motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.4.

Enligt bestämmelsen i *första stycket* får den som har varit verksam som företagare inom ramtiden, i stället för att använda sig av inkomsterna av förvärvsarbete från näringsverksamheten under den tiden, beakta inkomster av förvärvsarbete från näringsverksamheten som ligger utanför ramtiden vid prövningen av inkomstvillkoret. De eventuella inkomster av förvärvsarbete från näringsverksamheten som den sökande har haft under ramtiden byts i sådant fall ut mot de inkomster av förvärvsarbete från näringsverksamheten som ligger utanför ramtiden. De senare inkomsterna används därmed i stället för inkomsterna under ramtiden vid prövningen av inkomstvillkoret. Det krävs inte att sökanden faktiskt har haft inkomster från näringsverksamheten under ramtiden för att sökanden i stället ska kunna använda sig av inkomster utanför ramtiden. Det är dock bara för månader då sökanden har varit verksam som företagare inom ramtiden som inkomster utanför ramtiden kan beaktas. Det krävs således att sökanden har varit företagare enligt 2 kap. 6 och 7 §§ och faktiskt har utfört arbete i verksamheten. För månader under ramtiden då sökanden inte har varit verksam som företagare gäller samma regler som för andra sökande, dvs. inkomsterna av förvärvsarbete inom ramtiden.

För månader inom ramtiden då den sökande har varit verksam som företagare finns, förutom de vanliga reglerna, ytterligare två sätt att beräkna inkomster på. Den sökande kan använda antingen, enligt *första stycket 1*, inkomsten av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av

det senaste beslutet om slutlig skatt eller, enligt *första stycket 2*, den genomsnittliga årsinkomsten av förvärvsarbete från verksamheten under de två år som föregår beskattningsåret enligt det senaste beslutet om slutlig skatt.

Bestämmelserna kompletterar bestämmelserna om inkomstvillkor i 2 och 3 §§, vilket innebär att en sökande som har varit verksam som företagare under ramtiden kan beakta både inkomster av förvärvsarbete från en anställning och inkomster från en näringsverksamhet. Det är dock inte möjligt att räkna med både tidigare års inkomster av förvärvsarbete från näringsverksamheten och inkomster från samma verksamhet inom ramtiden.

I *andra stycket* anges hur tidigare års inkomster av förvärvsarbete från verksamheten ska beräknas och användas vid prövningen av inkomstvillkoret. För att få fram ett belopp per månad delas den årsinkomst som används, dvs. den inkomst av förvärvsarbete från verksamheten som följer av första stycket 1 eller 2, med tolv. Månadsbeloppet får sedan användas för varje månad som den sökande har varit verksam som företagare inom ramtiden. Om en sökande har varit verksam i t.ex. fem månader inom ramtiden och det framräknade månadsbeloppet är 15 000 kronor, får sökanden alltså för var och en av de fem månaderna beakta en inkomst av förvärvsarbete med detta belopp. Beloppet får beaktas både vid beräkningen av den sökandes inkomst av förvärvsarbete per månad och vid beräkningen av den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete inom ramtiden. Till den framräknade inkomsten adderas andra inkomster av förvärvsarbete som den sökande har haft under ramtiden, t.ex. från en anställning, eller ersättningar som får jämföras med inkomst av förvärvsarbete.

Av *tredje stycket* framgår att det, av de olika sätten att beräkna den sökandes inkomster av förvärvsarbete på, är det mest förmånliga alternativet som ska användas. Möjligheten att beakta tidigare inkomster av förvärvsarbete omfattar även företagare vars inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden finns tillgängliga i arbetsgivardeklarationer. Även för sådana företagare är det de inkomster som är mest förmånliga för den sökande som ska räknas med. I normalfallet kommer en bedömning av vad som är mest förmånligt att handla om vilken sammanlagd inkomst av förvärvsarbete som blir högst men det kan finnas undantag. Inkomster av förvärvsarbete utanför ramtiden ska t.ex. inte användas om det innebär att en sökande, som hade uppfyllt inkomstvillkoret med inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden, inte uppfyller kravet på fyra månader med en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad och därför inte har rätt till ersättning.

Inkomster av förvärvsarbete

5 § Med inkomster av förvärvsarbete avses sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och sådana avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att även andra ersättningar och inkomster ska anses som inkomster av förvärvsarbete.

I paragrafen regleras vad som i lagen avses med inkomster av förvärvsarbete. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.5.

Enligt *första stycket* definieras inkomster av förvärvsarbete som sådana avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och sådana avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980). Ersättningar och inkomster som omfattas av definitionen får, med undantag för de inkomster av förvärvsarbete som anges i 9 och 10 §§, beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret enligt 2 eller 3 §. Sådana ersättningar och inkomster får beaktas vid prövningen av både den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete och den minsta inkomsten av förvärvsarbete per månad inom ramtiden.

I 2 kap. socialavgiftslagen anges vad som är en avgiftspliktig ersättning som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för. Avgiftspliktig ersättning är t.ex. löner, arvoden, förmåner och andra ersättningar för arbete. Arbetsgivaravgifter ska betalas på lön även till den som är anställd i eget aktieföretag. Med ersättning för arbete likställs bl.a. lönegaranti. Även t.ex. avgångsvederlag och ekonomiskt skadestånd är vanligen avgiftspliktig ersättning. Det innebär att sådana ersättningar som enligt 2 kap. 17 § innebär att en sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning i stället kan beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret när den tid som ersättningen avser har passerat. Den ersättning som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för ska enligt 26 kap. 19 a § skatteförfarandelagen (2011:1244) redovisas per betalningsmottagare i en arbetsgivardeklaration.

I 3 kap. socialavgiftslagen anges vad som är en avgiftspliktig inkomst som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för. Avgiftspliktig inkomst är bl.a. överskott av näringsverksamhet om den som har inkomsten har arbetat i verksamheten i inte oväsentlig omfattning. Därmed omfattas t.ex. inkomst som en enskild näringsidkare har från sin verksamhet och sådan inkomst som en delägare i ett handelsbolag har från arbete i handelsbolaget. Vilka inkomster som egenavgifter ska betalas för framgår av Skatteverkets beslut om slutlig skatt.

I *andra stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att andra ersättningar och inkomster än de som omfattas av definitionen i första stycket ska anses som inkomster av förvärvsarbete. Det kan t.ex. handla om ersättningar för arbete som en utbetalare inte är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för. Om regeringen föreskriver att en ersättning eller inkomst ska anses som inkomst av förvärvsarbete, får den räknas med både vid prövningen av inkomstvillkorets krav på en viss minsta sammanlagd inkomst av förvärvsarbete och kravet på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad inom ramtiden. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

6 § *Inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad då de betalas ut.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från första stycket för utbetalningar som avser mer än en månad.

I paragrafen regleras till vilken månad som inkomster av förvärvsarbete ska hänföras. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.6.

I *första stycket* anges att inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad då de betalas ut. Bestämmelsen ger alltså uttryck för att den s.k. kontantprincipen ska tillämpas när det avgörs om inkomsterna av förvärvsarbete ligger inom ramtiden och därmed kan beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret.

I *andra stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om undantag från kontantprincipen. Bestämmelsen innebär en möjlighet att meddela föreskrifter om att inkomster av förvärvsarbete i vissa fall ska hänföras till en annan kalendermånad än den då inkomsten betalades ut. Möjligheten att föreskriva om sådana undantag gäller för utbetalningar av inkomster av förvärvsarbete som avser mer än en månad. Det kan t.ex. handla om ersättningar som lämnas till uppdragstagare för större uppdrag eller engångsutbetalningar av provisionslön. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

Ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete

7 § När den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete under ramtiden beräknas får följande jämföras med inkomster av förvärvsarbete:

1. graviditetspenning, föräldrapenningsförmåner, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärrpenning och närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken, och

2. ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att även andra ersättningar ska få jämföras med inkomster av förvärvsarbete.

I paragrafen regleras vilka ersättningar som, utöver inkomster av förvärvsarbete enligt 5 §, får räknas med i den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete vid prövningen av inkomstvillkorets huvudregel. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.7.

I *första stycket* räknas de ersättningar enligt socialförsäkringsbalken och lagen (1991:1047) om sjuklön upp som får räknas med i den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete när inkomstvillkoret prövas. De ersättningar enligt socialförsäkringsbalken som får räknas med är graviditetspenning (10 kap.), föräldrapenningsförmåner (11–13 kap.), sjukpenning (27 och 28 kap.), rehabiliteringspenning (31 kap.), smittbärrpenning (46 kap.) och närståendepenning (47 kap.). Den ersättning enligt lagen om sjuklön som får räknas med är sådan ersättning som Försäkringskassan kan betala ut när det finns en tvist om arbetstagarens rätt till sjuklön.

Ersättningarna enligt socialförsäkringsbalken och lagen om sjuklön jämföras med inkomster av förvärvsarbete vid beräkningen av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete under ramtiden. Vid prövningen av kravet på en viss minsta sammanlagd inkomst av

förvärvsarbete enligt 2 § första stycket 1 omfattas alltså även sådana ersättningar. Kravet i 2 § första stycket 2 på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad under minst fyra månader måste däremot uppfyllas genom inkomster av förvärvsarbete enligt 5 §. Det innebär att ersättningarna enligt socialförsäkringsbalken och lagen om sjuklön inte kan användas för att uppfylla inkomstvillkoret enligt alternativregeln i 3 §.

I *andra stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om att även andra ersättningar än sådana som anges i första stycket får jämföras med inkomster av förvärvsarbete. Om regeringen föreskriver att en ersättning ska jämföras med inkomster av förvärvsarbete kommer ersättningen, liksom ersättningarna i första stycket, endast att kunna användas vid beräkningen av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete. Föreskrifträtten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

8 § Ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad som de avser.

I paragrafen regleras till vilken månad som ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska hänföras. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.8.

Av bestämmelsen framgår att ersättningar som jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad som de avser. Det avgörande för att en sådan ersättning ska kunna räknas med är alltså inte att den betalas ut inom ramtiden utan att den betalas ut för tid som ingår i ramtiden. Om en sökande t.ex. har fått sjukpenning i juni för en sjukperiod i maj, innebär bestämmelsen att sjukpenningen ska hänföras till maj månad. Under förutsättning att maj månad ingår i ramtiden kan sjukpenningen räknas med i den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete.

Inkomster och ersättningar som inte får beaktas när inkomstvillkoret prövas

9 § När inkomstvillkoret prövas ska det bortses från inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till

- 1. näringsverksamhet som bisyssla enligt 2 kap.11 §,*
- 2. bisyssla enligt 6 kap. 5 §, och*
- 3. arbete inom ramen för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program än programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.*

I paragrafen finns bestämmelser om vissa inkomster av förvärvsarbete som, trots att de omfattas av definitionen av sådana inkomster i 5 §, ska undantas vid prövningen av inkomstvillkoret. Paragrafen har ingen direkt motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.9.

Enligt *punkt 1* ska det när inkomstvillkoret prövas bortses från inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till näringsverksamhet som bisyssla. Bestämmelsen innebär att inkomster av förvärvsarbete från sådan

näringsverksamhet som en sökande enligt 2 kap. 11 § kan fortsätta att bedriva under tid då sökanden får arbetslöshetsersättning inte ska beaktas när inkomstvillkoret prövas.

Enligt *punkt 2* ska det även bortses från inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till bisyssla enligt 6 kap. 5 §. Inkomster av förvärvsarbete från ett sådant arbete som sökanden under ramtiden har haft vid sidan av det förlorade arbetet och som sökanden ska fortsätta att utföra som bisyssla under tiden med arbetslöshetsersättning ska därmed inte beaktas.

En sökande som har en bisyssla eller en näringsverksamhet som bisyssla måste alltså ha haft tillräckligt med andra inkomster av förvärvsarbete för att uppfylla ett inkomstvillkor. För att inkomster av förvärvsarbete under ramtiden från ett arbete som skulle kunna uppfylla kriterierna för bisyssla eller näringsverksamhet som bisyssla ska kunna beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret krävs att arbetet inte behandlas som bisyssla eller näringsverksamhet som bisyssla under tiden med arbetslöshetsersättning.

Enligt *punkt 3* ska det när inkomstvillkoret prövas bortses från inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till arbete inom ramen för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program än programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det handlar t.ex. om sådana inkomster av förvärvsarbete som en sökande har till följd av en anställning som arbetsgivaren får särskilt anställningsstöd för. Det är bara de inkomster av förvärvsarbete som är kopplade till det arbetsmarknadspolitiska programmet som inte får beaktas. Det innebär att inkomster av förvärvsarbete från arbetsgivaren får beaktas under förutsättning att dessa inkomster inte avser samma anställning som arbetsgivaren får anställningsstöd för.

En sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och som har ett arbete vid sidan av den insats som sökanden deltar i kan räkna med inkomsterna av arbetet vid prövningen av inkomstvillkoret. En sökandes inkomster av förvärvsarbete från en verksamhet som sökanden bedriver med stöd till start av näringsverksamhet betraktas alltid som inkomster inom ramen för programmet så länge programmet pågår.

Inkomster av förvärvsarbete som inte hänför sig till arbete inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, t.ex. inkomster av förvärvsarbete från ett etableringsjobb eller inom ramen för nystartsjobb, kan beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret. Även inkomster av förvärvsarbete inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga kan beaktas.

10 § När inkomstvillkoret prövas ska det bortses från inkomster av förvärvsarbete och ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete som har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning.

I paragrafen finns bestämmelser om att vissa inkomster av förvärvsarbete och ersättningar som får jämföras med inkomster av förvärvsarbete ska undantas vid prövningen av inkomstvillkoret. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.10.

Enligt bestämmelsen får inkomster av förvärvsarbete enligt 5 § och ersättningar som jämföras med sådana inkomster enligt 7 § inte beaktas

när inkomstvillkoret prövas om de redan tidigare har använts för att få arbetslöshetsersättning. För att bestämmelsen ska vara tillämplig krävs att arbetslöshetsersättning tidigare har betalats ut. Om inkomsten eller ersättningen har använts vid en tidigare prövning av inkomstvillkoret men arbetslöshetsersättning av något skäl inte har betalats ut, finns det inget hinder mot att beakta samma inkomster på nytt.

Ramtid för prövningen av inkomstvillkoret

Ramtid

11 § För prövningen av inkomstvillkoret ska en ramtid fastställas enligt 12–14 §§. När ramtiden fastställs ska det bortses från tid som anges i 15 och 16 §§ (överhoppningsbar tid).

Paragrafen reglerar fastställandet av en ramtid. Paragrafen har ingen motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.1.

Enligt bestämmelsen ska en ramtid fastställas för prövningen av inkomstvillkoret. Ramtiden utgör den tid inom vilken den sökande ska ha haft inkomster av förvärvsarbete i sådan omfattning att ett inkomstvillkor är uppfyllt.

Fastställandet av en ramtid är endast aktuellt när ett inkomstvillkor ska prövas. Av 4 kap. 2 § framgår att inkomstvillkoret inte ska prövas för en sökande som har en pågående ersättningsperiod. Inkomstvillkoret ska inte heller prövas för en sökande som har fått en ersättningsperiod fastställd men som ännu inte har påbörjat den på grund av en pågående karenstid enligt 4 kap. 3 §.

I 12–14 §§ finns bestämmelser om hur ramtiden beräknas. Oavsett vilken av paragraferna som tillämpas för ramtidens fastställande kan ramtiden till del eller i sin helhet förskjutas i tid enligt bestämmelserna om överhoppningsbar tid i 15 och 16 §§.

12 § Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregår den månad som den sökande ansöker om arbetslöshetsersättning för.

I paragrafen regleras huvudregeln för ramtidens fastställande. Paragrafen motsvarar delvis 12 och 15 a §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.2.

Enligt bestämmelsen är ramtiden de tolv månader som närmast föregår den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. Ramtiden räknas alltså bakåt med utgångspunkt från den månad som ansökan avser. Trots att ansökan om arbetslöshetsersättning görs månadsvis är det i praktiken den inledande ansökan om arbetslöshetsersättning som avses, eftersom inkomstvillkoret inte ska prövas på nytt under en pågående ersättningsperiod.

Fastställandet av ramtiden utgår från kalendermånader. Ramtiden för en sökande som i februari ansöker om arbetslöshetsersättning för januari kommer således, om det inte finns någon överhoppningsbar tid, att omfatta januari–december föregående år, oavsett när i januari den sökande blev arbetslös.

Bestämmelsen ska tillämpas i samtliga fall när ramtiden ska fastställas, utom när ramtiden ska fastställas efter att en tidigare ersättningsperiod har förbrukats eller efter att den sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program. I de situationerna får, om det är mer förmånligt för sökanden, ramtiden i stället fastställas enligt 13 respektive 14 §.

13 § Om en sökande har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärvsarbete under ersättningsperioden, får ramtiden avse de tolv månader som räknas bakåt från och med den senaste månad under ersättningsperioden då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Det gäller om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt 12 §.

Om sökanden inte uppfyller ett inkomstvillkor med tillämpning av den ramtid som följer av första stycket, får den tidpunkt som ramtiden ska räknas från förskjutas bakåt inom ersättningsperioden till dess att ett inkomstvillkor är uppfyllt.

I paragrafen regleras ramtidens fastställande när inkomstvillkoret prövas efter att en tidigare ersättningsperiod har förbrukats. Paragrafen motsvarar delvis 23 § tredje stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.3.

Av *första stycket* framgår att en sökande som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärvsarbete under perioden kan få ramtiden fastställd på ett annat sätt än enligt huvudregeln i 12 §, om det är mer förmånligt. Ramtiden får i sådant fall avse de tolv månader som räknas bakåt från och med den senaste månaden under ersättningsperioden då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. När arbetslöshetskassan bestämmer startpunkten för beräkningen av ramtiden ska den alltså bortse från månader med t.ex. socialförsäkringsförmåner och månader med arbetslöshetsersättning.

Typexemplet på en sökande som omfattas av bestämmelsen är en sökande som fortsätter att ansöka om arbetslöshetsersättning för tid i omedelbar anslutning till den förbrukade ersättningsperioden. Det finns dock inget som hindrar att bestämmelsen tillämpas även för den som har förbrukat en ersättningsperiod men som därefter arbetar en period och först därefter på nytt ansöker om arbetslöshetsersättning. En förutsättning för att bestämmelsen ska kunna tillämpas är dock att det fortfarande är mer förmånligt för sökanden än att få ramtiden fastställd enligt huvudregeln i 12 §.

Av 4 kap. 7 § framgår att även dagar under ersättningsperioden som den sökande har fått aktivitetsstöd för ska räknas som förbrukade ersättningsdagar. Bestämmelsen är således också tillämplig för den som har förbrukat den tidigare ersättningsperioden genom dagar med aktivitetsstöd.

Enligt *andra stycket* får ramtidens startpunkt förskjutas bakåt om den sökande med tillämpning av den ramtid som följer av första stycket inte uppfyller inkomstvillkoret. Om t.ex. en sökande som har förbrukat sin ersättningsperiod i juli månad senast har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor i april, men under den tolv månadersperiod som omfattar april och de närmast föregående elva månaderna inte har tillräckliga inkomster av

förvärsarbete för att uppfylla ett inkomstvillkor, flyttas ramtidens startpunkt till den senaste månaden före april som den sökande har haft den inkomst av förvärsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Ramtidens startpunkt kan på det sättet flyttas bakåt inom ersättningsperioden, dock med den begränsningen att det enligt 10 § inte är möjligt att räkna med inkomster av förvärsarbete som redan har legat till grund för tidigare utbetalad arbetslöshetsersättning.

14 § Om en sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för utan att deltagandet har föregåtts av tid med arbetslöshetsersättning, får ramtiden avse de tolv månader som närmast har föregått den månad då programmet påbörjades. Det gäller om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa ramtiden enligt 12 §.

Första stycket gäller endast om det räknat från den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser har gått mindre än tolv månader sedan sökanden avslutade sitt deltagande i programmet. När tiden beräknas ska det bortses från månader som utgör överhoppningsbar tid enligt 15 och 16 §§.

I paragrafen regleras ramtidens fastställande när inkomstvillkoret prövas efter att den sökande har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.4.

Av *första stycket* framgår att en sökande som har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för och som inte har fått arbetslöshetsersättning innan deltagandet i programmet kan få ramtiden fastställd på ett annat sätt än enligt huvudregeln i 12 §, om det är mer förmånligt. Ramtiden får i sådant fall avse de tolv månader som närmast har föregått den månad då programmet påbörjades.

För att vara en sådan sökande som avses behöver sökanden ha deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare kan få aktivitetsstöd för. Däremot finns det inget krav på att den sökande faktiskt ska ha fått aktivitetsstöd för sitt deltagande. Den sökande ska inte ha fått arbetslöshetsersättning före deltagandet i programmet. I praktiken är det därför sökande som har anvisats till ett arbetsmarknadspolitiskt program i nära anslutning till att de blev arbetslösa som omfattas av bestämmelsen. Dessutom är det endast sådana sökande som skulle ha uppfyllt ett inkomstvillkor om de hade ansökt om arbetslöshetsersättning när de blev arbetslösa som gynnas av bestämmelsen.

För en sökande som uppfyller ett inkomstvillkor med tillämpning av den ramtid som följer av bestämmelsen och som har fått aktivitetsstöd för sitt programdeltagande kommer dagarna med aktivitetsstöd att räknas av från ersättningsperioden som förbrukade ersättningsdagar. Det följer av 4 kap. 7 §.

Enligt *andra stycket* ska den särskilda ramtidsbestämmelsen i första stycket endast gälla om det räknat från den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser har gått mindre än tolv månader sedan sökanden avslutade deltagandet i programmet. När de tolv månaderna beräknas ska det bortses från månader som utgör överhoppningsbar tid enligt 15 och 16 §§. Det innebär att den som t.ex. har avbrutit sitt deltagande i programmet på grund av sjukdom och som ansöker om

arbetslöshetsersättning efter 14 månaders sjukskrivning kan anses ha ansökt om arbetslöshetsersättning inom den tid som anges. Om ansökan om arbetslöshetsersättning avser en månad efter den angivna tiden, ska inkomstvillkoret prövas utifrån den ramtid som anges i 12 §

Överhoppningsbar tid

15 § En månad räknas som överhoppningsbar tid om den sökande under månaden inte har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor och månaden till övervägande del innehåller tid då sökanden har

- 1. varit förhindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom,*
- 2. vårdat eget barn som inte har fyllt två år eller vårdat adoptivbarn i två år efter barnets ankomst i familjen,*
- 3. fått graviditetspenning enligt socialförsäkringsbalken,*
- 4. fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken,*
- 5. fått närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken,*
- 6. genomgått militär utbildning som rekryt inom Försvarsmakten,*
- 7. tjänstgjort enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,*
- 8. haft uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, har varit av sådan omfattning att den sökande har varit tvungen att helt avstå från arbete och mottagandet inte har bedrivits yrkesmässigt,*
- 9. haft biståndsarbete utomlands som Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) eller någon annan statlig myndighet har stått för lönekostnaderna för,*
- 10. haft arbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd,*
- 11. varit förhindrad att arbeta på grund av ett beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen, dock inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärrning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen,*
- 12. tvångsvårdats enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,*
- 13. varit förhindrad att arbeta på grund av frihetsberövande inom kriminalvårdens område, eller*
- 14. vistats utomlands när sökanden har följt med sin make, maka eller sambo vid dennes arbete i utlandet, under förutsättning att makens, makans eller sambons arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen betalas ut från Sverige.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om vissa skyddsvärda förhållanden som under vissa förutsättningar ska kunna räknas som överhoppningsbar tid vid fastställandet av ramtiden. Paragrafen motsvarar i huvudsak 16–16 c och 17 §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.5.

Enligt paragrafen ska en månad som till övervägande del innehåller tid då den sökande omfattas av något av de uppräknade förhållandena utgöra överhoppningsbar tid under förutsättning att sökanden inte har haft den inkomst av förvärvsarbete per månad som enligt 2 § krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Det har ingen betydelse om det är ett förhållande eller flera olika förhållanden tillsammans som gör månaden överhoppningsbar. En del av månaden kan t.ex. omfatta tid då den sökande har varit förhindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom och en annan del vård av eget barn som inte har fyllt två år. Månaden måste dock till övervägande

del, dvs. till mer än 50 procent, innehålla ett eller flera av de förhållanden som kan utgöra överhoppningsbar tid.

De uppräknade förhållandena är i huvudsak sådana som kan utgöra överhoppningsbar tid enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring, även om det finns vissa språkliga och redaktionella skillnader. *Punkt 3* reglerar dock ett förhållande som inte uttryckligen omfattas av lagen om arbetslöshetsförsäkring. Bestämmelsen innebär att tid med graviditetspenning enligt 10 kap. socialförsäkringsbalken kan utgöra överhoppningsbar tid. I *punkt 9* regleras också ett förhållande som inte omfattas av bestämmelserna i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Enligt bestämmelsen kan som överhoppningsbar tid räknas tid då den sökande har haft biståndsarbete utomlands som Sida eller någon annan statlig myndighet har stått för lönekostnaderna för. Bestämmelsen gäller för biståndsarbete utomlands. Om sådant arbete bedrivs inom EU eller EES-området eller i Schweiz gäller dock särskilda bestämmelser om tillämplig lagstiftning enligt artiklarna 11–16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Det krävs att Sida eller någon annan svensk statlig myndighet har stått för lönekostnaderna. Det betyder inte att det måste vara t.ex. Sida som faktiskt har betalat ut lönen, men det ska vara utrett att det är myndigheten som har finansierat den sökandes lön. Liksom för övriga förhållanden gäller att tiden bara är överhoppningsbar om den sökande inte har den inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

Om sökandens inkomst av förvärvsarbete under månaden når upp till den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, ska månaden ingå i ramtiden även om månaden till övervägande del innehåller tid med sådana förhållanden som räknas upp i paragrafen. Av 6 § framgår att sökandens inkomster av förvärvsarbete ska hänföras till den månad då de har betalats ut.

I 16 § regleras ytterligare förhållanden som kan utgöra överhoppningsbar tid, om det är mer förmånligt för den sökande.

16 § *Om det är mer förmånligt för den sökande ska som överhoppningsbar tid även räknas en månad då sökanden har*

- 1. deltagit i heltidsutbildning som är avslutad,*
- 2. varit företagare, om näringsverksamheten har upphört inom 60 månader från det att den startades,*
- 3. deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd har lämnats för enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete,*
- 4. deltagit i korttidsarbete som preliminärt stöd kan lämnas för enligt lagen om stöd vid korttidsarbete, om sökanden har deltagit i korttidsarbete under en sammanhängande period och preliminärt stöd har lämnats för någon del av den perioden, eller*
- 5. beviljats del av helt omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyddsvärda förhållanden som, om det är mer förmånligt för den sökande, ska kunna räknas som överhoppningsbar tid vid fastställandet av ramtiden. Paragrafen motsvarar

16 d, 16 e och delvis 37 a §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.6.

Enligt paragrafen ska en månad räknas som överhoppningsbar tid om den innehåller tid med något av de uppräknade förhållandena och det är mer förmånligt för sökanden än att räkna med månaden i ramtiden. För att en månad ska räknas som överhoppningsbar tid enligt paragrafen krävs inte att förhållandet ska ha varit en övervägande del av månaden. Månaden kan dessutom vara överhoppningsbar tid även om den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Om månaden ska ingå i ramtiden eller utgöra överhoppningsbar tid avgörs av vad som är mest förmånligt för den sökande.

Enligt *punkt 1* kan en månad då den sökande har deltagit i heltidsutbildning som är avslutad utgöra överhoppningsbar tid. Förhållandet motsvarar delvis 16 b § 1 i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Bestämmelsen avser avslutad utbildning som har bedrivits på heltid, oavsett om studierna är fullföljda med examen eller om studierna är definitivt avbrutna, dvs. att studierna är avslutade utan att den sökande har för avsikt att återuppta dem under överskådlig framtid.

Enligt *punkt 2* kan en månad då den sökande har varit företagare, om näringsverksamheten har upphört inom 60 månader från det att den startades, utgöra överhoppningsbar tid. Bestämmelsen motsvarar delvis 37 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Bestämmelsen innebär att en företagares tidigare inkomster av förvärvsarbete, oavsett om de kommer från en tidigare anställning eller ett tidigare företagande, är skyddade under en inledande tid i företaget. Om den sökande har varit företagare och från vilken tidpunkt får avgöras enligt bestämmelserna i 2 kap 6 §. Vid bedömningen av när näringsverksamheten har upphört tillämpas bestämmelserna i 2 kap. 8 och 10 §§. Näringsverksamheten har upphört när det inte vidtas några åtgärder i den eller när den vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Punkt 3–5 motsvarar i sak 16 d och 16 e §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring.

17 § Den överhoppningsbara tiden enligt 15 § 1–13 och 16 § får sammanlagt vara längst 60 månader.

Vid vistelse utomlands som medföljare enligt 15 § 14 får den överhoppningsbara tiden vara längst 120 månader.

Den överhoppningsbara tiden enligt första och andra styckena får sammanlagt inte vara längre än 120 månader.

I paragrafen finns begränsningar av den överhoppningsbara tiden. Paragrafen motsvarar delvis 17 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.7.

Enligt *första stycket* får den överhoppningsbara tiden, oavsett om den sökande omfattas av ett eller flera av de uppräknade förhållandena i 15 § 1–13 och 16 §, vara sammanlagt längst 60 månader, dvs. fem år. Begränsningen om 60 månader med överhoppningsbar tid gäller alltså för samtliga förhållanden som kan utgöra överhoppningsbar tid med undantag för när en sökande har vistats utomlands som medföljare enligt 15 § 14. Med medföljare avses att sökanden har följt med sin make, maka eller

sambo vid dennes arbete i utlandet, under förutsättning att makens, makans eller sambons arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen betalas ut från Sverige.

Enligt *andra stycket* får den överhoppningsbara tiden när en sökande har vistats utomlands som medföljare enligt 15 § 14 i stället uppgå till som längst 120 månader, dvs. tio år. Bestämmelsen gäller endast tid som medföljare. Om en sökande som har varit medföljare också har överhoppningsbar tid på grund av något annat förhållande, gäller begränsningen om 60 månader för övriga förhållanden. Den som exempelvis först har deltagit i heltidsutbildning i sex år och därefter har varit medföljare i tre år kan alltså endast få räkna sammanlagt åtta år som överhoppningsbar tid.

Av *tredje stycket* följer att en sökande som har överhoppningsbar tid på grund av ett eller flera av förhållandena i 15 § 1–13 och 16 § och som dessutom har överhoppningsbar tid som medföljare enligt *andra stycket* inte sammanlagt kan få räkna mer än 120 månader som överhoppningsbar tid. Bestämmelsen innebär att en sökande som t.ex. har varit medföljare i åtta år och föräldraledig i tre år endast kan få räkna tio år som överhoppningsbar tid.

4 kap. Tid med arbetslöshetsersättning

Ersättningsperiod

1 § Med ersättningsperiod avses det antal dagar som en sökande som mest kan få arbetslöshetsersättning för utan att på nytt uppfylla ett inkomstvillkor.

I paragrafen regleras vad som avses med en ersättningsperiod. Paragrafen har ingen motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Enligt bestämmelsen är en ersättningsperiod det antal dagar som den sökande, efter att ha uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 eller 3 §, kan få arbetslöshetsersättning för utan att på nytt behöva uppfylla ett inkomstvillkor. En sökande som har fått en ersättningsperiod fastställd kan därmed fortsätta att ansöka om arbetslöshetsersättning för de återstående ersättningsdagarna i ersättningsperioden utan att på nytt uppfylla inkomstvillkoret. Av 2 § framgår att detta endast gäller så länge ersättningsperioden är pågående. Antalet ersättningsdagar i sökandens ersättningsperiod fastställs enligt 4 eller 5 §.

Även om inkomstvillkoret inte behöver uppfyllas på nytt under ersättningsperioden behöver den sökande under hela arbetslösheten uppfylla övriga villkor för rätt till ersättning, t.ex. de allmänna villkoren i 2 kap. 1 §. En fastställd ersättningsperiod innebär därför inte någon ovillkorlig rätt till arbetslöshetsersättning. Bestämmelserna om pågående ersättningsperiod i 2 § och om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning i 7 kap. 1 § innebär också att en sökande trots en fastställd ersättningsperiod inte alltid kan få ersättning för alla dagar i perioden. Ersättningsperioden anger därmed endast det antal ersättningsdagar som sökanden som mest kan få ersättning för utan att ett nytt inkomstvillkor uppfylls.

2 § En pågående ersättningsperiod måste förbrukas innan en ny ersättningsperiod kan påbörjas.

En ersättningsperiod är pågående om det återstår ersättningsdagar i perioden och den sökande har fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd någon gång under de tolv månader som närmast har föregått den månad som ansökan avser. När tiden beräknas ska det bortses från månader som vid fastställandet av ramtiden enligt 3 kap. 11–14 §§ utgör överhoppningsbar tid.

I paragrafen regleras vad som gäller när en sökande har en pågående ersättningsperiod. Paragrafen motsvarar delvis 23 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Enligt *första stycket* kan en sökande som har en pågående ersättningsperiod inte få arbetslöshetsersättning för en ny ersättningsperiod innan ersättningsdagarna i den pågående perioden är förbrukade. Bestämmelsen innebär att en sökande under en pågående ersättningsperiod inte kan använda sig av inkomster av förvärvsarbete som sökanden har haft under ersättningsperioden för att få en ny prövning av inkomstvillkoret och en ny ersättningsperiod fastställd. Att arbetslöshetskassan inte ska pröva inkomstvillkoret för en sökande som har en pågående ersättningsperiod hindrar dock inte att arbetslöshetskassan kan vidta förberedande åtgärder inför prövningen av ett nytt inkomstvillkor när den pågående ersättningsperioden närmar sig sitt slut.

En ersättningsperiod är pågående först när den har påbörjats. Den kan därför inte vara pågående förrän karenstiden enligt 3 § har fullgjorts. Ersättningsperioden är förbrukad när samtliga ersättningsdagar i perioden är förbrukade, antingen genom att den sökande har fått ersättning för dem eller genom ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning. Bestämmelser om hur många ersättningsdagar som förbrukas när den sökande har fått hel eller minskad ersättning finns i 6 § respektive 6 kap. 8 §. Av 7 § följer att även dagar som en sökande har fått aktivitetsstöd för under en pågående ersättningsperiod ska räknas som förbrukade ersättningsdagar.

Det är endast pågående ersättningsperioder som måste förbrukas. Om den sökande inte har förbrukat alla ersättningsdagar i ersättningsperioden men ersättningsperioden inte längre är pågående enligt andra stycket, utgör bestämmelsen inte något hinder mot att sökanden får ett nytt inkomstvillkor prövat.

Av *andra stycket* framgår när en ersättningsperiod är pågående. En grundförutsättning är att det finns ersättningsdagar kvar i ersättningsperioden, dvs. att ersättningsdagarna inte är förbrukade. Därutöver krävs det att det inte har gått för lång tid sedan den sökande senast fick arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd under ersättningsperioden. Arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd måste ha betalats ut någon gång under de tolv månader som föregår den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. När tiden beräknas ska det bortses från månader som vid fastställandet av ramtiden enligt 3 kap. 11–14 §§ utgör överhoppningsbar tid, dvs. sådan tid som anges i 3 kap. 15 och 16 §§. Det kan därmed bortses från månader då den sökande t.ex. har varit sjuk eller föräldraledig.

En sökande som löpande ansöker om arbetslöshetsersättning under hela ersättningsperioden har en pågående ersättningsperiod till dess att

ersättningsdagarna är slut. Om arbetslösheten har upphört innan ersättningsdagarna är förbrukade men sökanden efter en tid på nytt blir arbetslös och ansöker om arbetslöshetsersättning, är ersättningsperioden pågående om den månad som ansökan avser ligger inom den föreskrivna tidsfristen. I ett sådant fall har sökanden möjlighet att få ersättning för återstående ersättningsdagar utan att uppfylla inkomstvillkoret på nytt. Att inkomstvillkoret inte ska prövas på nytt innebär också att det inte ska fastställas någon ny ersättningsgrundande inkomst enligt 5 kap. 2 §.

Karenstid

3 § En ersättningsperiod får inte påbörjas innan en karenstid om två dagar med arbetslöshet har förflutit. I karenstiden räknas endast de dagar in som den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om karenstiden hade löpt ut. Karenstiden ska fullgöras inom tolv månader från och med den månad då karenstiden inleddes.

I paragrafen regleras den karenstid som ska fullgöras innan en sökande kan få arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i huvudsak 21 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Paragrafen innebär att en sökande inte kan få arbetslöshetsersättning för de inledande två dagarna med arbetslöshet. Det framgår att det endast är dagar som den sökande annars skulle ha fått arbetslöshetsersättning för som ska räknas in i karenstiden. Därmed krävs att den sökande ansöker om ersättning för att karenstiden ska kunna fullgöras. Det innebär t.ex. också att en sökande som har stängts av från rätt till arbetslöshetsersättning inte kan räkna dagar som ingår i avstängningstiden som karensdagar.

Karenstiden föregår ersättningsperioden och räknas således inte av från det antal ersättningsdagar som den sökande som mest kan få. Eftersom arbetslöshetsersättningen beräknas månadsvis minskar karenstiden dock den ersättning som sökanden kan få för den aktuella månaden.

Karenstiden ska fullgöras inom tolv månader från och med den månad då karenstiden inleddes. En sökande som t.ex. hinner få ett nytt arbete innan karenstiden har fullgjorts kan alltså fortsätta på den påbörjade karenstiden om sökanden på nytt blir arbetslös och ansöker om arbetslöshetsersättning för en månad som ligger inom den angivna tiden. Om karenstiden inte fullgörs inom den tiden kan den sökande inte påbörja sin ersättningsperiod. Därmed krävs att sökanden uppfyller ett nytt inkomstvillkor för att få rätt till arbetslöshetsersättning.

Ersättningsperiodens längd

4 § Ersättningsperioden för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 § är

1. 300 ersättningsdagar om sökanden under minst elva månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret,

2. 200 ersättningsdagar om sökanden under minst åtta men mindre än elva månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, eller

3. 100 ersättningsdagar om sökanden under minst fyra men mindre än åtta månader inom ramtiden har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

Paragrafen reglerar ersättningsperiodens längd för en sökande som uppfyller ett inkomstvillkor enligt huvudregeln i 3 kap. 2 §. Paragrafen motsvarar delvis 22 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.1.

Av bestämmelserna framgår att ersättningsperioden för en sökande som har uppfyllt inkomstvillkorets huvudregel är 300, 200 eller 100 ersättningsdagar beroende på antalet månader inom ramtiden som den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret. Paragrafen innebär att det bara är sådana inkomster av förvärvsarbete som omfattas av inkomstvillkorets krav på en viss minsta inkomst av förvärvsarbete per månad enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 som kan beaktas vid prövningen av ersättningsperiodens längd. Vilka inkomster av förvärvsarbete som den sökande har haft och till vilken månad de ska hänföras ska inte prövas på nytt vid fastställandet av ersättningsperioden utan bestäms av de ställningstaganden som arbetslöshetskassan har gjort vid prövningen av inkomstvillkoret.

5 § Ersättningsperioden för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 3 § är 66 ersättningsdagar.

Paragrafen reglerar ersättningsperiodens längd för sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt den s.k. alternativregeln i 3 kap. 3 §. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.2.

Enligt bestämmelsen kan en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln som längst få 66 ersättningsdagar. Av 3 kap. 3 § andra stycket följer att en sökande bara kan få två sådana ersättningsperioder efter varandra.

6 § En månad med hel arbetslöshetsersättning motsvarar 22 ersättningsdagar. En dag som en sökande har fått ersättning för ska räknas som en förbrukad ersättningsdag.

I paragrafen regleras antalet ersättningsdagar per månad med hel arbetslöshetsersättning och hur ersättningsdagar förbrukas. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

I *första stycket* anges att en månad med hel arbetslöshetsersättning motsvarar 22 ersättningsdagar. Med hel ersättning avses det belopp som har beräknats enligt bestämmelserna i 5 kap. Med hjälp av bestämmelsen kan en sökande beräkna hur många månader med hel ersättning som sökandens ersättningsperiod motsvarar.

Av *andra stycket* framgår att ersättningsdagar förbrukas när den sökande får arbetslöshetsersättning. Bestämmelsen anger också hur ersättningsdagar förbrukas när den sökande får hel ersättning. En dag som den sökande har fått ersättning för ska räknas som en förbrukad ersättningsdag. En månad med hel ersättning innebär alltså 22 ersättningsdagar i ersättningsperioden har förbrukats.

Ersättningsdagar kan också förbrukas när den sökande har fått aktivitetsstöd, se 7 §, eller när den sökande har frångått rätt till arbetslöshetsersättning, se 7 kap. 1 §.

Om den sökande har fått arbetslöshetsersättningen minskad finns särskilda bestämmelser om hur ersättningsdagar ska förbrukas i 6 kap. 9 §.

7 § En dag som en sökande har fått aktivitetsstöd för ska, från och med månaden som följer på den ramtid som har fastställts för prövningen av inkomstvillkoret, räknas som en förbrukad ersättningsdag.

I paragrafen regleras hur ersättningsdagar förbrukas genom dagar med aktivitetsstöd. Paragrafen motsvarar delvis 22 § andra stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Enligt bestämmelsen ska dagar som en sökande har fått aktivitetsstöd för vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program räknas som förbrukade ersättningsdagar. Därmed kan en ersättningsperiod förbrukas också genom dagar med aktivitetsstöd.

Bestämmelsen innebär t.ex. att dagar med aktivitetsstöd under en pågående ersättningsperiod ska räknas som förbrukade ersättningsdagar. Bestämmelsen innebär också att dagar med aktivitetsstöd för tid innan rätten till arbetslöshetsersättning har prövats ska räknas som förbrukade ersättningsdagar om aktivitetsstödet avser tid från och med månaden som följer på den ramtid som har fastställts för prövningen av inkomstvillkoret.

Av bestämmelsen framgår att en dag med aktivitetsstöd ska räknas som en förbrukad ersättningsdag. Det innebär att det inte är möjligt att räkna samma dag med aktivitetsstöd som en förbrukad ersättningsdag två gånger, t.ex. i två olika ersättningsperioder.

5 kap. Beräkning av arbetslöshetsersättning

Hur arbetslöshetsersättning beräknas

1 § Den sökandes arbetslöshetsersättning beräknas per månad utifrån sökandens ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå enligt bestämmelserna i detta kapitel. I 6 kap. finns bestämmelser om minskning av ersättningen.

Paragrafen reglerar hur arbetslöshetsersättning beräknas och vad som ligger till grund för beräkningen. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Av första meningen framgår att arbetslöshetsersättning beräknas månadsvis. Den sökandes arbetslöshetsersättning för en månad beräknas utifrån sökandens ersättningsgrundande inkomst och ersättningsnivå. Den ersättningsgrundande inkomsten är ett belopp som baseras på den sökandes tidigare inkomster av förvärvsarbete och fastställs enligt bestämmelserna i 2 och 3 §§. Ersättningsnivån är en procentuell andel av den ersättningsgrundande inkomsten. Vilken ersättningsnivå som ska tillämpas framgår av bestämmelserna i 4–10 §§. Den sökandes arbetslöshetsersättning för månaden är således det belopp som beräknas genom en viss procentuell andel av den ersättningsgrundande inkomsten, t.ex. 80

procent av 25 000 kronor. För att sökanden ska ha rätt till hela beloppet krävs dock att sökanden har rätt till hel ersättning för månaden.

I *andra meningen* finns en upplysning om att det finns bestämmelser om minskning av arbetslöshetsersättningen i 6 kap. Av minskningsbestämmelserna framgår att ersättningen ska minskas om den sökande för en del av månaden inte har rätt till arbetslöshetsersättning eller om sökanden har haft vissa andra ersättningar.

Ersättningsgrundande inkomst

2 § *Den ersättningsgrundande inkomsten motsvarar en tolfedel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.*

Om en sökande har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 3 §, ska den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 § räknas som sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten.

I paragrafen regleras hur den ersättningsgrundande inkomsten fastställs. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.1.

Av bestämmelsen i *första stycket* framgår att den ersättningsgrundande inkomsten beräknas utifrån den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden. Den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete är, förutom för sökande som har uppfyllt inkomstvillkoret alternativregel enligt 3 kap. 3 §, samma inkomster som har räknats med i den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete vid prövningen av inkomstvillkoret. Det innebär att både inkomster av förvärvsarbete och ersättningar som har jämförts med inkomster av förvärvsarbete, t.ex. sjukpenning, räknas med. Att den ersättningsgrundande inkomsten beräknas utifrån samma inkomster som har använts vid prövningen av inkomstvillkoret innebär att den ersättningsgrundande inkomsten inte kan räknas om på grund av förändrade inkomster under en pågående ersättningsperiod. Den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete ska delas med tolv för att få fram den sökandes ersättningsgrundande inkomst. Sökandens ersättningsgrundande inkomst kan dock begränsas av de föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten som regeringen kan meddela enligt tredje stycket. För att fastställa sökandens ersättningsgrundande inkomst behöver således även sådana föreskrifter beaktas.

Bestämmelsen i *andra stycket* anger vad som ska räknas som den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete inom ramtiden, och som således ska användas när den ersättningsgrundande inkomsten beräknas enligt första stycket, för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln. För en sådan sökande ska som sammanlagd inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden räknas den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt huvudregeln i 3 kap. 2 §. Enligt 3 kap. 2 § andra stycket kan regeringen meddela föreskrifter om storleken på den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs. Den ersättningsgrundande

inkomsten för den som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln kommer därför att styras av det belopp som regeringen föreskriver.

Bestämmelsen har också betydelse för vad som ska räknas som den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete inom ramtiden vid tillämpning av bestämmelserna om minskning av ersättningen på grund av inkomster av förvärvsarbete i 6 kap. 2 §.

I *tredje stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten. Regeringen kan därmed sätta en högsta gräns för den ersättningsgrundande inkomst som kan fastställas enligt första och andra styckena. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen. Möjligheten att meddela föreskrifter om den högsta ersättningsgrundande inkomsten lämpar sig inte att delegera till en myndighet.

3 § Om en sökande har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och på nytt har uppfyllt ett inkomstvillkor, får den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten användas för den nya ersättningsperioden. Det gäller om det är mer förmånligt för sökanden än att fastställa en ny ersättningsgrundande inkomst enligt 2 § och om sökanden

1. har uppfyllt inkomstvillkoret med tillämpning av den ramtid som anges i 3 kap. 13 §, eller

2. har haft de inkomster av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret inom tolv månader från den månad då sökanden avslutade sitt deltagande i något av de arbetsmarknadspolitiska programmen jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar.

I paragrafen regleras en möjlighet att i vissa fall använda en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst för en ny ersättningsperiod. Paragrafen har ingen direkt motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.2.

Bestämmelserna innebär att en sökande som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och på nytt kvalificerar sig för rätt till arbetslöshetsersättning i vissa fall har möjlighet att använda den ersättningsgrundande inkomst som fastställdes för den senaste ersättningsperioden, i stället för att få en ny ersättningsgrundande inkomst fastställd enligt 2 §. Av 4 kap. 7 § följer att en ersättningsperiod kan förbrukas även genom dagar med aktivitetsstöd.

Möjligheten att använda den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten för en ny ersättningsperiod gäller i två situationer. Enligt *punkt 1* ska en sökande kunna använda den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten om sökanden har uppfyllt inkomstvillkoret med tillämpning av ramtiden i 3 kap. 13 §, dvs. om sökanden har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och har haft inkomster av förvärvsarbete under ersättningsperioden. Enligt *punkt 2* ska detsamma gälla om sökanden har haft de inkomster av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret inom tolv månader från den månad då sökanden avslutade sitt deltagande i det arbetsmarknadspolitiska programmet jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar.

Den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten ska användas om det är mer förmånligt för den sökande än att fastställa en ny ersättningsgrundande inkomst beräknad på de inkomster av förvärvsarbete som har legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret. Vid bedömningen av om det är mer förmånligt ska bestämmelserna om ersättningsnivåer och nedtrappning av ersättningsnivåer i 4–10 §§ beaktas.

När en tidigare ersättningsgrundande inkomst används för en ny ersättningsperiod ska, enligt 7 §, ersättningsnivån vara 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån. Det är mer förmånligt för en sökande att använda den senast fastställda ersättningsgrundande inkomsten om den, med beaktande av bestämmelsen i 7 §, leder till en högre arbetslöshetsersättning än vad sökanden skulle få om ersättningen beräknades utifrån en ny ersättningsgrundande inkomst och bestämmelserna om ersättningsnivå.

Även om den tidigare ersättningsgrundande inkomsten används för beräkningen av arbetslöshetsersättningens storlek ska den nya ersättningsperiodens längd fastställas enligt vanliga regler, dvs. utifrån de inkomster av förvärvsarbete inom ramtiden som har legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret.

Ersättningsnivå

Fastställande av ersättningsnivå

4 § *Ersättningsnivån ska vara 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande*

1. har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst tolv månader, varav tolv månader inom ramtiden, och

2. fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

I paragrafen regleras vilka krav som ställs på medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa för att den sökande ska få den högsta ersättningsnivån, dvs. 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.1.

Enligt *punkt 1* ska en sökande för att kunna få arbetslöshetsersättning beräknad enligt den högsta ersättningsnivån ha varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst tolv månader, varav tolv månader inom den ramtid som har använts för att pröva inkomstvillkoret. Att tiden med medlemskap eller anslutning ska ligga inom ramtiden innebär att det inte är möjligt för en sökande att tillgodoräkna sig ytterligare medlemstid under arbetslösheten och på så sätt höja sin ersättningsnivå under en pågående ersättningsperiod.

Eftersom det krävs att den sökande har varit medlem eller ansluten under en sammanhängande tid av tolv månader och att samtliga tolv månader ligger inom ramtiden behöver en sökande för att få en ersättningsnivå om 80 procent kvarstå som medlem även under överhoppningsbar tid. En sökande som exempelvis har en ramtid som är uppdelad på två sexmånadersperioder med sex månaders sjukdom emellan behöver alltså

ha varit medlem under 18 månader för att få en ersättningsnivå om 80 procent.

Den sökande ska ha varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid men det krävs inte att det är en och samma arbetslöshetskassa under hela tiden. I 8 § finns bestämmelser om att det ska bortses från vissa avbrott vid prövningen av om tiden med medlemskap eller anslutning ska anses vara sammanhängande.

Enligt *punkt 2* krävs förutom tid med medlemskap eller anslutning före arbetslösheten också att den sökande fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser. Kravet innebär att det medlemskap som sökanden har haft enligt första punkten ska ha fortlöpt oavbrutet till och med den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser. Om den sökande t.ex. har haft överhoppningsbar tid omedelbart före ansökan om ersättning krävs alltså medlemskap även under den tiden. För att en sökande ska uppfylla kravet på att fortfarande vara medlem krävs att sökanden är medlem under samtliga månader som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. Om sökanden exempelvis arbetar några månader och därefter åter ansöker om ersättning innebär kravet att sökanden ska ha varit medlem även under tiden med arbete.

Eftersom ansökan om arbetslöshetsersättning görs månadsvis ska det för varje månad som sökanden ansöker om ersättning för prövas om sökanden kvarstår som medlem. Om sökanden avslutar sitt medlemskap under ersättningsperioden, kommer sökanden i stället att få en ersättningsnivå om 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten enligt 6 §.

Enligt 10 § ska ersättningsnivån trappas ner efter 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden. Den sökande kan därför trots kvarstående medlemskap inte få en ersättningsnivå om 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten under mer än 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden.

5 § Ersättningsnivån ska vara 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande

1. har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst sex men mindre än tolv månader, varav minst de senaste sex månaderna inom ramtiden,

2. har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor under minst fyra av månaderna med medlemskap eller anslutning inom ramtiden, och

3. fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

I paragrafen regleras vilka krav som ställs på medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa för att den sökande ska få en ersättningsnivå om 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.2.

Enligt *punkt 1* ska en sökande för att kunna få arbetslöshetsersättning beräknad enligt en ersättningsnivå om 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten ha varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under en sammanhängande tid av minst sex men mindre än tolv månader, varav minst de senaste sex månaderna inom den

ramtid som har använts för att pröva inkomstvillkoret. Att tiden med medlemskap eller anslutning ska ligga inom ramtiden innebär som i 4 § att det inte är möjligt för en sökande att höja sin ersättningsnivå under en pågående ersättningsperiod. Liksom för kravet på medlemskap i 4 § gäller också att den sökande inte behöver ha varit medlem i samma arbetslöshetskassa under hela medlemstiden.

Eftersom det krävs att den sökande har varit medlem eller ansluten under en sammanhängande tid av minst sex månader och att de senaste av dessa sex månader ligger inom ramtiden kan en sökande som har de sista sex månaderna i ramtiden uppdelade på flera perioder med överhoppningsbar tid emellan inte gå ur arbetslöshetskassan under den överhoppningsbara tiden och ändå få en ersättningsnivå om 60 procent.

Enligt *punkt 2* krävs utöver tiden med medlemskap eller anslutning enligt första punkten att minst fyra av månaderna med medlemskap eller anslutning inom ramtiden sammanfaller med månader då den sökande har haft den minsta inkomst av förvärvsarbete per månad som enligt 3 kap. 2 § första stycket 2 krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor. Det är alltså de inkomster av förvärvsarbete och de månader som inkomsterna har hänförs till vid prövningen av inkomstvillkoret som ska sammanfalla med tiden med medlemskap.

Enligt *punkt 3* krävs dessutom att den sökande fortfarande är medlem eller ansluten under den månad som ansökan om arbetslöshetsersättning avser. Bestämmelsen har samma innebörd som bestämmelsen i 4 § 2.

På grund av bestämmelserna om nedtrappning av ersättningsnivån i 10 § kan en sökande få en ersättningsnivå om 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten under som längst 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden.

6 § *Ersättningsnivån ska vara 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande inte uppfyller kravet på medlemskap eller anslutning enligt 4 eller 5 §.*

I paragrafen regleras ersättningsnivån för en sökande som inte uppfyller kravet på medlemskap eller anslutning enligt 4 eller 5 §. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.3.

Av bestämmelsen framgår att ersättningsnivån är 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten för en sökande som inte är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa eller som inte har varit medlem eller ansluten under så lång tid som krävs enligt 4 eller 5 §. Även den som har varit medlem under tillräckligt lång tid före arbetslösheten för att kunna få en ersättningsnivå om 80 eller 60 procent men som under en pågående ersättningsperiod träder ut ur arbetslöshetskassan får en ersättningsnivå om 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten, vilket framgår av 4 § 2 och 5 § 3.

Bestämmelserna om nedtrappning av ersättningsnivån i 10 § omfattar även den som får sin ersättningsnivå fastställd enligt denna bestämmelse och ersättningsnivån om 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten gäller därför bara under de 100 första ersättningsdagarna i ersättningsperioden.

7 § När en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst används för en ny ersättningsperiod enligt 3 § ska ersättningsnivån vara 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån.

Om den sökandes tidigare ersättningsnivå har fastställts enligt 4 eller 5 § krävs det, för att sökanden ska få den ersättningsnivå som följer av första stycket, att sökanden fortfarande är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för.

Paragrafen reglerar vilken ersättningsnivå som gäller för en sökande som enligt 3 § använder en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst för en ny ersättningsperiod. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.4.

Av första stycket framgår att en sökande som påbörjar en ny ersättningsperiod och får sin arbetslöshetsersättning beräknad utifrån en tidigare ersättningsgrundande inkomst enligt 3 § ska få en ersättningsnivå som är 5 procentenheter lägre än den senast fastställda ersättningsnivån. Med den senast fastställda ersättningsnivån avses den ersättningsnivå som sökanden hade i slutet av den tidigare ersättningsperioden. För en sökande som har haft en tidigare ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar, påbörjat den ersättningsperioden med en ersättningsnivå om 80 procent och således slutat perioden på en ersättningsnivå om 65 procent kommer den nya ersättningsperioden att påbörjas med en ersättningsnivå om 60 procent. Av 10 § framgår att ersättningsnivån därefter trappas ner var hundra ersättningsdag i ersättningsperioden.

I andra stycket finns ett krav på fortsatt medlemskap eller anslutning för att en sökande ska få en ersättningsnivå fastställd enligt första stycket. Kravet gäller endast den vars ersättningsnivå under den tidigare ersättningsperioden har varit baserad på medlems- eller anslutningstid, dvs. den som har haft en ersättningsnivå om 80 eller 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Om en sökande har trätt ut ur arbetslöshetskassan efter att den tidigare ersättningsperioden har förbrukats, är det en ersättningsnivå om 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten som gäller.

Beräkning av tid med medlemskap eller anslutning i vissa fall

8 § När tiden med medlemskap eller anslutning beräknas enligt 4 eller 5 § ska det bortses från avbrott i medlemskapet eller anslutningen som understiger en månad, om den sammanlagda avbrottstiden inte överstiger åtta veckor. Detta gäller dock inte avbrott till följd av ett beslut om uteslutning enligt 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

I paragrafen regleras ett undantag från kravet på att tid med medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa enligt 4 och 5 §§ ska vara sammanhängande. Paragrafen motsvarar i huvudsak 2 b § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.5.

Enligt bestämmelsen ska det, när det beräknas om en sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under den tid som krävs för att få en ersättningsnivå om 80 eller 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten, bortses från avbrott i medlemskapet eller

anslutningen som understiger en månad, om den sammanlagda avbrottstiden inte överstiger åtta veckor. Bestämmelsen utgör ett undantag från det som anges i 4 och 5 §§ om att tiden med medlemskap eller anslutning ska vara sammanhängande. Undantaget innebär att vissa kortare avbrott inte ska bryta en sammanhängande tid med medlemskap eller anslutning. För att det ska bortses från ett avbrott krävs att det understiger en kalendermånad. Dessutom krävs att den sökande under den tid med medlemskap eller anslutning som ligger till grund för fastställandet av ersättningsnivån inte heller har en sammanlagd tid med avbrott som överstiger åtta kalenderveckor. Undantagsregeln gäller dock inte om avbrottet i medlemskapet eller anslutningen beror på att den sökande har uteslutits ur en arbetslöshetskassa enligt 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

9 § När tiden med medlemskap eller anslutning beräknas enligt 4 eller 5 § ska det bortses från medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa under tid då en sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

I paragrafen regleras hur tid med medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa ska betraktas när den sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.6.

Av bestämmelsen framgår att när det beräknas om den sökande har varit medlem eller ansluten under den tid som krävs för att få ersättningsnivån fastställd enligt 4 eller 5 §, dvs. till 80 eller 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten, ska det bortses från medlemskap eller anslutning under tid då den sökande har omfattats av en annan stats lagstiftning enligt förordning (EG) nr 883/2004.

Regler om tillämplig lagstiftning finns i artiklarna 11–16 i förordning (EG) nr 883/2004. Bestämmelsen innebär att en sökande inte kan tillgodoräkna sig medlems- eller anslutningstid i en svensk arbetslöshetskassa under tid då sökanden har omfattats av ett annat lands lagstiftning om social trygghet enligt förordningen. Under sådan tid gäller i stället det landets villkor för försäkring och de bestämmelser som i övrigt framgår av förordningen.

Hänvisningen till förordning (EG) nr 883/2004 är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Nedtrappning av ersättningsnivåer

10 § Ersättningsnivåerna i 4–7 §§ ska trappas ner med 10 procentenheter efter 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden och med ytterligare 5 procentenheter efter 200 ersättningsdagar.

I paragrafen regleras den nedtrappning av ersättningsnivåerna som ska göras under tid med arbetslöshetsersättning. Paragrafen har inte någon

motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.7.

I paragrafen anges att de ersättningsnivåer som har fastställts enligt 4–7 §§ ska trappas ner var hundra ersättningsdag under ersättningsperioden. Den som har en ersättningsperiod om 100 eller 66 ersättningsdagar påverkas alltså inte av bestämmelsen.

En sökande som har en ersättningsperiod om 200 eller 300 ersättningsdagar ska, när sökanden når dag 101 i ersättningsperioden, få en ersättningsnivå som är 10 procentenheter lägre än den ersättningsnivå som tidigare har fastställts. För den som har en ersättningsperiod om 300 ersättningsdagar fortsätter nedtrappningen med ytterligare 5 procentenheter från dag 201.

Om sökandens ersättningsnivå har fastställts till 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten enligt 4 §, ska ersättningsnivån alltså först sänkas till 70 procent och därefter till 65 procent. Om sökandens ersättningsnivå har fastställts till 60 procent av den ersättningsgrundande inkomsten, ska den sänkas till 50 procent och därefter till 45 procent. Kravet i 4 och 5 §§ på att sökanden fortfarande ska vara medlem eller ansluten under den månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för gäller dock oförändrat. För att få en ersättningsnivå som trappas ner från 80- eller 60-procentsnivån krävs således att sökanden kvarstår som medlem. I annat fall får sökanden en ersättningsnivå om 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. En sökande som har inlett ersättningsperioden på en ersättningsnivå om 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten får efter 100 ersättningsdagar en ersättningsnivå om 40 procent och efter 200 ersättningsdagar en ersättningsnivå om 35 procent.

Av 4 kap. 7 § följer att dagar som den sökande har fått aktivitetsstöd kan påverka hur många dagar i ersättningsperioden som har förbrukats.

6 kap. Minskning av arbetslöshetsersättning

När arbetslöshetsersättningen ska minskas för en del av en månad

1 § Om en sökande för en del av en månad inte har rätt till arbetslöshetsersättning ska ersättningen minskas. Ersättningen ska minskas med 1/22 för en dag som sökanden inte har rätt till ersättning för. Om sökanden inte har rätt till ersättning för en del av en dag ska ersättningen minskas proportionellt. Ersättningen får dock inte minskas med mer än 5/22 per vecka.

Ersättningen ska inte minskas enligt första stycket för

1. tid med sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken i den omfattning som den sökande i genomsnitt har haft sådan ersättning under ramtiden, eller

2. tid med arbete som den sökande har haft inkomst av förvärvsarbete för.

I paragrafen regleras hur arbetslöshetsersättningen ska minskas när den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning för en del av en månad. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

I första stycket anges att arbetslöshetsersättningen ska minskas om en sökande för en del av en månad inte har rätt till ersättning. I de flesta fall handlar det om att sökanden inte uppfyller de grundläggande förut-

sättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning i 2 kap., t.ex. för att sökanden inte är arbetslös eller står till arbetsmarknadens förfogande. Det kan också handla om att sökanden på grund av karenstid enligt 4 kap. 3 §, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning enligt 7 kap. 2–4 §§ eller fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning enligt 7 kap. 12 § inte har rätt till ersättning för en del av månaden. Det belopp som ska minskas är det som den sökande skulle ha fått om sökanden hade haft rätt till hel ersättning, dvs. det belopp som har beräknats enligt 5 kap.

Arbetslöshetsersättningen ska minskas med $1/22$ för en dag som den sökande inte har rätt till ersättning för. Om sökanden inte har rätt till ersättning för en del av en dag ska ersättningen minskas proportionellt. Så kan t.ex. vara fallet när en sökande är sjuk eller föräldraledig på deltid. Ersättningen ska i ett sådant fall minskas proportionellt i förhållande till sjukskrivningens eller föräldraledighetens omfattning. Vid minskningen görs det inte någon skillnad på vardagar och helgdagar. En sökande som t.ex. är föräldraledig på halvtid sju dagar under en vecka får arbetslöshetsersättningen minskad med $0,5/22$ för varje dag under veckan, dvs. med sammanlagt $3,5/22$. Ersättningen kan dock aldrig minskas med mer än $5/22$ per kalendervecka. En sökande som har varit sjuk under en hel kalendervecka, dvs. under sju dagar, kan därmed få sin ersättning minskad motsvarande högst fem ersättningsdagar. Det gäller även om kalenderveckan bryts av ett månadsskifte och minskningen således dras från två olika månaders ersättning.

I *andra stycket* finns bestämmelser om undantag från första stycket i vissa fall.

Enligt *punkt 1* ska tid med sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken i den omfattning som den sökande i genomsnitt har haft sådan ersättning under ramtiden inte minska arbetslöshetsersättningen.

Enligt *punkt 2* ska även tid med arbete som den sökande har haft inkomst av förvärvsarbete för undantas från minskningsreglerna i första stycket. I sådant fall ska ersättningen i stället minskas enligt 2 §. En sökande som t.ex. i mitten av en månad avslutar en heltidsanställning som har pågått under en längre tid och som efter avslutad anställning anmäler sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen omfattas således inte av minskningsregeln i första stycket utan av minskningsregeln i 2 §. Att undantaget bara gäller tid med arbete som den sökande har haft inkomst av förvärvsarbete för innebär att t.ex. obetalt arbete skulle kunna minska ersättningen enligt första stycket om sökanden därigenom inte anses ha uppfyllt de allmänna villkoren.

När arbetslöshetsersättningen ska minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete

2 § *Om en sökande har haft inkomst av förvärvsarbete som avser arbete under en del av den månad som ansökan avser, ska arbetslöshetsersättningen minskas. Ersättningen ska minskas med en lika stor andel av ersättningen som inkomstens andel av en tolfedel av den sökandes sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om till vilken månad som inkomst

av förvärvsarbete ska hänföras om inkomsten avser arbete under mer än en månad.

I paragrafen regleras hur arbetslöshetsersättningen ska minskas när en sökande har haft inkomst av förvärvsarbete under en del av en månad. Paragrafen har ingen motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Av *första stycket* framgår att arbetslöshetsersättningen ska minskas om en sökande har arbetat under en del av den månad som ansökan avser och har haft inkomst av förvärvsarbete från det arbetet. Med inkomster av förvärvsarbete avses sådana inkomster som omfattas av inkomstdefinitionen i 3 kap. 5 §, dvs. avgiftspliktiga ersättningar som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och avgiftspliktiga inkomster som en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen (2000:980). Med inkomster av förvärvsarbete avses även sådana ersättningar och inkomster som enligt föreskrifter ska anses som inkomster av förvärvsarbete. Inkomst av förvärvsarbete minskar arbetslöshetsersättningen för den månad då arbetet som inkomsten hänförs sig till har utförts.

Arbetslöshetsersättningen ska minskas med en lika stor andel av arbetslöshetsersättningen som inkomstens andel av en tolfedel av sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden. Hur stor andel av arbetslöshetsersättningen som ska minskas bestäms alltså av förhållandet mellan inkomsten av förvärvsarbete för arbetet under månaden och sökandens sammanlagda inkomst av förvärvsarbete igenomsnitt per månad under ramtiden. Om den sökande t.ex. har fått 10 000 kronor för arbete under månaden och under ramtiden har haft en sammanlagd inkomst av förvärvsarbete per månad med i genomsnitt 40 000 kronor, ska minskning göras med $10\,000/40\,000$, dvs. 25 procent, av arbetslöshetsersättningen den månaden. Liksom i 1 § är det arbetslöshetsersättningen som den har beräknats enligt 5 kap. som ska minskas.

För en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt huvudregeln i 3 kap. 2 § avses med sammanlagd inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som har beaktats vid prövningen av inkomstvillkoret. För en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt alternativregeln i 3 kap. 3 § räknas som sammanlagd inkomst av förvärvsarbete i stället den minsta sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt huvudregeln. Det sistnämnda följer av bestämmelsen i 5 kap. 2 § andra stycket. Den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete inom ramtiden ska delas med tolv för att få fram en genomsnittlig inkomst per månad. Den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete enligt 3 kap. 2 § kan vara högre än den högsta ersättningsgrundande inkomst som regeringen kan föreskriva om. För en sökande vars sammanlagda inkomst av förvärvsarbete inom ramtiden understiger eller tangerar den högsta ersättningsgrundande inkomsten kommer dock en tolfedel av den sammanlagda inkomsten av förvärvsarbete inom ramtiden att motsvara sökandens ersättningsgrundande inkomst.

I *andra stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om till vilken månad som inkomst av förvärvsarbete

ska hänföras om inkomsten avser arbete under mer än en månad. En inkomst kan avse arbete för mer än en månad, t.ex. när det handlar om förskottsutbetalningar, bonusutbetalningar eller annan ackumulerad ersättning i efterskott. Det kan också handla om situationer när lön betalas ut med brytpunkt mitt i en månad, t.ex. från och med den 15 januari till och med den 14 februari, och således avser arbete under mer än en kalendermånad. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

3 § Arbetslöshetsersättningen ska inte minskas på grund av inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en näringsverksamhet som bisyssla enligt 2 kap. 11 §.

I paragrafen regleras vissa inkomster av förvärvsarbete som är undantagna från minskningsreglerna i 2 §. Paragrafen har ingen direkt motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.1.

Enligt paragrafen ska inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till en näringsverksamhet som bisyssla inte minska den sökandes arbetslöshetsersättning. Vad som krävs för att en näringsverksamhet ska anses som en bisyssla framgår av 2 kap. 11 §. Av 3 kap. 9 § framgår att inkomster av förvärvsarbete under ramtiden som hänför sig till en näringsverksamhet som bisyssla inte ska beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret.

4 § Vid inkomst av förvärvsarbete som hänför sig till en bisyssla enligt 5 § ska arbetslöshetsersättningen endast minskas till den del den inkomsten överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 §.

I paragrafen regleras vissa inkomster av förvärvsarbete som är undantagna från minskningsreglerna i 2 §. Paragrafen har ingen direkt motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.2.

Av paragrafen följer att inkomster av förvärvsarbete som hänför sig till en bisyssla inte ska minska arbetslöshetsersättningen om inkomsterna understiger eller motsvarar den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln i 3 kap. 2 § delat med tolv. Till den del inkomsterna överstiger det beloppet ska de dock minska arbetslöshetsersättningen enligt 2 §.

Vad som krävs för att ett arbete ska anses som en bisyssla framgår av 5 §. Av 3 kap. 9 § framgår att inkomster av förvärvsarbete under ramtiden som hänför sig till en bisyssla inte ska beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret.

5 § För att ett arbete ska anses som en bisyssla krävs att

- 1. arbetet har utförts under minst sex månader vid sidan av ett annat arbete på heltid inom ramtiden,*
- 2. inkomsten av förvärvsarbete från bisysslan inom ramtiden i genomsnitt per månad inte överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt 3 kap. 2 §, och*
- 3. tiden i arbetet inte utökas under arbetslösheten.*

När det prövas om ett arbete ska anses som en bisyssla enligt första stycket ska det bortses från arbete som har utförts i en näringsverksamhet.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att ett arbete ska anses som en bisyssla. Paragrafen motsvarar delvis 39 och 39 a §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.3.3.

Paragrafen innehåller krav som samtliga måste vara uppfyllda för att ett arbete ska anses som en bisyssla. Att ett arbete anses som en bisyssla innebär, enligt 4 §, att den sökande kan fortsätta att utföra arbetet under arbetslösheten utan att inkomsterna från arbetet minskar arbetslöshetsersättningen enligt 2 §.

Enligt *första stycket 1* är en förutsättning för att ett arbete ska anses som en bisyssla att arbetet har utförts under minst sex månader vid sidan av ett annat arbete på heltid inom den sökandes ramtid. Bestämmelsen innebär att både det arbete som ska prövas som bisyssla och huvudsysselsättningen, dvs. heltidsarbetet, måste ha utförts parallellt under sex månader någon gång under ramtiden.

Enligt *första stycket 2* är ytterligare en förutsättning för att arbetet ska anses som en bisyssla att inkomsterna av förvärvsarbete från bisysslan inom ramtiden i genomsnitt per månad inte överstiger en tolfedel av den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt huvudregeln i 3 kap. 2 §. Enligt 3 kap. 2 § andra stycket kan regeringen meddela föreskrifter om storleken på den sammanlagda inkomst av förvärvsarbete som krävs.

Enligt *första stycket 3* krävs det, utöver de krav som ställs på arbetet och inkomsterna före arbetslösheten, att tiden i arbetet inte utökas under arbetslösheten. Bestämmelsen innebär att arbetet upphör att vara bisyssla om det utökas i tid i förhållande till omfattningen innan arbetslösheten. Det finns inte något krav på att inkomsterna av förvärvsarbete från verksamheten inte får utökas. Av 4 § följer dock att inkomster av förvärvsarbete från bisysslan som överstiger ett visst belopp minskar arbetslöshetsersättningen enligt 2 §.

Av *andra stycket* framgår att det vid prövningen av om ett arbete ska anses uppfylla villkoren för att vara en bisyssla ska bortses från arbete som har utförts i en näringsverksamhet. Ett arbete som utförs inom ramen för en näringsverksamhet kan alltså aldrig utgöra en bisyssla enligt första stycket. För en sökande som har haft ett företag vid sidan av sin huvudsysselsättning gäller i stället bestämmelserna om näringsverksamhet som bisyssla i 2 kap. 11 §.

6 § *En sökande kan få arbetslöshetsersättning vid sidan av sådana inkomster av förvärvsarbete som minskar ersättningen enligt 2–4 §§ för högst 14 månader inom en ersättningsperiod.*

I paragrafen regleras en begränsning av antalet månader som den sökande kan få arbetslöshetsersättning för vid sidan av sådana inkomster av förvärvsarbete som ska minska ersättningen enligt 2–4 §§. Paragrafen motsvarar delvis 7 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.4.

Av paragrafen framgår att arbetslöshetsersättning får lämnas under högst 14 månader inom en ersättningsperiod vid sidan av sådan inkomst

av förvärvsarbete som ska minska ersättningen. För att en månad ska räknas in i de 14 månaderna saknar det betydelse hur mycket den sökande har arbetat under månaden så länge sökanden har fått någon arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster av förvärvsarbete. Det kan alltså både avse en månad när den sökande har haft inkomster från ett arbete som har utförts på deltid och en månad när den sökande under en del av månaden har haft inkomster från ett heltidsarbete, så länge arbetslöshetsersättning har betalats ut. Om den sökande för en månad har inkomst av förvärvsarbete som inte ska minska ersättningen enligt 3 eller 4 §, dvs. om inkomsten hänförs till en näringsverksamhet som bisyssla eller en bisyssla, räknas månaden inte in i de 14 månaderna. Efter 14 månader med arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster av förvärvsarbete kan den sökande inte längre fortsätta att arbeta under en del av månaden och samtidigt få arbetslöshetsersättning.

Bestämmelsen påverkar inte ersättningsperiodens längd. Ersättningsdagar som finns kvar i en ersättningsperiod när den sökande har fått arbetslöshetsersättning vid sidan av inkomster av förvärvsarbete i 14 månader kan således användas men då endast om sökanden inte har inkomster av förvärvsarbete för arbete under den månad som sökanden ansöker om ersättning för.

När arbetslöshetsersättningen ska minskas med andra ersättningar

7 § *Om en sökande har fått allmän pension eller annan pension som lämnas på grund av arbete under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för, ska ersättningen minskas med pensionen.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur pension som avser annan tid än en månad ska räknas om till ett månadsbelopp.

I paragrafen regleras hur arbetslöshetsersättningen ska minskas när den sökande har fått pension. Paragrafen motsvarar delvis 32 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.5.1.

Enligt *första stycket* ska arbetslöshetsersättningen minskas om den sökande har fått allmän pension eller annan pension som lämnas på grund av förvärvsarbete utbetalad under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för. Ersättningen ska i sådant fall minskas med samma belopp som pensionsutbetalningen den månaden. Bestämmelsen omfattar all form av pension som lämnas på grund av arbete.

Minskning enligt bestämmelsen ska göras av den arbetslöshetsersättning som kvarstår efter en eventuell minskning enligt 1 och 2 §§.

I *andra stycket* finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om hur pension som avser annan tid än en månad ska räknas om till ett månadsbelopp. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

8 § *Om en sökande har fått ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för, ska arbetslöshetsersättningen minskas. Ersättningen ska minskas endast om summan av den arbetslöshetsersättning som sökanden har*

rätt till och den ersättning som har betalats ut från någon annan än arbetslöshetskassan överstiger det belopp som sökanden skulle ha kunnat få i arbetslöshetsersättning om den högsta ersättningsgrundande inkomsten inte hade beaktats. Ersättningen ska minskas med det belopp som överstiger den arbetslöshetsersättning som sökanden hade kunnat få.

I paragrafen regleras hur arbetslöshetsersättning minskas när en sökande får ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan. Paragrafen motsvarar delvis 31 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.5.2.

I paragrafen anges att en sökande som har fått ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan under samma månad som sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning för i vissa fall ska få arbetslöshetsersättningen minskad. Med ersättning från någon annan avses andra utbetalare av ekonomiskt stöd till arbetslösa än arbetslöshetskassorna. Bestämmelsen avser främst ersättningar från inkomstförsäkringar som vanligen är knutna till medlemskap i arbetstagarorganisationer och som syftar till att ersätta skillnaden mellan den högsta ersättning som en sökande kan få från arbetslöshetsförsäkringen och sökandens tidigare inkomst. Bestämmelsen omfattar dock även vilken annan utbetalare som helst som lämnar ersättning med detta eller något annat syfte, t.ex. omställningsorganisationer, försäkringsbolag eller banker.

För att en sökande som har fått en sådan ersättning ska få sin arbetslöshetsersättning minskad krävs att summan av den arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till och den ersättning som har betalats ut från någon annan överstiger det belopp som sökanden skulle ha kunnat få i arbetslöshetsersättning om den högsta ersättningsgrundande inkomst som regeringen kan meddela föreskrifter om enligt 5 kap. 2 § andra stycket inte hade beaktats.

Bestämmelsen ger alltså ett visst utrymme för en sökande att få ersättning från någon annan utan att arbetslöshetsersättningen minskas. Utrymmet motsvarar skillnaden mellan den arbetslöshetsersättning som en sökande hade kunnat få om det inte hade funnits en högsta ersättningsgrundande inkomst och den ersättning som sökanden har rätt till med beaktande av den högsta ersättningsgrundande inkomsten. För en sökande som har rätt till arbetslöshetsersättning med en ersättningsnivå om 80 procent och som har haft en sammanlagd inkomst av förvärvsarbete i genomsnitt per månad under ramtiden om t.ex. 40 000 kronor kommer, förutsatt att den högsta ersättningsgrundande inkomsten understiger 40 000 kronor, utrymmet som kan ersättas av någon annan således att utgöra skillnaden mellan 80 procent av 40 000 kronor och 80 procent av den högsta ersättningsgrundande inkomsten.

Med arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till avses den arbetslöshetsersättning som sökanden kan få efter eventuell minskning enligt andra bestämmelser i kapitlet. Vid beräkningen av det belopp som sökanden skulle ha kunnat få i arbetslöshetsersättning om den högsta ersättningsgrundande inkomsten inte hade beaktats ska samtliga relevanta bestämmelser utom just den högsta ersättningsgrundande inkomsten beaktas. Således ska t.ex. bestämmelserna om ersättningsnivå i 5 kap. 4–10 §§ och minskningsbestämmelserna i 1 och 2 §§ beaktas.

Om summan av den arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till och den ersättning som har betalats ut från någon annan överstiger det belopp som sökanden skulle ha kunnat få i arbetslöshetsersättning enligt en sådan beräkning, ska arbetslöshetsersättningen minskas med det överskjutande beloppet. När summan av den arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till och den ersättning som har betalats ut från någon annan ska beräknas har det ingen betydelse att arbetslöshetsersättningen är skattepliktig medan ersättning från någon annan vanligen är skattefri. Arbetslöshetsersättningen beräknas utifrån beloppet före skatt.

Hur ersättningsdagar förbrukas när arbetslöshetsersättningen har minskats

9 § *Om en sökandes arbetslöshetsersättning har minskats förbrukas ersättningsdagar i ersättningsperioden med en lika stor andel av 22 ersättningsdagar som den andel av sökandens hela arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till efter minskningen. Antalet förbrukade ersättningsdagar ska avrundas till närmaste hel dag. En halv dag avrundas uppåt.*

Första stycket gäller inte till den del arbetslöshetsersättningen har minskats med andra ersättningar enligt 7 eller 8 § eller minskats på grund av att sökanden har fränkänts rätt till arbetslöshetsersättning enligt 7 kap. 12 §.

I paragrafen regleras hur ersättningsdagar i en ersättningsperiod förbrukas när en sökande har fått arbetslöshetsersättningen för en månad minskad. Paragrafen har ingen motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.

Av första stycket framgår att ersättningsdagar förbrukas med en lika stor andel av 22 ersättningsdagar som den andel av den sökandes hela arbetslöshetsersättning som sökanden har rätt till efter minskningen. Bestämmelsen innebär att färre ersättningsdagar förbrukas om den sökande har fått ersättningen minskad än om sökanden har rätt till hel ersättning för månaden. Bestämmelsen gäller i alla situationer när en sökande har fått ersättningen minskad, utom i de fall som anges i andra stycket.

Beräkningen av förbrukade dagar utgår från att en månad med hel ersättning motsvarar 22 ersättningsdagar och att en dag som den sökande har fått ersättning för motsvarar en förbrukad ersättningsdag, vilket framgår av 4 kap. 6 §. Med den sökandes hela arbetslöshetsersättning avses arbetslöshetsersättningen som den har beräknats enligt 5 kap., dvs. före minskning.

En sökande som t.ex. har varit sjuk i tre dagar och därmed har fått arbetslöshetsersättningen minskad enligt 1 § med 3/22 har rätt till 19/22 av den hela arbetslöshetsersättningen för månaden. Enligt bestämmelsen ska en lika stor andel av ersättningsdagarna, dvs. 19/22 ersättningsdagar, räknas som förbrukade för månaden.

En sökande som i stället har fått ersättningen minskad på grund av inkomster av förvärsarbete enligt 2 § med t.ex. med 25 procent av arbetslöshetsersättningen har rätt till 75 procent av den hela arbetslöshetsersättningen för månaden. Med en beräkning enligt bestämmelsen ska i detta fall 75 procent av 22 ersättningsdagar, dvs. 16,5 ersättningsdagar, räknas som förbrukade för månaden. Av bestämmelsen framgår dock också att antalet förbrukade ersättningsdagar ska avrundas till närmaste

hel dag och att en halv dag avrundas uppåt. I exemplet ska därmed antalet förbrukade ersättningsdagar avrundas till 17.

I *andra stycket* anges att bestämmelserna om hur förbrukade ersättningsdagar ska beräknas för den som har fått sin arbetslöshetsersättning minskad inte ska gälla till den del ersättningen har minskats med pension eller ersättning på grund av arbetslöshet från någon annan än arbetslöshetskassan eller minskats på grund av att sökanden har fränkänts rätt till arbetslöshetsersättning. Om en sökande för en månad har fått ersättningen minskad endast på någon av dessa grunder, ska alltså antalet förbrukade ersättningsdagar beräknas som om sökanden hade fått hel ersättning för månaden.

7 kap. Sanktioner

De olika sanktionerna i lagen

1 § I denna lag finns sanktionerna varning, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning.

Ett beslut om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning innebär att den sökande inte har rätt till ersättning under ett visst antal dagar. Vid fränkännande förbrukas dessa dagar i en ersättningsperiod.

I paragrafen anges vilka sanktioner som finns i lagen och vad sanktionerna avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning innebär. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Av *första stycket* framgår att lagen innehåller sanktionerna varning, avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning och fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning. I 2 § regleras när en sökande kan få en varning eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning på grund av att sökanden missköter arbetssökandet. I 3 och 4 §§ finns ytterligare bestämmelser om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning som gäller när en sökande förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar sin arbetslöshet. Bestämmelser om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning finns i 12–14 §§. Det framgår av 12 § *andra stycket* att den som är medlem i en arbetslöshetskassa ska fränkännas rätt till ersättning endast om arbetslöshetskassan har funnit att sökanden inte ska utslutas ur arbetslöshetskassan enligt 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Av *andra stycket* framgår att ett beslut om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning innebär att den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning under ett visst antal dagar. Sökandens dagar i ersättningsperioden påverkas dock inte av avstängningen. Även ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning innebär att den sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning under ett visst antal dagar. Till skillnad från vad som gäller vid avstängning förbrukas dagarna som sökanden är fränkänd arbetslöshetsersättning och avräknas därmed från ersättningsperioden. Det behöver inte vara fråga om samma ersättningsperiod, utan avräkning kan göras mot flera ersättningsperioder. Om den sökande t.ex. har fränkänts 130 ersättningsdagar men bara har 100 ersättningsdagar kvar av en ersättningsperiod, ska i förekommande

fall ytterligare 30 ersättningsdagar räknas av från en efterföljande ersättningsperiod.

Varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning

När sökande missköter arbetssökandet

2 § En sökande ska varnas om sökanden inte aktivt har sökt lämpliga arbeten.

En sökande ska också varnas om sökanden utan godtagbart skäl

1. inte har medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan hos Arbetsförmedlingen,

2. inte har lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid,

3. inte har besökt eller tagit kontakt med Arbetsförmedlingen, eller en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, vid en bestämd tidpunkt, eller

4. inte har sökt ett lämpligt arbete som har anvisats av Arbetsförmedlingen.

Om sökanden missköter arbetssökandet enligt första eller andra stycket vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, i 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och i 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Om det upprepas en femte gång inom samma ersättningsperiod, upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

I paragrafen anges förutsättningarna för när en sökande ska varnas och när och hur länge en sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning när sökanden missköter sitt arbetssökande. Paragrafen motsvarar i huvudsak 43 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (se prop. 2012/13:12 s. 88–91 och 2021/22:216 s. 75–77). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.1.

Första stycket motsvarar i huvudsak 43 § första stycket 5 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska den sökande få en varning om sökanden inte aktivt söker lämpliga arbeten. I 6 § finns bestämmelser om vad som ska anses utgöra ett lämpligt arbete.

I andra stycket finns förutsättningarna för när en sökande ska varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden inte har godtagbara skäl för sitt handlande. I 8 § föreskrivs en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl.

Punkt 1 motsvarar i huvudsak 43 § första stycket 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande få en varning om sökanden utan godtagbart skäl inte har medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan hos Arbetsförmedlingen. Bestämmelser om den individuella handlingsplanen finns i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Punkt 2 motsvarar i huvudsak 43 § första stycket 2 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande få en varning om sökanden utan godtagbart skäl inte har lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid. Bestämmelser om aktivitetsrapporter finns i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Punkt 3 motsvarar i huvudsak 43 § första stycket 3 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande få en varning om sökanden utan godtagbart skäl inte har besökt

eller tagit kontakt med Arbetsförmedlingen eller en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen vid en bestämd tidpunkt.

Punkt 4 motsvarar i huvudsak 43 § första stycket 4 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande få en varning om sökanden utan godtagbart skäl inte har sökt ett lämpligt arbete som har anvisats av Arbetsförmedlingen. Bestämmelser om anvisningar finns i 7 a § förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. I 6 § finns förtydliganden om vad som ska anses utgöra ett lämpligt arbete.

Tredje stycket motsvarar i huvudsak 43 § andra och tredje styckena lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande som har misskött arbetssökandet vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, i 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och i 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Vad en avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning innebär förtydligas i 1 §. För en sökande som upprepar misskötsamheten en femte gång inom samma ersättningsperiod upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden. Det innebär att återstående dagar i ersättningsperioden förbrukas. Till skillnad mot vad som gäller sedan tidigare måste den sökande uppfylla ett nytt inkomstvillkor enligt 3 kap. 1 § och i övrigt uppfylla villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning för att sökanden på nytt ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. Ett uppfyllt inkomstvillkor är en av förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning. Det finns ett samband mellan inkomstvillkoret och prövningen av ersättningsperiodens längd och ersättningsens storlek. För rätt till arbetslöshetsersättning behöver de allmänna villkoren i 2 kap. dessutom vara uppfyllda.

När sökande förlänger tiden i arbetslöshet

3 § En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar, om sökanden utan godtagbart skäl

- 1. har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete,*
- 2. genom sitt uppträdande uppenbarligen har orsakat att en anställning inte kommit till stånd, eller*
- 3. har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.*

Om sökanden förlänger tiden i arbetslöshet enligt första stycket i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 10 ersättningsdagar vid det andra tillfället och i 45 ersättningsdagar vid det tredje tillfället. Om det upprepas en fjärde gång inom samma ersättningsperiod, upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för när en sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning och avstängningens omfattning då sökanden agerar på ett sätt som förlänger tiden i arbetslöshet. Paragrafen motsvarar i huvudsak 43 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2012/13:12 s. 91 och 92). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.2.

I första stycket finns förutsättningarna för när en sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar om sökanden inte

har godtagbart skäl för sitt handlande. I 8 § föreskrivs en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl.

Punkt 1 motsvarar i huvudsak 43 a § första stycket 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar om sökanden utan godtagbart skäl har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete. I 6 § finns bestämmelser om vad som ska anses utgöra ett lämpligt arbete.

Punkt 2 motsvarar i huvudsak 43 a § första stycket 2 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar om sökanden utan godtagbart skäl genom sitt uppträdande uppenbarligen har orsakat att en anställning inte har kommit till stånd. Bestämmelsen tar sikte på klart klandervärda beteenden från sökandens sida.

Punkt 3 motsvarar i huvudsak 43 a § första stycket 3 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar om sökanden utan godtagbart skäl har avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för. När det gäller bestämmelser om de arbetsmarknadspolitiska programmen, se 9 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och de hänvisningar som framgår av den paragrafen.

Andra stycket motsvarar delvis 43 a § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande som förlänger tiden i arbetslöshet vid upprepade tillfällen i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 10 ersättningsdagar vid det andra tillfället och i 45 ersättningsdagar vid det tredje tillfället. För en sökande som förlänger tiden i arbetslöshet en fjärde gång inom samma ersättningsperiod upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden. Det innebär att återstående dagar i ersättningsperioden förbrukas. Till skillnad mot vad som gäller sedan tidigare måste den sökande uppfylla ett nytt inkomstvillkor enligt 3 kap. 1 § och i övrigt uppfylla villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning för att sökanden på nytt ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. Ett uppfyllt inkomstvillkor är en av förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning. Det finns ett samband mellan inkomstvillkoret och prövningen av ersättningsperiodens längd och ersättningens storlek. För rätt till arbetslöshetsersättning behöver de allmänna villkoren i 2 kap. dessutom vara uppfyllda.

När sökande orsakar sin arbetslöshet

4 § *En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar, om sökanden*

- 1. utan giltig anledning har lämnat sitt arbete,*
- 2. på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete,*
- 3. utan giltig anledning har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för, eller*
- 4. har uppträtt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingen har återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.*

Sökanden ska i stället stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att sökanden skulle ha haft högst 10 dagar kvar av arbetet eller programmet.

Om sökanden orsakar sin arbetslöshet enligt första stycket en andra gång i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska sökanden på nytt stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning enligt första eller andra stycket. Om det upprepas en tredje gång inom samma ersättningsperiod, upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

Paragrafen reglerar när en sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning och avstängningens omfattning när sökanden orsakar sin arbetslöshet. Paragrafen motsvarar i huvudsak 43 b § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2012/13:12 s. 92 och 93). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.3.

I *första stycket* finns förutsättningarna för när en sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar. I 8 § föreskrivs en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra giltig anledning.

Punkt 1 motsvarar i huvudsak 43 b § första stycket 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar om sökanden utan giltig anledning har lämnat sitt arbete. Avstängningstidens längd påverkas inte av längden på ersättningsperioden. En sökande som har en ersättningsperiod om 66 ersättningsdagar kan bli avstängd i 45 ersättningsdagar. Denna bestämmelse ska dock inte tillämpas i vissa situationer, se 5 §.

Punkt 2 motsvarar i huvudsak 43 b § första stycket 2 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar om sökanden på grund av otillbörligt uppförande har skilts från sitt arbete. Denna bestämmelse ska inte tillämpas i vissa situationer, se 5 §.

Punkt 3 motsvarar i huvudsak 43 b § första stycket 3 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar om sökanden utan giltig anledning har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för. Till skillnad från vad som gäller sedan tidigare förtydligas att det gäller för arbetsmarknadspolitiska program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för. För bestämmelser om arbetsmarknadspolitiska program, se 9 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och de hänvisningar som framgår av den paragrafen.

Punkt 4 motsvarar i huvudsak 43 b § första stycket 4 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar om sökanden har uppträtt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingen har återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program som sökanden kan få aktivitetsstöd för. Till skillnad från vad som gäller sedan tidigare förtydligas att det gäller för arbetsmarknadspolitiska program som en deltagare i programmet kan få aktivitetsstöd för.

Andra stycket motsvarar delvis 43 b § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande undantagsvis stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning under endast 20 ersättningsdagar. Det förtydligas att detta undantag gäller om det är sannolikt att sökanden skulle ha haft högst 10 dagar kvar av arbetet eller det arbetsmarknadspolitiska programmet eller att arbetet redan från start är tidsbegränsat till högst 10 dagar. Någon skillnad i sak är inte avsedd.

Tredje stycket motsvarar delvis 43 b § tredje stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande som orsakar sin arbetslöshet en andra gång i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod på nytt stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning enligt första eller andra stycket. Skillnaden är att för en sökande som orsakar sin arbetslöshet en tredje gång inom samma ersättningsperiod upphör rätten till arbetslöshetsersättning för återstående ersättningsdagar i den ersättningsperioden. Det innebär att återstående dagar i ersättningsperioden förbrukas. Till skillnad mot vad som gäller sedan tidigare måste den sökande uppfylla ett nytt inkomstvillkor enligt 3 kap. 1 § och i övrigt uppfylla villkoren för rätt till arbetslöshetsersättning för att sökanden på nytt ska ha rätt till arbetslöshetsersättning. Ett uppfyllt inkomstvillkor är en av förutsättningarna för rätt till arbetslöshetsersättning. Det finns ett samband mellan inkomstvillkoret och prövningen av ersättningsperiodens längd och ersättningens storlek. För rätt till arbetslöshetsersättning behöver de allmänna villkoren i 2 kap. dessutom vara uppfyllda.

5 § Bestämmelserna om avstängning i 4 § första stycket 1 och 2 ska inte tillämpas om arbetet har upphört

1. enligt en överenskommelse som har träffats sedan arbetsgivaren har tagit initiativ till att skilja sökanden från arbetet, eller

2. genom en uppsägning från arbetsgivarens sida och uppsägningens giltighet är föremål för prövning i domstol eller en förhandling enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller enligt kollektivavtal.

I paragrafen framgår att bestämmelserna om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning inte ska tillämpas i vissa situationer. Paragrafen motsvarar i huvudsak 43 c § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2021/22:176 s. 464–466). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.4.

Punkt 1 motsvarar 43 c § 1 lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande inte stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar om arbetet har upphört enligt en överenskommelse som har träffats sedan arbetsgivaren har tagit initiativ till att skilja sökanden från arbetet.

Punkt 2 har en annan redaktionell och språklig utformning men motsvarar i sak 43 c § 2 lagen om arbetslöshetsförsäkring. En sökande ska inte stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar om arbetet har upphört genom en uppsägning från arbetsgivarens sida och frågan om uppsägningens giltighet är föremål för prövning i domstol eller förhandlas enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller enligt kollektivavtal.

Lämpligt arbete

6 § *Ett arbete ska anses lämpligt om*

1. *det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen har tagits skäligen hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden,*

2. *anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare som omfattas av kollektivavtal får eller, om något kollektivavtal inte finns, är skäliga i förhållande till de förmåner som arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får i jämförbara företag,*

3. *arbetet inte hänför sig till en arbetsplats där arbetskonflikt råder till följd av stridsåtgärder som är lovliga enligt lag och kollektivavtal, och*

4. *förhållandena på arbetsplatsen motsvarar det som anges i författning eller myndighetsföreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa eller olycksfall.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete.

I paragrafen finns bestämmelser om när ett arbete ska anses lämpligt enligt 2 och 3 §§. Paragrafen motsvarar i huvudsak 44 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 1973:56 s. 179–183). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.5.

I *första stycket* anges förutsättningarna för när ett arbete ska anses lämpligt.

Punkt 1, 3 och 4 motsvarar i huvudsak 44 § första stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Punkt 2 har en delvis annan språklig utformning men motsvarar i sak 44 § första stycket 2 lagen om arbetslöshetsförsäkring.

I andra stycket finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter om vad som ska utgöra ett lämpligt arbete. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen. Paragrafen har en delvis annan språklig utformning men motsvarar i sak 44 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Förtroendeuppdrag

7 § *Med lämpligt arbete i 2 och 3 §§ och med anställning i 3 § avses inte förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning.*

I paragrafen regleras hur förtroendeuppdrag ska ses i förhållande till regelverket för sanktioner inom arbetslöshetsförsäkringen. Paragrafen motsvarar i huvudsak 44 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2017/18:53 s. 32 och 33). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.6.

I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning inte anses utgöra lämpligt arbete vid tillämpning av bestämmelserna i 2 och 3 §§ om varning och avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning. Bestämmelsen innebär t.ex. att en sökande som utan godtagbart skäl genom sitt uppträdande uppenbarligen har vållat att ett sådant förtroendeuppdrag inte har kommit till stånd enligt 3 § inte ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning.

Godtagbart skäl och giltig anledning

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl i 2 och 3 §§ och giltig anledning i 4 §.

I paragrafen finns en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbart skäl och giltig anledning. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen. Paragrafen motsvarar i huvudsak 44 b § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2012/13:12 s. 93 och 2017/18:53 s. 33). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.7.

Sammanläggning av sanktionsgrunder

9 § När det prövas om en sökande ska varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning får upprepade fall av misskötsamhet med arbetsökandet enligt 2 §, förlängning av tid i arbetslöshet enligt 3 § eller orsakande av arbetslöshet enligt 4 § läggas samman till grund för en sanktion.

En sammanläggning får endast göras av sanktionsgrundande förhållanden som omfattas av samma paragraf och som har inträffat innan en sökande har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan om att sökanden kan komma att varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning.

Om det finns särskilda skäl får sanktionsgrundande förhållanden läggas samman även efter att sökanden har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan.

I paragrafen finns bestämmelser om när flera sanktionsgrundande förhållanden får läggas samman till grund för en sanktion. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 10.2.8.

Av första stycket framgår att när arbetslöshetskassan prövar om en sökande ska få en sanktion för upprepade fall av misskötsamhet med arbetsökandet, förlängning av tiden i arbetslöshet och orsakande av arbetslöshet läggas samman till grund för en sanktion. Huvudregeln är att en sökande som t.ex. missköter arbetsökandet vid upprepade tillfällen ska få en sanktion för varje misskötsamhet. Det framgår av 2–4 §§ att sanktionen ska trappas upp vid upprepade fall av sanktionsgrundande förhållanden. Möjligheten till sammanläggning av sanktionsgrundande förhållanden innebär dock att flera sanktionsgrunder kan resultera i endast en sanktion i form av varning eller avstängning. Samtliga sanktionsgrundande förhållanden ska dock framgå av beslutet om sanktion. Detta följer av motiveringsskyldigheten i 32 § förvaltningslagen (2017:900).

I andra stycket framgår de krav som uppställs för att sanktionsgrundande förhållanden ska få läggas samman. Det första kravet är att sammanläggning endast får ske av sanktionsgrundande förhållanden som omfattas av samma paragraf. Det innebär att sanktionsgrundande förhållanden inte får läggas samman om en sökande t.ex. inte har lämnat in en aktivitetsrapport inom utsatt tid och har avvisat ett erbjudet lämpligt

arbete. Dessa två sanktionsgrundande händelser omfattas av två olika paragrafer och ska alltså alltid leda till två separata sanktioner.

Det andra kravet för att sanktionsgrundande förhållanden ska få läggas samman är att de sanktionsgrundande förhållandena ska ha inträffat innan den sökande har informerats av Arbetsförmedlingen eller arbetslöshetskassan om att arbetslöshetskassan kan komma att besluta om en sanktion. Arbetsförmedlingen ska enligt 16 § förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten skyndsamt underrätta arbetslöshetskassan och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring om det kan antas att en arbetssökande som får eller begär arbetslöshetsersättning missköter arbetssökandet, förlänger tiden i arbetslöshet eller orsakar arbetslösheten. Arbetsförmedlingen ska även enligt 16 d § samma förordning omedelbart informera den sökande om att en underrättelse har gjorts och om anledningen till underrättelsen. Den sökande kan även få informationen direkt från arbetslöshetskassan om arbetslöshetskassan själv initierar ett sanktionsärende. Det kan t.ex. vara fallet när sökanden har orsakat sin arbetslöshet och informationen framgår av ett arbetsgivarintyg.

Av *tredje stycket* framgår att om det finns särskilda skäl får flera sanktionsgrundande förhållanden läggas samman även om de inträffar efter det att en sökande har fått information om att sökanden kan komma att varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning. Det får avgöras från fall till fall vilka situationer som kan utgöra särskilda skäl. Ett exempel på vad som skulle kunna anses utgöra särskilda skäl kan vara att en sökande har fått information från Arbetsförmedlingen om att det kan vara aktuellt med en sanktion på grund av att sökanden uteblivit från ett möte med Arbetsförmedlingen och att den sökande även missat ett annat åtagande i nära anslutning till mötet som då lett till ytterligare en underrättelse. Den sökande har i en sådan situation i praktiken inte haft möjlighet att hinna korrigera sitt handlande.

Avstängningstiden

10 § *Avstängningstiden ska räknas från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade. Om något som medför avstängning inträffar under en pågående avstängningstid, ska den nya avstängningstiden räknas från utgången av den föregående avstängningstiden.*

I avstängningstiden ingår dagar som

- 1. skulle ha utgjort karenstid enligt 4 kap. 3 §,*
- 2. den sökande skulle ha fått arbetslöshetsersättning för om avstängning inte hade skett, och*
- 3. den sökande har arbetat.*

Antalet avstängningsdagar enligt andra stycket får vara högst fem per vecka.

I paragrafen finns bestämmelser om avstängningstiden. Paragrafen motsvarar delvis 20 § första stycket andra strecksatsen och 45 § första och andra styckena lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2012/13:12 s. 93 och 94). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.9.

Första stycket har en delvis annan språklig utformning men motsvarar i sak 45 § andra stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska avstängningstiden räknas från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade. Om den

sökande på nytt agerar på ett sätt som inte stämmer överens med arbetslöshetsförsäkringens principer och det medför avstängning, ska den nya avstängningstiden räknas från utgången av den föregående avstängningstiden.

Andra stycket har en annan redaktionell och språklig utformning men motsvarar i sak 45 § första stycket lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska i avstängningstiden ingå dagar som skulle ha utgjort karenstid enligt 4 kap. 3 §. Detsamma gäller dagar som det skulle ha lämnats arbetslöshetsersättning för om avstängningen inte hade skett. Även dagar när den sökande har arbetat ingår.

Tredje stycket motsvarar delvis 20 § första stycket andra strecksatsen lagen om arbetslöshetsförsäkring. Av stycket framgår att antalet avstängningsdagar får uppgå till högst fem per vecka. Det innebär att den som t.ex. har arbetat under sex dagar under en vecka kan räkna av högst fem avstängningsdagar för den veckan.

11 § *En avstängning får inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från och med den dag då det som ligger till grund för avstängningen inträffade.*

Om något som medför avstängning inträffar under en pågående avstängningstid, får den nya avstängningen inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från utgången av den föregående avstängningstiden.

I paragrafen finns bestämmelser om en bortre gräns för en avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i huvudsak 45 § tredje stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2012/13:12 s. 94). Övervägandena finns i avsnitt 10.2.10.

Frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning

12 § *En sökande ska frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden medvetet eller av grov vårdslöshet har*

1. lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter, eller

2. låtit bli att anmäla ändrade förhållanden till arbetslöshetskassan om något som är av betydelse för sökandens rätt till eller storleken på arbetslöshetsersättningen.

Om sökanden är medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa får sökanden frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning endast om arbetslöshetskassan vid prövning enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har bedömt att sökanden inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan.

Av paragrafen framgår under vilka förutsättningar en sökande ska frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i huvudsak 46 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2012/13:12 s. 94 och 95). Övervägandena finns i avsnitt 10.3.1.

I *första stycket* finns förutsättningarna för när en sökande ska frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning.

Punkterna 1 och 2 motsvarar i sak 46 § första stycket första meningen lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en sökande som har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller har låtit bli att anmäla ändrade förhållanden till arbetslöshetskassan om ett förhållande som är av betydelse för sökandens

rätt till arbetslöshetsersättning eller storleken på ersättningen fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning. Det krävs då att det är fråga om uppsåtligt handlande eller att den sökande har varit grovt vårdslös. Skyldigheten för en enskild att anmäla ändrade förhållanden framgår av 10 kap. 5 §.

Andra stycket motsvarar i sak 2 § och 46 § första stycket andra meningen lagen om arbetslöshetsförsäkring. Av bestämmelsen framgår att en sökande som är medlem i en arbetslöshetskassa eller ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan endast får fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning om sökanden inte ska uteslutas ur arbetslöshetskassan enligt 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Av 87 § tredje stycket lagen om arbetslöshetskassor framgår att 37 § samma lag gäller även för de som är anslutna till den kompletterande arbetslöshetskassan.

13 § *Ett beslut om fränkännande ska avse 130 ersättningsdagar. Om det finns särskilda skäl får beslutet avse färre eller fler dagar, dock lägst 45 eller högst 195 ersättningsdagar.*

I paragrafen finns bestämmelser om längden på fränkännandetiden. Paragrafen motsvarar delvis 46 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2012/13:12 s. 95). Övervägandena finns i avsnitt 10.3.2.

Av paragrafen framgår hur lång tid som en sökande kan fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning. Till skillnad från vad som gäller sedan tidigare anges uttryckligen att ett beslut om fränkännande i regel avser 130 ersättningsdagar. I likhet med 46 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår en nedre och övre gräns för hur lång tid ett beslut om fränkännande kan avse. Om det finns särskilda skäl kan ett beslut om fränkännande avse färre eller fler ersättningsdagar, dock lägst 45 eller högst 195. Vad som ska utgöra särskilda skäl får avgöras från fall till fall. En samlad bedömning av samtliga omständigheter i ärendet ska göras. Faktorer som kan påverka fränkännandetiden så att den blir kortare är t.ex. om den sökande själv har rättat felaktigheten (jfr HFD 2011 ref. 57). En faktor som kan påverka fränkännandetiden så att den blir både kortare och längre är antalet dagar som den sökande har fått arbetslöshetsersättning på grund av den felaktiga uppgiften.

14 § *Ett beslut om fränkännande ska gälla från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det som ligger till grund för beslutet, dock längst fem år.*

Ett beslut om fränkännande får inte grundas på något som ligger längre bakåt i tiden än fem år, räknat från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen.

I beslutet ska det anges vilken dag arbetslöshetskassan inledde utredningen.

I paragrafen framgår från vilken tidpunkt ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning ska gälla och bestämmelser om preskriptionstid. Paragrafen motsvarar delvis 46 b § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring när det gäller första och tredje styckena (jfr prop. 2012/13:12 s. 95). Paragrafen har en delvis annan språklig utformning än vad som gäller sedan tidigare. Andra stycket har

ingen motsvarighet i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.3.

Första stycket motsvarar i huvudsak 46 b § första stycket första meningen lagen om arbetslöshetsförsäkring. Av bestämmelsen framgår att ett beslut om fränkännande ska gälla från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det som ligger till grund för beslutet. Det förtydligas att ett beslut om fränkännande gäller under som längst fem år från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det som ligger till grund för beslutet. Bestämmelsen innebär att när fem år har gått från tidpunkten när arbetslöshetskassan påbörjade utredningen kan den sökande inte längre fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning.

Andra stycket innehåller en preskriptionsbestämmelse som innebär att ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning inte får grundas på något som ligger mer än fem år bakåt i tiden från den tidpunkt då arbetslöshetskassan påbörjade utredningen. Bestämmelsen innebär också att arbetslöshetskassan inte behöver fortsätta att utreda ett ärende om fränkännande om grunden för fränkännandet ligger längre bakåt i tiden än fem år från det att utredningen påbörjades.

Tredje stycket motsvarar i sak 46 b § första stycket andra meningen lagen om arbetslöshetsförsäkring. Av arbetslöshetskassans beslut ska framgå vilken dag som utredningen om att den sökande ska fränkännas rätt till arbetslöshetsersättning inleddes.

8 kap. Återbetalningsskyldighet och återkrav

Förutsättningar för återbetalningsskyldighet

1 § *En mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig om*

1. mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller inte lämna de uppgifter och göra de anmälningar som mottagaren är skyldig att göra eller på något annat sätt har orsakat att ersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp,

2. ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och mottagaren har insett eller skäligen borde ha insett detta, eller

3. mottagaren senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid som den utbetalda ersättningen.

Av paragrafen framgår när en mottagare av arbetslöshetsersättning är skyldig att återbetala ersättningen. Paragrafen motsvarar i huvudsak 68 och 68 a §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 1973:56 s. 237 och prop. 2005/06:152 s. 64). Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

Punkt 1 motsvarar i huvudsak 68 § första meningen lagen om arbetslöshetsförsäkring. Det råder strikt återbetalningsskyldighet när en mottagare av arbetslöshetsersättning genom att lämna oriktiga uppgifter eller inte lämna de uppgifter och göra de anmälningar som mottagaren är skyldig att göra eller på något annat sätt orsakar att ersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp. Det krävs således inte att mottagaren har varit medveten om felaktigheten eller att mottagaren borde ha insett den. Skyldigheten att anmäla ändrade förhållanden framgår av 10 kap. 5 §.

Punkt 2 motsvarar i huvudsak 68 § andra meningen lagen om arbetslöshetsförsäkring. I punkten framgår att en mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig om en utbetalning har gjorts på felaktig grund eller med för högt belopp, men utan att det beror på att mottagaren har lämnat felaktiga uppgifter eller inte har lämnat de uppgifter och gjort de anmälningar som mottagaren är skyldig att göra eller på något annat sätt har orsakat att arbetslöshetsersättning har lämnats felaktigt. Det kan t.ex. handla om att arbetslöshetskassan har betalat ut arbetslöshetsersättning med ett för högt belopp som beror på en felräkning hos arbetslöshetskassan. Vid ett sådant tillfälle ska det tas hänsyn till om mottagaren varit i s.k. god tro. Om mottagaren vare sig har insett eller borde ha insett att ersättningen har varit felaktig finns det inte grund för återkrav.

Punkt 3 motsvarar i huvudsak 68 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Med lön avses även betalning för en fordran på uppsägningslön enligt lönegarantilagen (1992:497).

Återkrav

2 § Om en mottagare av arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig, ska arbetslöshetskassan besluta att återkräva det felaktigt utbetalda beloppet. Ett beslut om återkrav ska innehålla uppgifter om det belopp som ska betalas tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Av paragrafen framgår bl.a. att arbetslöshetskassan ska besluta om att återkräva felaktigt utbetalda belopp. Paragrafen motsvarar delvis 68 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 11.2.

Enligt paragrafen ska arbetslöshetskassan fatta beslut om återkrav av arbetslöshetsersättning om förutsättningarna enligt 1 § är uppfyllda. I 5 § anges att arbetslöshetskassan, under vissa förutsättningar, kan välja att avstå från ett krav på återbetalning. Vid ett återkrav är det arbetslöshetskassan som ska visa att förutsättningarna för återkravet är uppfyllda (jfr HFD 2011 ref 81). I 10 kap. 7 § anges att beslut ska gälla omedelbart. Detta omfattar även beslut om återkrav. Det innebär att ett sådant beslut ska verkställas även om det t.ex. har överklagats. Av arbetslöshetskassans beslut om återkrav ska det framgå vilket belopp som den återbetalningsskyldige ska betala tillbaka och när beloppet senast ska vara betalt.

Avbetalning och anstånd

3 § Arbetslöshetskassan får träffa avtal med den återbetalningsskyldige om avbetalning av ett återkrav av arbetslöshetsersättning eller bevilja den återbetalningsskyldige anstånd med betalningen.

Ränta ska tas ut på det obetalda beloppet från den dag då avtalet om avbetalningsplan träffades eller anståndet beviljades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

I paragrafen framgår bl.a. att arbetslöshetskassan kan träffa avtal om en avbetalningsplan och bevilja anstånd. Paragrafen motsvarar i huvudsak

68 b § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

Om det belopp som har återkrävts inte betalas i tid, ska även dröjsmålsränta tas ut enligt 4 §. Av 5 § följer att arbetslöshetskassan helt eller delvis kan välja att avstå från ett krav på ränta.

Dröjsmålsränta

4 § Om ett belopp som har återkrävts inte har betalats i rätt tid, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) tas ut på det obetalda beloppet. Detsamma gäller när den återbetalningsskyldige har träffat avtal om en avbetalningsplan eller har beviljats anstånd med betalningen och betalning inte sker inom den tid som följer av avtalet eller beslutet om anstånd.

I paragrafen anges bl.a. att dröjsmålsränta ska tas ut om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid. Paragrafen motsvarar i huvudsak 68 c § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2008/09:3 s. 30 och 31). Övervägandena finns i avsnitt 11.4.

Dröjsmål med betalningen kan förekomma både för en huvudfordran och en delbetalning enligt en avbetalningsplan. Motsvarande gäller om betalningsfristen enligt ett anståndsbeslut har löpt ut. Av 5 § följer att arbetslöshetskassan helt eller delvis kan välja att avstå från ett krav på ränta.

Avstå från återkrav

5 § Om det med hänsyn till den återbetalningsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det, får arbetslöshetskassan besluta om att helt eller delvis avstå från ett krav på återbetalning eller ränta.

I paragrafen framgår förutsättningarna för att arbetslöshetskassan ska kunna avstå från ett krav på återbetalning eller ränta. Paragrafen motsvarar delvis 68 d § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

I paragrafen används uttrycket avstå från återkrav i stället för ordet eftergift som i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Någon skillnad i sak är inte avsedd.

Till skillnad mot vad som gäller sedan tidigare framgår det uttryckligen att hänsyn får tas till den återbetalningsskyldiges personliga eller ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter. Någon ändring av gällande rätt är dock inte avsedd. En helhetsbedömning ska göras och exempel på omständigheter som kan tas med i bedömningen är långvarig betalningsoförmåga, allvarlig sjukdom eller andra sociala skäl, se vidare prop. 2008/09:3 s. 31 och 32.

Möjligheten för arbetslöshetskassan att avstå från ett återkrav gäller även krav på ränta. Med ränta avses både ränta till följd av ett beviljat anstånd eller avtal om en återbetalningsskyldighet enligt 3 § och dröjsmålsränta enligt 4 §. Jämkning av dröjsmålsränta kan också undantagsvis bli aktuell enligt 8 § räntelagen (1975:635). Detta följer av hänvisningen till räntelagen i 4 §.

Avdrag på arbetslöshetsersättning

6 § Vid återkrav får arbetslöshetskassan, vid en senare utbetalning av arbetslöshetsersättning till den som är återbetalningsskyldig, dra av ett skäligt belopp i avräkning mot det krävda beloppet. Avdrag får även göras för ränta som den återbetalningsskyldige ska betala.

I paragrafen anges förutsättningarna för att arbetslöshetskassan vid en senare utbetalning ska kunna dra av ett belopp som tidigare har betalats ut. Paragrafen motsvarar i huvudsak 68 e § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (jfr prop. 2008/09:3 s. 32). Övervägandena finns i avsnitt 11.6.

I paragrafen används till skillnad mot vad som gäller sedan tidigare uttrycket avdrag på arbetslöshetsersättning i stället för ordet kvittning. Någon skillnad i sak är inte avsedd. Arbetslöshetskassan får avgöra från fall till fall vad som ska anses som ett skäligt belopp att dra av från en senare utbetalning av arbetslöshetsersättning. Avdraget avser både den felaktigt utbetalda ersättningen och den ränta som den återbetalningsskyldige ska betala.

Exekutionstitel

7 § Arbetslöshetskassans beslut om återkrav av arbetslöshetsersättning, ränta och dröjsmålsränta ska anses som ett sådant beslut av en förvaltningsmyndighet som utgör en exekutionstitel enligt 3 kap. 1 § första stycket 6 a utsköningsbalken.

I paragrafen behandlas verkställbarheten av en arbetslöshetskassas beslut om återkrav av arbetslöshetsersättning. Paragrafen motsvarar i sak 68 f § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 11.7.

9 kap. Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet för myndigheter

1 § Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt denna lag.

I paragrafen behandlas uppgiftsskyldighet för vissa myndigheter till arbetslöshetskassorna. Paragrafen motsvarar i huvudsak 48 a och 48 c §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (se prop. 2000/01:129 s. 86 och 87). Mindre språkliga ändringar har gjorts i förhållande till vad som gäller sedan tidigare. Ingen ändring i sak är avsedd. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

Uppgiftsskyldigheten innebär att de aktuella myndigheterna kan lämna ut uppgifter om enskild utan hinder av sekretess. Samtidigt kommer uppgifterna att hos arbetslöshetskassorna omfattas av sekretess enligt 28 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det är endast uppgifter som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassorna enligt lagen som ska lämnas ut.

Paragrafen är utformad så att uppgifter ska lämnas utan att en uttrycklig begäran framställts i varje enskilt fall. En rutinmässig överföring av

uppgifter föregås dock alltid av en begäran i anslutning till att en rutin för överföringen upprättas. Detta gäller oavsett om information ska överföras i elektronisk form eller manuellt. Det är myndigheten som ska pröva om de uppgifter arbetslöshetskassan begär att få ut omfattas av den föreskrivna uppgiftsskyldigheten. Det är endast sådana uppgifter som ska lämnas ut utan hinder av sekretess. Andra uppgifter än de som omfattas av myndighetens uppgiftsskyldighet får endast lämnas ut efter det att en sekretessprövning gjorts.

Uppgifterna avser bl.a. ersättning, förmån, pension eller annat stöd från någon av de i bestämmelsen angivna myndigheterna. För Arbetsförmedlingen innebär uppgiftsskyldigheten exempelvis uppgifter om att den enskilde är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, avanmäld därifrån eller att denne har anvisats ett arbetsmarknadspolitiskt program. För Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten innebär skyldigheten exempelvis uppgifter om beslutade studiestöd, socialförsäkringsförmåner eller pensioner. Uppgifterna används bl.a. för att bedöma om en sökande har rätt till arbetslöshetsersättning, för att samordna förmånerna och för att undvika dubbla utbetalningar. De ärenden som uppgifterna kan behövas i hos en arbetslöshetskassa är alla typer av ärenden enligt lagen. Det avgörande är om uppgifterna behövs för ett ärende hos den mottagande arbetslöshetskassan.

Uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassor

2 § *En arbetslöshetskassa ska till Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande myndigheten.*

I paragrafen behandlas uppgiftsskyldighet för arbetslöshetskassorna till vissa myndigheter. Paragrafen motsvarar i huvudsak 48 b och 48 d §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (se prop. 2000/01:129 s. 86–88). Centrala studiestödsnämnden omfattas dock inte av paragrafen. Mindre språkliga ändringar har gjorts i förhållande till vad som gäller sedan tidigare. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.

Uppgiftsskyldigheten innebär att arbetslöshetskassan kan lämna ut uppgifter om enskild till de aktuella myndigheterna utan hinder av sekretess. Samtidigt kommer uppgifterna att hos myndigheterna omfattas av den sekretess som gäller för uppgifterna där enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det är endast uppgifter som behövs för ett ärende hos den mottagande myndigheten som ska lämnas ut.

Paragrafen är utformad så att uppgifter ska lämnas ut utan att en uttrycklig begäran framställts i varje enskilt fall. En rutinmässig överföring av uppgifter föregås dock alltid av en begäran i anslutning till att en rutin för överföringen upprättas. Detta gäller oavsett om information ska överföras i elektronisk form eller manuellt. Det är arbetslöshetskassan som ska pröva om de uppgifter myndigheten begär att få ut omfattas av den föreskrivna uppgiftsskyldigheten. Det är endast sådana uppgifter som ska lämnas ut utan hinder av sekretess. Andra uppgifter än de som omfattas av arbetslöshetskassans uppgiftsskyldighet får endast lämnas ut efter det att en sekretessprövning gjorts.

Uppgiftsskyldigheten innefattar alla typer av ärenden om arbetslöshetsersättning, både beslut om rätten till och storleken samt längden på ersättningen, men också om arbetslöshetsersättning har återkrävts eller om en sökande stängts av från rätt till ersättning.

Uppgifterna används bl.a. för att bedöma om en sökande är berättigad till ersättning, förmån, pension eller annat stöd från någon av de i bestämmelsen angivna myndigheterna, för att samordna förmånerna och för att undvika dubbla utbetalningar. Vilka ärenden det rör sig om och vilka uppgifter som behövs i ärendena får bedömas med ledning av de regler som varje myndighet tillämpar.

3 § En arbetslöshetskassa ska till en annan arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som behövs för ett ärende hos den mottagande arbetslöshetskassan enligt denna lag.

I paragrafen behandlas uppgiftsskyldighet mellan arbetslöshetskassorna. Paragrafen motsvarar i huvudsak 48 e § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (se prop. 2005/06:52 s. 20). Mindre språkliga ändringar har gjorts i förhållande till vad som gäller sedan tidigare. Ingen ändring i sak är avsedd. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.

Uppgiftsskyldigheten gäller inom den del av arbetslöshetskassornas verksamhet som regleras i lagen och som omfattas av handlingsoffentlighet och sekretess. Uppgiftsskyldigheten innebär att eventuell sekretess enligt 28 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) viker hos de arbetslöshetskassor som lämnar uppgifterna. Samtidigt kommer uppgifterna att hos de mottagande arbetslöshetskassorna omfattas av samma sekretess.

Paragrafen är utformad så att uppgifter ska lämnas utan att en uttrycklig begäran har framställts i varje enskilt fall. En rutinmässig överföring av uppgifter föregås dock alltid av en begäran i anslutning till att en rutin för överföringen upprättas. Detta gäller oavsett om information ska överföras i elektronisk form eller manuellt. Det är arbetslöshetskassan som ska pröva om de uppgifter som den mottagande arbetslöshetskassan begär att få ut omfattas av den föreskrivna uppgiftsskyldigheten. Det är endast sådana uppgifter som ska lämnas ut utan hinder av sekretess. Andra uppgifter än de som omfattas av arbetslöshetskassans uppgiftsskyldighet får endast lämnas ut efter det att en sekretessprövning gjorts.

Uppgiftsskyldigheten innefattar alla typer av ärenden om arbetslöshetsersättning, både beslut om rätten till samt storleken och längden på ersättningen, men också om arbetslöshetsersättning har återkrävts eller om en sökande har varnats eller stängts av från eller fränkants rätt till arbetslöshetsersättning. Det avgörande är om uppgifterna behövs för ett ärende hos den mottagande arbetslöshetskassan.

Uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare

4 § En arbetsgivare eller uppdragsgivare ska på begäran till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskilds anställnings- och uppdragsförhållanden som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt denna lag.

I paragrafen behandlas uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare till arbetslöshetskassorna. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.

Paragrafen är utformad så att uppgifter, till skillnad från vad som gäller för myndigheter och arbetslöshetskassor, endast behöver lämnas efter en uttrycklig begäran från arbetslöshetskassan. Uppgiftsskyldigheten hindrar inte att en arbetsgivare eller uppdragsgivare frivilligt lämnar uppgifter till en arbetslöshetskassa utan en uttrycklig begäran, t.ex. genom den s.k. arbetsgivarportalen.

Med enskilda uppdrags- och anställningsförhållanden avses främst sådana uppgifter som nu lämnas i ett arbetsgivarintyg. I den mån de inte hämtas in från annat håll eller om de behöver kontrolleras ger bestämmelsen stöd för att uppgifter ska lämnas av arbetsgivaren eller uppdragsgivaren.

Anställningsförhållanden kan avse t.ex. omfattningen på anställningen, löneuppgifter, uppgifter om avgångsvederlag, av vilken anledning en anställning har upphört samt när och om den sökande har erbjudits ett nytt arbete. Motsvarande gäller för uppgifter från en uppdragsgivare, t.ex. omfattning på och innehåll i uppdraget, uppgifter om ersättning för uppdraget och uppgifter om uppdragets upphörande.

Uppgiftsskyldigheten gäller bara sådana uppgifter som behövs för ett ärende hos arbetslöshetskassan enligt lagen. Med ärenden enligt lagen avses alla typer av ärenden om arbetslöshetsersättning, både beslut om rätten till samt storleken och längden på ersättningen, men också ärenden om återbetalningsskyldighet av arbetslöshetsersättning eller ärenden om avstängning från eller fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning.

Föreskrifter om uppgiftsskyldighet

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vilka uppgifter som enligt 1–4 §§ ska lämnas av eller till en arbetslöshetskassa.

Paragrafen innehåller en nödvändig upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet. Paragrafen motsvarar till viss del 48 i § i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 12.6.

Föreskrifterna ska avse uppgifter som omfattas av de uppgiftsskyldigheter som regleras i detta kapitel. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen. Möjligheten att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas lämpar sig inte att delegera till en myndighet.

Det finns även uppgiftsskyldigheter i andra författningar av betydelse för denna lag. Uppgifter av eller till Skatteverket och till Kronofogdemyndigheten är sådana uppgiftsskyldigheter som inte regleras i lagen men som endera är uppgifter som behövs i ett ärende enligt denna lag eller är uppgifter som avser arbetslöshetsförsäkringen och som behövs hos den mottagande myndigheten.

10 kap. Handläggning av ärenden

Förvaltningslagens tillämpning

1 § Förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas när arbetslöshetskassan handlägger ärenden enligt denna lag, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel eller av bestämmelserna om omprövning och överklagande i 11 kap. När förvaltningslagen tillämpas ska arbetslöshetskassan jämställas med en myndighet.

Av paragrafen framgår att förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas när arbetslöshetskassan handlägger ärenden enligt lagen. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.1.

Det är endast när arbetslöshetskassan handlägger ärenden enligt lagen som förvaltningslagen är tillämplig. Uttrycket handlägger ärenden innefattar alla åtgärder som arbetslöshetskassan vidtar från det att ett ärende inleds till dess att det avslutas. Paragrafen innehåller även en upplysning om att det finns bestämmelser i detta kapitel och i 11 kap. som avviker från eller innehåller särskilda bestämmelser i förhållande till förvaltningslagen. Hänvisningen till förvaltningslagen innebär att bestämmelserna i lagen (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter inte blir tillämpliga, se 1 § andra stycket i den lagen.

När förvaltningslagen tillämpas ska arbetslöshetskassan anses som en myndighet.

Ansökan om arbetslöshetsersättning

2 § En ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras hos arbetslöshetskassan.

Ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Den sökande ska på heder och samvete intyga att lämnade uppgifter om faktiska förhållanden är riktiga.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om ansökan.

Av paragrafen framgår bl.a. var en sökande ska ansöka om arbetslöshetsersättning samt vissa krav på innehållet i ansökan och på den sökande. Paragrafen motsvarar delvis 47 § första stycket och i huvudsak 47 c § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.1.

Av *första stycket* framgår att en ansökan ska göras hos arbetslöshetskassan. Den sökande ska ansöka om arbetslöshetsersättning hos den arbetslöshetskassa som sökanden är medlem i eller ansluten till. För den som valt att inte bli medlem eller ansluta sig till en arbetslöshetskassa ska ansökan göras hos den kompletterande arbetslöshetskassan. Bestämmelser om medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa och om den kompletterande arbetslöshetskassan finns i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Av *andra stycket* följer att en ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Det är fråga om dels sådana uppgifter som är nödvändiga för att kunna bedöma rätten till arbetslöshetsersättning, dels uppgifter om en sökandes identitet och annan information som behövs för att

arbetslöshetskassan ska kunna komma i kontakt med sökanden. Att uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete innebär att sökanden ska intyga att alla lämnade uppgifter är riktiga och fullständiga. Detta innefattar bl.a. uppgifter som lämnas i samband med den inledande ansökan och i de ansökningar som därefter görs månadsvis. En sökande har ingen skyldighet att intyga riktigheten i uppgifter som lämnas av någon annan. Uppgifter om faktiska förhållanden är sådana som utgör grunden för sökandens ansökan och som har relevans för bedömningen, t.ex. uppgifter om tidigare sysselsättning.

I paragrafen ställs inga krav på att ansökan ska ha en viss form. I *tredje stycket* finns dock en nödvändig upplysningsbestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter om ansökan. Det innebär att det i förordning eller i myndighetsföreskrifter kan finnas bestämmelser t.ex. om vad ansökan ska innehålla. Föreskriftsrätten kan regeringen grunda på sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

I 5 § finns bestämmelser om den enskildes skyldighet att medverka i utredningen och i 23 § förvaltningslagen (2017:900) regleras bl.a. en myndighets utredningsansvar.

3 § En ansökan om arbetslöshetsersättning ska avse en månad och göras senast tre månader efter utgången av den månad som ansökan avser. En ansökan som görs efter den tiden ska avvisas, om det inte finns särskilda skäl.

Av paragrafen framgår tidsfristen för att ansöka om arbetslöshetsersättning och följderna av att en ansökan lämnas in för sent. Paragrafen motsvarar delvis 47 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.2.

En ansökan om arbetslöshetsersättning ska alltid avse en månad. Den sökande har tre månader på sig att ansöka om arbetslöshetsersättning efter utgången av den månad som ansökan avser. Om en ansökan avser april månad ett år måste sökanden således lämna ansökan senast i juli samma år.

Om en ansökan lämnas in senare än tre månader efter utgången av den månad som ansökan avser, ska den avvisas av arbetslöshetskassan. För att arbetslöshetskassan ska pröva en ansökan om arbetslöshetsersättning senare krävs att det finns särskilda skäl. Särskilda skäl att inte lämna en ansökan i tid kan vara att den sökande t.ex. har varit förhindrad på grund av sjukdom eller tekniska problem hos arbetslöshetskassan.

4 § Om arbetslöshetskassan förelägger en sökande att avhjälpa en brist i en ansökan får det ske genom delgivning.

Av paragrafen framgår att arbetslöshetskassan får använda delgivning när arbetslöshetskassan förelägger en sökande att avhjälpa brister i en ansökan. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.2.3.

Av 20 § förvaltningslagen (2017:900) framgår de åtgärder som arbetslöshetskassan kan vidta för att rätta till brister i en ansökan. I första hand ska arbetslöshetskassan hjälpa den sökande till rätta. Om det även efter det skulle finnas sådana brister i ansökan att den inte kan ligga till

grund för en prövning i sak, kan arbetslöshetskassan förelägga sökanden att avhjälpa bristen. Det ska i ett sådant föreläggande anges att följderna av att det inte följs kan bli att ansökan inte tas upp till prövning.

Med stöd av denna paragraf kan arbetslöshetskassan skicka ett sådant föreläggande genom delgivning. Att arbetslöshetskassan får använda delgivning innebär att arbetslöshetskassan kan använda sig av de metoder för delgivning som regleras i delgivningslagen (2010:1932) för att säkerställa att den sökande får del av föreläggandet.

Skyldighet att medverka i utredningen och att anmäla ändrade förhållanden

5 § Den enskilde är skyldig att

1. medverka till att ett ärende blir utrett genom att lämna de uppgifter som är av betydelse för ett ärendes avgörande, och

2. anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på arbetslöshetsersättningen.

En anmälan enligt första stycket 2 ska göras så snart som möjligt och senast 14 dagar efter det att den enskilde fick kännedom om förändringen.

Uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete, om inte särskilda skäl talar mot det.

Av paragrafen framgår den enskildes ansvar att medverka i utredningen av ett ärende och att anmäla ändrade förhållanden. Paragrafen motsvarar delvis 47 och 47 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

Av första stycket framgår att den enskilde är skyldig att medverka i utredningen och att anmäla ändrade förhållanden.

Punkt 1 innebär att den enskilde aktivt ska bidra till utredningen i ett ärende så långt som det är praktiskt möjligt. Av 23 § andra stycket förvaltningslagen (2017:900) framgår att en enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. I förarbetena till den bestämmelsen anges att en enskild part ska bidra till utredningen så långt som det är praktiskt möjligt. Parten är t.ex. inte tvungen att bidra med utredning som är orimligt kostsam eller som förutsätter en orimlig arbetsbörda. Bestämmelsen innebär inte heller något tvång att ge in utredning som talar till den enskildes nackdel (prop. 2016/17:180 s. 309). Till skillnad från 23 § andra stycket förvaltningslagen gäller paragrafen både ärenden som inleddes av den enskilde genom en ansökan och ärenden som arbetslöshetskassan initierar, t.ex. ett ärende om avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning.

Punkt 2 innebär en skyldighet för en enskild att anmäla sådant som har förändrats, t.ex. sedan den initiala ansökan. Det kan bl.a. handla om att den enskilde inte längre står till arbetsmarknadens förfogande till följd av påbörjade studier eller inte längre är arbetslös på grund av att den enskilde bedriver näringsverksamhet. En mottagare av arbetslöshetsersättning är enligt 8 kap. 1 § återbetalningsskyldig om mottagaren genom att lämna oriktiga uppgifter eller inte lämna de uppgifter och göra de anmälningar som mottagaren är skyldig att göra eller på något annat sätt har orsakat att arbetslöshetsersättning har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp.

Av andra stycket framgår att en anmälan om ändrade förhållanden ska göras så snart som möjligt och senast 14 dagar efter det att den enskilde

fick kännedom om förändringen. Att ändrade förhållanden ska anmälas senast 14 dagar efter att sökanden fick kännedom om förändringen ska inte tolkas som att 14 dagars dröjsmål alltid kommer att godtas. En anmälan bör göras så snart som möjligt.

Av *tredje stycket* följer att en enskild under ett ärendes handläggning och vid anmälan om ändrade förhållanden ska intyga på heder och samvete att de lämnade uppgifterna om faktiska förhållanden är korrekta, om inte särskilda skäl talar mot det. Uppgifter om faktiska förhållanden är sådana som utgör grunden för ett ärende och som har relevans för bedömningen av ärendet, t.ex. uppgifter om tidigare sysselsättning. Med särskilda skäl avses t.ex. uppgifter som en enskild lämnar i ett ärende om återkrav av utbetalad arbetslöshetsersättning som skulle kunna leda till en straffrättslig process.

Interimistiska beslut

6 § *Arbetslöshetskassan får besluta i fråga om arbetslöshetsersättning för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts slutligt, om det*

1. inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om den sökande har rätt till arbetslöshetsersättning,

2. är sannolikt att sökanden har sådan rätt, och

3. är av väsentlig betydelse för sökanden.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas även när det står klart att sökanden har rätt till arbetslöshetsersättning men ersättningens storlek inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål.

I paragrafen regleras arbetslöshetskassans möjlighet att besluta om arbetslöshetsersättning innan ett ärende slutligen har avgjorts. Paragrafen har inte någon motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

Av *första stycket* framgår förutsättningarna för att arbetslöshetskassan ska få besluta om arbetslöshetsersättning för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts slutligt.

Av *punkt 1* framgår att arbetslöshetskassan får besluta om arbetslöshetsersättning om det inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om den sökande har rätt till arbetslöshetsersättning. Med betydande dröjsmål avses en längre tid än ett par veckor.

Enligt *punkt 2* behöver arbetslöshetskassan komma fram till att det är sannolikt att en sökande har rätt till arbetslöshetsersättning för att den ska kunna betalas ut. Det måste gå att med viss säkerhet konstatera att det finns en rätt till arbetslöshetsersättning. Att det ska vara sannolikt förutsätter att det underlag som finns mer talar för en sådan rätt än för ett avslag vid den slutliga prövningen.

Enligt *punkt 3* ska det vara av väsentlig betydelse för den sökande att arbetslöshetsersättningen betalas ut. Vid bedömning av vad som är av väsentlig betydelse bör hänsyn tas till sökandens situation och arbetslöshetsersättningens ekonomiska betydelse för sökandens försörjning. Det får avgöras från fall till fall vad som ska anses vara av väsentlig betydelse, men typiskt sett bör det vara av väsentlig betydelse om det rör sig om arbetslöshetsersättning för en hel månad eller längre. Rör det sig endast om ersättning för några dagar kan det ha betydelse för sökandens försörjning, men inte en väsentlig sådan.

I *andra stycket* anges det att ett beslut, utöver vad som följer av första stycket, får meddelas även när det står klart att den sökande har rätt till arbetslöshetsersättning men när ersättningens belopp inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål. Med betydande dröjsmål avses åtminstone längre tid än ett par veckor.

När beslut gäller

7 § Ett beslut gäller omedelbart, om inte något annat har angetts i beslutet eller bestämts av den instans som ska ompröva beslutet eller pröva överklagandet.

I paragrafen regleras när ett beslut enligt lagen gäller. Paragrafen motsvarar i huvudsak 57 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.5.

Bestämmelsen innebär att alla beslut som har fattats med stöd av lagen får verkställas direkt om inte något annat har angetts i beslutet eller bestämts av den arbetslöshetskassa som ska ompröva beslutet eller den domstol som ska pröva överklagandet. Paragrafen gäller i stället för 35 § förvaltningslagen (2017:900). Av 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) framgår att överinstansen får bestämma att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla.

När beslut senast får rättas eller ändras

8 § En rättelse eller ändring av ett beslut får inte göras senare än två år från den dag då beslutet meddelades.

Ett beslut får rättas eller ändras även efter två år, om det först därefter har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

I paragrafen regleras en bortre tidsgräns för när ett beslut får rättas eller ändras av arbetslöshetskassan själv. Paragrafen motsvarar i huvudsak 64 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 14.6.

Av *första stycket* framgår huvudregeln att ett beslut inte får rättas eller ändras när mer än två år har gått från den dag då beslutet meddelades. Bestämmelsen ska läsas tillsammans med 36–39 §§ förvaltningslagen (2017:900) där det framgår när beslut får eller ska rättas eller ändras.

Av *andra stycket* framgår att det är möjligt att rätta eller ändra ett beslut även efter två år om det då visar sig att beslutet har fattats på ett uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl (se t.ex. FÖD 1992:2).

II kap. Omprövning och överklagande

Omprövning av beslut

1 § Arbetslöshetskassan ska ompröva sitt beslut om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Detta gäller inte om arbetslöshetskassan redan har ändrat beslutet enligt 37 eller 38 § förvaltningslagen (2017:900).

Vid omprövning får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

I paragrafen regleras när en arbetslöshetskassa ska ompröva ett tidigare fattat beslut. Paragrafen motsvarar delvis 61 § och i sak 65 § andra stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.1.1.

Första stycket motsvarar i delvis 61 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska arbetslöshetskassan ompröva sitt beslut om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Beslut av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska inte omprövas. Om arbetslöshetskassan har ändrat beslutet enligt 37 eller 38 § förvaltningslagen (2017:900) ska inte arbetslöshetskassan ompröva sitt beslut. Av 10 kap. 8 § framgår när ett beslut senast får rättas eller ändras.

Andra stycket motsvarar i sak 65 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. I likhet med vad som gäller sedan tidigare får arbetslöshetskassan inom ramen för en begäran om omprövning inte ändra ett beslut till nackdel för den enskilde. Det finns däremot inget som hindrar att arbetslöshetskassan rättar eller ändrar ett beslut till nackdel för den enskilde enligt 36 eller 37 § förvaltningslagen. Arbetslöshetskassan kommer således att kunna avslå en begäran om omprövning och samtidigt på eget initiativ ändra beslutet som den enskilde vill ha omprövat till nackdel för den enskilde.

2 § En begäran om omprövning ska vara skriftlig och ha kommit in till arbetslöshetskassan inom två månader från den dag då den som begär omprövning fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan. I begäran om omprövning ska den enskilde ange vilket beslut som avses och på vilket sätt som den enskilde vill att beslutet ska ändras.

I paragrafen regleras formkraven för en begäran om omprövning. Paragrafen motsvarar delvis 62 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.1.2.

I likhet med vad som gäller sedan tidigare ska en begäran om omprövning följa samma krav som gäller vid överklagande av ett beslut. I bestämmelsen framgår bl.a. kraven på form och innehåll vid en begäran om omprövning och att begäran ska ges in till arbetslöshetskassan. Det framgår även vilken information som den enskilde ska lämna i begäran. Att den enskilde ska ange på vilket sätt beslutet bör ändras innebär inte att bestämmelsen ställer några höga krav på tydlighet och konkretion. Den enskildes skriftligen uttryckta vilja bör tolkas välvilligt av arbetslöshetskassan.

3 § Arbetslöshetskassan ska underrätta den enskilde om hur den enskilde kan begära omprövning av ett beslut. En sådan underrättelse ska innehålla information om vilka krav som ställs på form och innehåll, vad som gäller i fråga om ingivande och inom vilken tid en begäran om omprövning ska ha kommit in till arbetslöshetskassan. Underrättelse får ske genom delgivning.

I paragrafen finns bestämmelser om underrättelse till den enskilde om hur en begäran om omprövning går till. Paragrafen har ingen motsvarighet i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.1.3.

En enskild som får begära omprövning av ett beslut ska underrättas om hur det går till. En sådan underrättelse ska innehålla information om vilka krav som ställs på en sådan begärans form och innehåll och vad som gäller

i fråga om inom vilken tid en sådan begäran ska ha kommit in till arbetslöshetskassan.

Med stöd av denna paragraf kan arbetslöshetskassan skicka en sådan underrättelse genom delgivning. Att arbetslöshetskassan får använda delgivning innebär att arbetslöshetskassan kan använda sig av de metoder för delgivning som regleras i delgivningslagen (2010:1932) för att säkerställa att den enskilde får del av underrättelsen.

4 § Arbetslöshetskassan prövar om begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om begäran har kommit in för sent ska den avvisas.

En begäran ska dock inte avvisas om

1. förseningen beror på att arbetslöshetskassan inte har lämnat den enskilde en korrekt underrättelse om hur man begär omprövning, eller

2. begäran har kommit in inom tidsfristen till den domstol som enligt 5 § ska pröva ett överklagande av arbetslöshetskassans omprövningsbeslut.

I paragrafen finns bestämmelser om rättidsprövning av en begäran om omprövning av ett beslut. Paragrafen motsvarar delvis 62 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.1.4.

Enligt *första stycket* prövar arbetslöshetskassan frågan om en begäran om omprövning har kommit in i rätt tid. Om begäran har kommit in för sent ska arbetslöshetskassan besluta att den inte får tas upp till prövning, dvs. att den ska avvisas. Med rätt tid avses den frist om två månader som regleras i 2 §. Om begäran har kommit in för sent ska arbetslöshetskassan meddela ett formellt avvisningsbeslut. Om begäran inte avvisas ska arbetslöshetskassan göra en ny fullständig prövning av sakfrågan.

I *andra stycket* finns två undantag från huvudregeln om avvisning.

Av *punkt 1* följer att en begäran om omprövning inte ska avvisas om förseningen beror på att arbetslöshetskassan inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur en enskild begär omprövning. I 3 § finns bestämmelser om sådana underrättelser.

Av *punkt 2* följer att en begäran om omprövning inte ska avvisas om den enskilde har lämnat in sin begäran till den domstol som ska pröva ett överklagande av arbetslöshetskassans omprövningsbeslut. Arbetslöshetskassan får i dessa fall göra rättidsprövningen med utgångspunkt i de upplysningar som domstolen lämnar om när begäran kom in dit.

Överklagande av beslut

Till vilken domstol överklagas beslut?

5 § En arbetslöshetskassas beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om inte något annat följer av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen regleras forum för överklagande av beslut enligt lagen. Paragrafen motsvarar i huvudsak 49 § första meningen och 60 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.1.

Av *första stycket* framgår att allmän förvaltningsdomstol som huvudregel är rätt forum för överklagande av arbetslöshetskassans beslut i ärenden om rätt till arbetslöshetsersättning enligt lagen. Det innebär att förvaltningsrätten är första instans vid överklagande med stöd av bestämmelsen, se 14 § första stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Från denna regel undantas beslut som rör tillämpningen av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt som överklagas till Arbetsdomstolen.

I *andra stycket* anges att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

6 § *Arbetslöshetskassans beslut överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde var folkbokförd vid tidpunkten för beslutet. Om det inte finns någon sådan behörig förvaltningsrätt överklagas beslutet till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.*

I paragrafen regleras vilken förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av arbetslöshetskassans beslut. Paragrafen motsvarar i huvudsak 49 § andra och tredje meningen lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.2.

Av paragrafen framgår att det som huvudregel är det den enskildes folkbokföring som bestämmer vilken förvaltningsrätt som är behörig att pröva ett överklagande av arbetslöshetskassans beslut. Det gäller även i de fall då Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen enligt 8 § överklagar ett beslut av arbetslöshetskassan. Om det inte finns någon sådan behörig förvaltningsrätt, gäller i likhet med huvudregeln för mål i allmän förvaltningsdomstol i 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar att beslutet överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.

Omprövning före överklagande

7 § *Arbetslöshetskassans beslut får inte överklagas av den enskilde innan det har omprövats av arbetslöshetskassan. Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.*

Första stycket gäller inte beslut som har ändrats med stöd av 37 eller 38 § förvaltningslagen (2017:900). Den enskildes begäran om omprövning av ett sådant beslut ska anses som ett överklagande.

Enligt paragrafen ska ett beslut omprövas av arbetslöshetskassan innan det kan överklagas av den enskilde. Paragrafen motsvarar i huvudsak 50 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.3.

Av *första stycket* framgår att en arbetslöshetskassas beslut inte får överklagas av den enskilde innan arbetslöshetskassan har omprövat sitt beslut. Bestämmelsen avser således bara beslut som överklagas av en enskild. Beslut som överklagas av Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska inte omprövas, jfr 1 §. Ett överklagande ska ses som en begäran om omprövning om det överklagas innan det har omprövats.

Av *andra stycket* följer att om arbetslöshetskassan har ändrat ett beslut med stöd av 37 eller 38 § förvaltningslagen (2017:900) och den enskilde

begär omprövning av ett sådant beslut, ska begäran ses som ett överklagande av ändringsbeslutet.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens rätt att överklaga

8 § *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överklaga en arbetslöshetskassas och en domstols beslut enligt denna lag.*

I paragrafen regleras att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överklaga en arbetslöshetskassas och en domstols beslut. Paragrafen motsvarar i huvudsak 51 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.4.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överklaga ett beslut både till förmån och nackdel för en enskild (se RÅ 2007 not 117).

Motpart i överinstans

9 § *I ett mål där en enskild överklagar en arbetslöshetskassas beslut är arbetslöshetskassan den enskildes motpart.*

I paragrafen regleras att arbetslöshetskassan är den enskildes motpart om den enskilde överklagar ett beslut. Paragrafen motsvarar i sak 58 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.5.

När Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen för det allmännas talan enligt 8 § förlorar arbetslöshetskassan möjligheten att träda in som part i målet.

10 § *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överta en arbetslöshetskassas uppgift att i förvaltningsrätten och kammarrätten föra det allmännas talan.*

I Högsta förvaltningsdomstolen är det Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som för det allmännas talan.

I paragrafen regleras när Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får och ska föra det allmännas talan i domstol. Paragrafen motsvarar i sak 59 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.6.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär en möjlighet för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen att ta över arbetslöshetskassans talan i förvaltningsrätten och kammarrätten. När Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen gör det förlorar arbetslöshetskassan möjligheten att träda in som part (jfr Kammarrättens i Stockholm beslut den 22 maj 2013 i mål nr 2820-13 och RÅ 2007 ref. 21).

Av *andra stycket* framgår att det alltid är Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som för det allmännas talan i Högsta förvaltningsdomstolen.

Överklagandetiden

11 § *Ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till den arbetslöshetskassa eller domstol som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan eller domstolen.*

Ett överklagande av ett beslut om ett sådant intyg som avses i 1 kap. 3 § ska ha kommit in till den instans som har meddelat beslutet inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den instansen.

Om Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring eller arbetslöshetskassan överklagar ett beslut, ska överklagandet dock ha kommit in inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

I paragrafen finns bestämmelser om överklagandetiden vid överklagande av beslut. Paragrafen motsvarar i sak 54 § andra meningen lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.7.

Av *första stycket* framgår att den enskilde har två månader på sig att överklaga ett beslut från den dag då den enskilde fick del av beslutet genom arbetslöshetskassan eller domstolen. Av 33 § förvaltningslagen (2017:900) framgår att en myndighet är skyldig att så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i ett beslut om det inte är uppenbart obehövt. En sådan underrättelse får ske genom delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932).

Enligt *andra stycket* är den enskildes överklagandetid två månader för överklagande av beslut om utfärdande av ett intyg om att med bibehållen rätt till arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land, i Schweiz eller i Storbritannien och Nordirland, s.k. U2-intyg, jfr 1 kap. 3 §. Vad som i övrigt gäller för överklagande av besluten om intyg följer av förvaltningslagen. Denna bestämmelse ska läsas tillsammans med bl.a. 33 § förvaltningslagen.

Av *tredje stycket* framgår att ett överklagande ska ha kommit in inom två månader från den dag då beslutet meddelades om arbetslöshetskassan eller Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring vill överklaga ett beslut. Detta gäller för beslut enligt både första och andra styckena.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Genom lagen upphävs lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.

4. Föreskrifterna i 35–36 §§ i den upphävda lagen gäller dessutom fortfarande till och med den 30 september 2026 för företagare som omfattas av 6 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring i dess lydelse enligt förordningen (2011:9) om ändring i förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

Bestämmelserna reglerar när lagen träder i kraft och när bestämmelser i den äldre lagen gäller efter ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* följer att den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring träder i kraft den 1 januari 2025.

Av *punkt 2* följer att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring upphör att gälla vid samma tidpunkt som den nya lagen träder i kraft.

Av *punkt 3* framgår att den upphävda lagen ska fortsätta att gälla för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet. För att en ersättningsperiod ska anses påbörjad ska den sökande ha fått arbetslöshets-

ersättning eller verkställt en eller flera karensdagar. Ersättningsperioden ska också anses påbörjad om den sökande har fått ett beslut om varning eller avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning. Detsamma gäller ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning.

Ersättningsperioden, som normalt är 300 ersättningsdagar, är inte längre pågående då en sökande har förbrukat alla dagar i en ersättningsperiod. Ersättningsperioden är således förbrukad när en sökande har fått arbetslöshetsersättning för alla 300 ersättningsdagar. Ersättningsperioden kan även förbrukas på andra sätt, t.ex. om en sökande har fått ett beslut om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning för lika många eller fler dagar än som finns kvar i ersättningsperioden. Ersättningsperioden är inte heller längre pågående när det har gått så lång tid att en sökande inte kan återknyta till perioden, dvs. om det har gått längre tid än tolv månader sedan sökanden senast fick arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd.

Av *punkt 4* följer att föreskrifterna i 35–36 §§ i den upphävda lagen dessutom fortfarande gäller till och med den 30 september 2026 för företagare som bedriver fiske för sin huvudsakliga försörjning och som är medlemmar i en arbetslöshetskassa med yrkesfiske som verksamhetsområde. Bestämmelsen innebär att en sökande som är en sådan företagare under en tid omfattas av äldre föreskrifter om företagares arbetslöshet även om sökanden inte har en pågående ersättningsperiod vid tidpunkten för ikraftträdandet och således inte omfattas av äldre föreskrifter enligt tredje punkten. Det är endast bestämmelserna om företagares arbetslöshet i 35–36 §§ i den upphävda lagen som gäller. I övrigt omfattas den sökande av den nya lagen.

19.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring

2 kap.

2 § För att ha rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande har fyllt 20 år. Rätten till ersättning upphör vid månadskiftet före den månad då sökanden *uppnår riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken*.

Paragrafen reglerar den nedre och den övre åldersgränsen för rätt till arbetslöshetsersättning. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ändringen i *sista meningen* innebär att bestämmelsens tidigare 66-årsgräns om när rätten till ersättning upphör knyts till riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som har fyllt 66 år före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* framgår att lagändringen träder i kraft den 1 januari 2026.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för den som har fyllt 66 år vid lagens ikraftträdande. Det innebär att en sökande som har fyllt 66 år före ikraftträdande och vars ersättningsrätt därmed har upphört inte på nytt kan bli berättigad till arbetslöshetsersättning från och med den 1 januari 2026 när den övre åldersgränsen knyts till riktåldern.

19.3 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

6 kap.

20 § Den som får någon av följande förmåner är försäkrad för inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning enligt 6 § 5, inkomstgrundad ålderspension enligt 6 § 8 och inkomstrelaterad efterlevandeförmån enligt 6 § 9 och 11:

1. omvårdnadsbidrag enligt 5 kap. 9 § 5,
2. *arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*,
3. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
4. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),
5. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspliktiga och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, och
6. stipendium som enligt 11 kap. 46 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska tas upp som intäkt i inkomstlaget tjänst.

Paragrafen reglerar att den som får någon av de förmåner som räknas upp i paragrafen är försäkrad för inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning, inkomstgrundad ålderspension och inkomstrelaterad efterlevandeförmån. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *punkt 2* görs en följdändring som innebär att den som får arbetslöshetsersättning enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. Ingen ändring i sak är avsedd.

25 kap.

7 a § För en försäkrad som har inkomst av anställning, bedriver näringsverksamhet i aktiebolagsform och som är företagare i den mening som avses i *2 kap. 6 och 7 §§ lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* ska, under en tid om 36 månader räknat från den månad då anmälan för registrering enligt 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har gjorts eller borde ha gjorts (uppbyggnadsskedet), den sjukpenninggrundande inkomsten av anställningen i aktiebolaget beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

Om den försäkrade tidigare har bedrivit samma verksamhet i en sådan företagsform som avses i 9 § första stycket ska uppbyggnadsskedet räknas från den tidpunkt som följer av den paragrafen.

I paragrafen regleras hur den sjukpenninggrundande inkomsten ska beräknas för en försäkrad som har inkomst av anställning, bedriver näringsverksamhet i aktiebolagsform och som är företagare enligt

regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafens *första stycke* görs en följdändring som innebär att hänvisningen till bestämmelserna om vem som ska anses vara företagare enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts med en hänvisning till motsvarande bestämmelser i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

59 kap.

13 § Som inkomst av anställning räknas följande sociala förmåner:

1. Föräldrapenningsförmåner.
2. Omvårdnadsbidrag.
3. Ersättning från Försäkringskassan i form av sjuklönegaranti enligt 20 § lagen (1999:1047) om sjuklön.
4. Sjukpenning eller motsvarande ersättning enligt denna balk eller annan författning eller på grund av särskilt beslut av regeringen. Detta gäller i den utsträckning ersättningen har trätt i stället för en försäkrads inkomst som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst.
5. Inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning.
6. Livränta på grund av arbetsskada eller annan skada som avses i 41–44 kap.
7. Närståendepenning.
8. *Arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.*
9. Aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
10. Ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF).
11. Dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga.
12. Bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen föreskriver det.
13. Omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

I paragrafen görs en uppräknings av sociala förmåner som räknas som inkomst av anställning. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *punkt 8* görs en följdändring som innebär att arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring räknas som inkomst av anställning. Ingen ändring i sak är avsedd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. *Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.*
2. *Äldre föreskrifter gäller fortfarande när en försäkrad får dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.*

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* framgår att lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2025.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller när en försäkrad får dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Av övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring framgår att den upphävda lagen fortfarande gäller för en sökande som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.

19.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

5 § Skattepliktig inkomst enligt denna lag är:

1. lön eller därmed jämförlig förmån på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten, en svensk kommun eller en svensk region,

2. lön eller därmed jämförlig förmån på grund av annan anställning eller annat uppdrag än hos svenska staten, en svensk kommun eller en svensk region, i den utsträckning inkomsten förvärvats genom verksamhet i Sverige,

3. arvode och liknande ersättning som någon får i egenskap av ledamot eller suppleant i styrelse eller annat liknande organ i ett svenskt aktiebolag eller någon annan svensk juridisk person, oavsett var verksamheten utövats,

4. ersättning i form av pension, med undantag av barnpension, sjukersättning och aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken, till den del det totala beloppet av mottagna ersättningar för varje kalendermånad överstiger en tolfedel av 0,77 prisbasbelopp, samt annan ersättning enligt samma balk,

5. pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten, en svensk kommun eller en svensk region,

6. belopp, som betalas ut på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i en i Sverige bedriven försäkringsrörelse samt belopp som betalas ut från pensionssparkonto fört av ett svenskt pensionssparinstitut eller av ett utländskt instituts filial i Sverige enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande samt avskattning av en sådan försäkring eller ett sådant pensionssparkonto,

6 a. belopp, som betalas ut på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring samt avskattning av sådan annan försäkring, om försäkringen meddelats i en utländsk försäkringsrörelse i den utsträckning den skattskyldige vid den årliga beskattningen fått avdrag för premier eller om premierna inte räknats som inkomst för den försäkrade enligt inkomstskattelagen (1999:1229),

7. pension på grund av tjänstepensionsförsäkring eller avtal om tjänstepension som är jämförbart med försäkring inklusive avskattning av sådan försäkring eller sådant avtal, samt annan pension eller förmån, om förmånen lämnas på grund av tidigare tjänst och den tidigare verksamheten huvudsakligen utövats i Sverige,

8. ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller annan författning, som betalats ut till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring,

9. *arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring,*

10. annan inkomst av tjänst som förvärvats genom verksamhet i Sverige,

11. återfört avdrag för egenavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980), arbetsgivaravgifter och egenavgifter som satts ned genom ändrad debitering, i den utsträckning avdrag har medgetts för avgifterna samt avgifter som avses i 62 kap. 6 § inkomstskattelagen och som satts ned genom ändrad debitering, i den utsträckning avdrag har medgetts för avgifterna och dessa inte hänför sig till näringsverksamhet, och

12. sjöinkomst som avses i 64 kap. 3 och 4 §§ inkomstskattelagen i den utsträckning inkomsten förvärvats genom verksamhet på

– ett handelsfartyg som ska anses som svenskt enligt sjölagen (1994:1009), utom i de fall fartyget hyrs ut i huvudsak obemannat till en utländsk redare och sjömannen inte är anställd hos fartygets ägare eller hos en arbetsgivare som ägaren anlitar, eller

– ett utländskt handelsfartyg som en svensk redare hyr i huvudsak obemannat, om sjömannen är anställd hos redaren eller hos en arbetsgivare som redaren anlitar.

Som inkomst enligt första stycket 1–3 och 12 anses också förskott på sådan inkomst.

Verksamhet på grund av anställning eller uppdrag i ett svenskt företag eller vid ett utländskt företags fasta driftställe i Sverige anses utövad i Sverige även om den enskilde inom ramen för verksamheten

- gör tjänsteresor utomlands, eller
- utför arbete utomlands i sin bostad under förutsättning att tiden för arbetet där uppgår till högst hälften av den enskildes totala arbetstid i verksamheten under varje tremånadersperiod.

Skattepliktig inkomst enligt denna lag är dock endast sådan inkomst som skulle ha beskattats hos en obegränsat skattskyldig enligt inkomstskattelagen.

I paragrafen regleras vilka inkomster som är skattepliktiga för fysiska personer som är bosatta utomlands. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *första stycket 9* görs en följdändring som innebär att arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring är skattepliktig inkomst enligt lagen. Ingen ändring i sak är avsedd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* framgår att lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2025.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller för dagpenning enligt den upphävda lagen. Av övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring framgår att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring fortfarande gäller för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.

19.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

1 § Arbetslöshetsförsäkringen enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* handhas av arbetslöshetskassor som har registrerats enligt 7–14 §§. Arbetslöshetskassor är föreningar vars bildande och verksamhet det finns närmare bestämmelser om i denna lag.

En arbetslöshetskassas verksamhet ska omfatta ett visst verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch eller vissa närbesläktade sådana.

I paragrafen anges bl.a. att arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassor som har registrerats enligt 7–14 §§. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *första stycket* görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs vissa språkliga och redaktionella ändringar.

12 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får förelägga arbetslöshetskassan att inom en viss tid *yttra sig* eller vidta rättelse, om inspektionen finner att ett beslut som anmäls för registrering eller en handling som bifogas anmälan

1. inte har tillkommit i behörig ordning,

2. till sitt innehåll strider mot *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, mot denna lag, mot föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar eller mot arbetslöshetskassans stadgar, *eller*

3. i något viktigare hänseende har formulerats otydligt eller vilseledande.

Om en arbetslöshetskassa inte följer ett sådant föreläggande, *ska* anmälan skrivas av. En underrättelse om att så kan ske *ska* tas in i förelägandet.

I paragrafen regleras Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens möjligheter att förelägga en arbetslöshetskassa att *yttra sig* eller vidta rättelse i ärenden om registrering av en arbetslöshetskassa. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *första stycket 2* görs en följdändring med anledning av att *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* ersätts av *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*.

I övrigt görs vissa språkliga och redaktionella ändringar.

32 § En ställföreträdare för en arbetslöshetskassa får inte följa en sådan föreskrift av en föreningsstämma eller ett annat organ hos arbetslöshetskassan som inte gäller därför att den står i strid med *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, med denna lag, med föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar eller med *arbetslöshetskassans stadgar*.

I paragrafen regleras att en ställföreträdare för en arbetslöshetskassa inte får följa en sådan föreskrift av en föreningsstämma eller ett annat organ hos arbetslöshetskassan som inte gäller för att den står i strid med regelverket för arbetslöshetsförsäkringen eller med arbetslöshetskassans stadgar. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs en följdändring med anledning av att *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* ersätts av *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*.

I övrigt görs en språklig ändring.

34 a § *Den som, när han eller hon senast arbetade, omfattades av en annan stats lagstiftning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen ska anses ha varit verksam inom det verksamhetsområde som han eller hon skulle ha arbetat inom om arbetet hade utförts i Sverige.*

I paragrafen, som är ny, regleras det att den som, när han eller hon senast arbetade, omfattades av en annan stats lagstiftning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen ska anses ha varit verksam inom det verksamhetsområde som han eller hon skulle ha arbetat inom om arbetet hade utförts i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Regler om tillämplig lagstiftning finns i artiklarna 11–16 i förordning (EG) nr 883/2004. Bestämmelsen innebär att en person som under tiden då han eller hon senast arbetade omfattades av en annan stats lagstiftning i enlighet med bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i förordningen ska kunna inträda i eller ansluta sig till en arbetslöshetskassa i Sverige. Vid

prövningen av medlemskap ska personen under sitt utlandsarbete anses ha varit verksam inom det verksamhetsområde som han eller hon skulle ha tillhört om arbetet hade utförts i Sverige. Det betyder t.ex. att om personen har varit byggnadsarbetare i Tyskland, ska han eller hon vid prövning av rätten till medlemskap anses ha varit byggnadsarbetare i Sverige.

Bestämmelsen avser endast rätten till medlemskap eller anslutning till en arbetslöshetskassa och påverkar t.ex. inte rätten att sammanlägga fullgjorda försäkringsperioder i en annan medlemsstat. Bestämmelsen kompletterar 34 § som reglerar förutsättningarna för en person att bli medlem i en arbetslöshetskassa.

Hänvisningen till förordning (EG) nr 883/2004 är dynamisk, dvs. avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

37 § En medlem i en arbetslöshetskassa som medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller *arbetslöshetsersättning*, ska uteslutas ur *arbetslöshetskassan* om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma gäller en medlem som medvetet eller av grov vårdslöshet har låtit bli att anmäla ändrade uppgifter till *arbetslöshetskassan* om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning.

I 7 kap. 12–14 §§ *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* finns bestämmelser om fränkännande av rätt till *arbetslöshetsersättning* när arbetslöshetskassan beslutar att medlemmen inte ska uteslutas.

I paragrafen regleras att en medlem i en arbetslöshetskassa som medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller arbetslöshetsersättning ska uteslutas ur arbetslöshetskassan om inte särskilda skäl talar mot det. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *andra stycket* görs en följdändring med anledning av att *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* ersätts av *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

37 c § Arbetslöshetskassans styrelse prövar frågor om uteslutning av en medlem och om fränkännande av rätt till *arbetslöshetsersättning* enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*. En kassaföreståndare får dock efter uppdrag från styrelsen fatta beslut i sådana ärenden, utom när det gäller omprövning.

I paragrafen regleras att det är arbetslöshetskassans styrelse som prövar frågor om uteslutning av en medlem och om fränkännande av rätt till arbetslöshetsersättning. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs en följdändring med anledning av att *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* ersätts av *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*.

I övrigt görs vissa redaktionella ändringar.

48 § En arbetslöshetskassa ska till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av *en del* av statens kostnader för *utbetalad arbetslöshetsersättning* för varje medlem som fanns i *arbetslöshetskassan* den sista dagen i månaden.

Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden utbetalade arbetslöshetsersättningen till sökande som uppfyller villkoren i 5 kap.

4 § lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring delat med det antal ersättningsdagar under månaden som ersättningen motsvarar, delat med tolv.

I paragrafen regleras den finansieringsavgift som arbetslöshetskassan ska betala per månad som en del av finansieringen för statens kostnader för arbetslöshetsersättning. Övervägandena finns i avsnitt 16.1.

I *andra stycket*, som är nytt, anges hur finansieringsavgiften ska beräknas. Bestämmelser om detta flyttas från första stycket. Ändringar görs av det underlag som finansieringsavgiften ska beräknas på. Ändringarna är en följd av att det i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring inte längre finns någon uppdelning mellan en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring och att arbetslöshetsersättning inte längre lämnas i form av dagpenning. Underlaget för finansieringsavgiften ska beräknas på den utbetalade arbetslöshetsersättningen per månad till de sökande som uppfyller villkoren i 5 kap. 4 § lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring, dvs. villkoren för att få en ersättningsnivå om 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Sökande tillhör den grupp som uppfyller villkoren även om de på grund av nedtrappning enligt 5 kap. 10 § samma lag får en lägre ersättningsnivå än 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Däremot omfattas inte sökande som har fått sin ersättningsnivå fastställd enligt 5 kap. 7 §, dvs. sökande som använder en tidigare fastställd ersättningsgrundande inkomst för en ny ersättningsperiod, även om de under den tidigare ersättningsperioden uppfyllde villkoren för en ersättningsnivå om 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. Den grupp ersättningstagare som finansieringsavgiften ska beräknas på motsvarar i huvudsak den grupp som får ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden utbetalade arbetslöshetsersättningen till sådana sökande delat med det antal ersättningsdagar under månaden som ersättningen motsvarar, delat med tolv. Om finansieringsavgiften skulle beräknas på en medlem och den medlemmen har fått t.ex. 11 000 kronor i arbetslöshetsersättning motsvarande 11 ersättningsdagar under månaden skulle finansieringsavgiften alltså bli $1,31 * 11\ 000 / 11 / 12 = 109,17$.

Av första stycket följer att finansieringsavgiftens storlek påverkas av antalet medlemmar i arbetslöshetskassan. Den påverkas även av andra faktorer, t.ex. nedtrappningsfrekvensen i arbetslöshetsförsäkringen.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

62 § Om ett beslut av en föreningsstämma inte har kommit till i behörig ordning eller i övrigt strider mot *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, denna lag eller mot arbetslöshetskassans stadgar, kan talan mot arbetslöshetskassan om att beslutet ska upphävas eller ändras föras av en medlem, styrelsen, en styrelseledamot eller kassaföreståndaren.

Talan ska väckas vid tingsrätten.

Talan ska väckas inom tre månader från dagen för beslutet. Om inte talan väcks inom denna tid, är rätten till talan förlorad.

I paragrafen regleras förutsättningarna för en medlem, styrelsen, en styrelseledamot eller kassaföreståndaren att föra talan i domstol mot arbetslöshetskassan. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *första stycket* görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

85 § Rikstäckande organisationer som företräder anställda och företagare på arbetsmarknaden får bilda en kompletterande arbetslöshetskassa. I den kompletterande arbetslöshetskassan är organisationerna som *har* bildat föreningen medlemmar. *Den kompletterande arbetslöshetskassan handhar arbetslöshetsförsäkringen för arbetslösa som är anslutna till den kompletterande arbetslöshetskassan och för arbetslösa som inte är medlemmar i en annan arbetslöshetskassa.*

Den kompletterande arbetslöshetskassan *ska* godkännas av regeringen.

I paragrafen finns bestämmelser om den kompletterande arbetslöshetskassan. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *första stycket* görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring. I stycket tas även en upplysning bort som anger att den kompletterande arbetslöshetskassan främst övergångsvis kommer att handha arbetslöshetsförsäkring åt enskilda. Ingen ändring i sak är avsedd.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

87 a § Den kompletterande arbetslöshetskassan *ska* ta ut en avgift av dem som får *arbetslöshetsersättning* enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* och som inte är anslutna till *den kompletterande arbetslöshetskassan* eller medlemmar i en annan arbetslöshetskassa. Avgiften *ska* bidra till att täcka *arbetslöshetskassans* förvaltningskostnader för denna grupp ersättningsberättigade.

Avgiften betalas genom att den dras av när *arbetslöshetsersättningen* betalas ut. Avdrag för betalning av preliminär skatt *ska* göras innan avgiften dras av från ersättningen. Avdrag för avgiften får inte göras gällande mot beslut om utmätning av lön enligt 7 kap. utsökningsbalken.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar den kompletterande arbetslöshetskassan *ska* ta ut avgifter av den som får *arbetslöshetsersättning*. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *första stycket* görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

89 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen.

Inspektionen *ska* verka för att *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* och denna lag tillämpas likformigt och rättvist.

I paragrafen regleras Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens ansvar att utöva tillsyn över arbetslöshetskassorna och göra uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen samt myndighetens ansvar att verka för att regelverket för arbetslöshetsförsäkringen tillämpas likformigt och rättvist. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *andra stycket* görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs en språklig ändring.

91 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får meddela de erinringar i fråga om en arbetslöshetskassas verksamhet som inspektionen finner behövliga.

Inspektionen får förelägga en arbetslöshetskassa att inom en viss tid vidta de åtgärder som behövs för rättelse, om

1. en avvikelse har gjorts från *arbetslöshetskassans* stadgar, denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller de författningar och föreskrifter i övrigt som gäller för *arbetslöshetskassans* verksamhet,

2. stadgarna inte längre uppfyller kraven enligt 5 §,

3. *arbetslöshetskassans* tillgångar inte är tillräckliga, eller

4. någon annan allvarlig anmärkning kan riktas mot *arbetslöshetskassans* verksamhet.

I paragrafen regleras Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens möjligheter att meddela en arbetslöshetskassa erinringar och förelägga en arbetslöshetskassa att vidta behövliga åtgärder. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *andra stycket 1* görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

93 § En arbetslöshetskassa har rätt till statsbidrag för kostnader för *arbetslöshetsersättning* som betalas ut enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*.

I paragrafen regleras en arbetslöshetskassas rätt till statsbidrag för kostnader för utbetald arbetslöshetsersättning. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs en språklig ändring.

94 § Om någon som har fått arbetslöshetsersättning har orsakat att ersättningen har betalats ut i strid med denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska arbetslöshetskassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt. Detsamma gäller när den som har fått ersättning från en *arbetslöshetskassa* senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att *avstå från att återkräva* med stöd av *8 kap. 5 § lagen om arbetslöshetsförsäkring*.

I paragrafen regleras förutsättningarna för när en arbetslöshetskassa ska betala tillbaka statsbidrag, bl.a. till följd av att en sökande har orsakat att arbetslöshetsersättning har betalats ut i strid med regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs följändringar med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

94 a § Om en arbetslöshetskassa har orsakat att arbetslöshetsersättning *har* betalats ut i strid med denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska *arbetslöshetskassan* betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt.

I paragrafen regleras förutsättningarna för när en arbetslöshetskassa ska betala tillbaka statsbidrag till följd av att arbetslöshetskassan har orsakat att arbetslöshetsersättning har betalats ut i strid med regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs en följändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs en språklig ändring.

94 b § Om det är någon annan än den som har fått ersättningen eller en arbetslöshetskassa som har orsakat att arbetslöshetsersättning *har* betalats ut i strid med denna lag, *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska *arbetslöshetskassan* betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt endast om den som *har* fått ersättningen skäligen borde ha insett att han eller hon har fått ersättning obehörigen eller med *ett* för högt belopp.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att *avstå från att återkräva* med stöd av *8 kap. 5 § lagen om arbetslöshetsförsäkring*.

I paragrafen regleras förutsättningarna för när en arbetslöshetskassa ska betala tillbaka statsbidrag till följd av att någon annan än en sökande eller arbetslöshetskassan har orsakat att arbetslöshetsersättning har betalats ut i strid med regelverket för arbetslöshetsförsäkringen. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs följändringar med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

94 g § En arbetslöshetskassa ska på begäran av Statistiska centralbyrån lämna de uppgifter om medlemskap i *arbetslöshetskassan* och medlemmars *arbetslöshetsersättning* enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* som myndigheten behöver för framställning av statistik i enlighet med *ett* sådant uppdrag från regeringen som syftar till att kartlägga och analysera arbetsmarknaden.

Regeringen *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* närmare föreskrifter om skyldigheten enligt första stycket och om när uppgifter får lämnas ut elektroniskt.

I paragrafen regleras arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet till Statistiska centralbyrån för framställning av statistik för att kartlägga och analysera arbetsmarknaden. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs vissa språkliga och redaktionella ändringar.

116 § Om en förening eller en annan organisation utan att vara registrerad enligt denna lag handhar frågor om *arbetslöshetsersättning* enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, döms den som på föreningens eller organisationens vägnar deltar i en åtgärd eller ett beslut i sådan verksamhet till böter eller fängelse i högst sex månader.

I paragrafen regleras straffrättsliga sanktioner för när en förening eller en annan organisation handhar frågor om arbetslöshetsersättning utan att vara registrerad enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

I övrigt görs en språklig ändring.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för *arbetslöshetsersättning* enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Bestämmelserna reglerar när lagen träder i kraft och när bestämmelser i den äldre lagen gäller efter ikraftträdandet. Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

I *punkt 1* anges att lagen träder i kraft den 1 oktober 2025.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller när en sökande får arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen. Av övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring framgår att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring fortfarande gäller för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.

19.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

2 § Arbetslöshetskassor som *har* registrerats med stöd av äldre lagstiftning och som *bedrev* verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av 1997 ska anses registrerade med rätt att *handha arbetslöshetsförsäkringen* enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*.

I paragrafen regleras att arbetslöshetskassor som är registrerade med stöd av äldre lagstiftning får handha arbetslöshetsförsäkringen. Övervägandena finns i avsnitt 16.3.

Paragrafen ändras genom att lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring läggs till. Det innebär att arbetslöshetskassorna får handha

arbetslöshetsförsäkringen enligt den lagen, men också i förekommande fall enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, under förutsättning att arbetslöshetskassan har registrerats med stöd av äldre lagstiftning och bedrev sådan verksamhet med stöd av sådan lagstiftning vid utgången av 1997.

I övrigt görs vissa språkliga och redaktionella ändringar.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Bestämmelsen anger att lagen träder i kraft den 1 oktober 2025.

19.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

2 § Avgiften utgör 10,21 procent av ersättning i form av

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt 24–28 och 31 kap. socialförsäkringsbalken samt arbetsskadesjukpenning enligt 40 kap. nämnda balk eller motsvarande ersättning som utgetts enligt nämnda balk eller annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen trätt i stället för en försäkrads inkomst av anställning enligt 59 kap. 8–11 §§ socialförsäkringsbalken eller inkomst av annat förvärvsarbete enligt 59 kap. 14 § första stycket 1–3 nämnda balk,

2. föräldrapenningsförmåner enligt 11–13 kap. socialförsäkringsbalken,

3. närståendepenning enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken,

4. ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 41–44 kap. socialförsäkringsbalken eller annan motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av 41 och 42 kap. nämnda balk,

7. omvårdnadsbidrag enligt 22 kap. socialförsäkringsbalken,

8. *arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring,*

9. statlig ersättning som lämnas för arbete i etableringsjobb,

10. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

14. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

15. dagpenning till totalförsvarspiktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspiktiga,

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver, och

17. omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

I paragrafen regleras bl.a. vilka ersättningar som staten ska betala statlig ålderspensionsavgift för enligt 1 §. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *punkt 8* görs en följdändring som innebär att arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. Ingen ändring i sak är avsedd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* framgår att lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2025.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller för dagpenning enligt den upphävda lagen. Av övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring framgår att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring fortfarande gäller för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.

19.8 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

11 kap.

36 § Följande ersättningar i samband med arbetslöshet ska tas upp:

1. *arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*, och

2. aktivitetsstöd som betalas ut enligt bestämmelser som beslutats av regeringen eller av *en* statlig myndighet till den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program och till andra som är likställda med dem när det gäller rätt till sådant stöd.

I paragrafen regleras vissa ersättningar som ska tas upp till beskattning. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *punkt 1* görs en följdändring som innebär att arbetslöshetsersättning enligt lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. Ingen ändring i sak är avsedd.

I *punkt 2* görs endast en språklig ändring.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. *Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.*

2. *Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.*

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* framgår att lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2025.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller för dagpenning enligt den upphävda lagen. Av övergångsbestämmelserna till lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring framgår att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring fortfarande gäller för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.

19.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

9 § Arbetsmarknadsavgifter ska finansiera

1. arbetslöshetsersättning enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* och kostnader för tillsyn av utbetalning av sådan ersättning enligt *lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor*,

2. aktivitetsstöd till den som *deltar* i ett arbetsmarknadspolitiskt program, *dock inte aktivitetsstöd med grundbelopp*,

3. kostnader enligt lönegarantilagen (1992:497), och

4. sådana statliga ålderspensionsavgifter enligt *lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift* som betalas på ersättningar enligt 1–3.

I paragrafen finns bestämmelser om vad arbetsmarknadsavgifterna ska finansiera. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *punkt 1* görs en följdändring med anledning av att *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* ersätts av *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring*.

I *punkt 2* har avgränsningen av vad inom aktivitetsstödet som ska finansieras av arbetsmarknadsavgifter anpassats till att arbetslöshetsförsäkringen inte längre kommer att delas upp i en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring. Avgränsningen innebär att aktivitetsstöd med grundbelopp inte kommer att finansieras av arbetsmarknadsavgifter.

Kraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. *Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.*

2. *Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.*

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* framgår att lagändringen träder i kraft den 1 oktober 2025.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller för arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

19.10 Förslaget till lag om ändring i *lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten*

5 § Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom

1. Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens eller arbetslöshetskassornas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd,

2. Skatteverkets verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av skatt,

3. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens verksamhet som avser tillsyn och uppföljning samt utfärdande av *sådana* intyg som visar rätten att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land,

4. Kronofogdemyndighetens verksamhet som underlag för bedömning enligt 4 kap. utsködningsbalken av i vilken utsträckning en gäldenär har utmättningsbar egendom,

5. socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453),

6. Migrationsverkets verksamhet som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,

7. leverantörers verksamhet att utföra arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, och

8. Utbetalningsmyndighetens verksamhet.

Arbetsförmedlingen får även behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen eller till någon annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lag eller förordning.

Paragrafen innehåller bestämmelser om den personuppgiftsbehandling som Arbetsförmedlingen behöver utföra för att tillhandahålla uppgifter till andra myndigheter, däribland Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *punkt 3* ersätts hänvisningen till 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring med uttrycket sådana intyg som visar rätten att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land. Ingen ändring i sak är avsedd.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Bestämmelsen anger att lagen träder i kraft den 1 oktober 2025.

19.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

4 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får behandla personuppgifter, om det är nödvändigt

1. för tillsyn över arbetslöshetskassorna och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen enligt 89 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

2. för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen som har samband med arbetslöshetsförsäkringen eller som rör återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program,

3. för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning eller för uppföljning av sådana åtgärder,

4. för registrering av uppgifter enligt lagen om arbetslöshetskassor, eller

5. som underlag och för kontroll vid utfärdande av *sådana intyg som visar rätten att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om den personuppgiftsbehandling som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen behöver utföra för att bl.a. utfärda s.k. U2-intyg. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I *punkt 5* ersätts hänvisningen till 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring med uttrycket sådana intyg som visar rätten att med

bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat land. Ingen ändring i sak är avsedd.

I övrigt görs vissa språkliga ändringar.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Bestämmelsen anger att lagen träder i kraft den 1 oktober 2025.

19.12 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

28 kap.

13 § Sekretess gäller i ärende enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* och i ärende om medlemsavgift för arbetslös medlem enligt *lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden*, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess i ärenden om medlemsavgift. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I paragrafen görs en följdändring som innebär att arbetslöshetsersättning enligt *lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring* omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. Ingen ändring i sak är avsedd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2025.

*2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter i ärende om arbetslöshetsersättning enligt den upphävda *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*.*

Övervägandena finns i avsnitt 17.1 och 17.2.

Av *punkt 1* framgår att lagändringen träder i kraft den 1 oktober 2025.

I *punkt 2* anges att äldre föreskrifter fortfarande gäller för uppgifter i ärenden enligt den upphävda *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*.

Bilaga

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet. Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ

Verksamhet

Arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

prövning av ärenden *enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring (SFS 2024:000)* och av ärenden om medlemsavgift för arbetslös medlem (SFS 1997:239)

Besiktningsorgan enligt fordonslagen (2002:574)

fordonskontroll (SFS 2002:574)

Bilagan innehåller de privaträttsliga organ hos vilka tryckfrihetsförordningens bestämmelser om rätt att ta del av allmänna handlingar ska tillämpas. Övervägandena finns i avsnitt 16.4.

I bilagan görs en följdändring med anledning av att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ersätts av lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring.

Sammanfattning av betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37)

Utredningens uppdrag

Av utredningens ursprungliga direktiv (Dir. 2018:8) framgår att utredaren ska analysera hur en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster, ska kunna utformas. Utredaren ska även lämna förslag till en ny lag och en ny förordning om arbetslöshetsförsäkring. Det förslag utredaren lämnar ska, enligt direktiven, vara ändamålsenligt och ge förutsättningar för en ökad förutsebarhet och minskad administration.

Direktiven innebär bl.a. att utredaren ska analysera och lämna förslag till hur villkoren i arbetslöshetsförsäkringen ska utformas så att fler ska kunna kvalificera sig för och ansluta sig till arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen ska vidare utformas så att arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring värnas och negativa effekter på de arbetslösa sökintensitet, arbetsutbud och arbetslöshetsbidrag begränsas.

Utredningens tilläggsdirektiv (Dir. 2019:34) betonar att utredaren särskilt ska analysera och föreslå hur arbetslöshetsersättningen kan trappas ned tydligt i takt med arbetslöshetens längd på ett sätt som påverkar alla ersättningsstagare. Utredaren ska även analysera och föreslå de eventuella följdändringar som behövs för att ersättningsnivån inom aktivitetsstödet ska följa nedtrappningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

Utredningens förslag ska sammantaget vara budgetneutrala.

Utredningens avgränsningar

De avgränsningar som utredningen har att förhålla sig till följer indirekt av direktiven. Det finns emellertid ett par omständigheter som förtjänar att kommenteras i särskild ordning. Det gäller (i) pågående reform- och utredningsarbeten inom närliggande system, (ii) effekter av Coronapandemin samt (iii) den ekonomiska situationen för vissa (långtids-)arbetslösa.

Pågående reform- och utredningsarbete skapar osäkerhet

Arbetslöshetsförsäkringen har en central betydelse för den svenska arbetsmarknadens funktionssätt, men den existerar inte i ett vakuum. Den har vuxit fram och utvecklats parallellt – och i vissa fall i symbios – med andra regelverk och institutioner. Ett exempel är Arbetsförmedlingen och den aktiva arbetsmarknadspolitiken, ett annat lagen om anställningsskydd. Den flexicurity-modell som nämns i utredningens tilläggsdirektiv bygger t.ex. på en kombination av proaktiv arbetsmarknadspolitik, begränsad anställningstrygghet och relativt hög arbetslöshetsersättning och är ett tydligt exempel på hur de olika systemen kan interagera. Det har därför varit en utmaning att analysera och föreslå förändringar i ett av dessa system samtidigt som andra delar har varit under omställning.

Av den s.k. januariöverenskommelsen som slöts mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna i januari 2019 framgick att Arbetsförmedlingen skulle reformeras i grunden senast 2021. I samma överenskommelse tydliggjordes att arbetsrätten skulle moderniseras och lagen om anställningsskydd ändras. I april 2019 tillsattes utredningen *En moderniserad arbetsrätt* (Dir 2019:17) och i maj 2019 fick Arbetsförmedlingen ett regeringsuppdrag ”att förbereda för och att bistå [...] med reformeringen av Arbetsförmedlingen”. Det är oklart hur reformeringsarbetet kan komma att påverkas av effekterna av den pågående Coronakrisen. På motsvarande sätt är det inte känt vad utredningen som har i uppdrag att modernisera arbetsrätten kommer att föreslå eller vilka utredningsförslag som kommer att realiseras. Sammantaget har detta gett upphov till vissa utmaningar i utredningsarbetet med detta betänkande, eftersom det inte har varit klart exakt vad utredningen haft att förhålla sig till.

Detta är bakgrunden till att utredningen utgår från den nu gällande ordningen i detta betänkande. Det kan inte uteslutas att det pågående arbetet inom andra områden resulterar i stora förändringar, men utredningen bedömer att detta i så fall är något som måste hanteras när det är känt vad dessa förändringar innebär.

Åtgärder med anledning av Coronapandemin skapar delvis nya förutsättningar

De samhällsekonomiska effekterna av de åtgärder som har vidtagits med anledning av Coronapandemin har tydliggjort arbetslöshetsförsäkringens betydelse. Utvecklingen har också lett till en diskussion om hur försäkringen borde utformas, inte minst mot bakgrund av de – både temporära och permanenta – förändringar av försäkringens villkor och tak som utgjort en del av de krispaket som har presenterats. Utvecklingen har gett upphov till två, delvis relaterade, frågor. Den första handlar om hur den nuvarande situationen påverkar utredningens förslag, den andra om hur utredningen ska förhålla sig till de beslutade förändringarna.

Utredningens uppdrag är att lämna förslag till ny lag och en ny förordning om arbetslöshetsförsäkringen. Utredningens målsättning är att presentera ett förslag som är hållbart över tid, oavsett arbetslöshetens nivå. Det är därför inte aktuellt att föreslå ett regelverk som är utformat specifikt efter den – extrema och ovanliga – situation som nu råder. Samtidigt är det självklart att en ny arbetslöshetsförsäkring måste fungera även i denna situation. Ur det perspektivet har utvecklingen våren 2020 tjänat som en stresstest för det förslag som utredningen presenterar i detta betänkande, och situationen har föranlett en analys av om förslaget håller även för den situation vi för närvarande befinner oss i. Det är utredningens bedömning att förslaget gör det.

Den andra frågan, dvs. hur utredningen förhåller sig till nu genomförda förändringar, är nära relaterad till den första – med ett tillägg. Utredningens förslag ska vara kostnadsneutrala. Det sätter tydliga gränser för vad utredningen kan föreslå avseende kvalifikationskrav, ersättningsnivåer/perioder och maximal ersättning i försäkringen, och utredningen presenterar inga kostnadsdrivande förslag. Förändringar av detta slag är

emellertid lätta att infoga i utredningens förslag om det finns en politisk vilja att göra det.

Sammanfattningsvis har utredningen, såvida inte annat anges, utgått från det regelverk som gällt innan krispaketen med anledning av Coronapandemin och som på nytt träder i kraft i januari 2021. Det gäller såväl i beskrivningen av den nuvarande ordningen som i analysen av förslagets konsekvenser.

Många arbetslösa står utanför arbetslöshetsförsäkringen

Den svenska arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som lämnar ersättning under en begränsad tid mellan arbeten, under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. Det innebär att många arbetsökande som saknar arbete står utanför försäkringen. Det gäller både dem som inte har uppfyllt villkoren i försäkringen och de som har varit arbetslösa så länge att deras ersättningsdagar är slut. Så har det alltid varit, och så kommer det att vara även med det förslag som utredningen lämnar i detta betänkande.

I dagens system finns det emellertid ett omfattande efterskydd för de arbetslösa som har haft arbetslöshetsersättning och som får aktivitetsstöd till följd av programdeltagande efter ersättningsperiodens slut. För dem är, i realiteten, ersättningen i form av aktivitetsstöd oändlig. Det är en form av efterskydd som saknar all motsvarighet för de arbetslösa som aldrig kvalificerade sig för rätt till arbetslöshetsersättning från början.

Av utredningens tilläggsdirektiv framgår att utredningen ska analysera och föreslå förändringar i syfte att ersättningsnivån inom aktivitetsstödet ska följa nedtrappningen inom arbetslöshetsförsäkringen. Det är bakgrunden till den bedömning som utredningen gör, och som innebär att långtidsarbetslösa – efter ersättningsperiodens slut och ett antal dagar med aktivitetsstöd – kan komma att få ett aktivitetsstöd som motsvarar aktivitetsstödet för den som innan anvisning till garantierna inte uppfyllt villkoren för arbetslöshetsersättning. Denna konstruktion följer av utredningens uppdrag, men innebär inte att långtidsarbetslösa måste stå utan skydd – bara att utredningen bedömer att det inte bör erbjudas via arbetslöshetsförsäkringens efterskydd. Det är en politisk fråga om, och i så fall vilken, ekonomisk ersättning som ska utgå till dessa grupper.

Utredningens förslag

Allmänt

Utredningen föreslår att lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, förkortad ALF, ersätts av en ny lag och att förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring, förkortad ALFFo, ersätts av en ny förordning. Många av dagens bestämmelser förs över till det nya regelverket med mindre redaktionella och språkliga justeringar. Till detta kommer ett antal nya materiella bestämmelser.

Med en försäkring grundad på inkomster blir arbetslöshetsförsäkringen, dvs. grundförsäkringen och inkomstbortfallsförsäkringen, en sammanhållen inkomstbortfallsförsäkring. En effekt av detta är att dagens arbetsvillkor ersätts av ett inkomstvillkor.

I utredningen föreslås vidare att ersättningsperiodens längd ska vara differentierad utifrån den sökandes förankring på arbetsmarknaden, mätt med förvärvsinkomster, och att ersättningens storlek ska bestämmas utifrån den sökandes tidigare inkomster och medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa. Utredningen föreslår även att ersättningen ska trappas ned med tiden i arbetslöshet. Det är utredningens bedömning att nedtrappningen även ska gälla för aktivitetsstöd.

Det föreslås också att beräkningsreglerna ska ändras från en dag- och veckobaserad försäkring till en månadsbaserad försäkring, vilket leder till vissa förändringar i dagens samordningsbestämmelser.

Utredningen föreslår även att den nuvarande ordningen för uppgiftsskyldighet mellan myndigheter och arbetslöshetskassor, där regleringen finns både i lag och förordning, ersätts med ändamålsstyrda lagbestämmelser samt att arbetsgivare och uppdragsgivare, till skillnad från i dag, ska åläggas en straffsanktionerad uppgiftsskyldighet. Utöver detta föreslår utredningen att bestämmelser om handläggning av ärenden samt ändring, omprövning och överklagande av beslut i vissa delar anpassas till socialförsäkringsbalken och förvaltningslagen (2017:900).

Inledande bestämmelser tydliggör och ramar in arbetslöshetsförsäkringens syfte och villkor

Utredningen föreslår att arbetslöshetsförsäkringens syfte och förutsättningar ska tydliggöras. I lagens inledande bestämmelser tydliggörs att arbetslöshetsförsäkringen är en inkomstbortfallsförsäkring som syftar till att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten samt att försäkringen ska bidra till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt. Av det följer att det bara är personer med en förankring på arbetsmarknaden som kan kvalificera sig för arbetslöshetsersättning och att ersättning bara lämnas till arbetslösa som är beredda att ställa om till ett nytt arbete. De principer som tydliggörs i de inledande bestämmelserna har betydelse för utredningens förslag om exempelvis allmänna villkor, sanktioner, inkomstvillkor och ersättningsperiodens längd.

De inledande bestämmelserna tydliggör även vilka aktörer som verkar inom arbetslöshetsförsäkringen samt vilket ansvar och vilka uppgifter respektive aktör har i relation till arbetslöshetsförsäkringen. Dessutom tydliggörs att det finns regler, t.ex. EU-bestämmelser och internationella avtal, som begränsar lagens tillämpning.

De allmänna villkoren förtydligas

Försäkringens grundläggande förutsättningar

De allmänna villkoren sammanfattar de grundläggande förutsättningar som måste vara uppfyllda under hela den period som en sökande får arbetslöshetsersättning. Utgångspunkten för utredningens förslag är samma principer som varit styrande för den svenska arbetslöshetsförsäkringen sedan dess tillkomst. Det betyder t.ex. att en förutsättning för att ha rätt till arbetslöshetsersättning är att den sökande är arbetslös, arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete samt att han eller hon är anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen och i övrigt står till arbets-

marknadens förfogande. Utredningen föreslår att ersättning ska lämnas till den som har fyllt 20 men inte 65 år. Bilaga 1

Särskilda bestämmelser tydliggör när en sökande inte har rätt till ersättning

Utredningen föreslår vidare att det samlat ska finnas bestämmelser som anger när en sökande inte har rätt till arbetslöshetsersättning. Sådana förbudsregler finns även i dagens arbetslöshetsförsäkring. Regler av detta slag preciserar – indirekt – vem som är arbetslös och står till arbetsmarknadens förfogande, genom att tydliggöra vilka som inte gör det. I detta sammanhang presenteras särskilda regler om vad som gäller för exempelvis företagare samt arbetslösa som deltar i utbildning eller vistas utomlands. Parallellt med detta redogörs för undantag från samma bestämmelser. Ett exempel på det är att arbetslösa som studerar på deltid kan ha rätt till arbetslöshetsersättning under vissa omständigheter, trots den huvudregel som innebär att den som deltar i utbildning normalt sett inte har det.

Bland dessa bestämmelser finns även enstaka bestämmelser som inte kan härledas från de allmänna villkoren om att ersättning lämnas vid arbetslöshet till den som står till arbetsmarknadens förfogande. Det gäller t.ex. regler om ersättning till sökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Reglerna innebär att den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program inte har rätt till arbetslöshetsersättning, trots att den sökande uppfyller de allmänna villkoren och är både arbetslös och står till arbetsmarknadens förfogande.

En ny arbetslöshetsförsäkring för fler, baserad på inkomster

En ny utformning baserad på historiska principer

Den svenska arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring där ersättning lämnas under en begränsad tid mellan arbeten. Ett grundläggande villkor för rätten till ersättning är därför att den sökande har en förankring på arbetsmarknaden. I dagens försäkring mäts förankringen genom arbetad tid, och ett arbetsvillkor måste vara uppfyllt för att den sökande ska ha rätt till ersättning.

Utredningen föreslår att arbetsvillkoret ska ersättas med ett inkomstvillkor som mäter den sökandes arbetsmarknadsförankring med utgångspunkt från hans eller hennes inkomster från förvärsarbete. Grunden för rätten till ersättning är alltså oförändrad, men arbetsmarknadsförankringen mäts på ett annat sätt.

Utredningens förslag underlättas av att det sedan 2019 finns tillgång till månatliga arbetsgivardeklarationer med inkomstuppgifter på individnivå. Det gör att det finns tillförlitliga uppgifter som både underlättar för arbetslöshetskassorna att bedöma rätten till ersättning och för den enskilde att förutse sitt försäkringsskydd. Tillgången till dessa uppgifter underlättar också arbetslöshetskassornas administration, de möjliggör automatisering och digitalisering och gör det möjligt att bättre kontrollera de uppgifter som ligger till grund för rätten till arbetslöshetsersättning.

Inkomstvillkoret

Utredningen föreslår att den sökande, för att ha rätt till arbetslöshetsersättning, ska uppfylla ett inkomstvillkor. Ett inkomstvillkor är uppfyllt om att den sökande både har haft en sammanlagd minsta totalinkomst från förvärvsarbete och en inkomst motsvarande en minsta månadsinkomst under minst fyra månader inom en ramtid motsvarande tolv månader. Ramtiden kan förskjutas i tid genom s.k. överhoppningsbar tid.

Detta innebär att den sökande både ska ha ett övergripande inkomstbortfall (totalinkomsten) och en viss arbetsmarknadsförankring (en minsta inkomst under fyra månader) för att ha rätt till ersättning i händelse av arbetslöshet. Detta är inkomstvillkorets huvudregel.

Utredningen föreslår också en undantagsregel som riktas till sökande som exempelvis är ny- eller återinträdande på arbetsmarknaden och därför inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel. Undantagsregeln innebär att den sökande inte behöver uppfylla kravet på en minsta totalinkomst. Det räcker att han eller hon har haft en minsta månadsinkomst i minst fyra sammanhängande månader. Samma person kan använda undantagsregeln högst två gånger i följd utan att däremellan på nytt uppfylla inkomstvillkorets huvudregel.

Kravet på en minsta totalinkomst respektive månadsinkomst ska enligt utredningens förslag fastställas i förordning. Utredningen bedömer att den minsta totalinkomsten bör motsvara 120 000 kronor och den minsta månadsinkomsten 10 000 kronor. Därigenom kan fler kvalificera sig för rätten till arbetslöshetsersättning än i dagsläget.

Särskilda beräkningsregler för företagare

Utredningen föreslår att det ska finnas särskilda beräkningsregler för företagare och kombinatorer vid prövning av inkomstvillkoret. Förslaget tillåter att inkomster från verksamhet som intjänats utanför ramtiden under vissa förutsättningar får tillgodoräknas vid prövning av inkomstvillkoret.

Inkomstvillkoret kan antingen baseras på de inkomster av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av det senaste beslut om slutlig skatt (i stället för de inkomster han eller hon haft från samma verksamhet under ramtiden) eller – om det är mer förmånligt – på den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår beskattningsåret i senaste beslut om slutlig skatt.

Beskattningsbara inkomster från förvärvsarbete ligger till grund för rätten till arbetslöshetsersättning

Utredningen föreslår att de inkomster från förvärvsarbete som ligger till grund för prövning av inkomstvillkoret som huvudregel ska vara sådana inkomster som arbetsgivaren eller annan fysisk person ska vara skyldig att betala socialavgifter för. Därigenom stärks kopplingen mellan rätten till arbetslöshetsersättning och social trygghet å ena sidan och det arbete och de skatter som finansierar välfärden å andra sidan.

Vid prövning av inkomstvillkorets totalinkomst får vissa socialförsäkringsförmåner medräknas, men ersättningar av detta slag kan inte ligga till grund för beräkningen av den minsta månadsinkomsten.

Ersättningens storlek

Tidigare inkomster från förvärvsarbete

Utredningen föreslår att ersättningens storlek ska baseras på den sökandes tidigare inkomster från förvärvsarbete, på tiden som medlem i en arbetslöshetskassa och på tiden med arbetslöshetsersättning.

Utredningen menar att samma totalinkomst som legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret bör ligga till grund för den ersättningsgrundande inkomsten. Det innebär att samma inkomster som ger rätt till ersättning används för att beräkna ersättningens storlek. För sökande som inte uppfyller inkomstvillkorets huvudregel fastställs en schablonersättning med utgångspunkt från den minsta totalinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

Utredningen föreslår vidare att den maximala ersättningsgrundande inkomsten – taket i försäkringen – ska vara förordningsstyrd.

Tid som medlem i en arbetslöshetskassa

Utredningens förslag innebär att det är frivilligt att vara medlem i en arbetslöshetskassa. Medlemskap påverkar inte rätten till inkomstrelaterad ersättning, men det påverkar ersättningsnivån, dvs. ersättningens andel av den ersättningsgrundande inkomsten.

I syfte att öka sannolikheten att en arbetstagare med en svagare förankring på arbetsmarknaden ska se nyttan av att bli medlem i en arbetslöshetskassa, samtidigt som värdet av att vara medlem under längre tid inte ska urholkas, föreslår utredningen att det ska införas tre olika ersättningsnivåer – 80, 65 respektive 50 procent – som kopplas till medlemskapets längd.

En sökande som har varit medlem i en arbetslöshetskassa i tolv månader eller mer före arbetslösheten ska, enligt utredningens förslag, ha rätt till ersättning motsvarande 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten. En sökande som varit medlem i mer än sex men mindre än 12 månader får en ersättning som motsvarar 65 procent. Den som har varit medlem kortare tid än så eller inte alls får en ersättning motsvarande 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten.

Tid med arbetslöshetsersättning

Utredningen föreslår vidare att ersättningen ska trappas ned för alla som får arbetslöshetsersättning. Ersättningen ska, enligt utredningens förslag, trappas ned med 10 procentenheter efter de första 100 ersättningsdagarna. Därefter trappas ersättningen ned med 5 procentenheter efter ytterligare 100 ersättningsdagar.

Ersättningsperiodens längd

Den sökandes tidigare arbetsmarknadsförankring är avgörande för ersättningsperiodens längd

Utredningen föreslår att ersättningsperiodens längd ska variera mellan olika arbetslösa, beroende på den sökandes tidigare förankring på arbetsmarknaden. Ersättningsperioden bör vara längre för en sökande med en stark än med en svag förankring eftersom sannolikheten att klara omställningen till ett nytt arbete på egen hand normalt sett är större för

sökande med längre erfarenhet och större förankring än för andra sökande. Utredningen menar att den sökandes inkomstkontinuitet under ramtiden är ett lämpligt mått på arbetsmarknadsförankring. Samma uppgifter som används för att uppfylla inkomstvilkorets krav på minsta månadsinkomst kan därför användas för att bestämma ersättningsperiodens längd.

Utredningen föreslår att sökande som haft åtminstone den minsta månadsinkomst som utgör en förutsättning för rätt till ersättning under samtliga tolv månader inom ramtiden ska kunna få ersättning med längst 300 ersättningsdagar. Sökande som har haft motsvarande inkomstkontinuitet under mer än åtta men mindre än tolv månader inom ramtiden ska få ersättning med längst 200 ersättningsdagar. Sökande som kan uppvisa en motsvarande inkomstkontinuitet under fyra men inte åtta månader ska, vidare, få ersättning med längst 100 ersättningsdagar, och sökande som endast uppfyller inkomstvilkorets undantagsregel ska tilldelas 66 ersättningsdagar.

Karensdagar

Utredningen bedömer att antalet karensdagar även i framtiden bör uppgå till sex ersättningsdagar. Detta bör, enligt utredningens uppfattning, gälla för alla oavsett ersättningsperiodens längd. Däremot föreslår utredningen att det maximala antalet karensdagar under en tolv månadersperiod ska begränsas till sex ersättningsdagar.

Bedömningar om tillgång till jobb- och utvecklingsgarantin

Utredningen anser att arbetslöshetsersättning bör lämnas till den som är under omställning mellan arbeten. Ersättningsrätten förutsätter att den sökande har en tidigare förankring på arbetsmarknaden och är beredd att ställa om till ett nytt arbete. Arbetsförmedlingen ska, med utgångspunkt från en arbetsmarknadspolitisk bedömning, ge stöd och hjälp till arbetslösa som har behov av ytterligare insatser. Detta kan t.ex. ske genom anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program. Mot denna bakgrund anser utredningen att Arbetsförmedlingen bör kunna anvisa sökande som förbrukat samtliga ersättningsdagar till jobb- och utvecklingsgarantin, även i de fall då ersättningsperioden är begränsad till 100 eller 200 ersättningsdagar. Utredningen menar emellertid att detta inte bör gälla sökande som förbrukat ersättningsperioden efter att ha uppfyllt undantagsregeln. Utredningen anser att Arbetsförmedlingen även i framtiden, precis som i dag, ska ansvara för att göra en bedömning av om den sökande ska anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin.

En månadsförsäkring som tar hänsyn till andra inkomster och ersättningar

Utredningen föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en månadsförsäkring. Det innebär att ansökan ska ske månadsvis i efterskott och ersättningen betalas ut månadsvis. Ersättningen ska även i framtiden reduceras om den sökande har andra inkomster eller ersättningar eller bara delvis uppfyller villkoren under tiden med arbetslöshetsersättning. När det gäller reduktion av inkomster från bl.a. deltidsarbete, pension och

ersättningar från annan med anledning av arbetslöshet, bör den ske på ett tydligare sätt med utgångspunkt från inkomstbortfallsprincipen. Bilaga 1

Sanktionssystemet värnas

Utredningen menar att dagens sanktionssystem är väl utformat och ska värnas. Utredningen presenterar inga förslag om materiella förändringar men vissa förtydliganden i syfte att ytterligare stärka sanktionssystemet.

Även reglerna avseende lämpligt arbete lämnas oförändrade. Utredningen anser att frågan om vilka arbeten som är lämpliga bäst avgörs med hänvisning till bestämmelserna om lämpligt arbete och genom en dialog mellan den sökande och Arbetsförmedlingen. Utredningens uppfattning är att en sökande inte ska kunna avgränsa sitt arbetssökande efter eget tycke och anser därför inte att den s.k. 100-dagarsregeln ska återinföras.

Utredningen har även haft i uppdrag att se över reglerna om fränkännande. Detta kan vara aktuellt om en sökande t.ex. har lämnat felaktiga eller grovt missledande uppgifter, men arbetslöshetskassan inte bedömer att det finns grund för uteslutning från kassan. I detta avseende föreslår utredningen bl.a. att arbetskravet tas bort.

Bestämmelser om handläggningen m.m. byggs ut

Utredningen anser att det bör finnas uttryckliga regler som bl.a. tydliggör den sökandes respektive arbetslöshetskassans ansvar vid ansökan, utredning och beslut om arbetslöshetsersättning. Utredningen föreslår därför att det ska införas regler om t.ex. ansvar för den enskilde att medverka i utredningen av ett ärende samt utredningsansvar och krav på beslutsmotivering för arbetslöshetskassorna.

Utredningen menar att det även i framtiden bör finnas bestämmelser om återbetalningsskyldighet av arbetslöshetsersättning när den sökande, genom egen förskyllan eller p.g.a. felaktigt utbetald ersättning av andra skäl, har fått felaktig arbetslöshetsersättning. Det bör även finnas möjlighet att begära omprövning av en arbetslöshetskassas beslut samt möjlighet för en arbetslöshetskassa att ändra eller rätta ett beslut. Det bör vidare finnas uttryckliga bestämmelser om överklagande till domstol. I alla dessa fall har utredningen i stort föreslagit att samma ordning som i dag ska gälla i en ny arbetslöshetsförsäkring.

Utredningen föreslår att regelverket i vissa delar bör anpassas till socialförsäkringsbalken och förvaltningslagen.

Uppgiftsskyldigheten utökas till att även omfatta arbetsgivare

Det bör finnas tydliga krav på uppgiftsskyldigheten mellan myndigheter och arbetslöshetskassor avseende arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen föreslår därför att den nuvarande ordningen där regler om uppgiftsskyldighet regleras i lag bör kvarstå. Utredningen föreslår utöver detta att det ska finnas en uppgiftsskyldighet för arbetsgivare och uppdragsgivare i relation till arbetslöshetskassorna eftersom det är en förutsättning för en tillförlitlig kontroll av utbetalningen av arbetslöshetsersättning. Utredningens föreslår dessutom att det även införs en

bestämmelse om att den arbetsgivare som på begäran underlåter att lämna uppgifter till arbetslöshetskassan ska kunna dömas till böter.

Övriga förslag

Den enskildes rätt när en arbetslöshetskassa inte kan fullgöra sitt uppdrag

Arbetslöshetskassorna har i uppdrag att handha arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär bl.a. att de ska utreda rätten till arbetslöshetsersättning samt betala ut denna till den som har rätt till ersättning. Den sökandes rätt är lagstadgad. I utredningens uppdrag ingår att se över hur den sökandes rätt ska skyddas om en arbetslöshetskassa inte längre kan fullgöra sitt uppdrag. Utredningen förslår i detta avseende att Alfa-kassan, som ansvarar för att pröva och betala ut ersättning till den som inte är medlem i en arbetslöshetskassa, ska ansvara för att pröva rätten till samt betala ut ersättning åt sökande om den arbetslöshetskassa där han eller hon är medlem inte kan fullgöra sitt uppdrag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om vilka förutsättningar som är avgörande för när en arbetslöshetskassa inte kan anses kunna fullgöra sitt uppdrag.

Beräkningsregler för aktivitetsstödet storlek

När en enskild anvisas till ett arbetsmarknadspolitiskt program och har eller skulle ha haft rätt till ersättning bör aktivitetsstödet till den enskilda även i fortsättningen beräknas med utgångspunkt från den enskildes arbetslöshetsersättning. Det är Försäkringskassan som betalar ut aktivitetsstöd, men utgifterna om vilken arbetslöshetsersättning som aktivitetsstödet ska utgå från bör även i framtiden lämnas av arbetslöshetskassorna. Reglerna bör dock tydliggöras och anpassas till en ny arbetslöshetsförsäkring grundad på inkomster. Utredningen bedömer vidare att aktivitetsstöd till den som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod successivt bör trappas ned tills ett ersättningsgolv nås. Utredningen bedömer att denna nedtrappning av aktivitetsstödet bör ske med fem procentenheter var 100:e dag.

Förslagens konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Utredningens förslag på inkomstvillkor förväntas leda till att fler kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning. Utredningens förslag på nedtrappning av ersättningen förväntas samtidigt minska kostnaderna. Om Arbetsförmedlingen bedömer att det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat att alla som, enligt utredningens förslag, förbrukat en ersättningsperiod med 100, 200 eller 300 ersättningsdagar anvisas till jobb- och utvecklingsgarantin, förväntas programkostnader och kostnader för aktivitetsstöd samtidigt öka. Sammantaget med utredningens övriga bedömningar, förväntas förslagen vara budgetneutrala.

Konsekvenser för beteendemönster

Bilaga 1

Utredningens förslag förväntas inte leda till negativa effekter på de arbetslösas sökintensitet, arbetsutbud eller arbetslöshetstid. Det är en följd av att utredningens förslag om inkomstvillkor, ersättnings storlek och ersättningsperiodens längd uppmuntrar till arbete. Även om fler kvalificerar sig för arbetslöshetsersättning, trappas ersättningen med tiden ner för alla. Det gör att de ekonomiska incitamenten att hitta och ta ett nytt arbete successivt ökar med tiden i arbetslöshet.

Konsekvenser för administration och förutsebarhet

Användandet av uppgifter från arbetsgivardeklarationer förväntas leda till förenkling av administrationen för sökande, arbetsgivare och arbetslöshetskassor och underlätta digitalisering av arbetslöshetsförsäkringen. Tillgången till sådana uppgifter förväntas också leda till ökad förutsebarhet i försäkringsskyddet för enskilda.

Betänkandets lagförslag (SOU 2020:37)

Förslag till lag om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om arbetslöshetsförsäkringen och andra bestämmelser som hör till försäkringen.

2 § I lagen finns bestämmelser om

- försäkringens syfte, finansiering och ansvar m.m. i 2 kap.,
- allmänna villkor för rätt till ersättning i 3 kap.,
- villkor för vissa kategorier av sökande i 4 kap.,
- inkomstvillkor för rätt till ersättning i 5 kap.,
- ersättningens storlek i 6 kap.,
- ersättningsperiodens längd i 7 kap.,
- ersättningens form m.m. i 8 kap.,
- samordning med andra ersättningar i 9 kap.,
- varning, avstängning och fränkännande i 10 kap.,
- återbetalning av ersättning i 11 kap.,
- uppgiftsskyldighet i 12 kap.,
- handläggning av ärenden i 13 kap.,
- rättelse och ändring i 14 kap.,
- omprövning och överklagande i 15 kap.

2 kap. Inledande bestämmelser

Arbetslöshetsförsäkringens syfte

1 § Arbetslöshetsförsäkringen är en inkomstbortfallsförsäkring som syftar till att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten. Försäkringen ska bidra till att tiden i arbetslöshet blir så kort som möjligt.

Arbetslöshetsförsäkringens finansiering

2 § Bestämmelser om finansiering av arbetslöshetsförsäkringen finns i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Ansvar inom arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetskassorna

3 § Arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassor som är registrerade enligt 7–14 §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

4 § I 89–92 §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor finns bestämmelser om Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens ansvar för tillsyn och uppföljning över arbetslöshetskassorna och arbetslöshetsförsäkringen.

5 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ansvarar även för att

1. utfärda intyg till personer som uppfyller villkoren för rätt att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz, och
2. föra det allmännas talan i domstol som anges närmare i denna lag.

Arbetsförmedlingen

6 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om Arbetsförmedlingens ansvar inom arbetslöshetsförsäkringen.

Internationella förhållanden och andra författningar

7 § Unionsrätten inom Europeiska unionen (EU), avtal om social trygghet eller andra avtal och överenskommelser som ingåtts med andra stater kan medföra begränsningar i tillämpligheten av bestämmelserna i denna lag.

8 § Lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt ska tillämpas på arbetslöshetsersättning enligt denna lag.

3 kap. Allmänna villkor för rätt till ersättning

1 § Rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet har en sökande som fyllt 20 men inte 65 år, om han eller hon

1. är arbetsför och oförhindrad att ta ett arbete,
2. är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, och
3. i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande.

2 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om

1. hur en sökande ska vara anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen, och
2. villkoren för att en sökande ska anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

4 kap. Villkor för vissa kategorier av sökande

Sökande som har anställning

Heltidsanställd har inte rätt till ersättning

1 § En sökande som har en anställning på heltid har inte rätt till arbetslöshetsersättning, utom i det fall som anges i 2 §.

Särskilt om anställd som är tjänstledig

2 § Arbetslöshetsersättning får lämnas till en sökande som har beviljats tjänstledighet utan lön och som av hälsoskäl inte kan återgå vare sig till tidigare arbete eller till annat arbete hos sin arbetsgivare, men av Försäkringskassan bedömts ha arbetsförmåga i förhållande till arbetsmarknaden i övrigt.

Ersättning enligt första stycket får lämnas, även om arbetsgivaren har en kvarvarande rehabiliteringsskyldighet, om arbetsgivaren vidtagit de rehabiliteringsåtgärder som fram till tidpunkten för ansökan om ersättning varit möjliga.

3 § Arbetslöshetsersättning får lämnas till en sökande med deltidsanställning som beviljats tjänstledighet utan lön för att kunna utföra annat arbete med lika eller högre tjänstgöringsgrad, under förutsättning att anställningarna inte går att kombinera.

Sökande som är företagare

Företagare har inte rätt till ersättning

4 § En sökande som är företagare har inte rätt till arbetslöshetsersättning, utom i det fall som anges i 9 §.

5 § En sökande ska anses vara företagare om han eller hon

1. bedriver sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), och

2. personligen utför arbete i och har ett väsentligt inflytande över den näringsverksamheten.

Vid bedömningen av om en sökande ska anses vara företagare enligt första stycket ska det bortses från

1. nödvändiga åtgärder som vidtagits i verksamheten på grund av oförutsedda händelser,

2. arbete av ideell karaktär i verksamheten, och

3. arbete i verksamheten som har utförts innan den ramtid som anges i 5 kap. 10–12 §§.

6 § En sökande som anses vara företagare enligt 5 § och överlåter näringsverksamhet ska även efter överlåtelsen anses vara företagare, om han eller hon fortsätter att utföra arbete i eller ha ett väsentligt inflytande över verksamheten. Detsamma gäller när företagandet utgörs av medlemskap i en ekonomisk förening och medlemskapet i föreningen upphört.

7 § En sökande ska inte längre anses vara företagare när näringsverksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder i verksamheten eller den vid en samlad bedömning har upphört definitivt.

Med vidtagna åtgärder enligt första stycket avses inte

1. nödvändiga åtgärder som vidtagits på grund av oförutsedda händelser,

2. åtgärder i den upphörda näringsverksamheten på grund av en skyldighet enligt lag eller annan författning,

3. avvecklingsåtgärder i den upphörda näringsverksamheten som inte hade varit möjliga att vidta innan företagaren upphörde att bedriva verksamheten, och

4. att en lokal hyrs ut eller mark arrenderas ut som har nyttjats eller brukats i näringsverksamheten, dock under förutsättning att dessa inte tidigare har hyrts ut eller arrenderats ut i verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vad som ska avses med avvecklingsåtgärder enligt andra stycket.

8 § Om näringsverksamheten återupptas av den sökande eller av en närstående person till honom eller henne får en ny bedömning av om verksamheten har upphört genom att det inte vidtas några åtgärder göras tidigast tre år från det att verksamheten återupptogs.

Undantag för deltidsföretagare

9 § Arbetslöshetsersättning får lämnas till en sökande som är företagare på deltid om

1. näringsverksamheten har bedrivits under minst sex månader vid sidan av ett arbete som motsvarar minst 50 procent av heltid inom den ramtid som anges i 5 kap. 10–12 §§,

2. inkomsterna från verksamheten inom ramtiden i genomsnitt per månad inte överstigit den minsta totalinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt 5 kap. 1 § delat med tolv, och

3. tiden i och inkomsterna från verksamheten inte utökas under arbetslösheten.

Sökande som deltar i utbildning

Studerande har inte rätt till ersättning

10 § En sökande som deltar i utbildning har inte rätt till arbetslöshetsersättning, utom i de fall som anges i 11–13 §§.

Undantag för vissa utbildningar

11 § Arbetslöshetsersättning får lämnas till en sökande som deltar i utbildning eller annan aktivitet som syftar till att

1. ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar, eller

2. underlätta omställning från ett arbete till ett annat.

Arbetslöshetsersättning får lämnas för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod.

12 § Arbetslöshetsersättning får även lämnas till en sökande som deltar i en utbildning upp till 50 procent av heltid om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen, och

2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med någon form av studiestöd.

Kravet i första stycket 2 gäller inte om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom den ramtid som anges i 5 kap. 10–12 §§.

Arbetslöshetsersättning får lämnas för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod.

13 § Arbetslöshetsersättning får också lämnas till en sökande som fortsätter att delta i en utbildning upp till heltid om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med någon form av studiestöd, och
3. utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom den ramtid som anges i 5 kap. 10–12 §§.

Arbetslöshetsersättning får lämnas för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod.

Föreskriftsrätt

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att arbetslöshetsersättning ska kunna lämnas under uppehåll i utbildning.

Sökande som vistas utomlands

15 § En sökande som, mer än tillfälligt, vistas utomlands har inte rätt till arbetslöshetsersättning.

Sökande med avgångsvederlag, ekonomiskt skadestånd m.m.

Avgångsvederlag och ekonomiskt skadestånd

16 § En sökande som på grund av anställningens upphörande har fått ett avgångsvederlag eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön har inte rätt till arbetslöshetsersättning. Detta gäller för den tid avgångsvederlaget eller skadeståndet avser.

Lönegaranti

17 § En sökande som har blivit arbetslös på grund av arbetsgivarens konkurs och beviljas ersättning motsvarande uppsägningslön enligt lönegarantilagen (1992:497) har inte rätt till arbetslöshetsersättning. Detta gäller för den tid som ersättning från den statliga lönegarantin avser.

Föreskriftsrätt

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur tiden i 16–17 §§ ska bestämmas.

Sökande som deltar i arbetsmarknadspolitiska program

19 § En sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program har inte rätt till arbetslöshetsersättning.

Sökande som är utesluten från medlemskap

20 § En sökande som har uteslutits från medlemskap i en arbetslöshetskassa enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbets-

löshetskassor har inte rätt till arbetslöshetsersättning under en tid av ett år från uteslutningen. Bilaga 2

5 kap. Inkomstvillkor för rätt till ersättning

Krav på förvärvsinkomster under viss tid

Inkomstvillkorets huvudregel

1 § Rätt till arbetslöshetsersättning har en sökande som inom den ramtid som anges i 10–12 §§ haft

1. en minsta månadsinkomst av förvärvsarbete under minst fyra månader, och
2. en minsta totalinkomst av förvärvsarbete.

2 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om den minsta månadsinkomst och minsta totalinkomst som krävs för att inkomstvillkoret ska vara uppfyllt enligt 1 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur inkomster som avser förvärvsarbete för mer än en kalendermånad ska räknas om vid prövning av inkomstvillkoret i 1 §.

Inkomstvillkorets undantagsregel

3 § En sökande som inte uppfyller kravet på en minsta totalinkomst enligt 1 § 2 har rätt till arbetslöshetsersättning om han eller hon under fyra sammanhängande månader inom ramtiden uppfyllt kravet på en minsta månadsinkomst enligt 1 § 1.

Första stycket får tillämpas högst två gånger efter varandra, utan att ett inkomstvillkor enligt 1 § däremellan har uppfyllts.

Särskilt om företagare

4 § Vid prövning av inkomstvillkoret enligt 1 och 3 §§ får den som varit verksam som företagare inom ramtiden beakta inkomster av förvärvsarbete från verksamheten som framgår av det senaste beslutet om slutlig skatt, i stället för de inkomster han eller hon haft från samma verksamhet under ramtiden. Om det är mer förmånligt får den genomsnittliga inkomsten från verksamheten under de två år som föregår beskattningsåret i det senaste beslutet om slutlig skatt beaktas.

Storleken på månadsinkomsten ska fastställas till den inkomst som följer av första stycket delat med tolv. Den framräknade månadsinkomsten gäller för de månader företagaren har varit verksam inom ramtiden.

Vilken typ av inkomster och ersättningar som får beaktas

Inkomster av förvärvsarbete

5 § Vid prövning av inkomstvillkoret får endast sådana inkomster beaktas som en utbetalare är skyldig att betala arbetsgivaravgifter för och en fysisk person är skyldig att betala egenavgifter för enligt socialavgiftslagen (200:980).

Andra jämställda ersättningar

6 § Vid prövningen av inkomstvillkorets totalinkomst får graviditetspenning, föräldrapenningförmåner, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärrpenning och närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken jämföras med inkomster av förvärvsarbete enligt 5 §. Detsamma gäller ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön.

Inkomster och ersättningar som inte får beaktas

7 § Vid prövning av inkomstvillkoret ska det bortses från inkomster av förvärvsarbete som

1. härför sig till deltidsföretagande enligt 4 kap. 9 § och bisyssla enligt 9 kap. 3 § andra stycket, och

2. bedrivs inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, dock inte inkomster av förvärvsarbete inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

8 § Vid prövning av inkomstvillkoret ska det också bortses från inkomster från förvärvsarbete och andra jämställda ersättningar som har legat till grund för en tidigare lämnad arbetslöshetsersättning.

Föreskriftsrätt

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om att andra inkomster och ersättningar än de som anges i 5 och 6 §§ ska kunna beaktas vid prövningen av inkomstvillkoret.

Ramtid för prövning av inkomstvillkoret

Ramtidens fastställande

10 § Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad som den sökande begär arbetslöshetsersättning för, utom i de fall som anges i 11 och 12 §§.

11 § För en sökande som har förbrukat alla ersättningsdagar i en ersättningsperiod och arbetat under ersättningsperioden får ramtiden avse de tolv månader som räknas från och med den senaste månaden under ersättningsperioden då den sökande haft en minsta månadsinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt 1 §.

Om den sökande inte uppfyllt inkomstvillkoret under den tid som anges i första stycket får ramtiden förskjutas bakåt inom ersättningsperioden till dess att ett inkomstvillkor är uppfyllt.

12 § För en sökande som har anvisats till ett arbetsmarknadspolitiskt program i anslutning till arbetslöshetens inträde och efter deltagandet i programmet begär arbetslöshetsersättning ska ramtiden avse de tolv månader som föregått anvisningen.

Första stycket gäller endast om den sökande begär arbetslöshetsersättning inom tolv månader efter att deltagandet i programmet har

avslutats. Bestämmelser om överhoppningsbar tid i 13–15 §§ ska Bilaga 2 tillämpas när det prövas om en begäran gjorts inom tolv månader.

Överhoppningsbar tid

13 § När ramtid ska fastställas räknas inte månader för vissa förhållanden som anges i 14 § under förutsättning att de varat minst tre sammanhängande månader (överhoppningsbar tid). Detta gäller endast om inkomsten av förvärvsarbete under dessa månader understiger den minsta inkomst per månad som gäller för att uppfylla ett inkomstvillkor.

Den totala överhoppningsbara tiden får uppgå till maximalt 36 månader.

14 § Med vissa förhållanden i 13 § avses

1. militär utbildning som rekryt inom Försvarsmakten,
2. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspflicht,
3. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt,
4. biståndsarbete utomlands för vilket SIDA eller annan statlig myndighet stått för lönekostnaderna om förvärvsinkomsterna inte kan användas vid prövning av inkomstvillkoret,
5. vistelse utomlands till följd av att en sökande följt med sin make, maka eller sambo vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens, makans eller sambons arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen betalas ut från Sverige,
6. förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd,
7. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen, dock inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen,
8. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
9. styrkt sjukdom,
10. vård av närstående under tid med närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken,
11. tid med föräldrapenningförmån enligt socialförsäkringsbalken,
12. vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen,
13. frihetsberövande på kriminalvårdens område, och
14. avslutad heltidsutbildning.

15 § Om det är mer förmånligt för den sökande ska, när ramtiden bestäms, tid hoppas över då den sökande har

1. bedrivit sammanhängande heltidsstudier under minst ett år,
2. bedrivit verksamhet som företagare, om företaget lagts ned inom 36 månader från starten, och

3. deltagit i korttidsarbete för vilket preliminärt stöd har lämnats enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete.

Vid prövningen enligt första stycket ska tiden hoppas över i sin helhet, dock högst 36 månader räknat tillsammans med annan överhoppningsbar tid enligt 14 §.

6 kap. Ersättningens storlek

Grunder för bestämmandet av ersättningens storlek

1 § Arbetslöshetsersättningens storlek bestäms till ett belopp per månad utifrån en ersättningsgrundande inkomst, den sökandes medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa och tid med arbetslöshetsersättning enligt vad som närmare anges i detta kapitel.

Ersättningsgrundande inkomst

2 § Den ersättningsgrundande inkomsten för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt

1. huvudregeln i 5 kap. 1 § ska fastställas till ett belopp som motsvarar den sökandes totalinkomst av förvärvsarbete som har legat till grund för prövningen av inkomstvillkoret delat med tolv, eller

2. undantagsregeln i 5 kap. 2 § ska fastställas till ett belopp som motsvarar den minsta totalinkomst som krävs för att uppfylla ett inkomstvillkor enligt 5 kap. 1 § delat med tolv.

3 § För en sökande som under ersättningsperioden på nytt uppfyller ett inkomstvillkor får, om det är förmånligare, den tidigare fastställda ersättningsgrundande inkomsten användas för den nya ersättningsperioden.

4 § Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om en högsta ersättningsgrundande inkomst.

Medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa

5 § Arbetslöshetsersättningen ska bestämmas till 80 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under minst tolv månader inom den ramtid som anges i 5 kap. 10–12 §§.

Ersättningen ska bestämmas till 65 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande har varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa under minst sex men inte tolv månader inom ramtiden.

Ersättningen ska bestämmas till 50 procent av den ersättningsgrundande inkomsten om den sökande inte uppfyller kravet på medlems- eller anslutningstid enligt första eller andra stycket.

6 § Vid beräkning av den tid en sökande varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa enligt 5 § ska endast sammanhängande månader inom ramtiden beaktas. Vid den beräkningen ska det bortses från avbrott i medlemskap som understiger en kalendermånad, om den sammanlagda avbrottstiden inte överstiger åtta veckor. Detta gäller dock inte avbrott till

följd av ett beslut om uteslutning enligt 37 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Bilaga 2

Vid beräkning av den tid en sökande varit medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa enligt 5 § ska det bortses från månader då den sökande omfattats av en annan stats lagstiftning enligt art. 11–16 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

För att en sökande ska behålla den ersättningsnivå som har bestämts enligt 5 § måste han eller hon fortsätta att vara medlem i eller ansluten till en arbetslöshetskassa även under arbetslösheten.

Nedtrappning av ersättning

7 § Arbetslöshetsersättning som har bestämts enligt 2–6 §§ ska trappas ned med 10 procentenheter efter 100 ersättningsdagar i ersättningsperioden. Efter 200 ersättningsdagar ska ersättningen trappas ned med ytterligare 5 procentenheter.

För en sökande som påbörjar en ny ersättningsperiod beräknad på en tidigare ersättningsgrundande inkomst enligt 3 § ska arbetslöshetsersättningen bestämmas till 5 procentenheter lägre än de 100 senaste ersättningsdagarna. Därefter ska ersättningen trappas ned enligt första stycket.

7 kap. Ersättningsperiodens längd

Karenstid

1 § Arbetslöshetsersättning lämnas inte för de första sex ersättningsdagarna i en ersättningsperiod (karenstid). I karenstiden räknas endast de dagar för vilka ersättning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

Karenstiden enligt första stycket får inte överstiga sex kalenderdagar inom en tolv månadersperiod.

Ersättningsperiodens längd

2 § Arbetslöshetsersättning för en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt huvudregeln i 5 kap. 1 § lämnas under längst

– 300 ersättningsdagar om han eller hon under minst tolv månader inom den ramtid som anges i 5 kap. 10–12 §§ haft inkomster av förvärvsarbete motsvarande den minsta månadsinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret,

– 200 ersättningsdagar om han eller hon under minst åtta men inte tolv månader inom ramtiden haft inkomster av förvärvsarbete motsvarande den minsta månadsinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret, eller

– 100 ersättningsdagar om han eller hon under minst fyra men inte åtta månader inom ramtiden haft inkomster av förvärvsarbete motsvarande den minsta månadsinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret.

3 § Arbetslöshetsersättning lämnas under längst 66 ersättningsdagar till en sökande som har uppfyllt ett inkomstvillkor enligt undantagsregeln i 5 kap. 2 §.

8 kap. Ersättnings form m.m.

Ersättning som ett belopp per månad

1 § Arbetslöshetsersättning beräknas och lämnas i form av ett belopp per kalendermånad. Ersättningen per kalendermånad fastställs enligt 6 kap.

2 § En kalendermånad med arbetslöshetsersättning motsvarar 22 ersättningsdagar. Antalet ersättningsdagar i en ersättningsperiod fastställs enligt 7 kap.

Hur ersättningen minskas

3 § Arbetslöshetsersättningen ska minskas proportionerligt för en sökande som under en del av kalendermånad inte har rätt till ersättning på grund av att han eller hon inte uppfyller de allmänna villkoren i 2 kap. eller omfattas av villkoren för vissa kategorier av sökanden i 3 kap.

Ersättningen enligt första stycket får minskas med motsvarande högst fem ersättningsdagar per kalendervecka.

Om arbetslöshetsersättningen ska minskas genom samordning med andra ersättningar enligt 9 kap. tillämpas inte bestämmelserna i denna paragraf.

Hur ersättningsdagar räknas av från ersättningsperioden

4 § För varje kalendermånad en sökande fått hel arbetslöshetsersättning, räknas 22 ersättningsdagar av från ersättningsperioden.

Första stycket gäller även om en sökandes inte har fått hel ersättning om det beror på att han eller hon har frångänts rätt till ersättning, eller fått pension eller ersättning från annan på grund av arbetslöshet.

5 § Om den sökande inte fått hel arbetslöshetsersättning för en kalendermånad av annan anledning än vad som följer av 4 § andra stycket ska ersättningsdagar räknas av proportionerligt från ersättningsperioden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur ersättningsdagarna ska räknas av proportionerligt.

6 § Dagar med aktivitetsstöd ska räknas av från ersättningsperioden med en dag för varje dag med aktivitetsstöd som har lämnats efter den månad som det inkomstvillkor som ligger till grund för ersättningsperioden har uppfyllts.

Hur ersättningen betalas ut

7 § Arbetslöshetsersättningen betalas ut månadsvis i efterskott.

Om det finns särskilda skäl får ersättningen betalas ut på annat sätt än månadsvis.

8 § Arbetslöshetsersättning som understiger 100 kronor betalas inte ut och brutet krontal jämnas ut till närmaste högre krontal.

Pågående ersättningsperiod

9 § En pågående ersättningsperiod som har fastställts enligt 7 kap. måste förbrukas innan en sökande kan få arbetslöshetsersättning för en ny ersättningsperiod.

Om arbetslösheten upphör innan ersättningsperioden är förbrukad får den sökande fortsätta på den ersättningsperioden om han eller hon har fått arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd någon gång under de tolv månader som närmast föregår den månad som ansökan avser. Vid den prövningen tillämpas bestämmelserna om överhoppningsbar tid i 5 kap 13–15 §§.

Särskild prövning för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program

Prövning av inkomstvillkor m.m.

10 § Om det behövs för att fastställa storleken på aktivitetsstödet för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program får en prövning göras av om han eller hon uppfyller ett inkomstvillkor enligt denna lag. Vid en sådan prövning får även storlek och längd på arbetslöshetsersättningen bestämmas på samma sätt som för en sökande som begär sådan ersättning.

Ramtid och överhoppningsbar tid

11 § Vid en prövning av inkomstvillkoret enligt 10 § ska ramtiden avse de tolv månader som närmast föregått den månad då sökanden påbörjade programmet.

Bestämmelser om överhoppningsbar tid i 5 kap. 13–15 §§ ska tillämpas på ramtidens bestämmande enligt första stycket.

9 kap. Samordning med andra ersättningar

Med förvärvsinkomster

Huvudregel

1 § Arbetslöshetsersättningen ska minskas för en sökande som haft inkomst av förvärvsarbete på deltid samma månad som han eller hon begär ersättning för. Ersättningen ska minskas proportionerligt i förhållande till den sökandes inkomster av förvärvsarbete innan arbetslösheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om

1. formeln för hur arbetslöshetsersättningen ska minskas enligt första stycket, och
2. hur arbetslöshetsersättningen ska minskas för den som har inkomster från förvärvsarbete på deltid som avser flera kalendermånader.

2 § Arbetslöshetsersättning får lämnas under högst 14 månader inom en ersättningsperiod vid sidan av inkomst från förvärvsarbete på deltid.

Särskilt om bisyssla och deltidsföretagande

3 § Bestämmelserna i 1 § ska inte tillämpas på inkomster av förvärvsarbete från deltidsföretagande enligt 4 kap. 9 § eller bisyssla.

Med bisyssla enligt första stycket avses ett arbete som innan arbetslöshetens inträde och inom ramtiden enligt 5 kap. 10–12 §§ har utförts under minst sex månader vid sidan av ett annat arbete på heltid, under förutsättning att

1. inkomsterna från bisysslan inom ramtiden i genomsnitt per månad inte överstigit den minsta totalinkomst som krävs för att uppfylla inkomstvillkoret enligt 5 kap. 1 § delat med tolv, och

2. att omfattningen av bisysslan inte utökas under arbetslösheten.

Vid prövningen av om en sökande ska anses uppfylla villkoren för bisyssla enligt andra stycket ska det bortses från arbete som han eller hon bedrivit inom ramen för ett företag.

4 § Om inkomsterna från bisysslan överstiger den inkomst som följer av 3 § andra stycket 1, ska överskjutande belopp minska arbetslöshetsersättningen enligt huvudregeln i 1 §.

Med pension

5 § Arbetslöshetsersättningen ska minskas för en sökande som fått allmän pension eller annan pension som lämnas på grund av förvärvsarbete under samma månad som han eller hon begär arbetslöshetsersättning för. Ersättningen ska i sådant fall minskas med ett belopp som motsvarar pensionen den månaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om hur pension som avser annan tid än en månad ska omräknas till ett månadsbelopp.

Med ersättning från annan på grund av arbetslöshet

6 § Arbetslöshetsersättningen ska minskas för en sökande som fått ersättning från någon annan än arbetslöshetskassan på grund av arbetslöshet under samma månad som han eller hon begär arbetslöshetsersättning för.

Första stycket gäller endast om summan av ersättningarna överstiger den arbetslöshetsersättning som skulle ha lämnats enligt 6 kap. 5–7 §§, dock utan beaktande av den högsta ersättningsgrundande inkomsten som regeringen kan meddela föreskrifter om. Arbetslöshetsersättningen ska i sådana fall minskas med ett belopp som överstiger den ersättning som skulle ha lämnats.

10 kap. Varning, avstängning och fränkännande

Varning och avstängning från rätt till ersättning

När en sökande missköter arbetssökandet

1 § En sökande ska varnas om han eller hon inte aktivt sökt lämpliga arbeten.

En sökande ska också varnas om han eller hon utan godtagbart skäl inte

1. medverkat till att upprätta en individuell handlingsplan,
2. lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid,

3. besökt eller tagit kontakt med Arbetsförmedlingen eller en kom- pletterande aktör vid en bestämd tidpunkt, eller

4. sökt anvisat lämpligt arbete.

Om sökanden missköter arbetssökandet enligt första eller andra stycket vid upprepade tillfällen inom samma ersättningsperiod ska han eller hon stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Om något sådant förhållande upprepas en femte gång inom ersättningsperioden upphör rätten till arbetslöshetsersättning för kvarvarande ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

När en sökande förlänger tiden i arbetslöshet

2 § En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 5 ersättningsdagar, om han eller hon utan godtagbart skäl

1. avvisat ett erbjudet lämpligt arbete,

2. genom sitt uppträdande uppenbarligen vållat att en anställning inte kommit till stånd, eller

3. avvisat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas.

Om sökanden förlänger tiden i arbetslöshet enligt första stycket i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska han eller hon stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 10 ersättningsdagar vid det andra tillfället och i 45 ersättningsdagar vid det tredje tillfället. Om något sådant förhållande upprepas en fjärde gång inom ersättningsperioden upphör rätten till arbetslöshetsersättning för kvarvarande ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

När en sökande orsakar sin arbetslöshet

3 § En sökande ska stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning i 45 ersättningsdagar, om han eller hon

1. utan giltig anledning lämnat sitt arbete,

2. på grund av otillbörligt uppförande skilts från sitt arbete,

3. utan giltig anledning lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas, eller

4. uppträtt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingen återkallat en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program för vilket aktivitetsstöd lämnas.

Den sökande ska dock stängas av i 20 ersättningsdagar om det är sannolikt att arbetet skulle ha varit högst 10 dagar eller om programmet skulle ha pågått i högst 10 dagar.

Om sökanden orsakar sin arbetslöshet enligt första stycket en andra gång i anslutning till eller inom samma ersättningsperiod, ska han eller hon på nytt stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning enligt första eller andra stycket. Om något sådant förhållande upprepas en tredje gång inom ersättningsperioden upphör rätten till arbetslöshetsersättning för kvarvarande ersättningsdagar i den ersättningsperioden.

Sammanläggning av sanktionsgrunder

4 § Vid prövningen av om en sökande ska varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning får upprepade fall av misskötsamhet med

arbets sökandet, förlängning av tid i arbetslöshet och orsakande av arbetslöshet enligt 1–3 §§ läggas till grund för ett beslut om varning eller avstängning (sammanläggning).

Sammanläggning enligt första stycket får endast göras för sanktionsgrundande förhållanden

1. som inträffat innan en sökande har informerats om att han eller hon kan komma att varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning, och

2. inom en och samma grupp av sanktioner.

Om det finns särskilda skäl får sanktionsgrundande förhållanden efter den tidpunkt som anges i andra stycket 1 beaktas.

Avstängningstidens beräkning

5 § Avstängning från rätt till arbetslöshetsersättning (avstängningstiden) ska räknas från och med den dag då grunden för avstängningen inträffade.

Om ett förhållande som medför avstängning inträffar under en pågående avstängningstid ska dock den nya avstängningstiden gälla från utgången av den föregående avstängningstiden.

I avstängningstiden ingår dagar för vilka karenstid skulle ha tillgodoräknats eller som det skulle ha lämnats arbetslöshetsersättning för om avstängning inte hade skett. Detsamma gäller dagar när den sökande utfört förvärvsarbete.

6 § En avstängning får inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från det avstängningsgrundande förhållandet.

Om ny grund för avstängning inträffar under pågående avstängningstid, får avstängningen med anledning av det nya avstängningsgrundande förhållandet inte pågå längre än 112 kalenderdagar räknat från utgången av den föregående avstängningstiden.

Lämpligt arbete

7 § Ett arbete ska anses lämpligt om

1. det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden,

2. anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare får som är anställda enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, är skäliga i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får vid jämförliga företag,

3. arbetet inte hänför sig till en arbetsplats där arbetskonflikt råder till följd av stridsåtgärder som är lovliga enligt lag och kollektivavtal, och

4. förhållandena på arbetsplatsen motsvarar vad som anges i författning eller myndighetsföreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa eller olycksfall.

Särskilt om förtroendeuppdrag

8 § Med lämpligt arbete i 1 och 2 §§ och med anställning i 2 § avses inte förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. föreskrifter om vad som ska anses utgöra godtagbara skäl och giltig anledning, och
2. ytterligare föreskrifter om lämpligt arbete.

Frånkännande av rätt till ersättning

Oriktiga eller vilseledande uppgifter

10 § Den som medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller låtit bli att anmäla ändrade förhållanden till arbetslöshetskassan om ett förhållande som är av betydelse för hans eller hennes rätt till arbetslöshetsersättning, ska frånkännas rätt till sådan ersättning.

Den som är medlem i arbetslöshetskassan får frånkännas rätt till arbetslöshetsersättning endast om kassan vid prövning enligt 37 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har funnit att han eller hon inte ska utslutas som medlem.

Beräkning av frånkännandetiden

11 § Ett beslut om frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning enligt 10 § ska avse 130 ersättningsdagar.

Om det finns förmildrande omständigheter får ett beslut om frånkännande enligt första stycket avse färre dagar, dock lägst 45 ersättningsdagar. Om det finns försvårande omständigheter får beslutet avse fler dagar, dock högst 195 ersättningsdagar.

12 § Ett beslut om frånkännande av rätt till arbetslöshetsersättning ska gälla från och med den dag då arbetslöshetskassan inledde utredningen av det förhållande som ligger till grund för beslutet.

Ett beslut enligt första stycket får inte grundas på ett förhållande som ligger längre bakåt i tiden än fem år, räknat från den tidpunkt då arbetslöshetskassan inledde utredningen.

11 kap. Återbetalning av ersättning

Återbetalningsskyldighet

1 § En enskild som fått arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig om han eller hon har förorsakat att ersättning har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp, genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Detsamma gäller om arbetslöshetsersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den enskilde har insett eller skäligen borde ha insett detta.

2 § En enskild som fått arbetslöshetsersättning är, utöver vad som anges i 1 §, återbetalningsskyldig om han eller hon senare har fått lön eller

ekonomiskt skadestånd för samma tid som den utbetalda arbetslöshetsersättningen.

3 § Om en enskild är återbetalningsskyldig enligt 1 eller 2 § ska det felaktigt utbetalda beloppet återkrävas.

Anstånd med betalning

4 § Om en enskild är återbetalningsskyldig får anstånd med betalningen medges. Det får också träffas avtal med honom eller henne om en avbetalningsplan.

I fall som anges i första stycket ska ränta tas ut på det obetalda beloppet. Ränta ska tas ut från den dag då anståndet beviljades eller avtalet om avbetalningsplan träffades, dock inte för tid innan det återkrävda beloppet har förfallit till betalning. Ränta ska tas ut efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

Dröjsmålsränta

5 § Om ett belopp som har återkrävts inte betalas i rätt tid, ska dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635) tas ut på beloppet.

Detsamma gäller när den enskilde beviljats anstånd med betalningen eller träffat ett avtal om en avbetalningsplan och betalning inte sker inom den tid som följer av beslutet om anstånd eller avtalet.

Eftergift

6 § Om det med hänsyn till den enskildes personliga eller ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter finns särskilda skäl för det, får det beslutas om att helt eller delvis efterge ett krav på återbetalning eller ränta.

Kvittning

7 § Vid återbetalningsskyldighet får det, vid en senare utbetalning av arbetslöshetsersättning, dras av ett skäligt belopp i avräkning mot det krävda beloppet. Detsamma gäller en skyldighet att betala ränta.

12 kap. Uppgiftsskyldighet

För myndigheter

1 § Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten ska lämna de uppgifter till en arbetslöshetskassa om enskild som har betydelse för ett ärende hos kassan enligt denna lag.

2 § Arbetsförmedlingen ska lämna de uppgifter till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som har betydelse för

1. inspektionens tillsyn över ärenden om arbetslöshetsersättning, och
2. att utfärda intyg om att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz.

3 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska lämna de uppgifter till Arbetsförmedlingen som har betydelse för Arbetsförmedlingens uppföljnings-, analys- och utvärderingsarbete.

För arbetslöshetskassor

4 § En arbetslöshetskassa ska lämna de uppgifter till Arbetsförmedlingen, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten och Pensionsmyndigheten om enskild som har betydelse för ett ärende hos den mottagande myndigheten.

5 § En arbetslöshetskassa ska lämna de uppgifter till en annan arbetslöshetskassa om enskild som har betydelse för ett ärende hos den mottagande kassan enligt denna lag.

För arbetsgivare och uppdragsgivare

6 § En arbetsgivare eller uppdragsgivare ska på begäran lämna de uppgifter till en arbetslöshetskassa om enskilds anställnings- och uppdragsförhållanden som har betydelse för ett ärende hos kassan enligt denna lag.

7 § En arbetsgivare eller uppdragsgivare som inte fullgör en uppgiftsskyldighet enligt 6 § döms till böter.

Till ansvar enligt första stycket döms det inte om gärningen är belagd med straff i brottsbalken eller bidragsbrottslagen (2007:612).

13 kap. Handläggning av ärenden

Ansökan

Om arbetslöshetsersättning

1 § Den som vill begära arbetslöshetsersättning ska ansöka om ersättningen hos arbetslöshetskassan.

En ansökan ska innehålla de uppgifter som behövs i ärendet. Uppgifter om faktiska förhållanden ska lämnas på heder och samvete.

2 § En ansökan om arbetslöshetsersättning ska göras senast vid utgången av månaden efter den månad som ansökan avser.

Görs inte ansökan inom den angivna tiden är rätten till arbetslöshetsersättning för den månaden förlorad, om det inte finns särskilda skäl.

Om utfärdande av U2-intyg

3 § Den som vill begära intyg om att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz ska ansöka om intyget hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

4 § Bestämmelser om när en ansökan enligt 3 § senast ska ha kommit in finns i artikel 55 Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till för-

ordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghets-systemen.

Föreskriftsrätt

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om den ansökan som avses i 1–3 §§.

Beredning av ärenden

Utredningsansvar

6 § Den som beslutar i ett ärende (beslutsinstansen) ska se till att ärendet blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver.

När det behövs i ett ärende får beslutsinstansen ställa frågor till arbetsgivare eller någon annan som kan antas kunna lämna behövliga uppgifter.

Den enskildes skyldighet att medverka i utredningen

7 § Den enskilde är skyldig att lämna de uppgifter som är av betydelse för ett ärende enligt denna lag. För sådant uppgiftslämnande gäller 1 § andra stycket, om inte särskilda skäl talar mot det.

Kommunikation

8 § Innan beslutsinstansen fattar beslut i ett ärende ska den, om det inte är uppenbart obehövt, underrätta den enskilde om allt material av betydelse för beslutet och ge honom eller henne tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet.

Beslutsinstansen bestämmer hur underrättelse ska ske. Underrättelse får ske genom delgivning.

Underrättelseskyldigheten gäller med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Avvisa en ansökan

9 § Om en ansökan är så ofullständig att den inte kan läggas till grund för någon prövning i sak ska beslutsinstansen avvisa den.

Om ansökan inte i övrigt uppfyller föreskrifterna i 1 § andra stycket eller det som annars är särskilt föreskrivet, ska beslutsinstansen också avvisa ansökan om inte bristen är av ringa betydelse.

10 § Beslutsinstansen får inte avvisa en ansökan om den enskilde inte först har förelagts att avhjälpa bristen vid påföljd att ansökan annars kommer att avvisas. Föreläggandet får ske genom delgivning.

Beslut

Beslut av arbetslöshetskassan

11 § Arbetslöshetskassan fattar beslut i ärenden enligt denna lag, utom i det fall som anges i 12 §.

12 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen fattar beslut i ärenden om intyg om att med bibehållen arbetslöshetsersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz.

Inspektionen får inte förlänga en beslutad period att med bibehållen ersättning söka arbete i något annat EU- eller EES-land eller i Schweiz så att perioden sammantaget överstiger tre månader.

Motivering av beslut

13 § Ett beslut som kan antas påverka en enskilds situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för beslutet.

Underrättelse om ett beslut och hur det överklagas

14 § Den som meddelar ett beslut enligt denna lag ska så snart som möjligt underrätta den enskilde om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Om den enskilde får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till. En underrättelse om hur man överklagar ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll och vad som gäller i fråga om ingivande och överklagandetid.

Den som meddelar beslutet bestämmer hur underrättelsen ska ske. En underrättelse ska dock alltid vara skriftlig om den enskilde begär det. Underrättelse får ske genom delgivning.

När ett beslut gäller

15 § Beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart, om inte något annat har angetts i beslutet eller bestämts av den domstol som ska överpröva beslutet.

Anmäla ändrade förhållanden

16 § Den som ansöker om, har rätt till eller får arbetslöshetsersättning ska anmäla ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken på ersättningen till arbetslöshetskassan. För sådant uppgiftslämnande gäller 1 § andra stycket, om inte särskilda skäl talar mot det.

En anmälan enligt första stycket ska göras så snart som möjligt och senast 14 dagar efter det att den sökande fick kännedom om förändringen.

Interimistiska beslut

17 § Arbetslöshetskassan får besluta om arbetslöshetsersättning för tid fram till dess att ett ärende har avgjorts, om det

1. inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om rätt till arbetslöshetsersättning finns,
2. det är sannolikt att sådan rätt finns, och
3. är av väsentlig betydelse för den som begär arbetslöshetsersättningen.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas även när det står klart att rätt till arbetslöshetsersättning finns men ersättningens belopp inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål.

14 kap. Rättelse och ändring

När ett beslut får rättas

1 § Ett beslut enligt denna lag som innehåller en uppenbar felaktighet till följd av skrivfel, räknefel eller något annat liknande förbiseende får rättas av den som har meddelat beslutet.

När ett beslut får ändras

2 § Ett beslut enligt denna lag får ändras av den som har meddelat beslutet som första instans om den anser att beslutet är felaktigt på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning.

Ett beslut som till sin karaktär är gynnande för en enskild får dock ändras till den enskildes nackdel bara om felaktigheten beror på att han eller hon har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter.

När ett beslut ska ändras

3 § Ett beslut enligt denna lag ska ändras av den som har meddelat beslutet som första instans om

1. den anser att beslutet är uppenbart felaktigt i något väsentligt hänseende på grund av att det har tillkommit nya omständigheter eller av någon annan anledning, och

2. beslutet kan ändras snabbt och enkelt och utan att det blir till nackdel för den enskilde.

När ett beslut som har överklagats får ändras

4 § Ett beslut som har överklagats får ändras av den som har meddelat beslutet som första instans enbart i sådana fall som avses i 3 § och bara om överklagandet och övriga handlingar i ärendet ännu inte har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet.

När ett beslut senast får rättas eller ändras

5 § En rättelse eller ändring av ett beslut enligt 1–3 §§ får inte göras sedan mer än två år förflutit från den dag då beslutet meddelades.

Ett beslut får rättas eller ändras även efter det att tiden har gått ut, om det först därefter har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

Omprövning

Begäran om omprövning

1 § Arbetslöshetskassans beslut enligt denna lag ska omprövas av kassan om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Detta gäller inte om arbetslöshetskassan redan har rättat eller ändrat beslutet enligt 14 kap.

Vid en omprövning enligt första stycket får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

Formkrav för begäran om omprövning

2 § Bestämmelser om överklagande i 11–14 §§ och om underrättelse av ett beslut och hur det överklagas i 13 kap. 14 § ska i relevanta delar tillämpas för en begäran om omprövning.

Överklagande

Till vilken myndighet som beslut överklagas

3 § Beslut enligt denna lag överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om inte annat följer av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

4 § Behörig förvaltningsrätt är den inom vars domkrets den enskilde var folkbokförd vid tidpunkten för beslutet. Om han eller hon inte var folkbokförd i Sverige är behörig förvaltningsrätt den inom vars domkrets det första beslutet i saken har fattats.

Vilka beslut som får överklagas

5 § Ett beslut enligt denna lag får överklagas om beslutet kan antas påverka en enskilds situation på ett inte obetydligt sätt.

6 § Arbetslöshetskassans beslut får inte överklagas av den enskilde innan kassan har omprövat sitt beslut enligt 1 §.

Om ett beslut överklagas innan det har omprövats, ska överklagandet anses som en begäran om omprövning.

Vem som får överklaga ett beslut

7 § Ett beslut enligt denna lag får överklagas av den enskilde som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

8 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överklaga en arbetslöshetskassas och en domstols beslut enligt denna lag.

Vem som är motpart i överinstans

9 § I ett mål där en enskild överklagar en arbetslöshetskassas beslut är kassan den enskildes motpart.

10 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får överta en arbetslöshetskassas uppgift att i förvaltningsrätten och kammarrätten föra det allmännas talan.

Inspektionen för det allmännas talan i Högsta förvaltningsdomstolen.

Hur ett beslut överklagas

11 § Ett överklagande av ett beslut ska göras skriftligen till den högre instans som ska pröva överklagandet (överinstansen). Överklagandet ska dock ges in till den instans som har meddelat beslutet (beslutsinstansen).

12 § I överklagandet ska den som överklagar ange vilket beslut som överklagas och på vilket sätt han eller hon vill att beslutet ska ändras.

I 3 och 4 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) finns ytterligare bestämmelser om vad ett överklagande som ska prövas av allmän förvaltningsdomstol ska innehålla.

Överklagandetiden

13 § Ett överklagande av ett beslut ska ha kommit in till beslutsinstansen inom två månader från den dag då den som överklagar fick del av beslutet genom den instansen.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet ha kommit in inom två månader från den dag som beslutet meddelades.

Beslutsinstansens åtgärder

14 § Beslutsinstansen prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent ska den instansen besluta att överklagandet inte får tas upp till prövning (avvisning).

Ett överklagande ska dock inte avvisas om

1. förseningen beror på att beslutsinstansen inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man överklagar, eller
2. överklagandet har kommit in till överinstansen inom överklagandetiden.

15 § Om överklagandet inte avvisas ska beslutsinstansen skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen.

Om beslutsinstansen ändrar ett beslut som har överklagats, ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.

Överinstansens åtgärder

16 § Överinstansen prövar frågor om att avvisa ett överklagande på någon annan grund än att det har kommit in för sent.

Om ett överklagande felaktigt har getts in till överinstansen, ska den instansen vidarebefordra överklagandet till beslutsinstansen och samtidigt ange vilken dag som överklagandet kom in till överinstansen.

17 § Överinstansen får bestämma att det överklagade beslutet tills vidare inte ska gälla. Bilaga 2

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
2. Genom lagen upphävs lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.
3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för den som har en pågående ersättningsperiod vid ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 20, 25 kap. 7 a och 59 kap. 13 §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

20 §¹

Den som får någon av följande förmåner är försäkrad för inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning enligt 6 § 5, inkomstgrundad ålderspension enligt 6 § 8 och inkomstrelaterad efterlevandeförmån enligt 6 § 9 och 11:

1. omvårdnadsbidrag enligt 5 kap. 9 § 5,
2. *dagpenning* från arbetslös- 2. *arbetslöshetsersättning* från hetskassa, arbetslöshetskassa,
3. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
4. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),
5. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, och
6. stipendium som enligt 11 kap. 46 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska tas upp som intäkt i inkomstslaget tjänst.

25 kap.

7 a §²

För en försäkrad som har inkomst av anställning, bedriver näringsverksamhet i aktiebolagsform och som är företagare i den mening som avses i 34–34 c §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska, under en tid om 36 månader räknat från den månad då anmälan för registrering enligt 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har gjorts eller borde ha gjorts (uppbyggnadsskedet), den sjukpenninggrundande inkomsten av anställningen i aktiebolaget beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

För en försäkrad som har inkomst av anställning, bedriver näringsverksamhet i aktiebolagsform och som är företagare i den mening som avses i 4 kap. 5 och 6 §§ lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring ska, under en tid om 36 månader räknat från den månad då anmälan för registrering enligt 7 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) har gjorts eller borde ha gjorts (uppbyggnadsskedet), den sjukpenninggrundande inkomsten av anställningen i aktiebolaget beräknas till minst vad som motsvarar skälig avlöning för liknande arbete för annans räkning.

¹ Senaste lydelse 2018:1265.

² Senaste lydelse 2018:670.

Förslag till lag om ändring i lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §²⁵

Skattepliktig inkomst enligt denna lag är:

1. avlöning eller därmed jämförlig förmån, som utgått av anställning eller uppdrag hos svenska staten, svensk kommun eller svensk region;

2. avlöning eller därmed jämförlig förmån, som utgått av annan anställning eller annat uppdrag än hos svenska staten, svensk kommun eller svensk region, i den mån inkomsten förvärvats genom verksamhet här i riket;

3. arvode och liknande ersättning som uppburits av någon i egenskap av ledamot eller suppleant i styrelse eller annat liknande organ i svenskt aktiebolag eller annan svensk juridisk person, oavsett var verksamheten utövats;

4. ersättning i form av pension, med undantag av barnpension, sjukersättning och aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken till den del det totala beloppet av uppburna ersättningar för varje kalendermånad överstiger en tolfedel av 0,77 prisbasbelopp, samt annan ersättning enligt samma balk;

5. pension på grund av anställning eller uppdrag hos svenska staten, svensk kommun eller svensk region;

6. belopp, som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring, om försäkringen meddelats i här i riket bedriven försäkringsrörelse samt belopp som utbetalas från pensionssparkonto fört av ett svenskt pensionssparinstitut eller av ett utländskt instituts filial i Sverige enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande samt avskattning av en sådan försäkring eller ett sådant pensionssparkonto;

6 a. belopp, som utgår på grund av annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring samt avskattning av sådan annan försäkring, om försäkringen meddelats i en utländsk försäkringsrörelse i den utsträckning den skattskyldige vid den årliga beskattningen fått avdrag för premier eller om premierna inte räknats som inkomst för den försäkrade enligt inkomstskattelagen (1999:1229);

7. pension på grund av tjänstepensionsförsäkring eller avtal om tjänstepension som är jämförbart med försäkring inklusive avskattning av sådan försäkring eller sådant avtal, samt annan pension eller förmån, om för-

månen utgår på grund av förutvarande tjänst och den tidigare verksamheten huvudsakligen utövats i Sverige;

8. ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring eller annan författning, som utgått till någon vid sjukdom eller olycksfall i arbete eller på grund av militärtjänstgöring;

9. *dagpenning* från arbetslöshets- 9. *arbetslöshetsersättning* från kassa enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetskassa enligt lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring; försäkring;

10. annan härifrån uppuren, genom verksamhet här i riket förvärvat inkomst av tjänst;

11. återfört avdrag för egenavgifter enligt socialavgiftslagen (2000:980), arbetsgivaravgifter och egenavgifter som satts ned genom ändrad debitering, i den utsträckning avdrag har medgetts för avgifterna samt avgifter som avses i 62 kap. 6 § inkomstskattelagen och som satts ned genom ändrad debitering, i den utsträckning avdrag har medgetts för avgifterna och dessa inte hänför sig till näringsverksamhet;

12. sjiinkomst som avses i 64kap. 3 och 4 §§ inkomstskattelagen i den utsträckning inkomsten förvärvats genom verksamhet på

– ett handelsfartyg som ska anses som svenskt enligt sjölagen (1994:1009), utom i de fall fartyget hyrs ut i huvudsak obemannat till en utländsk redare och sjömannen inte är anställd hos fartygets ägare eller hos en arbetsgivare som ägaren anlitar, eller

– ett utländskt handelsfartyg som en svensk redare hyr i huvudsak obemannat, om sjömannen är anställd hos redaren eller hos arbetsgivare som redaren anlitar.

Som inkomst enligt första stycket 1–3 och 12 anses också förskott på sådan inkomst.

Verksamhet på grund av anställning eller uppdrag i svenskt företag eller vid ett utländskt företags fasta driftställe i Sverige anses utövad här i riket även om den enskilde inom ramen för verksamheten

– gör tjänsteresor utomlands, eller

– utför arbete utomlands i sin bostad under förutsättning att tiden för arbetet där uppgår till högst hälften av den enskildes totala arbetstid i verksamheten under varje tremånadersperiod.

Skattepliktig inkomst enligt denna lag är dock endast sådan inkomst som skulle ha beskattats hos en obegränsat skattskyldig enligt inkomstskattelagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning som har beslutats enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs att 1, 12, 32, 34, 37, 37 c, 48, 62, 85, 87 a, 89, 91, 93, 94, 94 a, 94 b, 94 g och 116 §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Arbetslöshetsförsäkringen enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring handhas av arbetslöshetskassor som har registrerats enligt 7–14 §§. Arbetslöshetskassor är föreningar för vilkas bildande och verksamhet det finns närmare bestämmelser i denna lag.

En arbetslöshetskassas verksamhet *skall* omfatta ett visst verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch eller vissa närbesläktade sådana.

Föreslagen lydelse

1 §

Arbetslöshetsförsäkringen enligt lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring handhas av arbetslöshetskassor som har registrerats enligt 7–14 §§. Arbetslöshetskassor är föreningar för vilkas bildande och verksamhet det finns närmare bestämmelser i denna lag.

En arbetslöshetskassas verksamhet *ska* omfatta ett visst verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch eller vissa närbesläktade sådana.

12 §²⁶

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får förelägga arbetslöshetskassan att inom en viss tid avge yttrande eller vidta rättelse, om inspektionen finner att ett beslut som anmäls för registrering eller en handling som bifogas anmälan

1. inte har tillkommit i behörig ordning,

2. till sitt innehåll strider mot lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, mot denna lag, mot föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar eller mot arbetslöshetskassans stadgar,

3. i något viktigare hänseende har formulerats otydligt eller vilseledande.

Om en arbetslöshetskassa inte följer ett sådant föreläggande, *skall* anmälan avskrivas. En underrättelse om att så kan ske *skall* tas in i föreläggandet.

Om en arbetslöshetskassa inte följer ett sådant föreläggande, *ska* anmälan avskrivas. En underrättelse om att så kan ske *ska* tas in i föreläggandet.

32 §

En ställföreträdare för en arbetslöshetskassa får inte följa en sådan föreskrift av en föreningsstämma eller ett annat organ hos arbetslöshetskassan som inte gäller därför att den står i strid med lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, med denna lag, med föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar eller med kassans stadgar.

En ställföreträdare för en arbetslöshetskassa får inte följa en sådan föreskrift av en föreningsstämma eller ett annat organ hos arbetslöshetskassan som inte gäller därför att den står i strid med lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring, med denna lag, med föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar eller med kassans stadgar.

34 §²⁷

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som vid ansökningstillfället förvärvsarbetar och uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. Även den som vid ansökningstillfället inte arbetar har rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa, om han eller hon uppfyllde villkoren när han eller hon senast arbetade.

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som vid ansökningstillfället förvärvsarbetar och uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. Även den som vid ansökningstillfället inte arbetar har rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa, om han eller hon uppfyllde villkoren när han eller hon senast arbetade. *Den som omfattades av en annan stats lagstiftning enligt art. 11–16 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen när han eller hon senast arbetade, ska anses ha varit verksam inom det verksamhetsområde som han eller hon skulle ha arbetat inom om arbetet hade utförts i Sverige.*

Den som är medlem i en annan arbetslöshetskassa har dock inte rätt att bli medlem.

Rätten att bli medlem gäller till månadskiftet före den månad då den som ansöker om medlemskap fyller 65 år.

37 §²⁸

En medlem i en arbetslöshetskassa som medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till medlemskap eller ersättning, ska uteslutas som medlem om inte särskilda skäl talar mot det. Detsamma gäller en medlem som medvetet eller av grov vårdslöshet har

²⁷ Senaste lydelse 2018:108.

²⁸ Senaste lydelse 2013:153.

låtit bli att anmäla ändrade uppgifter till kassan om förhållanden av betydelse för hans eller hennes rätt till ersättning.

I 46–46 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om fränkännande av rätt till ersättning när arbetslöshetskassan beslutar att medlemmen inte ska uteslutas.

I 10 kap. 10–12 §§ lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om fränkännande av rätt till ersättning när arbetslöshetskassan beslutar att medlemmen inte ska uteslutas.

37 c²⁹

Arbetslöshetskassans styrelse prövar frågor om uteslutning av en medlem och om fränkännande av rätt till ersättning enligt bestämmelser om detta i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. En kassaföreståndare får dock efter uppdrag från styrelsen fatta beslut i sådana ärenden, utom när det gäller omprövning.

Arbetslöshetskassans styrelse prövar frågor om uteslutning av en medlem och om fränkännande av rätt till ersättning enligt bestämmelser om detta i lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring. En kassaföreståndare får dock efter uppdrag från styrelsen fatta beslut i sådana ärenden, utom när det gäller omprövning.

48 §³⁰

En arbetslöshetskassa ska till staten för varje kalendermånad betala en finansieringsavgift för finansiering av del av statens kostnader för utbetalad ersättning för varje medlem som fanns i kassan den sista dagen i månaden.

Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade *dagpenningen enligt inkomstbortfallsförsäkringen* delat med *tolv*.

Finansieringsavgiften ska motsvara 131 procent av den under månaden genomsnittligt utbetalade *arbetslöshetsersättningen till sökanden som uppfyller villkoren i 6 kap. 5 § första stycket lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring* delat med 264.

62 §

Om ett beslut av en föreningsstämma inte har kommit till i behörig ordning eller i övrigt strider mot lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, denna lag eller mot arbetslöshetskassans stadgar, kan talan mot arbetslöshetskassan om att beslutet *skall* upphävas eller ändras föras av en medlem, styrelsen, en styrelseledamot eller kassaföreståndaren.

Om ett beslut av en föreningsstämma inte har kommit till i behörig ordning eller i övrigt strider mot lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring, denna lag eller mot arbetslöshetskassans stadgar, kan talan mot arbetslöshetskassan om att beslutet *ska* upphävas eller ändras föras av en medlem, styrelsen, en styrelseledamot eller kassaföreståndaren.

²⁹ Senaste lydelse 2013:153.

³⁰ Senaste lydelse 2009:665.

Talan *skall* väckas vid tingsrätten.

Talan *skall* väckas inom tre månader från dagen för beslutet. Väcks inte talan inom denna tid, är rätten till talan förlorad.

Talan *ska* väckas vid tingsrätten. Bilaga 2

Talan *ska* väckas inom tre månader från dagen för beslutet. Väcks inte talan inom denna tid, är rätten till talan förlorad.

85 §

Rikstäckande organisationer som företräder anställda och företagare på arbetsmarknaden får bilda en kompletterande arbetslöshetskassa. I den kompletterande arbetslöshetskassan är organisationerna som bildat föreningen medlemmar. Denna kassa kommer främst övergångsvis att handha arbetslöshetsförsäkring åt enskilda. *När det gäller grundförsäkringen omfattar kassans verksamhet arbetslösa som inte är medlemmar i någon arbetslöshetskassa. När det gäller den frivilliga inkomstbortfallsförsäkringen omfattar verksamheten dem som är anslutna till den kompletterande kassan.*

Den kompletterande arbetslöshetskassan *skall* godkännas av regeringen.

Rikstäckande organisationer som företräder anställda och företagare på arbetsmarknaden får bilda en kompletterande arbetslöshetskassa. I den kompletterande arbetslöshetskassan är organisationerna som bildat föreningen medlemmar. Denna kassa kommer främst övergångsvis att handha arbetslöshetsförsäkring åt enskilda. *Kassans verksamhet omfattar arbetslösa som är anslutna till den kompletterande arbetslöshetskassan. Kassans verksamhet omfattar också arbetslösa som inte är medlemmar i en annan arbetslöshetskassa och arbetslösa som är medlemmar i en kassa som inte kan fullgöra sitt uppdrag.*

Den kompletterande arbetslöshetskassan *ska* godkännas av regeringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om när en arbetslöshetskassa inte ska anses kunna fullgöra sitt uppdrag.

87 a §³¹

Den kompletterande arbetslöshetskassan *skall* ta ut en avgift av dem som får ersättning *enligt grundförsäkringen* enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och som inte är anslutna till kassan eller medlemmar i en annan arbetslöshetskassa. Avgiften *skall* bidra till att täcka kassans förvaltningskostnader för denna grupp ersättningsberättigade.

Den kompletterande arbetslöshetskassan *ska* ta ut en avgift av dem som får ersättning enligt lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring och som inte är anslutna till kassan eller medlemmar i en annan arbetslöshetskassa. Avgiften *ska* bidra till att täcka kassans förvaltningskostnader för denna grupp ersättningsberättigade.

³¹ Senaste lydelse 2004:225.

Avgiften betalas genom att den dras av när ersättningen *enligt grundförsäkringen* betalas ut. Avdrag för betalning av preliminär skatt *skall* göras innan avgiften dras av från ersättningen. Avdrag för avgiften får inte göras gällande mot beslut om utmätning av lön enligt 7 kap. utsökningsbalken.

Avgiften *enligt första stycket* betalas genom att den dras av när ersättningen betalas ut. Avdrag för betalning av preliminär skatt *ska* göras innan avgiften dras av från ersättningen. Avdrag för avgiften får inte göras gällande mot beslut om utmätning av lön enligt 7 kap. utsökningsbalken.

89 §³²

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen.

Inspektionen *skall* verka för att bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och i denna lag tillämpas likformigt och rättvist.

Inspektionen *ska* verka för att bestämmelserna i lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring och i denna lag tillämpas likformigt och rättvist.

91 §³³

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får meddela de erinringar i fråga om en arbetslöshetskassas verksamhet som inspektionen finner behövliga.

Inspektionen får förelägga en arbetslöshetskassa att inom en viss tid vidta de åtgärder som behövs för rättelse, om

1. en avvikelse har gjorts från kassans stadgar, denna lag, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring eller de författningar och föreskrifter i övrigt som gäller för kassans verksamhet,

1. en avvikelse har gjorts från kassans stadgar, denna lag, lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring eller de författningar och föreskrifter i övrigt som gäller för kassans verksamhet,

2. stadgarna inte längre uppfyller kraven enligt 5 §,

3. kassans tillgångar inte är tillräckliga, eller

4. någon annan allvarlig anmärkning kan riktas mot kassans verksamhet.

93 §

En arbetslöshetskassa har rätt till statsbidrag för kostnader för ersättning som betalas ut enligt bestämmelser i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

En arbetslöshetskassa har rätt till statsbidrag för kostnader för ersättning som betalas ut enligt bestämmelser i lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring.

94 §³⁴

Om någon som har fått arbetslös-
hetsersättning har orsakat att

Om någon som har fått arbetslös-
hetsersättning har orsakat att

³² Senaste lydelse 2002:543.

³³ Senaste lydelse 2002:1135.

³⁴ Senaste lydelse 2013:153.

ersättningen betalats ut i strid med denna lag, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska arbetslöshetskassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt. Detsamma gäller när den som har fått ersättning från en kassa senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att efterge med stöd av 68 d § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

ersättningen betalats ut i strid med denna lag, lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska arbetslöshetskassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt. Detsamma gäller när den som har fått ersättning från en kassa senare har fått lön eller ekonomiskt skadestånd som motsvarar lön för samma tid.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbetslöshetskassan har beslutat att efterge med stöd av 11 kap. 6 § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

94 a §³⁵

Om en arbetslöshetskassa har orsakat att arbetslöshetsersättning betalats ut i strid med denna lag, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska kassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt.

Om en arbetslöshetskassa har orsakat att arbetslöshetsersättning betalats ut i strid med denna lag, lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska kassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt.

94 b §³⁶

Om det är någon annan än den som har fått ersättningen eller en arbetslöshetskassa som har orsakat att arbetslöshetsersättning betalats ut i strid med denna lag, lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska kassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt endast om den som fått ersättningen skäligen borde ha insett att han eller hon har fått ersättning obehörigen eller med för högt belopp.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbets-

Om det är någon annan än den som har fått ersättningen eller en arbetslöshetskassa som har orsakat att arbetslöshetsersättning betalats ut i strid med denna lag, lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till någon av dessa lagar, ska kassan betala tillbaka statsbidrag som har betalats ut felaktigt endast om den som fått ersättningen skäligen borde ha insett att han eller hon har fått ersättning obehörigen eller med för högt belopp.

Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som arbets-

³⁵ Senaste lydelse 2013:153.

³⁶ Senaste lydelse 2013:153.

löshetskassan har beslutat att efterge med stöd av 68 d § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

löshetskassan har beslutat att efterge med stöd av 11 kap. 6 § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

94 g §³⁷

En arbetslöshetskassa ska på begäran av Statistiska centralbyrån lämna de uppgifter om medlemskap i kassan och medlemmars ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring som myndigheten behöver för framställning av statistik i enlighet med sådant uppdrag från regeringen som syftar till att kartlägga och analysera arbetsmarknaden.

En arbetslöshetskassa ska på begäran av Statistiska centralbyrån lämna de uppgifter om medlemskap i kassan och medlemmars ersättning enligt lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring som myndigheten behöver för framställning av statistik i enlighet med sådant uppdrag från regeringen som syftar till att kartlägga och analysera arbetsmarknaden.

Regeringen meddelar närmare föreskrifter om skyldigheten enligt första stycket och om när uppgifter får lämnas ut elektroniskt.

116 §

Om en förening eller en annan organisation utan att vara registrerad enligt denna lag handhar frågor om ersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, döms den som på föreningens eller organisationens vägnar deltar i en åtgärd eller ett beslut i sådan verksamhet till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om en förening eller en annan organisation utan att vara registrerad enligt denna lag handhar frågor om ersättning enligt lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring, döms den som på föreningens eller organisationens vägnar deltar i en åtgärd eller ett beslut i sådan verksamhet till böter eller fängelse i högst sex månader.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande när en enskild får arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:240) om
införande av lagen (1997:238) om
arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om
arbetslöshetskassor

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

dels att 3–9 §§ ska upphöra att gälla,
dels att 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Arbetslöshetskassor som registrerats med stöd av äldre lagstiftning och som bedriver verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av år 1997 *skall* anses registrerade med rätt att enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring handha arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetskassor som registrerats med stöd av äldre lagstiftning och som bedriver verksamhet enligt sådan lagstiftning vid utgången av år 1997 *ska* anses registrerade med rätt att enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring *och lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring* handha arbetslöshetsförsäkringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2019/20:117 Föreslagen lydelse

2 §

Avgiften utgör 10,21 procent av ersättning i form av

1. sjukpenning och rehabiliteringspenning enligt 24–28 och 31 kap. socialförsäkringsbalken samt arbetsskadesjukpenning enligt 40 kap. nämnda balk eller motsvarande ersättning som utgetts enligt nämnda balk eller annan författning eller på grund av regeringens förordnande, i den utsträckning ersättningen trätt i stället för en försäkrads inkomst av anställning enligt 59 kap. 8–11 §§ socialförsäkringsbalken eller inkomst av annat förvärvsarbete enligt 59 kap. 14 § första stycket 1–3 nämnda balk,

2. föräldrapenningsförmåner enligt 11–13 kap. socialförsäkringsbalken,

3. närståendepenning enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken,

4. ersättning enligt 20 § lagen (1991:1047) om sjuklön,

5. livränta enligt 41–44 kap. socialförsäkringsbalken eller annan motsvarande livränta som bestäms med tillämpning av 41 och 42 kap. nämnda balk,

7. omvårdnadsbidrag enligt 22 kap. socialförsäkringsbalken,

8. *dagpenning* från arbetslöshets- 8. *arbetslöshetsersättning* från kassa, arbetslöshetskassa,

9. statlig ersättning som lämnas för arbete i etableringsjobb,

10. aktivitetsstöd till den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program,

14. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

15. dagpenning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt och till andra som får dagpenning enligt de grunder som gäller för totalförsvarspliktiga, samt

16. bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärsnämnden i den utsträckning som regeringen så föreskriver.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning som har betalats ut enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 36 §³⁸

Följande ersättningar i samband med arbetslöshet ska tas upp:

1. *dagpenning* från svensk 1. *arbetslöshetsersättning* från arbetslöshetskassa, och svensk arbetslöshetskassa, och
2. aktivitetsstöd som betalas ut enligt bestämmelser som beslutats av regeringen eller av statlig myndighet till den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program och till andra som är likställda med dem när det gäller rätt till sådant stöd.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för dagpenning som har betalats ut enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

³⁸ Senaste lydelse 2007:1419.

Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Arbetsmarknadsavgifter *skall* finansiera

1. arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och kostnader för tillsyn av utbetalning av sådan ersättning enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

2. aktivitetsstöd till den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program, under förutsättning att han eller hon uppfyller villkoren för *inkomstrelaterad ersättning* enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring,

3. kostnader enligt lönegarantilagen (1992:497), och

4. sådana statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift som betalas på ersättningar enligt 1–3.

Föreslagen lydelse

9 §

Arbetsmarknadsavgifter *ska* finansiera

1. arbetslöshetsersättning enligt lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring och kostnader för tillsyn av utbetalning av sådan ersättning enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

2. aktivitetsstöd till den som tar del av ett arbetsmarknadspolitiskt program, under förutsättning att han eller hon uppfyller villkoren för *arbetslöshetsersättning* enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring,

3. kostnader enligt lönegarantilagen (1992:497), och

4. sådana statliga ålderspensionsavgifter enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift som betalas på ersättningar enligt 1–3.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för arbetslöshetsersättning som har betalats ut enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §³⁹

Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom

1. Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens eller arbetslöshetskassornas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd,

2. Skatteverkets verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av skatt,

3. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens verksamhet som avser tillsyn och uppföljning samt utfärdande av intyg enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,

3. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens verksamhet som avser tillsyn och uppföljning samt utfärdande av intyg enligt 13 kap. 12 § lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring,

4. Kronofogdemyndighetens verksamhet som underlag för bedömning enligt 4 kap. utsökningsbalken av i vilken utsträckning en gäldenär har utmätningsbar egendom,

5. socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453),

6. Migrationsverkets verksamhet som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., samt

7. kompletterande aktörers verksamhet enligt uppdrag från Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen får även behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen eller till någon annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lag eller förordning.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i verksamhet som avser tillsyn och uppföljning och i ärenden om utfärdande av intyg enligt den upphävda 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

³⁹ Senaste lydelse 2018:259.

Förslag till lag om ändring i lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2006:469) om behandling av personuppgifter vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §⁴⁰

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen får behandla personuppgifter, om det är nödvändigt

1. för tillsyn över arbetslöshetskassorna och uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen enligt 89 § första stycket lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,

2. för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen som har samband med arbetslöshetsförsäkringen eller som rör återkallande av anvisningar till arbetsmarknadspolitiska program,

3. för tillsyn över handläggning av och rutiner för handläggning av sådana ärenden hos Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som rör åtgärder inom aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning eller för uppföljning av sådana åtgärder,

4. för registrering av uppgifter enligt lagen om arbetslöshetskassor, eller

5. som underlag och för kontroll vid utfärdande av intyg enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

5. som underlag och för kontroll vid utfärdande av intyg enligt 13 kap. 12 § lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i ärenden om utfärdande av intyg enligt den upphävda 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 28 kap. 13 § och bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 kap.

13 §

Sekretess gäller i ärende om arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och i ärende om medlemsavgift för arbetslös medlem enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i ärende enligt lagen (202X:XX) om arbetslöshetsförsäkring och i ärende om medlemsavgift för arbetslös medlem enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för uppgifter i ärende om arbetslöshetsersättning enligt den upphävda lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Bilagan

Nuvarande lydelse

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet.

Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

Organ

Verksamhet

Arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

prövning av ärenden om arbetslöshetsersättning (SFS 1997:238) och av ärenden om medlemsavgift

Föreslagen lydelse

I enlighet med vad som anges i 2 kap. 4 § ska vad som föreskrivs i tryckfrihetsförordningen om rätt att ta del av handlingar hos myndighet i tillämpliga delar gälla också handlingar hos något av de organ som nämns nedan i den mån handlingarna hör till där angiven verksamhet hos organet.

Verksamheten anges i förekommande fall med hänvisning till numret i Svensk författningssamling (SFS) på den författning med stöd av vilken verksamheten har uppdragits åt organet.

*Organ**Verksamhet*

Arbetslöshetskassor enligt lagen
(1997:239) om arbetslöshetskassor

prövning av ärenden *enligt lagen
om arbetslöshetsförsäkring (SFS
202X:X)* och av ärenden om
medlemsavgift för arbetslös
medlem (SFS 1997:239)

Förteckning över remissinstanserna (SOU 2020:37)

Remissinstanser som har gett in yttrande

Alfa-kassan, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Arvidsjaurs kommun, Barnombudsmannen, Borgholms kommun, Brandmännens Riksförbund, Brottsförebyggande rådet, Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Frilans Finans Sverige AB, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Stockholm, Gällivare kommun, Gävle kommun, Göteborgs tingsrätt, Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation, Hovrätten för Övre Norrland, Huddinge kommun, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Integritetsskyddsmyndigheten (tidigare Datainspektionen), Justitiekanslern, Kammarkollegiet, Kammarrätten i Stockholm, Konjunkturinstitutet, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Konstnärnämnden, Krokoms kommun, Kronofogdemyndigheten, Kungsbacka kommun, Kungsörs kommun, Kävlinge kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen Västernorrland, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Malmö kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Pensionsmyndigheten, Region Västernorrland, Riksdagens ombudsmän (JO), Skatteverket, Skogsstyrelsen, Skövde kommun, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån, Statskontoret, Svalövs kommun, Svenska ILO-kommittén, Svensk Försäkring, Svenskt Näringsliv, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges a-kassor, Sveriges Fiskares Producentorganisation, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges Kommuner och Regioner, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden).

Remissinstanser som inte har svarat eller som har angett att de avstår från att yttra sig

Bengtsfors kommun, Bodens kommun, Bollnäs kommun, Båstads kommun, Filipstads kommun, Finanspolitiska rådet, Fora AB, Funktionsrätt Sverige, Företagarförbundet, Gotlands kommun, Handelshögskolan i Stockholm, Höörs kommun, Institutet för näringslivsforskning, Jämställdhetsmyndigheten, Katrineholms kommun, Kristinehamns kommun, Kungliga Tekniska Högskolan (Institutionen för Industriell ekonomi och organisation), Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer (tidigare Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer), Länsstyrelsen i Örebro län, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Norbergs kommun, Omställningsfonden, Orust kommun, Region Blekinge, Region Jämtland Härjedalen, Region Kronoberg, Region Värmland, Riksrevisionen, Rättviks kommun, Småföretagarnas Riksförbund, Sotenäs kommun, Stockholms universitet (Områdesnämnden för humanvetenskap), Timrå kommun, Tranås kommun, TRR Trygghetsrådet, Trygghetsfonden TSL, Trygghetsrådet

TRS, Trygghetsstiftelsen, Umeå kommun, Ystads kommun och Örebro kommun.

Övriga som har yttrat sig

Akademikerförbundet SSR, DIK, Fackförbundet Scen & Film (tidigare Teaterförbundet), Forena, Migrationsverket, Naturvetarna, Offentliganställdas förhandlingsråd, Styrelsen för internationellt utvecklings-samarbete (Sida), Svenska Fotografers Förbund, Svenska Tecknare, Sveriges Författarförbund, Sveriges läkarförbund, Sveriges ständiga representation vid Europeiska Unionen, Sveriges universitetslärare och forskare, #Upppropförenskildafirmor och en privatperson.

Sammanfattning av promemorian Arbetslöshetsförsäkringen och förvaltningslagen (Ds 2021:24)

I promemorian föreslås att förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas för handläggningen hos en arbetslöshetskassa av ärenden enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och för överklagande av arbetslöshetskassans beslut i sådana ärenden. Om lagen om arbetslöshetsförsäkring, eller en annan lag eller en författning som beslutats av regeringen eller av en förvaltningsmyndighet, innehåller någon bestämmelse som avviker från förvaltningslagen ska dock den bestämmelsen tillämpas.

Författningsförslaget i promemorian innehåller ändringar i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring som föreslås i SOU 2020:37.

Promemorians lagförslag (Ds 2021:24)

Förslag till ändring i förslag till lag om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om den i SOU 2020:37 föreslagna lagen om arbetslöshetsförsäkring

dels att 13 kap. 6, 8, 13 och 14 §§, 14 kap. 1–4 §§ och 15 kap. 5, 7, 11, 12 och 14–17 §§ ska utgå,

dels att rubrikerna närmast före 13 kap. 6, 8, 13 och 14 §§, 14 kap. 1–4 §§ och 15 kap. 5, 7, 11, 14 och 16 §§ ska utgå,

dels att 14 kap. 5 § och 15 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 15 kap. 18 §, och närmast före den paragrafen en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det närmast före 15 kap. 6 § ska införas en ny rubrik som lyder ”Omprövning innan den enskilde får överklaga”,

dels att det närmast före 15 kap. 8 § ska införas en ny rubrik som lyder ”Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens rätt att överklaga”.

Lydelse enligt SOU 2020:37

Föreslagen lydelse

14 kap.

5 §

En rättelse eller ändring av ett beslut *enligt 1–3 §§* får inte göras sedan mer än två år förflutit från den dag då beslutet meddelades.

En rättelse eller ändring av ett beslut får inte göras sedan mer än två år förflutit från den dag då beslutet meddelades

Ett beslut får rättas eller ändras även efter det att tiden har gått ut, om det först därefter har kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

15 kap.

1 §

Arbetslöshetskassans beslut enligt denna lag ska omprövas av kassan om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Detta gäller inte om arbetslöshetskassan redan har rättat eller ändrat beslutet enligt 14 kap.

Arbetslöshetskassans beslut enligt denna lag ska omprövas av kassan om det begärs av den enskilde som beslutet angår. Detta gäller inte om arbetslöshetskassan redan har rättat eller ändrat beslutet enligt 36–39 §§ *förvaltningslagen (2017:900)*.

Vid en omprövning enligt första stycket får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

2 §

Bestämmelserna om överklagande i 11–14 §§ och om underrättelse av ett beslut och hur det överklagas i 13 kap. 14 § ska i

Bestämmelserna om överklagande i 43–45 §§ *förvaltningslagen (2017:900)* och om underrättelse av ett beslut och hur det överklagas i

relevanta delar tillämpas för en begäran om omprövning.

33 § *förvaltningslagen* ska i Bilaga 5 relevanta delar tillämpas för en begäran om omprövning.

***Förvaltningslagens tillämplighet
på arbetslöshetskassor***

18 §

Förvaltningslagen (2017:900) ska tillämpas när en arbetslöshetskassa handlägger ärenden enligt denna lag. Arbetslöshetskassan ska då jämföras med en myndighet.

Förteckning över remissinstanserna (Ds 2021:24)

Remissinstanser som har gett in yttrande

Akavia, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Arvidsjaurs kommun, Barnombudsmannen, Bengtsfors kommun, Brottsförebyggande rådet, Båstads kommun, Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Frilans Finans Sverige AB, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göteborgs tingsrätt, Hovrätten för Övre Norrland, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Integritetsskyddsmyndigheten (tidigare Datainspektionen), Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarkollegiet, Kammarrätten Stockholm, Konjunkturinstitutet, Konstnärnämnden, Kronofogdemyndigheten, Länsstyrelsen i Västernorrland, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Pensionsmyndigheten, Riksdagens ombudsmän (JO), Skatteverket, Skogsstyrelsen, Småföretagarnas Riksförbund, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån, Statskontoret, Stockholms universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Svalövs kommun, Svenska ILO-kommittén, Svenskt Näringsliv, Sveriges a-kassor, Sveriges förenade studentkårer, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden).

Remissinstanser som inte har svarat eller som har angett att de avstår från att yttra sig

Alfa-kassan, Bodens kommun, Bollnäs kommun, Borgholms kommun, Brandmännens Riksförbund, Filipstads kommun, Finanspolitiska rådet, Fora AB, Funktionsrätt Sverige, Företagarförbundet, Företagarna, Gotlands kommun, Gällivare kommun, Gävle kommun, Handelshögskolan i Stockholm, Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation, Huddinge kommun, Höörs kommun, Institutet för arbetsmarknads och utbildningspolitisk utvärdering, Institutet för Näringslivsforskning, Katrineholms kommun, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Kristinehamns kommun, Krokoms kommun, Kungliga Tekniska Högskolan (Institutionen för Industriell ekonomi och organisation), Kungsbacka kommun, Kungsörs kommun, Kävlinge kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), Lantbrukarnas Riksförbund, Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer (tidigare Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer), Malmö kommun, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Norbergs kommun, Omställningsfonden, Orust kommun, Region Blekinge, Region Jämtland och Härjedalen, Region Kronoberg, Region Värmland, Region Västernorrland, Riksrevisionen, Rättviks kommun, Skövde kommun, Sotenäs kommun, Sveriges Fiskares Producentorganisation, Svenska akademikers centralorganisation (Saco), Svensk försäkring, Sveriges Kommuner och Regioner, Timrå kommun, Tranås kommun, TRR Trygghetsrådet, Trygghetsrådet TRS, Trygghetsfonden

TSL, Trygghetsstiftelsen, Umeå kommun, Ystads kommun och Örebro Bilaga 6
kommun.

Sammanfattning av promemorian Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:18) i relevant del

Promemorian innehåller förslag om ett nytt parallellt offentligt studiestödssystem, det s.k. omställningsstudiestödet. I promemorian föreslås att när ramtid, vid bedömningen av rätten till arbetslöshetsförsäkring, ska bestämmas ska tiden då den sökande har fått del av helt omställningsstudiestöd inte räknas, om det inte är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med.

Promemorians lagförslag (Ds 2021:18) i relevant del Bilaga 8

Förslag till lag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 15 § lagen om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2020:37

Föreslagen lydelse

5 kap.

15 §

Om det är mer förmånligt för den sökande ska, när ramtiden bestäms, tid hoppas över då den sökande har

1. bedrivit sammanhängande heltidsstudier under minst ett år,	
2. bedrivit verksamhet som företagare om företaget lagts ned inom 36 månader från starten, <i>och</i>	2. bedrivit verksamhet som företagare, om företaget lagts ned inom 36 månader från starten,
3. deltagit i korttidsarbete för vilket preliminärt stöd har lämnats enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete.	3. deltagit i korttidsarbete för vilket preliminärt stöd har lämnats enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, <i>och</i>

4. beviljats del av helt omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:000) om omställningsstudiestöd.

Vid prövningen enligt första stycket ska tiden hoppas över i sin helhet, dock högst 36 månader räknat tillsammans med annan överhoppningsbar tid enligt 14 §.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2023.

Förteckning över remissinstanserna (Ds 2021:18)

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Almega utbildningsföretagen, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Brottsförebyggande rådet, CIKO, Centrala studiestödsnämnden, Ekobrottsmyndigheten, Fastigo, Folkbildningsrådet, Företagarna, Försäkringskassan, Försvarshögskolan, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Skövde, Industrifacket Metall, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Kammarrätten i Stockholm, Kammarkollegiet, Kommunalarbetsareförbundet, Kompetensföretagen, Konjunkturinstitutet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Lernia, Medlingsinstitutet, Migrationsverket, Mittuniversitetet, Myndigheten för yrkeshögskolan, OFR/S,P,O, Omställningsfonden, Förhandlings- och samverkansrådet PTK (PTK), Pensionsmyndigheten, Regelrådet, Seko – Service- och kommunikationsfacket, Skatteverket, Småföretagarnas Riksförbund, Statens skolverk, Statskontoret, Stockholms konstnärliga högskola, Stockholms universitet, Svensk Scenkonst, Svenskt Näringsliv, Sveriges a-kassor, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (Saco), Sveriges förenade studentkårer, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sveriges universitets- och högskoleförbund, Tillväxtverket, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), TRR Trygghetsrådet, Trygghetsfonden TSL, Trygghetsstiftelsen, Universitets- och högskolerådet, Universitetskanslersämbetet, Umeå universitet, Uppsala universitet, Verket för innovationssystem (Vinnova), Överklagandenämnden för studiestöd.

Därutöver har yttrande inkommit från Akademikerförbundet SSR, Akavia, Arbetsgivarna inom industrin, DIK, Fackförbundet Scen & Film, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Lärarnas Riksförbund, Naturvetarna, Offentliganställdas förhandlingsråd, Sveriges arkitekter, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Svenska Transportarbetareförbundet, Sveriges Ingenjörer, Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges universitetslärare och forskare.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Blekinge Tekniska Högskola, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Försvarsmakten, Förvaltningsrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göteborgs universitet, Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Kungl. Tekniska Högskolan, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Riksdagens ombudsmän (JO), Riksrevisionen, Statistiska centralbyrån, Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling, Svenska ESF-rådet, Totalförsvarets plikt- och prövningsverk, Trygghetsrådet TRS.